

ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი

Batumi Shota Rustaveli State University
Faculty Of Humanities

საერთაშორისო კონფერენცია

„ჰუმანიტარული მეცნიერებები ინფორმაციულ საზოგადოებაში - II“

ოქტომბერი 24-26 October

თეზისები - Abstracts

International Conference

"Humanities in the Information Society – II"

გამომცემლობა
„ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი“

ბათუმი – 2014 – Batumi

UDC (უკ) 1+2+3+7+81/82+94] (479.223)(063)
3-952

რედაქტორები: პროფესორი მარინე გიორგაძე
პროფესორი თამარ სირაძე

Editors: **Professor Marine Giorgadze**
Professor Tamar Siradze

საორგანიზაციო კომიტეტი ფინანსური მხარდაჭერისათვის მადლობას უხდის
აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლების,
კულტურისა და სპორტის სამინისტროს

The Organizing Committee thanks for the financial support
The Ministry of Education, Culture and Sport of Ajara Autonomous Republic

ISBN 978-9941-434-86-0

© „ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი“ – 2014

თეზისები

რედაქტორები:

მარინე გიორგაძე

თამარ სირაძე

კონცეპტ ელიტას განზომილებებისთვის ქართულ კულტურულ კონტექსტში

ეთნოგრაფიულ საველე მასალაზე და განვითარებულ თეორიულ აზრზე დაფუძნებულ წინამდებარე ემპირიულ კვლევაში გამოვლენილი, დადასტურებული და გაანალიზებულია *ჭეშმა-რიტი* და *ცრუ* ელიტები, რაც თეორიული მოსაზრებების განვითარების საშუალებას იძლევა ქართული კულტურის მაგალითზე.

ნათია აბაშიძე (ბათუმი)

სემანტიკური ოპოზიციების სტილისტიკური ფუნქციები ფრანგულ და ქართულ ენებში

სემანტიკური მიმართებების იდენტიფიცირება, რომელიც ერთმანეთთან აკავშირებს ლექსიკურ ერთეულებს, მოითხოვს ისეთი მარტივი კატეგორიების სიღრმისეულ შესწავლას, როგორც არის დათანხმება, უარყოფა, იმპლიკაცია და ეკვივალენტურობა. ლექსემათა სემანტიკური მსგავსება - განსხვავება ენაში ანტონიმებითა და სინონიმებით გამოიხატება. ენის ეს ორი ვექტორი ჯერ კიდევ ანტიკური ეპოქიდან მოყოლებული, ფილოსოფოსთა ყურადღების ცენტრში იდგა. ენის ფილოსოფიურმა კვლევებმა მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანეს და განსაზღვრეს ენათმეცნიერების დარგები. ანტონიმია არ შემოიფარგლება მხოლოდ ობიექტური ნიშნებით, მას ხშირად ლოგიკური მიმართებები განსაზღვრავს. ცხადია, ოპოზიცია ზოგადად გულისხმობს სიტყვათმორის კავშირებს განსხვავებების მიხედვით, მაგრამ ზოგჯერ მოიცავს მსგავსების შტრიხებსაც, რაც ერთთავად ასუსტებს ანტონიმის პრინციპებს, ზოგჯერ კი სრულიად პარადოქსულ სიტუაციებს ქმნის (ოქსიმორონი: „*მჭევრმეტყველური დუმილი*“, „*უძინართა მზე*“, „*მზიანი ღამე*“ „*cette obscure clarté*“, „*un mort-vivant*“, „*Hâte-toi lentement*“ და ა. შ.).

ჩვენი კვლევის საგანია ლექსიკურ-სემანტიკური ოპოზიციების იმ მრავალფეროვანი მიმართებების დადგენა, რომლებიც საინტერესოა როგორც სემანტიკური, ისე სტილისტიკური თვალსაზრისითაც. განვიხილავთ საპირისპირო მნიშვნელობის ლექსემათა კლასიფიკაციას ლინგვისტური კონცეფციების საფუძველზე, ანტითეზისა და ოქსიმორონის მაგალითებს, მათ ფუნქციებსა და სტრუქტურას ფრანგულ და ქართულ ენებში.

კვლევა ეყრდნობა შეპირისპირებით მეთოდს, სიტყვა-სტატიისა და გამონათქვამების ანალიზის მეთოდს.

ნანა აბაშიძე (თბილისი)

**ბოდლერის სიღრმისეული თვითინტერპრეტაცია, თუ „პოეტური დუბლეტები“?
(ოთხი პარალელის მაგალითზე)**

ჩვენი მიზანია ბოდლერის ოთხი „პოეტურ/პროზაული“ პარალელის მაგალითზე ვაჩვენოთ მათი გამაერთიანებელი და პოეტური სიტყვის სიღრმისეულ განცდაზე ორიენტირებული თემატური სტრუქტურა, ხოლო აღნიშნული პარალელიზმი განვმარტოთ არა როგორც პოეტის შემოქმედებითი უწყალოდობის პერიოდისათვის დამახასიათებელი ფაქტი, არამედ როგორც პოეტის თვითინტერპრეტაცია, როგორც ლექსთწყობისათვის განწყობილი ზღუდეების გადალახვით გამოვლენილი დიალოგი საკუთარ თავთან. კვლევისას გამოყენებულია ბოდლერის ნაწარმოებები - «LE CRÉPUSCULE DU SOIR», «UN HÉMISPÈRE DANS UNE CHEVELURE», «L'INVITATION AU VOYAGE», «L'HORLOGE», - რომელთაგან თითოეული არსებობს როგორც რიტმიზებული პროზის,

ისე ლექსის სახით. ჩვენი ამოცანაა ჟან-პიერ რიშარის მიერ შემოთავაზებული სიღრმისეული ანალიზის მეთოდის მოშველიებით აღნიშნულ ნიმუშებში დავებნით და გამოვყოთ *სიღრმის* ბოდლერისეული განცდის ლექსიკურ-სემანტიკური მარკერები და შეძლებისდაგვარად დავუკავშიროთ ისინი ზემოთ ხსენებულ ნაწარმოებთა თემატურ სტრუქტურას, რაც გზას გაგვიხსნის აღნიშნული მასალის ლინგვოკულტუროლოგიური ანალიზისაკენ. კვლევის შედეგად გამოვლენილია სიღრმის ბოდლერისეული განცდის გამომხატველი ისეთი ლექსიკურ-სემანტიკური ერთეულები, როგორცაა *profondeur, mer, océan, profond, ténèbres. fête intérieure, infini, labyrinthes pierreux d'une capitale, deuil profond de la Nuit ...*, რომლებიც გარკვეულწილად მიუთითებენ ბოდლერის პოეტური შემოქმედების ერთ-ერთი მთავარი, სახელდობრ, ურბანისტული თემატიკის სიღრმისეულ განცდაზე. ბოდლერისეული თვითინტერპრეტაციის აღნიშნული ნიმუშები მათთვის დამახასიათებელი ლექსიკურ-სემანტიკური ასპექტების თავისებურებითა და სიღრმის ბოდლერისეული განცდის სიმწვავეთ, ჩვენი აზრით, არის ავტორის მცდელობა - მეტ-ნაკლებად ამომწურავი პასუხი მიიღოს მის მიერვე ერთხელ უკვე დასმულ კითხვებზე.

მაია ალავეიძე (ქუთაისი)

ინტერვიუს როგორც დიალოგური მეტყველების პრაგმატიკული თავისებურებანი

დისკურსის განმარტებით თუ ვიმსჯელებთ, დიალოგური მეტყველება მის ყველაზე ბუნებრივ ფორმას წარმოადგენს. ეს განპირობებულია იმითაც, რომ ისტორიულად ენის ძირითადი ფუნქცია განისაზღვრებოდა მისი კომუნიკაციური დანიშნულებით, რაც პირველ რიგში, გულისხმობდა ინფორმაციის მიწოდებასა და გაცვლას, რომელიც მოტივირებული იყო ადამიანთა პრაქტიკული მოთხოვნილებით. დიალოგური დისკურსის უმთავრეს მახასიათებელს მისი ინტერსუბიექტურობა და ინტერაქტიურობა წარმოადგენს. ეს კი ნიშნავს, რომ სამეტყველო ურთიერთობა ცალკეული აქტებისგან შედგება.

თითოეული სამეტყველო აქტი ქმნის სოციალურ-კომუნიკაციურ ველს, რომლის ძირითად კომპონენტად გვევლინება ადრესანტი და ადრესატი. დიალოგური დისკურსის ინტერაქტიულობა გულისხმობს კომუნიკანტთა თანამონაწილეობას სამეტყველო ურთიერთობის პროცესში, ხოლო ინტერსუბიექტურობა კი გაიგება, როგორც ფსიქოლოგიურად განცდილი ერთობლიობა (მაკაროვი 2003). შესაბამისად, სამეტყველო ურთიერთობის პროცესში წამყვანი მნიშვნელობა ენიჭება პრაგმატიკული ასპექტების კვლევას, რადგან პრაგმატიკა კონკრეტულ სამეტყველო სიტუაციებს ითვალისწინებს, რომლებშიც კონკრეტული კომუნიკანტები მონაწილეობენ თავიანთი ჩანაფიქრებით და ფსიქომოციური განწყობით.

კომუნიკაციის პროცესში მოსაუბრეებს გააჩნიათ მოტივი, რომელიც მათ სტიმულს აძლევს. ჩვენს კონკრეტულ შემთხვევაში, საუბრის სტიმულად შეიძლება ჩაითვალოს ადამიანის პრაქტიკული მოთხოვნილება სოციალურ კონტაქტში შევიდეს სხვა ადამიანებთან.

პოლიტიკოსების შემთხვევაში, დიალოგური მეტყველების მოტივად შეიძლება ჩაითვალოს ინფორმაციის გადაცემის სურვილი ან პუბლიკის ფსიქიკის ემოციურ და ინტელექტუალურ სფეროებზე ვერბალური ზეგავლენის მოხდენა. ანუ, სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, ეს დაკავშირებულია მეტყველი სუბიექტის კომუნიკაციურ ინტენციასთან.

დაბოლოს, შეიძლება ვთქვათ, რომ ინტერვიუ უნდა ჩაითვალოს ერთადერთ ჟურნალისტურ ჟანრად, რომლის ჟანრობრივი განსაზღვრა გულისხმობს დიალოგურობას და ეყრდნობა მას. მისი დანიშნულებისა და მიზნების გარკვევის ერთდაერთი შესაძლებლობა კი ინტერვიუს პრაგმატიკული ანალიზია.

მატერია იოანე პეტრიწის კომენტარებში

ნაშრომის მიზანია, მატერიის ცნების ანალიზი იოანე პეტრიწის კომენტარში პროკლეს „თეოლოგიის საფუძვლებზე“ და მისი ანტიკური ფილოსოფიური წყაროების დადგენა. ამასთან დაკავშირებით, განხილულია შემდეგი საკითხები:

(1) რა არის მატერია? ყველაფერი, მატერიის ჩათვლით, უზენაეს ერთზე არის დამოკიდებული. რაზე არ არის მატერია დამოკიდებული? ის არაფერზე არ არის დამოკიდებული, გარდა უზენაესი ერთისა; ასე, მაგალითად, ის არ არის დამოკიდებული გონებაზე ან სულზე. პეტრიწი მატერიას განსაზღვრავს, ძირითადად, უარყოფითი პრედიკატებით (აპოფატიკურად), ან ნახევრად უარყოფითად (ამგვარი განსაზღვრებებია, მაგალითად “უგვარო გვარი”, “უმსგავსო მსგავსება”). ამ კუთხით განვიხილავთ პროკლეს ტექსტებს როგორც პეტრიწის “განმარტების” წყაროებს. პეტრიწი განმარტავს მატერიის დამოკიდებულებას უზენაეს ერთზე პირველსაწყისის “მხოლოდობის” კონტექსტშიც: პროკლეს მსგავსად (და მანიქეველთა საპირისპიროდ), ის ამტკიცებს, რომ უზენაესი საწყისი არის ერთი და ის ერთადერთია. ამდენად, პრობლემას წარმოადგენს ის, თუ როგორ განმარტავს პეტრიწი პროკლეს ონტოლოგიური წყვილის (პირველი საზღვარი - პირველი უსაზღვრობა) მეორე წევრის (პირველი უსაზღვრობა) მიმართებას მატერიასთან.

(2) პეტრიწი განმარტავს მატერიას, როგორც ფორმის ნაკლებობას და მატერიას „სტერესის“ უწოდებს. შესაბამისად, პეტრიწის წყაროებად მატერიის ამ განმარტებასთან დაკავშირებით განვიხილავთ არა მხოლოდ პლატონსა და პროკლეს, არამედ არისტოტელესაც.

(3) პლატონის „ტიმაიოსის“ შესაბამისად, პეტრიწი მატერიას უწოდებს „ნიადაგ მესხუაეი მდედრს“, რომლის წვდომა მხოლოდ “უკანონოდ შობილ აზროვნებას” შეუძლია. მისი უფორმობის გამო, მატერია მიუწვდომელია გონებისთვის, როგორც ინდივიდუალურისთვის, ასევე უნივერსალურისთვის. კითხვა, რომელიც პეტრიწის „განმარტების“ საფუძველზე გვგზავნის, ასეთია: არის თუ არა მატერია უზენაესი ერთისთვისაც სრულიად მიუწვდომელი?

(4) მიმართება პირველ მატერიას როგორც უფორმო არა-არსს, და მატერიალურ საგნებს შორის საკმაოდ რთულია. “ქვემოდან” (ანუ მატერიის “დონიდან”) თუ შევხედავთ, კითხვა შეიძლება ასე დაისვას: სად და რატომ იწყებს ან წყვეტს ფორმა თავის მოქმედებას? ამასთან ერთად, რა როლს ასრულებს ამ შემთხვევაში უზენაესი ერთი როგორც ყველაფრის შემოქმედებითი მიზეზი? რა არის გადამწყვეტი “წმინდა” მატერიის (აბსოლუტური არ-არსის) მდგომარეობიდან გაფორმებული მატერიის (სხეულოვანი არსის) დონეზე და პირიქით გადასვლის ფაქტში/აქტში: შემოქმედებითი (მოქმედი) მიზეზის პოზიტიური აქტივობა (მოქმედება) თუ გონების ნეგატიური პასიურობა (ანუ ფორმის მაქსიმალური ნაკლებობა)? ამ კითხვაზე პასუხი მოითხოვს ძალისა და მოქმედების (ბერძნ. *დინამის-ენერგია*) დიალექტიკაში ჩაღრმავებას.

(5) პეტრიწის აზრით, არის თუ არა, ან უნდა იყოს თუ არა, და რა გაგებით, მატერია თეოლოგიის საგანი?

(6) მატერია და ბოროტება: რა მიმართებაა მათ შორის? რას ნიშნავს ადამიანისთვის, ეთიკისა და გამოხსნის თვალსაზრისით, ის, რომ მას აქვს სხეული, რომელიც არის მატერიალური “ქიტონი”? რა როლს თამაშობს მატერია თავისუფლებისა და აუცილებლობის, იგივეობისა და სხვაობის დიალექტიკაში?

(7) მატერია პეტრიწისთვის “არ-არსია”, ის “არარაა”. პეტრიწის თანახმად, უზენაესი ერთი ქმნის არსს არ-არსიდან. ძნელია გადაჭრით იმის თქმა, გულისხმობს თუ არა პეტრიწი აქ აბსოლუტურ არარსს თუ მატერიას როგორც არსის ნაკლებობას, თუმცა ის ნამდვილად არ საუბრობს თავად მატერიის შექმნის შესახებ.

ქართული წინადადების სინტაქსური ანოტირების სტრუქტურა

მოხსენებაში განხილული იქნება ქართული წინადადების სინტაქსური ანოტირების სტრუქტურა ლინგვისტური კონსტრუქციების ბინარული მიმართებების მიხედვით, სადაც თითოეულ სიტყვასთან მითითებულია მისი როლი სიტყვათა კავშირში.

წინადადებაში სიტყვათა შორის სინტაქსური კავშირები შესაბამისობაშია სინტაქსური ხის სტრუქტურასთან. წინადადების წევრები (სიტყვები) წარმოდგენილია სახელური (NP) და ზმნური (VP) ფრაზების ელემენტებად. ხის სტრუქტურის ერთიანობის შესანარჩუნებლად შემოდის ნულოვანი კვანძის ცნება (S-წინადადება), რომელიც უპირო ზმნის შემთხვევაში მხოლოდ VP-ზმნური ფრაზის, ხოლო სხვა შემთხვევაში კი NP-ს და VP-ს მოშობელია.

აღწერილია წინადადების ყველა წევრი (მთავარიც და არამთავარიც). თითოეულ მათგანთან აუცილებლად მითითებულია მისი სინტაქსური როლი: ეს არის სინტაქსური *მშობლისა* და სინტაქსური *მემკვიდრის* როლი. *მშობლის* როლში შეიძლება იყოს როგორც სახელური ფრაზა, ასევე ზმნური ფრაზაც. ეს ფრაზები თავისუფლად შეიძლება მონაწილეობდნენ *მემკვიდრის* როლშიც.

ნაჩვენებია აგრეთვე, რომელ სინტაქსურ კონსტრუქციაში მონაწილეობს წინადადების ესა თუ ის წევრი, რომელსაც, თავის მხრივ, მიწერილი აქვს ყველა შესაძლო როლი სათანადო გრამატიკული მახასიათებლებით.

მაგალითად, პირდაპირი დამატება არის VP ზმნური ფრაზის მემკვიდრე (VP=V+N). ის შეიძლება გადმოცემული იყოს სახელით (არსებითი, ზედსართავი, რიცხვითი, ნაცვალსახელი, სახელზმნა) მხოლოდობითა და მრავლობით რიცხვში. მისი ბრუნვებია სახელობითი და მიცემითი. დაირთავს თანდებულებს (ვით, თან, ზე, ში) და ნაწილაკებს (-ც, -და, -ვე), ასევე სხვათა სიტყვის ნაწილაკებს (ო, მეთქი, თქო).

ქართული წინადადების სინტაქსური ანოტირების სტრუქტურაში მნიშვნელოვან როლს ასრულებს მორფოლოგიური ანალიზის შედეგად დაგროვილი ცოდნა, რომელიც ამომწურავ სინტაქსურ ინფორმაციას გვაწვდის. მაგალითად, მოთხრობითი ბრუნვით გადმოცემული სახელი მხოლოდ ქვემდებარე შეიძლება იყოს და ა.შ.

ასეთი სტრუქტურის მქონე სინტაქსური ანოტირების სისტემა გრამატიკული მახასიათებლების მეშვეობით ქართული წინადადების სრულყოფილი აღწერის საშუალებას იძლევა.

მანანა ანთაძე (თბილისი)

უილიამ შექსპირის „მაკბეთის“ თარგმნის ზოგიერთი საკითხი

თარგმნა, უპირველეს ყოვლისა, ნაწარმოების ინტერპრეტაციაა. სწორედ ამის გამო, ბუნებრივია, თარგმანში ავტორის გვერდით მთარგმნელიც არსებობს. ამასთან, ნებისმიერ თარგმანსა და დედანს შორის ყოველთვის დარჩება რაღაც სივრცე, რომელიც გამუდმებით აცდუნებს ნებისმიერ მთარგმნელს. მიუხედავად იმისა, რომ დღესაც აქტუალურია მე-11 საუკუნეში, კონტანტინოპოლში მოღვაწე ქართველი ფილოსოფოსისა და მთარგმნელის, ეფრემ მცირეს მთარგმნელობითი თეორია, რაც მან უამრავ თხზულებათა ბერძნულიდან ქართულ ენაზე გადმოტანისას ჩამოაყალიბა და სამი მთავარი პრინციპით განსაზღვრა, ყოველ ნაწარმოებს თავისებურად ესადაგება ზოგადი პრინციპები.

როდესაც შექსპირის ტექსტს შეეხები, მაშინვე იგრძნობ, უსასრულო შესაძლებლობები გეძლევა. შენს ხელთაა ორმაგი რეალობა, ქვეტექსტების სიუხვე, მახვილგონიერება, ტროპული მეტყველება - უმდიდრესი ლექსიკა, სინონიმების წარმოუდგენელი რაოდენობა და მოულოდნელი ენობრივი ექსპერიმენტები. ეს ყველაფერი ერთად ქმნის შექსპირულ მეტატექსტს, რომელიც თავის უძირო სიღრმეში გითრევს, სადაც ტრანსფორმაციის მოწმე და მონაწილე ხდები. აღორძინების ხანის ინგლისური ენა, როგორც ხშირად ამბობენ, ვულკანის ამოფრქვევას ჰგავდა. უამრავი ახალი სიტყვა დამკვიდრდა ლექსიკონში, რასაც დიდად შეუწყო ხელი უილიამ შექსპირისა და მისი თანამედროვეების მიერ შექმნილმა თეატრალურმა რიტორიკამ. შექსპირმა, რომლის სიტყვანი 27 870 ერთეულს შეადგენს (შედარებისათვის, ძველი ალექსანდრის 5 642-ია, მილტონის 8 000), 1 500-ზე მეტი ახალი სიტყვა დატოვა ენაში, თუმცა თავის დროზე გაცილებით მეტი შექმნა. ამასთან, უსაზღვროდ გააფართოვა სიტყვის მნიშვნელობა და ფუნქცია.

ჩვენ შევხებით შექსპირული ლექსის საზომის გადმოტანის გზებს და კუდიანების პირველ სცენაში გაჟღერებულ ცნობილ ტირადას, რომლის ინტერპრეტაცია პიესის გასაღებს წარმოადგენს.

ქეთევან ანთელავა (თბილისი)

სიტუაციური კომედიები, რომლებმაც შეცვალეს ამერიკელი ქალები და წარმოდგენები ქალებზე

ტელევიზიის არსებობის თითქმის საუკუნოვანი ისტორიის მანძილზე იგი კულტურის ხატად იქცა და ჩვენს ეკრანებზე გამოჩენილი სახეები როგორც პირდაპირ, ასევე შენიღბული ფორმით, მრავალმხრივ და სრულ ინფორმაციას გვაწვდის საზოგადოებაში მიმდინარე პროცესების შესახებ. ტელევიზია ერთდროულად საზოგადოების სარკეცაა და გავლენის და პროცესების წარმართვის იარაღიც. ამ შესაძლებლობების მქონე მრავალფეროვანი სატელევიზიო ჟანრებიდან ერთ-ერთი სერიალი, კერძოდ, სიტუაციური კომედიაა.

50 წელზე მეტი ხნის მანძილზე ამერიკაში სიტუაციური კომედიები ართობენ მაყურებელს და ამავე დროს ასახავენ და რიგ შემთხვევაში ცვლიან ამერიკულ რეალობას, რომლის ერთ-ერთი თემა ქალი და საზოგადოებაში მისი როლია. 1950-იან წლებში გამოსული “I Love Lucy”-დან “Sex and the City”-მდე, სიტუაციური კომედიები წარმოაჩენენ ქალ პერსონაჟებს, რომელთა ევოლუცია ისევე საინტერესოა, როგორც თავად ქალთა მოძრაობა. ათწლეულების მანძილზე სერიალებში ნაჩვენები ქალი პერსონაჟები წარმოგვიდგებიან რადიკალურად განსხვავებული გარეგნობით, სამუშაოთი, განათლებით, პირადი ურთიერთობებით და საზოგადოებრივი როლით.

დროსთან ერთად, იცვლება ქალის სახეც ამერიკულ კომედიურ სერიალში, იცვლება კომედიური სიტუაციაც და თვით ის გასართობი, კომედიური თუ შემეცნებითი “მორალიც”, რომელიც ამერიკელ მაყურებელს სერიალიდან გამოაქვს. თუ ადრეულ გმირებს ჰქონდათ მკვეთრად გამოხატული საოჯახო და სოციალურ ფასეულობათა დაცვის ტენდენცია, მოგვიანებით უკვე გვხვდებიან: ჭარბწონიანი, პრინციპულად მარტოხელა და მაინც თავდაჯერებული და წარმატებული, მიზანდასახული და საქმეში დაუნდობელი, მეოჯახე და სქესობრივ ურთიერთობებში მოუწესრიგებელი ქალები.

ამ მისაწვდომი და სახალისო საშუალებით ამერიკისმცოდნეობის, ქალთა საკითხების შემსწავლელ სტუდენტებს და მკვლევრებს უფრო ნათელი წარმოდგენა ექმნებათ როგორც ამერიკული საზოგადოების, ისე მასში ქალთა შეცვლილი როლის შესახებ.

ცნობიერების მდგომარეობის გაგება და მისი როლი შემეცნების პროცესში

სტატიაში წარმოდგენილია ცნობიერების მდგომარეობის გაგება და მისი ცვლილება კაცობრიობის ისტორიული განვითარების პროცესში. განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ცნობიერების მდგომარეობის გააზრება და მისი ფარგლების დადგენა შემეცნების პროცესის გაგებისათვის, ასევე, ადამიანის სამყაროსადმი დამოკიდებულებისათვის.

ცნობიერების მდგომარეობის საკითხი კორელაციაში მოდის ფსიქოფიზიკური პარალელის კარტეზიანულ გაგებასთან. ამიტომაც აღნიშნული საკითხის კვლევისას შეუძლებელია გვერდი აუარო დუალიზმის კლასიკური ფორმების მატერიალისტურ და ბიჰევიორისტულ კრიტიკას. ცნობიერების მდგომარეობის ნებისმიერი დეფინიცია ეფუძნება როგორც თანამედროვე საბუნებისმეტყველო აღმოჩენებს, ასევე ტექსტებს, რომელშიც ცნობიერების ფილოსოფიის საკითხების გარშემო არსებული დებატებია ასახული. მოცემული საკითხის კვლევა ითხოვს შემეცნების პროცესის გაგების ხელახალ გადააზრებას ისეთი თეორიების ფარგლებში როგორცაა ინტუიტივიზმი, ბიჰევიორიზმი, ფუნქციონალიზმი, ინსტრუმენტალიზმი და სხვ.

ავთანდილ არაბული (თბილისი)

სახელმწიფო ენის განვითარების უახლესი ამოცანები

მესამე ათასწლეულის მიჯნაზე ქართული სახელმწიფო ენა სრულიად ახალი რეალობის წინაშე აღმოჩნდა. ეს განაპირობა რამდენიმე მნიშვნელოვანმა გარემოებამ:

- კარდინალურად შეიცვალა ქვეყნის პოლიტიკური ორიენტირები და განვითარების ვექტორი;
- შეუქცევადი ხასიათი შეიძინა კულტურისა და განათლების კავშირ-ურთიერთობამ მოწინავე ევროპულ ცივილიზაციასთან;
- თავისი პირობები შემოგვთავაზა სწრაფმა სამეცნიერო-ტექნიკურმა პროგრესმა და გლობალიზაციამ;
- მძაფრ კონკურენტულ გარემოს ქმნის უსაზღვრებო საინფორმაციო სივრცე;
- ქართული სახელმწიფო ენა უშუალო პარტნიორი აღმოჩნდა განვითარებული ევროპული ენებისა - ინგლისურისა, გერმანულისა, ფრანგულისა...

თუ გავიაზრებთ, ერთი მხრივ, ამ საერთაშორისო პირობებს, ხოლო მეორე მხრივ, ქართული ენის მნიშვნელობას ქართული სახელმწიფო-ფოებრიობის მომავლისათვის, ერთმნიშვნელოვნად უნდა ითქვას:

დღევანდელი მდგომარეობა ქართული სახელმწიფო ენისა, რომელსაც მდიდარი ისტორია და დიდი, ამოუწურავი შესაძლებლობები აქვს, არცთუ სახარბიელოდ გამოიყურება:

ყოველთვის როდი უპასუხებს იგი ქართული დამოუკიდებელი სახელმწიფოებრიობის თანამედროვე მოთხოვნებს;

ყოველთვის როდი შეესაბამება მისი ფუნქციონირების პირობები მოწინავე ენებთან თანამედროვე კონკურენციის პირობებს;

ყოველთვის არ ხერხდება მისი საარსებო სივრცის დაცვა-შენარჩუნება; იგრძნობა სახელმწიფო ენის რეგულირების საკანონმდებლო და ინსტიტუციური მექანიზმების დეფიციტი;

თითქმის აღარავინ ზრუნავს ენობრივი ნორმების მოვლასა და დაცვაზე; თვალშისაცემია ენობრივი კულტურის საერთო დაქვეითება.

არსებითად უკონტროლო ხასიათი შეიძინა უცხოენოვანი ტერმინო-ლოგიისა და ფრაზეო-ლოგიის გამოყენებამ იქაც კი, სადაც კანონიერი ქართული შესატყვისები არსებობს;

თითქმის არანაირ ენობრივ სტანდარტებს არ ცნობს ქართული მედია;

ასევე არ არის სახელმწიფო ენის მდგომარეობა დამაკმაყოფილებელი მეცნიერებისა და განათლების სფეროში...

ყოველივე აღნიშნულის გათვალისწინებით, ქართული სახელმწიფო ენა, ერთ-ერთი ძირითადი ფუნდამენტი სახელმწიფოებრიობისა, გარდაუვალად მოითხოვს უახლოეს მოთხოვნათა შესაბამის რეფორმირებას როგორც ოფიციალური სტანდარტიზაციისა (გრამატიკული და ტერმინოლოგიური ნორმალიზაციისა) და ამ მოთხოვნათა ელექტრონული უზრუნველყოფის, ისევე, განსაკუთრებით, ფუნქციონალური რეგულირების თვალსაზრისით.

ავთანდილ არაბული (თბილისი)

ხუცესის ინსტიტუტი ისტორიულ ფხოვში

აკადემიკოს აკაკი შანიძის ერთი საუკუნის წინანდელი ექსპედიციის დროს ისტორიულ ფხოვში, როგორც ჩანს, აღმოსავლეთ საქართველოს მთის კუთხების ხატ-სალოცავების მთავარი ღვთისმსახურის სახელწოდება ცხადად იყო გარჩეული (ანუ განსხვავებული): ჳევისბერი ფმ., ხუცესი ჳ., დეკანოზი მთ. დამწყალობნებელი ხატში. ხუცესი, ხუცეზი (ხატში) ჳ. მთავარი ღმერთ-მსახური ხატში, დამწყალობნებელი (ხატში) (ა. შანიძე, თხზ., ტ. 1, ლექს.). ა. შანიძე მოხეურის ვარიანტს არ უთითებს, თუმცა ისინიც ამ შინაარსით დეკანოზ-ტერმინს იყენებენ.

ვაჟა-ფშაველასთან ასევე ჩანს განსხვავება ხევსურულსა და ფშაურს შორის: „ვის ამწყალობნებ...?“ - ჳკითხავს ალუდას ხუცესი გადაწეულის მკლავითა („ალუდა...“); ხევისბრობს ბერი ლუხუმი, ხმატკბილად მოუბარია („ბახტრონი“); თუმცა ხევისბერ-ტერმინს პოეტი ხევსურულ გარემოშიც იყენებს: ხევისბერს აძლევს მოზვერსა, დადგა დახრილის თავითა („ალუდა...“).

ხუცესი რომ ფშავეშიც ვლინდება, ამას ადასტურებს ზოგი სხვა წყარო (იხ. გ. ხორ-ნაული, ფშაური ლექსიკონი, თბ. 2000). უფრო სავარაუდოა, რომ აქ ეს იყოს უფრო არქაული ვითარების ნაშთი, ვინაიდან ხუცეს-წარმოება საკულტო ტერმინებს შორის ერთ-ერთი ყველაზე ძველი ერთეულია.

რაც მთავარია, ხევსურეთში (ისტორიულ ფხოვში) შემორჩენილია შესაბამისი რიტუალის ამსახველი ზმნური ფორმა ხუც-ობ-ა, რომელიც, თავის მხრივ, ინახავს ამ წარმოების უფრო არქაულ (ხუც-) ვითარებას: ხუცობა ჳ. საკლავზე რისამე ან ვისიმე კურთხევის დროს ლოცვების წარმოთქმა ხუცესის მიერ (ჳ. მას.) (ა. შანიძე, თხზ., ტ. 1, ლექს.). ამავე ფუძის წარმოებაა: სახუცო კოჭობი, სახუცარი თასი - თასი ან კოჭობი, რომელსაც მხოლოდ ხუცესი და დასტურ-ველოსნები ხმარობენ (ალ. ჳინჭ., ხევს. ლექს., 2005).

მოხსენებაში საუბარია ამ ინსტიტუტის რაობასა და შესაბამის წარმოებათა ურთიერთმიმართებაზე.

ენის როლი კულტურული მეხსიერების ჩამოყალიბებასა და ეროვნული იდენტობის გააზრებაში

ინტეგრაციის და გლობალიზაციის პროცესებმა აქტუალური გახადა კოლექტიური კულტურული მეხსიერების და იდენტურობის კვლევა.

თანამედროვე საზოგადოებაში განსაკუთრებით ინტენსიურად მიმდინარეობს კულტურული მეხსიერების თეორიის კვლევა-დამუშავება, რომლის ფორმირების შედეგად ყალიბდება ერის მენტალიტეტი, რაც წარმოადგენს ეროვნული იდენტურობის აუცილებელ პირობას.

სოციალურ-ეთნიკურ საზოგადოებად თავის გააზრება-წარმოჩინება გვამღვებს საშუალებას - გავიგოთ ვინ ვართ და საიდან მოვდივართ, ასევე, გავიგოთ და გავიაზროთ ჩვენი წარსული, თუ ვინ იყვნენ და რას წარმოადგენდნენ ჩვენი წინაპრები, რა გადაიტანეს საუკუნეების მანძილზე. სახელდობრ, ერთობლივი სატკივარი და განცდა - წარმოადგენს იმ ერის ეროვნული სპეციფიკის გაგება-გააზრებას.

ავტორები მონოგრაფიისა - „ქართველების თვალთ დანახული ბულგარეთი“ - მ. აროშიძე და თ. ფუტკარაძე აღნიშნავენ, რომ დღევანდელი ცხოვრება მნიშვნელოვანწილად დამოკიდებულია საკუთარი წარსულის კულტურული გამოცდილების გააზრებაზე.

კულტურული მეხსიერება - კოლექტიური ფენომენია, მაგრამ აღსანიშნავია ისიც, რომ კოლექტიური მოგონებანი წარმოადგენენ არა მხოლოდ ინდივიდუალური მოგონებების ნაყოფს, მონათხრობის კრებულს.

მოსაზრება, რომ კოლექტიური მეხსიერება განსაზღვრული სოციალური ჯგუფით იქმნება და მის წარმოშობა-წარმოქმნაში მონაწილეობს სხვადასხვა ფაქტორი, უპირველესად, ხალხვაკსს მიეკუთვნება.

ხალხვაკსი გულისხმობს ისეთ ფაქტორებს, როგორცაა, მაგალითად, თავად ინტერაქტიული კომუნიკაციის პროცესი; ოჯახის ტრადიციები, განსაკუთრებით, არისტოკრატიული, სადაც პატივისცემით, სათუთად ეპყრობიან და ეგოგმანებიან ღირსეული წინაპრების მემკვიდრეობას, დანატოვარს; რელიგიური დაჯგუფებების სამახსოვრო ტრადიციებს, მაგალითად, სამონაზვნო ერთობებს.

უფრო მეტიც, ცალკეული ერის მეხსიერება არა მარტო „ინდივიდუალურია“ ამ სიტყვის სრული მნიშვნელობით. იმ შემთხვევაში, თუ ყოველი ინდივიდი მოიაზრებს საკუთარ თავს განსაზღვრული ჯგუფის წევრად და „იხსენებს“ მას მეხსიერების კონტექსტში, მაშინ ჯგუფის მეხსიერება აქტუალიზდება თავისი წევრების ინდივიდუალურ მეხსიერებაში.

კოლექტიური მეხსიერების ქვეშ ხალხვაკსი მოიაზრებს ფაქტორს, რომელიც აერთიანებს ჯგუფს და განამტკიცებს მის იდენტურობას. ადგილები, გმირები, მოვლენები აერთიანებენ სოციალურ ჯგუფს და ამავდროულად, განსაზღვრავენ მის არსსა და სპეციფიკას. წარსული მუდამ რეორგანიზდება და აისახება კოლექტიურ მეხსიერებაში.

ეკატერინე არჩვაძე (ქუთაისი)

ზეფრაზული ერთიანობა, როგორც აღწერა-შეფასების ტექსტობრივი მექანიზმი

თანამედროვე ტექსტის ლინგვისტიკა ზეფრაზულ ერთიანობას განიხილავს, როგორც ორი ან მეტი დამოუკიდებელი წინადადების ერთობლიობას, რომელიც ხასიათდება აზრობრივი, კომუნიკაციური და სტრუქტურული დასრულებულობით და ავითარებს ერთ მიკროთემას. იგი

ერთ-ერთი უმაღლესი დონის საკომუნიკაციო ერთეულია, რომელიც შედგება სტრუქტურულად და სემანტიკურად დამოუკიდებელი წინადადებებისგან და კონტექსტიდან ამოღების შემთხვევაშიც კი ინარჩუნებს შესაბამის სემანტიკურ დამოუკიდებლობას. ჩვენ ვიზიარებთ მოსაზრებას, რომ ტექსტის შემადგენლობაში ზეფრაზული ერთიანობის გამოყოფის უმთავრეს კრიტერიუმად მიჩნეულ უნდა იქნეს აზრობრივი კრიტერიუმი, რაც ერთიანი მიკროთემის არსებობას გულისხმობს და თავის მხრივ შეიძლება დაკონკრეტდეს, როგორც აზრობრივი დასრულებულობა და დამოუკიდებლობა.

მოცემულ სტატიაში ჩვენ შევეცდებით წარმოვაჩინოთ მიკროთემის ერთიანობის როლი, როგორც რთული სინტაქსური მთლიანობის გამოყოფის უმთავრესი კრიტერიუმი; ასევე, ბრიტანული და ქართული პრესის მასალების საფუძველზე გავაანალიზოთ ზეფრაზული ერთიანობა, როგორც აღწერა-შეფასების ტექსტობრივი მექანიზმი სრულიად განსხვავებული სისტემის მქონე ინგლისურსა და ქართულ ენებში მათ შორის არსებული მსგავსება-განსხვავებების დადგენის მიზნით.

თანამედროვე ბრიტანულ და ქართულ პრესაში იკვეთება ინტერესი მოხდეს შესაფასებელი სუბიექტის, ფაქტის ან მოვლენის აღწერა-შეფასება არა მხოლოდ ექსპლიციტურად, არამედ იმპლიციტურადაც. ამგვარი შემთხვევების არსებობა კიდევ ერთხელ ადასტურებს აზრის გამოხატვის განუსაზღვრელ შესაძლებლობებს კომუნიკაციაში მონაწილეთა მიერ და წარმოაჩენს კომუნიკაციური მიზანდასახულობების მრავალფეროვან სპექტრს. ჩვენ მიერ საილუსტრაციოდ შერჩეული ზეფრაზული ერთიანობები თანამედროვე ბრიტანული და ქართული პრესიდან საინტერესო საკვლევ მასალას წარმოადგენს და იძლევა საფუძველს შეპირისპირებით პლანში განვიხილოთ საკვლევ პრობლემა.

ზურაბ არჩვაძე (ქუთაისი)

„მართებულობის“ პრინციპისათვის ფრანგულ კლასიციტურ ტრაგედიაში

კლასიციზმის ესთეტიკის მიხედვით, მხატვრული ნაწარმოები, კერძოდ კი ტრაგედია, უნდა აგებულიყო მრავალი „წესის“ დაცვის საფუძველზე. ერთ-ერთი ამ წესთაგანი არის „მართებულობის“ წესი, რომლის დაცვითაც ფრანგული კლასიციტური ტრაგედიის დიდოსტატებმა - კორნელმა და რასინმა გამართეს თავიანთი პიესები: „სიდი“, „პოლიექტივექტი“, „ფედრა“, „ბაიაზეთი“ და ა.შ. მრავალი „უხილავი“ დეტალის გაშიფვრა მხოლოდ მაშინ არის სრულფასოვნად შესაძლებელი მრავალ სხვა „წესთან“ ერთად, თუ წინასწარ შევისწავლით „მართებულობის“ პრინციპის საკითხს, რომელიც ასე საფუძვლიანად დაამუშავეს თეორიულად და პარალელურად პრაქტიკაშიც დანერგეს ფრანგმა კლასიციტმა დრამატურებმა.

ასმათ არძენაძე (ზათუმი)

ადმინისტრაციული განცხადებების სტრატეგია და ტაქტიკა

დღესდღეობით სხვადასხვა ტიპის დისკურსში აქტიურად იყენებენ კომუნიკაციის სტრატეგიებისა და ტაქტიკის კონცეფციებს. გამოიყოფა ორი ძირითადი მიდგომა - კოგნიტიური და ინტერაქტიული (სამეტყველო სტრატეგია), რომლებიც არ არიან ურთიერთგამომრიცხველნი. უმეტეს შემთხვევაში საკომუნიკაციო სტრატეგია უკავშირდება მოტივებს, ინტენციას, მოსაუბრის გარკვეულ ზოგად (მაკრო) მიზნებს და ამ მიზნის მიღწევისათვის არჩეულ ადეკვატურ გზებს. ეს მთავარი ამოცანა მიიღწევა სამეტყველო-კომუნიკაციური ტაქტიკის დახმარებით, რომელიც სტრატეგიის განხორციელებისათვის აერთიანებს ერთ ან რამდენიმე მოქმედებას. რეალურ

ურთიერთობათა სიტუაციას ახასიათებს ის ფაქტი, რომ კომუნიკაციის მიზანი მიიღწევა რამდენიმე საკომუნიკაციო ეტაპის განხორციელების პროცესში, რომელიც შეესაბამება ცნება - ტაქტიკას.

საკომუნიკაციო სტრატეგიებისა და ტაქტიკის, ურთიერთობის ერთეულების კონცეფციის ფართო გამოყენება კვლევის სტადიაშია. ამასთან დაკავშირებით მეცნიერთა ყურადღება მიმართული იყო უფრო კომპლექსურ ერთეულებზე, ვიდრე სამეტყველო აქტია, ისეთებზე, მაგალითად, როგორიცაა: სამეტყველო ჟანრები, დიალოგიური ერთიანობა, სამეტყველო მოვლენა და ბოლოს, საკომუნიკაციო-სამეტყველო სტრატეგიები და ტაქტიკა. ტაქტიკის ცნება დაკავშირებულია სამეტყველო ჟანრთან, როგორც მის კომპონენტთან. მაგალითისთვის შეიძლება მუქარის განზრახვის ინტენცია მოვიყვანოთ, რომელიც შეიძლება განხილულ იქნას როგორც სამეტყველო ტაქტიკა (ე. მ. ვერემაგინი), როგორც სამეტყველო ჟანრი (თ. ვ. შმელიოვა) და როგორც სამეტყველო აქტი (ა. ა. რომანოვი).

მეტყველების სტრატეგია და ტაქტიკა სხვადასხვა კულტურაში განსხვავდება, ე.ი. ის არ არის უნივერსალური. ისინი გარკვეულ სიტუაციაში სამეტყველო ქცევის ნაციონალურ-კულტურულ მოდელებს წარმოადგენენ. ჩვენი ინტერესის სფეროს წარმოადგენს ადმინისტრაციული განხვადებების სტრატეგიისა და ტაქტიკის გააზრება.

აბესალომ ასლანიძე (ბათუმი)

თეოლოგია თუ რელიგიათმცოდნეობა? (საკითხის დასმისთვის)

ბოლო პერიოდში ბევრს კამათობენ იმაზე, თუ რა ისწავლებოდა უმაღლეს საგანმანათლებლო სასწავლებლებში - თეოლოგია თუ რელიგიათმცოდნეობა. განსჯის საგანია ისიც, თუ რა სპეციალობა (პროგრამა) უნდა არსებობდეს უნივერსიტეტებში, თეოლოგიის თუ რელიგიათმცოდნეობის. ამ დროს, თეოლოგია და რელიგიათმცოდნეობა არსობრივად განსხვავდება ერთმანეთისგან.

თეოლოგია (მოძღვრება ღმერთის შესახებ, მას ხშირად ღვთისმეტყველებასაც უწოდებენ) თავისი არსით რელიგიის აპოლოგეტია და მისი მთავარი დანიშნულება ღმერთის არსებობისა და რელიგიური დოგმების დასაბუთებაა, დასაბუთება კი რწმენასა და წმინდა წიგნებს ეფუძნება და მტკიცებულებებისგან, მეცნიერებისგან შორსაა, ამიტომაც თეოლოგიის სწავლება საუნივერსიტეტო სწავლების ამოცანა ვერ იქნება. თეოლოგია ისწავლება და უნდა ისწავლებოდეს სასულიერო სემინარიებში.

რელიგიათმცოდნეობა (თანდათან მკვიდრდება ახალი ცნება - რელიგიის მეცნიერება) გულისხმობს რელიგიის მეცნიერულად შესწავლას ისტორიულ თუ ფილოსოფიურ ჭრილში და მის ამოცანას არ წარმოადგენს რელიგიური დოგმების დასაბუთება. შესაბამისად, საუნივერსიტეტო სწავლებაში სწორედ რელიგიათმცოდნეობა უნდა ფიგურირებდეს.

საქართველოს განათლების სამინისტროს საუნივერსიტეტო საგნების კლასიფიკატორში საერთოდ არაა რელიგიათმცოდნეობა, მაშინ როდესაც ჩამონათვალში მითითებულია თეოლოგია და მის ერთ-ერთ მიმართულებად - რელიგიის ფილოსოფია. არადა, თეოლოგია და რელიგიის ფილოსოფია თავისი არსით ერთმანეთს ეწინააღმდეგებიან. სად არის გამოსავალი? რა უნდა ვასწავლოთ უნივერსიტეტებში, თეოლოგია თუ რელიგიათმცოდნეობა? ამ კითხვებზე პასუხის გასაცემად საჭიროა ჯანსაღი მეცნიერული კამათი.

ქართული ლექსიკა რუსეთის ელჩის ფედოტ ელჩინის საგზაო ნარკვევებში (1639-1640 წწ.)

ისტორიის გარკვეულ ეტაპზე გადაიკვეთა ქართველ და რუს ხალხთა ბედი. უკვე მე-16-17 საუკუნეებიდან იკვეთება ამ ხალხის ურთიერთობა, რამაც გამოიწვია რუსული და ქართული ენების ურთიერთხემოქმედება. ქართული ლექსიკა ჯერ გაჩნდა რუსულ ოფიციალურ დოკუმენტებში, მხატვრულ ლიტერატურაში კი ის აღწევს უფრო მოგვიანებით, როცა საქართველოსთან ურთიერთობდნენ არა მარტო დიპლომატები და მოგზაურები, არამედ ინტელიგენციის, ლიტერატურის, ფერწერის, მუსიკის წარმომადგენლები. პირველ რიგში, რა თქმა უნდა, ქართულ ენაში აღწევდა ონომასტიკური ლექსიკა, რაც მისი საინფორმაციო ღირებულებით იყო განპირობებული. საინტერესოა ამ კუთხით საგზაო ნარკვევები „ფედოტ ელჩინის ელჩობა საქართველოში“ (XVII საუკუნის დასაწყისის საგზაო წერილები), რომლებიც წარმოადგენენ ერთ-ერთ პირველ რუსულ დოკუმენტს, სადაც გამოყენებულია ქართული სიტყვები. აქ ჩვენ გვხვდება ქართული ტოპონიმური და ანტროპონიმური ლექსიკის დიდი რაოდენობა, მაგალითად: *Тюфлис, Зубдиди, Хони, Рьян (Риони), Моргули, Дидьянская земля, Гурьельское царство, Шуайский монастырь; Темраз (Теймураз), Элистан (Элизбар), Микулаз* და სხვა. აგრეთვე გამოყენებულია ქართული საზოგადო სიტყვა «*азнаур*» („ძველი რუსული ლიტერატურის საგანძური. XVI-XVII საუკუნის რუსი მოგზაურების წერილები“, მოსკოვი, 1988, გ. 270-289).

ელჩინის საგზაო ნარკვევებზე დაკვირვებიდან ჩანს, რომ, როცა არ არსებობდა რუსულ ენაზე უცხოური სიტყვების გადაცემის არანაირი ნორმები, ქართული ტოპონიმები და ანტროპონიმები რუსულ ენაში სხვადასხვანაირად აღწევდა: ერთ შემთხვევაში ამ ლექსიკის ფიქსატორები, ელჩინის თანაშემწეები (ვარაუდობენ, რომ თვითონ ელჩინი წერა-კითხვის უცოდინარი იყო და ჩანაწერებს კარნახობდა), ეყრდნობოდნენ მხოლოდ თავიანთ სმენით აღქმას, ენობრივ ალღოს, რაც ხშირად იწვევდა ქართული სიტყვების ფონეტიკურ დამახინჯებას. სხვა შემთხვევაში, როცა ქართული ლექსიკა ფიქსირდებოდა პროფესიონალი გადამწერების მიერ, ნარკვევებში ადგილს იკავებდა ან ქართული სიტყვების სწორი ფორმები, ან კიდევ ორიგინალიდან გადახრები იყო მინიმალური.

ჩვენი სტატია წარმოადგენს რუსული ენის მიერ უცხოური ლექსიკის ადაპტაციის კანონზომიერებების ძიების მცდელობას.

ნაშრომში გაანალიზებული ელჩინის საგზაო ნარკვევები არა მარტო ლინგვისტური კუთხითაა ღირებული. მათში აგრეთვე ბევრი საინტერესო ისტორიული და ეთნოგრაფიული ცნობებიც მოიპოვება.

ავტონომიური სწავლის ტექნიკა უცხო ენის შესწავლისას უმაღლეს სკოლაში

ზემოხსენებული თემა ეყრდნობა ემპირიულ კვლევას, რომელიც ჩატარდა ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტში.

კვლევის ძირითად მიზანს წარმოადგენდა ავტონომიური სწავლის სწავლების აუცილებლობის დადგენა უცხო ენის შესწავლისას. კვლევა ეყრდნობოდა საუნივერსიტეტო სივრცეში უცხო ენის შემსწავლელთა გამოკითხვას (აპრობირებული კითხვარებისა და ინტერვიუს მეშვეობით). ავტონომიური სწავლის სწავლება არის პროცესი, რომელიც გულისხმობს სტუდენტის მიერ საკუთარი სწავლის დაგეგმვას, შეფასებასა და მუდმივ მონიტორინგს. ასევე, თვითმენეჯმენტს – დროის განაწილებას, დროის მართვის სწავლას, მიზნის გაცნობიერებასა და ასე შემდეგ.

სტუდენტების უმრავლესობა არასაკმარისად დამოუკიდებელია უცხო ენის შესწავლისას. ისინი ნაკლებად აცნობიერებენ ავტონომიური სწავლის აუცილებლობას. ბოლონის პროცესის

შედეგად შემოდებული ცნება „დამოუკიდებელი მუშაობა“, სამწუხაროდ, ატარებს ფორმალურ ხასიათს და სტუდენტს არ აქვს გაცნობიერებული, რომ დამოუკიდებელი საათები მან რეალურად უნდა შეასრულოს. ვფიქრობთ, რომ აუცილებელია უცხო ენის პედაგოგმა შეითავსოს ე. წ. „მრჩეველის“ ან „გზამკვლევის“ როლი და გააცნოს სტუდენტს ავტონომიური სწავლების სტრატეგიები და მათი მნიშვნელობა (აუხსნას, რა უნარების გამომუშავებას უწყობს ხელს ავტონომიური სწავლის ესა თუ ის მეთოდი).

ამრიგად, უცხო ენის სწავლებაში არ მოიაზრება მხოლოდ პრაქტიკული მეცადინეობების ჩატარება, არამედ პედაგოგმა უნდა გააცნოს შემსწავლელს ავტონომიური სწავლების ტექნიკა, რათა სწავლის პროცესი უფრო ეფექტური გახდეს და აკმაყოფილებდეს სასურველ შედეგს.

ციური ახვლედიანი, ნანა დურმიშიძე (თბილისი)

მეტაფორის პრაგმატიკული როლი ესპანურ მასმედიაში

მეტაფორა მრავალ მნიშვნელოვან ფუნქციას ასრულებს მასმედიაში. პოლიტიკურ კონტექსტში მისი გამოყენების მიზანია რთულ პოლიტიკურ კონცეპტთა შეცვლა სემანტიკურად უფრო ადვილად გასაგები გამონათქვამებით მკითხველთა, მსმენელთა და მაყურებელთათვის; მეტაფორა გამოიყენება ევფემიზმთა შექმნის ერთ-ერთ საშუალებად, უტაქტო და არასასურველ გამონათქვამთა თავიდან აცილების მიზნით. განსაკუთრებულია ის შემთხვევები, როდესაც მეტაფორული გადატანის საშუალებით იქმნება არა ახალი სიტყვა, არამედ ნეოლოგიზმი-მნიშვნელობა, რომელიც წარმოიქმნება სიტყვისშიდა სემანტიკური დერივაციის შედეგად. ასეთი მეტაფორის წყაროს, როგორც წესი, წარმოადგენს მაიდენტიფიცირებელი არსებითი სახელი, რომელიც გადადის რა პრედიკატის კატეგორიაში, მიეკუთვნება სხვა დენოტატს ან დენოტატთა კლასს. მეტაფორა ასრულებს ასევე მნიშვნელოვან შიდაენობრივ სემანტიკურ ფუნქციებსაც; კერძოდ, ნომინატიური მეტაფორა, რომელიც ემსახურება იდენტიფიკაციას, წარმოადგენს ომონიმის წარს. ამგვარად, მეტაფორის როლი მასმედიის ენაში ფრიად მნიშვნელოვანია; იგი ხელს უწყობს ძირითადი პრაგმატიკული და კომუნიკაციური მიზანდასახულობის რეალიზაციას, იმავდროულად გადმოსცემს არსებულ თემასთან სუბიექტურ დამოკიდებულებასაც.

ციური ახვლედიანი, ნინო წულუკიძე (თბილისი)

მეტაფორა ფრანგულ ემოციურ ფრაზეოლოგიზმებში

ემოციურ ფრაზეოლოგიურ ერთეულთა ხატოვანი ასოციაციები ეყრდნობა მნიშვნელობის მეტაფორულ გადატანას. მეტაფორა, ერთი მხრივ, აცოცხლებს ფრაზეოლოგიზმის რეალურ მნიშვნელობას, მეორეს მხრივ კი, ნათლად ასახავს მის ნაციონალურ-კულტურულ თავისებურებებს. მეტაფორის წყალობით, ენობრივი სისტემა მუდმივ დინამიკაშია. მისი საშუალებით შესაძლებელია შედგეს ადამიანური აზროვნების ზოგად კანონზომიერებათა სფეროში და მოცემული ენის მატარებელთა ტიპური ასოციაციების გამოვლენა. ადამიანის შინაგანი სამყარო, მისი ემოციური მდგომარეობა, ენაში ხშირად წარმოგვიდგება მეტაფორის საშუალებით. ემპირიული მასალის კვლევის შედეგად, გამოვყავით ფრანგულ ემოციურ ფრაზეოლოგიურ ერთეულთა შემადგენელი მეტაფორები, დაკავშირებულნი შემდეგ ცნებებთან: 1. კვების პროდუქტები; 2. სტიქიები (მიწა, ჰაერი); 3. საგნები; 4. სხეულის ნაწილები (სომატიზმები).

ქართულ ფილოსოფიურ ლექსიკონთა ტერმინოლოგიური გაფორმების საკითხისათვის

მოხსენებაში გაანალიზებულია ფილოსოფიის დარგის ქართულ ლექსიკონებში გამოყენებული მრავალრიცხოვანი ფილოსოფიური ტერმინოლოგია, რომელიც წარმოებული ლათინური სიტყვების თარგმანს წარმოადგენს. მიუხედავად იმისა, რომ საქართველოში ფილოსოფიური ტერმინოლოგიის შემუშავება ოდითგანვე ორგანულად ერწყმოდა ქართული ფილოსოფიური სკოლების აკადემიურ მოღვაწეობას, ქართული ფილოსოფიური ლექსიკონი, როგორც ასეთი, ქართველ მეცნიერთა ავტორობით და სპეციალური დარგობრივი ტერმინოლოგიური გაფორმებით ჯერ კიდევ არ არის შექმნილი. ქართულ ენაზე აქამდე შესრულებული ყველა ფილოსოფიური ლექსიკონი მხოლოდ უცხო ენებიდან თარგმნილ ზუსტ ქართულ ასლს წარმოადგენს (მთარგმნელ ავტორთა მხრიდან ყოველგვარი დამატებების, ჩასწორებებისა და შენიშვნების დართვის გარეშე). აქედან გამომდინარე, მომხსენებლის მსჯელობის საგანია მხოლოდ იმ ფილოსოფიურ ლექსიკონთა ტერმინოლოგიური გაფორმების საკითხები, რომლებიც თუმცა ქართულ ენაზეა მოცემული, მაგრამ მაინც არ არის აბსოლუტურად „ქართული“. მოხსენების ავტორის აზრით, სწორედ აღნიშნული სირთულეებია იმის მიზეზი, რომ ფილოსოფიურ ლექსიკონთა სხვადასხვა ქართულ თარგმანში ტერმინთა შეუთავსებლობა და სიჭრელე სუფევს.

მომხსენებლის მიერ ქართულ ლექსიკონებში ფილოსოფიური ტერმინების კვლევის ობიექტად არჩევა იმანაც განაპირობა, რომ დღემდე ლათინურ-ქართული ტერმინოლოგიის მონაცემები არ გამხდარა საგანგებო ანალიზის საგანი; ამ ორი სხვადასხვა სისტემის ენის მასალა არ ქცეულა შედარების საფუძვლად.

მოხსენება წარმოადგენს იმის მცდელობას, რომ ლათინურ ტერმინებთან შეაჯეროს წარმოებული ფილოსოფიური ლექსიკა, რომელსაც ფილოსოფიის დარგის ლექსიკონთა სხვადასხვა ცნობილი მთარგმნელი ავტორი იყენებს; შეძლებისდაგვარად, ახსნილია ის ობიექტური მოტივები, რის გამოც ისინი უპირატესობას ანიჭებენ ამა თუ იმ ქართულ შესატყვისს, ლათინური ტერმინოლოგიის სტრუქტურისა და სემანტიკის გათვალისწინებით.

ნუნუ ბაკურიძე (ბათუმი)

უოლტ უიტმინის შემოქმედების ასახვა ი.ტურგენევის ლექსი პროზაში

მოცემულ სტატიაში ერთგვარი პარალელია გავლებული ამერიკელი მწერლის – უოლტ უიტმინისა და რუსი კლასიკოსის – ივან ტურგენევის შემოქმედებებს შორის. ერთი შეხედვით, მათ შორის არ არის არანაირი კავშირი და პრინციპში არც უნდა იყოს, რადგან რუსული კლასიკა ძალიან შორსაა თავისუფალი და ქარიზმატული ამერიკულ პოეზიისგან, თუმცა, აღმოჩნდა, რომ ხანდაზმულ ასაკში ტურგენევი შემთხვევით გადააწყდა უ. უიტმინის ლექსებს.

თავისი ცნობილი თხზულებების, მოთხრობებისა და სხვა ნამუშევრების შემდეგ, რუსი კლასიკოსი გამოხატავს თავის რელიგიურ შეხედულებებს რუსული ლიტერატურისთვის ისეთი ნოვატორული და ორიგინალური ფორმით, როგორცაა ლექსი პროზაში.

**ევფემიზმების სემანტიკური და პრაგმატიკული თავისებურებები ლინგვოკულტურულ
ჭრილში**

ევფემიზმები მსოფლიოს ყველა ერის ენაში არსებობს, არ აქვს მნიშვნელობა იმას, თუ რამდენად ცივილიზებულია ესა თუ ის ქვეყანა. ევფემიზაციის პროცესი საერთო მოვლენაა თითქმის ყველა ენისთვის, რადგან ყველა კულტურაში არის ცნებები, რომელთა პირდაპირ ხსენებას ადამიანები თავს არიდებენ. ამიტომ მათი სემანტიკური და პრაგმატიკული თავისებურებების შესწავლა ლინგვოკულტურულ ჭრილში მნიშვნელოვანია. ეს საშუალებას მოგვცემს დავაკვირდეთ ინგლისურ და ქართულ ევფემიზმებს და გამოვყოთ მათ შორის მსგავსება და განსხვავება. ევფემიზმების გამოყენება მეტყველებაში გამოწვეულია მოსაუბრის ინტენციით - გაანეიტრალონ ნეგატიური პრაგმატიკული ეფექტი. ისინი წარმოიშობიან მეტყველების დროს განსაზღვრულ კონტექსტში. მათი ექსპრესიულობა სუბიექტურია, რადგან ინფორმაციულ ტექსტში ისინი ნეიტრალური სიტყვებია და აქვთ ნომინაციური ფუნქცია. ინგლისურ ტექსტში ევფემიზმების გამოყენება შემოქმედებითია, რადგან ამ დროს ხდება სუბიექტური აზრის ინტერპრეტაცია და კონტექსტის ემოციურად შეფასება. ჩვენი მიზანია შევისწავლოთ ევფემიზმები და გამოვარკვიოთ, თუ რა სემანტიკური და პრაგმატიკული თავისებურებები ახასიათებს მათ ინგლისურ და ქართულ ენებში.

ირაკლი ბარამიძე (ბათუმი)

საქალაქო თვითმმართველობის არჩევნები ბათუმში 1917 წელს

1917 წლის თებერვლის რევოლუციის შემდეგ, დროებითმა მთავრობამ ამიერკავკასიის მართვა ჩააბარა განსაკუთრებულ კომიტეტს, ე.წ. „ოზაკომს“, რომლის მიერ მიღებული საარჩევნო დებულებების საფუძველზე, ამავე წლის ივლისში, ბათუმში ჩატარდა საქალაქო თვითმმართველობის არჩევნები. რევოლუციის შედეგად მიღებული თავისუფალი პოლიტიკური მოღვაწეობის უფლების რეალიზება სცადა ბათუმში მოქმედმა ყველა პარტიამ, თუმცა, განსაკუთრებული წარმატების მოპოვება მხოლოდ ორმა - ესერებმა და სოციალ-დემოკრატებმა - მოახერხეს, რომელთაც 60 ადგილზე შესაბამისად 26 და 24 ხმოსნის გაყვანა შეძლეს ადგილობრივ სათათბიროში. არჩევნები, ძირითადად, თავისუფალი კონკურენციის პირობებში ჩატარდა, თუმცა ერთმა ინციდენტმა ჩრდილი მიყენა მთელ ამ პროცესს. კერძოდ, არჩევნებში, შესაბამისი პროცედურის დაწყებამდე 2 დღით ადრე, ზეწოლისა და სამხედრო მუქარის შედეგად მიღებული გადაწყვეტილებით, მონაწილეობის უფლება მისცეს ბათუმში ბათუმში მყოფი ჯავშნოსნის - „ვოლიას“ ეკიპაჟის დაახლოებით 100-მდე წევრს. მართალია, მათ მონაწილეობას მნიშვნელოვანი გავლენა არ მოუხდენია არჩევნების შედეგებზე, მაგრამ თავად ფაქტი ბევრი უსიამოვნების შემცველი იყო. როგორც შემდეგში გაირკვა, „ვოლია“-ს ეკიპაჟმა, იმის გამო, რომ ქალაქის არჩევნები ერთდროულად არ ტარდებოდა იმპერიის ყველა ქალაქში, ხმა მისცა ასევე სევასტოპოლში, ნოვოროსიისკსა და სოხუმში.

კომპოზიციებისათვის სამხრულ მეტყველებაში

ისტორიული საქართველოს (ტაოს, კლარჯეთის, შავშეთის...) ეთნიკური ქართველებისა და მუჰაჯირ ქართველთა შთამომავლების მეტყველებაში შედგენილობისა და კომპონენტთა შეერთების წესების მიხედვით გვხვდება თხზულ სიტყვათა სხვადასხვა ჯგუფი.

1. შედარებით ნაკლებია გაორკეცებულფუძიანი კომპოზიციები. ორკეცდება არსებითი სახელი, ზედსართავი სახელი, რიცხვითი სახელი, ზმნიზედა.

დასტურდება თურქულ სიტყვათა გაორკეცების შემთხვევაც: ადრი-ადრი, ბეთ-ბეთი, სირა-სირა...

2. მრავალფეროვანია სხვადასხვაფუძიანი კომპოზიციები.

▪ ორივე კომპონენტი არსებითი სახელია: გობიყანა, ნენე-ზაბოდ, ქალ-კაცი...

▪ მსაზღვრელ-საზღვრულისაგან მომდინარე კომპოზიციები (როგორც პირდაპირი, ისე ინვერსიული წყობისა).

ატრიბუტულ-მსაზღვრელიანი: ახალბიჭი, დიდალმართი, შავტყე... ფეხწითელი, ყურმოჭრილი, ქვადედოფალად, სამყურად, გულიბიჭი, მამაწმინდა, პირნათელა...

სუბსტანტიურ-მსაზღვრელიანი - მოკვეცილია მსაზღვრელის ნათესაობითი ბრუნვის ნიშნის ს (ასეთი კომპოზიციები უმეტესად ტოპონიმებია): დელიპირი, ხართივალა, ხობოყლაპია, ყველიდედა.

მსაზღვრელად არის საწყისი, ან განყენებული სახელი, რომელსაც დაკარგული აქვს ნათესაობითი ბრუნვის ნიშნის ს, საზღვრულია დროის აღმნიშვნელი ხანი: დრობიხან, ადგომოხან, გამოყვანიხან...

მსაზღვრელ-საზღვრულისაგან მომდინარე კომპოზიციის ერთ-ერთი კომპონენტი თურქული სიტყვაა: იმსოდ, სუთმმა, სუთდა, უკანმერე.

3. კომპოზიციები საერთოდ სახელებია. იშვიათად გვხვდება კომპოზიტი ზმნებიც: ათვალყურებდით, დაათვალყურე. საპირისპირო ზმნისწინიანი ფორმებია: გვედო-გამოდო, მიმყევ-მომყევ, გადააბრუნ-გადმოაბრუნა.

4. სამხრულ კილოებში განსაკუთრებით ბევრია ასონანსური კომპოზიციები, გვხვდება როგორც ქართულ ისე თურქულ სიტყვათაგან მომდინარე: ხე-მე, თოფი-მოფი, ქინძი-მინძი, პირში-მირში, ღარჭი-ღურჭი, მაფია-მუფია, ეზიეთი-მეზიეთი, ნეხვი-მეხვი, ადრან-მადრან და მრავალი სხვა.

ასეთი ფორმებით სამხრული მეტყველება განსხვავდება ქართული ენის სხვა კილოთაგან.

თხზული სიტყვები - კომპოზიციები ქართული ენის სამხრული კილოების ლექსიკის დიდ ნაწილს შეადგენს.

რუსლან ზარამიძე (ზათუმი)

ახალი დისკურსის ფორმირების დასაწყისი: სახელმწიფო ჩარევა და რელიგიური თემის პროტესტი (ონლაინმედია და სოციალური ქსელი „მადლის საქმეზე“)

სტატიაში წარმოდგენილია 2005–2011 წლებში საქართველოში მუსლიმური რელიგიური სასწავლებლის ქსელთან დაკავშირებული მოვლენების ანალიზი იმ ინტერნეტმასალებზე დაყრდნობით, რომლებიც ამ საქმესთან დაკავშირებით შეიქმნა (სხვადასხვა ონლაინგამოცემა, ჟურნალისტების პირადი გვერდები, ბლოგები, სოციალური ქსელი და ა.შ.). საუბარია იმ საინფორმაციო ველზე, სპეციფიკური დისკურსის ფორმირებაზე და მის შემოქმედებზე, რომლებმაც განაპირობეს, ერთი მხრივ, სახელმწიფოსა და მუსლიმურ თემს შორის ურთიერთობის ახალი (წინააღმდეგობრივი, კონფლიქტური) ფორმატის შექმნა; ხოლო მეორე მხრივ – გამოიწვიეს

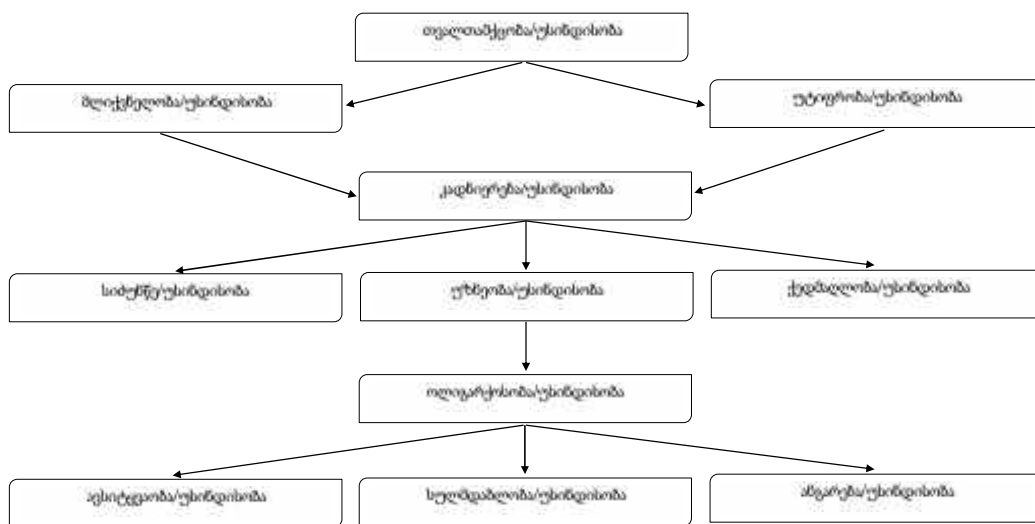
ავტორების არგუმენტებისა და დამოკიდებულებების ფორმირება, რაც შემდგომ პერიოდში რელიგიურ თემთან დაკავშირებულ სხვა პროცესებში გამოიყენებოდა (უფრო დაზუსტებული, გამოკვეთილი და კონკრეტული შინაარსით). შესაბამისად, ნაშრომში აღწერილია იმ პროცესების საზოგადოებისათვის გაცნობის თავისებურებანი, რაც 2005–2011 წლებში მუსლიმურ თემს და სასულიერო სასწავლებლების ერთ-ერთ ქსელს ეხებოდა.

შორენა ბარბაქაძე (ქუთაისი)

სინდისი და თეოფრასტოსის „ხასიათები“

თეოფრასტოსის „ხასიათები“ წარმოადგენს სოციალური ნაკლისა და სისუსტეების ჩანახატებს, თუმცა, არა საზიზღარ მანკიერებებს. ეს არა კონკრეტული პიროვნებების, არამედ ზოგადი სოციალური ტიპის რეალური აღწერაა. ავტორი მოღვაწეობდა ახალი ატიკური კომედიის აღორძინებისა და არსებული მორალური ტიპების სრულყოფილების ხანაში. იყო მენანდროსის მასწავლებელი და მეგობარი. ეს ხასიათები განკუთვნილი უნდა ყოფილიყო სცენაზე წარმოსადგენად და ემსახურებოდა უკვე არსებული მორალური კომიკური სახე-ტიპების დახვეწას. აქ მხოლოდ იმიტაციაა იმისა, თუ როგორ იქცევა ესა თუ ის ტიპი სხვადასხვა სიტუაციაში. ძველი ბერძნები დადგენილი ნორმებიდან ყოველგვარ გადახრას მანკიერებად მიიჩნევდნენ. ავტორი აღწერს მხოლოდ უზნეო ხასიათებს, როგორც ჩანს, იმიტომ, რომ ეს ნაწარმოები უკავშირდება ახალ ატიკურ კომედიას. ეს ტრაგედიის მისიაა კეთილშობილთა აღწერა, კომედიისათვის კი საჭიროა სასაცილო, ექსცენტრული, ანუ ზნეოტიპი. აქ ავტორს ორი მიზანი აქვს –გართოს და დაარიგოს მაყურებელი. განხილულია სულ 30 ხასიათი (ტიპი), ადამიანის 30 თვისება, ნაკლი, მეტ-ნაკლებად მძიმე, მთელი გალერეა ადამიანისათვის დამახასიათებელი სისუსტეების, დეტალურად აღწერილი და დახასიათებული – „ტიპების“ თითქმის სრულყოფილი პორტრეტები.

უსინდისოს კრებისათი პორტრეტი

მათ შორის არ არის ცალკე გამოყოფილი *უსინდისობა*, არადა, ეს უკანასკნელი, ლოგიკურად ამ ტიპებში ჯდება. ჩვენ მხოლოდ 11 შევარჩიეთ. ესენია: თვალთმაქცობა, მლიქვნელობა, უტიფრობა, კადნიერება, სიძუნწე, უზნეობა, ავსიტყვაობა, სულმდაბლობა, ანგარება. ჩავატარეთ გარკვეული ექსპერიმენტი: თეოფრასტოსის ხასიათების „დახასიათებებში“ ყველა ცალკეულ შემთხვევაში

ჩავანაცვლეთ, სადაც ეს შესაძლებლობა გვქონდა, სიტყვით *უსინდისობა*, ტექსტი კი უცვლელი დავტოვეთ. თეოფრასტოსის დახასიათებები ამ სიტყვის არსს ყველა შემთხვევაში გამოხატავდა. ასე მივიღეთ უსინდისოს კრებსითი პორტრეტი, რომელიც სქემატურად შემდეგნაირად გამოვხატეთ:

ცირა ბარბაქაძე (თბილისი)

მეტაფორა და ნღპ (ნეიროლინგვისტური პროგრამირება)

ნღპ - მეცნიერების ეს ახალი დარგი შეიძლება განიმარტოს, როგორც ნევროლოგიის, ლინგვისტიკისა და კიბერნეტიკის ურთიერთკავშირი. ყველაფერი, რაც ადამიანის ცხოვრებაში ხდება, „იწერება“ მის ნერვულ ქსოვილებში, ვლინდება მეტყველებაში და ექვემდებარება პროგრამირებას.

თითოეული ადამიანის მიერ გარესამყაროს ხედვა უნიკალური, იდუმალი და სრულიად სუბიექტურია, რაც განაპირობებს კონკრეტული ადამიანის ქცევებს.

რას აკეთებს ამ შემთხვევაში ნეიროლინგვისტიკა?

ის სწავლობს და ავლენს მეტყველებაში აზროვნების შტამპებს, რომლებიც ხელს უშლის ადამიანს (ერს) კომუნიკაციაში და შლის მესხიერების მყარი დისკიდან, შემდეგ კი ახდენს ახალი პროგრამის ჩაწერას...

ეს წინადადება მეტაფორაა, მაგრამ ზუსტად ასახავს ნეიროლინგვისტური პროგრამირების არსს.

ჩვენ ვსწავლობთ, როგორ ქმნის და აგებს ჩვენი აზროვნება შაბლონებს და შტამპებს და როგორ შეიძლება მათი ჩანაცვლება ახალი სისტემით, რაც, საბოლოო ჯამში, აფართოებს ჩვენს (ერის) ცნობიერებას.

განვიხილავთ ერის ცნობიერებაში არსებულ მეტაფორულ შტამპებს და მათი „წაშლის“ გზებს და საშუალებებს.

ნეიროლინგვისტური პროგრამირების შესწავლით ჩვენ შეგვიძლია გამოვიკვლიოთ, როგორ მუშაობს ჩვენი აზროვნება და შეგვიძლია თვითონ შევცვალოთ „პროგრამები“ და თავიდან ავიცილოთ სხვების მიერ ჩვენი დაპროგრამება.

იმერი ბასილაძე, ვლადიმერ ადეიშვილი (ქუთაისი)

შალვა სიხარულიძე –

XX საუკუნის ქართული პედაგოგიკური აზროვნების ერთ-ერთი მესაძირკვე

XX საუკუნის ქართველ პედაგოგთა შორის ქართული სკოლისა და პედაგოგიკური მეცნიერების შექმნისა და განვითარების საქმეში გამორჩეული ადგილი უჭირავს პედაგოგიურ მეცნიერებათა დოქტორს, პროფ. შალვა ასლანის ძე სიხარულიძეს.

1924-1928 წლებში ჟურნალში „ახალი სკოლისაკენ“ შ. სიხარულიძემ გამოაქვეყნა 30-მდე სტატია. ამ სტატიებმა გარკვეული როლი შეასრულა ქართული სკოლის ჩამოყალიბებისა და განმტკიცების საქმეში.

1933 წელს მისი ავტორობით გამოვიდა წიგნი „საბჭოთა პედაგოგიკის პრობლემები“. წიგნში ნათლად ჩანს შ. სიხარულიძის პოზიცია 30-იანი წლების პედაგოგიკურ ცხოვრებაში.

1937 წელს გამოიცა შ. სიხარულიძის წიგნი „სწავლების პროცესის კანონზომიერებანი“, რომელიც საფუძველი გახდა 1940 წელს გამოქვეყნებული შრომისა – „საბჭოთა სკოლის

დიდაქტიკა“. ეს წიგნი ქართულ პედაგოგიკურ სივრცეში იყო ერთ–ერთი პირველი ნაშრომი, სადაც წარმოდგენილია სწავლების თეორიის სრული კურსი. მასში პირველად დამუშავდა დიდაქტიკის პრინციპული საკითხები.

ნაშრომში განხილულია შემდეგი დიდაქტიკური პრინციპები: 1. სისტემატურობისა და თანმიმდევრობის; 2. შეგნებულობისა და აქტიურობის; 3. აღმზრდელითი სწავლების; 4. თვალსაჩინოების; 5. თეორიისა და პრაქტიკის ერთიანობის; 6. მოსწავლისადმი ინდივიდუალური მიდგომის; 7. მასწავლებლის ხელმძღვანელი და წამყვანი როლი.

1948 წელს გამოდის მისი საინტერესო წიგნი „სკოლა და პედაგოგიური აზროვნება XVIII საუკუნის საქართველოში“. მასში ღრმა მეცნიერულ დონეზე განხილულია პედაგოგიკის ისტორიის საკითხები, რომლის ტრადიციებსაც ეყრდნობოდა ქართული საგანმანათლებლო სივრცე.

1961 წელს გამოიცა შ. სიხარულიძის ნაშრომი „სკოლათმცოდნეობა“ (ბ. კიზირიასთან თანავტორობით). წიგნში განხილულია სკოლის მართვისა და ხელმძღვანელობის თეორიისა და პრაქტიკის საკითხები.

ამდენად, დიდია პროფ. შ. სიხარულიძის პედაგოგიკური მემკვიდრეობის როლი. მისი შრომები ემსახურება მომავალი თაობის ჰარმონიულად აღზრდის საქმეს და თითოეულ მათგანს წითელ ზოლად გასდევს, რომ აღზრდა არის წამყვანი ფაქტორი პიროვნების ფორმირებაში.

მანანა ბაქრაძე (ქუთაისი)

თავაზიანობის ენობრივი გამოხატულებების ძირითადი წინაპირობები და კომპეტენციები თანამედროვე გერმანულ ენაში

„თავაზიანობის“ ცნება მრავლისმომცველი და ამასთანავე კულტურულად დეფინირებული ფენომენია, რაც იმას ნიშნავს, რომ სხვადასხვა კულტურაში თავაზიანობის აღქმაც განსხვავებულია, მაგრამ იგი ნებისმიერ კულტურაში წარმატებული კომუნიკაციისათვის ერთ–ერთი აუცილებელ და უმნიშვნელოვანეს წინაპირობას წარმოადგენს. თავაზიანობა არა ეგზოტიკური, არამედ მეტად ყოველდღიური აღბათ საყოველთაო ფენომენიც კი არის. ეს ნიშნავს, მოქმედების ან გამოხატვის ისეთ ინტერპრეტირებას, როგორი მდგომარეობის დამკვიდრებაცა და დამტკიცებაც სურს მოქმედ პირს თავისი ადრესატის მიმართ. თავაზიანი ქცევა შედგება მოქმედებებისაგან, რომლებიც არა მარტო ენობრივი საშუალებებით შეიძლება იქნას აღსრულებული. კომუნიკაციისას თავაზიანობას ვერბალურთან ერთად არავერბალური გამოხატვის ფორმებიც გააჩნია. ვერბალურ ფორმებს განეკუთვნება ლექსიკური და მორფოლოგიურ-სინტაქსური ერთეულები, ხოლო არავერბალურს – პარალინგვისტური ელემენტები, რომლებიც თან ახლავს ენობრივ ქმედებებს, ავსებს მათ და ახდენს ასევე მათ მოდიფიცირებას. თავაზიანობის სისტემა არ არის მკაცრი, პირიქით, ის ძალიან მოქნილია და დროთა განმავლობაში ცვალებადიც კი. გერმანულ ენაში „თავაზიანობის“ განმარტება მომდინარეობს შუა საუკუნეებიდან და უკავშირდება „სამეფო კარს“ და იქ დამკვიდრებული წეს-ჩვეულებების, ეტიკეტისა და ქცევის ნორმების გაზიარებას, ხოლო უკვე თანამედროვე განმარტებით თავაზიანი ადამიანი მოიაზრება როგორც განათლებული, კარგი მანერების მქონე, დამკვიდრებული ქცევის ფორმების მიხედვით ტაქტიანი და ყურადღებიანი სხვა ადამიანების მიმართ. აღნიშნულ თემას მიეძღვნა არა ერთი სტატია და კვლევა როგორც უცხოელი, ასევე ქართველი ენათმეცნიერების (და არა მარტო) მხრიდან. ჩემს ნაშრომში „თავაზიანობის ენობრივი გამოხატულებების ძირითადი წინაპირობები და კომპეტენციები თანამედროვე გერმანულ ენაში“ შევეცდები გამოვყო და გავაანალიზო ის კომპეტენციები, რაც ხელს უწყობს წარმატებულ ინტერაქციას.

ასკეტური სრულქმნილების მოდელი და მისი განსახილველად ჰაგიოგრაფიულ ლიტერატურაში

ჰაგიოგრაფიული ლიტერატურა ანთროპოდიცეული ლიტერატურაა, რომელიც ეფუძნება თავისუფლების ქრისტოლოგიურ გაგებას. ანთროფოსის ონტოლოგიური პერსპექტივები ჰაგიოგრაფიულ თხზულებებში გაფართოებულია და ასკეტური ღვწა, მოქალაქეობა, პრაქსისი ქეშმარიტ თავისუფლებასთან, ღვთაებრივ ცნობიერებასთან დაბრუნების საწინდარია. ჰაგიოგრაფიული ლიტერატურა თეოდიცეური ლიტერატურაცაა და, აქედან გამომდინარე, როცა ვსაუბრობთ მონასტრული ცხოვრების პრინციპებზე, ასკეტური სრულქმნილების იდეალზე ქართულ ჰაგიოგრაფიაში, ერთმანეთს თანხვდება ეს ორი ნაკადი; თეოდიცეა და ანთროპოდიცეა და მათი გათვალისწინებით აუცილებელია და საჭირო პრაქსისის, „გონიერი ქმნადობის“ თეურგიული დასაბუთება, შექმნილი არსის ონტოლოგიურად დამცრობილი მდგომარეობის გათვალსაჩინოება ცოდვითდაცემის შემდეგ, ასკეტიზმისა და სოტერიოლოგიის ურთიერთკავშირის ანალიზი. ჰაგიოგრაფია „ახერხებს“ ღმერთისა და ადამიანის გამართლებას ასკეტური ღვწისა და მისტიკური ქმნადობის შინაგანი მექანიზმების წარმოჩენით.

სახისმეტყველებითი პროზის ნიმუშების წმინდა წერილსა და ეკლესიის მამათა შრომებთან მიმართების საკითხი ლიტერატურის ისტორიის ტრადიციულ პრობლემათა რიცხვს განეკუთვნება. ზოგადი ინფორმაციის წყარო ბიბლიაა; ბიბლიურ რემინისცენციათა დაფიქსირებას ხშირად მივყავართ ეკლესიის მამათა მიერ განსაზღვრულ ბერმონაზვნურ ცხოვრების წესთან. „მოწესე“ ქართულ ჰაგიოგრაფიულ ლიტერატურაში წესით მცხოვრებას ნიშნავს. ბიზანტიურ ბერძნულშიც ამ სიტყვას ანალოგიური მნიშვნელობა გააჩნია. აქედან გამომდინარე, ნათელია, რომ ბერმონაზვნური ცხოვრების იდეალების გამოკვეთა წმინდა მამათა „ცხოვრებაში“ შეუძლებელია მონაზვნური ცხოვრების წესის გაგების გარეშე.

„წესი ქრისტიანობისაი და ტვირთი სჯულისაი“ მკვეთრადაა გამიჯნული ქართულ სახისმეტყველებით პროზაში და განსაკუთრებით წმინდანთა „ცხოვრებაში“. ჰაგიოგრაფია მიერ უდაბნოში მოქალაქეობის, მოღვაწეობის იდეალად მოიაზრება ასკეტურგანაწესთა ზედმიწევნით შესრულება და მმათა კრებულში წეს-განგებით დასახული მოღვაწეობის ყველა ასპექტის გათვალსაჩინოება.

გურამ ბახტაძე (ბათუმი)

კავკასიელი ეთნოსის წარმომადგენელი პერსონაჟები ალექსანდრე ყაზბეგის თხზულებებში

ქართველ ერს დასაბამიდანვე, თავისი გეოპოლიტიკური მდებარეობისა თუ ისტორიული გარემოებების გამო, სხვადასხვა ქვეყანასთან ჰქონდა ურთიერთობა, რაც თავისთავად პოულობდა ასახვას ლიტერატურასა და ფოლკლორში. მწერლობაში ეს ურთიერთობა გაფორმებულია როგორც ზოგადი, ასევე კონკრეტული მხატვრული სახეებით. ამ მხრივ განსაკუთრებით საინტერესოა ალექსანდრე ყაზბეგის შემოქმედება. ყაზბეგის მოთხრობებსა და რომანებში უხვად არიან წარმოდგენილი კავკასიის მკვიდრი სხვადასხვა ეროვნების პერსონაჟები. თითოეული მათგანი თავისი ხალხის ტკივილისა და სევდის, იდეალების, მისწრაფებების ღირსეული მატარებელია. ჩვენი მიზანია - ვიკვლიოთ ალექსანდრე ყაზბეგის პერსონაჟთა სისტემა, რომელსაც კავკასიელ ერთა შვილები ქმნიან. საინტერესოა, რა დოზით ან რა ასპექტით არიან მწერლის შემოქმედებაში წარმოდგენილი ისინი; რა მიზნით გაამახვილა თითოეულ მათგანზე ავტორმა ყურადღება და რატომ აქცია ისინი თავისი შემოქმედებითი ინტერესის საგნად? რამდენადაა შესაძლებელი

კონკრეტული პერსონაჟისადმი ავტორისეულ დამოკიდებულებებზე, თუ ამავე ნაწარმოების მოქმედ პირთა ურთიერთ დამოკიდებულებებზე დაყრდნობით რაიმე ზოგადი ხასიათის დასკვნები გავაკეთოთ.

ყაზბეგამდე დავით გურამიშვილი საკმაო სიცხადით შეეხო მე-17-მე-18 საუკუნის კავკასიელი ტომების საქართველოსადმი დამოკიდებულებას. გრიგოლ ორბელიანის სამხედრო მოღვაწეობა ჩრდილო კავკასიაში გახმაურებული ფაქტია; მოგვიანებით ილია ჭავჭავაძემ თავის ცნობილ ისტორიულ დრამაში „ქართველის დედა“ (სცენა მომავალი ცხოვრებიდამ), რომანტიკული ჭვრეტით წარმოიდგინა გაერთიანებული კავკასია. ჩვენს ლიტერატურაში გამოვლენილი ამგვარი ტენდენციების ფონზე ალექსანდრე ყაზბეგის შემოქმედების მიმართება აღნიშნული საკითხისადმი გარკვეულ ინტერესს ბადებს.

დალი ბახტაძე (თბილისი)

ლოგოგრამისა და ანბანის ენობრივი სტატუსის ტაქსონომიური ეტაპები (კოლხური და გერმანიკული რუნების მიმართების საკითხისათვის)

რუნულ ლოგოგრამაში მოცემული ცნებათა ჯაჭვი ენაში რეალიზებულია, როგორც განზოგადებული კონცეპტები. ლოგოგრამის აზრობრივი ფორმა არ წარმოადგენს არც ლექსიკურ და არც ფონემურ ერთეულს. ცნებათა იდეოგრამული კრებული გარკვეულ სახელებთან არის შესაბამისობაში, მათში აბსტრაქტული მეტია, ვიდრე კონკრეტული. ყურადღებას იპყრობს საკუთრივ ენობრივი და ლოგიკური აბსტრაქციის ურთიერთმიმართებები, რომლებიც ლოგოგრამის შინაგან ფორმას აყალიბებენ.

ლოგოგრამიდან ანბანისაკენ მიმავალი გზა აზრობრივ კონსტრუქტებზე გადის, სადაც აქტუალური ხდება მთელისა და ნაწილის მიმართების საკითხი. მართალია, ანბანურ რუნებში ბგერის ფონემური არსიც აბსტრაქციის გარკვეულ საფეხურს წარმოადგენს, მაგრამ პროცესი იდეოგრამიდან ასო-ბგერამდე საკმაოდ ხანგრძლივი და რთულია. მასში ჩართულია რეფერენციის სტადიალური ცვლილებები.

ნუნუ ბახტაძე (ბათუმი)

მეტაფორის პოლიტიკურ-კომუნიკაციური ფუნქცია

ენობრივი კომუნიკაცია ძალიან მნიშვნელოვანია პოლიტიკისთვის. პოლიტიკურ დისკურსში დარწმუნების ერთ-ერთი მთავარი ინსტრუმენტი, შეიძლება ითქვას, არის მეტაფორა.

ადამიანების უმრავლესობისთვის მეტაფორა არის მხატვრული წარმოსახვის ხერხი და რიტორიკული მაღალფარდოვნება. მიჩნეულია, რომ მეტაფორა ეფექტურია მაშინ, როდესაც ის არის კოგნიტური თვალსაზრისით დამაჯერებელი და, ამასთანავე, ემოციური რეაქციის გამომწვევი.

ტრადიციული გაგებით აღიარებულია, რომ მეტაფორა უფრო სემანტიკის სფეროს მიეკუთვნება, ვიდრე პრაგმატიკის. მაგრამ კონტექსტთან ერთად, პრაგმატიკამ უნდა უზრუნველყოს მეტაფორული ინტერპრეტაცია. თუკი მეტაფორა არ არის სათანადოდ აღქმული, ან არ/ვერ ხდება მისი ინტერპრეტირება აუდიტორიის მიერ, შესაბამისად, ვერ ხორციელდება მისი პოლიტიკურ-კომუნიკაციური ფუნქცია. მეტაფორას აქვს დამარწმუნებელი ძალა, რადგან ის თავის თავში აერთიანებს პრაგმატულ, კოგნიტურ და ლინგვისტურ ცოდნა სკულტურის, იდეოლოგიისა და ისტორიის გათვალისწინებით.

ინგლისელ ვაჭართა ქველმოქმედებანი (XV-XVI სს.)

XV-XVI საუკუნეების ინგლისის ისტორიიდან მეტად მნიშვნელოვანია ინგლისელ ვაჭართა საქველმოქმედო საქმიანობა, რასაც ადასტურებს იმპერიოდის არაერთი წყარო.

XV ს-ის დამდეგს ინგლისის სამეფოს ხელში გადავიდა საგარეო ვაჭრობის მონოპოლია და ამ დროისათვის სავაჭრო ურთიერთობა დაამყარა 16-მდე სახელმწიფოსთან, რამაც საშუალება მისცა ინგლისელ ვაჭრებს გასცნობოდნენ სხვადასხვა ხალხის კულტურას, გადმოეტანათ და ესწავლათ ბევრი რამ მათგან.

ვაჭართა კლასს მნიშვნელოვანი და საპატიო ადგილი ეჭირა ინგლისის ქალაქების ცხოვრებაში. მატერიალური ცხოვრების მაღალი დონე და მდიდრულად მოწყობილი სახლები საშუალებას აძლევდა ვაჭრებს მიეღოთ საპატიო სტუმრები, თვით მეფეც კი.

როგორც წესი, ლონდონის მდიდარი ვაჭრები ანდერძით გადასცემდნენ ხოლმე კომპანიას: ძვირფას ნივთებს, ფულს, საცხოვრებელ სახლებს, მიწებს. გამოყოფდნენ მატერიალურ სახსრებს ქალაქში სახლის, ეკლესიის თუ გალავნის მშენებლობასთან დაკავშირებით. ისინი უშუალო მფარველობას უწევდნენ დავრდომილთა თავშესაფარს (მოხუცებულთა სახლი) – ე.წ. უიტინგტონის კოლეჯს, რომელიც დახმარებისათვის ყოველთვის მიმართავდა ვაჭართა კომპანიას, ხოლო ეს უკანასკნელი არაერთგზის იხილავდა მათ საკითხებს თავის კრებებზე.

ლონდონელი ვაჭრები დიდ დახმარებას უწევდნენ ავადმყოფებს, ობლებს, მარტოხელებს და კომპანიის მძიმე მდგომარეობაში მყოფ წევრებს.

განსაკუთრებით საყურადღებოა ვაჭართა დაინტერესება სწავლა-განათლების საქმით. ვაჭრები დაინტერესებულან სკოლის დაარსებით, რომელიც უკვე 1512 წელს 153 ბავშვისათვის გაიხსნილა წმინდა პავლეს ტაძართან. სკოლის ორგანიზება და მასზე მზრუნველობა მათვე უკისრიათ.

ლონდონელ ვაჭართა საქველმოქმედო საქმიანობა დაკავშირებული იყო მათ შეგნებაში მომხდარ ღრმა სოციალურ და ფსიქოლოგიურ ცვლილებებთან. ზღვის გაღმა ფართო სავაჭრო საქმიანობამ, ახალი ბაზრების გაცნობამ დიდი ცვლილებები შეიტანა ჩამოყალიბების პროცესში მყოფი ბურჟუაზიის შეგნებაში. ვაჭართა შორის ჩნდება დაინტერესება განათლების, ლიტერატურის მიმართ, ისინი მზრუნველობას იჩენდნენ ქალაქის კეთილმოწყობაზე.

თინათინ ბელიაშვილი (თბილისი)

ნეოლოგიზმების ღირებულება ლიტერატურულ დისკურსში

ვერ გავექცევით ბანალურ ჭეშმარიტებას: კომუნიკაცია ადამიანებს შორის თავდაპირველად ხორციელდება სიტყვების შექმნით, რაც სამყაროს აღწერის აუცილებლობითაა გამოწვეული. ადამიანი სამყაროს აღიქვამს და ამ აღქმით გამოწვეული შეგრძნებებისა და აზრების გამოთქმის საჭიროებაც დგება. ანუ ადამიანის საქმიანობის სიმბოლური გამოხატულება ჩნდება ადამიანის სურვილისაგან, აღწეროს გარემო, გამოხატოს საგნები, იდეები და ფაქტები მათი სუბსტიტუტების - ბგერების, ნიშნების საშუალებით. როგორც არ უნდა იყოს ინტერპრეტაცია, მეტაფიზიკური, ბიოლოგიური თუ ლინგვისტური, მეტყველება ეწერება შემოქმედებით სამეტყველო პროცესში ანუ ნეოლოგიურ პროცესში.

ნეოლოგია არსებითია ენის სიცოცხლისათვის. ის არის გაუცნობიერებელი თუ გაცნობიერებული გზა ენის არსებობის მანძილზე. ახალი სიტყვების შექმნა ყველა კატეგორიისა და ასაკის ადამიანისათვის თანმდევი პროცესია. ამავე დროს, ნეოლოგიზმები ასახავენ ტექნიკის განვითარებას, ტექნოლოგიურ პროგრესს, საზოგადოებრივ თუ პოლიტიკურ ცვლილებებს.

ყველაზე მეტად, ჟურნალისტებთან ერთად, ახალ სიტყვათა არსებობის აუცილებლობას შეიგრძნობს მწერალი.

ამ თვალსაზრისით, XX საუკუნის ფრანგულ ლიტერატურაში განსაკუთრებული ადგილი უჭირავს ბორის ვიანს, რომლის მხატვრული სამყარო ფრანგული ენის ახალ-ახალი შესაძლებლობების აღმოჩენითაა ნაკვები. ამ აღმოჩენებზე დაკვირვებისათვის შევარჩიეთ მისი რომანი „L'écume des jours“, ხოლო მისი ნეოლოგიზმების საგულდაგულო განხილვისათვის შევადარეთ რომანის ფრანგული ტექსტი და მისი ქართული თარგმანი („დღეთა ქაფი“, მთარგმნელი პაატა ჯავახიშვილი. 2000 წ.).

სვეტლანა ბერიკაშვილი (თბილისი)

ახალი ბერძნულის პონტოური დიალექტის ერთი თავისებურებისათვის (არქაული ელემენტები ნაცვალსახელთა სისტემაში)

სამეცნიერო ლიტერატურაში არაერთხელ გამოთქმულა მოსაზრება, რომ ახალი ბერძნულის პონტოური დიალექტი ძველი ბერძნულის იონიურ დიალექტთან უფრო ახლოსაა, ვიდრე თანამედროვე ბერძნულთან (იხ. მ. დეფნერი, გ. ხაძიდაკისი, ა. პაპადოპულოსი, პ. ბორტონე, პ. მაკრიჯი, ხ. მიძილისი, ი. სიტარიდუ და სხვ.), მაგრამ საქართველოში მცხოვრები პონტოელი ბერძნების მეტყველება ამ თვალსაზრისით ჯერ არავის განუხილავს. ჩვენი მოხსენება სწორედ ამ საკითხს ეხება.

ჩატარებული კვლევა განხორციელდა საერთაშორისო პროექტის: The impact of current transformational processes on language and ethnic identity: Urum and Pontic Greeks in Georgia (არსებული ტრანსფორმაციული პროცესების ზეგავლენა ენასა და ეროვნულ იდენტობაზე: ურუმი და პონტოელი ბერძნები საქართველოში) ფარგლებში (ბილგეფილდის უნივერსიტეტი, გერმანია). კვლევისას ვეფუძნებით მულტიმედიური კორპუსის მონაცემებს. ინფორმანტთა ჩანაწერები მიჰყვება საერთაშორისო სტანდარტებს, აღნიშნულ ჩანაწერთა გლოსები შესრულებულია კომპიუტერული პროგრამის ELAN-ის გამოყენებით და მიჰყვება გლოსირების ლაიფციგის წესებს.

გარკვეული საკითხების განხილვისას ვიყენებთ აღწერით მეთოდს და ვავლებთ პარალელურ ძველ ბერძნულ და ახალ ბერძნულ სისტემებს შორის. მოხსენებაში შემოვიფარგლეთ მხოლოდ იმ არქაული ელემენტებით, რომელიც პონტოური დიალექტის ნაცვალსახელთა სისტემაში გვხვდება. მოხსენება მოიცავს შემდეგ საკითხებს:

- ა) მთლიანად იდენტურ ფორმებს;
- ბ) მორფოლოგიური ნიშნების დონეზე იდენტურ ფორმებს (მაგ., ბრუნების პარადიგმა);
- გ) სინტაქსური წყობის სხვადასხვა ფორმებში დამთხვევის შემთხვევებს (მაგ., კუთვნილებითი ნაცვალსახელების პრეპოზიციური წყობა);
- დ) სინტაქსური კონსტრუქციების დამთხვევის შემთხვევებს (მაგ., კითხვითი ან უარყოფითი კონსტრუქცია).

**მეტაფორა მეცნიერებასა და პოეზიაში
(ხოსე ორტეგა-ი-გასეტის „ორი დიდი მეტაფორას“ მიხედვით)**

ნაწარმოებში „ორი დიდი მეტაფორა“ ესპანელი ფილოსოფოსი ხოსე ორტეგა-ი-გასეტი საუბრობს მეტაფორის მნიშვნელობაზე მეცნიერებასა და პოეზიაში. ნაშრომში იკვეთება სულიერი კულტურის ორი ერთმანეთისგან დამოუკიდებელი სფეროს - მეცნიერებისა და ხელოვნების (კერძოდ, პოეზიის) მსგავსება-განსხვავების ნიშნები „მეტაფორას“ მიხედვით. გასეტის თანახმად, მეტაფორის არსებითი ფუნქციაა არა მხოლოდ ის, რომ იგი ემსახურება „დასახელებას“, არამედ ისიც, რომ იგი ემსახურება აზროვნებას. აი, როგორ გადმოგვცემს გასეტი მეტაფორის მნიშვნელობას:

„მეტაფორა აზროვნების აუცილებელი იარაღია, მეცნიერული აზრის ფორმაა. პოეზია მეტაფორაა; მეცნიერება მხოლოდ მიმართავს მეტაფორას, არც - მეტი, მაგრამ არც ნაკლები. მეტაფორა გვჭირდება არა მხოლოდ იმისთვის, რომ, მიღებული დასახელების წყალობით, ჩვენი აზრი სხვათათვის ხელმისაწვდომი გავხადოთ; იგი თავად ჩვენ გვჭირდება იმისთვის, რომ ობიექტი ჩვენი აზრისთვის მისაწვდომი გახდეს. მეტაფორა არა მხოლოდ გამოხატვის საშუალებაა, არამედ - აზროვნების მნიშვნელოვანი იარაღიც. მეტაფორა აზრის ის იარაღია, რომლის მეშვეობითაც ჩვენი კონცეპტუალური ველის ათვისებას ვახერხებთ. ჩვენთვის ახლობელი, იოლად მისაწვდომი ობიექტები აზრს შორეულ და ჩვენთვის მოუხელთებელ ცნებებზე მიუთითებენ. მეტაფორა ინტელექტის „ხელს“ აგრძელებს; ლოგიკისთვის მისი მნიშვნელობა შეიძლება შევადაროთ ანკესს ან შაშხანას. მეტაფორის გარეშე ჩვენს მენტალურ ჰორიზონტზე შეიძლება წარმოქმნილიყო ყამირი ზონა, ფორმალურად ჩვენი აზრის იურისდიქციას დამორჩილებული, მაგრამ ფაქტობრივად - ათვისებული და დაუმუშავებელი“.

კაფკა და ანტიკაფკა მაკა მიქელამის მოთხრობაში „გადამწერელნი“

მაკა მიქელამის მოთხრობა „გადამწერელნი“ 2012 წელს გერმანიის გამომცემლობა FVA-ს მიერ გამოცემულ ქართველი მწერალი ქალების ანთოლოგიაში „Techno der Jaguare“, ხოლო 2013 წელს ქართულ კრებულში „შავი ავაზა“ დაიბეჭდა. მოთხრობის პირველივე აბზაცი, მთავარი პერსონაჟის უჩვეულო სახეცვლილება აშკარად მიგვანიშნებს ფრანც კაფკასეულ ტენდენციებზე.

წარმოდგენილი კვლევის მიზანია გაანალიზდეს, რას გულისხმობს მეტამორფოზის კაფკასეული იდეადა როგორ აისახება ის მაკა მიქელამის მოთხრობაში; რა დატვირთვას იძენს ინტერტექსტუალური ასპექტები; რამდენად ჰგავს გაუცხოებისა და თვითგაუცხოების სიმბოლოდ ქცეული გრეგორ ზამზას პერსონაჟი „წიგნისთავა“ თინოს მხატვრულ სახეს და რა სიმბოლოებს იყენებენ ავტორები გარშემომყოფი საზოგადოების დასახასიათებლად.

ნაშრომის მთავარი მიზანია, ზემოთ ჩამოთვლილი ასპექტების გათვალისწინებით წარმოადგინოს კაფკასეული და ანტიკაფკასეული მოტივები მაკა მიქელამის მოთხრობაში „გადამწერელნი“.

ქართული დიალექტური კორპუსის ფერეიდნული ლექსიკონი

ფერეიდნული ლექსიკა მხოლოდ გამოცემულ ტექსტებსა და გამოკვლევებზე დართული სალექსიკონო მასალების სახით არის წარმოდგენილი. მიუხედავად იმისა, რომ დიალექტის კვლევას საკმაო ისტორია აქვს, დღემდე არ გვაქვს ფერეიდნულის ლექსიკონი.

ქდკ-ს ფერეიდნული ლექსიკონის წყაროებად გამოყენებულია გამოცემულ ტექსტებზე დართული სალექსიკონო მასალა (არნ. ჩიქობავა, დ. ჩხუბიანიშვილი, ჯ. გიუნაშვილი, თ. უთურგაძე, მ. თოდუა...) და კორპუსის ტექსტური კოლექცია, რომელიც ეყრდნობა გამოქვეყნებულ და ჩვენ მიერ მიერ მოპოვებულ მასალას.

დღეისათვის ქდკ-ს ფერეიდნულ ლექსიკონში შესულია 4500 ლემაზე მეტი (არ იგულისხმება ფონეტიკური და გრამატიკული ვარიანტები, ასევე ომონიმური ფორმები, მათი რაოდენობის დაფიქსირება გაცილებით გაზრდის ლექსიკონის სიტყვანის რაოდენობას).

ბეჭდური სახით არსებული სალექსიკონო მასალა დაახლოებით 1400–1600 ლემითაა წარმოდგენილი, დანარჩენი კი ირანში მივლინების დროს ჩვენ მიერ მოპოვებული მასალიდან შეივსო.

საავტორო ლექსიკოგრაფიული მასალის ინტეგრირებისას საჭირო ხდება ლექსიკოგრაფიული რედაქტორის რიგი მოთხოვნების გათვალისწინება და ავთენტური ლექსიკონების მნიშვნელოვანი ცვლილება:

- ზუსტდება იმ ლემების მნიშვნელობა, რომელთა განმარტებაც სხვადასხვა საავტორო გამოცემაში განსხვავებულია;
- გამოიყოფა/ემატება ფონეტიკური ვარიანტები, გრამატიკული ვარიაციები;
- ცალკე ლემად გამოიყოფა მეორე მნიშვნელობა, მათ შორის, გადატანითიც;
- ვამატებთ შიდა ბმულებს, რომლებიც ერთმანეთს უკავშირებს სინონიმურ ვარიანტებს, აზუსტებს სემანტიკურ მიმართებებს;
- თითოეულ ლემას მიეწერება თავისი გრამატიკული მარკერები;
- დამატებითი ინფორმაციის მოწოდების საშუალებას იძლევა ენციკლოპედიისა და შენიშვნის ფანჯარა;
- სპარსული წარმომავლობის სიტყვებს მიეწერება სპარსული შესატყვისები და მათი ტრანსკრიპციები.
- ცალკე ლექსიკურ ერთეულად შედის ტროპული ლექსიკა: ფრაზეოლოგიზმები, წყევლისა და ლოცვის ფორმულები...

მოხსენებაში განხილული იქნება ქდკ-ს ფერეიდნულ ლექსიკონთან დაკავშირებული ყველა საკითხი, წარმოვადგენთ საილუსტრაციო მასალას.

მ. ბერიძე, მ. ბარიხაშვილი, ე. ნაპირელი (თბილისი)

ქდკ-ს ინგილოური ლექსიკონი

ქართული დიალექტური კორპუსის ლექსიკოგრაფიული კონცეფცია ითვალისწინებს ქართული დიალექტური ლექსიკის ელექტრონულ წარმოდგენას უნივერსალური ინტერაქტიური ლექსიკოგრაფიული ბაზის სახით. ამ ამოცანის შესრულების გზაზე ერთ-ერთი ნაბიჯია ქდკ-ს ინგილოური ლექსიკონი.

ინგილოური დიალექტის შესწავლას ნაყოფიერი კვლევის საკმაოდ დიდი ხნის ისტორია აქვს. საფუძვლიანად არის გამოკვლეული და შესწავლილი ინგილოური ლექსიკაც. ქდვ-ს ინგილოური ლექსიკონის ძირითად ლექსიკოგრაფიულ წყაროს წარმოადგენს როგნედა დამბაშიძისა და ნათელა როსტიაშვილის ცნობილი ლექსიკონები, აგრეთვე 1935 წელს საინგილოში მოპოვებული შინამრეწველობის მასალები. ბეჭდური ლექსიკონების ინტეგრირება კორპუსში ხდება სპეციალურად შემუშავებული კონცეფციის მიხედვით და მათი უბრალო ელექტრონული ასლების შექმნას არ გულისხმობს, არამედ ლექსიკონების ინფორმაცია ჩვენი კონცეფციის შესაბამისად გადანაწილდება სხვადასხვა ველში ან სალექსიკონო სტატია მდიდრდება დამატებითი ინფორმაციით.

წარმოვადგენთ ამ სამუშაოს ზოგიერთ ასპექტს:

- როცა ლექსიკონის ლემად წარმოდგენილია რამდენიმე ერთეული, მათგან ერთ-ერთი რჩება ძირითად სტატიაში, დანარჩენებს კი ეძლევა კვალიფიკაცია: ახალი ლემა; ფონეტიკური ვარიანტი; ფორმაწარმოებითი / სიტყვაწარმოებითი ვარიანტი;

- როცა სტატიაში წარმოდგენილია ორი ან მეტი მნიშვნელობა, მათ შორის გადატანითი, იქმნება ცალკე სტატიები თითოეული მნიშვნელობისთვის;

- სტატია მდიდრდება გრამატიკული ინფორმაციით: ენიჭება: ლემას ლექსიკურ-სემანტიკური ჯგუფის მახასიათებელი, ფორმაწარმოებით/სიტყვაწარმოებით ვარიაციას - როგორც ლექსიკურ-გრამატიკული ჯგუფის, ისე გრამატიკული კატეგორიების მახასიათებელი;

- ემატება ფორმაწარმოებით / სიტყვაწარმოებით ვარიაციები ილუსტრაციებიდან;

- ემატება შიდა ბმულები და ა. შ.

მოხსენებაში დეტალურად იქნება განხილული ყველა საკითხი, რომლებიც თავს იჩენს ქდვ-ს ინგილოური ლექსიკონის შექმნის პროცესში.

ოლიგო ბერიძე (თბილისი)

ეკვრასისის თავისებურებები XII-XV საუკუნეების ქართულ მწერლობაში

ჩვენი მოხსენება ეძღვნება მედიევსტიკაში კარგად ნაცნობ, ქართულ ლიტერატურათმცოდნეობაში კი ნაკლებად ხმარებულ ტერმინს – ეკვრასისს. ქართველი თეორეტიკოსები უპირატესობას ანიჭებენ ტერმინს – მხატვრული აღწერა. ვცდილობთ, კონკრეტული მაგალითების მოხმობით, საუკუნეთა სივრცეში თვალი მივადევნოთ, რა ობიექტების აღწერაზე ამხვილებს ყურადღებას ქართული მწერლობა, როგორ იცვლება დროში მხატვრული გამოსახვის სტილი, რა მხატვრული ხერხების საშუალებით ხდება სინამდვილის ხედვა, მისი განცდა და მხატვრულ სახედ გარდაქმნა.

ეკვრასისი – ტექსტის ნაწილი, ტექსტის სტრუქტურულ-სემანტიკური ერთეული, მისი ორგანიზაციის ერთ-ერთი საშუალება, რომელიც იძლევა ბიძგს ახალი აზრების დაბადებისთვის, არის ერთგვარი წყარო აზრობრივი აფეთქების, მიისწრაფვის გულით და გონებით აღსაქმელი საზღვრების გაფართოებისაკენ დამატებითი კონტექსტური გახსნით სივრცესა და დროში. ამ კუთხით განვიხილავთ XII-XV საუკუნეების ქართულ ლიტერატურაში ეკვრასისის მაგალითებს, პარალელებს ვავლებთ ამ პერიოდის ბიზანტიურ მწერლობასთან.

გურამ დოჩანაშვილის „თანამგზავრის“ ინგლისური თარგმანის შესახებ

მთარგმნელობითი აქსიომის მიხედვით, მხატვრული პროზის არამშობლიურ ენაზე თარგმანი წარუმატებლობისთვის წინასწარ არის განწირული. ალბათ, ხშირ შემთხვევაში ეს მართლაც სიზიფეს შრომაა, თუმცა, სამეცნიერო კვლევისა და შედეგების ანალიზის გარეშე ეს აქსიომა ტრადიციულ მისტიფიკაციად მიგვაჩნია.

ნ. პოკორნი, ვრცელ შრომაში, „ტრადიციული აქსიომების ნგრევა: თარგმნა არა-მშობლიურ ენაზე“ (Challenging the Traditional Axioms: Translation Into a Non-mother Tongue) კვლევის შედეგად აბათილებს აღნიშნულ მოსაზრებას.

ოგივე სამეცნიერო დასკვნებს ვხვდებით დორსლერის შრომებში: „განსაკუთრებული ყურადღება უნდა დაეთმოს ტრანსფორმაციებს, კულტურულ ელემენტებს. რაც პრობლემას წარმოადგენს მთარგმნელისათვის, თუკი ის არ ფლობს ლიტერატურული ნაწარმოების ორიგინალის ენას“ (Doorslaer 1995: 265).

მოხსენებაში განხილულია გურამ დოჩანაშვილის „თანამგზავრის“ ინგლისური თარგმანის (რომელიც დაიბეჭდა აშშ-ს Dalkey Archive Press-ის მიერ, Best European Fiction-ის 2014 წლის გამოცემაში) მიკრო- და მაკროსტრუქტურები, ავტორისეული სტილის ნიშნები და თარგმანისათვის ძნელად დამყოლი ენობრივი ელემენტები. დასკვნებში აღნიშნულია, რომ ექსტრალინგვისტური ინფორმაცია, რაც ძირითადად სემანტიკურ მაკროსტრუქტურებსა და ფრეიმებში ვლინდება, კულტურული ღირებულების დაკარგვის საფრთხის წინაშე დგას, რაც სრულებით თანხვდება თანამედროვე თეორეტიკოსთა მოსაზრებებს.

სოფიკო ბერულავა, მანანა ბუკია, მარინა ჯღარკავა (თბილისი)

მასალები ლაზური ელექტრონული ლექსიკონისათვის

პროექტის „ქართული ენა საზღვარგარეთ - ქართული დიალექტები და ლაზური თურქეთში, ირანსა და აზერბაიჯანში“ მიხედვით მომზადებული ლაზური ელექტრონული ლექსიკონისათვის მასალები მოპოვებულია თურქეთის ლაზეთის სხვადასხვა რეგიონში (ვიწური, არქაბული, არდაშნული ტექსტები) 2012-2014 წლებში.

რესპონდენტებად შერჩეულ იქნა სხვადასხვა ასაკის, სქესის, სოციალური წრის და პროფესიის ადამიანები.

მთქმელები ძირითადად უზუცესები და საშუალო ასაკისანი არიან (60–85 წელი), რომელთაც შედარებით კარგად იციან ლაზური. გამონაკლისის სახით გვყავდა 12 წლის რესპონდენტი ჭურკან უზუნჰასანოღლუ, რომელიც თავისი ასაკის ლაზებისაგან განსხვავებით კარგად ფლობს ლაზურს.

ტექსტების უმეტესი ნაწილი არის თხრობა, დიალოგი. ტექსტების თემატიკა მრავალფეროვანია: მოიცავს ზეპირ ისტორიებს, ძველი წეს-ჩვეულებების, ტრადიციების და რიტუალების აღწერას; ასევე ჩაწერილია დარგობრივი ლექსიკა, შინამრეწველობის მასალები; მშენებლობასთან, მეზღვაობა-მემინდვრობასთან, კულინარიასთან დაკავშირებული, თამაშობების, ნადირობის აღმნიშვნელი ლექსიკა-ტოპონიმები.

ჩვენ მიერ მოპოვებული მასალის შედარებამ გამოქვეყნებულ ტექსტებთან და ლექსიკონებთან გვაჩვენა, რომ ლაზური უფრო ინტენსიურად განიცდის უცხოენოვან (ძირითადად, თურქულ) ზეგავლენას, რაც დაჩნდება ენის ყველა დონეზე.

აღმოჩნდა ლექსიკური ერთეულები, რომლებიც აქამდე გამოქვეყნებულ ლექსიკონებში არ არის წარმოდგენილი (ძირითადად გვხვდება ჰიბრიდული კომპოზიტები, ასევე, თურქულის გზით შემოსული ლაზური ფონოტაქტიკის წესებით გაფორმებული თანამედროვე ტექნიკური და სხვა სახის ლექსიკური ერთეულები);

ფონეტიკა-ფონოლოგიის სფეროში ბევრად უფრო ხშირად ჩნდება ლაზურისთვის (resp. ქართველურისთვის) არაბუნებრივი ბგერები (დიფთონგები, ჭ თანხმოვანი, რომელიც მორფემადაც გვევლინება...);

ცვლილებები ჩანს მორფოსინტაქსის დონეზეც, რაც ასევე თურქულის გავლენით უნდა აიხსნას (ლაზურ სიტყვაზე დართული თურქული მორფემები, აღწერითი შემასმენელი...).

ლაზურის ელექტრონული ლექსიკონი წარმოგვიდგენს ველზე მოპოვებულ თანამედროვე ემპირიულ მასალას და ხელს შეუწყობს ლაზურის შესწავლის საქმეს.

მაია ბოლქვაძე (ბათუმი)

პოლიტიკური დისკურსის ლინგვისტიკური ასპექტები

მსოფლიო ქვეყნების განვითარებისას მნიშვნელოვანი წილი ამ შეუქცევად პროცესში უჭირავს ამა თუ იმ ქვეყნის საერთაშორისო პოზიციას პოლიტიკურ არენაზე და იმისათვის, რომ დღევანდელი გლობალიზაციის პროცესში ქვეყანამ მკვეთრად ინდივიდუალური და დინამიური პოზიცია დაიჭიროს, საჭიროა მიმდინარე პროცესების სათანადო ინფორმაციული დამუშავება, რაშიც დიდი წვლილი მიუძღვის სწორ, ადეკვატურ და სიზუსტით გადაცემულ ინფორმაციას. ინფორმაციის ძირითადი გადამცემები საერთაშორისო ურთიერთობებში როგორც წესი არიან პოლიტიკური ფიგურები, რომლებიც არაერთგზის სხვადასხვა ფორუმებსა თუ დიპლომატიურ, ოფიციალურ ვიზიტებზე აქედრებენ ქვეყნის ზოგად პოზიციას.

XX ს-ში პოლიტიკური კომუნიკაცია გახდა სამეცნიერო ინტერესის საგანი. პრობლემები, რომლებიც მეცნიერების სხვადასხვა სფეროებს ეხება, მოითხოვს არსებული კვლევის მეთოდებისა და მიდგომების ინტეგრაციას. ასე, პოლიტოლოგიისა და ფილოლოგიის საზღვარზე წარმოიშვა დისციპლინა - პოლიტოლოგიური ფილოლოგია (ვ.ზ. დემიანკოვი), რომელიც პოლიტოლოგიის კონცეპტუალურ ერთეულებს განიხილავს უშუალოდ მოსაუბრეთა ქვეყნის ენობრივ თავისებურებებსა და მათი საუბრის ინტერპრეტაციასთან კავშირში.

დღეისათვის აღინიშნება ლინგვისტების განსაკუთრებული ყურადღება აქტიური სოციალური ჯგუფების დისკურსის პრობლემებისადმი, უპირველესად ყოვლისა კი ამ ყურადღების მეტი წილი პოლიტიკოსებს ეთმობა. პოლიტიკური დისკურსი წარმოადგენს ისეთ მოვლენას, რომელიც საზოგადოების ცხოვრებაში მომეტებულად ვლინდება და რომელსაც განსაკუთრებული სოციალური მნიშვნელობა გააჩნია ამ საზოგადოებისათვის. ამასთან პოლიტიკური დისკურსის ფენომენი ერთმნიშვნელოვან განმარტებას არ ექვემდებარება.

პოლიტიკური დისკურსი წარმოადგენს კვლევის რთულ ობიექტს, რამდენადაც იგი სხვადასხვა დისციპლინების თანხვედრის ზღვარზეა - პოლიტოლოგიის, სოციალური ფსიქოლოგიის, ლინგვისტიკის, ასევე იგი დაკავშირებულია განსაზღვრულ სიტუაციებში გამოყენებული დისკურსის ფორმის, ამოცანებისა და მნიშვნელობის ანალიზთან, რაც ჩვენი აზრით ამ საკითხს შესასწავლად კიდევ უფრო საინტერესოს ხდის.

**ვახუშტი კოტეტიშვილის „ჩემი წუთისოფელი“ – ქართული მემუარისტისკის
საინტერესო ნიმუში**

პოსტსაბჭოთა პერიოდში საქართველოში მნიშვნელოვნად განვითარდა მემუარული პროზა, რაც ეპოქალური ცვლილებით იყო გამოწვეული. საბჭოური პოლიტკორექტულობით, უხეში და ყალბი რეალიზმით შექმნილი ნაწარმოებები ვეღარ უძლებდნენ ღირებულებათა გადაფასების ქარიშხალს. მწერლობამ, საზოგადოებამ დაინახა იდეოლოგიური ლიტერატურის ჩანაცვლების აუცილებლობა. ამასთან უკვე ისტორიულ ნარატივებად ქცეული საბჭოთა რეალობის შეულამაზებლად თხრობა სამოცდაათწლიანი დუმისის შემდეგ ერს სულიერ მოთხოვნილებად ექცა. როგორც ჩანს, მკითხველის შინაგანი მოთხოვნილება, ამჯერად მაინც სიმართლე გაეგო, სწორად იგრძნეს თანამედროვე პროზაიკოსებმა და არ დარჩენილა ცოცხალი კლასიკოსი, რომელსაც მკითხველისთვის მემუარი არ შეეთავაზებინა.

ვახუშტი კოტეტიშვილის „ჩემი წუთისოფელი“ თანამედროვე მხატვრულ-დოკუმენტური პროზის (მემუარისტისკის) ერთ-ერთი საინტერესო ნიმუშია. უპირველეს ყოვლისა, აღსანიშნავია ის გარემოება, რომ შემოქმედი ბილინგვია. ის ნაწარმოებს ორ ენაზე გვთავაზობს: მას ეკუთვნის მემუარების ქართული და რუსული ვარიანტები.

ვახუშტი კოტეტიშვილის მემუარები ყურადღებას იპყრობს უმდიდრესი ლექსიკით. ავტორი, როგორც ეთნოგრაფი, ფოლკლორისტი - სწორედ ამ კუთხით წარმოაჩენს ქართული ენის სალაროს ფლობას. ნაწარმოებში მხატვრულ სტილს ენაცვლება ესეისტიკა, ინტერაქცია მომავალ თაობასთან, ვინც, როგორც ჩანს, მოიაზრება ადრესატად.

ცნობილი მამის, საზოგადო მოღვაწის, ვახტანგ კოტეტიშვილისა და დედის, ნუსია დილეგსკის, გახსენება-გაცოცხლება ავტორს სხვათა გადმოცემებით უწევს. ნაწარმოებში განსაკუთრებული დატვირთვის ცნებაა „ოჯახი“. ის დაკავშირებულია ერის უხილავ ხერხემალთან. წარმოჩენილია, როგორც ქართული მენტალიტეტის მატარებელი მონოლითური ინსტიტუცია.

საინტერესოდ არის წარმოდგენილი ტრადიციული ღირებულებების რღვევის, ზნეობისა და რწმენის პარტიული მორალითა და იდეოლოგიით ჩანაცვლების უმძიმესი პროცესი.

ნაწარმოებში თხრობა წყდება სკოლის წლებზე. ავტორი გვპირდება მეორე წიგნსაც, რომლის დაწერაც, როგორც ჩანს, ვეღარ მოასწრო.

„ჩემი წუთისოფელი“ გვიცოცხლებს ქართველ ხელოვანთა და მეცნიერთა შესანიშნავ პლეადას, მათ გვერდით ალუზიური პერსონაჟებიცაა, პოსტმოდერნისტული ფიქციის ხერხით ნაწარმოების სიუჟეტურ ქარგაში ორგანულად მოქცეული.

ინტერტექსტური პასაჟებით ავტორი ცდილობს აღიარებული ჭეშმარიტებები თანამედროვეობის ელფერით ახალი რეალობის, მისეული იდეის გადმოსაცემად გამოიყენოს. ის ოსტატურად ციტირებს ანტიკურ ლიტერატურას, ქართულ ზეპირსიტყვიერებას, საღვთო წერილსა და კლასიკოსებს.

ლიტურგიკული პრაქტიკა გიორგი მერჩულეს „გრიგოლ ხანძთელის ცხოვრების“ მიხედვით

ძველმა ქართულმა ლიტერატურამ არაერთი საინტერესო და მნიშვნელოვანი ისტორიული ფაქტი გადმოგვცა. მათ შორის გვაწვდის ინფორმაციას ქართული ლიტურგიკული პრაქტიკის შესახებ. ვინაიდან ჰაგიოგრაფიული ნაწარმოები უშუალოდ ქრისტიანული ლიტერატურაა,

გასაკვირი არც უნდა იყოს ის, რომ ლიტერატურული ნაწარმოები თავისთავად ქართული ღვთისმსახურების შესახებ გარკვეულ ინფორმაციებს გვაწვდის კიდეც. გამონაკლისი არც გიორგი მერჩულეს „გრიგოლ ხანძთელის ცხოვრებაა“. მასში დაცულია ცნობები ტაო-კლარჯეთში მოღვაწე ბერ-მონაზვნების ცხოვრების წესების, კანონების შესახებ. საინტერესო ცნობებს გვაწვდის, აგრეთვე, იმის შესახებაც, თუ როგორ ცდილობდა გრიგოლ ხანძთელი, ზიარებოდა საზღვარგარეთის მონასტრებში არსებული წესებს და ნერგავდა კიდეც, მაგ. საბაწმინდის მონასტრის განგების ჩამოტანა, მისი მოგზაურობა კონსტანტინეპოლში და გაცნობა იქაური მონასტრების წეს-ჩვეულებების, ღვთისმსახურების წესებისა და მერე ტაო-კლარჯეთის მონასტრებში დაწესება „ბრძენთაგან განუკითხველი“ კანონებისა.

დევიდ ბრაუნდი (დიდი ბრიტანეთი, ექსეტერი)

პომპონიუს მელა კოლხეთის შესახებ: ცოდნა, გეოგრაფია და ადგილობრივი ტრადიცია

პომპონიუს მელას გეოგრაფიული ტრაქტატი ფრიად მნიშვნელოვანია მეცნიერებისათვის, რომლებიც დაკავშირებულნი არიან უძველეს კოლხეთთან და საზოგადოდ შავი ზღვის რეგიონთან. მისი მოკლე შეფასებები ხშირად გვთავაზობს მნიშვნელოვან ინფორმაციას, რაც უმეტესწილად უცნობია დანარჩენი ლიტერატურული ტრადიციისათვის. შესაბამისად, მაგალითად, მელას (და მხოლოდ მისი) დამსახურებაა, რომ ქალაქ ფაზისში ოიკისტის სახელი გაგვაჩნია (ვინმე თემისტაგორასი).

თუმცა, მიუხედავად იმისა, რომ მელას ნაშრომი სისტემატურად მოიხსენიება რეგიონის შესწავლასთან დაკავშირებულ კვლევებში, მის ნაშრომთან დაკავშირებულ პრობლემებს ნაკლები ყურადღება ექცევა. ამ ნაშრომის მიზანია განიხილოს ტრაქტატი ახალი წელთაღრიცხვის I საუკუნის იმპერიული რომის კონტექსტში. დეტალურად იქნება განხილული მრავალი „უცნაურობა“, რათა (1) უკეთ გავიაზროთ ეს ნაშრომი, და (2) გავარკვიოთ, რატომ უნდა (ან არ უნდა) გამოვიყენოთ მელას „მტკიცებულებები“ ჩვენს ინფორმაციაში კოლხეთის შესახებ. ამ მიზნით, დეტალურად იქნება განხილული ტრადიცია (მელასთან განსაკუთრებით), რომლის მიხედვით უძველესი გიენოსი (რომელსაც ოჩამჩირესთნ მოიაზრებენ) იწოდება, როგორც კიკნუსი (გედი) და მისი წარმოშობა უკავშირდება გედის არსებობას იმ ადგილას, სადაც ვაჭრებმა სამოსახლო შექმნეს.

ნინო ბუაძე (ქუთაისი)

მოდერნიზმისა და პოსტმოდერნიზმის ზოგიერთი ნიშნის სინთეზი ნატალი საროტის „ოქროს ნაყოფში“

1963 წელს გამოქვეყნებული „ოქროს ნაყოფი“ ნატალი სარატოს ერთ-ერთი ყველაზე გამორჩეული და ცნობილი რომანია. ფაქტობრივად, ეს არის რომანი „ახალი რომანის“ შესახებ, სადაც შეჯერებული და ხორცშესხმულია როგორც ამ მიმდინარეობის ესთეტიკური ნიშნები და მხატვრული კონცეფციები, ასევე თავად ნატალი საროტის თეორიული შეხედულებები „ახალ რომანზე“, ზოგადად ლიტერატურისა და ესთეტიკის საკითხებზე.

„ახალმა რომანისტებმა“, რომლებმაც უარყვეს კლასიკური ლიტერატურული ტრადიციები, შემოქმედებითი ინტერპრეტაციით აითვისეს როგორც მოდერნისტული ლიტერატურის

ტენდენციები („ცნობიერების ნაკადის“ ტექნიკა, ნაწარმოების სტრუქტურის ახლებური გააზრება, აბსურდის იდეის აქცენტირება, ინტერტექსტები, მეტაფორა და ა.შ.) ასევე პოსტმოდერნიზმის ჩანასახოვანი ზოგიერთი ნიშანი (ანტიფორმა (ღია), თამაში, მონაწილეობა, ირონია, განუსაზღვრელობა, ანტინარატივი, მეტონიმია); „ახალმა რომანისტებმა“ შექმნეს უწყვეტი ჯაჭვი მოდერნიზმსა და პოსტმოდერნიზმს შორის, სადაც „ახალი რომანი“ მოგვავლინეს დამაკავშირებელ, გარდამავალ რგოლად.

ნატალი საროტის „ოქროს ნაყოფში“, როგორც „ახალ რომანზე“ დაწერილ რომანში, მოდერნისტული და პოსტმოდერნისტული ნიშნები იმდენადაა გადახლართული ერთმანეთში, რომ რთულია იმის ზუსტად განსაზღვრა, თუ სად იწყება მოდერნიზმი და სად - პოსტმოდერნიზმი. ვიზიარებ პოსტმოდერნიზმის მკვლევრის – ლიოტარის აზრს იმის შესახებ, რომ პოსტმოდერნიზმი არ წარმოადგენს მოდერნიზმის ანტიტეზას, იგი მოდერნიზმის ნაწილია. მაგალითად:

- ნატალი საროტის რომანში თავს იყრის როგორც მოდერნისტული, ასევე პოსტმოდერნისტული ინტერტექსტების ნიშნები. და სწორედ ეს სინთეზი შეიძლება მივიჩნიოთ იმ თვისობრივ სიახლედ, რითაც საროტის რომანი გამოიჩევა სხვა ტექსტებისაგან, რომლებიც ასევე მიმართავენ ინტერტექსტუალობას;

- „ოქროს ნაყოფში“ ქრონოტოპი წარმოჩენილია მეტაფორით, მეტონიმით, ირონიით, თამაშით, მონაწილეობით, ინტერტექსტით, ტროპიზმით, ქვესაუბრით. ნათელია, რომ აქაც სინთეზირებულია მოდერნიზმისა და პოსტმოდერნიზმის ნიშნები.

პაატა ბუხრაშვილი (თბილისი)

მასალები აღმოსავლეთ საქართველოს მთიანეთის (ფშავი)

ტრადიციული საკულტო გეოგრაფიისათვის

კვლევა წარიმართა ფშავში, რომელიც მდებარეობს ჩვენი ქვეყნის ჩრდილო-აღმ. მთიან ნაწილში, ფშავის არაგვის ხეობაში. შეგროვდა ზუსტი გეოგრაფიულ-კოორდინატული ინფორმაცია იქ არსებული ჯვარ-ხატების, სალოცავების, სათემო, საგვარო მიჯნების შესახებ.

შემოთავაზებული კვლევის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი პრიორიტეტი გახლავთ ის, რომ ხევისბრებთან და ხატისშვილობის საფუძველზე გაერთიანებულ მოსახლეობასთან უშუალო ურთიერთობის საფუძველზე, მომზადდა მაქსიმალურად უცდომელი საზოგადოებრივ - თემობრივი რუკა. კვლევითი ჯგუფი შეეცადა და აღწერა თითოეული თემის და მასში შემავალი არეალის საზღვრები, დასახლების, წმინდა ნაგებობების, კვრივების, ხატის, მიწების აღწერის საფუძველზე მაქსიმალური სიზუსტით აღადგინა იქაური ტრადიციული იერსახე.

ამისთვის გამოყენებულ იქნა ქართულ ეთნოგრაფიაში აპრობირებული სხვადასხვა კომპლექსურ-ინტენსიური მეთოდი, რომელიც გულისხმობს უშუალოდ ერთი კულტურული ფენომის სიღრმისეულ შესწავლას როგორც ჰორიზონტალურ, ასევე ვერტიკალურ ჭრილში.

კომპიუტერული დაპროექტების სისტემების საშუალებებით შედგა მოძიებული და სისტემატიზებული მასალების გრაფიკული, სიბრტყობრივი და მოცულობითი სქემა.

შემუშავდა მულტიმედიური პროექტის შესრულების სისტემატიზების და დემონსტრირების აუდიო და ვიდეოფორმები.

ცალკეული არქიტექტურული ნაგებობები და ფოტოები დამუშავდა გრაფიკული პროგრამებით; აუდიო და ვიდეომასალა კომპიუტერულად დამუშავდა და ჩაისვა საერთო სცენარში.

მომზადდა მულტიმედიური პროექტი კომპაქტდისკზე სასწავლო და სადემონსტრაციო დანიშნულებისათვის.

პროექტის შესრულების შედეგად უფრო მეტად საჩინო გახდა ფშავ-ხევსურეთის მოსახლეობის სულიერი და მატერიალურ-კულტურული ყოფის ხილული თუ დაფარული მხარეები და ამით, ადგილობრივი ნიუანსების გათვალისწინებით, მეტად დაჩქარდება ამ მხარეების ჯეროვანი ინტეგრირება თანამედროვე საქართველოს სახელმწიფო ორგანიზმთან.

ციცინო გაბესკირია (თბილისი)

უცხო წარმომავლობის მქონე ზედსართავ სახელთა გადმოცემისათვის ქართულში (მათემატიკურ ტერმინთა მაგალითებზე)

მათემატიკურმა ტერმინებმა, რომელთაც უცხო წარმომავლობა აქვთ, დიდი სახეცვლილება განიცადეს, სანამ ქართულ ენაში დამკვიდრდებოდნენ. წინამდებარე სტატიაში ინგლისურ ენასთან შეპირისპირების გზით განხილულია უცხო წარმომავლობის ზედსართავი სახელები, რომლებიც ზოგ შემთხვევაში ქართულ -ურ (-ულ) ბოლოსართს ირთავენ, ზოგჯერ კი -ალ-ურ სუფიქსს, რაც ორი, ერთი და იგივე ფუნქციის მქონე სუფიქსის შეერთებას წარმოადგენს, ერთი - არაქართული - ალ-ის, ხოლო მეორე – ქართული -ურ(-ულ)-ისა.

ჩვენი დაკვირვების თანახმად, უფრო ადრინდელ სამეცნიერო ლიტერატურაში, ლექსიკონებში გვხვდება ორივე ბოლოსართით ნაწარმოები ზედსართავი სახელები, ხოლო თანამედროვე ლიტერატურაში თანდათან მოხდა -al-ის განდევნა და -ic სუფიქსის დამკვიდრება, -al სუფიქსი ზოგ შემთხვევაში სულ განიდევნა, ზოგჯერ კი პარალელურ ფორმად დარჩა.

ჩვენი მიზანია განხილული მაგალითების საფუძველზე დავადგინოთ ერთიანი სახელმძღვანელო პრინციპი ნასესხები სიტყვების გადმოცემისას, რაც საშუალებას მოგვცემს თავიდან ავიცილოთ ის არეგ-დარევა, რომელიც უცხო ენებიდან შემოსულმათემატიკურ ტერმინებს ახლავს თან.

ჯულიეტა გაბომე, მაია არველაძე (თბილისი)

კლასიკოსთა თხზულებების ახალი აკადემიური გამოცემების ტექსტოლოგიური პრინციპები და ტექნოლოგიური მეთოდები

მოხსენების მიზანია განისაზღვროს აკადემიური გამოცემის მნიშვნელობა თანამედროვე ჰუმანიტარული მეცნიერებისა და საგანმანათლებლო სფეროს განვითარებისათვის. წარმოვადგინოთ კლასიკოსთა თხზულებების აკადემიური გამოცემების მომზადების თანამედროვე ტექსტოლოგიურ პრინციპებს (უცხოური და ქართული გამოცემების ძველი და ახალი გამოცდილების გათვალისწინებით).

განვიხილავთ დღეისათვის არსებულ ახალი აკადემიური გამოცემების: ილია ჭავჭავაძის, აკაკი წერეთლის თხზულებათა ახალი აკადემიური ოცტომეულებისა და გალაკტიონის და სხვ. ახალი აკადემიური თხუთმეტომეულის გამოცემის სიახლეებს.

მიმოვიხილავთ მათი მომზადების ტექსტოლოგიურ პრინციპებსა და ახალ ტექნოლოგიურ მეთოდებს: თხზულებათა განლაგების ჟანრობრივ-ქრონოლოგიურ პრინციპს, ატრიბუციისა და დათარიღების საკითხებს, კლასიკოსთა ტექსტების ციფრული კორპუსების, საკომენტარო მასალისა და სხვადასხვა ტიპის საძიებლების ციფრული ბაზების შედგენის საკითხებს.

ამრიგად, საერთაშორისო კონფერენციის მეშვეობით შესაძლებელი ხდება გაიზარდოს ჰუმანიტარული საზოგადოების ჩართულობა, რადგან კლასიკოსის აკადემიური გამოცემა მხოლოდ ერთი ინსტიტუტის, ან ერთი კვლევითი ცენტრის საქმე როდია, მის მომზადებაში აქტიურად უნდა იყვნენ ჩართული სხვადასხვა პროფილის მქონე მეცნიერები: ლიტერატურათმცოდნეები,

ენათმეცნიერები, ლინგვისტები, ისტორიკოსები, ფოლკლორისტები, არქივებისა და ფონდების სპეციალისტები, მთელი საზოგადოება. ამიტომაც დიდი მნიშვნელობა ენიჭება აკადემიური გამოცემის მომზადებისას საზოგადოების, განსაკუთრებით – ჰუმანიტარული საზოგადოების ინფორმაციულობას.

ნუგეზა გაგნიძე (ქუთაისი)

გრიგოლ რობაქიძის „კავკასიის სილუეტები“

ნახევარ საუკუნეზე მეტი გავიდა გრიგოლ რობაქიძის გარდაცვალებიდან და ბევრი მისი ნაწარმოები კვლავ უცნობია ქართველი და გერმანულენოვანი მკითხველისათვის, რაც, ცხადია, განაპირობა გასულ საუკუნეში მსოფლიოში მიმდინარე რთულმა პოლიტიკურმა სიტუაციებმა და მწერლის მძიმე ცხოვრებამ. მათი ძიება და აღმოჩენა ახალ პერსპექტივებს უხსნის და დიდ შესაძლებლობებს სთავაზობს ლიტერატურის ისტორიკოსებსა და მკვლევრებს საინტერესო სამეცნიერო საქმიანობისათვის. ზოგიერთი მათგანის შესახებ მწერალი მიუთითებს სიცოცხლის ბოლო წლებში შვეიცარიაში ემიგრაციის დროს დაწერილ ნაშრომებში.

წერილში „გულნადები“, რომლითაც რობაქიძემ 1947 წლის ოქტომბერში ქართველ მწერლებს შეხვედრიდან მიმართა, წერს, რომ როცა გერმანიის ჯარი კავკასიონს მიადგა, ბრიუსელის გერმანულენოვანმა გაზეთმა მას სთხოვა, მიეწოდებინა პუბლიკაციები კავკასიაზე. მან გაზეთისათვის ხუთი სილუეტი დაწერა: „საქართველო და ჯვაროსნები“, „ივანე ორბელიანი“, „პრომეთეს ნაშიერნი“, „იმამ შამილი“, „წმინდა მთები“.

როგორც რობაქიძე აღნიშნავს, ამ სტატიებში მან პოლიტიკური „აქცენტი“ თავიდან აიცილა, რასაც მისგან გაზეთის გამომცემლები მოელოდნენ და რაც მაშინდელი იდეოლოგიური სიტუაციიდან და პოლიტიკური მდგომარეობიდან გამომდინარე აუცილებელი იყო. იგი აგრძელებს მის მიერ არჩეულ გზას და „ბრიუსელის გაზეთში“ დაბეჭდილი სტატიებით მკითხველს კავკასიაში მცხოვრები მცირე ერების ტრადიციებსა და კულტურის შესახებ მოუთხრობს.

„კავკასიის სილუეტებით“ გრიგოლ რობაქიძე მეორე მსოფლიო ომის მძვინვარე წლებში ევროპას საქართველოს ისტორიის ზოგიერთ ეპიზოდს, ქართველი ხალხის თვითმყოფად მითოსს და ადათ-წესებს აცნობს. ამავდროულად, მათში ხაზგასმულია კავკასიელი ერების, კერძოდ კი – ქართველი ხალხის განსაკუთრებული ლტოლვა თავისუფლებისა და დამოუკიდებლობისათვის.

თამარ გაგოშიძე (თბილისი)

მსმენელი და დისკურსი

უკანასკნელ დრომდე ენათმეცნიერება და ლიტერატურათმცოდნეობა მხატვრულ ნაწარმოებს განიხილავდა, როგორც თავის თავში შეკრულ იმანენტურ სისტემას და აწარმოებდა ლიტერატორული ტექსტის ე.წ. „შიგნიდან“ გამოკვლევას. ამგვარად, უარყოფილი იყო ყველა გარეშე ფაქტორის არსებობა და მხატვრული ტექსტი აღიქმებოდა, როგორც თავის თავში შეკრული ერთიანობა.

აქედან გამომდინარე, მკითხველის, ხოლო დისკურსის დროს – მსმენელის როლი თითქმის იყო იგნორირებული. მაგრამ თუ მხედველობაში მივიღებთ იმ ფაქტს, რომ ტექსტი სხვა არაფერია, თუ არა რაიმე ზეპირი ამბის წერილობითი გამოსახულება, დავრწმუნდებით ზემოთ მოყვანილი აზრის სიყალბეში. ყოველი თხრობა, თავისთავად, გულისხმობს მთხრობელის, ამბის და მსმენელის არსებობას. ლიტერატორული ნაწარმოებიც იქმნება ამ სამი

უეჭველი ფაქტორის გათვალისწინებით, რასაც ვოლფანგ კაიზერი „პირველ სათხრობ სიუჟეტს“ უწოდებს.

რას უკავშირდება კითხვის პროცესი მის მოყვარულთათვის? საუკუნეთა მანძილზე არსებობდა მკითხველის ორი კატეგორია: პირველი, რომლისთვისაც კითხვა წარმოადგენდა ჩვეულებრივ „გართობას“ და მეორე, რომელიც წიგნს ისე ეკიდებოდა და შეისწავლიდა, როგორც ჭეშმარიტი ხელოვნების ნიმუშს.

„გართობისა“ და „თავისშექცევის“ მოყვარული მკითხველი კითხვის პროცესში ეძებს ყოველდღიური ცხოვრებიდან თავის დაღწევის საშუალებას და მიამიტად „შედის“ მწერლის მიერ წარმოდგენილ სინამდვილეში, თანაც ცდილობს, რომ მასში შესაძლებლად გამონახოს რაც შეიძლება უფრო მარტივი გზა.

როგორც აღნიშნავს ერთ-ერთი ფრანგი კრიტიკოსი, სწორედ ეს გარემოება ხსნის იმ ფაქტს, რომ შედარებით მარტივი ჟანრული თვისებების მქონე ნაწარმოებებს მეტი გავრცელება აქვთ. მაგალითად, საფრანგეთში ჰიუგოს, ბალზაკს და ზოლას რომანებს მეტი მკითხველი ჰყავს, ვიდრე რემბოსა და მალარმეს პოეზიას. აზროვნების დამაბვის გარეშე რთულად გასაგები სიმბოლისტიკის პოეზია ნაკლებად ვრცელდება მასებში, ვიდრე პარნასელთა და რომანტიკოსთა ლექსები.

ენათმეცნიერების და ლიტერატურათმცოდნეობის აღნიშნული გამოკვლევები გარკვეულწილად საფუძვლად დაედო დისკურსის და, მათ შორის, პოლიტიკური დისკურსის თვისებების შესწავლას.

იამზე გაგუა, ნინო ჯორბენაძე (თბილისი)

ბერძნულ-ლათინური სიტყვების სესხებისა და ნორმირება – მართლწერის საკითხისათვის ქართულში

ბერძნული და ლათინური ძირის შემცველი სიტყვები ქართულში სხვადასხვა დროსა და სხვადასხვა გზით არის შემოსული. თუ როგორი ფორმით იყო მართებული მათი დამკვიდრება მსესხებელ ენაში, ეს არაერთგზის გამხდარა მეცნიერთა თუ მწერალთა მსჯელობის საკითხი – საკითხი, რომელიც აქტუალურობას დღესაც არ კარგავს. საბოლოოდ, ქართულ ენაში, ნორმირება-სტანდარტიზაციის სხვა საკითხებთან ერთად, შემუშავდა კონკრეტულ ბერძნულ-ლათინურ ფორმათა გადმოტანის წესებიც.

მოხსენებაში განხილულია (და საჭიროების შემთხვევაში მათი მართლწერა-ნორმირების რეკომენდაციებიცაა მოცემული) შემდეგი სახის ბერძნულ-ლათინური ფორმები და მათი ქართული შესატყვისობები:

1. საკუთარი სახელები;
2. **h** ფონემაზე დაწყებული ტერმინები;
3. **-al (-ar), -ia, -tia, -tio, -sio, -ium...** სუფიქსიანი სიტყვები;
4. **“qu” კომპლექსის** შემცველი სახელები;
5. **მიმღობის** სპეციფიკური ფორმები და *სხვა...*

ჰაველის დრამატურგიული სამყარო

შემოქმედი ნასაზრდოებია იმ გარემოთი, სადაც გაიზარდა. ჰაველიც, ისევე, როგორც ყველა შემოქმედი, მხატვრულ სამყაროს აგებს იმ შთაბეჭდილებებისა და დრო-სივრცის საფუძველზე, რომელშიც გაიზარდა. განსაკუთრებით საყურადღებოა ჰაველის ოჯახის კულტურულ-აღმშენებლობითი მნიშვნელობა პრადის ისტორიაში, ასევე, ჰაველის საოჯახო ბიბლიოთეკა, განათლება და მისი დამოკიდებულება სხვა შემოქმედებთან.

შემოქმედის პორტრეტის წარმოსაჩენად აუცილებელია თვალი მივადევნოთ მის პირველ ნაბიჯებს: შემოქმედებითი მუშაობის დასაწყისს, მისი პირველი ლიტერატურული ცდებს.

ღმერთისა და ადამიანის ურთიერთობას დიდი ადგილი უჭირავს ჰაველის დრამატურგიაში, ასევე, ძალიან დიდი მნიშვნელობა აქვს მისი მხატვრული კონცეფციის გასააზრებლად ნი-იანი და შემდგომი წლების წნეხსა და რეპრესიებს.

ჰაველის პიესები ღრმა ფილოსოფიურ აზრს და სამყაროს თავისებურ საინტერესო აღქმას გვთავაზობს. ისეთ სამყაროს ქმნის, რომელიც არ არსებობს, ან არსებობს, მაგრამ შემოქმედი გვაჩვენებს იმ კუთხიდან, საიდანაც მხოლოდ თვითონ ხედავს. წარმოსახვითი, არარსებული სამყარო, პირველადი, რეალური სამყაროს სიმულაციაა, რაც ნამდვილი სამყაროს სიღრმისეულ შრეში შეღწევის საშუალებას იძლევა. ფსიქოანალიზიდან ცნობილია, რომ ადამიანის ფანტაზია უკვე ნაწილობრივ და განცილებული ინტერპრეტაციაა. ადამიანი ისეთ ვერაფერს წარმოიდგენს, რაც არ უნახავს ან არ გაუგია. ყველაზე მდიდარი წარმოსახვის უნარი კი ადამიანური წარმოდგენების ჩარჩოებში ჯდება და ადამიანურ არსს ასახავს. ადამიანი რეალობას ცნებათა მეშვეობით აღიქვამს. „იდეები თითქოს სათვალთვალო პუნქტებია, საიდანაც ვაკვირდებით სამყაროს“ (გასეტი). ჰაველი ეძებს ისეთ სათვალთვალო პუნქტებს, საიდანაც სრულყოფილად გამოჩნდება სინამდვილე.

დარეჯან გელაძე, მზიური გელაძე (ბათუმი)

საინფორმაციო ტექნოლოგიების დანერგვა დაწყებით კლასებში

თანამედროვე ეპოქაში ცხოვრება კომპიუტერის გარეშე წარმოუდგენელია. ის ბავშვები-სთვისაც ჩვეულებრივი მოხმარების საგნად იქცა. ბავშვს ადრეული ასაკიდანვე შეუძლია ამ ტექნიკასთან ურთიერთობა. თავდაპირველად ის ერთობა თამაშებით, რომლებიც ხელს უწყობს ყურადღების, მეხსიერების, აზროვნების განვითარებას, ავითარებს რეაქციის სისწრაფეს, ხელის მოტორიკას. კომპიუტერული თამაშების გმირები ხშირად ამ ასაკის ბავშვებისათვის უკვე ცნობილი ზღაპრული ან მულტიპლიკაციური პერსონაჟები არიან, რაც ასეთ თამაშებს მათთვის კიდევ უფრო სასურველსა და მიმზიდველს ხდის.

პატარებს ძალიან უყვართ ინტერაქტიური სათამაშოები; მათთვის კი კომპიუტერი სწორედ ასეთ სათამაშოს წარმოადგენს. გატაცების კვალდაკვალ ბავშვი სწავლობს კომპიუტერის მოხმარებას - სიამოვნებით უყურებს მულტფილმებს, ხსნის მარტივ ლოგიკურ ამოცანებს, ეუფლება სხვადასხვა თამაშს. სასკოლო პრაქტიკა გვიჩვენებს, რომ სწავლისათვის მზაობის გაცილებით უკეთეს დონეს ის პატარები ამჟღავნებენ, რომლებსაც სკოლამდელ პერიოდში კომპიუტერთან ჰქონდათ შეხება.

მუდმივად ცვალებად, ინფორმაციით სავსე სამყაროში აუცილებელია, მოზარდმა შეძლოს მულტიმედიური ტექნოლოგიების გამოყენება, რაც მას განუვითარებს ინფორმაციის დამუშავების უნარს, გაუძლიერებს შესასწავლი საგნის მიმართ ინტერესს, ბავშვი მიეჩვევა დამოუკიდებელ საქმიანობას, დაეხმარება ლოგიკური აზროვნების, გონებრივი შრომის კულტურის ამაღლებაში,

დამოუკიდებელი მუშაობის ჩვევების ფორმირებაში. კომპიუტერი სწავლებაში თვალსაჩინოების ოპერატიული საშუალებაა. მისი გამოყენება აფართოებს პედაგოგის შესაძლებლობებს.

საინფორმაციო ტექნოლოგიების დანერგვა დაწყებით კლასებში:

- ✓ ზრდის მოსწავლეთა სასწავლო მოტივაციას;
- ✓ უვითარებს ბავშვს ინფორმაციის დამუშავების უნარს;
- ✓ ააქტიურებს მოსწავლეთა შემეცნებით საქმიანობას;
- ✓ საშუალებას იძლევა, სასწავლო პროცესი მეტად დინამიკური და ინდივიდუალური გახდეს;
- ✓ კომპიუტერის საშუალებით თამაშის ელემენტების ჩართვა სასწავლო პროცესში ხელს უწყობს სასწავლო მასალის უკეთ აღქმას.

კომპიუტერულმა თამაშებმა ბავშვს ფსიქიკა რომ არ დაუზიანოს, უფროსი სისტემატურად უნდა აკონტროლებდეს, თუ რა ინფორმაციის გაცნობით არის დაკავებული ბავშვი კომპიუტერთან ჯდომის დროს. მშობელი ყურადღებით უნდა მოეკიდოს კომპიუტერული თამაშების შერჩევას.

გელდიაშვილი ნუნუ, შიუკაშვილი თამარ, ღარიბაშვილი მანანა (თელავი)

სიტყვათა და წინადადებათა რიგის საკითხისათვის მეტატექსტში

ტექსტის ლინგვისტიკაში მნიშვნელოვან ფუნქციას ასრულებს სიტყვათა რიგი, რომელიც მეტატექსტის კომპონენტთა, წინადადებათა დაკავშირებას გულისხმობს. „სიტყვათა განლაგების მნიშვნელობა საერთოდ დიდია ყველა ენაში“ სინტაქსური თუ სტილისტიკური თვალსაზრისით. ჩვენი კვლევა სწორედ აღნიშნული საკითხის შესწავლას ეფუძნება.

სტატიაში გაანალიზებულია სიტყვათა განლაგებისა და წინადადებათა თანამიმდევრობის თავისებურებები/ნიშანდობლობები ქართული და ინგლისური ხალხური ზღაპრების მეტატექსტებში; კომპონენტთა ურთიერთმიმართებანი სხვადასხვა ტიპის წინადადებაში. ორი სხვადასხვა სისტემის ენის საანალიზო მასალის (ხალხური ზღაპრები) კონტრასტულ ჭრილში გამოწველი-ლვითი შესწავლის საფუძველზე, დადგენილია მსგავსებები და განსხვავებები, გამოკვეთილია სიტყვისა და წინადადებათა ადგილის როლი და მნიშვნელობა ზღაპართა მეტატექსტებში და საერთოდ ზღაპრის ენაში.

საკითხი საინტერესო და აქტუალურია, რადგან ტიპოლოგიური ურთიერთმიმართებების გათვალისწინებით ნაკლებად, შეიძლება ითქვას, საერთოდ არაა დამუშავებული; ეს კი გვიბიძგებს, გაცილებით სიღრმისულად იქნეს შესწავლილი და გაანალიზებული დასმული პრობლემა.

ქართული და ინგლისურ ზღაპართა მეტატექსტების შეპირისპირება წარმოადგენს საკმაოდ ტევად და რთულ სტრუქტურულ თუ სემანტიკურ ქვესისტემას, რაც განაპირობებს როგორც ქართველი, ისე ინგლისელი ენათმეცნიერების ინტერესს მისი შესწავლის მიმართ.

ზეინაბ გვარიშვილი (ბათუმი)

Acquis-ის საკანონმდებლო ტერმინების კორპუსული კვლევა

კვლევის ობიექტი - Acquis-ის საკანონმდებლო ტერმინების ადეკვატური თარგმანი წარმოადგენს საზოგადო პრობლემას, ვინაიდან, ევროკავშირის წევრი ქვეყნების საკანონმდებლო აქტების ჰარმონიზაციისას, ადგილი აქვს მულტილინგვიზმით განპირობებულ ტერმინთა კონცეპტუალურ დისტინქციებს. ეს უკანასკნელი გულისხმობს იმას, რომ ტერმინების კონცეპტუალური განსხვა-

ვებები პოტენციურად შეიძლება გახდეს კანონის არასწორად ინტერპრეტაციის განმაპირობებელი მიზეზი.

აღნიშნული ლინგვისტური პრობლემა კვლევის აქტუალობას იმდენად განაპირობებს, რამდენადაც, საქართველომ ხელი უკვე მოაწერა პარაფირების კანონს და ევროინტეგრაციის კონტექსტში მიმდინარეობს Acquis-ის საკანონმდებლო აქტების ჰარმონიზაცია საქართველოს მოქმედ კანონმდებლობასთან.

კვლევა ეყრდნობა მონაცემების ტექნოლოგიური ბაზას, რომელიც ადაპტირებული ღია პლატფორმა სპეციალიზებული ენობრივი კორპუსებისათვის და უზრუნველყოფს ქართული ენის პარალელური კორპუსის განვითარებას, მულტიენოვანი ერთიანი სამეცნიერო ტერმინოლოგიური ბაზის ჩამოყალიბებას, დაინტერესებული სპეციალისტებისათვის ერთიანი სამუშაო პლატფორმის შექმნას. აღნიშნული ღია პლატფორმა შეიქმნა ბსუ-ს პოლიტიკური თარგმანის კორპუსთან ევროკომისიის მულტილინგვური კორპუსების ინტეგრაციით.

კვლევის მიზანია საერთაშორისო გამოცდილებისა და სტანდარტების გათვალისწინებით შექმნილ Acquis-ის მულტილინგვურ ბაზაში არსებული ენის ზოგადი მახასიათებლების შეგროვება, და მულტილინგვური ტერმინების შეპირისპირებითი კვლევა.

კვლევის მეთოდი და მისი სიახლე - კომპიუტერული ტექნოლოგიების გამოყენებამ კორპუსის ლინგვისტიკის განვითარებაში ბუნებრივად წარმოშვა პარალელური კორპუსების შექმნისა და თარგმანმცოდნეობის ახალი მეთოდოლოგიით კვლევის აუცილებლობა. დარგის განვითარების სხვადასხვა ეტაპზე თარგმანმცოდნეობის კვლევითი მიმართულებები ეფუძნებოდა შეპირისპირებით ლიტერატურათმცოდნეობასა და ლინგვისტიკას, ხოლო 1990-იანი წლებიდან დაიწყო თარგმანის შესწავლა კულტურათმცოდნეობის კონტექსტში. მიუხედავად კვლევითი მიმართულებების აქტუალობის ცვალებადობისა, ღირებული სამეცნიერო დასკვნების ჩამოყალიბებისათვის უცვლელი რჩებოდა სამუშაო პრინციპი: ვრცელი ემპირიული მასალის: დედნისა და თარგმანის ტექსტების მიზნობრივი კვლევისათვის მოძიება, შეგროვება და ანალიზი.

ეკატერინე გიგაშვილი (გორი)

დაწყებით საფეხურზე დასწავლის უნარის დარღვევის მქონე მოსწავლეთა სწავლების პრობლემური საკითხები

უმცროსი სასკოლო ასაკის ბავშვის სწავლების წარმატებით განხორციელებისათვის მნიშვნელოვანია ბავშვის ფსიქიკური განვითარების კანონზომიერებების ცოდნა და მათი გათვალისწინება. ბავშვთა ემოციური და გონებრივი თავისებურებების, მათი მიდრეკილებებისა და ინტერესების ცოდნა ეხმარება პედაგოგს დაამყაროს კონტაქტი ბავშვთან, უხელმძღვანელოს მათ განვითარებას, თავიდან აიცილოს მრავალი შეცდომა მათი სწავლებისა და აღზრდის საკითხში. დაწყებითი საფეხურის ძირითადი ამოცანებია: მოსწავლეებში აკადემიური უნარების ჩამოყალიბება-განვითარება, სწავლისადმი პოზიტიური დამოკიდებულების შექმნა და შემდგომი საფეხურისთვის მათი მომზადება.

ნაშრომში ყურადღება გამახვილებულია უმცროსი სასკოლო ასაკის მოსწავლეთა დასწავლის უნარის დარღვევებზე, რომელიც სწორედ აკადემიურ მოსწრებაში ვლინდება, რადგან ბავშვი სწორედ დაწყებით საფეხურზე ავლენს წერის, კითხვის ან ანგარიშის მიმართ გარკვეულ სირთულეებს. სამწუხაროდ, მდგომარეობას ართულებს ის, რომ მოქმედ მასწავლებელთა საგანმანათლებლო პროგრამები არ ითვალისწინებდა მოსწავლისადმი ინდივიდუალური მიდგომების და სპეციალური სჭიროებების გათვალისწინებით ინდივიდუალური სასწავლო პროგრამის შედგენის საკითხებს, ასევე, დღეისათვის, ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში

ფაქტობრივად არ არიან სპეცმასწავლებლები, რომლებიც დაეხმარებიან მასწავლებლებს პრობლემის იდენტიფიცირებასა და აღმოფხვრის გზების ძიებაში. მასწავლებელთა უმრავლესობას არც საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მიერ მომზადებული მოკლევადიანი ტრენინგები აქვს გავლილი ინკლუზიურ განათლებაში, ასევე, არ ექცევა ყურადღება დაწყებითი საფეხურის მასწავლებელთა მოლოდინებს მოსწავლეთა აკადემიური მოსწრებისა და სოციალური მიღწევების კუთხით.

ნაშრომში განხილულია სპეციფიკური საკითხები დაწყებით საფეხურზე დასწავლის უნარის დარღვევების სხვადასხვა შემთხვევისათვის. ასევე, შემოთავაზებულია მცირემასშტაბიანი კვლევის - „მასწავლებელთა მოლოდინი წარმატებებისადმი ინკლუზიურ კლასში“ - შედარებითი ანალიზი.

მარინე გიორგაძე (ბათუმი)

პონტოელ ბერძენთა ფოლკლორული ტრადიციები

აჭარაში მცხოვრებ პონტოელ ბერძენთა ფოლკლორული ტრადიციები მრავალფეროვანია და მნიშვნელოვან ინფორმაციას გვაწვდის ბერძენთა დიასპორის ისტორიასა და თანამედროვე პრობლემებზე. ექსპედიციების მსვლელობისას ჩაწერილი ფოლკლორული და დიალექტოლოგიური ტექსტები, ასევე აუდიო-ვიდეომასალები მრავალმხრივ საყურადღებოა, განსაკუთრებით, ემიგრანტული ციკლის ფოლკლორი, რაც წარმოდგენილი გამოკვლევის ძირითადი თემაა.

მარინე გიორგაძე, თეონა აბულაძე (ბათუმი)

პონტოური ბერძნულის დარგობრივ-თემატური ლექსიკონის შედგენის პრინციპები

შოთა რუსთაველის ეროვნული სამეცნიერო ფონდის მიერ დაფინანსებული პროექტის - „პონტოელი ბერძენები – წარსული და თანამედროვეობა“ - ფარგლებში, დაგეგმილია პონტოური ბერძნულის დარგობრივ-თემატური ლექსიკონის შედგენა, აჭარაში მცხოვრებ პონტოელ ბერძენთა ლექსიკონის საფუძველზე.

ლექსიკონზე მუშაობა უკვე დაწყებულია, შემუშავებულია ლექსიკონის შედგენის პრინციპები, თემატური რუბრიკები, ძირითადად, საყოფაცხოვრებო თემების ამსახველი. ლექსიკონში შეტანილი იქნება, ასევე, სხვადასხვა სიტუაციაში გამოყენებული გამოთქმები, ფრაზები.

კომპლექსური სავლე ექსპედიციების ფარგლებში მოპოვებული მასალები, ძირითადად, წარმოადგენს აჭარაში ბერძენთა დასახლებას, ოჯახურ ისტორიებს, მათ ყოფა-ცხოვრებას, საოჯახო საქმიანობას, მეურნეობას, ტრადიციებს, ფოლკლორს და ა.შ.

ლექსიკონზე მუშაობა მოიცავს შემდეგ ეტაპებს: სავლე მასალის შეგროვება წინასწარ შედგენილი კითხვარის მიხედვით; აქტუალური ლექსიკონის წარმოჩენა და მასალის კლასიფიცირება თემატური ჯგუფების მიხედვით, რელიგიური, სოციალური, საყოფაცხოვრებო ტერმინების დაფიქსირება და, საჭიროების შემთხვევაში, მათი განმარტება.

გამოიყოფა ლექსიკონის სხვადასხვა ფენა: დიალექტური სიტყვები, არქაული ფორმები, სხვადასხვა ენიდან მომდინარე ნასესხობები (ქართული, რუსული, თურქული ენების გავლენა).

შეიქმნება შესაბამისი ელექტრონული ბაზა, რაც აჭარაში მცხოვრებ პონტოელ ბერძენთა ენისა (ფონეტიკა, მორფოლოგია, სინტაქსი) და მეტყველების თავისებურებების შესწავლის საფუძველი გახდება.

მირანდა გობიანი (ქუთაისი)

სოციალური კატეგორიები გერმანელი და ქართველი ახალგაზრდების ენაში

ახალგაზრდების ენობრივი მასალა იქმნება სტანდარტულ ენაზე დაყრდნობით. სტანდარტული ენის შეცვლა ხდება სპეციფიკური ენობრივი და სტილისტური საშუალებებით. ახალგაზრდების საუბარში ჭარბობს სხვა პიროვნებებზე მსჯელობა. ეს გამოხატვის ერთ-ერთი ფორმაა, როგორც უნდათ ან არ უნდათ თვითონვე იყვნენ. აღქმული რეალური სამყარო მათ დიფერენცირებული აქვთ სოციალურ კატეგორიებად. სოციალური კატეგორიების სახელდებით ისინი ამდიდრებენ საკუთარ ლექსიკას.

სტატიაში განვიხილავთ ჩვენ მიერ ჩაწერილი ახალგაზრდების საუბრების აუდიო-ვიდეოჩანაწერების ტრანსკრიპტებს სოციალური კატეგორიების შექმნის, სახელდების, შეფასების, თვისებებისა და ნიშნების მიწერის თვალსაზრისით.

კვლევის მეთოდად გამოვიყენეთ საუბრის ეთნოლინგვისტური ანალიზი. შენარჩუნებულია ენობრივი და სოციალური ინტერაქციის კვლევის ეთნოგრაფიული ტრადიციები. ანალიზი ეფუძნება პირველ რიგში ხელთარსებულ ემპირიულ მასალებს. ჩანაწერთა ტრანსკრიპცია შესრულებულია GAT-ის მიხედვით (Grsprächsanalytische Transkription).

გურანდა გობიანი (ქუთაისი)

მეხსიერების ფენომენის პოსტმოდერნისტული „ანაბეჭდები“ გონის ანთროპომეტრულ ჭრილში (ნ. გელაშვილის „ჩვენება (ანაბეჭდები)“

ნ. გელაშვილის მოთხრობა „ჩვენება (ანაბეჭდები)“ ინპლიციტურ და ცნობიერ მეხსიერებაში აღდგენილ მიკროტექსტების კომპოზიციურ მთლიანობას წარმოადგენს. ავტორი საკანცელარიო საბუთების, ჩანაწერებისა და განცხადებების საფუძველზე უაღრესად საინტერესო და მნიშვნელოვან პოსტმოდერნისტული ნაწარმოებს ქმნის, რომელშიც ყოველგვარი ჰარმონიის გარეშე წარმოდგენილი ჰეტეროკლიტური ელემენტების კოლაჟი, ერთგვარ ქაოტურ სურათს ხატავს, რაც, საბოლოო ჯამში, ქმნის გელაშვილის ინტერტექსტულურ სამყაროს.

ავტორი მშრალი „ჩვენებებითა“ და „განცხადებებით“ კარგად ახერხებს ადამიანის ფსიქოლოგიური მდგომარეობის ასახვას, მისი შინაგანი და სულიერი განწყობის, როლისა და ადგილის პოვნას, სადაც ყველაზე უკეთ ჩანს ადამიანის დამოკიდებულება გარესამყაროსადმი. ცნობიერებასა და რეალობას შორის არსებული ტრაგედია ნარატივში გადმოცემულია ორმაგი კოდირებით, რაც, ზოგადად, პოსტმოდერნისტული „ღია ტექსტისათვის“ დამახასიათებელი ნიშანთვისებაა.

ტექსტში უდიდეს ადგილს იკავებს ასოციაციები, რემინისცენია-ალუზია, ორაზროვნება, სიმბოლოზობა, მცირე ისტორია, მოულოდნელობით დატვირთული სივრცეები, ინტერტექსტუალობა.

ფუკოსეული დისკურსის ცნება და დისკურსის ლინგვისტური ანალიზის უახლესი მიდგომები

მნიშვნელობათა სიმბოლური ან ცოდნის სისტემები, რომლებიც კოლექტიურად იქმნებიან, მნიშვნელოვნად განსაზღვრავენ ადამიანურ აზროვნების სტილს და იმავდროულად, აღწერენ ადამიანების დამოკიდებულებას სამყაროსადმი. ბოლო ათწლეულების განმავლობაში საზოგადოებრივი ცოდნის სისტემებისა და სიმბოლური წესების ანალიზისას განსაკუთრებული მნიშვნელობა შეიძინეს ცნებებმა „დისკურსი“, „დისკურსის თეორია“ და „დისკურსის ანალიზი“. ეს განსაკუთრებით ეხება ცნობილი ფრანგი ენის ფილოსოფოსის, მიშელ ფუკოს ნაშრომების ფართომასშტაბიან რეცეფციას.

ფრანგი ფილოსოფოსის მიშელ ფუკოს ნაშრომებმა დიდად შეუწყო ხელი დისკურსის ცნების პოპულარიზაციას. ცნების დღევანდელი გაგებისათვის მისი კვლევები ყველაზე წონადია. წიგნებში როგორებიცაა „დისკურსის წესი /ხასიათი“ (ფუკო 1974) და „ცოდნის არქეოლოგია“ (ფუკო 1988), ასევე მრავალრიცხოვან ესეებში იგი გამოთქვამს ფუნდამენტურ მოსაზრებებს დისკურსებზე საკუთარი თეორიისა და ექსპერიმენტული ცოდნის/პრაქტიკული გამოცდილების შესახებ. დისკურსის ცნების მისეული გააზრება ეყრდნობა რიგ მეცნიერულ დისციპლინებს, კერძოდ ჰუმანიტარულ მეცნიერებებს, ფსიქოლოგიურ თეორიებს, სამართალმცოდნეობას, მედიცინას, ფილოსოფიასა და რელიგიას, როგორც ისეთ ინსტიტუციებსა და ადგილებს, სადაც დისკურსები იქმნებიან და ვითარდებიან. ის დისკურსებს განიხილავს უპირატესად სოციოლოგიური ცოდნისა და კონსტრუქტივისტული კუთხით და მათ განიხილავს როგორც შემთხვევით/პირობით მოვლენებს, რომლებიც თავიანთ არსებობას უმადლიან ცოდნისა და გამოცდილების განსხვავებულ ფორმირებებს/სისტემებს.

დისკურსის შესახებ თეორიების და დისკურსული ანალიზების კვლევის საგანია ლაპარაკსა და წერას (როგორც ენობრივი აქტივობების) შორის კავშირ-ურთიერთობა, აზროვნების/ცოდნის სისტემების პროდუცირება და რეპროდუცირება, ასევე ამ სისტემების მონაწილე სუბიექტები, რომლებსაც შეუძლიათ დისკურსის პროდუცირება-რეპროდუცირება და ასევე მათი ტრანსფორმაცია იმ კონკრეტული წესებისა და რესურსების კვლავამოყენების შედეგად, რომლებიც მათ პრაქტიკული გამოცდილების შედეგად შეიძინეს. კვლევის ობიექტია ასევე ის წესები, რომლებიც ამ პროცესებს უდევს საფუძვლად. დისკურსის კვლევის ცენტრში დგას მეტწილად (გამო)ნათქვამების პრაქტიკული ფუნქციონირების ინსტიტუციური რეგულირების ანალიზი და მათი პერფორმაციული, რეალობის შემქმნელი ძალა.

გიორგი გოგელაშვილი (თბილისი)

თემის ნიშანთა განაწილების პრინციპისათვის ახალ ქართულში

ახალ ქართულში რამდენიმე თემის ნიშანი („აწმყოს ფუძის მაწარმოებელი“ - არნ. ჩიქობავა) გვაქვს; ძირითადად ეს არის: -ებ, -ობ, -ავ, -ამ. თითო შემთხვევაში გვაქვს -ემ (მისცემს/მისცა; არის ტენდენცია მისი ფუძეში გადარიცხვისა ს-ცემ-ა) და -ოფ (ყ-ოფ-ს/ გა-ყო)... -ი ელემენტს ჩვენ თემის ნიშნად არ განვიხილავთ...

-ავ და -ამ თემის ნიშანთა ქცევა იდენტურია, ამიტომ ამჯერად მათ მორფოლოგიურ ვარიანტებად განვიხილავთ - ავ/-ამ. მსჯელობა გვექნება სამ ვარიანტზე: -ებ, -ობ, -ავ/-ამ.

ახალ ქართულში არსებული ვითარება და დიალექტებში დადასტურებული ენობრივი ტენდენციები გვიჩვენებს, რომ თემის ნიშანთა განაწილებას საფუძვლად ედება გვარის კატეგორია:

- ა) მოქმედებითი გვარის ზმნებთან მკვიდრდება -ავ/-ამ;
- ბ) ვნებითი გვარის ზმნებთან – -ებ;
- გ) საშუალო გვარის ზმნებთან – -ობ.

სხვადასხვა დიალექტში ეს ტენდენცია სხვადასხვა დონეზეა გამოვლენილი.

ნანა გოგოლაშვილი (თბილისი)

თარგმანის თეორიების არსი და მნიშვნელობა

თარგმანის სხვადასხვა თეორიაზე მსჯელობისას, აუცილებელია, გავარკვიოთ, როგორია საერთოდ თარგმანისადმი დამოკიდებულება, რა ფუნდამენტური დებულებები, აზროვნებითი კატეგორიები და ტერმინოლოგია უდევს საფუძვლად მეცნიერებას თარგმანის შესახებ რომელსაც „ტრანსლათიკას“ ვუწოდებთ.

თარგმანმცოდნეობისთვის საინტერესოა, როგორ აღვიქვამენ ადამიანები კულტურის იმ უდიდეს ფენომენს, რომელიც საუკუნეების მანძილზე მუდმივად იწვევდა ინტერესს; რა როლს თამაშობს ტრანსლათიკა კულტურის სფეროში და ხომ არ არის იგი იზოლირებული სხვა ჰუმანიტარული მეცნიერებებისაგან? რატომ განიცადა თარგმანის შესახებ მეცნიერებამ მნიშვნელოვანი ცვლილებები უკანასკნელი ათწლეულების მანძილზე, და რა როლს თამაშობს ნათარგმნი ლიტერატურა მსოფლიო კულტურათა გლობალიზაციის პროცესში.

ამასთან დაკავშირებით წამოიჭრება ერთი პრინციპული საკითხი: როგორია თარგმანის ენის ბუნება? რა კავშირი აქვს მას გარე სამყაროსთან? როგორ ფუნქციონირებს თარგმანის ენა კულტურათა ურთიერთდაახლოების პროცესში?

ლინგვისტიკა ვერ იძლეოდა სრულყოფილ პასუხებს ამ კითხვებზე და მათზე ყურადღებას მხოლოდ ენათმეცნიერების პოზიციიდან ამახვილებდა, არადა, აღმოჩნდა, რომ თარგმანის ენა აშკარად გვევლინება იმ რიგის მოვლენად, რომელიც არ შეიძლება მხოლოდ ტრადიციული ლინგვისტური კატეგორიებითა და მეთოდებით აიხსნას. ამ ფენომენის კვლევისას აშკარად ვეჩხებით ინტერდისციპლინარულ კატეგორიებსა და ცნებებს, რომლებიც მოითხოვენ ტრანსლათიკის კვლევის სფეროში ახალი აზროვნებითი კატეგორიებისა და ანალიზის მეთოდების შექმნას.

თარგმანის პრობლემა უშუალოდ დაკავშირებულია ენობრივი უნივერსალების გავლენებთან, მაგრამ არ არსებობს იმპლიკაციები, რომლებიც განაპირობებენ ამ გავლენების აუცილებლობას.

იმპლიკაცია განეკუთვნება მხოლოდ მათი შეგრძნებების ალბათობას. ტრანსლათიკის ამოცანაა, დისკურსის ანალიზის მეშვეობით, გამოყოს მისი კონვერგენტულ-დივერგენტული მარკერები და ემპირიულ საფუძველზე შეაფასოს მასში ენობრივი უნივერსალების თანამონაწილეობის ხარისხი.

საქართველოს ხსნა ევროპაშია

ჩვენ ვართ ძირძველი ევროპელები და ქართველმა ხალხმა თავისი ქმედებებით დაამტკიცა, რომ ღირსია იყოს ევროპული თანამეგობრობის წევრი. ევროპა ქართული მხარის ნებისმიერ წინადადებას განიხილავს და საქართველოს ეკონომიკური დახმარების გარდა, პოლიტიკური პრიორიტეტების განხორციელებაშიც უწყობს ხელს. ევროპა ხელს შეუწყობს ყველა იმ მცდელობას, რომელიც ქვეყნის გაერთიანებას ემსახურება და აქტიურად მიიღებს მონაწილეობას იმ ღონისძიებებში, რომლებსაც საქართველო თავის მეზობლებთან განახორციელებს.

ევროპამ კარი გაუღო საქართველოს და დანარჩენი კი უკვე ჩვენზეა დამოკიდებული. საერთაშორისო თანამეგობრობაში საქართველოს ინტეგრაციის პროცესი თვისებრივად ახალ ეტაპზე ავიდა, რომელიც შესაძლებლობას მისცემს ჩვენს ქვეყანას ითანამშრომლოს ევროპულ სტრუქტურებსა და სახელმწიფოებთან პოლიტიკურ, ეკონომიკურ და საზოგადოებრივი ცხოვრების სხვა სფეროებში.

განა ადრეც ასე არ იყო? როდესაც ჩვენს ქვეყანას აგრესორების მხრიდან საფრთხე დაემუქრებოდა, დახმარებას სახელმწიფოს მესვეურები უმეტესად ევროპისაგან მოელოდნენ. ამიტომაც სტუმრობდნენ ჩვენი სახელოვანი მამულიშვილები ევროპის სახელმწიფოებს. გავიხსენოთ ნიკიფორე ჩოლოყაშვილის მოგზაურობა და მოლაპარაკებები ევროპელ ლიდერებთან. ან უკვდავი სულხან-საბა ორბელიანის ვიზიტი ევროპაში, სადაც ევროპელი ლიდერები აღფრთოვანებული იყვნენ ამ დიდებული პიროვნებით. ასეთი ვიზიტები ყოველ საუკუნეში იყო. მართალია, რეალური დახმარება ხშირად ვერ ხერხდებოდა, მაგრამ ურთიერთობები ყოველთვის იყო. აქვე არ შეიძლება არ ვთქვათ იმ ოქროს ხანაზე, როდესაც არა მარტო ევროპა, არამედ იმდროინდელი მსოფლიო საქართველოს ანგარიშს უწევდა, როგორც მოწინავე და გამორჩეულ სახელმწიფოს – ეს იყო დიდი დავითისა და თამარის ხანა. ღმერთმა ქნას, დაბრუნდებოდეს საქართველოს იმდროინდელი სიკაშკაშე და ბრწყინვალეობა.

კავკასიის რეგიონის განვითარების ზოგიერთი ასპექტი XX-XXI საუკუნეთა მიჯნაზე

ცნობილი ამერიკელი პოლიტოლოგი ზბიგნევ ბჟეზინსკი თავის დროზე აღნიშნავდა, რომ ამერიკული სტრატეგია უნდა გავრცელდეს მთელს ევრაზიაზე. იგი მიუთითებს შავი ზღვა-კასპისპირეთის რეგიონის განსაკუთრებულ მნიშვნელობაზე და მას „ევრაზიულ ბალკანეთს“ უწოდებს. „ევროპაში სიტყვა „ბალკანეთი“ იწვევს ეთნიკური კონფლიქტებისა და რეგიონში ძლიერი სახელმწიფოების მეტოქეობის ასოციაციას. ევრაზიას ასევე გააჩნია თავისი „ბალკანეთი“, თუმცა, „ევრაზიული ბალკანეთი“ გაცილებით დიდია, უფრო მჭიდროდაა დასახლებული და მეტი ეთნიკური სიჭრელით გამოირჩევა“. ბჟეზინსკის აზრით, აშშ, რომელმაც ფსონი დადო გეოპოლიტიკური პლურალიზმის შენარჩუნებაზე პოსტსაბჭოთა ევრაზიაში, დაინტერესებულია არა მარტო ამ რეგიონის რესურსებით, არამედ მის გეოპოლიტიკურ სივრცეში რუსეთის დომინირების აღკვეთით.

იუმორის ლინგვოკულტურული თავისებურებები

ერის, კულტურისა და ენის უკეთ გაგებისათვის აუცილებელია ვიცოდეთ ის ღირებულებები, რასაც ადამიანები ანიჭებენ უპირატესობას. ეს ფასეულობები ბევრ ენობრივ ერთეულში მჟღავნდება: ფრაზეოლოგიაში, ანდაზებში, გამოცანებში, ზღაპრებსა თუ ლეგენდებში. იუმორი ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი კონცეპტია ეროვნული ხასიათის და კულტურის გადმოსაცემად. ის ენაში ასახავს სამყაროს ნაციონალურ ხატს, ეფუძნება ერის კოლექტიურ მეხსიერებას, ხუმრობით ახასიათებს ადამიანების დადებით და უარყოფით მხარეებს და აღვიძებს დადებით ემოციებს. ამ გრძნობისათვის ძირითადად დამახასიათებელია ორმაგი ბუნება: ერთი მხრივ, დაკვირვებულობა, რომელიც ეფუძნება ფონურ ცოდნას საზოგადოების კულტურის შესახებ, ადამიანის უნარს - შეამჩნიოს სასაცილო ჩვეულებრივში და, მეორე მხრივ, გამოხატოს საკუთარი ემოცია ამ ერთი შეხედვით ჩვეულებრივი ფაქტის მიმართ. იუმორი არის გასართობი, მხიარულების გამომწვევი, კომიკური, ზოგჯერ აბსურდული და გამკილავი, ადამიანის ხასიათის და მისი მახვილგონიერების გამომხატველი და ა.შ.

ყველასთვის ცნობილია, რომ ინგლისური იუმორი განსხვავდება სხვა ქვეყნების იუმორი-საგან. ის დასცინის ადამიანების სიძუნწეს, შურს, სიხარბეს, სიბრაზე, ეჭვიანობას, ღალატს, სიზარმაცეს, ქედმაღლობას და სხვა ადამიანურ სისუსტეებს. ინგლისურ იუმორში ხშირია ინგლისური ეტიკეტისადმი ირონიული დამოკიდებულება. აქვე უნდა აღვნიშნოთ, რომ მათ იუმორში იშვიათია გაუმადრობის გაკილვა, რაც, ალბათ, გამოწვეულია მათი ინდიფერენტულობით საჭმლის მიმართ. ნაშრომში ყურადღება მიექცევა იუმორის სემანტიკურ და პრაგმატიკულ მხარეებს. სემანტიკური თვალსაზრისით, განხილული იქნება რეფერენციისა და ცნების შეუთავსებლობა, პრაგმატიკული თვალსაზრისით კი - შეფასების და სიტუაციის, ნორმისა და შედეგის შეუსაბამობა, რაც კომიკური ეფექტის გამომწვევია.

ქეთევან გოჩიტაშვილი, მარიამ მანჯგალაძე (თბილისი)

ენის შემსწავლელი ელექტრონული და დისტანციური კურსების ხარისხის უზრუნველყოფის მექანიზმი

ციფრული და საინფორმაციო ტექნოლოგიების განვითარების ერთ-ერთი უმთავრესი მონაპოვარი მაღალი ტექნოლოგიების საგანმანათლებლო სივრცეში ინტეგრირებაა. უცხო/მეორე ენის შემსწავლელი ელექტრონული კურსების მზარდი რაოდენობა ადასტურებს, რომ მათ მიმართ ინტერესი ინფორმაციული და კომუნიკაციური ტექნოლოგიების შესაძლებლობების განვითარების კვალდაკვალ იზრდება. ახალი კომუნიკაციური ტექნოლოგიების განვითარება, საგანმანათლებლო პროცესებში ICT (ინფორმაციული და კომუნიკაციური) ტექნოლოგიების ინტეგრირება პედაგოგიური და საგანმანათლებლოს ამოცანების შესასრულებლად შემსწავლელისათვის ქმნის კომფორტულ სასწავლო გარემოს, რომელიც შედარებით აიოლებს ენის შესწავლის პროცესს.

ხარისხის უზრუნველყოფა ელექტრონული და დისტანციური განათლების შემთხვევაში განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი ფაქტორია. მისი მიზანია შემსწავლელს მიაწოდოს მაქსიმალურად მაღალი ხარისხის ცოდნა, კურსის შექმნისა და მიწოდების პროცესში შეამციროს რისკები, რომლებმაც ამ ტიპის საგანმანათლებლო პროცესში შეიძლება იჩინოს თავი, იგულისხმება: შინაარსის არარელევანტურობა; პედაგოგიური პერსონალის არასათანადო კვალიფიკაცია;

მიწოდების ფორმებისა და მეთოდოლოგიის შეუსაბამობა კურსის მიზნებსა და ამოცანებთან, ერთი მხრივ, და შინაარსთან, მეორე მხრივ და სხვ.

მოხსენების პირველ ნაწილში წარმოვადგენთ კლასტერებს, რომლებითაც ენის შემსწავლელი ელექტრონული და დისტანციური კურსების შეფასება უნდა მოხდეს (მომხმარებლის ინტერესების დაკმაყოფილება; კონკურენტუნარიანობა; კანონმდებლობასთან შესაბამისობა; მდგრადობა). თითოეული კლასტერი დაყოფილია ქვეკუთხეულებად და შეთავაზებულია მეთოდები, როგორ უნდა მოხდეს მათი კურსთან შესაბამისობაში მოყვანა.

მოხსენების მეორე ნაწილი წარმოადგენს მეგზურს, რომელშიც დეტალურადაა აღწერილი ის ინდიკატორები, რომლებიც ენის ელექტრონული/დისტანციური მაღალხარისხოვანი კურსის შექმნას უზრუნველყოფს. განსაზღვრულია მოსალოდნელი სირთულეები ენის ელექტრონული კურსის ხარისხის უზრუნველყოფის მექანიზმის დადგენის პროცესში (ინფორმაციის გავრცელების შეზღუდვა; საკანონმდებლო დაბრკოლებები; არავალიდური შეფასების სისტემა და ა. შ.).

ქუქუნა გუმბარიძე (ბათუმი)

ვერბალური აგრესია პოლიტიკურ დისკურსში

სტატიის მიზანია გავანალიზოთ პოლიტიკურ დისკურსში სიტყვიერი აგრესია და შევისწავლოთ ის ფიგურალური თუ სტილისტიკური ხერხები, რომლებსაც იყენებენ პოლიტიკოსები დებატების, ინტერვიუებისა და საჯარო გამოსვლების დროს. როგორც ცნობილია, პოლიტიკურ დისკურსში ემოციების გამოხატვის ერთ-ერთ მთავარ ინსტრუმენტს წარმოადგენს რიტორიკული მაღალფარდოვნების ოსტატობა. ხშირ შემთხვევაში, პოლიტიკოსთა ვერბალური პაექრობა სცილდება ენის ნორმატიულ გამოყენებას და როცა საქმე ეხება ერთმანეთის მიმართ აგრესიის გამოხატვას, პოლიტიკოსები განსაკუთრებით მიმართავენ ფიგურალური ენის აქტუალიზაციას, რაც ისეთი სტილისტიკური ხერხების გამოყენებაში გამოიხატება, როგორიცაა მეტაფორა, შედარება, ალუზია, ირონია და სხვ. ვერბალური აგრესია პოლიტიკურ დისკურსში შეიძლება აღვიქვათ როგორც ფიგურალური პაექრობა კონკურენტებს შორის, რომლებიც ცდილობენ თავს მოახვიონ აუდიენციას საკუთარი მოსაზრება და იყვნენ დამაჯერებლნი გამომდინარე იქედან, თუ რა ლექსიკურ სელექციას მოახდენენ ისინი საკუთარი მენტალური ლექსიკონიდან აუდიტორიასთან კომუნიკაციის დროს. სწორედ რომ ენის ფორმულირებაზეა დამოკიდებული პოლიტიკოსმა სათანადოდ მოახდინოს რეაგირება გამოწვევებზე და იყოს ვერბალურად მეტანაკლებად აგრესიული. მაგ. თბილისის ყოფილი მერის გიგი უგულავას შეფასებით, ბიძინა ივანიშვილს საკუთარი ზოოპარკიდან გამომდინარე, ცხოველების ალუზია აქვს. უგულავა ყოფილი პრემიერის იმ განცხადებას გამოეხმაურა, რომლის მიხედვითაც, "უგულავა ფაფარაშლილი ლომივით იდგა". მსგავსი მაგალითები იმდენად ხშირია პოლიტიკურ დისკურსში, და იმდენად საინტერესოა ლინგვისტური კუთხით, რომ უდაოდ იმსახურებს მკვლევართა ყურადღებას. წინამდებარე სტატიის მიზანაც იმაში მდგომარეობს, რომ საკვლევი კორპუსი ქართულ და ინგლისურ ენებზე გვამღვეს შესაძლებლობას გავანალიზოთ ის ლინგვისტური და სტილისტიკური ხერხები, რომლებიც პოლიტიკურ დისკურსს ექსპრესიულობას მატებს.

ლიტერატურული ონიმები, როგორც გამომხატველობითი სახესხვაობა და მათი თავისებურებანი თანამედროვე ლიტერატურაში

ენა ერის მახასიათებელია, ის ყოველთვის გამოხატავს ეთნოსს, კულტურის ცვლილებასთან ერთად ხდება ენის მოდიფიცირება, რის საფუძველზეც იქმნება სხვადასხვა ლიტერატურული შედეგები. ლიტერატურულ შემოქმედებაში, მწერლის აქტივობის მიზანს ობიექტური ნაწარმოების შექმნა წარმოადგენს, რომელიც რთული და ხანგრძლივი პროცესია, რომელშიც ნებისმიერი დეტალი მნიშვნელოვან ელემენტად ითვლება. საინტერესო ნაწარმოების შექმნის დროს ძირითადი ამოცანა ისაა, რომ უკვე არსებული, ან ზოგჯერ არარსებული სიუჟეტი მკითხველის წარმოსახვისა და განწყობის მიზეზი გახდეს, რასაც ხელს უწყობს ლიტერატურული ონიმების არსებობა ლიტერატურაში.

ლიტერატურული ონიმები გამოიყენება ექსპრესიული მიზნებისათვის, ამდიდრებს და სისტემურობას ანიჭებს ნაწარმოებს. ყოველდღიურ კომუნიკაციაში ვიყენებთ საკუთარ სახელებს, რომელსაც მიეკუთვნება რეალურად არსებული ადამიანის, ქალაქის, მდინარის, მთისა თუ ნებისმიერი ობიექტის სახელი, რომლითაც მწერლები ლიტერატურულ პერსონაჟებს, საგნებსა და სიუჟეტებს ქმნიან, ისინი გარდაიქმნებიან ლიტერატურულ ონიმებად.

ყოველი ლიტერატურული ნაწარმოები განსხვავებულ, სპეციფიკურ ხასიათს ატარებს, რომლითაც მწერლის ორიგინალობა და ინდივიდუალიზმი ვლინდება და რომლის დანიშნულებაც, შექმნას შესაბამისი განწყობა, რათა ზემოქმედება მოახდინოს მკითხველის ქცევისა თუ განცდის მიმდინარეობაზე. სხვადასხვა ტიპის ლიტერატურული ონიმების მოხსენიებით ხდება აზროვნების ფიქსაცია ერთ კერძო დენოტატზე, გონება ქვეცნობიერად აერთიანებს, მობილიზაციას უკეთებს, ყველა არსებულ ინფორმაციას მოცემულ ობიექტზე. მწერალი ერთი სახელდებით მკითხველის გონებაში მის ირგვლივ არსებული ინფორმაციის ლოკალიზებას ახერხებს.

საკუთარი სახელები თავისებურ ლექსიკურ-გრამატიკულ კატეგორიას წარმოადგენს, რომელიც შეიძლება სხვადასხვა ასპექტში გამოვიკვლიოთ: ენასა და მეტყველებაში, დიალექტსა და ლიტერატურაში. განსაკუთრებით საინტერესოა ონიმების კვლევა ფსიქოლინგვისტიკაში. სახელდების ზემოქმედება განწყობისა და ემოციის გამოხატულებაზე.

მწერლები არსებითი მნიშვნელობების გარდა, მრავალმნიშვნელოვან „ლიტერატურულ სისტემებს“ იყენებენ, რომელიც შემოქმედებას გამოხატულების პრაგმატიკულ და კოგნიტიურ ღირებულებას ანიჭებს.

თანამედროვე მსოფლიოს პრობლემები ფრედერიკ ბეგბედერისა და მიშელ უელბეკის შემოქმედებაში (ნაწარმოებების - „99 ფრანკი“ და „პლატფორმა“ მიხედვით)

ფრედერიკ ბეგბედერისა და მიშელ უელბეკის რომანებმა მთელს მსოფლიოში სკანდალები გამოიწვია, თავად ავტორებს კი „მეამბოხე მწერლის“ სახელი დაუმკვიდრა. მათ მკითხველი უპირველესად „ენის თავისუფლებით“ და პირდაპირობით მიიზიდეს, რაც არსებული ობიექტური რეალობის წარმოჩენის მათეულ არაორდინალურ მანერასა და ესთეტიკურობაზე მიუთითებს. მახვილი ენა, მოქნილი ფრაზეოლოგია, რეალობასთან შეხვედრული პროვოკაცია და მოულოდნელობა – აი, ის ნიშნები, რომლებიც მათ რომანებს ახასიათებს. ბეგბედერისა და უელბეკის შემოქმედებაში მწვავედ დგას თანამედროვე მსოფლიოს პრობლემები. მთავარი კითხვა, რაც მათ

შემოქმედებას აერთიანებს, მდგომარეობს შემდეგში: რა არის ადამიანის დანიშნულება და რისკენ ილტვის კაცობრიობა? პასუხი სხვადასხვაა, თუმცა რეალობა გვიჩვენებს, რომ ძირითადად ძალაუფლებისკენ, ფულისკენ, სიამოვნების მიღებისკენ, სრულყოფილებისაკენ. ყველას სურს სხვას აღემატებოდეს. სწორედ ამ დაუწერელი კანონის ფურცელზე გადატანა შეძლეს ფრედერიკ ბეგბედერმა და მიშელ უელბეკმა, რომლებმაც, როგორც ამ საუკუნის შვილებმა, ასახეს ირგვლივ არსებული პრობლემები: ადამიანისა და მისი როლის გაუფასურება, კომერციალიზებული სიყვარული, ფული, ძალადობა, ხელოვნების რადიკალური სახეცვლილება. მათთან ასევე ვხვდებით მატერიალისტური დამოკიდებულებების მიმართ პროტესტის შეგრძნებას, ადამიანების სევდის, ადამიანური ურთიერთობების დეფიციტისა თუ კომუნიკაციის წყურვილის თემებს.

მათი რომანები შეიძლება მიჩნეულ იქნეს, როგორც რომანი-პროტესტი, მიმართული თანამედროვე საზოგადოების წინააღმდეგ.

მაინც როგორია ის რეალობა, რომელსაც ისინი თავიანთ რომანებში აღწერენ? რატომ გვხდება მათთან ასე მოჭარბებულად გროტესკი, ცინიზმი, ირონია, ან რა განაპირობებს მათ კრიტიკულ განწყობასა და დამოკიდებულებას საზოგადოებისადმი? სწორედ ამის გარკვევას ისახავს მიზნად რომანების – „99 ფრანკი“ და „პტაფორმა“ – განხილვის მაგალითზე ჩვენი ნაშრომი და წარმოადგენს თანამედროვე სამყაროსადმი ამ ავტორთა სუბიექტური და ობიექტური შეხედულებების, დამოკიდებულებისა და პოზიციის კვლევის ცდას, სამყაროსადმი, რომელსაც, ბეგბედერის ირონიული დასკვნით, „ალტერნატივა არ აქვს“.

სოფიკო დარასელია (თბილისი)

სერგეი შაროვი (დიდი ბრიტანეთი, ლიდსი)

ქართული ენის ვებკორპუსი - KaWaC

კორპუსის ლინგვისტიკის ახალ მიმართულებას წარმოადგენს ვებკორპუსები, რომლებიც კორპუსების ცალკე ოჯახს/ჯგუფს განეკუთვნებიან. ვების როგორც კორპუსულ წყაროდ გამოყენება სიახლეს არ წარმოადგენს კორპუსის ლინგვისტიკაში. მსოფლიოს მრავალი ენისათვის შექმნილია ვებკორპუსები, მათ შორის აღნიშვნის ღირსია ინგლისური ენის ვებკორპუსი – UkWaC, გერმანული ენის ვებკორპუსი – DeWaC-ი, იტალიური ენის ვებკორპუსი – itWaC. ლიდსის უნივერსიტეტში სადოქტორო კვლევის ფარგლებში შეიქმნა ქართული ენის ვებკორპუსი – KaWaC, რომელიც არის დიდი, რეპრეზენტაციული და დაბალანსებული ქართული ენის თანამედროვე ვებკორპუსი, კერძოდ ასახავს ქართული ენის განვითარების ბოლო 10-15 წელს. აღნიშნული პროექტის საწყის ეტაპზე განისაზღვრა კორპუსის ტიპი და შეირჩა შესაბამისი ვებწყაროები. ინტერნეტიდან ვებრესურსების ჩამოტვირთვა განხორციელდა *wget*-ის ინსტრუმენტის გამოყენებით, ჩამოტვირთული მასალის გაფილტვრა და შემდგომი დამუშავება BootCat-ის ინსტრუმენტების საშუალებით.

ქართული ენის ვებ-კორპუსი - KaWaC, რომელიც იშიფრება შემდეგნაირად: *Ka* – *Kartvelian* - ქართული და *WaC* – *Web as a Corpus* - ვები როგორც კორპუსი, ე.ი. ქართული ენის ვებკორპუსი განთავსებულია ლიდსის უნივერსიტეტის ვებსაიტზე და მოიცავს 150 მილიონ სიტყვას.

პროექტის საწყის ეტაპზე შეირჩა სხვადასხვა ბმულები რეპრეზენტაციულობის მიზნით. ტექსტის ტიპები/ჟანრები აღწერილია ფუნქციური ჟანრული განზომილებების (Functional Genre Dimensions) მიხედვით. შემუშავდა ტექსტები ქართული ენისათვის და ქართული ენის კორპუსი – KaWaC არის მორფოლოგიურად ანოტირებული მულტიტექსტური მორფოსინტაქსური სპეციფიკაციების (MULTEXT – East Morphosyntactic Specifications) მიხედვით.

მუსიკის როლი და მუსიკალური ინსტრუმენტები ანტიკურ საბერძნეთში

სტატიაში ნაჩვენებია, თუ რა დანიშნულება ჰქონდა მუსიკას და როგორი იყო მისი როლი საზოგადოებრივ ცხოვრებაში, კულტურასა და ხელოვნებაში. ძველ საბერძნეთში მუსიკა ცხოვრების ინტეგრალურ ნაწილს წარმოადგენდა. მუსიკა ჟღერდაკერძო თუ სახალხო დღესასწაულებზე, საქორწინო ცერემონიალის, ნადიმების, ომებისა და დაკრძალვის დროს. მასვე გააჩნდა თერაპევტული თვისებაც – მუსიკას იყენებდნენ ფიზიკური და მენტალური დაავადებების სამკურნალოდ, იგი მორალურ და ემოციონალურ ეფექტს ახდენდა მსენელის შინაგან ბუნებასა და სამყოვოზე, მის სულზე. მუსიკა ასევე გახდა ფილოსოფიური შესწავლის ელემენტი განსაკუთრებით კი პითაგორელების მიერ, რომლებსაც სჯეროდათ რომ იგი კოსმიური სამყაროს მათემატიკური გამოხატულება იყო.

მუსიკის როლის გაზრდას ხელი შეუწყო მუსიკალურმა შეჯიბრებებმა, რომელიც იმ დროის საბერძნეთში ხშირად იმართებოდა. სპეციალური მუსიკალური შეჯიბრებები თითქმის ქვეყნის ყველა ნაწილში ეწყობოდა. ერთ–ერთი ასეთი ყველაზე უძველესი მუსიკალური შეჯიბრება იყო „კარნეა“ სპარტაში. არსებითი მნიშვნელობა ჰქონდა მუსიკას ორ დიდ ფესტივალზე, როგორც იყო „დიდი დიონისეები“ და „ლენეები“.

სტატიაში ასევე ყურადღება გამახვილებულია, თუ რა სახის მუსიკალური ინსტრუმენტები არსებობდა ანტიკურ საბერძნეთში – მუსიკალური ინსტრუმენტები მოიცავდა სიმებიანს, სასულესა და დასარტყამს. მათ შორის ყველაზე მეტად გავრცელებული იყო ლირა, ავლოსი (განსაკუთრებით ორმაგი) და სირინქსი. რა თქმა უნდა, არსებობდა სხვა სახის ინსტრუმენტებიც – მათ შორის ჟღარუნა, ნიჟარა, საყვირი, სტვირი და სხვა. ეს მუსიკალური ინსტრუმენტები ფრესკების, სკულპტურათა და ბერძნული ჭურჭლის, განსაკუთრებით გეომეტრიული რენესანსის, შავ–ფიგურული და წითელ–ფიგურული სტილის ხელოვნების ერთ–ერთი მთავარი განმსაზღვრელი ელემენტი იყო.

თავისი დატვირთვა ჰქონდა ასევე მუსიკას მხატვრულ ლიტერატურაშიც. მწერლები პოეტურ ნაწარმოებებს ასრულებდნენ სიმებიანი ინსტრუმენტების აკომპანიმენტით. მუსიკის შესახებ ცნობებს ვხვდებით ჰომეროსის პოემებში; ასევე, შემთხვევითი არაა, რომ ძველი რომაელი მწერალი ჰორაციუსი თავის ოდებს უწოდებდა „სიტყვებს, რომლებიც უნდა ჟღერდნენ სიმებთან ერთად“; ადრეული მუსიკალური დოკუმენტი, რომელიც შემორჩა არის რამდენიმე ტაქტი ევრიპიდეს ტრაგედიებიდან. ყველაფერი ეს კი იმაზე მიუთითებს, რომ ანტიკური კულტურა(ლიტერატურა და ხელოვნება) წარმოუდგენელია მუსიკის გარეშე.

თამარ დემეტრაშვილი (თბილისი)

მარკირების პრობლემები სპარსული ენის დიაქრონიულ ჭრილში (ძველი, საშუალო და ახალი სპარსული)

ნაშრომი ეხება სპარსული ენის დიაქრონიაში მარკირების პრობლემებს. განხილული იქნება სპარსული ენის სამივე სინქრონული დონე - ძველი, საშუალო და ახალი სპარსული. მოხმობილი იქნება მაგალითები ყველა სინქრონული დონისთვის. ვიყენებ დიაქრონიულ და რეტროსპექტიულ მეთოდებს.

მთელ დიაქრონიულ ჭრილში, დაწყებული ძველი სპარსულით და დამთავრებული ახალი სპარსულით, შეიმჩნევა საკვლევ ელემენტთა სიმრავლე, მრავალფეროვნება და, რაც მთავარია,

ისეთი მოვლენები, როგორცაა ფორმათა სინკრეტიზმი, ფუნქციური შერევა, პოლისემია, პოლიმორფიზმი და სხვ.

ზმნასთან დაკავშირებულ სახელს, სუბიექტის ან ობიექტის გამომხატველს, შეუძლია ზმნის ფორმაში თავისი ნიშანი გააჩინოს. ამრიგად ზმნის “პირიანობა” განისაზღვრება ზმნის ფორმაში ფორმალურად, მატერიალურად აღნიშნული პირების რაოდენობით.

მთლიანობაში გამოიყოფა სუბიექტური, სუბიექტ-ობიექტური და ობიექტური წყობის ენები. ამ თვალსაზრისით, სპარსული ზმნა სუბიექტური წყობისაა, რადგან მასში აისახება მხოლოდ სუბიექტის ნიშანი. თუმცა ახალ სპარსულში უხვადაა ზმნის ისეთი ფორმები, რომლებშიც წარმოდგენილია ობიექტური პირის მაჩვენებელი ნაცვალსახელური ენკლიტიკის სახით, რომელიც უნდა განვიხილოთ, როგორც ობიექტური პირის ნიშანი. ამავე დროს აღსანიშნავია, რომ ძველ სპარსულშიც დაიმბნება ზმნის ისეთი ფორმები, სადაც ზმნაში ფორმალურადაა წარმოდგენილი ობიექტური პირის მაჩვენებელი.

ჯამში, წარმოდგენილი იქნება სუბიექტური და ობიექტური პირის მაჩვენებლები სპარსული ენის დიაქრონიაში და განხილული იქნება ის საკითხები (სპეციალური მორფოსინტაქსური კონსტრუქციები), რომლებიც დაკავშირებულია მარკირების საკითხებთან.

ნინო დვალი, ნესტან კოსტავა (ქუთაისი)

სწავლების თანამედროვე ტექნოლოგიები და გაკვეთილზე მათი გამოყენების პედაგოგიური საფუძვლები

როცა ვსაუბრობთ თანამედროვე გაკვეთილზე და მისადმი წაყენებულ მოთხოვნებზე, ალბათ, ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი და ამავე დროს პრობლემური საკითხია თანამედროვე ტექნოლოგიების სწორი გამოყენება.

დღეს არავინ დაობს იმაზე, რომ აუცილებელია აქტიური და ინტერაქტიური სწავლება სწავლების ეს ფორმები მოსწავლეს ასწავლის აზროვნებას .სოციალურ გარემოში თავისი თავის დამკვიდრებას, სწორი ღირებულების მიმართ პატივისცემას, ამაღლებს თვითკრიტიკისა და თვითგანათლების უნარს და ყველაზე მთავარი ამ დროს მოსწავლის დაინტერესებაა.

თანამედროვე ტექნოლოგიები საშუალებას აძლევს მოსწავლეს, სტუდენტს, მასწავლებელს და პროფესორს მოისმინოს ინტერნეტის საშუალებით საინტერესო ლექციები და შემდეგ მოხდეს მისი ანალიზი.

თანამედროვე ტექნოლოგიები ასწავლის მოსწავლეს და სტუდენტს კვლევას. უყალიბებს მას კვლევის უნარს, რომელიც ასე აუცილებელია არა მარტო მომავალი მეცნიერისთვის ან მასწავლებლისათვის, არამედ ზოგადად ადამიანისათვის, რადგან ამ დროს პიროვნება ხარ და მზად ხარ ცხოვრებისთვის.

ნინო დვალიძე (ბათუმი)

თანამედროვე ინგლისურენოვან პუბლიცისტიკაში გამოყენებული საზღვაო იდიომების ეტიმოლოგია და მათი ქართული ლექსიკონური შესატყვისები

ცნობილმა ამერიკელმა პოეტმა და მომღერალმა – ბობ დილანმა, გემ „ტიტანიკის“ ჩადირვასთან დაკავშირებით, 2012 წლის სექტემბერში გამოაქვეყნა თავის ლექსი და სიმღერა „Tempest” – „ქარიშხალი“, სადაც მან გამოიყენა ასეთი ფრაზა: „They battened down the hatches but

the hatches wouldn't hold“... რომელიც სიტყვა-სიტყვით თარგმანში ასე ჟღერს: „მათ გაამაგრეს, (აჭედეს) ლიუკები (პატარა კარები) გემბანის ქვეშ, მაგრამ კარებმა ვერ დაიჭირეს...“

თუ ინგლისურენოვან ლექსიკონებში ჩავიხედავთ, ეს ფრაზა არის იდიომი და ნიშნავს: **უბედურებისათვის მომზადებას - to prepare for trouble.**

ამ იდიომის ეტიმოლოგია უკავშირდება ქარიშხლის მოლოდინში მეზღვაურების მზადებას და როგორც ლინდა და როჯერ ფლაველების იდომების ლექსიკონი გვამცნობს, იგი აქტიურ ხმარებაში შემოვიდა მე-18 საუკუნის ბოლოდან.

აღნიშნული ინგლისური იდიომი თ.მარგალიტაძის ონლაინ ლექსიკონშიც ასე არის განმარტებული, მაგრამ არის მთელი რიგი იდიომებისა, რომელთა ქართული შესატყვისი ჯერ კიდევ არ მოგვეპოვება. ეს ეხება როგორც, ზოგადად, სხვადასხვა თემაზე შექმნილ, ასევე რამდენიმე ისეთ საზღვაო იდიომს, როგორცაა: **“broad in the beam”; “on one’s beam ends”; “to give something/someone a wide berth”; “to go by the board”** და ა.შ.

ამ შემთხვევაში, მე დავინტერესდი:

1. რამდენად ხშირად გამოიყენებენ სახვადასხვა სახის საზღვაო იდიომებს ინგლისურენოვან თანამედროვე პუბლიცისტიკაში, კერძოდ, 2000-იანი წლების ჟურნალ-გაზეთებში: „გარდიანი“, „ფორტუნა“, „შოტლანდიელი“, „დამოუკიდებელი“ და სხვ. (THE GUARDIAN; FORTUNE; THE SCOTSMAN; THE INDEPENDENT);

2. როგორია მათი ეტიმოლოგია (ინგლისურენოვან ლექსიკონებზე დაყდნობით);

3. თუ მოგვეპოვება მათი შესატყვისები ქართულენოვან ლექსიკონებში.

ზემოაღნიშნული იდიომების შესწავლა საშუალებას მოგვცემს დავძლიოთ ის ინფორმაციული დეფიციტი, რომელიც მათი შესატყვისი ფორმების უქონლობის შემთხვევაში წარმოიშობა. ამდენად, ფრაზეოლოგიების ამ პლანში შესწავლას, ვფიქრობ, საკმაოდ დიდი მნიშვნელობა მიენიჭება, რადგან ასეთი კვლევები ხელს შეუწყობს და გააადვილებს კულტურათაშორის დიალოგს და ამით საფუძველი ჩაეყრება, აგრეთვე, შეიქმნას იდიომების ქართულენოვანი ახალი მცირე ლექსიკონი.

ბიჭიკო დიასამიძე (ბათუმი)

ეგრის-აფხაზეთის საეკლესიო ცენტრები X საუკუნეში

VIII საუკუნის შუა ხანებში „აფხაზეთის საკათალიკოსოს“ შექმნით, საფუძველი ჩაეყარა დასავლეთ საქართველოს და მისი ეკლესიის ბიზანტიის დაქვემდებარებიდან განთავისუფლებისათვის ბრძოლას, რაც IX საუკუნის ბოლოსათვის წარმატებით დასრულდა.

X საუკუნის დასაწყისისათვის დამოუკიდებელი ეგრის-აფხაზეთის ეკლესია აერთიანებდა ფაზისის სამიტროპოლიტოს მასში შემავალი საეპისკოპოსოებით (პეტრა, საისენი (ცაიში), როდოპოლისი, ძილანევი (გუდაყვა) და სებასტოპოლისის და ნიკოფსის საარქიეპისკოპოსოებს.

X საუკუნის მეორე ნახევარში დაიწყო ცალკეული ქართული სამეფო-სამთავროების ბრძოლა ქვეყნის გაერთიანებისათვის. ამ მოძრაობაში დიდი მნიშვნელობა ენიჭებოდა ბრძოლას „ქართლსა ზედა“ მისი განსაკუთრებული სტრატეგიული მდებარეობის გამო. აქ ეგრის-აფხაზეთის მეფეთა გავლენა ისეც დიდი იყო. ახლა მათ მიზანს მცხეთის საკათალიკოსოს მხარდაჭერის მოპოვება წარმოადგენდა. როგორც ჩანს, ეს მეფეები ამის მიღწევას ცდილობდნენ ეგრის-აფხაზეთის ეკლესიის მცხეთის ეკლესიაზე დაქვემდებარების პირობით, ამიტომ ეგრის-აფხაზეთის მეფეები აარსებენ ახალ საეპისკოპოსოებს ძველი საეპისკოპოსოების გაუქმების ხარჯზე.

თანამედროვე ისტორიოგრაფიაში ეს პროცესი ახსნილია იმით, რომ ეს ძველი საეპისკოპოსოები (პეტრა, საისენი (ცაიში), როდოპოლისი, ძილანევი (გუდაყვა)) ბერძნული იყო.

მეორე მხრივ, ბოლო ხანების სამეცნიერო ლიტერატურაში ეს ძველი საეპისკოპოსოები ლოკალიზებულია სამხრეთ შავიზღვისპირეთში ჭოროხიდან ტრაპიზონამდე ტერიტორიაზე.

ნაშრომში დასაბუთებულია, რომ ეს ძველი საეპისკოპოსოები აღმოსავლეთ შავიზღვისპირეთში (ეგრის-აფხაზეთი) მდებარეობდა და მათი შეცვლა ახალი საეპისკოპოსოებით (ჭყონდიდი, ქუთაისი, ბედაი, ნიკორწმინდა, ხინო..) გამოწვეული იყო პოლიტიკური ინტერესებით. ახალი საეპისკოპოსოების მხრივ ხელისუფლება ნაკლებ წინააღმდეგობას ელოდა აფხაზთა საკათალიკოსოს მცხეთაზე დაქვემდებარებისას.

ვიქტორია დიასამიძე (ბათუმი)

კომიკურის კატეგორია თანამედროვე ფრანგულ ქალაქურ ფოლკლორში

მოცემული სტატია მიეკუთვნება იმ კვლევითი სტატიების სერიას, რომლებიც ზეპირ-სიტყვიერ ფრანგულ ქალაქურ ფოლკლორს შეისწავლის. ამ კერძო სექტორის კვლევა ხელს უწყობს ისეთი პრობლემების დამუშავებას, რასაც კულტურათაშორისი პრობლემატიკა ეწოდება. საფრანგეთში შესასწავლი საკითხი ნაკლებად შესწავლილ საკითხთა რიგს მიეკუთვნება. შეიძლება იმის კონსტატირებაც, რომ მსგავსი ტექსტები ფართოდ გამოიყენება ცხოვრების ბევრ სფეროში, მათ შორის საზოგადოებრივ-პოლიტიკურში.

აღებული თემის აქტუალობა განპირობებულია იმითაც, რომ იგი ახალი სფეროა და კულტუროლოგიისა და ლინგვისტიკის მიჯნაზე უნდა იყოს შესწავლილი - ეს სფეროს შიძლება იუმოროლოგიაც ვუწოდოთ.

არსებობს მდიდარი ემპირიული მასალა იქნება ეს პრესაში თუ ტელევიზიაში, ასევე მრავალ სხვადასხვა კრებულში. ეს კვლევითი მიმართულება წვლილს შეიტანს მსოფლიო ენების სურათის შექმნაში. იგი მხოლოდ ერთ-ერთი მცირე სეგმენტია ზეპირისპირებითი ლიტმოდნეობისა და ფოლკლორისტიკისა.

ეს მით უფრო მნიშვნელოვანია, რომ ქალაქური ფოლკლორი ახდენს საზოგადოებაში მიმდინარე პროცესებს; იგი თავისებური რეაქციაა ყველა ამ პროცესში.

თორნიკე დიასამიძე (თბილისი)

ჩერქეზეთში, სენტის ტაძრის ბერძნულენოვანი წარწერა

ქართული კულტურის გავლენა ჩრდილოეთ კავკასიაში აქტიურ ფაზაში შედის IX-X საუკუნეებიდან. ამ დროიდან მოყოლებული, თემურ ლენგის შემოსევებამდე, ჩრდილოეთ კავკასიის ტერიტორიაზე შეიმჩნევა ქართული კულტურის გავლენა, კერძოდ, გამოვლენილია ტაძრები და წარწერები, რომლებიც შესრულებულია ქართულ ენაზე.

ჩვენი მოხსენების საკითხს წარმოადგენს ჩერქეზეთში მდებარე ქართული ტაძრის - სენტის კედელზე აღმოჩენილი ბერძნულენოვანი წარწერის განხილვა და ანალიზი. წარწერა პირველად აღმოჩნდა XX საუკუნის დასაწყისში აქ მიმდინარე სარესტავრაციო სამუშაოების დროს, თუმცა მის შესახებ ვრცელი მოხსენება არასდროს დაწერილა, მხოლოდ რამდენიმე ავტორი ეხება თავის ნამუშევარში აღნიშნულ წარწერას.

სენტის ეკლესია აგებულია X საუკუნეში ეგრის-აფხაზეთის ქართული სამეფოს მეფეთა ძალისხმევით. ჩვენამდე მოაღწია კონსტანტინეპოლის პატრიარქის, ნიკოლოზ მისტიკოსის

წერილმა, რომელშიც პატრიარქი მადლობას უხდის ეგრის-აფხაზეთის მეფე გიორგი II-ს ალანთა მთავრისა და მისი ოჯახის გაქრისტიანების საქმეში შეტანილი წვლილისთვის.

წარწერაში საუბარია ალანეთის ეპისკოპოსზე, ასევე, მეფეებზე და ბიზანტიის იმპერატორზე. წარწერიდან შეგვიძლია გავიგოთ ტაძრის აგების ან განახლების თარიღი.

ივდით დიასამიძე (ზათუმი)

აზნაღის ძირითადი მახასიათებლები და მისი მნიშვნელობა

აზნაღი აზრობრივად ერთმანეთთან დაკავშირებულ წინადადებათა ერთიანობას წარმოადგენს, რომელიც ერთ მთავარ თემას განიხილავს და სააზნაღო შეწყვეთ გამოიყოფა. აზნაღი სათქმელის ლინგვისტური გამოხატულებაა და, როგორც ლინგვისტური კატეგორია, ხასიათდება წმინდა ლინგვისტური ნიშნებით: ინტონაცია, პაუზა, სემანტიკური კავშირები.

სტრუქტურულად, აზნაღი შედგება: (1) ძირითადი წინადადებისგან, (2) თანამდევი წინადადებისგან, (3) შემაჯამებელი, დასკვნითი წინადადებისგან (4) და დეტალებისგან. ტრადიციული აზნაღი შემდეგი მახასიათებლების მიხედვით განიხილება: ერთიანობა, კოჰერენტულობა და ადეკვატური განვითარება. მაგრამ აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ აზნაღი ყოველთვის არ არის აგებული იმ ლოგიკურ პრინციპებზე, რომლებიც ტრადიციულ აზნაღს ახასიათებს. გამონათქვამთა ესთეტიკური ინფორმაციისა და ავტორისეული ჩანაფიქრის გაცხადებამ ინგლისურენოვან მხატვრულ ტექსტში ხშირად ტრადიციული აზნაღის მახასიათებლების შეგნებული უგულებელყოფითაა შესაძლებელი. რაც, უპირველეს ყოვლისა, საშუალებას გვაძლევს სწორი მიმართულებით განვახორციელოთ მისი ავტორის ზოგადი ინტენციისა თუ ესთეტიკური ჩანაფიქრის დეკოდირება.

მედია დიასამიძე (ზათუმი)

უცხო ენის სწავლება სტუდენტთა ასაკობრივი თავისებურებების გათვალისწინებით

სტუდენტური ასაკის პრობლემის ფსიქოლოგიურ პედაგოგიური შესწავლა, შემსწავლელთა ასაკობრივი, ეთნოკულტურული, ინდივიდუალური, მოტივაციური თავისებურებების გათვალისწინება უმაღლეს სასწავლებელში უცხოური ენების სწავლების აუცილებელ წინაპირობას წარმოადგენს.

ტერმინი „სტუდენტური ასაკი“ ბოლო წლებში უფრო და უფრო პოპულარული ხდება. სტუდენტის ინტელექტუალური განვითარების შესაბამისად უნდა აიგებოდეს უცხოური ენის სწავლებაც, რომელიც შინაარსობრივად უფრო მაღალ ინტელექტუალურ მოთხოვნებს უნდა უყენებდეს სასწავლო მასალას.

უცხოური ენის შესწავლა ამ ეტაპზე არ უნდა წარმოადგენდეს მხოლოდ ტექსტებზე მუშაობას და ენობრივი მასალის დაგროვებას, იგი უნდა იყოს ჩართული სტუდენტის სასწავლო კვლევით აქტივობაში.

აშშ-ს მიერ იაპონიის წინააღმდეგ ატომური იარაღის გამოყენების მიზანშეწონილობის შესახებ

იაპონიაში, ჰიროსიმაში და ნაგასაკში ატომური ბომბების ჩამოგდება განახორციელა აშშ-მ 1945 წლის აგვისტოში, მეორე მსოფლიო ომის ბოლო ეტაპზე.

15 აგვისტოს, ზუსტად ნაგასაკის დაბომბვიდან და სსრკ-ს მიერ იაპონიის წინააღმდეგ ომის გამოცხადებიდან რამდენიმე დღეში, იაპონიამ გამოაცხადა კაპიტულაცია. 2 სექტემბერს, მან ხელი მოაწერა შეთანხმებას, რომლითაც დასრულდა მეორე მსოფლიო ომი. დაბომბვის როლი იაპონიის მიერ კაპიტულაციის გამოცხადებაში და მისი მორალური გამართლება კერ კიდევ სადაო საკითხია ისტორიკოსებს შორის.

თამარ დოლიძე (ბათუმი)

საქმიანი კომუნიკაცია: ენა და კულტურა

ნაშრომი ეძღვნება საკომუნიკაციო ინგლისური ენის სწავლების თავისებურებებს ინგლისური ენის ახალი სასაუბრო სტილის გათვალისწინებით. ამჟამად, ინგლისური ენის, კერძოდ კი „ბიზნესინგლისურის“ სწავლებას უფრო აძლიერებს ის გარემოება, რომ ჩვენ შეხება გვაქვს ძირითადად ინგლისური ენის ორ ვარიანტთან: ბრიტანული ანუ PR (სტანდარტული პრონანსი) და ზოგადი ამერიკული ინგლისური.

გარდა ამისა, ინგლისური ენა მხოლოდ დიდი ბრიტანეთის კერძო საკუთრებას უკვე დიდი ხანია არ წარმოადგენს. ისეთ ქვეყნებში, როგორც ინდოეთი, ზამბია, ნიგერია, სამხრეთ აფრიკა და ა. შ. (რომ არაფერი ვთქვათ ამერიკა, კანადასა და ავსტრალიაზე), ინგლისურმა ენამ ინსტიტუციონალიზაცია განიცადა და მიიღო „lingua franca“-ს სახე იმ ადამიანებისათვის, რომელთაც სხვა სასაუბრო ენა არ აერთიანებთ. ამგვარად, ინგლისური ენა გარკვეულწილად უკვე გადაიქცა აზიის ან თუნდაც აფრიკის ენად. შედეგად, ინგლისურის, როგორც მშობლიური ენის, მასწავლებლები ცოტათი დააბნია იმ საკითხმა, რომელიმე ერმა უნდა გადაიღოს ბრიტანული, ანუ PR ან ამ ქვეყნების ლიდერების პრონანსი, ამდენად, პედაგოგებმა საშუალება უნდა მისცენ აფრიკელ მოსწავლეებს მათი წარმომავლობა მათი პრონანსის საშუალებით გამოხატონ.

ამდენად, საქმიანი კომუნიკაციის, როგორც დისციპლინის, მიზანია შეისწავლოს საერთაშორისო კომუნიკაციის პრობლემები ბიზნესის ენაზე ფოკუსირებით, რომელიც წარმოადგენს კომუნიკაციის უმთავრეს, თუმცა არაერთადერთ საშუალებას.

ნინო დონდოლაძე (ბათუმი)

რეალიზმი უილიამ ფოლკნერის რომანში

უილიამ ფოლკნერი ის მცირერიცხოვან მწერალთაგანია, რომლის შემოქმედებითი მეთოდსაც იმდენად სხვადასხვა თვალთ ხედავენ კრიტიკოსები, რომ კრიტიკულ ლიტერატურაში არ არის მკვეთრად გამორკვეული, თუ რომელ ლიტერატურულ მიმდინარეობას მიეკუთვნება ფოლკნერი. ზოგიერთი კრიტიკოსი ფოლკნერს რეალისტად მიიჩნევს, ზოგიერთისთვის იგი მოდერნისტი. ფოლკნერის შემოქმედებითი მეთოდის მკვეთრ ჩარჩოში ჩასმა

და ინდექსირება შეუძლებელია. ფოლკნერი ერთდროულად რეალისტადაც მოჩანს და მოდერნისტადაც.

უილიამ ფოლკნერი ხატავს ადამიანის მიერ საერთოდ, და კერძოდ მისი სხვადასხვა ფსიქოტიპის მიერ სამყაროს ფაქტების აღქმის თავისებურებებს ისე, რომ მწერლის მსოფლმხედველობა ნაწარმოების მხატვრულ ქსოვილშია ჩაქსოვილი. ამავე დროს უილიამ ფოლკნერის შემოქმედება შეიძლება გამოადგეს სოციოლოგსა და ისტორიკოსს სამხრეთის გარკვეული პერიოდის ისტორიული და სციოლოგიური კვლევის ობიექტად იმდენად მკვეთრად და ხელშესახებად მოჩანს იქ ამ დროისა და რეგიონის რეალური ყოფა, რეალური ტკივილი. ამის გამო უილიამ ფოლკნერი გარკვეულწილად რეალისტად მოჩანს და ეს აძლევს საფუძველს კრიტიკოსებს უილიამ ფოლკნერის რეალისტად აღქმისთვის.

მიუხედავად იმისა, რომ ფოლკნერის შემოქმედებაში დახატულია სამხრეთის ყოფის სურათი, ფოლკნერი უდაოდ მოდერნისტია. ამის თქმის საფუძველს გვაძლევს უპირველეს ყოვლისა, უილიამ ფოლკნერის შემოქმედების მსოფლმხედველობრივი საფუძველი, რომელიც ასახვის შესაბამისი ფორმებით და ტექნიკით გამოიხატება. მაგრამ ამავე დროს უნდა ითქვას ისიც, რომ უილიამ ფოლკნერი მიმეტური მწერალია, როგორც ყველა დიდი მწერალი, რომელიც სამყაროს რეალურ სურათს იძლევა.

მაია ღუმბაძე (ბათუმი)

**გერდა ფონ რინლინგენი - ქალი ამორძალი
თომას მანის „პატარა ბატონი ფრიდემანის“ მიხედვით**

ნაშრომის მთავარი მიზანი იმის დამტკიცება გახლავთ, რომ თომას მანის ცნობილი ნოველის „პატარა ბატონი ფრიდემანის“ მთავარი მოქმედი გმირი ქალი - გერდა ფონ რინლინგენი ამორძალი ქალია. აღსანიშნავია, რომ ბევრი ლიტერატურული ნაშრომი არსებობს ამ იდუმალი ქალბატონის პიროვნების შესასწავლად, მაგრამ ამგვარ ჭრილში იგი ჯერ არასდროს განხილულა. ქალბატონი გერდას ფიზიკური ნიშნებისა და სულიერი სამყაროს სიღრმისეული კვლევა და ზუსტი ანალიზი საშუალებას გვაძლევს, გავაგლოთ პარალელები ამორძალ ქალებთან. რატომ დგას იგი ყოველთვის წინა პლანზე თავისი არაქალაქობით, მეზრძოლი და მზრძანებლური ხასიათით? მისი ცივი სილამაზე ერთდროულად მიმზიდველიც არის და შიშის მომგვრელიც. თავისუფლების, საკუთარი სურვილების გატანის, საზოგადოებაში წამყვანი პოზიციის დამკვიდრების მოყვარული ქალბატონი გერდა ნოველაში ყველა სხვა გმირი ქალისგან განსხვავებული პერსონაჟია. სწორედ მისი ეს და სხვა ბევრი მსგავსება ამორძალ ქალებთან გვაძლევს იმის საბაზს, რომ ამ ქალბატონში ერთ-ერთი, შეიძლება ცოტათი სახეშეცვლილი, ამორძალი ქალი დავინახოთ.

გერდა ფონ რინლინგენი არსებულ კვლევებში წარმოდგენილია, როგორც ლამაზი, უცნაური, საშიში, გულცივი, უცხო, მაცდური, იდუმალებით მოსილი, სადისტური და ეროტიული ქალი. იგი ხან *Femme fatale*-ა, ხან ტირანი, ხან მას ახასიათებენ ნადირობის ან შურისმაძიებელ ქალღმერთად. სწორედ ამგვარი აღწერით და ყველა ამ თვისებებით შეიძლება უკვე გერდას ამორძალ ქალად მიჩნევა.

მაგრამ უმთავრესი დამახასიათებელი ნიშანი, რაც ჩვენ იმის დამტკიცებაში გვეხმარება, რომ გერდა ამორძალია, მაინც არის ნადირობის მოტივი. განსაკუთრებულ ყურადღებას იპყრობს ის ფაქტი, რომ ქალის ფიგურა ჩნდება სანადირო ეტლში, ცხენებსაც კი თავად მართავს, ნადირობა უყვარს და რაც კიდევ უფრო ხაზსგასასმელია, ხელში მათრახი უჭირავს. ალბათ არ იქნება გადაჭარბებული იმის მტკიცება, რომ ეს ფაქტი შეიძლება ჩაითვალოს ამორძალ ქალებთან ყველაზე კარგ ანალოგად.

ზემოთ მოყვანილი მაგალითებით, ასევე, ამორძალ ქალებთან სხვა პარალელების გავლებით, ნაშრომი ახერხებს გერდა ფონ რინლინგენის ამორძალ ქალად წარმოდგენას.

იოანე ოქროპირის ნათლისღების ჰომილიის და კოზმა იერუსალიმელის ნათლისღების ჰიმნოგრაფიული კანონის ქართული თარგმანები

მეათე საუკუნეში შატბერდში გადაწერილ მიქაელ მოდრეკილის იადგარსა და სინურ და უდაბნოს მრავალთავეებში გვხვდება ნათლისღების ჰიმნოგრაფიული კანონები და ჰომილიები. ჩვენი მოხსენება ეძღვნება იოანე ოქროპირის საკითხავისა და მიქაელ მოდრეკილის იადგარში შესულ კოზმა იერუსალიმელის ჰიმნოგრაფიული კანონის სახისმეტყველებით-ტექსტობრივ ანალიზსა და ქართული თარგმანების ტექსტობრივ და მთარგმნელობით თავისებურებებს.

ნათლისღების თემა ჰომილეტიკაშიც და ჰიმნოგრაფიაშიც მომდინარეობს სახარებიდან და თეოლოგიური სახეებიც სწორედ ახალი აღთქმიდან იღებს სათავეს.

ჰიმნოგრაფია და ჰომილეტიკა, როგორც ქრისტიანული მწერლობის ნაწილი, ნასაზრდოებია იმ ზოგადესთეტიკური მონაპოვრით, რომელიც კაცობრიულ კულტურას პოეტურმა მეტყველებამ უმემკვიდრა და, მეორე მხრივ, მისი პარამეტრების განმსაზღვრელია ტრადიცია, რომელიც საღმრთო წერილს აქვს სიმბოლურ-ალეგორიული და იგავური მეტყველების სახით. ეს ორგვარი მხარე ჰიმნოგრაფიისა და ჰომილეტიკის განხილვას ორმაგ მიმართულებას სძენს - თეოლოგიურს და ლიტერატურათმცოდნეობითს.

მაცხოვრის ნათლისღების თემა ქრისტიანულ ესთეტიკაში გამორჩეულია. წმინდა წერილის შემდეგ ნათლისღების სიმბოლიკა ყველაზე მრავალფეროვნად აისახა სწორედ ჰომილეტიკასა და ჰიმნოგრაფიაში. ერთია, როგორ არის გააზრებული და წარმოდგენილი ეს თემა ბიზანტიურ ესთეტიკაში, მაგ., იოანე ოქროპირის ჰომილიასა და კოზმა იერუსალიმელის საგალობელში და მეორეა - როგორ არის ასახული დედნისეული სიმბოლურ-მხატვრული სახეები და ფორმა ქართულ თარგმანებში.

ჰიმნოგრაფიისა და ჰომილიების ავტორების სახისმეტყველებითი ინტერპრეტაცია განისაზღვრება მხატვრულ-ენობრივი თავისებურებებით, რაც ჩვენ მიერ განხილულ ტექსტებში რიგ შემთხვევაში დედნის ადეკვატურად, ზოგჯერ კი ბერძნული დედნისგან განსხვავებულად არის ასახული ქართულ თარგმანებში.

იოანე ოქროპირის ჰომილიისა და კოზმა იერუსალიმელის საგალობლის თარგმანების შემთხვევაში დედანსა და თარგმანებს შორის მიღწეულია დინამიკური ეკვივალენტობა და მცირედი გადახვევები, რაც ქართული ენის ბუნების თავისებურებებებით აიხსნება, დედნისგან მნიშვნელოვან დაშორებად ვერ ჩაითვლება, რადგან სასულიერო მწერლობის ყველა თავისებურება საღვთისმეტყველო შინაარსი და სიღრმე და დედნების ტექსტების მხატვრულ- ესთეტიკური სახეები ეკვივალენტურად არის ასახული ქართულ თარგმანებში.

მირიან ებანოიძე (ქუთაისი)

ჰაიდეგერი და აღმოსავლური აზროვნება

დაოდებიანი მრავალგზის არის მოხსენებული ჰაიდეგერის ნაშრომებში. მან სემინარებიც მიუძღვნა ამ თემას. რაინჰარდი აჩვენებს, რომ ჰაიდეგერი ხშირად სესხულობს იდეებს აღმოსავლური აზროვნებიდან. „გზად ენისაკენ“ იწყება სწორედ ცნობილი „დაილოგიით იაპონელსა და შემკითხველს შორის [Heidegger, On the Way to Language, P. D. Hertz, trans. (New York: Harper & Row, 1971)]. ეს მიმართულება არა მარტო ჰაიდეგერის ინტერპრეტაციისთვის, არამედ ტრანს-კულტურული და შედარებითი კვლევებისათვის არის მნიშვნელოვანი. ეს არ ნიშნავს, რომ

იგნორირებას ვახდენთ ჰაიდეგერის ფილოსოფიის წმინდა დასავლური ორიენტაციისა. უფრო მეტიც, ის სკეპტიკურად იყო განწყობილი დასავლური და აღმოსავლური აზროვნების სინთეზის მიმართ. მიუხედავად ამისა, ჰაიდეგერის მიერ დასავლური აზროვნების ტრადიციის საფუძვლების ძიება და ფენომენოლოგიური განაზრებანი შესაძლებლობებს ხსნის გამოვიყენოთ ისინი აღმოსავლური ეკლესიის თეოლოგიური პრობლემების და ბუნდოვანი საკვანძო საკითხების ჭრილში. თავის ესეიში – „პერსონალიზმი და ყოფიერება“ თეოლოგი იოანე ზიზულასი არკვევს ჰაიდეგერის დამოკიდებულებას ტრინიტარიზმისადმი. ლოგოცენტრიზმის უარყოფა, ჩვენი აზრით, კიდევ ერთ ახალ საფეხურს გვთავაზობს დასავლური და აღმოსავლური აზროვნების საიდუმლოებათა წვდომის საქმეში.

ლალი ეზუგბაია (თბილისი)

**პრეზენტაცია პროექტისა: „ქართული ენა საზღვარგარეთ -
ქართული დიალექტები და ლაზური თურქეთში, ირანსა და აზერბაიჯანში“**

თბილისის თავისუფალი უნივერსიტეტის ბაზაზე 2011-2014 წლებში ხორციელდება რუსთაველის ეროვნული სამეცნიერო ფონდის საგრანტო პროექტი „ქართული ენა საზღვარგარეთ - ქართული დიალექტები და ლაზური თურქეთში, ირანსა და აზერბაიჯანში“. პროექტის მხარდამჭერია „ცოდნის ფონდი“, რომელიც უზრუნველყოფს სამეცნიერო ექსპედიციებში თავისუფალი უნივერსიტეტის სტუდენტების მონაწილეობას (მათი შერჩევა ხდებოდა კონკურსის წესით).

პროექტის მიზანია, ერთი მხრივ, **თურქეთში, ირანსა და აზერბაიჯანში ლაზურისა და ქართული დიალექტების (ტაო-კლარჯულის, ფერეიდნულის, ინგილოურის) თანამედროვე ტექნოლოგიებით დოკუმენტირება და შესწავლა**, მეორე მხრივ, ისტორიულ სამშობლოსთან ენობრივი და კულტურული რეინტეგრაციისათვის ხელის შეწყობა. შესაბამისად, პროექტის მიხედვით განხორციელდა შემდეგი სამუშაოები:

1. შეიქმნა ფერეიდნულის, ინგილოურის, ნიგალურ-კლარჯულისა და ლაზურის ნიმუშების ვიდეო (აუდიო) კოლექცია;
2. გაიშიფრა და გამოსაცემად მომზადდა აღნიშნული კოლექციის დიდი ნაწილი;
3. ქართული დიალექტებისა და ლაზურის ტექსტური კოლექციის საფუძველზე მომზადდა ელექტრონული ლექსიკონები.

დიალექტური ტექსტებისა და ელექტრონული ლექსიკონების დამუშავება მოხდა ქართული დიალექტური კორპუსის მეთოდოლოგიის საფუძველზე (არნ. ჩიქობავას სახ. ენათმეცნიერების ინსტიტუტი, <http://mygeorgia.ge/gdc/>). შესაბამისად, ტექსტები და ლექსიკონები ინტეგრირებულია კორპუსში. ფერეიდნულის, ინგილოურის, ნიგალურ-კლარჯულის და ლაზურის ელექტრონული ლექსიკონები ამ მიმართულებით გადადგმული პირველი ნაბიჯია. სიტყვანი დაემყარა როგორც პროექტის მიხედვით მოპოვებულ მასალას, ასევე სხვადასხვა გამოქვეყნებულ ლექსიკონებსა და ტექსტურ მასალას.

პროექტის ფარგლებში განხორციელდა სამეცნიერო ექსპედიციები ირანში (2012), თურქეთში (2013). მასში ენათმეცნიერებთან ერთად მონაწილეობდნენ თავისუფალი უნივერსიტეტის სტუდენტები, რომელთა სამეცნიერო ნაშრომები ფერეიდნულის სოციოლინგვისტურ და ეთნოლინგვისტურ საკითხებზე, ასევე, სტუდენტების მიერ შედგენილი „ჩვენებურების ქართული ლექსიკონი“ კრებულების სახით გამოიცა.

ქალაქი როგორც ტექსტი შუა საუკუნეების რაინდულ რომანში

შუა საუკუნეებმა თავისი კულტურული მოდელები აიღო ბიბლიიდან, სადაც *ქალაქი*, როგორც სიმბოლო და როგორც ისტორიულ-გეოგრაფიული რეალობა, ამბივალენტური ცნებებია და *უდაბნოს - ველური ბუნების* – ოპოზიციად მოიაზრება. შუა საუკუნეების რაინდულ რომანში ქალაქის ფუნქცია შეითავსა ციხესიმაგრემ, რომელსაც, საომარის გარდა, სხვა ფუნქციებიც ჰქონდა – ეს იყო სენიორიის ცენტრი, რომელშიც თავს იყრიდა ძალაუფლების ყველა ფორმა – ეკონომიკური, სასამართლო თუ პოლიტიკური. ბუნებრივია, რომ ამ ეპოქის ლიტერატურული გემოვნება პრივილეგირებული კლასის დაკვეთის შესაბამისად ყალიბდებოდა, რამაც ასახვა ჰპოვა როგორც თხზულებათა ჟანრობრივ სპეციფიკაზე (ტრუბადურული ლირიკა, რაინდული რომანი), ისე მათ კომპოზიციასა თუ პოეტიკაზე.

XII საუკუნის მეორე ნახევარში ქალაქების აყვავებას, დახურული ეკონომიკიდან ღია ეკონომიკაზე გადასვლას, შედეგად მოჰყვა მატერიალური თვალსაზრისით ძლიერი კლასის (ვაჭრების) დაწინაურება, რამაც ააღორძინა ქალაქის **კომერციული** ფუნქცია. ქალაქი გახდა ეკონომიკური და კულტურული მეკვლე შუასაუკუნეობრივი ცხოვრებისა: ეკონომიკის მამოძრავებელი და ახალი ცოდნის გამავრცელებელი. ამ გარემოებამ გავლენა ვერ მოახდინა შუა საუკუნეების რომანის ე.წ. „ქალაქურ ტექსტზე“ – სენიორის კარმა შეინარჩუნა ფეოდალური ორგანიზაციის ცენტრის ფუნქცია, რამაც თვალსაჩინო გახადა კონტრასტი მხატვრულ და ისტორიულ რეალობას შორის. მხოლოდ *ვეფხისტყაოსანში*, შუა საუკუნეებიდან რენესანსზე გარდამავალი პერიოდის ძეგლში, ტრადიციული "ქალაქური ტექსტის" გვერდით ამ ტექსტის სახეცვლილი ვარიანტიც გვხვდება (ვაჭართა ქალაქი გულანშარო), რომლის სოციალური, მორალური და ეთიკური ფასეულობანი მაქსიმალურადაა დაშორებული ეპოქის ლიტერატურულ თუ იდეოლოგიურ კონტექსტს (რაინდულ მორალს) და იმ ეპოქის სუნთქვით არის აღბეჭდილი, რომელიც ევროპაში *ვეფხისტყაოსნის* დაწერიდან საუკუნის შემდეგ დადგა.

ლელა ებგვერაძე (ქუთაისი)

უბრალო დამატებისა და გარემოების დიფერენცირების ერთი კონკრეტული შემთხვევის შესახებ

უბრალო დამატებისა და გარემოების დიფერენცირება ხშირად გარკვეულ პრობლემებთან არის დაკავშირებული. ამ პრობლემებს განაპირობებს ის ფაქტი, რომ მეორეხარისხოვან წევრებს მკაცრად განსაზღვრული სტრუქტურულ-ფორმოზომიერი მახასიათებლები არ გააჩნია და მათი სინტაქსური კვალიფიკაცია ძირითადად გაბატონებულსა და დაქვემდებარებულ სიტყვას შორის არსებულ აზრობრივ მიმართებას ემყარება, რაც ზრდის სუბიექტური მიდგომის შესაძლებლობას და კონკრეტულ შემთხვევათა განსხვავებული ინტერპრეტაციის საშუალებას იძლევა.

პრობლემას კიდევ უფრო ართულებს უბრალო დამატების, როგორც წინადადების წევრის, დეფინიციის არსებული ბუნდოვანება და მისი სემანტიკური მრავალფეროვნება. სინტაქსის სახელმძღვანელოებში მოცემულ განსაზღვრებებში ფაქტობრივად მხოლოდ აღწერილია უბრალო დამატების კერძო შემთხვევათა სემანტიკური და ფორმოზომიერი მახასიათებლები და არაფერია ნათქვამი იმ საერთო ნიშნებზე, რომელიც ამგვარ მრავალფეროვნებას საერთო რკალში აქცევს, შინაარსობრივად განსხვავებულ ამ ფორმათა ერთი და იმავე წინადადების წევრად მიჩნევის საფუძველს ქმნის. ამასთან, ზოგჯერ უბრალო დამატებად მიჩნეულ ფორმების სემანტიკური

მიმართება გაბატონებულ წევრთან სათანადოდ არ არის დასაბუთებული. პრაქტიკულად, უბრალო დამატებად მიიჩნევა ყველაფერი, რაც წინადადების სხვა წევრის ფარგლებში ვერ თავსდება.

მოხსენებაში შევეხებით აბსტრაქტული სახელებისა და საწყისების „-ში“ თანდებულიან ფორმებს, რომლებიც სახელმძღვანელოებში უბრალო დამატებადაა მიჩნეული, თუმცა ეს წევრები ხშირ შემთხვევაში აშკარად ვითარების გარემოების სემანტიკას გამოხატავენ (გზას **სიბნელეში** მიიკვლევდა, ასეთ **სიცივეში** გაძლება გაუჭირდა, სჯობს **მონობაში** გადიდკაცებულს თავისუფლების ძებნაში მკვდარი) და, შესაბამისად, ვითარების გარემოებად უნდა იქნეს კვალიფიცირებული.

არჩილ ვარშალომიძე (ბათუმი)

პოლიტიკური ვითარება საქართველოში ამიერკავკასიის განსაკუთრებული კომიტეტისა და ამიერკავკასიის კომისარიატის მმართველობის პერიოდში (1917-1918 წწ.)

1917 წლის თებერვალ-მარტის რევოლუცია კაცობრიობის ისტორიაში მნიშვნელოვანი მოვლენა იყო, ვინაიდან ამ მოვლენამ საქართველოსთვისაც დაკარგული სახელმწიფოებრიობის აღდგენის ხელსაყრელი პირობები შექმნა, თუმცა, ქართული ეროვნული სახელმწიფოს აღდგენა ერთბაშად არ მომხდარა. მას წინ უსწრებდა ამიერკავკასიის ჯერ სამხარეო მმართველობა, შემდეგ კი ფედერაციული სახელმწიფოებრივი გაერთიანება.

4 მარტს თბილისის სახალხო სახლში შეიკრიბა მუშათა წარმომადგენლობა, სადაც აირჩიეს თბილისის მუშათა დეპუტატების საბჭო – ნოე ჟორდანიას თავმჯდომარეობით. ჩატარდა ქალაქის მმართველობის არჩევნებიც. ახალ თვითმმართველობას სათავეში ჩაუდგნენ ნოე ჟორდანია, ქალაქის თავი ხატისოვი და რუსი ოფიცერი პოპოვი. ამგვარად, საქართველოში ახალი ხელისუფლების ორგანიზაციას სათავეში ჩაუდგა სოციალ-დემოკრატიული (მენშევიკური) პარტია.

რუსეთის დროებითმა მთავრობამ, 9 მარტის დადგენილებით ამიერკავკასიის მართვა-გამგეობისათვის შექმნა სპეციალური ორგანო – ამიერკავკასიის განსაკუთრებული კომიტეტი (ოზაკომი), რომელშიც შევიდნენ მე-4 სათათბიროს დეპუტატები - ბ. ხარლამოვი (თავმჯდომარე) მ. პაპაჯანოვი, მუსავატი – ნ. ჯაფაროვი, სოციალისტ-ფედერალისტი კ. აბაშიძე, რომელიც ავადმყოფობის გამო შეცვალა მენშევიკური პარტიის ერთ-ერთმა თვალსაჩინო წარმომადგენელმა – აკაკი ჩხენკელმა.

მთავარი მაინც ქართველთა ეროვნული კონსოლიდაცია იყო. ამ მხრივ ერთ-ერთი პირველი ნაბიჯი იყო „საქართველოს ეროვნული ინტერპარტიული საბჭოს“ შექმნა, რომელიც ფაქტიურად ეროვნული ხელისუფლების ჩანასახი იყო საქართველოში. ეს იყო სინამდვილეში პოლიტიკურ ძალთა პირველი გაერთიანება, რომლის წევრები საჯაროდ და საქვეყნოდ მსჯელობდნენ საქართველოს მომავალზე და მის პოლიტიკურ ბედზე. საქართველოში ეროვნული კონსოლიდაციის პროგრესს ბიძგი მისცა 1917 წლის ოქტომბერში რუსეთში მომხდარმა კონტრევოლუციურმა სახელმწიფო გადატრიალებამ, რომელსაც ქართული პოლიტიკური ძალების ინტერესთა ერთგვარი დაახლოება მოჰყვა.

დამოუკიდებლობის მიმავალ გზაზე, ქვეყნისთვის უმნიშვნელოვანეს მოვლენად შეიძლება ჩაითვალოს საქართველოს პირველი ეროვნული ყრილობა, რამელმაც ქართველი ერის წინამძღოლობის ფუნქცია თავის თავზე აიღო, და შეიძლება ითქვას, რომ ეროვნული მთავრობის როლში მოგვევლინა.

1918 წლის დასაწყისში უკვე ნათელი გახდა საბჭოთა რუსეთის ზრახვები ამიერკავკასიის ქვეყნების მიმართ. მიტომ ამიერკავკასიის კომისარიატმა ამიერკავკასიის სათათბირო ორგანოს

– ამიერკავკასიის სეიმის შექმნა გადაწყვიტა, რამაც თავის მხრივ უფრო მეტად შეუწყო ხელი საქართველოს საბჭოთა რუსეთისაგან გამოყოფას.

მაიკლ ვიკერსი (დიდი ბრიტანეთი, ოქსფორდი)

ვენეციური რაშები: ვაჭრობის ასპექტები ადრიატიკის და შავ ზღვებში კლასიკურ პერიოდში

კლასიკურ ბერძნულში ეტლში შებმული ცხენების შეჯიბრებისთვის ცხენების შერჩევა ადრიატიკის სანაპირო ზოლიდან მომდინარეობს და ვენეციური რაშების სახელწოდებითაა ცნობილი (თუმცა, მათი წარმოშობა სავარაუდოდ უფრო შიგა ტერიტორიებიდანაა შესაძლებელი, უნგრეთის დაბლობებში). ცხენები ძვირი უნდა ყოფილიყო, ამდენად მხოლოდ მდიდარ ბერძნებს თუ შეედლოთ ასეთ შეჯიბრებებში მონაწილეობა (მაგ. ისეთებს, როგორცაა ალსიბიადესი ან დიონისე I სირაკუზელი. ცხენები ერთადერთი მოხმარების საქონელი არ იყო, რომლითაც ჩრდილოეთ ადრიატიკა ვაჭრობდა. სხვა საქონელი მოიცავდა ქარვას (ბალტიიდან) და რკინის მადანს (ეთრურიადან). ამ ვაჭრობის ხელშემწყობი იქნებოდა ემპორიებიც, ისეთები როგორც იყო, მაგალითად, სპინაში, ადრიაში, ან ალტინუმში. ამას ადასტურებს სპინაში მოპოვებული დიდი რაოდენობით ბერძნული კერამიკული ნაწარმი. თუმცა, კერამიკული ნაწარმით ვაჭრობის მიზეზი მხოლოდ ცხენები არ შეიძლება ყოფილიყო. ისინი ამ უზარმაზარ გემებში სივრცის შესავსებად გამოიყენებოდნენ. ახლახან აღმოჩენილი თრაკიის ატიკური ვერცხლის ჭურჭელი, რომელიც დღეს სოფიაში და პლოვდივშია, მიუთითებენ იმ სახის ნაწარმზე, რაც ასევე შესაძლო იყო გადაეზიდათ. ეს ოქროს ფიგურებიანი ვერცხლის ჭურჭელი, რომელიც წითელ-ფიგურიათი კერამიკის შემქმნელების მიერ იყო შთაგონებული, დაგვეხმარება წარმოვიდგინოთ იმ ნივთების სახეობა, რომლებიც სინამდვილეში იყო მიმოქცევაში ცხენებისთვის ადრიატუკაში თუ მარცვლეულისთვის შავ ზღვაზე.

ლალი ზაქარაძე (ბათუმი)

ტოლერანტობა - თანამედროვეობის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი გამოწვევა

ჰუმანიტარულ მეცნიერებებში ტოლერანტობის ერთიანი კონცეფცია არ არსებობს. ამ, ერთი შეხედვით, ცხადი და ნათელი, უაღრესად მნიშვნელოვანი ცნების ირგვლივ მეცნიერებაში მრავალი ურთიერთგამომრიცხავი პოზიცია არსებობს.

თანამედროვე სამყაროს ღირებულებათა გადაფასების/ტრანსფორმაციის პროცესი ცხადყოფს, რომ არსებობს პრობლემები, რომელთა მიმართ ტოლერანტობის შენარჩუნება სულ უფრო რთულდება. ამ სირთულეთა გადალახვის ერთ-ერთი მცდელობაა აქცენტების გადატანა მოქმედებისა და შეხედულებების განხილვის წესიდან (რომლებიც ტოლერანტობის ობიექტად განიხილება/არ განიხილება) საკუთრივ ადამიანზე. ფოკუსის გადანაცვლება ადამიანზე, რომელიც ამა თუ იმ შეხედულების/მოქმედების მატარებელია, ადამიანთა უფლებების თანამედროვე კონცეფციებთან შეპირისპირებით პრაქტიცირდება.

წინამდებარე სტატიაში ტოლერანტობა - როგორც თანამედროვეობის უმნიშვნელოვანესი გამოწვევა - ა. მაკინტიარის, პ. ნიკოლსონისა და ნ. ბობიოს შეხედულებების ჭრილშია გაანალიზებული.

‘Etic’ და ‘Emic’ თვალსაზრისით კვლევის მეთოდური მნიშვნელობა

სტატიაში შესწავლილია კ. ლ. პაიკის მიერ დამკვიდრებული ‘etic’ და ‘emic’ ტერმინების ეტიმოლოგიისა და განვითარების საკითხი, განხილულია მათი გამოყენება და ის გარკვეულწილად განსხვავებულ მიდგომა, რაც ზოგიერთ ანთროპოლოგს გააჩნია etic/emic შინაარსისადმი. ასევე, გაშუქებულია აღნიშნული თვალსაზრისით კვლევის მნიშვნელობა ენის სწავლების მეთოდიკისთვის.

პაიკი განიხილავს ენას, როგორც ქცევას ორი სხვადასხვა თვალსაზრისით. სისტემის შიგა და გარეგნულმა ხედვამ, მისმა ორმხრივმა კვლევამ საინტერესო შედეგებამდე მიგვიყვანა. ორივე მიდგომას – ეტიკურსა და ემიკურს – დიდი ღირებულება გააჩნია ქცევის ანალიზის გარკვეული ფაზებისათვის. აღნიშნული პრინციპის გათვალისწინება განსაკუთრებით ღირებულია უცხო ენის სწავლების პროცესში.

მოცემული თვალსაზრისით კვლევა კიდევ უფრო ამყარებს ლინგვისტა და მეთოდისტა შორის არსებულ იმ მოსაზრებას, რომ სხვადასხვაენოვანი შემსწავლელელებისათვის განსხვავებული სახელმძღვანელო საჭირო. ცალკეული „მოდული“ სხვადასხვა ენის შესაბამისი თარგმანით არ გამოდგება. ბევრი სპეციფიკური დეტალი – etics – ინგლისურის, ქართულის და სხვა ენათა ბევრები, გრამატიკა და ლექსიკა განსხვავდება. ასე, რომ მათი სწავლება საჭიროა ცალკეულ საკითხებად. დამატებით, (და ენისთვის ეს შესაძლოა კიდევ უფრო რთული იყოს) ამ საკითხთა ემიკურ ერთეულებად და თანმიმდევრობებად დაჯგუფება საკმარისად განსხვავდება იმისათვის, რომ საჭიროდ მივიჩნიოთ მათდამი სპეციფიკური მიდგომა. ამასთან, ინგლისური ენის შესასწავლი სახელმძღვანელო ქართულად მოლაპარაკეთათვის სრულიად განსხვავებულად უნდა იყოს შედგენილი ინგლისური ენის სახელმძღვანელოსაგან, რომელიც გათვალისწინებულია ინგლისურ ან სხვა ენებზე მოლაპარაკეთათვის.

შესწავლილი მასალის ანალიზის საფუძველზე, შესაძლებელია მოცემული პრობლემის განზოგადება: როცა ერთი ენა შეიცავს მაგ. ორ ეტიკურად განსხვავებულ ხმოვანს, რომლებიც ემიკურად იგივეა, ამ ენაზე მოლაპარაკეთ შეექმნებათ სირთულე იმ ბგერათა წარმოთქმისას იმ უცხო ენაში, რომლებშიც ისინი ემიკურად განსხვავებულია. რაც უფრო მეტად ვიცნობთ ქმედების ორ შესადარებელ, მაგრამ განსხვავებულ სისტემას, მით უფრო ადვილია იმ სირთულეების წინასწარ პროგნოზირება, რომლებიც უნდა გადალახონ შემსწავლელებმა. შესაბამისად, აღნიშნული თეორეტიკული პრინციპი საფუძველად უნდა დაედოს უცხო ენების პრაქტიკული კურსის სახელმძღვანელოების მომზადებას.

თეა ზოიძე (ბათუმი)

შემოქმედებითი ბილინგვი – კულტურათაშორისი კომუნიკაციის მედიატორი

სამეცნიერო-ტექნიკურ და კულტურულ განვითარებასთან ერთად, ფართოვდება სამეცნიერო და ენობრივი კონტაქტები. ამის შედეგად ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს სოციოლინგვისტურ პრობლემას ბილინგვიზმი წარმოადგენს. მეორე ენის ფლობა და კომუნიკაციაში მისი ეფექტური გამოყენება სხვადასხვაენოვან საზოგადოებაში დამატებით მნიშვნელობას იძენს, ამის შედეგად წინა პლანზე დგება აუცილებლობა იმისა, რომ მოხდეს ენათა ურთიერთობა პოლიტიკური, ეკონომიკური და კულტურული ურთიერთობების გათანამედროვეებულ ფონზე.

ინტერკულტურული ურთიერთობის პროცესში პრაქტიკულად შეუძლებელია კონტაქტი ერთი ენის ფარგლებში. ასეთ პირობებში ორენოვნება უკვე განსაკუთრებულ დატვირთვას იძენს. შემოქმედებითი ბილინგვიზმის ფენომენის ანალიზი ძალზედ მნიშვნელოვანი საფეხურია ლინგვისტიკისა და ლინგვოკულტუროლოგიისათვის, ენობრივი კუთვნილების, როგორც ერთი მთლიანი ობიექტის, შესწავლის აუცილებლობაზე თანხმდებიან სხვადასხვა სფეროს სპეციალისტები.

წყარო ენასა და სამიზნე ენას შორის არსებული განსხვავებები მთარგმნელობითი საქმიანობის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი დაბრკოლებაა. თუმცა, ენებს შორის არსებული სემანტიკური განსხვავება არ შეიძლება თარგმანისათვის დაუძლეველი დაბრკოლება იყოს გამომდინარე იქიდან, რომ ჩვენ საქმე გვაქვს არა ენებთან, როგორც აბსტრაქტულ სისტემებთან, არამედ კონკრეტულ ტექსტთან. ორიგინალისა და სათარგმნი ენის სემანტიკური ეკვივალენტობა, რომელიც აუცილებელია თარგმნის განხორციელებისათვის, არსებობს არა ტექსტის ცალკეულ ელემენტებს შორის, არამედ მთლიანად ტექსტებს შორის. ბილინგვი ავტორის შემოქმედებით აზროვნებაში ერთი ენიდან მეორეზე გადაცემისას, ორ ნიშანთა სისტემას შორის „შეთანხმების მიღწევის“ რთული პროცესი (დიალოგი) მიმდინარეობს. ამ შემთხვევაში ბილინგვი შემოქმედი პიროვნება „გაორების“, „გარკვეული პროსტრაციის“, „გაუცხოების“, „წინააღმდეგობების“, „გაურკვევლობის“, „ყოფნა-არყოფნის“ სიტუაციაში იმყოფება, ვინაიდან მის გონებაში ორ სუბიექტს შორის დიალოგი მიმდინარეობს.

შემოქმედი ბილინგვი არის პიროვნება, რომელსაც კულტურათაშორისი კომუნიკაციის ყველა დონეზე შეუძლია ფუნქციონირება: გააჩნია გლობალური, ზოგადსაკაცობრიო ენობრივი ურთიერთობების პოტენციალი, საკუთარ თავში განსხვავებული ლინგვოკულტურის ენობრივი კულტურის აღქმის უნარი, ინტერპერსონალური, ინდივიდის სტრუქტურაში არსებულ წინააღმდეგობათა გაგებით მოპყრობის უნარი. მასსადაამე, მისთვის დამახასიათებელია კულტურის გლობალური ფორმით, ინვარიანტში და მის ეროვნულ-სპეციფიურ ვარიანტში აღქმა.

ინგა ზოიძე (ბათუმი)

მედიის გავლენა საზოგადოების ცნობიერების ჩამოყალიბებაზე

ნაშრომში განხილულია თანამედროვე მასმედიის ყველა არსებითი თეორიული საკითხი და მის ფონზე ის პრაქტიკული ხასიათის პრობლემები და მათი დამლევის გზები, რომელიც დღევანდელი საქართველოს რთულმა ისტორიამ შემოგვთავაზა. ამჟამად მასმედია საინფორმაციო საქმიანობის ყველა სფეროს მოიცავს და ის ძალზე აქტუალური და მნიშვნელოვანია სოციალური თუ სულიერი პრობლემების დასაძლევად. მასზე მოწმობს განხილული და შესწავლილი თეორიები. მთელი რიგი საკითხების ნუსხა შეიძლება შემდეგნაირად წარმოვადგინოთ: რა გავლენას ახდენს მასმედია საზოგადოების ცნობიერებაზე? არის თუ არა მასმედია პოლიტიკისა და პოლიტიკა მასმედიის მანიპულატორი და მართავს თუ არა სახელმწიფო მასმედიის საშუალებით საზოგადოებას? როგორ ყალიბდება საზოგადოების ცნობიერება კულტურული, ეროვნული, რელიგიური, თუ სხვა საკითხების გაშუქებით? თავისი მასშტაბურობითა და მნიშვნელობით ეს თემა ამოუწურავია და ისე, როგორც აუცილებლობამ მოითხოვა, განხილულია რამდენიმე ურთიერთმიმჯნავე დისციპლინების ფონზე. თანამედროვე მასმედიის მხოლოდ ერთი რომელიმე კუთხით განხილვა ხომ საკითხის მხოლოდ ნაწილობრივ დამუშავებას გულისხმობს. საზოგადოების ცნობიერებაზე გავლენის მეთოდები ჟურნალისტური შემოქმედების ფსიქოლოგიურ და ფილოსოფიურ კონტექსტში არის განხილული.

ამ ნაშრომის მიზანია საზოგადოების ცნობიერებაზე მასმედიის უარყოფითი ზეგავლენის გამოვლენა აჭარის თანამედროვე რეგიონული მედიის მაგალითებზე. ნაშრომში ასევე გათვალისწინებულია მსოფლიო მედიის საზოგადოების ცნობიერებაზე უარყოფითი გავლენის ისტორიული ფაქტების შესწავლა. ნაშრომში განხილული და შესწავლილი მრავალი საკითხის ცოდნა, გვამღებს იმის საშუალებას რომ, თავიდან იქნას აცილებული მედიის უარყოფითი გავლენა საზოგადოების როგორც რელიგიურ, ასევე პოლიტიკურ თუ სოციალურ ცნობიერებაზე.

ნიაზ ზოსიძე (ბათუმი)

რუსეთ-ოსმალეთის პოლიტიკა XIX საუკუნის სამხრეთ საქართველოში და მუჰაჯირთა შთამომავლების ისტორიული მეხსიერების საკითხები

მუჰაჯირობამ განსაკუთრებით ფართო მასშტაბები მიიღო 1877-1878 წლების ომის შემდეგ. ბერლინის კონგრესის გადაწყვეტილებით რუსეთის იმპერიას შეუერთდა ქართული პროვინციები. ამავე კონგრესის გადაწყვეტილებით, ზემოხსენებული ტერიტორიების მცხოვრებთ უფლება ეძლეოდათ 3 წლის განმავლობაში გადასახლებულიყვნენ თურქეთში.

ომისშემდგომ მძიმე სოციალურ-ეკონომიკურ მდგომარეობაზე, მუჰაჯირობის მიზეზებზე, ორგანიზებულ თუ ქაოტურ გადასახლებაზე არაერთი სამეცნიერო ნაშრომია გამოქვეყნებული. მიუხედავად ამისა, დღეს ხელმისაწვდომია ახალი მასალები, მათ შორის, თურქეთის არქივებში არსებული დოკუმენტები, მუჰაჯირთა შთამომავლების მეხსიერებაში შემორჩენილი ფაქტები ანუ საველე ექსპედიციების მრავალფეროვანი მასალა.

აღნიშნული ინფორმაციის გაცნობა საშუალებას გვამღებს, უფრო დეტალურად შევისწავლოთ სამშობლოდან გადასახლებულთა მძიმე სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობა ოსმალეთში, მკვიდრი მოსახლების განწყობა ახალჩასახლებულების მიმართ, მუჰაჯირთა თვითდამკვიდრების ურთულესი პროცესი.

ნაშრომში განხილულია მუჰაჯირთა პირველი თაობის მცდელობანი სამშობლოში დასაბრუნებლად, თურქეთის და რუსეთის ხელისუფლების პოლიტიკა ამ ტენდენციის შესაჩერებლად: ამ საკითხთან დაკავშირებით ამ ორ, ერთმანეთთან დაპირისპირებულ იმპერიას ერთგვაროვანი პოზიცია ჰქონდა, რამაც მუჰაჯირთა მდგომარეობა კიდევ უფრო გაართულა.

ორი დიდი სახელმწიფოს გარიგების ფონზე, ცხადია, მეტად მნიშვნელოვანია ქართული საზოგადოებრიობის პოზიცია მუჰაჯირთა დაბრუნებასთან დაკავშირებით.

ნაშრომში განხილულია აგრეთვე მუჰაჯირთა შთამომავლების მეხსიერებაში უხვად შემორჩენილი ფაქტები აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით (გამოყენებულია 2012 წლის ორდუს, 2013 წლის საქარის და ქოჯაელის ექსპედიციების მასალები). ისტორიული მეხსიერება ინახავს თვითმყოფადობის შენარჩუნებისათვის ბრძოლის, ისტორიული სამშობლოსკენ მისწრაფების მრავალ ფაქტს და ნაშრომის ერთ-ერთი მიზანი სწორედ ამ ფაქტების სისტემატიზაციაა.

სოფიკო თავართქილაძე (ბათუმი)

მასმედია და გონებრივი მანიპულირება

მასობრივი კომუნიკაციის საშუალება ადამიანის ციფიკაზე ზემოქმედების ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი მეთოდია და ამასთანავე, ქმნის საჭირო აღქმის რეალობას, ზემოქმედებებს მოცემულ მიმართულებით ან პირიქით, ახასიათებს მოჩვენებითობა და უმოქმედობა. გარდა

ძირითადი მასობრივი კომუნიკაციის საშუალებებისა, მას ასევე მიეკუთვნება კინო, თეატრი, ცირკი, ყველა გასართობი ღონისძიებები და ლიტერატურა, ფილმები, კომპიუტერი, სხვადასხვა სახის სარეკლამო და ვიდეო გადაღება, და ა.შ. რის შედეგადაც შესაძლებელია მასობრივ აუდიტორიაზე ზემოქმედების განხორციელება.

კომუნიკაცია - ეს არის ინფორმაცია, შეტყობინება. საკომუნიკაციო საშუალებები კი წარმოადგენს ვრცელ ტერიტორიებზე შეტყობინებების გადაცემის ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს მეთოდებს.

კომუნიკაცია - წარმოადგენს მასების ჩართულობას ამ პროცესში.

მასობრივი კომუნიკაციის საშუალებების *ფსიქიკაზე გავლენის მეთოდები*:

- მასობრივი კომუნიკაციის საშუალებები, ინფორმაციები და პროპაგანდა.
- მასობრივ ცნობიერებაზე მანიპულირება და მასობრივი კომუნიკაციის საშუალება.
- ტელევიზიის ფსიქოლოგიური ზემოქმედების თავისებურებანი.
- კომპიუტერულ თამაშზე დამოკიდებულება.
- კინემატოგრაფიული ხერხების მანიპულირება მასობრივ აუდიტორიაზე.

პოლიტიკური ფსიქოლოგები და პოლიტოლოგები აღნიშნავენ, რომ პოსტუნდუსტრიალურ საზოგადოებაში ცოდნისა და ინფორმაციის ძალა ხდება გადამწყვეტი საზოგადოების მართვისას.

ამავე დროს, პოლიტიკურ, საზოგადოებრივ ადმინისტრაციას ან სხვა იძულების ფორმა სულ უფრო მეტად იცვლება საინფორმაციო და ფსიქოლოგიური ზემოქმედებით.

სოციალური კომუნიკაციის მთავარ არხებს, რომლის საშუალებითაც თავად მანიპულატორი გავლენას ახდენს მანიპულირებულზე, მასობრივი კომუნიკაციის საშუალებას წარმოადგენს.

ტრანსფორმაციის ელექტრონული მედიის, განსაკუთრებით ტელევიზიის არსებითი ელემენტია პოლიტიკური დისკურსი, საარჩევნო კამპანიების ძირითადი ინსტრუმენტი, ეს სოციალური მექანიზმი გადაიქცა ძლიერ პოლიტიკურ ინსტიტუტად, გარდაქმნას რა სისტემის პარამეტრების საჯარო ორგანო. პოლიტიკური ნეიტრალიტეტის ნაკლებობა, სისტემატური პირდაპირი კომუნიკაცია მედია რიგით მოქალაქეებთან გახადა მასობრივი კომუნიკაციის საშუალება გახდა ისეთივე მისაღები როგორცაა ოჯახი, ეკლესია, განათლების სისტემა.

ლალი თავაძე (ბათუმი)

დეიქსისის როლი და გამონათქვამის ინტერპრეტაცია

ენისა და სტრუქტურის ურთიერთდამოკიდებულება ყველაზე ნათელ გამოხატულებას დეიქსისის ფენომენთან პოულობს. დეიქსისი გულისხმობს ტექსტში დასახელებული ან თემატიზირებული რეალების ჩვენებას, ჩვენება კი, თავის მხრივ გულისხმობს განსაზღვრულ დროით და სივრცით კოორდინატებს. როგორც ცნობილია არ არსებობს გამონათქვამი, რომელსაც არ გააჩნია დეიქსური სტრუქტურა. აუცილებლად უნდა აღინიშნოს, კონტექსტის ცოდნის უდიდესი მნიშვნელობა და მისი აუცილებლობა: სად და როდის წარმოითქვა გამონათქვამი და ვის მიერ. ეს ის სამი განზომილებაა, რომელიც ყველა ლინგვისტური მოვლენის ე.წ. დეიქსურ ცენტრადაა მიჩნეული.

როგორც უკვე აღვნიშნეთ, კონტექსტს უდიდესი მნიშვნელობა ენიჭება გამონათქვამის სწორი ინტერპრეტაციისათვის. სწორედ გამონათქვამის ელემენტებს ითვისებს დეიქსისი და შემდეგ მათ ინტერპრეტაციის დროს მითითებისათვის იყენებს. უმეტეს შემთხვევაში მხოლოდ კონტექსტი მიგვანიშნებს, როგორ გავიგოთ ის. ეს კი ხაზს უსვამს კონტექსტის უდიდეს მნიშვნელობას. მთელი გამონათქვამის სტრუქტურა დამოკიდებულია იმ კონკრეტულ სიტუაციაზე, რომელშიც ის წარმოითქვა.

**„საპედაგოგო ფაკულტეტი“ და
მომავალ მასწავლებელთა საუნივერსიტეტო მომზადება**

„პედაგოგები რაოდენობის მხრივ ნაკლები კი არა, უფრო მეტიც არის საჭირო, ვიდრე მედიკოსები, და თუ მედიკოსებს ვანდობთ ჩვენს ჯანმრთელობას, აღმზრდელებს ვანდობთ ჩვენი შვილების ზნეობას და გონებას, ვანდობთ მათ სულს და მასთან ერთად ჩვენი სამშობლოს მომავალს. აღზრდას, გაუმჯობესების კვალობაზე შეუძლია დიდად გააფართოოს ადამიანის ფიზიკური, გონებრივი და ზნეობრივ ძალთა საზღვრები. პედაგოგიური განათლება ესაჭიროება არა მარტო მომავალ მასწავლებელს, არამედ ყველა პიროვნებას, რომელსაც შეხება აქვს მოზარდი თაობის აღზრდის და განათლების საქმესთან“ (კ. უშინსკი).

საზოგადო მოღვაწეები, ცნობილი ადამიანები, ერის ჭეშმარიტი მამულიშვილები ზრუნავდნენ საშუალო სკოლებისათვის მაღალი კვალიფიკაციის მასწავლებელთა მოსამზადებლად. მათ კარგად ჰქონდათ გააზრებული, რომ უნივერსიტეტის ბედიც, საბოლოოდ, საშუალო სკოლაში მომზადებული აბიტურიენტის ხარისხზეა დამოკიდებული. თუ სკოლას კარგი მასწავლებელი ეყოლება, უნივერსიტეტიც კარგ შევსებას მიიღებს. თუ სკოლა არ იქნება უზრუნველყოფილი საუნივერსიტეტო განათლების პედაგოგიური კადრებით, მომავალში არც უნივერსიტეტს ეყოლება სასურველი სტუდენტთა კონტინგენტი ეკონომიური, სამედიცინო, იურიდიულ და სხვა სპეციალობებზე.

1919 წლის 18 მარტს თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სტრუქტურაში გაერთიანდა პედაგოგიური ინსტიტუტი, რომლის მთავარი ამოცანა იყო: ა) ბავშვთა სულიერ-გონებრივ აღზრდასთან და სწავლების მეთოდებთან დაკავშირებული საკითხების კვლევა-ძიება; ბ) საქართველოს გაეროვნებული სკოლებისათვის მასწავლებელთა კვალიფიციური კადრების მომზადება; გ) პედაგოგიური ლიტერატურის შექმნა და ცოდნის მოყვარეობის განვითარება. ამ ამოცანების შესრულება პედაგოგიური ინსტიტუტის დირექტორს – დიმიტრი უზნაძეს დაევალა. დ. უზნაძის ინიციატივით, პრაქტიკის ორგანიზაციისა და სასწავლო-აღმზრდელობითი მეთოდების შემოწმებისათვის, საპედაგოგო ინსტიტუტთან გაიხსნა უმაღლეს-დაწყებითი ოთხკლასიანი სასწავლებელი (130 მოსწავლე), შეიქმნა პედაგოგიკისა და ფსიქოლოგიის პირველი ექსპერიმენტული კაბინეტები, რომელთა ბაზაზე შემდგომ ჩამოყალიბდა პედაგოგიკისა და ფსიქოლოგიის კათედრები. ამ კაბინეტების ბაზაზე აღზრდის პრობლემებზე ექსპერიმენტული კვლევების გაძლიერებასთან პედაგოგიური დისციპლინების კურსის გეგმიან, შინაარსიან, ორგანიზებულ და საინტერესო სწავლებასთან ერთად სტუდენტები საბაზო სკოლაში ატარებდნენ პედაგოგიურ პრაქტიკას, აწყობდნენ გაკვეთილებზე ურთიერთდასწრებას, წერდნენ რეფერატებს.

მოხსენებაში განხილული იქნება „საპედაგოგო ფაკულტეტის“ დანიშნულება მომავალ მასწავლებელთა მომზადების საქმეში.

ლაშა ტბაური - რეპრესიებს შეწირული ახალგაზრდა პოეტი

1937 წლის რეპრესიებმა უამრავი უდანაშაულო ადამიანი შეიწირა. მსხვერპლის გადება მოუხდა ქართულ მწერლობას, მათ შორის საქართველოს მწერალთა კავშირის აჭარის განყოფილებას – სიკვდილით დასაჯეს ახალგაზრდა პოეტი ლავრენტი ძიმისტარიშვილი,

იგივე ლაშა ტბაური. საარქივო ფონდში დაცული ცნობების საფუძველზე ირკვევა, რომ იგი 1935 წლის 14 ოქტომბერს მწერალთა კავშირიდან გარიცხეს, მიზეზი იმ ეპოქისათვის სტანდარტული იყო: „ვინაიდან მწერ. კავშირის კანდიდატად დამტკიცებულმა ლავრენტი ლაზარეს-ძე ძიმისტარაშვილმა არ გაამართლა საბჭ. მწერლის საპატიო სახელი და საბჭოთა საზოგადოებრიობის ნდობა, იგი, ძიმისტარიშვილი, გაირიცხოს კავშირიდან“.

მართალია, 50-იანი წლების შემდგომ ქართულმა სალიტერატურო კრიტიკამ გაიხსენა ნიჭიერი ახალგაზრდა პოეტის შემოქმედება (შ. ქურიძე), მაგრამ, გასაგები მიზეზების გამო, გარდაცვალების გარემოებებზე არავის მიუთითებია.

ლავრენტი ძიმისტარაშვილის რეპრესიის შესახებ ცნობები საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ ჩნდება. ირკვევა, რომ ახალგაზრდა პოეტის წინაღმდეგ მიმართული კამპანია 1934 წელს დაიწყო. საბჭოთა ხელისუფლებამ მოღალეტეობრივ ქმედებებად ჩაუთვალა 1932-34 წლებში ბათუმელი მოსწავლეების - დიმიტრი ძიმისტარიშვილის, შოთა გოგუასა და პავლე მორჩილაძის მიერ დაარსებულ საქართველოს ისტორიის და ქართული პოეზიის შემსწავლელ წრესთან ურთიერთობა. როგორც ჩანს, ლავრენტი ძიმისტარიშვილი ყოველთვის ვერ თავსდებოდა იდეოლოგიის ჩარჩოებში და უკმაყოფილებას გამოხატავდა. გარდა ამისა, ალბათ, მისი ასაკი გახდა საბაზი იმისა, რომ მოსწავლეებთან ერთად, ამ წრის შექმნის გამო დაესაჯათ – პირველ ეტაპზე მწერალთა კავშირიდან გარიცხეს, შემდეგ გადაასახლეს და გადასახლებაში დაიღუპა.

ლილე თანდილავა (ბათუმი)

თურქული ელემენტები ორდულ მუჰაჯირთა მეტყველებაში

კვლევის ძირითადი მიზანია თურქეთის ტერიტორიაზე მცხოვრები ქართველებისა და ლაზების მეტყველებაში თურქული ელემენტების დაძებნა და მათი ფონეტიკური ცვლილებების შესწავლა. მუჰაჯირების მეტყველებაში რამდენად ხშირად იხმარება თურქული სიტყვები.

დიალექტოლოგიური და ფოლკლორული მასალების მიხედვით, რომლებიც ჩაწერეს მამია ფაღავამ, მამია ბარამიძემ, მერი ცინცაძემ და გამოიცა ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის განათლებისა და მეცნიერებათა ფაკულტეტის ქართველოლოგიის ინსტიტუტში (კრებული VII, 2013 წ.), ასაკობრივად მთხრობელები 87-44 წლის ასაკის ადამიანები არიან. თუ გავითვალისწინებთ იმას, რომ ისინი ყველაზე გვიან ჩავიდნენ საქართველოდან და იქ შექმნეს ახალი საქართველო, მათ ყველაზე კარგად უნდა იცოდნენ ენა - ეს მასალებიც ამის დასტურია. მათ თხრობაში ძალზე ცოტა თურქული ელემენტები მოიძებნება.

ამ თვალსაზრისით ძირძველი მცხოვრებლების პრობლემა უფრო რთულია, რადგან ამ ხალხს სხვა, უფრო ცუდი ბედი ეწიათ. ტაოს მოსახლეობა ინეგოლში გადასახლეს. მთის რთულმა ცხოვრებამ ბევრი ბარად ჩამოიყვანა. ბარში მცხოვრებლები კი უკვე მოწყდნენ თავიანთ ყოფას, ახლობლებს, ქართულს, და მის ნაცვლად თურქულმა დაიკავა ადგილი.

მოცემული მასალიდან ჩანს, რომ მუჰაჯირების ქართული უფრო წმინდა ქართულია. უსუფ იალჩინის 3-გვერდიან მონათხრობში სულ თორმეტი თურქული სიტყვაა გამოყენებული. ეს იმას ნიშნავს, რომ მან ენა კარგად იცის, ამიტომაც მათი სასაუბრო ენა ჯერ კიდევ ქართულია. ვიმედოვნებთ და ვისურვებთ, რომ დიდხანს ესაუბროთ ქართულად.

გრამატიკულ-მთარგმნელობითი მეთოდი ინგლისური ენის სწავლების პროცესში

ინგლისური ენის სწავლებისას მრავალი ხედვა, მეთოდი და საშუალება გამოიყენება. შესაბამისი მეთოდის შერჩევა სწავლების პროცესში ძალიან მნიშვნელოვანია. კითხვა, რომელიც აშკარა უთანხმოებას იწვევს მკვლევართა თუ მასწავლებელთა შორის, არის -გამოიყენონ უნდა თუ არა სწავლების პროცესში მხოლოდ შესასწავლი ენა, თუ მშობლიური ენაც, ანუ თარგმანი.

აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით მრავალი კვლევა ტარდება, რომელთა შედეგებიც სრულიად განსხვავდება ერთმანეთისაგან. ერთი ნაწილი ფიქრობს, რომ მშობლიური ენის გამოყენებას უცხო ენის სწავლების პროცესში უარყოფითი შედეგი გააჩნია, ხოლო მეორე ნაწილი ამას აუცილებლად მიიჩნევს და თვლის, რომ ენის სწავლებისას ძალიან მნიშვნელოვან როლს თამაშობს გრამატიკულ-მთარგმნელობითი მეთოდი.

ნაშრომი განიხილავს გრამატიკულ-მთარგმნელობით მეთოდს, რომელიც საშუალებას აძლევს სტუდენტებს შენიშონ, თუ რა მსგავსებები და განსხვავებები არსებობს მშობლიურ ენასა და ინგლისურ ენას შორის, რაც ენის სისტემის უკეთ გაგნობიერების და ენის უფრო ეფექტურად გამოყენების საშუალებას იძლევა.

ლალი თიბილაშვილი (თბილისი)

შიო არაგვისპირელის საბავშვო ნოველები

შიო არაგვისპირელი, როგორც საბავშვო მწერალი, ფართო საზოგადოებისათვის ნაკლებად არის ცნობილი. მიგვაჩნია, რომ იგი, ამ მხრივაც, დირებული, საინტერესო ავტორია და მისი საბავშვო მოთხრობების ანალიზი აუცილებელია.

მწერალს არაერთი საბავშვო ნოველა აქვს დაწერილი, რომლებიც საოცარი გულწრფელობით, სიფაქიზითა და უშუალოდ გამოირჩევა. ყურადღებას ის ფაქტიც იმსახურებს, რომ მათში უფრო მეტი სევდა და ტკივილი იფარება, ვიდრე ყმაწვილური სილაღე და უდარდებლობა.

შიო არაგვისპირელი ცდილობს ავტორისეული ტენდენციურობის გარეშე ზოგადსაკაცობრიო ფასეულობებს აზიაროს მოზარდები, სიკვდილ-სიცოცხლეზე, სიყვარულსა და სიძულვილზე დააფიქროს ისინი.

სამშობლოს უსაზღვრო სიყვარულთან ერთად („მიწაა“), შიო არაგვისპირელი ცხოველებისა და ფრინველებისადმი სათუთ დამოკიდებულებას ასწავლის ბავშვებს („ჩემო შვინდავ“, „მოგონება“). ეს თემა ახალი არ არის ქართულ ლიტერატურაში, მაგრამ მწერალმა ზნეობრივი პრინციპების წინ წამოწავით კიდევ ერთხელ შეგვახსენა ჭეშმარიტი საბავშვო მწერლობის მისია.

შიო არაგვისპირელი, როგორც ადამიანის ფსიქოლოგიის შესანიშნავი მცოდნე, ნოველაში „საჩივარი“ ყურადღებას ამახვილებს აგრესიის თავისებურ ფორმაზე, რომელიც ბავშვების მიერ საკუთარი ნივთების უმოწყალოდ განადგურებაში ვლინდება. თუ ადამიანში თავიდანვე არ აღმოიფხვრა აგრესია, ზრდასრულ ასაკში ამან, შესაძლოა, საშიში სახე მიიღოს.

შიო არაგვისპირელის საბავშვო ნაწარმოებების პოპულარიზაცია საშურ საქმედ მიგვაჩნია, რადგან მოზარდის აღზრდასა და ზნეობრივ ადამიანად ჩამოყალიბებაში ამ საინტერესო მწერლის ნოველებს დიდი წვლილის შეტანა შეუძლია.

ლიტერატურის როლი საზოგადოების ცნობიერების ფორმირებაში

XX საუკუნის დასაწყისი მრავალი მნიშვნელოვანი და გამორჩეული მოვლენით აღინიშნება, რომელთა უმრავლესობამაც უდავოდ დიდი კვალი დატოვა თანამედროვე ადამიანის აზროვნებისა და ღირებულებათა ფორმირებაზე. ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი ამ მოვლენათაგან რუსეთის იმპერიაში მომხდარი სოციალისტური რევოლუცია იყო, რომელმაც საფუძველი ჩაუყარა საბჭოთა სახელმწიფოს შექმნას, რომლის იდეოლოგიური საფუძველიც, უმრავლეს შემთხვევაში, მეცნიერებისა და ხელოვნების სხვადასხვა დარგის გამოყენებით იქმნებოდა.

სწორედ ეს იდეოლოგიური მუშაობა იქცა იმ ძლიერ ფუნდამენტად, რომელზეც საბჭოთა იმპერია დაფუძნდა.

მოხსენებაში განვიხილავ საბჭოთა მწრობის პირველ ეტაპს - ქართული ლიტერატურის ისტორიის კონტექსტში, სადაც მკვეთრად გამოიხატა ლიტერატურის როლი, როგორც საზოგადოებაში ახალი ცნობიერების ფორმირებისათვის მორგებული საშუალება. ეს გახლავთ საბჭოთა ეპოქა, რომლის აზროვნებისა და მენტალიტეტის ჩამოყალიბებაში ძალიან დიდაა მწერლის როლი, რაც იმ პოლიტიკური კურსის მიერ განხორციელებული მიზანი, გეგმა იყო, რომელიც მართავდა საბჭოთა ეპოქას; მათ კარგად ჰქონდათ გაცნობიერებული ხელოვნების, მწერლობის ძალა. სტალინისეული ლოზუნგით: „მწერლები ადამიანის სულის ინჟინრები არიან“ - მწერლებს მისცეს ფუნქცია ადამიანის ცნობიერებაში, სულში ეშენებინათ საბჭოთა იმპერია.

ჩემს მოხსენებაში ამ პროცესებს განვიხილავ 20-30-იანი წლების ქართული ლიტერატურის მაგალითზე, სადაც ნათლად ჩანს იდეოლოგიის საერთო მახასიათებელი როგორც ინსტრუმენტი და მისი როლი საბჭოთა პოლიტიკის იდენტობაში, თუმცა ლოკალურ თავისებურებებზე დაკვირვების საშუალებასაც იძლევა. ამ ყველაფერმა ბევრი ინტელიგენტი მწერალი გაანადგურა და მათზე ჩვენ უმთავრესად ვსაუბრობთ, როგორც მსხვერპლზე, მაგრამ ისინი ამის თანაშემქმნელებიც იყვნენ.

ათინა თოიძე (ბათუმი)

კვანტორული განსაზღვრება, როგორც სარეკლამო ინგლისურენოვანი ბეჭდური ტექსტის მარკერული მაჩვენებელი

ბეჭდური მედიის ტექსტებში გვხვდება კვანტორის (რიცხვითის) შეთანხმება ლექსიკურ-სემანტიკურ ჯგუფთან როგორც პროცენტული ერთეული. კვანტორული კონსტრუქციის მაგალითად შეიძლება გამოვიყენოთ შემდეგი :

1. Discussing daily activities, more than half of the presidents, *53 percent* said they spent part of everyday on fund-raising. („პრეზიდენტების ნახევარზე მეტმა, 53%-მა განაცხადა, რომ ისინი დიდ დროს უთმობენ ქველმოქმედებას“).

ამ მაგალითში არსებული დიფერენციული კვანტორული განსაზღვრება 53 ასრულებს ნაცვალსახელის ფუნქციას. მხატვრულ ლიტერატურაში, ფაქტობრივად, შეუძლებელია ასეთი ჩანაცვლება, ვინაიდან იგი საგაზეთო სტატიებისთვისაა დამახასიათებელი.

კუთვნილებითი ნაცვალსახელი რიცხვით სახელთან შეთანხმებისას წარმოქმნის სხვადასხვა სახის შეთანხმებას. მაგ: Their bodies were found on January 22, *several* days after Mr. Entwistle flew to England from Boston (მათი გვამები აღმოჩენილი იქნა 22 იანვარს რამდენიმე დღის შემდეგ, რაც მისტერ ენტისტლის ბოსტონიდან ინგლისში გაფრინდა).

ამგვარად, კვანტორული განსაზღვრება ნამდვილად ითვლება თავისებურ მარკერად ბეჭდური მედიის ინგლისურენოვან ტექსტებში, იმდენად, რამდენადაც მკითხველს გადასცემს ობიექტურ, ხარისხიან ინფორმაციას ამა თუ იმ მოვლენაზე, რომელიც რეალურად ხდება ცხოვრებაში. მსგავსი ინფორმაცია კი გაცილებით ლაკონურია და ნაკლებ დროს ან ძალისხმევას მოითხოვს აღსაქმელად, რაც ორმაგად მნიშვნელოვანია დღევანდელი ადამიანის ცხოვრებაში დროის სიმცირის გამო.

ეკატერინე თოფურია (ქუთაისი)

ანტროპოცენტრისტული პარადიგმა და ენობრივი კულტურემები

ენობრივი პიროვნების წინა პლანზე წამოწევამ, რაც ანტროპოცენტრისტული პარადიგმის ჩამოყალიბების შედეგია, კულტურული იდენტობის მნიშვნელობას გაუსვა ხაზი. რამდენადაც ენობრივი პიროვნების ჩამოყალიბება ამა თუ იმ კულტურის ჩარჩოებში ხდება, მეცნიერებმა მიზნად დაისახეს იმ ენობრივი ფაქტორების შესწავლა, რომლებიც „ენობრივი პიროვნების“ „კულტურულ პიროვნებად“ ქცევას უწყობს ხელს. აღნიშნული კუთხით მნიშვნელოვანია ისეთი ლინგვოკულტურული ნიშნების შესწავლა, როგორებიცაა „ლინგვოკულტურემები“. ამ უკანასკნელთა სპეციფიკა იმაში მდგომარეობს, რომ ისინი ლინგვისტურისა და ექსტრალინგვისტურის ერთიანობას წარმოადგენენ და შეიცავენ როგორც ენის, ასევე – კულტურის სეგმენტს. ლინგვოკულტურემა წარმოადგენს ერთგვარ კოდს, თავისებურ მატრიცას, რომელიც ასახავს აზროვნების წესს, წარმართავს მენტალური და ენობრივი რეპრეზენტაციების შინაარსსა და ფორმას.

სწორედ ენის შინაარსობრივ მხარეში (ნაკლებად, გრამატიკაში) ვლინდება ამა თუ იმ ეთნოსის სამყაროს სურათი, რომელიც ყველა კულტურული სტერეოტიპის საფუძვლად იქცევა. მისი ანალიზის საფუძველზე ნათელი ხდება, თუ რით განსხვავდებიან ნაციონალური კულტურები, თუ როგორ ავსებენ ისინი ერთმანეთს მსოფლიო კულტურის თვალსაზრისით. უნდა აღინიშნოს, რომ, თუ ამ სიტყვების ყველა მნიშვნელობა კულტურულ-სპეციფიკური იქნებოდა, სრულიად შეუძლებელი გახდებოდა კულტურულ განსხვავება-თავისებურებათა კვლევა, ამიტომ ნაციონალურ-კულტურული ასპექტების შესწავლისას აუცილებელია ენობრივ ერთეულთა უნივერსალური თვისებების გათვალისწინებაც.

ამრიგად, სამყაროს კულტურული და ენობრივი სურათები მჭიდროდაა ერთმანეთთან დაკავშირებული და მუდმივი ურთიერთქმედების მდგომარეობაში იმყოფება. ისინი სათავეს იღებენ სამყაროს რეალური სურათიდან, ანუ, უფრო ზუსტად, გარე სამყაროსგან, რომელიც ადამიანს აკრავს.

ლელა თურმანიძე (ბათუმი)

ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკის პრიორიტეტები (ელექტრონული ბაზები და ბიბლიოთეკები)

საქართველოში მიმდინარე რეფორმის კვალდაკვალ, ტექნოლოგიების და სხვადასხვა სახის საინფორმაციო საშუალებების განვითარების ფონზე სტუდენტებში უფრო მნიშვნელოვანი ხდება ინფორმაციული წიგნიერების უნარების გამომუშავება. საწარმოები და დამსაქმებლები საჭიროებენ ცვალებად გარემოში ადაპტირებად კადრებს. ამდენად, შეიცვალა მოთხოვნები და მიდგომები განათლების სფეროში.

ბიბლიოთეკას ყოველთვის განსაკუთრებული ფუნქცია და როლი ეკისრება გარშემომყოფ საზოგადოებაში წიგნიერების ამაღლების, ინფორმაციის დაგროვების, დაცვისა და გავრცელების თვალსაზრისით. განვითარებასთან ერთად, იზრდება მოთხოვნები ბიბლიოთეკის მიმართ, ტრადიციულ ვალდებულებებთან ერთად დამატებითი როლი აკისრია საუნივერსიტეტო ბიბლიოთეკას.

ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკის ისტორია უნივერსიტეტის დაარსების დღიდან იწყება და 78 წელს ითვლის. აქ თანამედროვე სამეცნიერო, მხატვრულ და პოპულარულ ლიტერატურასთან ერთად, დაცულია 1815-1917 წლებში გამოცემული, მეცნიერული და ისტორიული ხასიათის ძველი გამოცემები. დღეისთვის კი ფონდის შემადგენლობაშია 300 ათასზე მეტი დასახელების საბიბლიოთეკო დოკუმენტი. გარდა ამისა, უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკა მკითხველს უზრუნველყოფს სხვადასხვა სამეცნიერო და შემეცნებითი პერიოდული გამოცემითა და საერთაშორისო ელექტრონული ბაზებით. იგი შედგება ერთი ცენტრალური, ორი საფაკულტეტო და ერთი სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის ბიბლიოთეკისგან. გასულ წელს უნივერსიტეტის რექტორის, პროფესორ ალიომა ბაკურიძის ინიციატივითა და ძალისხმევით, ცენტრალური ბიბლიოთეკა გაფართოვდა და გაიზარდა ბიბლიოთეკის სამუშაო დრო.

ლიტერატურის ძიების გასამარტივებლად შექმნილია საბიბლიოთეკო დოკუმენტების ელექტრონული კატალოგი, მკითხველთა ინტერესების უკეთ დაკმაყოფილების მიზნით ელექტრონული რესურსების განყოფილება მუშაობს ბიბლიოთეკის მართვის ინტეგრირებულ სისტემაში - „open biblio“, სათანადო მონაცემების ასახვაზე. გვაქვს წვდომა საერთაშორისო სამეცნიერო მონაცემთა ბაზებზე: EBSCO Publishing, Cambridge University Press, Royal Society Journals Collection, BioOne. მომხმარებელთა ინტერესების შესწავლა და ბიბლიოთეკის სათანადო ბაზებით უზრუნველყოფა უნივერსიტეტის მუდმივი ზრუნვის საგანია.

ჩვენი პრიორიტეტებია ელექტრონული ბიბლიოთეკის მოწყობა, თანამედროვე ლიტერატურის შეძენა და სხვადასხვა ინტერესის მქონე მკითხველისთვის შეუფერხებელი წვდომის უზრუნველყოფა, საგანმანათლებლო და კვლევითი პროცესის მაქსიმალური ხელშეწყობა, სხვადასხვა ბიბლიოთეკებთან თანამშრომლობა.

რუსუდან თურმანიძე (ბათუმი)

ფონური ცოდნის გამოხატვის ხერხები მედიატექსტებში

წინამდებარე სტატიაში განხილული და წარმოდგენილია ფონური ცოდნის გამოხატვის საშუალებები მედიატექსტებში, სადაც მთარგმნელისათვის მნიშვნელოვანია შემდეგი ასპექტებისა და ცოდნის გათვალისწინება:

- ისტორიულ-კულტურული ფონი (ცნობები იმის შესახებ, თუ როგორ ვითარდებოდა ქვეყანა, მისი საზოგადოება და კულტურა ისტორიულ პროცესში). ტექსტებში ხშირად გვხვდება მინიშნებები ან ალუზიები ისტორიულ პიროვნებებზე და ლიტერატურულ პერსონაჟებზე. იმისათვის, რომ მთარგმნელმა ეს მკითხველამდე მიიტანოს, მას განსაკუთრებული ერუდიცია სჭირდება.

- სოციოკულტურული ფონი (ეს არის ცნობები საზოგადოების ურთიერთობის, ნორმების, ღირებულებების, ეტიკეტის, ჟესტების ენის შესახებ).

- ეთნოკულტურული ფონი (ცნობები ტრადიციების, ყოფა-ცხოვრების, ეროვნული დღესასწაულების შესახებ).

- სემიოტიკური ფონი (ცნობები ეროვნული სიმბოლიკისა და ტოპოგრაფიული დასახელებების შესახებ). საკუთარი სახელების თარგმნა, რომელსაც ყველგან ვხდებით, შესაძლოა

სერიოზული სირთულეების წინაშე დააყენოს მთარგმნელი, ვინაიდან საკუთარი სახელები შეიძლება ისეთ ბგერებს შეიცავდეს, რომლებიც სათარგმნ ენაში არ არსებობს.

ნებისმიერი გამონათქვამი, მასში არსებული კონცეპტუალური იმპლიციტით, გაცილებით დიდია, ვიდრე ის ფორმულირება, რომლითაც ხდება მისი ენაში გადმოცემა. რაც უფრო სრულად ხდება იმპლიციტის გაგება, მით უფრო იოლია ლინგვისტური ფორმებიდან აზრის გამოტანა.

ეკა თხილავა (თბილისი)

საზოგადოების მანიპულირება მედია PR-ით

PR თანამედროვე პოლიტიკური ცხოვრების არსებითი კომპონენტია; ეს ფაქტი არაერთხელ დაადასტურა ბოლო ოცწლეულის პოლიტიკურმა და სოციალურმა მოვლენებმა საქართველოში; როგორც ამერიკის შეერთებული შტატების პრეზიდენტის – რიჩარდ ნიქსონის გუნდის წევრი რეი პრაისი წერდა, „პოლიტიკა უფრო ემოციონალურია, ვიდრე რაციონალური და ეს განსაკუთრებით თვალსაჩინოდ ჩანს არჩევნებისას“. ეს მოსაზრება უდავოდ საინტერესო და საგულისხმოა. ამასთან, ამ საკითხთან დაკავშირებით ბევრი სადავო მოსაზრება შეიძლება ჩამოვაცალიბოთ და მივიდეთ იმ დასკვნამდე, რომ პოლიტიკის საფუძველი თუ არ არის, უნდა იყოს რაციონალური და არაემოციური; თუმცა საარჩევნო პერიოდი დასტურია იმისა, რომ პოლიტიკა ხშირად ცდება რაციონალურის ზღვარს და ემოციურისკენ იხრება. უკანასკნელი საპარლამენტო არჩევნები საქართველოში (2012) ამის უდავო დასტურია. პოლიტიკური რეკლამა განსაზღვრავს პარტიის მიმართულებას, მისწრაფებასა და იდეებს. ეს დამოკიდებულია იმაზე, რამდენად ცნობადია პარტია, რაზე სჭირდება ხაზგასმა და რას თვლის მთავარ პრიორიტეტად.

უკანასკნელმა მოვლენებმა ცხადყო, რომ საზოგადოებრივ აზრს განსაკუთრებული ძალა აქვს. იგი მოქმედებს სახელმწიფო პოლიტიკაზე, საკანონმდებლო პროცესებზე, პოლიტიკური პარტიების ორიენტაციასა და კურსზე, საარჩევნო კამპანიების დინამიკაზე... ანუ, საზოგადოებრივი აზრი ძლიერი და დინამიური ძალაა. მსოფლიო პოლიტიკურმა ისტორიამ დაადასტურა, რომ საზოგადოებრივი აზრის ფორმირების უმთავრესი იარაღი სწორედ **PR** კამპანიებია. პოლიტიკური რეკლამებით ხდება საზოგადოების გარკვეული პოზიციის ჩამოყალიბება; ინფორმაცია, რომელსაც ამომრჩეველს აწვდიან ტელევიზიით, საზოგადოებას უქმნის შთაბეჭდილებას, უყალიბებს გარკვეულ პოზიციას ისე, რომ იგი ხშირად სულაც არ ახდენს მიღებული ინფორმაციის ანალიზს და მას იღებს, როგორც მოცემულობას. ნებისმიერი პოლიტიკური განცხადება, რომელიც ტელევიზიით კეთდება, არის პოლიტიკური გზავნილი, რომელსაც აუდიტორია აღიქვამს.

ნანული კაკაურიძე (ქუთაისი)

მითოპოეტის საკითხები თომას მანის ესეისტიკაში

მოხსენებაში გაანალიზებულია თომას მანის შეხედულებები მითოპოეტის საკითხებზე მწერლის ესეებში: „ვნებანი და სიდიადე რიჰარდ ვაგნერისა“, „რიჰარდ ვაგნერი და „ნიბელუნგის ბეჭედი“, „იოსები და მმანი მისნი“, „დოქტორ ფაუსტუსის“ შექმნის ისტორია. ერთი რომანის რომანი“.

აღვნიშნავთ, რომ მეოცე საუკუნის ლიტერატურაში მითოლოგიზმი თავისი სიმბოლიკით იქცა რომანის სტრუქტურირების საშუალებად. ამ ეპოქის რომანებში ხშირად ვხვდებით მითის პაროდიულ ტრავესტიას, მითოლოგიურ რემინისცენციებს, ზოგჯერ მითის პაროდიულ-

მადისკრედიტებელ რეცეფციასაც. მითოლოგიის პოეტიკას აქვს ინტელექტუალური ექსპერიმენტატორობის ხასიათი. მეოცე საუკუნის ავტორები "თამაშობენ" მითოლოგიური მასალით. ნეომითოლოგიზმის ერთი არსებითი ნიშანი არის მისი მჭიდრო კავშირი ნეოფსიქოლოგიზმთან, ანუ ქვეცნობიერის უნივერსალურ ფსიქოლოგიასთან.

თომან მანის შემოქმედებაში მითოლოგიზმი ერწყმის ფსიქოლოგიური სიღრმეების ანალიზს, მისთვის მეტად მნიშვნელოვანია კონტრაპუნქტის ტექნიკა, ლათიმოტივები და მითის გამოყენება სიუჟეტის შინაგანი ორგანიზაციისათვის. თავის ესეებში იგი ხაზგასმით მიუთითებდა ფსიქოლოგიისა და მითის შერწყმაზე. მას განსაკუთრებით აინტერესებს გოეთესა და ვაგნერის დამოკიდებულება მითთან. ვაგნერთან მითის რეცეფციას აქვს პათეტიკური, სერიოზული, ტრაგიკული ხასიათი, გოეთესთან კი წინა პლანზე მოდის მითის გადამშავების თავისუფალი ფორმა, სიმსუბუქე, იუმორი, ნატიფი ენა. გოეთე „თამაშობს“ მითით, ხუმრობს, გოეთეს მიერ მითის "ირონიულ ყაიდაზე გააზრება" თომას მანისათვის უაღრესად მნიშვნელოვანი ესთეტიკური ღირებულების მქონე ხერხია.

თავად მწერალი მიუთითებს თავის "მხიარულ მითოლოგიურ თამაშზე"(რომანი "იოსებზე"), "კომიკურ იდეებზე", მასალის პაროდირებაზე, მაგრამ ასევე-"ინტელექტუალური სიფხიზლის" აუცილებლობაზე მითიური სიუჟეტის ინტერპრეტაციისას. "დოქტორ ფაუსტუსზე" მუშაობისას იგი ცდილობს ხელი არ შეუწყოს "ახალი გერმანული მითის" შექმნას, არ განადიდოს გერმანული "დემონიზმი". ამ პერიოდში თომას მანი უკვე შეუძლებლად მიიჩნევს "მითოლოგიურ თამაშს".

გიული კალატოზიშვილი (თბილისი)

სიმბოლიზმი და ფუტურიზმი ქართულ ლიტერატურაში – მეოცე საუკუნის დასაწყისის ახალი მოდერნისტული პერსპექტივა

XX საუკუნის ქართული სახელოვნებო და ლიტერატურული კულტურა ფეხს უწყობს იმ მოვლენებსა და მიმდინარეობებს, რომელმაც თავი იჩინა ევროპისა თუ რუსეთის ესთეტიკურ აზროვნებაში საბჭოური რეჟიმის გაბატონებამდე. საუკუნის დასაწყისი ქართული ინტელიგენციის ცხოვრებაში ხასიათდება სერიოზული მზადმყოფი განწყობით მიელო და გაეაზრებინა ის პროცესები, რომელთაც ადგილი ჰქონდათ ევროპისა თუ რუსეთის ესთეტიკურ აზროვნებაში. ასე იწყება „ქართული ავანგარდიზმის“ დამკვიდრება ქართულ ცნობიერებაში.

ამ პერიოდის საქართველოში ევროპიდან შემოსული მოდერნისტული მიმდინარეობებიდან ჯერ სიმბოლიზმი იკიდებს ფეხს. მის გავრცელებას საქართველოში სათავეში ედგა ევროპაში, პარიზში განათლებამიღებული ქართული ინტელიგენცია. ქართული ფუტურიზმი იტალიური ფუტურიზმის მსგავსად სიმბოლისტური სულების, მთვარისა და ღამის იდუმალების საპირისპირო მრწამსი იყო და ქართველი ფუტურისტები ბრძოლას უცხადებენ ამ უკვე კრიზისში მყოფ მიმდინარეობას და მის წარმომადგენლებს თავისი ესთეტიზმით.

მოხსენების მიზანია განვიხილო მეოცე საუკუნის დასაწყის საქართველოში ლიტერატურულ-ავანგარდისტული მიმდინარეობების – სიმბოლიზმის და ფუტურიზმის გავრცელება და შექმნილი ლიტერატურული მემკვიდრეობის შედარებითი ანალიზია ხალიმ ოდერნისტული პერსპექტივის ჭრილში.

ქართულ-სომხური ურთიერთობების ზოგიერთი საკითხი XVIII საუკუნეში

ქართველი და სომეხი ხალხების ურთიერთობა სათავეს უხსოვარი დროიდან იღებს. კავკასიური ცივილიზაციის ამ ორი უძველესი წარმომადგენლის ინტენსიურ თანამშრომლობას განაპირობებდა არა მარტო გეოგრაფიული მეზობლობა, არამედ საერთო ეკონომიკური, პოლიტიკური და კულტურული ინტერესები, რასაც აძლიერებდა საუკუნეების მანძილზე საერთო საგარეო საფრთხის ფაქტორი. სწორედ ამან გააჩინა XI-XII საუკუნეებში ამიერკავკასიის ქრისტიანი ხალხების ერთ სახელმწიფოდ გაერთიანების იდეა, რომლის განსახორციელებლად პრაქტიკული ნაბიჯები გადადგა დავით აღმაშენებელმა.

XV-XVI სს-დან კავკასიის ხალხებისათვის მკვეთრად შეიცვალა საგარეო პოლიტიკური გარემოცვა. ამიერიდან კავკასიაში გაბატონებისათვის ერთმანეთს დაუპირისპირდა სამი დიდი სახელმწიფო: ოსმალეთი, ირანი და რუსეთი. მათი მეტოქეობა კიდევ უფრო გამწვავდა XVIII საუკუნეში. ეს პერიოდი ძალზე საყურადღებოა ქართველი და სომეხი ხალხების ურთიერთობის თვალსაზრისით. შექმნილ ვითარებაში ამიერკავკასიის ხალხებს მხოლოდ გაერთიანებით შეეძლოთ აეცილებითათ სრული დაპყრობისა თუ ფიზიკური განადგურების საფრთხე. XVIII ს. პირველ მეოთხედში ვახტანგ VI-ს ღონისძიებებით ქართლი, ხოლო XVIII ს. მეორე ნახევარში თეიმურაზ II და ერეკლე II-ს პოლიტიკით ქართლ-კახეთის სამეფო მნიშვნელოვნად გაძლიერდა. სომეხებს, რომელთაც XI ს-ის შემდეგ აღარ გააჩნდათ სახელმწიფოებრივი წარმონაქმნი, იმედად და მხარდამჭერად ქართული სამეფო ესახებოდათ, რამაც ხელი შეუწყო ქართველი მეფის ხელისუფლებით ერთიანი ქართულ-სომხური ფედერაციული სახელმწიფოს შექმნის იდეის განვითარებას. ამ იდეის განხორციელებას პრაქტიკულად უჭერდნენ მხარს სომეხი მოღვაწეები: ისრაელ ორი, ესაია ჯალალიანი, იოსებ ემინი და სხვები. მაგრამ ჯერ ვახტანგ VI, შემდეგ კი ერეკლე II მარცხმა ირანთან ამ გეგმის განხორციელება ჩაშალა.

ალკაზარ კაშია (ბათუმი)

სიზმრის ფუნქციისათვის „ქოროღლის ეპოსის“ ქართული ვერსიის აჭარულ ვარიანტებში

ეპოსურ ნარატივებში, ისევე როგორც ზეპირსიტყვიერების ყველა არქაულ ქანრში, ტრადიციულად ხშირად გვხვდება წინასწარმეტყველური სიზმრები, რომლებიც მატერიალური რეალობის მიღმა არსებულ სამყაროსთან კავშირის საშუალებად არის წარმოდგენილი („არსენას ეპოსში“ არსენას სიზმრით ეუწყება ტრაგიკული აღსასრულის შესახებ; ეპიკურ ლექსში „მეცხვარის სიკვდილი“ თუში მეცხვარე სიზმრით გებულობს მოსალოდნელი სიკვდილის თაობაზე; საზღაპრო ეპოსში სიზმარში ნახულობენ საბედოს, რომელსაც შემდეგ აუცილებლად მოიპოვებენ და ა.შ.).

„ქოროღლის ეპოსშიც“, რომელიც გენეზისით აზერბაიჯანულია, მაგრამ იმთავითვე ფართოდ გავრცელდა ამიერკავკასიის, მცირე აზიისა და შუა აზიის ხალხებში და დღემდე თორმეტკამდე ეროვნული ვერსიით არის ცნობილი, სიზმრისადმი მსოფლიოს უძველეს ხალხთა ეპოსისათვის დამახასიათებელი ტრადიციული დამოკიდებულება აისახა და კიდევ ერთხელ წარმოჩინდა, რომ წინასწარმეტყველური სიზმრით დასაზღვრული ბედისწერა აუცილებლად უნდა აღსრულდეს.

„ქოროღლის ეპოსის“ ქართული ვერსიის აჭარული ვარიანტები ამ მხრივაც გამორჩეულია. მათში წინასწარმეტყველური სიზმრების მეშვეობით საცნაური ხდება ეპოსის

პოზიტიურ გმირთა ესა თუ ის გასაჭირი, რომელიც აუცილებლად დაიდრევა; სიზმარში, ტრადიციული ქართული ხალხური საზღაპრო ეპოსის მსგავსად, „ქოროლის ეპოსის“ გმირი ნახულობს საცოლეს, რომელსაც აუცილებლად მოიპოვებს. სიზმარი, როგორც ქვეცნობიერი სფეროს ემპირიულ ყოფასთან დამაკავშირებელი ფენომენი, „ქოროლის ეპოსის“ ქართული ვერსიის აჭარულ ვარიანტებში ეპოსის გმირთა წინასწარი გაფრთხილებაა, რაც სიკეთის მსახურების ნიშნით არის აღბეჭდილი და ეგრეთ წოდებული „კეთილშობილი ყაჩაღის“ გამარჯვებას, მიზნის მიღწევას ემსახურება.

ამირან კახიძე (ბათუმი)

ახალი არქეოლოგიური მონაპოვრები აჭარის ზღვისპირეთიდან

საქართველოს სხვა რეგიონებთან შედარებით, აჭარის თანმიმდევრული, სისტემატური, გეგმაზომიერი არქეოლოგიური კვლევა-ძიებანი სულ რაღაც ნახევარსაუკუნოვანი ისტორიის მომცველია. გამოვყოფთ სამ ძირითად ეტაპს. პირველი, საწყისი – მოიცავს 1958-1994 წლებს. სწორედ ამ პერიოდში განახორციელა უმნიშვნელოვანესი საველე არქეოლოგიური კვლევა-ძიებანი ქართველოლოგიის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი კერის – საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ნიკოლოზ ბერძენიშვილის სახელობის ბათუმის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის არქეოლოგიურმა ექსპედიციებმა როგორც აჭარის ზღვისპირეთში, ისე მთიანეთში. მეორე ეტაპი 1994-2010 წლებით შემოიფარგლება. განსაკუთრებული სიახლე გახლავთ ის, რომ 20 წლის წინ, 1994 წელს შეიქმნა ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი და გონიო-აფსაროსის მუზეუმ-ნაკრძალი. ამ უკანასკნელის მუდმივმოქმედი ექსპედიცია ყოველწლიურად აწარმოებს საველე არქეოლოგიურ სამუშაოებს როგორც შიდაციხის, ასევე შემოგარენის, მდ. ჭოროხის ქვემო წელის არაერთ სხვადასხვა ეპოქის ძეგლებზე.

ბუნებრივია, ჩვენ არ გვაქვს შესაძლებლობა ფართოდ ვისაუბროთ ყველა ძეგლის შესახებ. განსაკუთრებით ნაყოფიერი სამუშაოები განხორციელდა ფიჭვნარსა და მის შემოგარენში. ამ უნიკალური ძეგლის მაგალითზე, ვფიქრობთ, ნათელი წარმოდგენა შეიქმნება მუზეუმის სამეცნიერო-კვლევითი მუშაობის უმთავრეს შედეგებზე.

ამ ბოლო წლებისათვის განებივრებული ვართ შემთხვევითი არქეოლოგიური აღმოჩენებითაც. პირველ რიგში აღსანიშნავია ფიჭვნარის ახლოს, ჩოლოქ-ნატანების აკვატორიაში ზღვისპირა ზოლიდან 10 კმ-ის მოშორებით 119 მ-ის სიღრმეზე ჩამირული გვიანელინისტური ხანის სავაჭრო გემის ნაშთები. მსგავსი მასალა ადრე უცნობი იყო ჩვენი სინამდვილისათვის. გაჩნდა სამეცნიერო-კვლევითი მუშაობის ახალი ასპექტები.

2013 წელს კაპანდიში შემთხვევით აღმოჩნდა რომაული ხანის, ახ.წ. პირველი საუკუნეების მეტად საინტერესო განძი. წარმოდგენილი იყო როგორც საიუველირო ხელოვნების, ასევე ტორევტიკის ბრწყინვალე ნიმუშები.

საყურადღებოა, რომ განძის აღმოჩენის ადგილებში ექსპედიციამ თანადროული ქვის სამტეხლოს – კარიერის არსებობაც დაადასტურა. ქვის კვადრების ზომების მიხედვით ჩანს, რომ კარიერი გამოყენებული ყოფილა გონიოს ციხის მშენებლობისას.

2014 წლის თებერვლის თვეში მუზეუმის ექსპედიციამ არქეოლოგიური არტეფაქტების შეგროვების მიზნით გარკვეული სამუშაოები განახორციელა მარადიდ-კირნათ-ჰესის მშენებლობის ტერიტორიაზე. მოვიპოვეთ ფერადი ლითონების დასანაწევრებად გამოყენებული სახელურიანი ქვის სანაყი – წინასწარულად ძვ.წ. III–II ათასწლეულების ნაკეთობა უნდა იყოს. შედარებით პატარა ზომის ქვის სანაყები შევაგროვეთ თვით მარადიდისა და მის მიკრორაიონში – ძაბლავეთში. მათი რიცხვი ხუთს უდრის. გვაქვს ინფორმაცია, რომ მსგავსი ქვის გობები მეზობელ თურქეთის მარადიდის ტერიტორიაზეც ჩნდება. ამ მონაცემებმა დიდი ინტე-

რესი გამოიწვია ახალი პრობლემის კვლევასთან დაკავშირებით. 2014 წლის ივნისის თვეში საინტერესო საველე სამუშაოები განვახორციელეთ ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტის სოფ. ჭარნალის მურვანეთში. ჩანს, რომ მიკვლეულია გვიანბრინჯაოს ხანის ფერადი ლითონების დამამუშავებელი სახელოსნო. ამ მონაცემების მიხედვით შესანიშნავად დასტურდება, რომ ჭოროხის ხეობა, მართლაც, წარმოადგენდა ბრინჯაოს მეტალურგიის ერთ-ერთ მძალავრ წამყვან კერას საკავშირეო ცივილიზაციაში.

სიახლის მომცემია ქობულეთის დეპარტამენტის ჩაქვის ჩაისუბნის მარნის კვლევა-ძიების საწყისი ეტაპი. უკვე აღმოჩენილია სამი ქვევრი, რომელთა მსგავსი ადრე უცნობი იყო. ისინი ადრეშუასაუკუნეებით თარიღდება. ანალოგები ეძებნებათ სამხრეთ შავიზღვისპირეთის მასალებს შორის (არხავი, ოფი, სინოპი). ახალი მონაპოვრები გამოირჩევიან როგორც ფორმის, ასევე ორნამენტაციის მოტივებითაც.

ფართო მასშტაბის საველე არქეოლოგიური კვლევა-ძიებანი გრძელდება.

ემზარ კახიძე (ბათუმი)

სამხრეთ-დასავლეთი საქართველო და რომაულ-ადრებიზანტიური სამყარო

როგორც რომაულ, ისე ადრებიზანტიურ ხანის კოლხეთში ანტიკური ცივილიზაციის თუ მისი მემკვიდრის გავლენა არ ყოფილა ღრმა და ყოვლისმომცველი. შეინიშნება გავლენა ლოკალურ სივრცეებსა და მოსახლეობის შეზღუდულ ფენებზე.

აქ არსებული ცენტრები – აფსაროსი და ციხისძირი საუკუნეების მანძილზე ჯერ რომის, ხოლო შემდეგ ბიზანტიის იმპერიის სტრატეგიულ პუნქტებს წარმოადგენდა. შესაბამისად, აქ ნაპოვნი იმპორტული ნაწარმი უპირატესად სწორედ რომაული და ბიზანტიური გარნიზონებისათვის იყო შემოტანილი. ბუნებრივია, სააღმშენებლო ურთიერთობაში, ადგილობრივი მოსახლეობის ფართო მასები არ ღებულობდნენ მონაწილეობას. როგორც ჩანს, მასში ჩაბმული უნდა ყოფილიყვნენ ადგილობრივი ელიტის წარმომადგენლები. სწორედ ისინი განიცდიდნენ აკულტურირებას, თუმცა ფართო ფენები ამ პროცესიდან შორს იყვნენ.

მართალია, ქრისტიანობამ უდიდესი ზეგავლენა იქონია ამ რეგიონის ყოფასა და ცხოვრებაზე, მაგრამ მანაც სულ მალე ვიწროეთნიკური ხასიათი მიიღო, რისი სიმპტომებიც დღესაც კი თვალნათლივ ჩანს.

მანანა კვატაია (თბილისი)

საარქივო წყაროების ნარატივი ისტორიულ მოვლენათა კონტექსტში

ნარატოლოგიის არეალის გაფართოება გარკვეული მოდალობის არამხატვრულ ტექსტებს მის ობიექტებად აქცევს. მათ შორისაა საარქივო წყაროები, რომელთა მრავალგვაროვნება ხელს უწყობს როგორც ტექსტის დონეზე ისტორიის სიღრმეების წვდომას, ისე ცალკეულ ისტორიულ პიროვნებათა ინდივიდუალურ დრო-სივრცულ ასახვას.

მოხსენებაში კონკრეტული კვლევა-ძიების საგნად ვაქციეთ საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს არქივის უცნობი მასალები, კერძოდ, ჩვენ მიერ მიკვლეული ის დოკუმენტები, რომლებიც ნათელს ჰფენს 1923-1924 წლების აჭარის რეალობის მნიშვნელოვან მომენტებს. აღნიშნულ არქივში ინახება ე.წ. “ბეგების საქმე”, რომელიც 1923 წლის იანვარში მემედ აბაშიძისა და მთელი მისი გარემოცვის დაპატიმრებისა და მათი შემდგომი ბედის

ნაკლებად ცნობილ დეტალებს გადმოსცემს. ამ ვრცელი მოცულობის ტომში საყურადღებოა თვით მემედ აბაშიძის სისხლის სამართლის საქმე, სადაც მრავალ სხვა დოკუმენტთან ერთად აღმოჩნდა მ. აბაშიძის ხელით დაწერილი უცნობი ტექსტები (ძირითადად, ოფიციალური წერილები იმდროინდელი უმაღლესი თანამდებობის პირებისადმი მემედ აბაშიძისა და მისი გარემოცვის ციხიდან გათავისუფლების მოთხოვნით, აქვეა მ. აბაშიძის ოჯახის წევრების მიმართვები და სხვ.).

1924 წლის მასალებიდან განსაკუთრებული ღირებულებისაა ვ. ჩიტაიშვილის სისხლის სამართლის საქმე, სადაც დაცულია დღემდე უცნობი ინფორმაცია 1924 წლის 31 აგვისტოსა და 1 სექტემბრის ღამეს საგანგებო კომისიის ბრძანებით ბათუმში დახვრეტილი 23 ქართველი სამხედრო პირის შესახებ. საქმეში შემონახული დოკუმენტების მიხედვით აღმოჩნდა, რომ 1924 წლის ზაფხულში საქართველოს საგანგებო კომისიას ხელში ჩავარდნია დამიფრული წერილი, რომლის რუსულენოვანი აღდგენილი ტექსტი იმავე საქმეშია დაცული. წერილი ეხება საბჭოთა ხელისუფლების წინააღმდეგ შეიარაღებული აჯანყებისათვის მზადებას, კერძოდ, საუბარია ბათუმის ბატალიონზე, რომელიც პირველსავე ხელსაყრელ მომენტში მზად იყო, აჯანყებულთა მხარეს გადასულიყო. აქვე რეკომენდებულია ოფიცერთა განსაკუთრებული რაზმის შექმნა, რომელიც შეიარაღებული გამოსვლების სამხედრო ხელმძღვანელობას იკისრებდა. აღნიშნული დამიფრული წერილის შინაარსის გაცხადებას მოჰყვა ლ. ბერიას ოფიციალური მიმართვა, რომლითაც აჭარის საგანგებო კომისიის უფროსს სასწრაფოდ გამოძიების ჩატარება და დამნაშავეთა სასტიკი დასჯა დაევალა.

კახა კვამილავა (თბილისი)

აფხაზური ისტორიოგრაფია და 1992-1993 წლების ომი აფხაზეთში

გასული საუკუნის 30-იან წლებში ცნობილმა ფრანგმა მოაზროვნემ, ფილოსოფოსმა, პოეტმა და ესეისტმა პოლ ვალერიმ ისტორიის შესახებ თქვა: „ისტორია ადამიანთა ერთ-ერთი სახიფათო გამოწვევაა“. რა თქმა უნდა, ისტორიკოსებისათვის ეს შეფასება არცთუ სახარბიელოა და შეგვიძლია, მის ავტორსაც კი შევედავოთ.

სამწუხაროდ, ბევრი ჟურნალისტი, კონფლიქტოლოგი თუ პოლიტოლოგი მიიჩნევს, რომ სწორედ ისტორიული მეცნიერება და ისტორიკოსები არიან სხვადასხვა სახის (განსაკუთრებით, ეთნიკური) კონფლიქტების ერთ-ერთი გამწაღებლები. თვითონ პ. ვალერიც იქვე წერს, რომ ისტორია „...იწვევს მანათს განდიდებისას და მანათს დევნისას...“ თუმცა, როცა ამ სიტყვებს წერდა, ის მისი დროის უარყოფითი ემოციების გავლენის ქვეშ იყო, რადგან მსოფლიო შოვინიზმის, ფაშიზმისა და ნაციზმის საფრთხის წინაშე იდგა. სამწუხაროდ, მათ გავლივებში არცთუ ისე მცირე წვლილი შეჰქონდა ისტორიული მეცნიერებით სპეკულაციას. უფრო ზუსტად რომ ვთქვათ, ისტორიული მოვლენებისა და ფაქტების გაყალბებას და დამახინჯებას. სამწუხაროდ, სწორედ გაყალბებულ და დამახინჯებულ ისტორიას ხშირად იყენებენ კონფლიქტების გასაღვივებლად, ნაციონალისტური (ამ სიტყვის უარყოფითი მნიშვნელობით) და შოვინისტური მიზნების მისაღწევად.

ომში, თითქოსდა, „გამარჯვებულ“ აფხაზეთში აქტიურად გამოიცემა სხვადასხვა სახის ნაშრომები, რომელიც 1992-1993 წლების მოვლენებს შეეხება. მათი ანალიზი გვამძლევს საშუალებას დავასკვნათ, რომ ავტორთა უმთავრესი მიზანი სეპარატისტული პროპაგანდის მხარდაჭერაა და ისინი, ძირითადად, აყალბებენ მრავალსაუკუნოვან ქართულ-აფხაზურ ურთიერთობათა და აფხაზეთის ომის ისტორიებს. მათი სულისკვეთება, ფაქტობრივად, კიდევ უფრო აღრმავებს განხეთქილებას ჩვენს ერებს შორის. ამასთან, ზოგიერთი ავტორის მიერ გამოქვეყნებული

რამდენიმე ჩვენთვის აქამდე უცნობი დოკუმენტი ამაგრებს ქართული მხარის ზოგიერთ პრინციპულ საკითხს აფხაზეთში ომის ისტორიასთან დაკავშირებით.

მანანა კვაჭანტირაძე (თბილისი)

ლიტერატურათმცოდნეობა და ლიტერატურის ისტორია „ახალი ისტორიზმის“ კონტექსტში

1. „ახალი ისტორიზმი“, როგორც ჰუმანიტარული კვლევების ავანგარდისტული თეორია და პრაქტიკა, წარმოადგენს „მარქსისტული კრიტიკის სახესხვაობას“ (პეხტერი). ტრადიციული ლიტმცოდნეობისაგან განსხვავებით, იგი უარს ამბობს განსხვავების აღიარებაზე ლიტერატურასა და ისტორიას, ტექსტსა და კონტექსტს შორის; უარყოფს ლიტერატურის, როგორც კონტექსტისაგან დამოუკიდებელი, ავტონომიური ესთეტიკური სფეროს გაგებას და, შესაბამისად, ავტორსა და ნაწარმოებს, როგორც ავტონომიურ ერთეულებს. ყველა სხვა მიდგომასთან შედარებით, იგი უპირატესობას ანიჭებს ლიტერატურის სოციალური და იდეოლოგიური პროდუქტიულობის კვლევას.

ახალი ისტორიზმის ფუნდამენტური პრინციპებია: ისტორიის ტექსტურობა და ტექსტის ისტორიულობა, სინქრონია–დიაქრონიის ნაცვლად, ისტორიული წაკითხვების სუბიექტურობა და ა.შ.

2. ახალი ისტორიზმი ჩაანაცვლებს დეკონსტრუქციას და გამოდის, როგორც „იდეოლოგიის მწარმოებელი პროფესიული პრაქტიკა“ (ლუი მონროზი). იგი მთლიანად აუქმებს დისციპლინათმორის საზღვრებს ისტორიას, სოციოლოგიასა და კულტუროლოგიას შორის და ლიტერატურას აკუთვნებს მხოლოდ სამუშაო მოდელის როლს სოციალური კონტექსტის ასახსნელად. ლიტერატურის ისტორიის, როგორც ავტონომიური ისტორიულ-ლიტერატურული რიგის ნაცვლად, იგი გვთავაზობს ზოგადი კულტურული სისტემის მიერ შექმნილ სინქრონული ტექსტის კვლევას.

3. ისტორიზმის პრინციპის დამცველთა პოზიცია ეყრდნობა ისტორიის, მათ შორის, ლიტერატურის ისტორიის სტრუქტურულობისა და სისტემურობის აღიარებას როგორც სინქრონულ, ისე დიაქრონულ ჭრილებში; ლიტერატურის განვითარების გზის გააზრებასა და შეფასებას ეტაპობრივი ცვლილებებისა და ტრანსფორმაციების ფონზე.

ლიტერატურის ისტორია აღწერს ლიტერატურის შედარებით მდგრად და ცვალებად ესთეტიკურ-ჟანრულ ფორმებს დიაქრონულ ჭრილში, რაც ქმნის დროში ლიტერატურის ფუნქციური და ფორმალური ცვლილების სურათს. მხოლოდ ისტორიაში იცნობიერებს ლიტერატურა საკუთარ თავს, როგორც სოციალური, ფილოსოფიური, ჰუმანისტური და ესთეტიკური აზრებისა და ღირებულებების ავტონომიურ ენობრივ მთლიანობას, ნორმებისა და ტრადიციების ჯაჭვს, სპეციფიკური ინფორმაციის გადაცემის სისტემას, კომუნიკაციური პროცესების მარეგულირებელ ფაქტორს ადამიანთა სოციალურ, ინტელექტუალურ და კულტურულ ჯგუფებს შორის.

მაია კიკვაძე (ზათუმი)

სუბსტანტიური მსაზღვრელის სწავლებისათვის თურქულენოვან ჯგუფებში

თურქულენოვან ჯგუფებში სირთულეს ქმნის სუბსტანტიური მსაზღვრელის სწავლება.

ქართულში ნათესაობითში დასმული სუბსტანტიური მსაზღვრელი მართულია საზღვრულისგან და გამოხატავს:

ა) კუთვნილება-დანიშნულებას (დედ-ის საჩუქარი, ბინ-ის ქირა), ბ) მიუთითებს მასალაზე, რისგანაც რამე მზადდება (ხის სახლი, ფაიფურ-ის კბილი).

თურქულშიც ნათესაობით ბრუნვაშია სუბსტანტიური მსაზღვრელი (oda-nın kapısı), მაგრამ უმეტესად სუბსტანტიური მსაზღვრელი ფუძის სახითაა. სწორედ ამის გაგება უჭირს თურქულენოვანებს. მათთვის გაუგებარია, რატომ **ბათუმ-ის** შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, როცა თურქულში **Batum Devlet Universitesi** მსაზღვრელი სიტყვა **Batum** ფუძის სახითაა. ამის ასახსნელად უნდა დავიხმაროთ იზაფეტური კონსტრუქციები თურქულში:

I იზაფეტი: მსაზღვრელი და საზღვრული ნულოვანი ალომორფითაა: **მ_0—ს_0**

გამოხატავს:

ა) ნივთიერებას, მასალას: **tas ev, mermer heykel...**

ბ) ტიტულს, წოდებას, პროფესიას: **bayan Ayse, profesör Maia, Sultan Murad...**

II იზაფეტი: **მ_0 —ს_III პ. კუთვნილ. სუფ.**

გამოხატავს:

ა) ზოგად კუთვნილებით-დანიშნულებით ურთიერთობას: **elbise dolab- 1, yatak odas- 1**

ბ) გეოგრაფიულ სახელებს, კვირის დღეებს, ჟურნალების, გაზეთების სათაურებს, დაწესებულებების, ორგანიზაციების სახელებს...**Batum Universitesi, „Sarke” derdisi, „Adjara” gazetesi...**

III იზაფეტი: **მ_ნათ. (in-in - ün -un) —ს_ III პ.კუთვნილ. სუფ.**

გამოხატავს:

ა)კონკრეტულ კუთვნილებით-დანიშნულებით ურთიერთობას: **babamin odasi...**

ბ) ნათესაურ კავშირებს : **Elenenin annesi, Hasanin amcası...**

გ) თანამდებობრივ, იერარქიულ ურთიერთობებს: **otelin müdürü, müdürünün yardımcısı**

დ) ნაწილის მთელთან მიმართებას: **odanın fenceresi, koltuğun ayağı...**

სუბსტანტიური მსაზღვრელებითაა გადმოცემული თურქულში იზაფეტური ჯაჭვიც: **Hasanın dedesinin akrabaları...**

ქართულში ეს ყველაფერი გადმოცემულია ნათესაობით ბრუნვიანი სუბსტანტიური მსაზღვრელებით. ამასთან, სუბსტანტიურ მსაზღვრელს სინონიმურ მეწყვილედ ერთსიტყვიანი წარმოქმნილი სახელი შეესატყვისება: **მასწავლებლ-ის ოთახი // სამასწავლებლო.**

ვლადიმერ კიკილაშვილი (თბილისი)

მცოცავი პოლიტიკა – რუსეთის ენობრივი პოლიტიკა კავკასიაში

რუსეთის ენობრივი პოლიტიკა სათავეებს იღებს XIX საუკუნის დასაწყისიდან. აქ უნდა გავარჩიოთ ორი ძირითადი ასპექტი: დროული და სივრცითი. ორივე ასპექტი მოიცავს თავის შიგნით რამდენიმე ძირითად დონეს.

დროული ასპექტის პირველი დონე – ეს არის სამხრეთ კავკასიის რუსიფიკაცია, კერძოდ, საქართველოში რუსული განათლების დამკვიდრება – პირველი საერო „რუსული სკოლა“ იხსნება სწორედ თბილისში.

შემდგომი ეტაპი მართლმადიდებლობის აღდგენის კომიტეტია, რომლის მიზანია ქართული მართლმადიდებლური ეკლესიის გადაყვანა რუსულ ღვთისმსახურებაზე.

ცალკე ყურადღების ღირსია ქართული დამწერლობის შეცვლის ცდები კირილიციით. აქ ორი ეტაპი უნდა გამოიყოს: პირველი - რევოლუციამდელი და მეორე - საბჭოური.

ანალოგიური ვითარებაა ჩრდილო კავკასიაში, რომელსაც იმ პერიოდისთვის არა აქვს საკუთარი დამწერლობა, თუ არ ჩავთვლით მეშვიდე-მეთხუთმეტე საუკუნეების დამწერლობას შესრულებულს ქართული გრაფიკით.

რუსული გრაფიკის დანერგვას მოჰყვა გარკვეული წინააღმდეგობა, მას დაუპირისპირდა არაბული დამწერლობა.

საბჭოთა პერიოდში რუსიფიკაციის გამტარებლებმა გამოიყენეს დაშვებული შეცდომა და ჩრდილო-კავკასიელ ხალხებს შესთავაზეს ლათინური ანბანი, რასაც მოჰყვა ათწლიანი დებატები და წინააღმდეგობა. საბოლოოდ, დებატებითა და რეპრესიებით დაღლილი კავასიელები დაითანხმეს „ნეიტრალურ კირილიცაზე“.

ზურაბ კვიციანი (თბილისი)

მითოლოგიური გადმოცემა წმ. მაქსიმეზე

ბერძნული წყაროებით ცნობილია, რომ წმ. მაქსიმე აღმსარებელი (582-662), გამოჩენილი საეკლესიო მოღვაწე და მწერალი, გადასახლებულ იქნა „ლაზიკაში“, სახელდობრ, ლეჩხუმში, სადაც მან ჰპოვა კიდევ აღსასრული. სიკვდილის შემდეგ ის წმინდანად იქნა შერაცხილი. მისმა მყოფობამ ლეჩხუმში დასტოვა კვალი მითოსისა და რიტუალის სახით, რომელიც სრულდებოდა XIX საუკუნის ბოლო ხანებამდე. მითოსის თანახმად, მაქსიმე არის მსხვერპლი, რომელიც ეწირება სოფელში სოციალური და ზნეობრივი წესრიგის აღდგენას. წესრიგის დამრღვევი და მაქსიმეს მკვლეელი (თუმცა უნებლიე), რომელიც აგრესიულად უპირისპირდებოდა მთელ სოფელს, გადაიქცევა მაქსიმეს მცნებათა მიმდევრად, ინანიებს დანაშაულს და მისი შთაგონებით აარსებს რიტუალს (ლაზარობის ანალოგიურს), რომლის მეშვეობითაც სოფელში ხდება დარ-ავდრის მართვა. მაქსიმეს მითოსი შეიცავს გავრცელებულ მითოლოგიებს და მოტივებს და, რაც მნიშვნელოვანია, მთელი თავისი შინაარსით წარმოადგენს რიტუალის (მისტერიის) დაარსების ანდრეზს. ამდენად, იგი საინტერესოა მითოსა და რიტუალის ურთიერთობის ზოგადი ასპექტით. მაქსიმეს მითოსი ადგილობრივი ლეჩხუმური წარმოშობისაა, საქართველოს სხვა კუთხეებში იგი უცნობია.

მედეა კინწურაშვილი (თბილისი)

განუსაზღვრელი პირის კონსტრუქციების სემანტიკა ფრანგულ და ესპანურ ენებში

განხილულია განუსაზღვრელი პირის კონსტრუქციების სემანტიკა ფრანგულ და ესპანურ ენებში. გატარებულია აზრი იმის შესახებ, რომ განუსაზღვრელი პირის კატეგორია, როგორც ნებისმიერი გრამატიკული კატეგორია, ენაში არ არის წინასწარ მოცემული, არამედ მკვიდრდება ენის განვითარების პროცესში. ამგვარი კონსტრუქციების ფუნქციონირებას განაპირობებს გრამატიკული, ლექსიკური და კომუნიკაციური ფაქტორების ურთიერთქმედება. კვლევამ გვიჩვენა, რომ ამგვარი კონსტრუქციების გაერთიანება ფორმალური კრიტერიუმის საფუძველზე სრულად არ შეესაბამება ენობრივი კატეგორიების განვითარების თანამედროვე დონეს.

**აზრის გაგების პრობლემა პოსტმოდერნისტულ ლიტერატურაში
(პინჩონის მოთხრობის - „ენტროპიას“ მიხედვით)**

თანამედროვე ლიტერატურათმცოდნეობაში განხილვის ერთერთი მეტად საინტერესო პრობლემაა მკითხველისა და ტექსტის ურთიერთმიმართების საკითხი, რომელიც ზოგადად გაიაზრება, როგორც აზრის გაგების პარადიგმა. როგორ უნდა წავიკითხოთ და გავიგოთ ტექსტი, რომელსაც არ გააჩნია დასაწყისი, კულმინაცია ან ფინალი, ვინაიდან პოსტმოდერნისტულ ტექსტში რეციპიენტს პირდაპირი ფორმით არაფერი მიეწოდება. უმრავლესობა თანამედროვე ავტორების აცხადებს, რომ არაფერი იცის. შესაბამისად, ეს მკითხველზედაც ვრცელდება. მკითხველი ვერასოდეს იქნება ბოლომდე დარწმუნებული, რომ იგი სწორედ გაიაზრებს ავტორის მიერ მხატვრულად მოწოდებულ ინფორმაციას. პოსტმოდერნისტული ტექსტი ცდილობს წერისა და კითხვის პროცესს დაუბრუნოს “საწყისი ხიბლი”, რაც ხელს უწყობს მკითხველს ისიამოვნოს სპონტანური კითხვით და არ ეძიოს წინასწარ შეითხზნილი, დაგეგმილი ჭეშმარიტება, ათავის-უფლებს მას “ცოდნის მოპოვებისგან”.

თომას პინჩონის მოთხრობა “ენტროპია” ეხება პიროვნების დეზინტეგრაციის საკითხს ჩვენს თანამედროვე მასმედიაზე და მომხმარებელზე ორიენტირებულ საზოგადოებაში, რომელშიდაც შეუძლებელია გამოიტანო რაიმე აზრი. თხრობის პროცესში თანდათან იზრდება ქაოსის შეგრძნება. ადამიანის ცხოვრებაში ფარული, იდუმალი ჩანაფიქრების ძიებამ შესაზლოა იგი ნამდვილ პარანოიამდე მიიყვანოს, რაც თავისთავად ქმნის მისი არსებობის პარანოიულ მოდელს.

მკითხველი თითქოსდა მონაწილეობს შემოქმედებით პროცესში, მიჰყვება თხრობას, ცდილობს ახსნას ყველა საიდუმლო, გამოიცნოს მრავალი გამოცანა და რთული სიმბოლიკა, რათა ჩასწვდეს ავტორის ჩანაფიქრს.

პოსტმოდერნისტი მკითხველის მდგომარეობა ძლიერ წააგავს პოსტმოდერნისტული ტექსტის პერსონაჟის მდგომარეობას. მკითხველი როგორც პერსონაჟი ვერ პოულობს ვერანაირ ახსნას და თავს დაკარგულად და მარიონეტად გრძნობს. აზრის ძიებისას ის აღმოაჩენს, რომ მხოლოდ დაუცველი, სხვის მიერ მართვადი არსებია იმ ისტორიულ გარემოში, რომელსაც ის ვერასოდეს ჩასწვდება.

ანა კუპრავა-გოგოლაძე (თბილისი)

ზეპირი ისტორიები – კვლევის ალტერნატიული მეთოდი

ისტორიული კვლევის ეს მეთოდი ისტორიოგრაფიისთვის ჩვეული საარქივო და დამწერლობითი ფორმების ნაცვლად, ზეპირ ფორმას ემყარება და ტრადიციული ისტორიის მრავალფეროვანი გამოცდილებით გამდიდრებას ისახავს მიზნად. წარსულის მოვლენათა შემდგომ თაობებში ზეპირი ფორმით გადაცემის პრაქტიკა, ალბათ, ყველა ეპოქასა და კულტურაში არსებობდა, მაგრამ ზეპირი ისტორია, როგორც უშუალოდ კვლევის მეთოდი, 40-იანი წლებიდან იღებს სათავეს და შედეგია ისტორიის კვლევის და შენახვის ალტერნატიულ ფორმათა იმ ინტენსიური ძიებისა, რომელიც მე-20 საუკუნეში განხორციელდა. ზეპირი ისტორიის მეთოდმა უშუალო შესწავლის ობიექტად ისტორიის ტრადიციულ წერილობით წყაროებში ხშირად იგნორირებული, ჩვეულებრივი ადამიანების მოგონებები და მათი ცხოვრებისეული გამოცდილება გაიხადა. აქ ისტორიების შეგროვება ატარებს ინტერვიუს ფორმას, რომელიც მკვლევარსა და

ინდივიდის შორის იმართება (მოხსენებაში წარმოდგენილი იქნება რამდენიმე მოგონება სტალინური პერიოდის რეპრესირებულთა შესახებ).

ფრანგი სოციოლოგის – მორის ჰალბვაქსის კოლექტიური მეხსიერების თეორიის თანახმად, მეხსიერება სოციალური ფენომენია და მის ფუნქციონირებასაც სოციალური ბუნება აქვს. კოლექტიური მეხსიერება განსხვავდება და ხშირად უპირისპირდება რეალურ ისტორიას. ის იმდენად არის ისტორიული, რამდენადაც თხზავს საკუთარ ისტორიას და იმდენადვე უპირისპირდება რეალურ ისტორიას რამდენადაც ცვლის არსებულ ფაქტებს. ჰალბვაქსი განასხვავებს კოლექტიურ და ინდივიდუალურ მეხსიერებას.

ჰალბვაქსის თეორია გადაამუშავეს იან და ალაიდა ასმანებმა. იან ასმანმა კოლექტიური მეხსიერების ფარგლებში გამოყო კულტურული და კომუნიკაციური მეხსიერება. ამ ტიპის მეხსიერების ნიმუშს წარმოადგენს ერთი თაობის მეხსიერება, რომელიც ამ თაობის გაქრობასთან ერთად დავიწყებას ეძლევა. ასეთი სახის მეხსიერება დროში შეზღუდულია, კრიტიკული პერიოდი გარკვეული მოვლენიდან 40-50 წლის გავლის შემდეგ იწყება, ანუ თაობის თანდათანობით დაბერებასა და გარდაცვალებასთან ერთად. კომუნიკაციური მეხსიერება „განცდილ მეხსიერებას“ წარმოადგენს, რომელთა მფლობელები გარკვეული მოვლენების თვითმხილველნი არიან. ზეპირი ისტორიების ფენომენიც კომუნიკაციური მეხსიერების სფეროს განეკუთვნება.

ნესტან კუტივაძე (ქუთაისი)

ეთიკური პრობლემა შიო არაგვისპირელის ნოველისტიკაში

ცნობილი ქართველი პროზაიკოსის – შიო არაგვისპირელის სახელთან სამართლიანად არის დაკავშირებული ქართული ნოველის დამკვიდრება ეროვნულ მწერლობაში. არაგვისპირელის შემოქმედებაში კარგად შეერწყა ერთმანეთს ქართული მწერლობის ტრადიციები და ევროპული ლიტერატურისათვის დამახასიათებელი მხატვრული ტენდენციები, ძალზე საინტერესოდ რომ გადამუშავდა XIX-XX საუკუნეების მიჯნის არაერთი ქართველი მწერლის შემოქმედებაში.

არაგვისპირელის თანამედროვე საზოგადოების მრავალმა საჭირობოროტო თემამ ჰპოვა ასახვა მის მინიატურებში, ესკიზებსა თუ ნოველებში ისევე, როგორც მის ერთადერთ რომან „გაბზარულ გულსა“ და ორიოდ პიესაში.

მცირე პროზისათვის ასე ნიშანდობლივი, ცხოვრებისეული ყოფითი დეტალები ესთეტიკურ ღირებულებას განსაკუთრებით მაშინ იძენს, როდესაც მწერლობა სოციალურ პრობლემატიკას წამოჭრის. ეს ასპექტი ხშირად ხდება გმირის სულიერი მდგომარეობის, მის მიერ მიღებული ამა თუ იმ გადაწყვეტილების განმაპირობებელი ფაქტორი და ასეთ ვითარებაში რამდენადმე გაფერ-მკრთალებულია ეთიკური საკითხი, რომელმაც თავისთავად არაერთ ვითარებაში შეიძლება იჩინოს თავი. ამ თვალსაზრისით, საინტერესოა შიო არაგვისპირელის მიერ სიყვარულის თემაზე შექმნილი ნოველების დისკურსი. თუ მწერლის ტექსტების ერთ ნაწილში აქცენტირებულია სოციალური საკითხი, სხვაში წინა პლანზეა წამოწეული ეთიკური ასპექტები. „მხრებილა ავიჩეყე“, „ხითხითებს და ხითხითებს“, „ქარი კი ამ დროს ზუოდა, კვნესოდა და გმინავდა“, „ბალდი ყოფილხარ“, „ბედნიერება მხოლოდ მაშინ ვიგრძენ“ - ამ და სხვა ნოველებში ღრმა ფსიქოლოგიური ნიუანსებისა და პლასტების ოსტატურად წარმოჩენით ავტორი პედალირებს ადამიანის ზნეობრივ დეგრადაციაზე და მორალურ პასუხისმგებლობასაც მთლიანად მას აკისრებს. აღსანიშნავია, რომ ნოველისტს გენდერული თანასწორობის თემაც არ რჩება მხედველობის არედან. ეს სწორედ ის საკითხი იყო, რომლის გამოც არაგვისპირელს მოპასუნის ეპიგონადაც აცხადებდნენ და აკრიტიკებდნენ არააქტუალური და ქართული სინამდვილისათვის არარელევანტური რეალობის თავს მოხვევის გამო (ივ. გომართელი...).

ეთიკური პრობლემა შიო არაგვისპირელის შემოქმედების ერთ-ერთი კონცეპტუალური საკითხია და ვფიქრობთ, იგი კარგად წარმოაჩენს მწერლის ზნეობრივ მრწამსს.

გოჩა კუჭუხიძე (თბილისი)

„დავითიანის“ ერთი ლექსიკური ერთეულის განმარტებისათვის

დავით გურამიშვილი ქართველთა ერთ ნაწილზე წერს:

*„გვირგვინის ცოლი გაუშვეს, ხაჭასთან შექმნეს რბოლანი,
ყმად წაუვიდნენ ისასა, იქმნენ მამადის ქოლანი!“*

სიტყვები – „ყმად წაუვიდნენ ისასა“ მეცნიერებაში სხვადასხვაგვარად არის გაგებული. „ისა“, ერთ შემთხვევაში, განმარტებულია, როგორც იესო ქრისტე, სხვა შემთხვევაში – როგორც მაჰმადიანთა თიკუნი. ერთ-ერთი განმარტების თანახმად, გურამიშვილი ამბობს, რომ ზოგი ქართველი გამაჰმადიანდა და იესო ქრისტეს („ისას“) ჩამოშორდა.

მოხსენებაში ყურადღება იმ ფაქტზეა გამახვილებული, რომ ქართველები მაცხოვარს არასოდეს იხსენიებენ სახელით – „ისა“, მაცხოვარი ამ სახელით ყურანშია მოხსენიებული და იგი წარმოდგენილია არა როგორც ღმრთის ძე, არამედ როგორც ერთ-ერთი წინასწარმეტყველი. გურამიშვილისათვის იესო ქრისტე არის მამა ღმრთის ძე ღმერთი, ამიტომ ამკარაა, რომ პოემაში ყურანისეულ „ისაზე“, თუ შეიძლება ითქვას, ყურანისეულ პერსონაჟზეა ლაპარაკი და არა – ქრისტიანთა ღმერთზე, ან – მაჰმადიანებზე. ამიტომ მიგვაჩნია, რომ გურამიშვილის ლექსიკონში „ისა“ უნდა განიმარტოს არა როგორც „იესო ქრისტე“, ან „მაჰმადიანთა თიკუნი“, არამედ დაახლოებით ამგვარი განმარტება უნდა დაიწეროს: „ისა – იესო ქრისტეს ყურანისეული სახელი, ყურანში სახარებისაგან განსხვავებულად წარმოდგენილი ქრისტეს სახელი“...

ეს სტრიქონი ამჟღავნებს, თუ როგორი ფსიქოლოგიური განწყობილება ჰქონიათ იმ ქართველებს, რომლებიც ამა თუ იმ მიზეზის გამო ოფიციალურად ღებულობდნენ მაჰმადიანობას. რადგან ყურანი ამის უფლებას იძლეოდა, გამაჰმადიანებული ქართველები ახსენებდნენ „წინასწარმეტყველ ისას“, ლოცულობდნენ მასზე და ამით მაინც ინუგეშებდნენ თავს, რადგან უჭირდათ ქრისტიანობის დათმობა.

აქედანაც ჩანს გურამიშვილის ეპოქის ქართველთა ტრაგიზმი.

ციალა ლაგვილავა (ბათუმი)

კონცეპტი „სიკვდილის“ სემანტიკა თურქულ და ქართულ ფრაზეოლოგიაში

ჩვენი აზრით, შესიტყვებები თუ სხვა მყარი ფრაზეოლოგიური ერთეულები შინაარსობრივი განსაზღვრულობის სპეციფიკურ, განსხვავებულ ფორმას წარმოადგენენ სიტყვიერთან შედარებით (ისინი არაა სიტყვის იდენტური) და უსაფუძვლოა მათი გაერთიანება სიტყვებთან ერთიანი სიტყვათველის ფარგლებში.

შინაარსობრივად დაკავშირებულ სიტყვათა ჯგუფს, რომელიც ანაწევრებს, ანუ სიტყვებს გარკვეულ ექსტრალინგვისტურ მონაკვეთს და სიტყვებს შორის არსებული ურთიერთკავშირების საფუძველზე ქმნის ლექსიკის სტრუქტურულ ერთიანობას, "სიტყვათველს" ვუწოდებთ. სიტყვათველის დახასიათება შეიძლება, ერთი მხრივ, როგორც მთელისა, ხოლო, მეორე მხრივ,

მასში შემავალი სიტყვების მნიშვნელობებისა და ამ მნიშვნელობათა შორის არსებული მიმართებების მიხედვით.

ლექსიკის შესწავლა სიტყვათვლებების საშუალებით გულისხმობს მათ გამოყოფას და სიტყვიერი მნიშვნელობების საფუძველზე მასში მოქმედი დანაწევრების პრინციპების (თვალსაზრისების) დადგენასა და ანალიზს, ე.ი. ემპირიული კვლევის პირველ ეტაპზე, საქმე ეხება სიტყვათვლის გამოყოფის კრიტერიუმს მთელი ლექსიკიდან, რომელიც მდგომარეობს შინაარსობრივად ახლომდგომ სიტყვათა ჯგუფების დადგენაში. შინაარსობრივი ახლომდგომა განისაზღვრება მათი მიმართებით საერთო სუბსტანციურ ზონასთან, რომელიც აკავშირებს სიტყვათმნიშვნელობებს და არის საფუძველი სტრუქტურული მთლიანობის ველის აგებისა.

ჩვენ შემთხვევაში სემანტიკური თემა არის მიმართება "სიცოცხლის შეწყვეტის" სუბსტანციურ ზონასთან — კონცეფცი "სიკვდილი" თურქულსა და ქართულ ფრაზეოლოგიაში.

სიტყვის მნიშვნელობა არ არის იგივეობრივი საგნობრივი ვითარებისა, იგი არ არის ის, რისი სიგნიფიკაციაც ხდება (ამ სიტყვის პირდაპირი გაგებით), არამედ არის ის, თუ როგორ ხდება ეს სიგნიფიკაცია. ეს "როგორ" შეპირობებულია, აგრეთვე, იმითაც, რომ კონკრეტულ ენებში ადგილი აქვს საგნობრივი ვითარების ამსახველ საერთო, ერთნაირი სემანტიკური ნიშნების თავისთავად კომბინატორიკას და იმ შემთხვევაში, როცა კომბინატორიკაც თანხვედრა ერთმანეთს, სხვადასხვა ენის შესაბამისი მნიშვნელობები მაინც განსხვავდებიან როგორც მთელი (არა უბრალოდ ნაწილების ელემენტარული ჯამი) თავიანთი სტრუქტურულ-სემანტიკური ადგილის მიხედვით სიტყვათვლეში.

**ალექსანდრე ლაშხი (თბილისი),
ეკატერინე ჩხარტიშვილი (ბათუმი)**

ქართული ლექსწყობის ზოგიერთი პარამეტრის გამოთვლა კომპიუტერული მოდელებისა და გრაფიკული აგებების საშუალებით

ოთხი ათეული წელია, რაც კომპიუტერული, სტატისტიკური და ექსპერიმენტული ანალიზის მეთოდები გამოიყენება ლექსმცოდნეობაში. ქართულ ლექსმცოდნეობაში ამგვარ კვლევებს საფუძველი ჩაუყარა გ. წერეთელმა (1973წ). შემდგომი კვლევები უკავშირდება ა.სილაგადის სახელს (1987წ). ამ მხრივ საეტაპოა გ. თევზაძის გამოკვლევები (1996-1999), რომლებმაც პრობლემის კვლევა მათემატიკურ ჩარჩოებში მოაქციეს. გ. თევზაძის ნაშრომები საინტერესოა იმითაც, რომ მან ლექსმცოდნეობის კვლევები კომპიუტერულ-პროგრამულ პრინციპებს დაუკავშირა.

მოხსენების მიზანია:

• ქართული ლექსის ძირითადი პარამეტრების (სტროფი, ხაზი, სიტყვა, მარცვალი, ასო, სიმბოლო) თანაფარდობები და მათი დათვლა კომპიუტერული პროგრამის გამოყენებით;

• პოეტური ტექსტის კვლევის ანაგრამული პრინციპი;

• ტექსტის კვლევა მარცვლობრივი წყვილების საშუალებით;

• პოეტურ ნაწარმოებში მარცვალთა მონაცვლეობაზე დამყარებული გარკვეული ჰარმონიის წარმოშობა, რაც მეტ-ნაკლებად ინდივიდუალურია პოეტისათვის;

• მუსიკალური ტექსტის კვლევა სანოტო წყვილების საშუალებით.

• შედგენილია კომპიუტერული პროგრამები ყველა ზემოთ ჩამოთვლილი ამოცანის შესასწავლად, რაც იძლევა საშუალებას დადგინდეს ლექსისა და მუსიკალური ნაწარმოების ავტორი და შექმნის პერიოდი, აგრეთვე ავტორის დამოკიდებულება ამა თუ იმ მოვლენისადმი.

**პოსტმოდერნული კულტურა:
ჰიპერრეალისტური სიმულაცია და სიმულაკრები**

თანამედროვე სამყაროში კულტურათა დიალოგზე ბევრს საუბრობენ. იქნება ეს მეცნიერების, ტექნიკის, ხელოვნების, ფილოსოფიის თუ სხვა სფეროში. თუმცა ამათ შორის ყველაზე მეტყველ ფუნქციას მე ხელოვნებას მივანიჭებდი. ხელოვნებას ყველაზე მეტად შეუძლია ალაპარაკოს ადამიანთა ყოფიერება, ის შეიძლება იყოს დროის მიღმაც და დროშიც (მაგრამ არასოდეს დროს ჩამორჩენილი). ამიტომ არის ხელოვნება მარადიული, ამიტომ არის იგი ყველასთვის ყოველთვის ღირებული. ხელოვნება ხომ თავად თავისუფლებაა. ის ერთგვარი გზაა – საკუთარი არჩევანით, თავისუფალი მოქმედებითა და ამ მოქმედებებზე პასუხისმგებლობებით სავსე. ხელოვნებისთვის თვითცნობიერების შემეცნება უკვე კრეაციას უდრის.

რა არის თანამედროვე ხელოვნება და სად უნდა ვეძებოთ ჰიპერრეალიზმის ფილოსოფიური საფუძვლები? თავად რეალიზმი ბადებს ჰიპერრეალიზმს თუ აბსტრაქციონიზმსაც მიუძღვის თავისი წილი მის არსებობაში. ყველაზე მნიშვნელოვნად ამგვარი ხელოვნების მიმართ ადამიანის დამოკიდებულების შესახებ საკითხი მიმაჩნია. თანამედროვე გლობალურ, მულტიკულტურულ, სიურეალისტურ სამყაროში ჰიპერრეალიზმი ადამიანის ფიქრების, აზროვნების ფანტაზიის და წარმოსახვის საყრდენად გვევლინება. თუმცა ისიც ფაქტია, რომ პოსტმოდერნულ სამყაროს ხელოვნების მიერ შექმნილი ახალი აბსოლუტი უკვე აღარაფერში ჭირდება.

თეთრი ფერის გააზრება ტერენტი გრანელის პოეზიაში

მხატვრული ნაწარმოები, როგორც ერთგვარი პოტენციური სტრუქტურა, აღქმის, ინტერპრეტაციის შედეგად რეალიზდება. ლიტერატურა გარკვეულ ნიშანთა სისტემა და რეცეფციაც სწორედ იმ ნიშნებს უნდა ემყარებოდეს, რომლებიც თავად ტექსტშია მოცემული. მნიშვნელოვანია, როგორც მთელი ტექსტის, ასევე მის სხვადასხვა ნიშანთა დეკოდირება. ტექსტის ერთ-ერთი ამგვარი ელემენტია ფერი.

ფერებთან დამოკიდებულება, მათი მნიშვნელობა, რომელიმე ფერისათვის უპირატესობის მინიჭება განპირობებულია ერის ტემპერემენტით, ტრადიციებით, ესთეტიკური ნორმებით, რელიგიური მსოფლმხედველობით, ბუნებით, ინდივიდის ხასიათით, სოციალური სტატუსით, განათლების დონით და ა. შ.

ფერი შეიძლება განვიხილოთ: სემანტიკური, სიმბოლური, ფსიქოლოგიური თუ სხვა თვალსაზრისით.

ფერს, როგორც გამოსახვის მრავალფუნქციურ საშუალებას, აქტიურად იყენებს ხელოვნების სხვადასხვა დარგი, მათ შორის, ლიტერატურაც. აზრობრივი თუ ემოციური დატვირთულობის თვალსაზრისით, ფერს განსაკუთრებული ადგილი უჭირავს პოეზიაში. იგი სამყაროს აღქმის თავისებურებას, ავტორის სტილს, შემოქმედებით ინდივიდუალობას გამოხატავს.

ამიტომაც საინტერესო სხვადასხვა მწერლის შემოქმედებაში გამოყენებულ ფერებზე დაკვირვება. ამ თვალსაზრისით, ყურადღებას შევაჩერებთ ტერენტი გრანელის პოეზიაში თეთრი ფერის სიმბოლურ დატვირთვაზე, გავიაზრებთ მას ფსიქოლოგიური ასპექტით. ძირითადად

დავეყრდნობით ფერის შესახებ: გოეთეს, კანდინსკის, ტერნერის, ლუმერის თეორიებს, თუმცა, გავითვალისწინებთ სხვა შეხედულებებსაც.

ვფიქრობთ, ტერენტი გრანელთან თეთრი ფერისგააზრება მისი შემოქმედების ახალი კუთხით აღქმის საშუალებას მოგვცემს.

თამარ ლეკვეიშვილი (თბილისი)

**ირანელი ისტორიკოსის მოჰამმად ქაზემის ცნობა XVIII საუკუნის საქართველოს შესახებ
(„თაჰმურაზ მირზას ქალიშვილის ხელში ჩაგდება“)**

ნადირ-შაჰ აფშარის ეპოქა (1736-1747) უმნიშვნელოვანესი პერიოდია არა მხოლოდ ირანის, არამედ მთელი შუა აზიის ისტორიაში.

მოჰამმად-ქაზემი (დ. 170-21) არის ირანელი ისტორიოგრაფი, რომელიც XVIII საუკუნის ირანის შესახებ საკმაოდ ვრცელ და საინტერესო ცნობებს გვაწვდის. მისი ისტორიული თხზულება „ალემარა-იე ნადერი“ („ნადერის [მიერ] ქვეყნის დამშვენების [ისტორია]“), შედგება სამი წიგნისგან და მოიცავს ცნობებს ამ პერიოდის საქართველოს შესახებაც.

როგორც ქართული და უცხოური წყაროებიდანაა ცნობილი, თეიმურაზ II-ის ქალიშვილი, ქეთევანი მიათხოვეს ნადირ-შაჰის ძმის შვილს, ალი ყული-ხანს. ამ საკითხზე მოჰამმად ქაზემიც წერს. მას საკმაოდ ვრცლად აქვს აღწერილი არა მხოლოდ ქორწილის ეპიზოდი, არამედ თვით ცოლ-ქმრის პირველი დამეც კი. მაგრამ ერთ-ერთ თავში მოჰამმად ქაზემი უკვე თეიმურაზის სხვა ქალიშვილს ახსენებს, რომელიც თეიმურაზ მეფეს ჯერ გადაუმაღლავს, ხოლო შემდეგ ნადირ-შაჰისთვის მიუცია, რის შემდეგაც თეიმურაზისთვის და სხვა ქართველი დიდებულებისთვის ირანის შაჰს გარკვეული მიწები უბოძებია.

საქართველოს ისტორიიდან ცნობილია, რომ თეიმურაზ II-ს ქეთევანის გარდა კიდევ ჰყვავდა ორი ქალიშვილი - ანა და ელისაბედი. ანა დიმიტრი ორბელიანის ცოლი იყო, ხოლო ელისაბედი - ჯერ გიორგი ამილახვარისა და შემდეგ კაცია დადიანის.

ქაზემის თანამედროვე ქართველ ისტორიოგრაფებთან არ ვხვდებით ინფორმაცია თეიმურაზის კიდევ ერთი ქალიშვილის შესახებ. ასევე, არაა ნახსენები ამგვარი რამ მირზა მაჰდი ხან ასთარბადისთანაც, რომელიც, ასევე, ნადერ-შაჰის თანამედროვე მემატანეა.

მოხსენებაში წარმოვადგენთ მოჰამმად ქაზემის ერთ ცნობას (სპარსულ ტექსტსა და მის ქართულ თარგმანს, რომელიც აქამდე არ ყოფილა თარგმნილი) ქართული წყაროთმცოდნეობისთვის უცნობი საკითხის შესახებ.

ვახტანგ ლიჩელი (თბილისი)

**ცენტრალური ამიერკავკასია ძვ.წ. I ათასწლეულის შუახანებში
(ახალი აღმოჩენები გრაკლიან გორაზე)**

გრაკლიანი გორა არის მრვალფენიანი არქეოლოგიური ძეგლი, რომელიც მდებარეობს საქართველოს ცენტრალურ ნაწილში, შიდა ქართლში (კასპის მუნიციპალიტეტი). აქ დადასტურებულია ათი კულტურული ფენა პალეოლითიდან – ვიდრე გვიანანტიკუტი ხანის ჩათვლით. რიგ შემთხვევაში კულტურული ფენებში გამოიყოფა ჰორიზონტებიც. მაგალითად, ადრე რკინის ხანის ფენაში (V ფენა) გამოიყოფა ორი ჰორიზონტი: 5 - ძვ.წ. VIII-VII

საუკუნეები და 5 - ძვ.წ. VI საუკუნე. 5 ჰორიზონტი წარმოდგენილია საცხოვრებელი და საკულტო ნაგებობებით, აგრეთვე სამარხებით; ხოლო 5 ჰორიზონტი კი – საკურთხევლით.

ასევე, VI ფენაში (ძვ.წ. V-IV საუკუნეები) ჯერ-ჯერობით გამოიყოფა სამი ფენა: 6 – ძვ.წ. V საუკუნის მეორე ნახევარი; 6 – ძვ.წ. V საუკუნის მიწურული - ძვ.წ. IV საუკუნის დასაწყისი; V8 - ძვ.წ. IV საუკუნის მეორე ნახევარი. ეს, ანუ VI ფენა განსაკუთრებულ ყურადღებას იმსახურებს, რადგან შეიცავს აქემენიდურ სამყაროსთან ურთიერთობის ამსახველ მასალას.

იმისათვის, რომ შევავსოთ გრაკლიან გორაზე აღმოჩენილი აქემენიდური პერიოდის არქეოლოგიური მასალის სამეცნიერო მნიშვნელობა, გასათვალისწინებელია მთელი ამიერკავკასიის ის არქეოლოგიური კონტექსტი, რომელიც ძვ.წ. V-IV საუკუნეებს განეკუთვნება. პირველ რიგში, ეს არის ე.წ. „აქემენიდური სასახლეები“, რომლებიც აღმოჩენილია როგორც საქართველოში, ისე სომხეთსა და აზერბაიჯანში, ასევე, ცხადია, აღმოსავლეთ ანატოლიაში. მეორე ნიუანსი, რომელიც ასევე განსაკუთრებული მნიშვნელობისაა, არის ის, რომ აღმოსავლეთ საქართველოში ძვ.წ. V-IV სს-ის ნამოსახლარები აქამდე უცნობი იყო და შესაბამისად, ამ პერიოდის ეკონომიკური, კულტურული, რელიგიური და პოლიტიკური ცხოვრების შეფასება ხდებოდა მხოლოდ სამაროვნების მასალისა და ერთი ნამოსახლარის – ხოვლე გორის ერთი ფენის მიხედვით. გრაკლიანი გორის გათხრებმა ტოტალურად შეცვალა ცენტრალური ამიერკავკასიის და კერძოდ, იბერიის ურბანული განვითარების არსებული სურათი, განსაკუთრებით, ეკონომიკის, კულტურისა და ქალაქგეგმარებითი ისტორიის თვალსაზრისით. დადგინდა, რომ ამ ხანაში ქართლის მოსახლეობა ეწევა აქტიურ ეკონომიკურ საქმიანობას (ლითონისა და კერამიკული წარმოება), საკმაოდ ინტენსიურად ითვისებს საცხოვრებელ ფართობს (რაც ნაგებობათა განლაგების სიმჭიდროვეში აისახა) და სამოსახლოთა არეალში – გარდა საკულტო შენობებისა – იყენებს ღია ტიპის საკურთხევლებს ცეცხლთან დაკავშირებული კულტის შესასრულებლად.

ირინა ლობჯანიძე (თბილისი)

სასრული პოზიციის მორფოლოგიური ანალიზი და ზმნური პარადიგმის გენერაცია

აგლუტინაციური ენების კომპიუტერული მოდელირების დროს ხშირად ხდება სასრული პოზიციის ტექნიკური საშუალებების გამოყენება, რომლებიც უზრუნველყოფენ რეგულარული სიმრავლეების ასახვას კონკრეტული ენის მოდელირების დროს. ქართული ენის სტრუქტურა ნარევი ხასიათისაა, იგი არ ექვემდებარება აგლუტინაციის ყველა პრინციპს. ამ მხრივ განსაკუთრებით საინტერესოა ქართული ზმნური პარადიგმის შესაძლებლობები.

წინამდებარე სტატიაში განხილულია სასრული პოზიციის მეთოდების, კერძოდ, ქსეროქსის სასრული პოზიციის ტექნიკური საშუალებების (xfst-სა და lex-ის) გამოყენება ქართული ზმნური პარადიგმის გენერაციისათვის. მორფოსინტაქსის დონეზე ქართული ზმნური პარადიგმის ძირითად სირთულეს მორფემათა შორის გრძელ-კავშირიან დამოკიდებულებათა არსებობა წარმოადგენს. აღნიშნული კავშირების მოდელირებისათვის ქსეროქსის კალკულუსი იყენებს ე.წ. დიაკრიტულ ნიშნებს (flag diacritics). აღნიშნული ნიშნები უზრუნველყოფენ გრძელ-კავშირიან დამოკიდებულებათა დამახსოვრებასა და გენერაციას.

მოხსენების სტრუქტურა შემდეგია: 1. თანამედროვე ქართული ენის ზმნური პარადიგმების ზოგადი მიმოხილვა სასრული პოზიციის ტექნიკური საშუალებების გამოყენების თვალსაზრისით; 2. მორფოლოგიური ანალიზატორის ზმნური მოდულის ზოგიერთი ბლოკი; 3. მორფოლოგიური

ანალიზატორის ტესტირების შედეგები, შეცდომების ანალიზი და მისი განვითარების სამომავლო პერსპექტივა.

ნანა ლომია (თბილისი)

ძირითადი ემოციების გამოხატვის თავისებურებები იტალიურ მხატვრულ ტექსტში

კომუნიკაციის დროს ემოციების გამოხატვა არა მარტო ადამიანის ორგანული რეაქციაა, არამედ ის, ასევე, მოტივირებული ზემოქმედებაა, რომელიც წარმართავს და ბიძგს აძლევს აღქმას, აზროვნებასა და ადამიანის ქცევას. ემოცია რთული მოვლენაა და აერთიანებს ორ მნიშვნელოვან კომპონენტს: ემოციურ მდგომარეობასა და ემოციურ რეაქციას. ემოციები ადამიანის ემოციურ მდგომარეობაში ვლინდება, რომლებსაც თავის მხრივ ემოციურ რეაქციაში გააჩნია ანალოგი. არსებობს ძირითად ემოციათა კლასიფიკაციის სხვადასხვა ტიპები. ჩვენ ვეყრდნობით კ. იზარდის კლასიფიკაციას და მის მიერ გამოყოფილი ათი ემოციიდან საინტერესოდ ჩავთვალეთ ისინი, რომელთა აღწერა ყველაზე ხშირად ხდება მხატვრულ ნაწარმოებებში. ესენია: სიხარული, მწუხარება/დარდი, რისხვა, შიში, შეძრწუნება, სირცხვილი, ზიზღი, სიძულვილი. უნდა აღვნიშნოთ ის ფაქტი, რომ თვისებრივად განსხვავებულ ემოციებს შეიძლება ერთნაირი ემოციური რეაქცია მოჰყვეს.

ჩვენი კვლევის საგანია XX საუკუნის იტალიელ მწერალთა მხატვრული ნაწარმოებების ანალიზის შედეგების შედარება ექსპერიმენტული ფსიქოლოგიისა და ფიზიოლოგიის მონაცემებთან იმ მიზნით, რომ გამოვავლინოთ იტალიურ მხატვრულ დისკურსში ძირითადი ემოციების გამოხატვის თავისებურებების მრავალფეროვნება, რომელიც მნიშვნელოვან როლს ასრულებს მკითხველზე სტილისტური ზემოქმედების თვალსაზრისით.

ლიანა ლორთქიფანიძე, ლიანა სამსონაძე, ანა ჩუტკერაშვილი (თბილისი)

ქართული წინადადების სინტაქსური ანალიზატორი

მოხსენებაში განხილული იქნება ქართული ენის ავტომატური სინტაქსური ანალიზატორი. ეს პროგრამა განკუთვნილია ქართულენოვანი ტექსტების ავტომატური სინტაქსური მონიშვნისთვის. მასში რეალიზებულია ქართული ენის მოდელის როგორც სინტაქსური, ისე მორფოლოგიური დონე.

პროგრამას შესავალში მიეწოდება ტექსტური კორპუსი. მომხმარებელი გამოსავალში ლებულობს წინადადებებზე დაყოფილ ტექსტს, სადაც თითოეულ სიტყვაფორმას მიწერილი აქვს მისი ამოსავალი ფორმა, გრამატიკული და სინტაქსური მახასიათებლები. სიტყვაფორმის სინტაქსურ მახასიათებელს განაპირობებს ის მიმართებები, რომლებითაც სიტყვაფორმა დაკავშირებულია წინადადების სხვა წევრებთან. სინტაქსური აღწერისას ჩვენ ვიყენებთ უშუალო შემადგენლების ხის და სინტაქსური როლებრივი სტრუქტურების აღწერას.

სინტაქსური გარჩევის ხე წარმოდგენილია სიტყვებს შორის ბინარული ურთიერთორიენტირებული კავშირებით. თითოეულ კავშირში მოცემულია *მშობელი სიტყვა* და *მემკვიდრე სიტყვა*. იმისათვის რომ შედეგად მიღებული გრაფი იყოს სინტაქსური გარჩევის ხე, დაცულია სინტაქსური ხის სტრუქტურირების წესები. ამ წესებზე დაყრდნობით და ქართული ენის სინტაქსური კავშირების წესების გათვალისწინებით შევადგინეთ წინადადებაში ყველა შესაძლო სახის კავშირებისა და სტრუქტურებისათვის ურთიერთმიმართების როლებრივი სინტაქსური კავშირების აღწერა ცხრილის სახით. აღნიშნულ ცხრილს შეგვიძლია ვუწოდოთ „ქართული ენის სინტაქსური როლებრივი სტრუქტურების ლექსიკონი“ (აღვნიშნოთ GLSRSV). ლექსიკონის ერთე-

ულში შედის: განხილულ სინტაქსურ კონსტრუქციაში *მემკვიდრე სიტყვის* სინტაქსური როლის სახელწოდების მარკერი (აბრევიატურა), შესაბამისი *მემკვიდრე სიტყვის* სინტაქსური როლის მარკერი, შესაბამისი *მშობელი სიტყვის* სინტაქსური როლის მარკერი, *მემკვიდრე სიტყვის* მორფოლოგიური მახასიათებლები და სხვ.

ტექსტური კორპუსის სინტაქსური ანოტირების სისტემა შედგება რამდენიმე მოდულისაგან: გრაფომეტრული ანალიზატორი, მორფოლოგიური ანალიზატორი, GLSRSV ლექსიკონი, სავარაუდო სინტაქსური ხეების კონსტრუქტორი. მოხსენებაში განხილული იქნება ამ მოდულების ურთიერთკავშირის ალგორითმზე აგებული პროგრამის მუშაობის პრინციპები და წინადადების ავტომატური გარჩევის მაგალითები.

სოფიკო ლორთქიფანიძე (ბათუმი)

არჩილი: „მეფეთა საქებელნი და სამხილებელნი“

არჩილის მხატვრულ-შემოქმედებით კონცეფციაში საგანგებო ადგილი უჭირავს „მართლის თქმის“ პრინციპს. სწორედ მასზეა აგებული არჩილის პოემა „მეფეთა საქებელნი“, სადაც მეფე-პოეტი ისტორიული სიზუსტით, მოკლედ და კონკრეტულად მოგვითხრობს მეფეთა შესახებ.

თავდაპირველად ზოგადი მიმოხილვით შემოიფარგლება, მოიხსენიებსწარმართმეფეებს, ამბობს, რომ ისინი არ იცნობდნენ ღმერთს, თუმცა „საქმით კეთილნი“ და „მდაბლის გულითა“ იყვნენ.

არჩილის ქების ობიექტში მოხვდნენ დავით აღმაშენებელი და თამარ მეფე. დავითის სახასიათოდ ავტორი იყენებს შემდეგ ეპითეტებს: „დამამშვენებელი“, „ბრძენთ შეხმობილი“, „ხორცით უმანკო“, „სულით სპეტაკი“, რომლის მსგავსიცარავინ ეგულება. თამარ მეფეს კი ღმერთს ადარებს, რაც საკმარისია იმისთვის, რომ გავიგოთ მისი დამოკიდებულება ქალი მეფისადმი.

ნაწარმოებში მეფე-პოეტი საკუთარ განცდებზეც საუბრობს და მწვავედ განიცდის სამშობლოსგან მოშორებით ყოფნასა და ნოსტალგიით გამოწვეულ აუტანელ გრძნობას. ბრძოლის ველიდან გაქცევასა და უცხოეთში გადახვეწას კი იგი სხვა მეფეთაგან განსხვავებითიძულებად მიიჩნევს და არა ნებაყოფლობით გადადგმულ ნაბიჯად. აქვე დასძენს, რომ უთავბოლო ხეტიალით „აღვირჩიე მე სამარე“ და „ყოვლისავე აღსასრულად ესე ვპოვე მოსახმარედო“.

სწორედ ამ საკითხებზე იქნება გამახვილებული ყურადღება მოხსენებაში, რომელშიც შევეცდებით გავანალიზოთ საუკუნეების წინ მეფე-პოეტის მიერ გაკეთებული შეფასება დიდებულთა ამა ქვეყნისათა მიმართ.

შორენა ლორთქიფანიძე (ბათუმი)

ინდივიდუალურ-საავტორო ნეოლოგიზმები ზურაბ გორგილაძის პოეზიაში

ენა მუდმივად ცვალებადი კატეგორიაა, მასში ჩნდება ახალი ლექსიკური ერთეულები, მდიდრდება ლექსიკური ფონდი. განსაკუთრებით საინტერესოა ამ მხრივ მხატვრული ლიტერატურის როლი, რომელიც არის ასპარეზი უამრავი ახალი ფორმისა, რომლებიც, შესაძლოა, დამკვიდრდეს სალიტერატურო ენაში, მის კუთვნილებად იქცეს.

ნეოლოგიზმებად იწოდება ის ახალი სიტყვები, რომლებიც ჯერ კიდევ ვერ იქცნენ შესატყვისი ცნებების შესაბამის დასახელებებად, შეინარჩუნეს სიახლის ელფერი და ჯერ კიდევ არ მოხვედრილან ლექსიკონებში. ადამიანებიც ჯერ არ არიან შეჩვეულნი ამ „სიახლეს“.

ჩვენი კვლევის საგანია ინდივიდუალურ-საავტორო ნეოლოგიზმების შესწავლა ზურაბ გორგილაძის პოეზიაში. აქვე შემოდის ოკაზიონალიზმებიც. თუ სიტყვა შეიქმნა რაიმე შემთხვევის გამო, კონკრეტული კონტექსტისთვის, მას **ოკაზიონალური** ეწოდება (ლათ. casus- შემთხვევა).

ზ. გორგილამის ხალას პოეტურ ნიჭზე მეტყველებს სიტყვაქმნადობის იშვიათი ნიმუშები, რომელთაც პირობითად ასე ვაჯგუფებთ:

I. ნეოლოგიზმები, რომელთა შექმნაც განპირობებულია რითმით: *ნაოქროვარი* (მგლოვარს ერთიმება); *შემესისხლთაგანა, შემეხორცთაგანა* (ერთიმება ტაგანას); *მივდინდები* (ზინდები); *სხივტოტა* (მივდოდა).

II. ზოგი ახალი ლექსიკური ერთეულის შექმნას ალიტერაცია უნდა ედოს საფუძველად: *ზურნის ზუნზლი, ხვართქლი ხვართქლებს; შემომეფართქალა... ლოფორთქანა; საფორჩხელას ჩონჩხლო ჯაგები, ჟანგნაფლეთი ჟამი, ხვარჩი ... ხარჯი, ფურტკნავს ფუნჯი ...*

III. ზოგი სიტყვა მიღებულია სხვა სიტყვათა ანალოგიით: ხელისგული/ *უბეგული*,

IV. ლექსიკურ ერთეულთა უმეტესობა არცერთი ზემოდასახელებული ფაქტორით არაა შეპირობებული: *ფერთაგორი, თოთოშა...* მეტად საინტერესოა ნასახელარი ზმნები (*გვანგაშებ, ვიძინარე, ბალიშდება, იპრინცება, იძღვენება, ნიაღვარდება, ზნეობს, გადაუკუნდა, ვაფარდაგებ*), *საწყისები (გამჩუმარება, გამდუმარება)* და კომპოზიტები (*ჭვავტოტა, კოჭბორჯგალა, ქვალვენთება, ბედბღვიალა, წელწაფრენილი, ფეხმსუბუქი*).

პოეტურ-ინდივიდუალური ნეოლოგიზმები მხატვრული ლიტერატურის კუთვნილებაა და მწერლის ან პოეტის შემოქმედებითი ნიჭის, მისი მხატვრული პოტენციალის საზომია.

მანუჩარ ლორია (ბათუმი)

მრავალთნიკური საქართველო

საინფორმაციო ტექნოლოგიების განვითარებამ ანთროპოლოგიური ფილმების შექმნის პროცესს დააჩქარა და აქცია წარმოების ნაწილად, და გვამცნო, რომ ფილმი არის მეცნიერული ტექსტის პრინციპულად ახალი, ნოვატორული სახე. სხვადასხვა ვიზუალური მასალის გამოყენებამ ანთროპოლოგიური კვლევის პროცესში საფუძველი დაუდო ვიზუალური ანთროპოლოგიის ჩამოყალიბებას. ვიზუალური ანთროპოლოგია ინტერდისციპლინარული სამეცნიერო მიმართულებაა, რომელშიც თავმოყრილია სახელოვნებო, სოციალური და ჰუმანიტარული დარგები. ვიზუალური ანთროპოლოგიის საგანია ეთნოგრაფიული ფოტოების, ჩანახატების, ფილმების შექმნა და ანალიზი. გამოჩენილი ამერიკელი ანთროპოლოგი მ. მიდი წერდა: „ვიზუალურ ანთროპოლოგიის მთავარი მიზანი უნდა იყოს კულტურის აუდიოვიზუალური დოკუმენტაცია და ანალიზი... ვიზუალური მასალები, რომლებიც ინარჩუნებენ დროის რეალობას, წარმოადგენენ ახალი ჰიპოთეზის აღუწერელ წყაროს“.

ნაშრომში ვიზუალური ანთროპოლოგიის გამოყენებით პირველადაა მთლიანობაში წარმოდგენილი ქართულ ფილმებში ასახულ მულტიეთნიკური საქართველო. კერძოდ 2007 წელს გადაღებული 9 დოკუმენტური ფილმი, საქართველოში მცხოვრები ეთნიკური უმცირესობების – სომხების, აზერბაიჯანელების, ებრაელების, ბერძნების, ქურთების, ქისტების, უდიების, უკრაინელების, ოსების ეთნოისტორიისა და კულტურის შესახებ. დოკუმენტური ფილმების ციკლი მოამზადა საქართველოს საზოგადოებრივმა მაუწყებლობამ საქართველოს ეროვნული ინტეგრაციის პროგრამის ფარგლებში, რომელიც დააფინანსა აშშ-ს საერთაშორისო განვითარების სააგენტომ (USID) და განახორციელა საქართველოს გაეროს ასოციაციამ.

ანთროპოლოგიური კვლევის პროცესში სათანადო ვიზუალური მასალის გამოყენება (საველე-ეთნოგრაფიულ მასალებთან თუ წერილობით წყაროებთან შედარების გზით) საინტერესო დასკვნების გამოტანის შესაძლებლობას იძლევა. ამ კუთხით, ვიზუალური ანთროპოლოგიის კვლევის პრინციპების დანერგვა თანამედროვე ქართულ ეთნოლოგიაში/ანთროპოლოგიაში ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი საკითხია.

**მორფოლოგიისა და ფონოლოგიის პრიმატი
ბრუნვის ნიშანთა ალომორფების დისტრიბუციის ბრუნვის სისტემაში**

ცნობილია, რომ ენებს აქვთ ფონემათა შეერთების ძირითადი სინტაგმატური მოდელები, რომლებიც არეგულირებენ სიტყვაში ფონემათა განაწილებას. ამავე დროს, ენებს აქვთ მორფოლოგიური დონის მოდელებიც მორფემათა არანაწილების საკუთარი წესებით. ფონემატური წესები გამოიყვანება მორფემის ფარგლებში, რადგან საზღვარი ემორჩილება მორფოლოგიის კანონებს, შიგნით კი ფონემატური კანონზომიერებაა. ხშირად სიტყვაში მორფემათა და ფონემათა განაწილების წესები ერთმანეთთან წინააღმდეგობაში მოდის, ამიტომ ენა მიმართავს მორფონოლოგიურ ცვლილებებს.

საინტერესო სურათი იკვეთება ბრუნვის სისტემაში ალომორფთა რეალიზაციისას ფონოლოგიურ და მორფოლოგიურ მოდელთა პრიმატზე დაკვირვების შედეგად ქართულ სალიტერატურო ენასა და დიალექტებში. დიალექტების მონაცემთა შესწავლა საინტერესოა იმდენად, რამდენადაც იქ ბრუნვის ნიშანთა ალომორფები მრავალი ნაირსახეობითაა წარმოდგენილი და მათი დისტრიბუცია რიგ შემთხვევებში სალიტერატურო ქართულისაგან განსხვავებულ წესებს ემორჩილება. მაგ.: მორფოლოგიური მოდელი უცვლელადაა რეალიზებული (ფონემატური დაწოლის გარეშე): იმან მოიტანა *შემა-ი* (ქართლური), მერე იკლო *ტყე-მა* (გურული), *ქალ-მან* უთხრა (ჯავახური), *რუ-ის* დასახვეტათ თოკი გვაქვს (კახური) და სხვ.; ზოგჯერ პრიმატი ეკუთვნის ფონოლოგიას: ნაოფლარს *ჯვარ-შ* დაგვიწერი (ხევსურული), იქნებ ან *წყალ-შ* წაილოო (ფშაური), გავიდა ქალი და ემახის *ქმარ-შ* (კახური) და სხვ.

მნიშვნელოვანია ფონოლოგიურ და მორფოლოგიურ მოდელთა პრიმატის, მათი უპირატესობის წარმოჩენის შემაპირობებელ ფაქტორებზე დაკვირვება. შეინიშნება გარკვეული კანონზომიერებანი მოდელთა გაფართოება-დავიწროების თვალსაზრისითაც.

ნანა მაზმიშვილი, ნინო აროშიძე (ბათუმი)

საკვების თემატიკაზე აგებული იდიომებით დანახული ქართული და ინგლისური კულტურა

*„ჩვენი კვების ისტორია ჩვენი ისტორიაა“.
Wilson*

იდიომები წარმოადგენს ერის კულტურული ცხოვრებისა და ისტორიის გამოსახვის ერთ-ერთ ყველაზე ეფექტურ საშუალებას იმდენად, რამდენადაც თითოეული იდიომი, ჩვეულებრივ, ერის ისტორიის რომელიმე კონკრეტულ პერიოდში იბადება, ქვეყნის ცხოვრებაში მნიშვნელოვანი შემთხვევისა თუ მოვლენის საფუძველზე, რაც მხოლოდ ამ ერთან ან ქვეყანასთან ასოცირდება.

კონკრეტული ერის მატარებელი ერის სოციალური, პოლიტიკური, კულტურული ცხოვრების განსაკუთრებულობისა თუ ტრადიციებისა და წეს-ჩვეულებების, ყოველდღიური ცხოვრების შესახებ მეტად მკაფიო მინიშნებას, საკვების თემატიკაზე აგებული სხვადასხვა ლექსემის შემცველი იდიომები იძლევიან, შეიცავენ რა მსგავსი კატეგორიის იდიომები ინფორმაციას კვების რაციონის სპეციფიკის, საკვების ტიპისა თუ ოდენობის, საკვების მიღების პროცესის თავისებურებების შესახებ.

სხვადასხვა კულტურაში არსებული საკვების თემატიკაზე აგებული იდიომების კვლევის შედეგები, ერის ყოფიერებისთვის დამახასიათებელი როგორც უნიკალური, ისე უნივერსალური ნიშნების შესახებ საინტერესო დასკვნების გაკეთების საშუალებას იძლევა. სხვადასხვა საკვების

სახელწოდების შემცველი ინგლისური და ქართული იდიომების შესწავლა ინგლისური და ქართული საზოგადოების საერთო და განმასხვავებელი ყოფიერების ნიუანსების მკაფიო სურათს იძლევა.

ელგუჯა მაკარაძე (ბათუმი)

ისტორიული პოეტიკის საგანი და მეთოდი

თანამედროვე ლიტერატურის თეორიაში ისტორიული პოეტიკის ცნება რამდენიმე მნიშვნელობით გამოიყენება, კერძოდ:

1. ლიტმცოდნეობის დარგია, რომელიც სწავლობს მხატვრული აზროვნების წარმოშობასა და განვითარებას კონკრეტული ჟანრის საზღვრებში;

2. წარმოადგენს გარკვეული მეთოდოლოგიური პრინციპებისა და კვლევის სტრატეგიების სისტემას;

3. შეისწავლის დამწელობამდელ სიტყვიერებასა და მითოლოგიას

4. შუალედური რგოლია ლიტერატურის ისტორიასა და თეორიას შორის, აღწერს ლიტერატურის გენეზისსა და ევოლუციის თავისებურებას.

თითოეული ზემოთ აღნიშნული განსაზღვრება ისტორიული პოეტიკის, როგორც სამეცნიერო დისციპლინის, არსებით ნიშნებს გამოხატავს, რომელთა გათვალისწინებით ისტორიული პოეტიკის საგანი შეიძლება ასე განვსაზღვროთ: ის სწავლობს ესთეტიკურ ობიექტის გენეზისსა და განვითარებას, მის არქიტექტონიკას, მის ჩამოყალიბებას შინაარსობრივი მხატვრული ფორმების პროცესში.

ისტორიული პოეტიკა ისტორიულ-შედარებითი ლიტმცოდნეობის წიაღში ჩაისახა და განვითარდა. მის ამოცანას იმთავითვე წარმოადგენდა ლიტერატურის განვითარების შინაგანი ლოგიკის ამოხსნა, პოეტური ევოლუციის კანონების გამორკვევა. დროთა განმავლობაში, აღნიშნული მეთოდი ყალიბდება, როგორც გენეტიკური და ისტორიულ-ტიპოლოგიური მეთოდოლოგია.

ემზარ მაკარაძე (ბათუმი)

თურქეთის გეოპოლიტიკური ფაქტორი ცივი ომის შემდგომ პერიოდში

XX საუკუნის 90-იანი წლებიდან, ორპოლუსიან წყობაზე დაფუძნებული ცივი ომის ბალანსის გაქრობამ, მსოფლიოში კვლავ გეოპოლიტიკური და გეოეკონომიკური ვაკუუმის ზონები წარმოქმნა.

გეოპოლიტიკური ვაკუუმის ზონებმა დიდად დააინტერესა თურქეთი, რომელიც სარტყელის ერთ-ერთ ყველაზე მნიშვნელოვან რგოლზე - ანატოლიის ნახევარკუნძულზე მდებარეობს. ამ ფაქტმა გარდაუვალი გავლენა იქონია ქვეყნის ძირითადი გლობალური და რეგიონული სტრატეგიების ჩამოყალიბებაზე.

ტაქტიკური ბრძოლა და ამ ბრძოლის გამო აქტუალური გეოპოლიტიკური ბალანსები, ცივი ომის შემდგომი პერიოდის ძალთა ბალანსზე დამყარებულ დინამიურ პირობებში, ახალ ელემენტებთან ერთად, კვლავ დღის წესრიგში დადგა. ამ პერიოდიდან მოყოლებული, გეოპოლიტიკა, გლობალურ ბალანსებსა და რეგიონულ ურთიერთგავლენის ზონებს შორის ურთიერთდამოკიდებულების გაზრდის პარალელურად, უფრო და უფრო დიდ მნიშვნელობას იძენს.

გეოპოლიტიკური თვალსაზრისით, თურქეთი სახმელეთო და საზღვაო ძალაუფლების – აღმოსავლეთიდან დასავლეთით და ჩრდილოეთიდან სამხრეთით გადაჭიმული რეგიონების ცენტრში მდებარეობს. თურქეთში იკვეთება ორი მნიშვნელოვანი სახმელეთო (ბალკანეთი და კავკასია) და საზღვაო გასასვლელი (სრუტეები). თურქეთი ამ რეგიონების ახლო აღმოსავლეთსა და კასპიის რეგიონთან დაკავშირებას უზრუნველყოფს. აღმოსავლეთიდან დასავლეთის მიმართულებით კი თურქეთი (ანატოლიის ნახევარკუნძული) წარმოადგენს ყველაზე მნიშვნელოვან რგოლს ევრაზიის კონტინენტის გარშემო მდებარე სტრატეგიულ ნახევარკუნძულებს შორის.

ნანა მაკარაძე (ბათუმი), იაგორ ბალანჩივაძე (ქუთაისი)

ცაცია ბავშვები და მათთან მუშაობის თავისებურებები

ადამიანის ტვინი ორი ნახევარსფეროსგან შედგება. თითოეულს თავისი „სამოქმედო არეალი“ და საკუთარი „გავლენის სფერო“ აქვს. მარჯვენა ნახევარსფერო იდეების გენერატორია და პასუხს აგებს არავერბალური ინფორმაციის გადამუშავებაზე (ნიშნები, სიმბოლოები, სახისმეტყველება...), წარმოსახვაზე (ვოცნებობთ, ვფანტაზიორობთ და ვთხზავთ), ფერის, მუსიკისა და რიტმის აღქმაზე და ა. შ. მარცხენა კი ვერბალურ ინფორმაციას ამუშავებს - მეტყველება, წერა, კითხვა, ფაქტების, სახელებისა და თარიღების დამახსოვრება, ანალიზი, ლოგიკა და მათემატიკური შესაძლებლობები მისი პრიორიტეტებია. სხეულის მოძრაობას უზრუნველყოფს ორივე ნახევარსფეროს ერთობლივი შეთანხმებული მუშაობა. მარცხენა ნახევარსფერო მარჯვენა ხელ-ფეხს მართავს, მარჯვენა კი – მარცხენას. მეცნიერთა და მკვლევართა დაკვირვებით, ერთ-ერთი ნახევარსფერო ყოველთვის დომინირებს. სწორედ მასზეა დამოკიდებული, მემარჯვენე იქნება ადამიანი თუ მემარცხენე (ცაცია). მემარცხენეობას განაპირობებს მარჯვენა ნახევარსფეროს დომინირება, თუმცა ასევე შესუსტებულია ტვინის ნახევარსფეროებს შორის კავშირი.

ცაცია არის ადამიანი, რომელიც თავისი საქმის აბსოლუტურ უმრავლესობას მარცხენა ხელით აკეთებს. იყო პერიოდი, როდესაც ცაცია, ანუ მარცხენა ხელის ხმარება, ლამის დანაშაულად ითვლებოდა. ბავშვს, რომელიც ცაციისაკენ იყო მიდრეკილი, გამუდმებით უკრძალავდნენ მარცხენა ხელით წერას, ბურთის სროლას და ა. შ. დღეს ცაციებისადმი განსხვავებული დამოკიდებულება აღარ შეიმჩნევა, რადგან ფიზიოლოგები, ფსიქოლოგები და პედაგოგები ერთხმად აღიარებენ, რომ „მემარცხენეობა“ იშვიათი, მაგრამ ბუნებრივი მოვლენაა. ამიტომ ბავშვისთვის მარცხენა ხელის ხმარების აკრძალვა დაუშვებელია.

მემარცხენეობის მიზეზი დღემდე ამოუცნობია. მე-19 საუკუნიდან მოყოლებული, ვხვდებით სხვადასხვა მოსაზრებას ცაციობის გამომწვევი მიზეზების შესახებ. 4 წლის ასაკისთვის, პრაქტიკულად, უკვე შესაძლებელია იმის განსაზღვრა, ბავშვი მარცხენა ხელს არჩევს სამოქმედოდ თუ მარჯვენას. არსებობს სპეციალური ტესტი, რომლის მონაცემებზე დაყრდნობითაც, ოჯახურ პირობებშიც კი შესაძლებელია დომინანტური მიმართულების განსაზღვრა.

თამარ მამარდაშვილი (ქუთაისი)

თავისებურებანი მიმლეობათა წარმოებაში

მიმლეობა არის ნაზმნარი სახელი, რომელიც საწარმოებლად აღებული ზმნის სუბიექტს ან პირდაპირ ობიექტს უდრის, ირიბი ობიექტის გამოხატვა მას არ შეუძლია, ზოგჯერ იგი აღნიშნავს

მოქმედების ადგილს ან იარაღს. მიმღობის იმ დანაკლისი ფორმების შესავსებად, რომლებიც ამათუ იმ ზმნის ფუძიდან არ იწარმოება, ენა სხვადასხვა საშუალებას მიმართავს, კერძოდ, მოქმედებითი გვარის აწმყო დროის მიმღობა ზმნისწინის დართვის შემთხვევაში ნამყო და მყოფადი დროის შინაარსით იტვირთება, თუმცა, მათ შორის სხვაობას უკვე ზმნისწინი ვეღარ ქმნის და ნამყო დროის სასუბიექტო მიმღობა სათანადო შინაარსს დაუბრკოლებლად გადმოგცემს აღწერთი წარმოების მეშვეობით, კერძოდ, ნამყო დროის საობიექტო მიმღობის წინ ამოსავალი ზმნის პირდაპირი ობიექტი დაისმის და რთული ფუძე მთლიანად მოქმედებითი გვარის ზმნის სუბიექტს დამოხატავს (ხმალამოწვდილი, ქუდმოგლეჯილი). როგორც კვლევაში გვიჩვენა, ამგვარ ფორმათა საწარმოებლად გამოყენებულია მხოლოდ ნამყო დროის -ილ და -ულ სუფიქსიანი ფუძეები.

მოქმედებითი გვარის ზმნებს აქვს მყოფადი და ნამყო დროის მიმღობები, მაგრამ რადგან მას აწმყო დროის საობიექტო მიმღობის ფორმები არ მოეპოვება, შესაბამისად, არა გვაქვს ვნებითი გვარის ზმნის სუბიექტის გამოსახატავი ფორმა აწმყო დროისა, რის გამოც ამ მიზნით სხვადასხვა საშუალებაა გამოყენებული. ჩვენს ნაშრომში განხილულია სხვადასხვა სახის მაწარმოებლიანი მიმღობები, მოცემულია მათი ფორმოზრვი-ფუნქციური და სემანტიკური ანალიზი, ყურადღებაა გამახვილებული პარალელურ ფორმებზე, რომელთა უმეტესობა არსებითად ერთი და იმავე სემანტიკური მნიშვნელობის გამომხატველია, ამდენად, მათ მორფოლოგიური ფუნქციაც იდენტური აქვთ, თუმცა, არის შემთხვევები, როცა საანალიზო ფორმებს შორის ნიუანსური სემანტიკური სხვაობა მაინც შეინიშნება, რასაც, რასაკვირველია, თავისი გამომწვევი მიზეზები აქვს, იქნება ეს ზმნისწინიანი და უზმნისწინო ფორმების შეფარდება, ოდენ პრეფიქსული და პრეფიქს-სუფიქსური მიმღობების მიმართება თუ სხვა.

ნანი მამულაძე, მარინე გურგენიძე (ბათუმი)

შინ სწავლების თავისებურებანი, პრობლემები და მათი გადაჭრის გზები

პრაქტიკამ გვიჩვენა, რომ სწავლისას ბევრი ბავშვი განიცდის სწავლასთან დაკავშირებულ სირთულეებს, რაც შეიძლება გამოწვეული იყოს მოსწავლის ფიზიკური, ინტელექტუალური, სოციალური, ემოციური თუ სხვა მდგომარეობით. ქვეყნის საგანმანათლებლო სისტემის ვალდებულებას კი წარმოადგენს მოძებნოს ყველა ბავშვის წარმატებით სწავლების გზები.

ინკლუზიური განათლება არის მიდგომა, რომელიც ცდილობს მიუხედავად შესაძლებლობისა, ყველა სასკოლო ასაკის ბავშვის ჩართვას სასწავლო პროცესში. ინკლუზიური განათლება აღიარებს სწავლების პროცესში მოსწავლეთა მრავალფეროვნებას და განსხვავებულობას. განსხვავებული საგანმანათლებლო შესაძლებლობების და საჭიროების მქონე მოსწავლეების განათლება სწავლების განსხვავებული მიდგომების, სტრატეგიებისა და მეთოდების გამოყენებას ითვალისწინებს. შესაბამისად, განათლების სისტემაში სკოლა წარმატებულად ითვლება, თუ მას მოსწავლეთა ინდივიდუალური განსხვავებულობის მიმღებლობა გააჩნია და შესწევს უნარი შესაბამისი განათლებით უზრუნველყოს თითოეული მოსწავლე. სწორად დაგეგმილი ინკლუზიური განათლების პირობებში, ყველა მოსწავლეს ეძლევა შესაძლებლობა საკუთარი პოტენციალის სრულად რეალიზებისთვის.

ინკლუზიური განათლება ეფუძნება **სპეციალური განათლების მოდელს**. ამ მოდელის ამოსავალი დებულებაა ის, რომ შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე ბავშვებს უნარების განვითარებისა და აკადემიური ჩვევების ასათვისებლად ესაჭიროებათ სპეციალური გარემო და სპეციალური საგანმანათლებლო მომსახურება ინდივიდუალური საჭიროებების გათვალისწინებით.

სპეციალური განათლების მოდელის ფარგლებში სწავლების რამდენიმე ალტერნატივას შორის საყურადღებოა შინ სწავლების მოდელი.

ნაშრომში წარმოდგენილია შინ სწავლების ძლიერი და სუსტი მხარეები და ჩატარებული კვლევების ანალიზის საფუძველზე მოწოდებულია რეკომენდაციები შინ სწავლების პროცესის ორგანიზების გასაუმჯობესებლად.

ნესტან მამუჭაძე (ბათუმი)

**ახალი ამბების გაშუქების ზოგიერთი ფუნქციური თავისებურება
(აჭარის მაგალითზე)**

ჟურნალისტიკა საზოგადოებრივი სამსახურის სახეა, რომელიც ადამიანს გონივრული გადაწყვეტილების მისაღებად მისთვის მნიშვნელოვან ინფორმაციას აწვდის. მოგახსენებთ, ასეთ ჟურნალისტიკას ხანგრძლივი და სახელოვანი ისტორია აქვს. იგი არა მარტო საზოგადოების ინფორმირებულობას, არამედ გართობასაც განიზრახავს. „ნამდვილი ჟურნალისტები არიან არაოფიციალური საჯარო მოხელეები, რომელთა დანიშნულება საზოგადოების სამსახურში ყოფნაა“, – წერს უიკჰემ სტიდი (ლონდონის „ტაიმზის“ რედაქტორი). ჟურნალისტიკას აჭარაში მე-20 საუკუნის დასაწყისიდან ეყრება საფუძველი და აქ ნაპოვნი პირველი გაზეთი 1911 წლით თარიღდება. რაც შეეხება სამაუწყებლო მედიას, იგი მხოლოდ რამდენიმე ათეული წლის ისტორიას ითვლის. ეს არცთუ ისე ხანგრძლივი პერიოდი ნათლად ადასტურებს კამიუს სიტყვებს: „რა პიროვნული სისუსტეებიც არ უნდა გვექონდეს, ჩვენი მოწოდების კეთილშობილება ყოველთვის გამყარებული იქნება ორ ზნეობრივ პრინციპზე, რომლებზე უშუალო დაკვირვებაც ძნელია: ვერ ვცრუობთ იმის შესახებ, რაც ვიცით, და ძალდატანებისადმი წინააღმდეგობა“.

ნაშრომში „ახალი ამბების გაშუქების ზოგიერთი ფუნქციური თავისებურება (აჭარის მაგალითზე)“, სწორედ ამ პრინციპების დაცვასა და წარმოჩენაზე გვექნება საუბარი. ამბისთვის სანდო და შესაფერისი ინფორმაციის მოსაგროვებლად ჟურნალისტმა უნდა იცოდეს, რა აინტერესებს აუდიტორიას და რა უნდა იცოდნენ მათ; აუცილებელია ეძებოს მოვლენის განსხვავებული, უჩვეულო, უნიკალური მხარეები, რომლებიც მას ხატოვნად დაახასიათებდა და სხვა მსგავსი მოვლენისგან გამოარჩევდა. გაზეთები: „აჭარა“, „ბათუმელები“ და „აჭარა P.S“, „საქართველოს საზოგადოებრივი მაუწყებლის აჭარის ტელევიზია და რადიო“ და „ტელეარხი 25“ იძლევა იმის საშუალებას, რომ ახალი ამბების გაშუქების ზოგიერთი ფუნქციური თავისებურების კვლადკვალ დავკონკრეტდეთ და სათანადო მაგალითებსაც დავეყრდნოთ.

თინათინ მარგალიტაძე (თბილისი)

**ახალი ევროპულ-ქართული აკადემიური ორენოვანი ელექტრონული
ლექსიკონების შედგენის მეთოდოლოგიის საკითხები**

წინამდებარე მოხსენებაში თავმოყრილია ბოლო წლების კვლევის შედეგად მიღებული დასკვნები, რომელთაც სასურველია დაეფუძნოს ახალი ევროპულ-ქართული ორენოვანი ლექსიკონების შედგენის მეთოდოლოგია. აღნიშნული მოიცავს როგორც ლექსიკონების მაკროსტრუქტურას, ანუ სიტყვანის შერჩევის პრინციპებს, ისე ლექსიკონების მიკროსტრუქტურას, ანუ სალექსიკონო სიტყვა-სტატიამი ინფორმაციის წარმოდგენის პრინციპებს. ლექსიკონების შედგენის მეთოდოლოგია თავისთავად გულისხმობს სიტყვა-სტატიისათვის მონაცემების მოძიებისა და დამუშავების თანამედროვე მეთოდების გამოყენებას.

მოხსენებაში მნიშვნელოვანი ადგილი დაეთმო ენობრივი ეკვივალენტობის პრობლემას და მისი გადაჭრის გზებს ორენოვან ლექსიკონებში.

ორენოვანი ევროპულ-ქართული ლექსიკონების შედგენისას მნიშვნელოვანია წყაროების საკითხი. მოხსენებაში ნაჩვენებია იქნება, რომ ასეთ წყაროებად გამოყენებულ უნდა იქნეს ევროპული ენების ვრცელი განმარტებითი ლექსიკონები; ევროპული ენების ელექტრონული კორპუსები; უნდა შეიქმნას ევროპულ-ქართული პარალელური კორპუსები, რისთვისაც უკვე შემუშავებულია პროგრამული პლატფორმა.

მოხსენებაში ასევე წარმოდგენილი იქნება დიდი ინგლისურ-ქართული ონლაინლექსიკონის გამოყენების პერსპექტივები ევროპულ-ქართულ ლექსიკოგრაფიულ პროექტებში.

რევაზ მარსაგიშვილი (თბილისი)

სიტყვა: სოციოკულტურული ინფორმაციის მატარებელი ენობრივი ერთეული

როგორც ცნობილია, თანამედროვე ენათმეცნიერების ე. წ. „პარადიგმული დინამიკა“ ორ ეტაპად წარიმართა. თავდაპირველად კომუნიკაციური პარადიგმის თეორიული საფუძვლები შემუშავდა და შესაბამისად, ემპირიული კვლევებიც კომუნიკაციურ ერთეულებზე – სამეტყველო ქმედებებზე, ტექსტებზე, დისკურსზე – განხორციელდა, მაგრამ ვინაიდან ნებისმიერი კომუნიკაციური ხდომილება ამა თუ იმ კულტურულ სივრცის კუთვნილებაა, ბუნებრივად დადგა ახალი – ლინგვოკულტუროლოგიური პარადიგმის ჩამოყალიბების აუცილებლობა, რამაც, თავის მხრივ, გამოიწვია ინტერკულტურული შეპირისპირებითი კვლევების სიმრავლე.

აღსანიშნავია, რომ ამ ტიპის კვლევები გასცილდა ზემოხსენებულ კომუნიკაციურ სტრუქტურებს და თავის ფარგლებში მოაქცია აგრეთვე ეროვნული კულტურული სპეციფიკით აღბეჭდილი ისეთი ენობრივი ერთეულებია, როგორცაა იდიომები, ევფემიზმები, უზუალური მეტაფორები, ტაბუირებული სიტყვები და ა. შ. ეს ის ლექსიკური ჯგუფებია, რომლებშიც დავანებულია ამ თუ იმ ერის კოლექტიური სოციალური პრაქტიკა, გამოცდილება, ფასეულობები.

მნიშვნელოვანად მიმაჩნია ის ფაქტიც, რომ უახლეს ლინგვისტურ კონტექსტში ხედვის ახალ კუთხეს იძენს ვილჰელმ ფონ ჰუმბლდტის მოძღვრება „სამყაროს ენობრივის სურათის“ შესახებ.

მოხსენებაში ქართული, ინგლისური და რუსული ენის მასალაზე დაყრდნობით, „სიტყვა“ განხილულია, როგორც განსხვავებული სოციოკულტურული ინფორმაციის მატარებელი ენობრივი ერთეული.

გიორგი მასალკინი (ბათუმი)

კოლექტიური ფსიქოლოგიური რეალობის საკითხისადმი

რეალური ნივთებისა და რეალური ურთიერთობების სამყაროს ცვლის ნიშნებისა და სიმულაკრების სამყარო, ერთგვარი ჰიპერრეალობა (ხელოვნური, ვირტუალური რეალობა), რომლის საფუძველს სიმულაცია წარმოადგენს. ეს ჰიპერრეალობა კოლექტიურ ფსიქოლოგიურ რეალობას წარმოადგენს და ის თანავედროვე ტექნოლოგიების პროდუქტია. ამ ჰიპერრეალობას ახასიათებს ერთადერთობა. მისი მეინსტრიმული ნაწილი მარტივი და შავ-თეთრია. მსგავსი რეალობა კარგად იკიდებს ფეხს არა მარტო იდეოლოგიზირებული (ტოტალიტარულ ან ავტორიტარულ) რეჟიმების პირობებში, არამედ ყველაზე დემოკრატიულშიც კი.

გარკვეული კულტურები და, მათ შორის, ქართული: მითოლოგიურ-რიტუალურ-მოზაიკური, - ადვილად ხდებიან სიმულაციური აქტივობით შექმნილ ჰიპერრეალობის ჰაფანგში.

იოლად რომ ვთქვათ, „სპექტაკლის საზოგადოება“ მოითხოვს კიდევაც „სცენურ (ხელოვნურ) რეალობას“, ეს მისთვის ნაცნობი და ხშირად ერთადერთი მისაღები გარემოა. ტექნოლოგიები და მასმედია მხოლოდ პასუხობს და შემდეგ აფორმებს და კვებავს საზოგადოებაში არსებულ მოლოდინებს.

მერაბ მაღრაძე (ქუთაისი)

ფუნქციონალურ მოთხოვნილებათა ადგილი სწავლის მოტივაციაში

ბოლოდროინდელ განათლების ფსიქოლოგიაში დამკვიდრდა სწავლის მოტივების დაჯგუფება გარეგან და შინაგან მოტივებად, მაგრამ ამ კლასიფიკაციის პრინციპი ბოლომდე ნათელი არაა. საქმე ისაა, რომ მოტივის ცნების ნებისმიერი გაგება აუცილებლად გულისხმობს სუბიექტზე მის დამოკიდებულებას. ამდენად, მოტივში მხოლოდ შინაგანი (სუბიექტური) მდგომარეობა შეიძლება იგულისხმებოდეს. მაშინ, რას უნდა ნიშნავდეს გარეგანი მოტივი? ცხადია, მხოლოდ იმ საგნობრივ მოცემულობას, რომელიც ქცევითი აქტივობის ინტენციონალური ობიექტია.

სწავლის მოტივების გარეგანად და შინაგანად დაყოფა ანგარიშს ვერ უწევს იმ გარემოებას, რომ საგნობრივი ინტენცია სწავლასთან შინაგანად დაკავშირებულ მოთხოვნილებათა უმეტესობას აქვს. მაგალითისთვის შემეცნებითი ინტერესის დასახელებაც საკმარისია. ყველასთვის ნათელია, რომ იგი სუბსტანციონალური მოთხოვნილების ნაისახეობაა. აქედან გამომდინარე, ნამდვილად შინაგანი არის მხოლოდ საკუთრივ აქტივობის ტენდენცია, რომელიც ადამიანისთვის დამახასიათებელი ყველა ფსიქიკური თუ ფიზიკური უნარის შესაბამის ფუნქციონალურ მოთხოვნილებებად დიფერენცირდება.

თუ აუცილებელია სწავლის მოტივების დაჯგუფება ქცევითი ამოცანის ინტენციონალობის ნიშნით, მაშინ სწავლის ნამდვილად შინაგან მოტივებად მხოლოდ მისი განხორციელებისთვის საჭირო უნარების, პირველ რიგში, კოგნიტური პროცესების, აქტივაციის ფუნქციონალური მოთხოვნილებები უნდა მივიჩნიოთ, რადგან ისინი მიმართულნი არიან საკუთრივ პროცესზე და საგნობრივი (გარეგანი) ინტენცია არ ახასიათებთ. სწორედ ასეთი მოტივაციური საფუძველი აძლევს სწავლას ინტროგენური ქცევის ხასიათს და ხდის მას ქცევის დამოუკიდებელ ფორმად. მათი მონაწილეობის გარეშე მიმდინარე სასწავლო აქტივობა თუმცა გარეგნულად სწავლას ჰგავს, ფსიქოლოგიური შინაარსით იძულებითი შრომითი საქმიანობის თავისებური ფორმაა და სხვა არაფერი.

მალხაზ მაცაშვილი (თბილისი)

კულტურათა შორის კომუნიკაციის ხელის შემშლელი ფაქტორები ფსიქოფიზიოლოგიის თვალთახედვით

სახის გამომეტყველებით ემოციის გამოხატვა ძლიერ მნიშვნელოვანია ადამიანებს შორის ურთიერთობის დასამყარებლად. სხვადასხვა ემოციის გამოხატვა სპეციფიკური მიმიკით უნივერსალურია – სახეობრივია და არ განსხვავდება ადამიანის პოპულაციებს შორის. სხვა საქმეა სახის გამომეტყველების შეფასება, რომელიც შესაძლებელია ინდივიდუალური ან პოპულაციურიც კი იყოს. ნაშრომში გამოკვლეულია როგორ ამოიცნობენ – აფასებენ ადამიანის სახის გამომეტყველებას ქართველი პოპულაციის წარმომადგენლები. სინჯად აღებულია სახის ნეიტრალური გამომეტყველების მქონე ადამიანების სახეები (ფოტოები). ფოტოები სპეციალურად

არის დამზადებული შვედი ფსიქოლოგების მიერ ემოციების ამოცნობის პროცესის საკვლევად, ექსპერიმენტულად შემოწმებულია და გამოიყენება შვედეთში და დასავლეთ ევროპის სხვა ქვეყნებში, როგორც სახის ნეიტრალური გამომეტყველების სტანდარტი. ცდის პირებს ვუჩვენებდით 9 ასეთ ფოტოს თანმიმდევრულად და ვთხოვდით, შემოეხაზათ მიწოდებულ ცხრილში ის პასუხი, რომელიც მათი აზრით ყველაზე მეტად შეესაბამებოდა სახის გამომეტყველებას: სიხარული, სიბრაზე, წყენა, ზიზღი, შიში, არ გამოხატავს არანაირ ემოციას. კვლევამ უჩვენა, რომ ცდის პირებმა, 18–25 წლის ქალებმაც და მამაკაცებმაც (სულ 300 ადამიანი) ყველაზე იშვიათად შეაფასეს სახე როგორც ნეიტრალური – ემოციის გარეშე. ამგვარად, ევროპაში მიღებულმა ნეიტრალური გამომეტყველების სახის სტანდარტმა საქართველოში ვერ იმუშავა. უფრო მეტიც, სახის შეფასებაში ჭარბობდა ნეგატიური შეფასებები – სიბრაზე და წყენა. ნაშრომში განხილულია ის შესაძლო მიზეზები, რომლებიც სავარაუდოდ განსაზღვრავს ქართველი პოპულაციის მიერ დასავლეთევროპელებისათვის ნეიტრალურად მიჩნეული სახის გამომეტყველების განსხვავებულ შეფასებას. სავარაუდოა ორი ჰიპოთეზა: სოციალური ფონიდან გამომდინარე ნეგატიური ხასიათის ტენდენციები, ან კულტურული ფაქტორი – ემოციის გამომხატველი მიმიკის აღქმის და ანალიზის კულტურული თავისებურებები.

ავტორი მადლობას უხდის ილიას უნივერსიტეტის ფსიქოლოგიის სპეციალობის მაგისტრებს და ბაკალავრებს კვლევაში გაწეული დახმარებისათვის.

თამარ მაჭუტაძე (ბათუმი)

„ფული“ ქართულ და ფრანგულ ანდაზებში

ეროვნული მენტალიტეტის თავისებურების განსაზღვრისას, ერთ-ერთ მთავარ განმსაზღვრელად ერის ცნობიერებაში გვევლინება დამოკიდებულება „ფულის“ საკითხის მიმართ, „ფულის“ თემა როგორაა მოცემული, განხილული, აღბეჭდილი პარემიებში - საუკუნეობით მატარებელი ერის ეროვნული მენტალიტეტის გამოვლენის ერთ-ერთ საუკეთესო საშუალებაში.

ანდაზათა შესწავლა საფუძვლიანი იქნება, თუ მოვახდენთ ამ ანდაზათა კლასიფიკაციას გარკვეული ნიშნების მიხედვით. უპირველეს ყოვლისა, გამოვყოთ ანდაზები:

1. მნიშვნელობით, ლექსიკური შემადგენლობით და გამოყენებით მსგავსი პარემიები;
2. მნიშვნელობით და გამოყენებით ანალოგიური, მაგრამ ლექსიკური შემადგენლობით განსხვავებული პარემიები;
3. განსხვავებული ანდაზები, რომელთა ანალოგი არ მოიპოვება ქართულ ენაში და პირიქით.

საგულისხმოა, ორთავე ენებში „ფულის“ შესახებ მოცემულ ანდაზებში სხვადასხვა კონცეპტთა გამოვლენა. ისეთი კონცეპტები, როგორიცაა: „დარდი“, „მეფე“, „მესამე ხელი“, „ეთერი“, „პატარა ღმერთი“, „ხმალამოდებული ხელმწიფე“, „ქვის დამადნობელი“, „ჯოჯოხეთის შემამინებელი“, „კლდის დამანგრეველი“.

მენტალიტეტის თავისებურების წვდომის ერთ-ერთ წყაროში ანდაზაში შესაძლებელი გახდა მივიღოთ შემდეგი დასკვნა: აქ შესაძლებელია გამოიყოს ანდაზათა 2 ჯგუფი, ანდაზები, სადაც საუბარია ფულის, როგორც ადამიანური უძლურების „ემშაკის მახის“ შესახებ და ზოგადად „ფულის“ ცნების შესახებ.

ქართველ და ფრანგ ხალხს საუკუნეობით მოცემულ ანდაზებში ერთნაირი შეხედულებები ჩამოუყალიბდათ ფულთან მიმართებაში ადამიანური ცდომილების სხვადასხვა გამოვლინებებში, ამასთან, გამოყო ანდაზათა ისეთი კატეგორია, სადაც ფულთან მიმართებაში ადამიანის მორალური მხარის უპირატესობაზეა საუბარი. შესწავლამ ცხადყო, რომ ფულზე უპირატესი არის შემდეგი ადამიანის ცხოვრებაში მნიშვნელოვანი ცნებები და ღირებულებები.

ქართველ და ფრანგ ხალხს საუკუნეობით ნაჯერ სიტყვაში - ანდაზაში, მენტალიტეტის თავისებურების წყაროში „ფულის“ შესახებ მოცემულ პარემიათა დიდ ნაწილში „ფული“ წყაროა არსობისა, მაგრამ არა ბედნიერების საწინდარი.

მერი მახარაძე (ზათუმი)

პოლიტიკური ფელეტონის თავისებურებანი

ფელეტონი არის მცირე მხატვრულ-პუბლიცისტური ფორმა, რომელიც დამახასიათებელია პერიოდული გამოცემებისთვის (გაზეთი, ჟურნალი) და გამოირჩევა მწვავე იუმორით.

სიტყვა „ფელეტონი“ ფრანგული წარმოშობისაა (feuilleton - ფურცელი). ის წარმოიშვა მე-19 საუკუნის დასაწყისში. საფრანგეთში 1800 წელს, გაზეთის «Journal des Debats» გამომცემელმა დაიწყო გაზეთისთვის დამატებითი ფურცლის გამოშვება, ხოლო მოგვიანებით, 1803 წელს შეცვალა გაზეთის ფორმატი, დააგრძელა გაზეთი და ეს დამატებითი ფურცელი ჩაემატა უშუალოდ გაზეთს ფელეტონის სახელით. თავდაპირველად ეს იყო ძირითადად სხვადასხვა ტიპის განცხადებები, თანდათან კი დღევანდელი სახე მიიღო.

ტერმინი „პუბლიცისტიკა“ მომდინარეობს ლათინური სიტყვისგან - „publicus», რომელიც საჯაროს ნიშნავს. პოლიტიკური ფელეტონი შეუძლებელია არსებობდეს აქტუალური პრობლემებისა და ცხოვრების მიმდინარე მოვლენების გაშუქების გარეშე. ასე რომ, პოლიტიკური ფელეტონი - ეს არის მხატვრულ-პუბლიცისტური ჟანრი, გამსჭვალული მწვავე კრიტიკით, რომელიც თავის მიზანს აღწევს გადმოცემის განსაკუთრებული ხერხის მეშვეობით. პოლიტიკურ ფელეტონში გამოიყენება სატირისა და იუმორის ელემენტები, მისი სტილი გამოირჩევა სიცხოველით, სიმსუბუქითა და ხატოვანებით.

მიხეილ მახარაძე (ზათუმი)

გაუცხოების პრობლემა ქართველ ფილოსოფოსთა თხზულებებში

გაუცხოების პრობლემა მე-20 საუკუნის ევროპული ფილოსოფიის აქტუალური საკითხია. ქართულ ფილოსოფიაში იგი დღის წესრიგში დადგა მე-20 საუკუნის მეორე მახევარში. ქართველ ფილოსოფოსებს ამ საკითხის მიმართ თავიანთი ინდივიდუალური დამოკიდებულება გააჩნდათ. მათი შედარებითი ანალიზი ახალი კუთხით გვიჩვენებს გაუცხოების მოვლენას.

ნელი მახარაძე (თბილისი)

ტერმინი „იუბილეს“ წარმომავლობისა და ლექსიკური არქტიპისათვის

მოხსენებაში განხილულია ცივილიზებულ სამყაროში გავრცელებული და საყოველთაოდ ცნობილი ტერმინის - „იუბილეს“ ბიბლიური წარმომავლობის ისტორია, ბერძნულიდან ნათარგმნ ძველქართულ ძეგლებში დადასტურებული ფორმები; **იოვილო** (ἰωβηλο - ფლავიოსი), **იოვილეონი** (ἰωβηλαιον - თეოფილაქტე ბულგარელი), **იობელი** (მცხეთური ბიბლია), **იოვლიოს** (საბა), **იობელისნი** (საბა), რომლებიც ერთი კონკრეტული საგნის აღმნიშვნელი ძველქართული სიტყვიდან მომდინარეობს: Ἰὸβελ/Ἰὸβῆλ - ἰωβηλ. ესაა „საყვირი“, კერძოდ კი - „რქა“ (por): ძველქართულში **ნესტჯ რქისაჲ**, რომლის „მმახებელი/მყივანი“ ხმითაც

(მგ. ქართ.) ხშირად მთელ ისრაელს ეცნობებოდა საყოველთაო ზეიმის – ეგვიპტიდან გამოსვლის 50-ე წლის – „წელიწადი მიტევებისა“-ს – დადგომა.

ნაჩვენები იქნება სიტყვის ლექსიკური ველის გაფართოებისა და მნიშვნელობის გადაწევის ისტორიული პროცესი.

თამარ მახაროზლიძე (თბილისი)

ქართული ჟესტური ენის დოკუმენტირების პროცესი

ქართული ჟესტური ენა არის ყრუთა ენა. საქართველოს ტერიტორიაზე მცხოვრები ყრუები წარმოადგენენ ლინგვისტურ უმცირესობას. აღსანიშნავია, რომ მათი ენა არ სხვაობს ნაციონალური ნიშნით, არამედ ეს არის ერთიანი ქართული ჟესტური ენა, რომელსაც აქვს ინდივიდუალური, ანუ კერძო გრამატიკული სისტემა. ევრო-ატლანტიკური ღირებულებების პარადიგმის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი ქვაკუთხედაა შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე ადამიანების საზოგადოებაში ფართო ინტეგრაციის უწყვეტი პროცესი.

თანამედროვე ეპოქაში ენის განვითარებისთვის უმნიშვნელოვანესი მოვლენაა ენის კორპუსის შექმნა და ენის დოკუმენტირება. ეს არის ისეთი მონაცემი, რომელიც შემდგომში ამ ენაზე მომუშავე ნებისმიერ სპეციალისტს უქმნის ხელმისაწვდომ სათანადო დოკუმენტირებულ ბაზას. ენის კორპუსი ფართოდ გამოიყენება მანქანური, პროგრამული თარგმანისათვის.

ქართული ჟესტური ენის დოკუმენტირების პროცესი მოიაზრებს ამ ენაზე ტექსტების, სიტყვა-გამოთქმებისა და ჟესტების პროგრამული სისტემით გადაღებასა და ჩაწერას ორ- და სამგანზომილებიანი ახალი ტექნოლოგიებით - კინექტითა და ლიფმოუშენით, ასევე, სტანდარტული ვიდეოფორმატით. ასეთი კომბინირებული ტიპის გადაღება-ჩაწერა არის ჩვენი ინოვაციური ფორმატის მიდგომა და აადვილებს შემდგომში ენის სრული კორპუსის შექმნას და შესაბამის მორფოლოგიურ ანალიზატორზე მუშაობას. ამ დროს პარალელურ რეჟიმში იქმნება ენობრივი ბაზა, რომელიც ყველა არსებულ ტექნოლოგიურ სისტემას მოერგება. მნიშვნელოვანია ამ ტიპის ბაზის შექმნა და არა მხოლოდ ვიდეოგადაღებები, რამდენადაც ასეთი მასალა სხვადასხვა პროგრამული მიდგომისათვის არის ხელმისაწვდომი და მარტივად წასაკითხი. ამ ტიპის ჩანაწერებს აღარ დასჭირდებათ ადაპტირება და გადაწერა პროგრამული კომპიუტერული თარგმანის განსხვავებული სისტემებისათვის.

შორენა მახაჭაძე (ბათუმი)

აკა მორჩილაძის პოსტმოდერნისტული ტექსტის თავისებურებანი

აკა მორჩილაძის პოსტმოდერნისტული ტექსტები შექმნილია „ორმაგი კოდირების“ პრინციპით, ის თანაბარი უფლებით იყენებს განსხვავებულ კულტურულ ენებს, მოდელებს, სტილებს. ტექსტი ისეა ორგანიზებული, რომ ის მისაწვდომია როგორც ელიტარული (ინტელექტუალური), ისე – მასობრივი მკითხველისთვის.

აკა მორჩილაძის ნარატივის დამახასიათებელია ინტერტექსტუალობა: პირდაპირი და შეფარული, რეალური და მისტიფიცირებული ციტაცია. ტექსტები სავსეა ალუზიებით, რემინისცენციებით, ასოციაციებით. ავტორი თავის ნაწარმოებებს ხშირად ურთავს საგანგებო შენიშვნებს, გამოყენებული ლიტერატურის სიას, რომლებშიც განმარტავს ან მიუთითებს ინტერტექსტის წყაროებს (ტრილოგია „მადათოვი“, „მორიდებული ზურმუხტი“...).

აკა მორჩილადის ტექსტებისთვის, ასევე, უცხო არაა კლასიკური სახეების ტრავესტირება, ირონიზება, პაროდირება („წიგნი“), თუმცა ამ შემთხვევაშიც ის ზომიერია და არასოდეს – უხამსი ნიჰილისტი.

აკა მორჩილადე მიზანმიმართულად იყენებს „ავტორის ნიღაბს“, ფრაგმენტირებულ დისკურსს, თხრობის პარადიულ მოდულს, ნონსელექციის პრინციპს, და ა.შ. ამ ხერხების მოშველიებით ის მკითხველთან ერთად ქმნის ვირტუალურ რეალობას, რომელიც „ენასთან თამაშის“ შედეგია. მსგავსი დისკურსით აიძულებს ის მკითხველს, რომ შემოქმედებითად აითვისოს ტექსტი, სხვადასხვა მოვლენის შესახებ გამოიმუშაოს პლურალისტული შეხედულება. მისი პოსტმოდერნისტული დისკურსი მუდამ ფრაგმენტული, დაუსრულებელი და „ღია“ ინტერპრეტაციებისთვის.

ნუგზარ მგელაძე, მამია ფაღავა (ბათუმი)

ქლასკური'ს (//ქლასქური'ს) ეტომოლოგიისათვის

ქლასკური (//ქლასქური) მოზრდილი ხეობაა ისტორიულ კლარჯეთში. ამავე სახელს ატარებს ხეობაში გაშენებული სოფელიც (ახლანდელი ადმინისტრაციული დაყოფით გამოიყოფა ზემო და ქვემო **ქლასკური**). ჩანს, თავდაპირველი უნდა იყოს ხეობის სახელწოდება, შემდეგ უნდა მიეღო იგივე სახელი სოფელს [შდრ. **აჭარა** (ხეობა), **აჭარა** - კუთხე, თავდაპირველი მნიშვნელობით აჭარისწყლის ხეობა]. **ქლასქური** ტიპური ხევის (/თემის) ტიპის დასახლებაა, რომელიც ცალკეულ უბნად იყოფა. დასახლების ეს ფორმა დამახასიათებელი იყო ისტორიული საქართველოსათვის.

ქლასკური (//ქლასქური) კომპოზიტია, რომლის მეორე ნაწილი კოლხური **სქურ/სკურ'**ია. **სქური** ცნობილი ფუძეა კოლხურში, რომელიც მეგრულში ნიშნავს **ხევი**, **ხევში მდინარი**, **ღელე** (ა. ქობალია), ხოლო ლაზურში **სქურ'**ს რამდენიმე მნიშვნელობა აქვს: **სქური** 1. ფერდობი, 2. ჭა; **სქური** - **ხევი**: „სქურეფე, აშენამს სერსი მუშითე“ - ხევს ამხიარულებს მისი ხმით (ალ. თანდილავა). კლარჯული **სქური** სწორედ ხევს უნდა ნიშნავდეს. **სკურ** გავრცელებული ფუძეა ქართველურ ჰიდრონიმიაში: **სკური**, **სკურიღელე**, **სკურდიდი**...

სკურ ფუძეს სხვა მნიშვნელობებიც აქვს, კერძოდ: **სქურ** იგივე უნდა იყოს, რაც **სქირ/სკირ** (შდრ. მეგრული -**სკი**: შვილი, ლაზური -**სკირი** (ვაჟიშვილი), რომელიც ქართველურ **შვილ** ფუძეს უკავშირდება და ცნობილ მნიშვნელობასთან ერთად შობის სემანტიკასაც გამოხატავს. **შობა** კიდევ პირველადი სემით **წყალს** უკავშირდება (ნ. მგელაძე, მ. ფაღავა).

ქლასკური უნდა იგულისხმებოდეს მეთერთმეტე საუკუნის ბიზანტიელი ავტორის გიორგი კედრენეს შრომაში ნახსენებ **კლესურა**შიც. ეს უკანასკნელი უცხოურ გამოთქმაში გადახმოვანებული **ქლასკური** უნდა იყოს: **კლესურა<ქლესურა<ქლასურა<ქლასკურა**.

მადონა მეგრელიშვილი (ქუთაისი)

წარსული მარტივისა და განგრძობითის ტემპორალურ-ასპექტური ვარიანტების კონტრასტული ანალიზი ინგლისურ და ქართულ ენებში

ინგლისურ ლინგვისტიკაში ზმნის წარსული დროის ასპექტ-დროის ფორმათა სემანტიკური ფუნქციები საფუძვლიანადაა შესწავლილი. ქართულ ენაში კი წარსული დრო ფუნქციობის თვალსაზრისით კვლევის საგანი ჯერ არ გამხდარა. როგორც ლინგვისტური მასალის ანალიზმა გვიჩვენა, ორივე ენაში – ინგლისურშიც და ქართულშიც – წარსული დროის

პარადიგმული მნიშვნელობა – საუბრის მომენტთან მოქმედების ერთდროულობაა. წარსულის სფეროში უფრო ნათლად გამოიხატება ენის სისტემის მიდრეკილება ობიექტური სინამდვილის პროცესების დროთა ლოკალიზაციის მკაფიოდ, ნათლად გადმოცემისაკენ. ინგლისურ ენაში წარსული დროის კატეგორიული ფორმა ოთხი ასპექტ-დროის ფორმითაა წარმოდგენილი: მარტივი წარსული (Simple Past), წარსული განგრძობითი (Past Continuous), წარსული პერფექტი (Past Perfect) და წარსული პერფექტ-განგრძობითი (Past Perfect Continuous). ზემოთ ჩამოთვლილი ფორმებიდან განვიხილავ მხოლოდ მარტივი წარსულისა და წარსული განგრძობითის სემანტიკურ პოტენციალს მათი ქართული შესატყვისებით. ინგლისურ ენაში მარტივი წარსულის ტემპორალურ-ასპექტური ვარიანტებია: ცალკეული მოქმედების მარტივი წარსული, თანაფარდობითი მარტივი წარსული და მრავალგზისი მარტივი წარსული. წარსული განგრძობითის ტემპორალურ-ასპექტური ვარიანტები კი ინგლისურ ენაში შემდეგია: ცალკეული მოქმედების წარსული განგრძობითი, მრავალგზისი წარსული განგრძობითი და პროსპექტული წარსული განგრძობითი.

ინგლისურ ენაში მარტივი წარსულის სემანტიკურ მოდელს ქართულ ენაში შეესატყვისება შემდეგი მწკრივები: წყვეტილი, უწყვეტელი, I თურმებითი, II თურმეობითი და ხოლმეობითი. წარსული განგრძობითის სემანტიკური მოდელის შესატყვისები ქართულში არის: უწყვეტელი, წყვეტილი (უსრული), I თურმეობითი, ხოლმეობითი, მყოფადი, აწმყო. გრამატიკის სფეროში ამ ენათა შორის განსხვავება გრამატიკულ ფორმათა გამოყენების კანონზომიერებაშიც შეინიშნება. ამის მაგალითია პროსპექტული წარსული განგრძობითის ფუნქციონა ინგლისურ ენაში, რომელსაც ქართულში აწმყოს ან მყოფადის მწკრივი შეესატყვისება. სისტემიდან გადახრის შემთხვევები კანონზომიერი ხასიათისაა, რადგან ისინი ამ ორ ენას – ინგლისურსა და ქართულს – შორის არსებული ობიექტური განსხვავებულობიდან გამომდინარეობენ.

მერაბ მეგრელიშვილი (ბათუმი)

ხელოვნების სწავლების მეთოდის საკითხები ამერიკელი მწერლის - მერი დანა გიქსის სახელმძღვანელო წიგნის მიხედვით

ამერიკელი მწერლის მერი დანა გიქსის ჩვენს მიერ თარგმნილი ნაშრომი წარმოადგენს უმცროს კლასელთათვის სახვითი ხელოვნების სწავლების მეთოდურ სახელმძღვანელოს. ნაშრომი მიძღვნილია სახელდობრ ამერიკელი მასწავლებლებისათვის. ამერიკელი მწერალი ბწყინვალედ ფლობს ბავშვთა ფსიქოლოგიას, სწავლების დიდაქტიკურ თეორიასა და ესთეტიკურ-მხატვრული აღზრდის პედაგოგიურ პრაქტიკას. თითქმის ასი წლის წინ დაწერილი ეს სახელმძღვანელო თავისი ფორმით, სტრუქტურითა და შინაარსით აკმაყოფილებს სწავლების პედაგოგიური პროცესისა და სახელმძღვანელოსადმი წაყენებულ თანამედროვე, უმკაცრეს დიდაქტიკურ მოთხოვნებსაც კი.

მერი გიქსმა კარგად იცოდა შემეცნების ფილოსოფიური თეორია და შემეცნების პროცესის ფსიქოლოგიური საფუძვლები, რომელთა მიხედვით მეცნიერულ შემეცნებამდე მხოლოდ პრაქტიკას მივყავართ და რომ შეგრძნებით იწყება აღქმა-გაცნობიერების პირველი და საწყისი მომენტი. მან ის ფუძემდებლური პედაგოგიური დებულებაც კარგად იცოდა, რომლის მიხედვითაც აღზრდისა და სწავლების პედაგოგიურ პროცესში უმნიშვნელოვანესი როლი ბავშვის აქტივობასა და თვითმოქმედებას, მისდამი სწორ პედაგოგიურ ხელმძღვანელობას ენიჭება. ავტორისათვის ისიც ცნობილი იყო, რომ ხელოვნების რომელიმე დარგის შესწავლა და ამ გზით ბავშვის ესთეტიკური განვითარება შეუძლებელია ხელოვნების სხვა დარგებთან და ესთეტიკურ-მხატვრული აღზრდის სხვა ფაქტორებთან კავშირის გარეშე. ყოველივე ამის გათვალისწინებით, მერი გიქსმა თავის

სახელმძღვანელოს საფუძვლად დაუდო ისეთი ძირითადი ფილოსოფიურ-ფსიქოლოგიურ-პედაგოგიური პრინციპები, როგორც პრაქტიკიდან მეცნიერულ შემეცნებისაკენ, შეგრძნებებიდან გაცნობიერებისაკენ, აქტივობიდან და თვითმოქმედებიდან მის სწორ პედაგოგიურ ხელმძღვანელობისაკენ და მრავალფეროვანი ფაქტორების ურთიერთკავშირიდან - ბავშვის საერთო ესთეტიკურ-მხატვრულ განვითარებისაკენ. სწორედ ამ პრინციპების გათვალისწინებითაა აგებული სახელმძღვანელო. იგი იწყება სწავლების გეგმის ზოგადი მიმოხილვით, რომელიც შეიცავს მეცადინეობათა წარმართვისათვის და სასწავლო მასალის განაწილებისათვის აუცილებელ მეთოდოლოგიურ რეკომენდაციებს.

კარინა მელიქჯანიანი (ბათუმი)

საზღვაო სატრანსპორტო (საკრუიზო) კომუნიკაციის ლინგვისტური ასპექტები

თანამედროვე სამყაროში საკომუნიკაციო სფეროები დინამიკას განიცდიან. ეს პროცესი ახალი სამეცნიერო მიმართულებების ფორმირებას იწვევს, რასაკვირველია, ნებისმიერი ახალი მიმართულება საკუთარ ტერმინოლოგიურ ბაზას, ანუ იმ რესურსებს აყალიბებს, რომლებიც მას პროფესიულ საქმიანობაში ესაჭიროება. საქართველო პირველ ნაბიჯებს კომუნიკაციური ინტერაქციის სფეროების დგამს ამ მიმართულებით და ეს პირველი ნაბიჯები დაკავშირებულია პროფესიული საქმიანობის ახალ სფეროებს, რომლებიც ადრე ან არ არსებობდა, ან არსებობდა რაღაც ფორმით ერთგვარ მეორეულ განზომილებაში, იმდენად, რამდენადაც მთელი პოლიტიკა ტრანსპორტის, და არა მხოლოდ ტრანსპორტის სფეროში, დაკავშირებული იყო სწორედ რუსულ ენასთან. დღეს, როცა პროფესიული ურთიერთობის ეროვნულ საფუძველზე ხდება გადასვლა, აუცილებელია ტერმინები, რომლებიც უზრუნველყოფენ პროფესიონალთა კომუნიკაციას. ამ თვალსაზრისით აქტუალურია საზღვაო სატრანსპორტო, კერძოდ კი საკრუიზო კომუნიკაციის ლინგვისტური ბაზის ჩამოყალიბება.

ბუნებრივია, აქ ორ სტიქია ხვდება ერთმანეთს: ერთი მხრივ, როგორც რუსული, ასევე ქართული საზღვაო-საკრუიზო კომუნიკაცია ტერმინთა წარმოქმნის სფეროში ასე თუ ისე უკავშირდება ინგლისურ ენას. ქართული ენა ფაქტიურად ორმაგ ვექტორზე გადის, იმდენად რამდენადაც საზღვაო სატრანსპორტო კომუნიკაციის ტერმინოლოგიური ბაზის საფუძველი ჩამოყალიბდა ჯერ კიდევ საბჭოთა კავშირის არსებობის პერიოდში და, შესაბამისად, ეს ტერმინოლოგია გარკვეული სახით არსებობდა და აგრძელებს არსებობას. ინგლისური ენიდან ნასესხებები ერთნაირად ეხება ქართულსა და რუსულ ენებს. საზღვაო სატრანსპორტო, კერძოდ კი საკრუიზო კომუნიკაციის ლინგვისტური ბაზის ჩამოყალიბების თვალსაზრისით, ფრიად მნიშვნელოვანია ისიც, თუ როგორ ითვისებენ ენები ამ ახალ ტერმინებს. ცხადია, ტერმინების ჩამოყალიბებით ვერ შემოვიფარგლებით, რადგან ერთია ტერმინების ჩამოყალიბება და მეორეა თუ როგორ გამოიყენება ისინი პროფესიულ საქმიანობასა და კომუნიკაციაში. საკმაოდ წარმატებული ტერმინებიც კი ზოგჯერ არ მუშაობენ კომუნიკაციაზე, და ის, რაც საკმაოდ წარმატებულად გვეჩვენება, ზოგჯერ სამეტყველო პრაქტიკაში არ იწერება და რეალური კომუნიკაციის მიღმა რჩება.

გლობალიზაციის პროცესმა მოიტანა ახალი იდეები, დაკავშირებული იმასთან, რომ ერები, რომელთაც ურთიერთშეხების არავითარი წერტილები არ ჰქონდათ, გლობალიზაციის პირობებში უკვე არა მხოლოდ პოულობენ ურთიერთშეხების სფეროებს, ხშირად მათ ახალი ეკონომიკური და პოლიტიკური ურთიერთობებიც კი უყალიბდებათ. ამასთან დაკავშირებით, სწორედ ის, თუ როგორ ურთიერთმოქმედებენ სხვადასხვა კულტურები სატრანსპორტო, კერძოდ კი საზღვაო სატრანსპორტო სფეროში, ძალიან აქტუალურია. და სწორედ ეს განსაზღვრავს მოხსენებაში

დასმული პრობლემის არა მხოლოდ ლინგვისტურ, არამედ პოლიტიკურ და ეკონომიკურ აქტუალურობასაც.

დარეჯან მენაბდე (თბილისი)

იონა გედევანიშვილის „მიმოსვლის“ მსოფლმხედველობითი დისკურსი

ინფორმაციული საზოგადოების ფორმირებაში მნიშვნელოვანი ფუნქცია აკისრია ჰუმანიტარულ მეცნიერებებს. არსებითად ჰუმანიტარული მეცნიერებები ინახავს ისტორიულ მეხსიერებას, ინფორმაციას მენტალური სპეციფიკისა და მსოფლმხედველობის შესახებ. ქართველი ერის ისტორიული მეხსიერება სხვადასხვა ეპოქასა და სოციუმში ნათლად აისახა სამოგზაურო ჟანრის ტექსტებში. ჩვენი კვლევის საგანია მწერლისა და სასულიერო მოღვაწის, იონა გედევანიშვილის (1737-1821), თხზულება "მიმოსვლა". ტექსტში აღწერილია ავტორის მოგზაურობა 1783 წლიდან. რაც შეეხება თავად მოგზაურობას, მისი არეალი ფართო იყო: თბილისი-ახალციხე-კონსტანტინოპოლი-ათონი-იზმირი-კვიპროსი-იაფა-იერუსალიმი-დამასკო-ბეირუთი-იერუსალიმი-ათენი-ვენეცია-ტრიესტი-ფიუმე-ვენა-იასი-კიევი-მოსკოვი.

სიცოცხლის ბოლო წლები (1796-1821) იონა გედევანიშვილმა გაატარა მოსკოვში; აქტიურად მონაწილეობდა საეკლესიო ცერემონიალებში, ახლო ურთიერთობა ჰქონდა იქაური ქართული ახალშენის მოღვაწეებთან, ჩაება სასტამბო-საგამომცემლო საქმიანობაში, შეუდგა მოგზაურობის-დროინდელი ჩანაწერების ლიტერატურულ დამუშავებასა და გაფორმებას; მოსკოვშივე აღესრულა და იქვეა დაკრძალული.

"მიმოსვლაში" აღწერილია იონა გედევანიშვილის შთაბეჭდილებები და დაკვირვებები, შეჯამებულია მისი ნაფიქრ-ნააზრევი. ავტორს ამომრავებდა არა მხოლოდ პილიგრიმულ-სარწმუნოებრივი მიზანი, არამედ ინტერესთა ფართო სპექტრი: ისტორიულ-გეოგრაფიული, სახელმწიფოებრივ-პოლიტიკური, ეთნიკურ-დემოგრაფიული, სამეურნეო-ეკონომიკური, ეთნოგრაფიულ-ყოფითი, ბუნებრივ-კლიმატური და ა. შ. ამდენად, იონა გედევანიშვილის "მიმოსვლა" ფართო ინფორმაციის მომცველი ტექსტია. ავტორი თანამიმდევრულად აფიქსირებს საკუთარ მოსაზრებებს, შეფასებასა და დამოკიდებულებას რიგი ფაქტების მიმართ, რაც თანამედროვე მკითხველისათვის საინტერესო მასალას იძლევა როგორც ინფორმაციული თვალსაზრისით, ისე ტექსტის ავტორის მსოფლმხედველობითი დისკურსის განსაზღვრისათვის.

საბა მეტრეველი (თბილისი)

ქართული მწერლობა და ანტირელიგიური პროპაგანდა

1921 წელს, საქართველის ანექსიის შემდეგ, როდესაც ქვეყანა უღმერთობის ეპოქაში შევიდა, სახელმწიფოს ყველა უჯრედი (როგორც იტყოდნენ) ჩაება ანტირელიგიურ პროპაგანდაში. რა თქმა უნდა, თავისი სიტყვა უნდა ეთქვა მწერლობასაც. პერიოდულ პრესაში, ჟურნალ-გაზეთებში იბეჭდებოდა მდარე ხარისხის, ყოველგვარ ესთეტიკურ კატეგორიას მოკლებული ანტირელიგიური ლირიკის ფსევდონიმუშები სეზან ერთაწმინდელის, კოლა გულიაშვილის, ღუტუ იაშვილის, კანდის, ოსიტას, ფირუზას, ა. ახნაზარის (ჩიორას), პ. ირეთელის, ი. ხინველის, სიმონ-ადას, ი. ხ.-ის, გრ. მ-იანის, მ. უზნაძის, გიორგი ღარიბაშვილისა... და მთავარი უღმერთო პოეტის - ს. თოდრიასი. ეს მკრეხელური კამპანია, ძირითადად, ანტისაადღგომო თემატიკითა და მღვდლების გამასხარავება-გაპამპულავებით დაიწყო. ებრძოდნენ ღმერთს, რელიგიას. ბიბლია, მთლიანად ძველი და ახალი აღთქმა, გამონაგონ და

მოჭორილ სამასხარაო ამბად გამოაცხადეს. სმულდათ ეკლესია, განსაკუთრებული ზიზღი, სიძულვილი და სისასტიკე-დაუნდობლობა გამოსჭვივის სასულიერო პირების, მღვდლების, მიმართ. ტოტალური ანტირელიგიური ლირიკული კამპანიით გამოირჩეოდნენ პროლეტმწერლები, რადგან ისინი ამტკიცებდნენ, რომ „პროლეტარული მწერლისთვის რელიგია - მსოფლმხედველობა, რწმენა არ არის. არც ერთი პროლეტარული მწერალი არ არის მორწმუნე. წარმოუდგენელია, რომ რომელიმე მათგანს ღმერთი სწამდეს“. ბოლშევიკურმა ხელისუფლებამ ხელოვნება თავისი ბინძური იდეოლოგიის ნაწილად აქცია. ასე ჩაება მწერლობა ადვირახსნილ ანტირელიგიურ კამპანიაში.

თათია მთვარელიძე (თბილისი)

„...Utile est scire, quid futurum sit“ - კლასიკური ფილოლოგიის მომავალი და საქართველო

ჰუმანიტარულ მეცნიერებებში ინფორმატიკის მეთოდოლოგიის ინტეგრაციის შედეგად, კლასიკურმა ფილოლოგიამ განვითარების ახალ ფაზაში გადაინაცვლა, რასაც თან სდევს დარგის არა თვისებრივი, არამედ ხარისხობრივი ცვლილება. მიუხედავად წინ გადადგმული რამდენიმე მნიშვნელოვანი ნაბიჯისა, ციფრული ჰუმანიტარიის მეთოდოლოგია და მისი შესაძლებლობები ქართულ კლასიკურ ფილოლოგიაში ჯერ კიდევ terra incognita-დ რჩება, რაც, თავისთავად, ქართული სინამდვილის საერთაშორისო სამეცნიერო სტანდარტებთან შესაბამისობას ეჭვქვეშ აყენებს.

მოხსენების მიზანია, აღნიშნულ დარგში არსებული პრობლემებისა და მის წინაშე მდგარი მთავარი გამოწვევების მიმოხილვის საფუძველზე, განისაზღვროს, რამდენად რეალურია „ციფრული კლასიკური ფილოლოგიის“ განვითარება ქართულ სინამდვილეში, წარმოაჩინოს ის დადებითი და უარყოფითი შედეგები, რაც ამ მიმართულებით განვითარების შედეგად შეიძლება წარმოიშვას.

მოხსენების ძირითადი ნაწილი დაეთმობა კლასიკურ ფილოლოგიაში ციფრული ჰუმანიტარიის საშუალებების გამოყენების მიმოხილვას და ქართულ სინამდვილეში ისეთი მეთოდების დანერგვის საკითხს, როგორცაა: ანტიკური ლიტერატურის პარალელური კორპუსების შექმნა (ბერძნულ-ქართული; ლათინურ-ქართული;), ჩაშენებული ელექტრონული ლექსიკონებისა და „თესაურუსების“ შექმნა (ბერძნულ-ქართული; ლათინურ-ქართული), სწავლებისა და სწავლის პროცესში ციფრული ჰუმანიტარიის მეთოდების ინტეგრაცია (ელექტრონული ბაზები, ელ-კურსები, გამოკითხვის ელექტრონული საშუალებები, აუდიო და ვიზუალური საშუალებები და ა. შ.) და უმთავრესს - კვლევის პროცესში ციფრული ფილოლოგიის მეთოდების გამოყენებას და ელექტრონული აკადემიური გამოცემების მომზადების საკითხს.

მოხსენების ბოლო ნაწილში მაგალითის სახით იქნება წარმოდგენილი „მიჯაჭვული პრომეთეს“ ქართული თარგმანის ელექტრონული გამოცემის მიმოხილვა, რომელიც ლაიფციგის უნივერსიტეტის ციფრული ჰუმანიტარიის დეპარტამენტთან თანამშრომლობის პირობებში შესრულდა, ისევე, როგორც ამავე ტექსტის ავთენტურობის საკითხის ინფორმატიკის მეთოდებით შესრულებული კვლევის შედეგების მიმოხილვა, რომელიც ბოლონიის უნივერსიტეტთან თანამშრომლობის პირობებში განისაზღვრა. ამასთანავე, მოხდება წარდგინება პროექტისა *Corpus Tragicorum Graecorum*, რომელიც ანტიკური ლიტერატურის პირველი პარალელური კორპუსი იქნება ქართულ სივრცეში.

დარღვეული დროთა კავშირი

1. დროთა კავშირის რღვევა, ანუ წარსულის, აწმყოს და მომავლის ბუნებრივი შინაგანი ერთიანობის გაქრობა ურთულესი პრობლემაა, რომელიც, პირველყოვლისა, მწერლობის ყურადღებას იპყრობს. ყოველგვარი წინაპირობის გარეშე უცილობლად „ბედნიერი მომავალი“ ტკბილ-მწარე იუმორით, ირონიით გამოსახა დავით კლდიაშვილმა „ქამუშაძის გაჭირვებაში“. „ეკვირინეს ბოსტანი“ განზოგადებული ხატის სახეს იძენს. „ეკვირინეს ბოსტნის“ სინდრომი თანდათან მკვიდრდება XX ს-ის ადამიანის ცნობიერებაში. და ეს მაშინ, როცა რომანტიზმის მშვენიერი, მომხიბლავი სახეებით გამსჭვალული ეტაპის გავლის შემდეგ ქართულ ლიტერატურაში უკვე არსებობდა „თერგდალეულთა“ და ილია ჭავჭავაძის მხატვრული სამყარო, რომელმაც ალაღვინა დროთა კავშირი, რომელმაც უარი თქვა მხოლოდ გაიდევალებულ წარსულზე, იმედით შეხედა მომავალს. ამ შემთხვევაში თანაბარი მნიშვნელობა ენიჭება წარსულსაც, აწმყოსაც, მომავალსაც და მათ ერთიანობას.

2. ნიკო ლორთქიფანიძემ მკვეთრად გამოხატა თავისი პოზიცია – წარსულის გარეშე ვერ იარსებებს მომავალი. „დანგრეულ ბუდეებში“ ორი პლანი თანაარსებობს: „წინათ“ და „ახლა“ და აშკარაა, რომ „წინათ“, ანუ წარსული არაჩვეულებრივი, ნათელი, ფერადოვანი და სიხარულით გამსჭვალულია. მაგრამ ეს არ არ არის „ეკვირინეს ბოსტნის“ წარსული. ნიკო ლორთქიფანიძე არასოდეს ხუჭავს თვალს „ახლაზე“, ანუ აწმყოზე. ის ხატავს უმძიმეს, მტანჯველ, გაპარტახებული აწმყოს სურათებს და სწორედ წარსულისა და აწმყოს ერთ სივრცეზე შეხვედრით, ურთიერთგამსჭვალვით მიიწევს მომავლისაკენ – კრავს დროთა კავშირს. მის შემოქმედებაში არის ერთი მნიშვნელოვანი პერსონაჟი – ოტია მწიგნობარი, რომელიც, აწმყოთი გულმოკლული, თავის ოთახში ჩაკეტილა და მხოლოდ წარსულითა და მომავლით არსებობს („ჟამთა სიავე“).

3. კონსტანტინე გამსახურდიას „მთვარის მოტაცებაში“ ყოველ სტრიქონში, ყოველ ნაბიჯზე „ინგრევა“ დრო. უპირველეს ყოვლისა, დროთა კავშირი ადამიანების შიგნით იშლება და შემდეგ ეს რღვევა თავისებურად ხდება. თამარ შერვაშიძე „კარგავს“ დროს. რღვევა იწყება მაშინ, როცა მან წარსულის სიმბოლო – ჯვარი დაკარგა, შემდეგ აწმყოში კარგავს თარაშს და კარგავს მომავალსაც – სიყვარულს და შვილს. თარაშისა და არზაყანისაგან განსხვავებით, ის არ „მიჰკედლებია“ დროთა კავშირის რომელიმე კომპონენტს და არ უარუყვია სხვა დანარჩენი. იგი მსხვერპლია, რომელიც სხვისი დამსხვრეული დროის ნანგრევებში მოჰყვა.

4. XX ს-ის ლიტერატურამ გამოსახა „ეკვირინეს ბოსტანიც“ და „არზაყანის მაუზერიც“, მაგრამ მხატვრული მიზანდასახულობა მრავალი ტექსტისა, რომელიც ურთულეს ვითარებაში შეიქმნა, არის თვალსაჩინოდ წარმოდგენა სრულყოფილი სახის – დროთა კავშირის - წარსულის, აწმყოს, მომავლის ერთიანობის - აუცილებლობისა.

ნინო მინდიაშვილი (თბილისი)

„მოთვინიერებული მწერლობის“ რეფლექსიები

მე-20 საუკუნის დასაწყისში ჩამოყალიბებულმა საბჭოთა რეჟიმმა თავისი დაღი დაასვა ქართულ საზოგადოებას. ტოტალიტარულ სივრცეში ნელ-ნელა ყალიბდებოდა სპეციფიკური საბჭოთა ტექსტი, რომელიც კარგად გამოხატავდა იდეოლოგიური ლიტერატურის არსებობას. მიზანმიმართულად მიმდინარეობდა „მწერლობის მოთვინიერების“ პროცესი. ქართულ ლიტერატურაში მნიშვნელოვანი ცვლილებები მოხდა. შიშმა ან კეთილდღეობის სურვილმა

თავისი გაიტანა, სულ უფრო ხშირი გახდა იდეოლოგიური ნიშნით გამორჩეული ტექსტების შექმნა, სადაც საბჭოთა წყობასა და საბჭოთა ადამიანს განსაკუთრებული ადგილი ეჭირა. ამის საპირისპიროდ, მიუხედავად დიდი რისკისა, ამ პერიოდის ზოგიერთ ტექსტში იგრძნობა პოეტის, შემოქმედის მიერ „ძლიერთა ამა ქვეყნისათა“, ჭეშმარიტი დამნაშავეების მხილების ტენდენცია. ეს პროცესი განსაკუთრებით საცნაური 50-იანი წლების ბოლოდან გახდა.

ამჟამად ჩვენი კვლევის ობიექტია, თუ როგორ აისახა ტოტალიტარული ეპოქის მანკიერი მხარეები მხატვრულ ტექსტებში. ამ კუთხით განსაკუთრებით საინტერესოდ გვეჩვენება XXს 60-80-იანი წლების ქართული პოეზია.

კვლევის შედეგად იკვეთება შემდეგი:

1) ტოტალიტარულმა ეპოქამ ხელი შეუწყო განსაკუთრებული დამნაშავეის ტიპის ჩამოყალიბებას.

2) XX ს. 60-80-იანი წლების ქართულ პოეზიაში აქტუალურია სხვადასხვა ტიპის დამნაშავეის მხილება.

3) პოეტი-შემოქმედი ამხელს დამნაშავეებს და განსაკუთრებით შეუწყნარებელია მათ მიმართ.

ამრიგად, დამნაშავეის მხილება ტოტალიტარული რეჟიმის ხელში კულტურული სფეროს მართვის იარაღი გახდა. პოტენციური დამნაშავეებისა და საზოგადოების მტრების მიმართ კი საბჭოთა მთავრობის მიდგომა არაბუნებრივია. ეპოქის შობილი დამნაშავეები პრივილეგირებულ მდგომარეობაში იმყოფებიან. მათ მიმართ არავითარი დასჯის მექანიზმი არ ხორციელდება, თუმცა, ბრალმდებელისა და დამნაშავეების მხილების უმნიშვნელოვანეს ფუნქციას საკუთარ თავზე იღებენ ქართველი პოეტები (მ. ლებანიძე, შ. ნიშნიანიძე, მ. მაჭავარიანი...), რომლებიც წარმატებით წარმართავენ გამოძიების პროცესს და დამნაშავეების მიმართ საკუთარ პოზიციას მკვეთრად აფიქსირებენ.

ქეთევან მირზიკაშვილი (თბილისი)

ცნება „აღქმის“ ინტერპრეტაცია ანდაზებში

ცნება „აღქმის“ ინტერპრეტაცია ცოცხალი მეტყველებისას საკმაოდ საინტერესო სურათს გვიჩვენებს. თუმცა ანდაზებსა და მყარ გამონათქვამებში, რაც მეტყველების განუყოფელი ნაწილია, ცოტა განსხვავებული ვითარება წარმოჩნდება.

ანდაზის სტრუქტურა და ბუნება ძალიან კარგად მჟღავნდება მათი გამოყენებისას. სამეტყველო აქტის პროცესში მოსაუბრე გარკვეულ სათქმელს იმპლიციტურად გადასცემს მსმენელს. ეს მაშინ ხდება, როცა მოსაუბრეს არ ძალუძს, ან არ სურს სათქმელის ექსპლიციტურად გამოხატვა. ე. ი. ქარაგმულად სჭირდება სათქმელის გამოხატვა. აქ ვერ ვისაუბრებთ ენის უუნარობაზე, რამაც თითქოს შეიძლება გამოიწვიოს ანდაზის, ანუ იმპლიციტური ფორმის არჩევა. მეტყველი თავად ირჩევს ფორმას და იგი დარწმუნებულია, რომ აღმქმელი სწორად გაუგებს მას. მეტყველებაში ანდაზა საკმაოდ ხშირად იხმარება, უფრო ხშირად, ვიდრე მეტაფორა, რაც გამოწვეულია მისი განზოგადებული, ინფორმაციით დატვირთული შინაარსითა და სხარტი ფორმით. უნდა გავითვალისწინოთ ხალხში გავრცელებულობის კოეფიციენტიც, მისი ამოცნობა სამეტყველო აქტისას საკმაოდ რთულია, თუ ანდაზა მეტაფორულია. ნებისმიერი იმპლიციტური გამონათქვამის გამოყენებისას მსმენელს უხდება „სემანტიკური ძიების“ გამოყენებით ანდაზის იმპლიციტური შინაარსის გამოვლენა და, მეორე მხრივ, ილოკუციური ძალის ეფექტის დადგენა სიტუაციის გათვალისწინებით. ანდაზას ახასიათებს ფიქსირებული სემანტიკა, ფიქსირებული კონტექსტი, თუმცა მაქსიმალურად

ზოგადია. ყოველი გამოყენების შემთხვევაში იგი კონტექსტში თავისუფლად ჯდება და იძენს კონკრეტულ იმპლიციტურ შინაარსს. როდის და რას – ეს უკვე მეტყველზეა დამოკიდებული.

ზემოთქმულის გათვალისწინებით, ანდაზას, რა თქმა უნდა, აქვს ზედაპირული და სიღრმისეული დონე; აღნიშნული ცნების შემცველი ანდაზების ტიპოლოგიის განხილვისას მოხსენებაში შევეცებით ვაჩვენოთ ინტერპრეტაციის თავისებურებები და კანონზომიერებები.

ნათია მიროტაძე (თბილისი)

ბიბლია და მისი პარალელური კორპუსები¹ უძველესი დროიდან დღემდე

ბიბლია წიგნის (ხელნაწერის, ბეჭდურისა თუ ელექტრონულის) ისტორიაში ალბათ ყველაზე ხშირად გამოცემული ტექსტია. ბიბლიის გადამწერები თუ გამომცემლები ყოველთვის პასუხობდნენ დროის მოთხოვნებს და ხშირად ამ ტექსტის გამომცემისას ინოვაციური მეთოდების აპრობაციაც ხდებოდა. ასე იყო ყოველთვის და ასეა ახლაც – ელექტრონულ ეპოქაში.

მოხსენებაში წარმოვადგენთ ბიბლიის პარალელურ კორპუსებსა და კორპუსულ გამოცემებს, რომლებიც წიგნის ისტორიის ყველა საფეხურს მოიცავს ხელნაწერი წიგნიდან ელექტრონულ წიგნამდე:

I. ორიგენეს ჰეგზაპლა და ინტერლინიარული გამოცემები – ხელნაწერი წიგნის ეპოქაში შექმნილი ბიბლიის კორპუსული გამოცემები.

II. პოლიგლოტები – XVI-XVII საუკუნეების ბეჭდური გამოცემები (ალდინა, სიქსტინა, კომპლუტენა), რომლებშიც ერთმანეთის პარალელურად ერთ გვერდზე წარმოდგენილია ბიბლიის სამი და მეტი ვერსია თუ თარგმანი.

III. ბიბლიის პარალელური კორპუსები – ებრაული, ბერძნული, სომხური, ქართული ვერსიების სამეცნიერო ელექტრონული გამოცემები, რომლებიც სხვადასხვა ტიპის ტექსტობრივი თუ მეტამონაცემებით არის აღჭურვილი გამომცემელთა მიზნებიდან თუ მკითხველთა ინტერესებიდან გამომდინარე.

ყველა ეპოქაში პარალელური გამოცემების ასეთი სიმრავლე რამდენიმე მიზეზითაა განპირობებული: ბიბლია განუწყვეტლივ ითარგმნებოდა და ითარგმნება, თარგმანთა მრავალრიცხოვნება კი პარალელური გამოცემების შესაძლებლობასაც იძლეოდა. გარდა ამისა, მკითხველს ყოველთვის აინტერესებდა, ადეკვატურად ასახავდა თუ არა თარგმანი დედანს, ან რა ტიპის გასხვავებები იყო დედანსა და თარგმანს ან თარგმანებს შორის. მნიშვნელოვანი ფაქტორი იყო აპოლოგეტიკაც, რომელიც თარგმანების (მაგ., სეპტუაგინტას – ძველი ბერძნული თარგმანის) დაცვას, სიზუსტის ჩვენებას გულისხმობდა (სწორედ ამ მიზნით შექმნა ორიგენემ ჰეგზაპლა).

მოხსენების ბოლოს ვისაუბრებთ იმ გამოწვევაზეც, რომელიც ქართული ბიბლიის ტექსტოლოგთა წინაშე დგას, რაც თანამედროვე, ორმხრივი, ანოტირებული პარალელური კორპუსის შექმნას გულისხმობს. ეს კი ბიბლიის ქართულ თარგმანს ქართულის არმცოდნე მეცნიერთათვისაც გახდის ხელმისაწვდომს და იგი ჩაერთვება სეპტუაგინტას ტექსტის დადგენის პროცესში, როგორც სეპტუაგინტას ერთ-ერთი უძველესი თარგმანი, რომელიც, სამწუხაროდ, დღემდე თითქმის სრულიად უგულვებელყოფილია (ძველი ქართული თარგმანის მონაცემები ჯერჯერობით მხოლოდ *კლესიასტეს* გოტინგენის ედიციო მაიორშია გამოყე-

¹ პარალელურ კორპუსებში ვგულისხმობთ კორპუსის წინამორბედებსაც, „კორპუსებს“, რომლებიც კომპიუტერების ეპოქამდე არსებობდა.

ნებული, რომელიც მალე გამოიცემა. ამ გამოცემისთვის ქართული მასალა მომზადებულია ნათია დუნდუას მიერ.)

რუსუდან მიქაუტაძე (ქუთაისი)

დემოკრატიულ საზოგადოებებში ელიტარულ და მასობრივ კულტურათა ურთიერთმიმართების საკითხისათვის

ღირებულებათა გადაფასება, რომელიც თვალშისაცემი გახდა მე-20 საუკუნეში, განსაკუთრებით გამოვლინდა კულტურაში, რომელიც გაიყო ორ ურთიერთსაწინააღმდეგო და ამავდროულად ერთმანეთის შემავსებელ ნაწილებად – ელიტარულ და მასობრივ კულტურებად. მასობრივი კულტურის სწარფი დამკვიდრება მთელი რიგირ ფაქტორებით იყო განპირობებული: პირველ რიგში მის განვითარებაზე დიდი გავლენა მოახდინა ურბანიზაციამ, რამაც გამოიწვია ტრადიციულ კულტურათა მიყვანა კრიზისამდე, ინდივიდებსა და თაობებს შორის პატრიარქალური კავშირების გაწყვეტა, ქალაქური ფოლკლორის სტიქიური ჩამოყალიბება, ინდივიდის არჩევითობის ზონის მკვეთრი გაფართოება. ამას დაემატა საზოგადოებაში ფსიქოლოგიური დამაბულობის მნიშვნელოვანი ზრდა და განათლების უნიფიკაცია.

მასობრივი კულტურა წარმოადგენს არა იმდენად ესტეტურ, რამდენადაც სოციალურ ფენომენს. მისი სიმბოლოების და ნიშნების საშუალებით ინდივიდს აქვს შესაძლებლობა შეიმეცნოს თავისი მე, შეაფასოს თავისი თავი, შეძლოს მისი მარტოობის შეგრძნების ნიველირება. ელიტარული კულტურა კი თუ დავესხებებით ორტეგა-ი-გასეტის შეხედულებას, აღწევს ისეთ ნიშნულს, როცა ხელოვნების ნაწარმოებში ადამიანური ელემენტი ხდება ძალიან უმნიშვნელო, მისი შემნევა შეუძლია მხოლოდ მას, ვისაც აქვს სპეციალური მხატვრული აღქმის უნარი. ეს არის ხელოვნება კასტისათვის და არა დემოკრატიული ხელოვნება.

თუმცა მე-20 ს-ში ჩნდება საინტერესო ტენდენცია, როცა მხატვრული განვითარების ავანგარდში ელიტარულ ექსპერიმენტალურ მიმდინარეობასთან ერთად არცთუ ისე იშვიათად გვხვდება მასობრივი კულტურის უმაღლესი მიღწევები. სწორედ მასის და ელიტის ურთიერთმიმართებამ მიგვიყვანა 50-იან წლებში პოპარტის წარმოშობამდე, რომლის შედეგად ავანგარდულმა, ელიტარულმა კულტურამ მიიღო გლობალური თამაშის პირობები, რომელსაც თავაზობდა მას მასების კულტურა. პოსტმოდერნიზმმა კიდევ მეტად შეამჭიდროვა ეს განსხვავებები, როცა წინ წამოსწია ყველა ტენდენციისა და მოძრაობის რადიკალური თანაბარუფლებიანობა. თუმცა თანამედროვე ეპოქაში, მიუხედავად ამ კულტურათა გარეგნული შეთვისებულობისა, მათი დაპირისპირების სიმწვავე მაინც ჩნდება, როცა საქმე ეხება სხვადასხვა საზოგადოებრივი კლასისა თუ ფენების ურთიერთობებს.

მანანა მიქაძე (თბილისი)

ჩინგიზ აიტმატოვის რომანის ქართული თარგმანის ენობრივ-სტილისტური ანალიზი

თარგმანი, როგორც ენათმეორისი და კულტურათმეორისი კომუნიკაციის აქტი, უდიდესი საზოგადოებრივი მნიშვნელობისაა. თარგმანის საზოგადოებრივი დანიშნულების საკითხი ყოველთვის ყურადღების ცენტრში იყო. მრავალ სპეციალურ გამოკვლევაში გამოთქმულია ერთმანეთისაგან განსხვავებული მოსაზრებანი. ზოგი თარგმანის პროცესში ლიტერატურათმცოდნეობას აძლევდა უპირატესობას, ზოგი - ლინგვისტურ მეთოდებს. მიგვაჩნია, რომ

ორივეს თანაბრად დიდი მნიშვნელობა აქვს. ამიტომ მჭიდროდ უკავშირდება ერთი მეორეს. შეიძლება მათი განცალკევებაც.

ქართველმა მკითხველმა რამდენიმე წლის წინ ცნობილი ყირგიზი მწერლის ჩინგიზ აიტმატოვის რომანის მნიშვნელოვანი თარგმანი მიიღო, წიგნის მთარგმნელია აკაკი ბრეგაძე, რომელიც აქტიური მთარგმნელობითი საქმიანობით გამოირჩევა. იგი დაოსტატებული მთარგმნელია, ამას ადასტურებს თარგმანისათვის უთუოდ ძნელი და ზოგჯერ ორიგინალის მეტად რთული ფრაზები.

ჩ. აიტმატოვის „საქონდაქრე“ იმ საოცრებათა შესახებაა, რომელსაც ხშირად ვერ ამჩნევს ბუნებას მოკლებული, საკუთარ ოთახში ჩაკეტილი ადამიანი. ეს სიმბოლურად წარმოაჩენს ტექნოკრატიული საზოგადოების კრიზისს. ბუნება სადღაც შორს დარჩა, როგორც დეკორაცია, როგორც ერთგვარი ჩუქურთმა და არა როგორც ადამიანური ყოფის განუყოფელი ნაწილი. მწერალმა სიუჟეტი ბიბლიური ამბებით გაამშვენებია, საუცხოო სილამაზით დაგვიხატა.

მთარგმნელი აკაკი ბრეგაძე მთელი სისრულით გრძნობს ორიგინალს და ამჟღავნებს კარგ ლიტერატურულ გემოვნებას. ამ ნაწარმოების თვითმყოფადობა მის უცნაურ და საინტერესო მითოლოგიურ თემატიკაში ძვეს, მაგრამ, აქედან გამომდინარე, მისი თარგმნა გარკვეულ ენობრივ სირთულეებთანაა დაკავშირებული. „საქონდაქრეს“ ქართულ ენაზე გადატანა ადვილი არ არის, მაგრამ, ჩვენი აზრით, მთარგმნელმა შეძლო ნაწარმოების მთავარი აზრის და მისი გამომსახველობითი მხატვრული ხერხების გემოვნებით მიტანა ქართველ მკითხველამდე.

ვფიქრობთ, ნაწარმოების დედააზრი ავტორისავე სიტყვებში დევს: „გუმინდლებმა არ უწყიან, რა ხდება დღეს, მაგრამ დღევანდლებმა იციან, რა მოხდა გუმინ, ხოლო ხვალ დღევანდლები გუმინდლებად იქცევიან“ (გვ. 18).

მადონა მიქელაძე (ბათუმი)

მასწავლებლის პროფესიასთან დაკავშირებული პრობლემები და სახელმწიფო პოლიტიკა

ბოლო ათწლეულში საქართველოში შეიმჩნევა პედაგოგთა პროფესიიდან ინტენსიური გადინება და ჩნდება კადრების დეფიციტი, ასევე, ტრადიციების და გამოცდილების დაკარგვის საშიშროება. მასწავლებელთა გადინება უფრო მაღალია სკოლაში მუშაობის დაწყების პირველ წლებში და მცირდება სამუშაო სტაჟის ზრდასთან ერთად. გამოდის, რომ საზოგადოებრივი თუ კერძო რესურსის დიდი ნაწილი იხარჯება ადამიანების ისეთ პროფესიაში მომზადებაზე, რომელიც, როგორც შემდგომში აღმოჩნდება, არ შეესაბამება მათ მოლოდინებს, ან აღიქმება, როგორც „უმაღური“, ან აღმოჩნდება მათთვის რთული, – ან ერთიც, მეორეც და მესამეც ერთად. სტატიაში საუბარია მასწავლებლის პროფესიასთან დაკავშირებულ პრობლემებზე, მათ გამომწვევ მიზეზებზე.

ლელა მიქიაშვილი (თბილისი)

რუსეთისა და ევროპის ქვეყნების ეკონომიკური ინტერესები საქართველოში (მასალები XIX ს. I ნახევრის ფრანგ მეცნიერ-მოგზაურთა ნაშრომებიდან)

XIX საუკუნის I ნახევრიდან კავკასია ევროპული დიპლომატიის ყურადღების არეალში აღმოჩნდა, რაც განპირობებული იყო ე.წ. "აღმოსავლეთის საკითხის" პრობლემით: ახლო აღმოსავლეთი და კავკასია ამ პერიოდში ისეთი ძლიერი სახელმწიფოების დაპირისპირების ასპარეზად იქცნენ, როგორც იყო რუსეთი, ინგლისი, საფრანგეთი, ავსტრია და პრუსია. სწორედ ამ

დროიდან სულ უფრო მეტი რაოდენობით იგზავნიან კავკასიაში და, კერძოდ - საქართველოში ამ ქვეყნების სავაჭრო, პოლიტიკური და დიპლომატიური აგენტები, რომელთა მიზანი იყო რეგიონის შესახებ დეტალური ცნობების მოპოვება; თავისთავად ცხადია, ნებისმიერი მათგანი საკუთარი ქვეყნის ინტერესების გათვალისწინებით ატარებდა მსგავს ექსპედიციას. წარმოდგენილ მოხსენებაში განხილული იქნება რუს და ფრანგ მეცნიერ-მოგზაურთა მონაცემები საქართველოს შესახებ.

ნანა მსახურაძე (ბათუმი)

თარგმნის სირთულეები პოლიტიკურ დისკურსში

პოლიტიკური დისკურსი დღესდღეობით იმაზე უფრო მეტად „სოციალურია“, ვიდრე ოდესმე, წვდომა პოლიტიკურ „ტექსტებთან“ თანამედროვე სამყაროში უადვილესია. ენობრივი ბარიერი მასალებთან წვდომისას თარგმანის საშუალებით მოხსნილია, თუმცა სებასტიან ლობნერის აზრით, თუკი ყოველ ცალკეულ ენას მივიჩნევთ საკუთარი სისტემის მქონედ, მაშინ ლოგიკურია ჩავთვალოთ, რომ ენები განსხვავდებიან ერთმანეთისაგან, რომ მათ გააჩნიათ განსხვავებული სახელწოდებები სხვადასხვა ცნებებისათვის და სხვაგვარად ასახელებენ ერთსა და იმავე საგნებს, მსგავსს სიტუაციებს კი განსხვავებულად გადმოსცემენ (Löbner, 2002:153). თარგმანი მასალის ხელმისაწვდომობისა და მანძილის ბარიერის მოხსნის საშუალებაა, მას შეუძლია დაახლოების ნაცვლად დააშოროს კულტურები, კულტურათა შორის უნდობლობა გააჩინოს, ნაცვლად თანამშრომლური ურთიერთობისა (Pym 1998:124). აღსანიშნავია ის, რომ თარგმნის პროცესი ძალიან ბევრ კითხვას ბადებს. მასმედიის მიერ გავრცელებული მასალის ხელმისაწვდომობისათვის თარგმანს უმნიშვნელოვანესი როლი ეკისრება. ყოველმხრივი ინტერესი პოლიტიკური აქტივობისადმი იწვევს პოლიტიკოსთა, ლინგვისტთა, მედიაწარმომადგენელთა და უბრალოდ, ინდივიდთა აქტიურ ჩართულობას. თარგმანი მიჩნეულია, როგორც სტრატეგიული ლინგვისტური ხერხი და მისი საშუალებით პოლიტიკოსები ხელიდან არ უშვებენ შანსს ტრანსფორმაცია შეიტანონ სასურველი ინტენციის მისაწოდებლად.

თეონა მუკუტაძე (ბათუმი)

ადამიანის კრიზისული ყოფიერება, გაუცხოების ფენომენი

ადამიანის პრობლემა ყოველთვის იყო ფილოსოფიურ-სოციოლოგიური გააზრების ობიექტი, მაგრამ განსაკუთრებული სიმწვავეით იგი მე-20 საუკუნეში დადგა. საკითხის დაყენება გამოწვეული იყო იმ გარემოებით, რომ ტექნიკურმა პროგრესმა არსებითი ცვლილებები შეიტანა ადამიანური ყოფიერების ყველა სფეროში. ტექნიკური პროგრესი, თავის მხრივ, ადამიანის ძლიერების, კეთილდღეობის, ბუნებაზე მისი გამარჯვებისა და გაბატონების გამოხატულებაა. მართალია, ახალ დროში ფ. ბეკონის დევიზის – „ცოდნა–ძალა“ – გზით სიარულმა კაცობრიობა მართლაც უაღრესად გაამდიერა და გააბატონა ბუნებაზე, მაგრამ ბუნების ბატონი, საკუთარი შემოქმედების მონა გახდა. ტექნიკური პროგრესით ადამიანმა მიაღწია ვიტალურ-ფიზიოლოგიური, მატერიალური მოთხოვნილების დაკმაყოფილების უმაღლეს დონეს. რაციონალურმა აზროვნებამ კაცობრიობა მატერიალურ-ქონებრივი ძლიერების უმაღლეს დონეს აზიარა და იგი უმაღლეს ღირებულებად, ცხოვრების წესად, ადამიანის ყოფიერების საზრისად იქნა მიჩნეული. ამ მიმართულებით მიღწეულმა ძლიერებამ ადამიანს საზეიმო განწყობა შეუქმნა. მეორე მხრივ, ეს განწყობილება არც ისე მყარი აღმოჩნდა. ტექნიკური პროგრესით მოპოვებულმა ძლიერებამ ადამიანებს ახალი

სიმნელები და სატკივარი გაუჩინა. კომფორტისადმი მიზნობრივ-ღირებულებითმა ორიენტაციამ, მატერიალურ-ქონებრივი ძლიერების კულტმა და საერთოდ, „ფულისთვის“ ცხოვრებამ ის შედეგი გამოიღო, რომ ადამიანმა დაკარგა თავისი ყოფიერება. იგი გახდა ცალმხრივი „ერთგანზომილებიანი“ (მარკუზე) მომხმარებელი, ეული, გაუცხოებული. ადამიანი მარტო დარჩა, ასეთ ვითარებაში დაკარგა ყოველგვარი რწმენა უმაღლესი ღირებულებისადმი, რაც ადამიანის „ყოფიერების კრიზისის“ მაუწყებელია.

ნინო მღებრიშვილი (თბილისი)

**სასწაულის გაგება ანტიკურობაში, ქრისტიანობასა და ისლამში
და სასწაულთან დაკავშირებული დისკუსია თეოდორე აბუკურას დიალოგში**

სასწაულის გაგებას ანტიკურობაში, ქრისტიანობასა და ისლამში განვიხილავთ თეოდორე აბუკურას ერთ-ერთ დიალოგთან მიმართებაში: „სხუად ქადაგებად, გამომაჩინებელი, ვითარმედ მუჰამედ არა არს ღმრთისაგან“. ამ დიალოგში დისკუსია შეეხება მუჰამედის წინასწარმეტყველად მიჩნევას.

განვსაზღვრავთ სასწაულის რაობას ანტიკურობაში და მის მიმართ დამოკიდებულების განვითარებას უკვე ქრისტიანობასა და ისლამში.

თეოდორე აბუკურას დიალოგების ერთ-ერთი ძალიან მნიშვნელოვანი თემა წინასწარმეტყველის საკითხი იყო, რაც უშუალოდ უკავშირდება ქრისტიანობასა და მუჰამედის გამოჩენას დედამიწაზე. დასახელებულ დიალოგში სწორედ ამ თემის ირგვლივ კამათობენ მოწინააღმდეგე მხარეები.

სასწაულებისადმი დამოკიდებულება ისლამში რადიკალურად განსხვავდება ქრისტიანობისაგან. ეს ორი რელიგია არაერთგვაროვნად აფასებს ზებუნებრივ მოვლენებს. ისლამის მიხედვით, სასწაული წინასწარმეტყველის განდიდებას ემსახურება, ქრისტიანული თვალსაზრისით კი სასწაულის ძირითადი დანიშნულება ადამიანებისთვის სარგებლობის მოტანაა.

ისლამში სასწაული, პირველ რიგში, ნიშნებს გულისხმობს, ხოლო ქრისტიანობაში ზებუნებრივ შეწევნას. გვსურს, ჩვენი მოხსენება სწორედ ამ ხაზის ირგვლივ განვავითაროთ და განვიხილოთ, ერთი მხრივ, ის საერთო, რაც აქვს ქრისტიანობასა და ისლამს სასწაულის მიმართ დამოკიდებულების თვალსაზრისით და მეორე მხრივ განსხვავება მათ შორის.

მადონა მშვილდაძე (თბილისი)

პტოლემეაიოსისეული „Αισίον κἀμῦ“-ს ლოკალიზაციის საკითხი

საქალაქო ცხოვრების განვითარების თვალსაზრისით იბერია ერთ-ერთ აქტუალურ და სადავო საკითხს წარმოადგენს. აქ დასახლებული პუნქტების ლოკალიზაციის დასადგენად განსაკუთრებული მნიშვნელობის წყაროს წარმოადგენდა და დღემდე წარმოადგენს კლავდიოს პტოლემეაიოსის მიერ შემუშავებული კოორდინატთა სისტემა, რომელიც ავტორმა თავის „გეოგრაფიულ სახელმძღვანელოში“ გადმოგვცა.

იბერიის ქალაქთა ჩამონათვალში განსაკუთრებულ ინტერესს იწვევს დასახლებული პუნქტი - „Αισίον κἀμῦ“, იგივე „სოფელი ლუბიონი“. ეს ერთადერთი შემთხვევაა, როდესაც გეოგრაფოსი კოლხეთისა და იბერიის ქალაქთა ჩამონათვალთა შორის ახსენებს „სოფელს“. თუ გავითვალისწინებთ იმ ფაქტს, რომ პტოლემეაიოსი, თავის სახელმძღვანელოში, მხოლოდ

განსაკუთრებული მნიშვნელობის პუნქტებს უთითებდა, გამოდის რომ ეს სოფელი წარსულში არსებითი ფუნქციის მატარებელი უნდა ყოფილიყო. აღნიშნული პუნქტი, გეოგრაფიულ სახელმძღვანელოში დაკონკრეტებულია მისთვის მინიჭებული გრადუსებითა და მინუტებით (75° 40' – 46° 50'), რომლის მიხედვითაც იგი კავკასიონის ძირში ლოკალიზდება.

ამ პუნქტის დასადგენად, კოორდინატთა ბადეზე, მყარ წერტილებად მესტლეთასა (მცხეთა) და ჰარმაკტიკას (არმაზციხე) მონაცემების გამოყენებით, გეოგრაფოსის ნიშნული კონკრეტულად თანხვდება შატილის გზაზე, პირიქითა ხევსურეთში არსებულ სოფელ ლებაისკარს. აღნიშნული პუნქტი თავისი გეოგრაფიული მდებარეობით დიდ ინტერესს იწვევს. დათვისჯვრის უღელტეხილიდან პირიქითა ხევსურეთში ის პირველი სოფელია. ისტორიულად, მდინარე იორისა და ფშავ-ხევსურეთის არაგვების სათავეებიდან არღუნის ხეობის გავლით გადიოდა მეტად მნიშვნელოვანი სამხედრო-სტრატეგიული მაგისტრალი, რომელიც კახეთს აკავშირებდა ჩრდილოეთ კავკასიასთან.

ყურადღებას იქცევს სოფლის ტოპონიმის წარმომავლობის საკითხიც. რას შეიძლება აღნიშნავდეს ლუბიონი ან მოგვიანებით წარმოქმნილი სახელი ლებაისკარი? ასრულებდა თუ არა ეს ტერიტორია რაიმე ჩამკეტის ან დამაკავშირებლის როლს არეალის რაღაც მონაკვეთში?

დიდ ინტერესს იწვევს სოფელში არსებული (სავარაუდოდ მეორადი გამოყენების) ფარულნიშნაინი ქვების არსებობაც, რომლებიც დადასტურებულია ნასახლარებზე და ცალკეული კომპების სარკმლების თაღებსა და კარის ღიობების არქიტრავეზზე.

კვლევა, აღნიშნულ პუნქტთან მიმართებაში მხოლოდ საწყის ეტაპზეა და მოითხოვს მეტ კონკრეტიზებას, თუმცა ჩატარებული დაკვირვებების საფუძველზეც, სოფელ ლებაისკარის გაიგივება პტოლემიოსის $\Lambda\iota\sigma\iota\upsilon\nu\ \kappa\acute{\alpha}\mu\eta$ -სთან, როგორც სამუშაო ჰოპოთეზის არსებობა, სავსებით დასაშვებად მიგვაჩნია.

მაგდა მჭედლიძე (თბილისი)

იოანე პეტრიწის ეგზეგეტიკური მეთოდი

პლატონიზმისათვის, როგორც ფილოსოფიურ-თეოლოგიური მოძღვრებისათვის, რომელიც მიღმა სამყაროს დასახასიათებლად ადამიანის ენის უძლურებას აღიარებს, ნიშანდობლივია ანალოგიების მეთოდისა და მეტაფორული ენის გამოყენება. ნეოპლატონური ფილოსოფიის სისტემატიზატორს, პროკლეს, საფუძვლიანად აქვს დამუშავებული თეორია საღვთისმეტყველო მსჯელობის ფორმების შესახებ. იგი ღმერთზე საუბრის რამდენიმე სახეს გამოყოფს: სიმბოლურს, ხატებისმიერს, გამოცხადებითს და დიალექტიკურს. რამდენადაც მის „თეოლოგიის ელემენტებზე“ იოანე პეტრიწის კომენტარის ნიმუშები, როგორც ფორმის, ისე პრინციპების თვალსაზრისით, უმთავრესად თავად პროკლეს თხზულებებია, „თეოლოგიის ელემენტების“ დიალექტიკური ფორმით გადმოცემული ტექსტის განმარტებისას ქართველი ფილოსოფოსი აზრის გამოხატვის სხვა ზემოაღნიშნულ სახეებსაც მიმართავს. ამასთან, მის კომენტარებში ვხვდებით როგორც პლატონური ლიტერატურიდან კარგად ცნობილ სახეებს, ასევე, ორიგინალურ შემოქმედებასაც. განსაკუთრებით საინტერესოა ნეოპლატონური დოქტრინის გადმოსაცემად ბიბლიური სახეებისა და პატრისტიკული ნააზრევის გამოყენება. პეტრიწთან პლატონიზმისათვის დამახასიათებელი ფილოსოფოსობის ის ფორმაც გვხვდება, რომელიც აზრის დასასაბუთებლად ეტიმოლოგიებზე რეფლექსიას გულისხმობს.

კლასიკური ფილოლოგია და ბიზანტინისტიკა ინტერნეტსივრცეში

სტატიაში, ძირითადად, ზოგადად მიმოვიხილავთ კლასიკური ფილოლოგიისა და ბიზანტინისტიკის წარმოჩენას ინტერნეტსივრცეში, იმ მნიშვნელოვან ვებგვერდებს, ლექსიკონებს, სახელმძღვანელოებსა და ინტერნეტმაღაზიებს, რომლებიც ხელს უწყობს ამ დარგების პოპულარიზაციას და განვითარებას. ყურადღება იქნება გამახვილებული როგორც პოპულარული, ისე აკადემიური და სამეცნიერო-კვლევითი დანიშნულების ინტერნეტმასალაზე. ასევე, აქცენტები გაკეთდება იმ სურვილებზე, რაც უჩნდებათ ამ დარგების სპეციალისტებს, რათა წვდომა ჰქონდეთ მნიშვნელოვან ტექსტებზე, რომლებიც მსოფლიოს ცნობილ ბიბლიოთეკებსა და უნივერსიტეტებსა თუ კვლევით ინსტიტუტებშია. ხშირად შესაძლოა იყოს ტექსტი, მაგრამ არა – კრიტიკული და სანდო გამოცემა, მნიშვნელოვანია სწორედ ყველაზე სარწმუნო გამოცემების ხელმისაწვდომობა.

კლასიკური ფილოლოგია და ბიზანტინისტიკა – ორივე ისეთი დარგია, რომლებიც ფილოლოგიის გარდა მოიცავს ხელოვნების ისტორიასაც და ფილოსოფიას, ასევე, სხვა მრავალი მეცნიერების საწყისებს, რადგან უმრავლესობას სწორედ ანტიკურ საბერძნეთსა და რომში ჩაეყარა საფუძველი. ერთი სტატიის ფარგლებში, ცხადია, ყველა მათგანს ვერ შევხებით, მაგრამ განხილული იქნება მნიშვნელოვანი ფოტო და ვიდეომასალა, რომელთაც ინტერნეტი გვთავაზობს და მნიშვნელოვანია ხელოვნებათმცოდნეობისთვის.

აღნიშნული სახის მიმოხილვები, ვფიქრობ, ხელს შეუწყობს კოლეგებს შორის ინფორმაციის გაცვლას, რაც დარგის განვითარებასაც გულისხმობს და მაღალ აკადემიურ და მეცნიერულ დონესაც. კონფერენციის ჩატარება, უდავოდ, წამახალისებელი იქნება ქართული მეცნიერებისათვის, რათა ჯეროვნად წარმოაჩინოს საკუთარი პოტენციალი მსოფლიოს წინაშე თანამედროვე საინფორმაციო საშუალებებით.

ეკა წარსია (თბილისი)

„მომხმარებლის გზამკვლევების“ გაგებისათვის საბანკო სფეროში

ინფორმაციული საზოგადოების ფორმირების პროცესში ტექსტის გაგების ასპექტებს მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება, განსაკუთრებით, თუ ეს ეხება ცოდნის ტრანსფერს, როდესაც ურთიერთგაგება მიღწეულ უნდა იქნას დარგის სპეციალისტსა და არასპეციალისტს შორის. რეციპიენტს ინფორმაცია ისე უნდა მიეწოდოს, რომ მან საკუთარი გამოცდილების ჰორიზონტსა და კონკრეტულ დარგში არსებულ ცოდნაზე დაყრდნობით, შეძლოს ტექსტის შინაარსის გაგება. დარგობრივი ცოდნის არასპეციალისტისთვის გადაცემის პროცესში ყველაზე დიდ პრობლემად სწორედ ტექსტის ენობრივ აგებულებას მიიჩნევენ.

საბანკო კომუნიკაციის ენა მომხმარებლისთვის ხშირად გაუგებარია, რაც განსაკუთრებით შეინიშნება აქტუალური ეკონომიკური სიტუაციიდან გამომდინარე ბანკსა და კლიენტს შორის ურთიერთობისას.

მოხსენების მიზანია საბანკო სფეროში არსებული გერმანულ- და ქართულენოვანი გზამკვლევების კონტრასტული ანალიზი. ამ ე. წ. ერგოტროპული ტექსტების შინაარსი კონკრეტულ სიტუაციაში პრაქტიკული რჩევებს უკავშირდება და მომხმარებლის ქცევას განაპირობებს.

კვლევა ძირითადად ფოკუსირებულია ტექსტის გაგების კონცეპტზე, რადგან საბანკო სფეროში არსებული ინსტრუქციული ტექსტების კვლევისას საქმე გვაქვს ტექსტის იმ ენობრივ

მახასიათებლებთან, რომლებიც მკითხველისთვის გასაგები უნდა იყოს, რათა მან სამართლებრივად გამართული საბანკო ოპერაციები აწარმოოს.

გარდა ამისა, მნიშვნელოვანია დავადგინოთ, საკვლევი კორპუსის ამ კონკრეტულ ტექსტის სახეობაში რომელი საკომუნიკაციო ხერხები (საინფორმაციო, ახსნა-განმარტებითი) დომინირებს.

ნაშრომის კვლევის შედეგები საინტერესოა დარგობრივი ტექსტის ლინგვისტიკისათვის, აგრეთვე დარგობრივი ენების სწავლების პროცესში, ინსტრუქციული ტექსტების ენობრივი და კულტურული მახასიათებლების გამოპირობების, განმარტებისა და გაგებისათვის.

ირინა ნაცვლიშვილი (თბილისი)

ისტორიული მეხსიერების პოლიტიკა ადრეშუასაუკუნეობრივ ქართულ მწერლობაში

მეხსიერების კვლევებმა უკანასკნელ პერიოდში ინტერდისციპლინური შინაარსი შეიძინა და მოიცვა როგორც ფსიქოლოგია და ფსიქიატრია, ისე სოციოლოგია, ისტორიოგრაფია და კულტურის მეცნიერებანი. ამ კვლევათა მიზანია ინდივიდუალური, კოლექტიური თუ ინსტიტუციური მიმართულებით შეისწავლოს წარსულის დამახსოვრების ფორმები და მისი ასახვის მეთოდები სხვადასხვა დროსა და სივრცეში.

კოლექტიურ მეხსიერებას, რომელიც საერთოა ეთნიკური ჯგუფებისთვის, ნაციებისა თუ სხვა მნიშვნელოვანი ერთობებისთვის, განაპირობებს მითები და ისტორიული ხასიათის ნარატივები. ამდენად, იგი ისტორიული მეხსიერებაა, რომელიც ყალიბდება საუკუნეების განმავლობაში და მოიცავს როგორც ცივილიზაციურ არქეტიპებს, ისე არქეტიპებს, დამახასიათებელს კონკრეტული ეთნოსისათვის. ისტორიული მეხსიერება მნიშვნელოვან როლს ასრულებს ეროვნული იდენტობის ფორმირებაში. ის კულტურული მეხსიერებაა, რომელიც ავლენს მჭიდრო კავშირს ერის მიერ შექმნილ საკუთარი წარსულის სურათსა და ნაციონალურ იდენტობას შორის.

ისტორიულ-კულტურული მეხსიერებისათვის დამახასიათებელია წარსულთან დაკავშირებული ინფორმაციის სელექცია და ინტერპრეტაცია. მისი ფორმირება, საზოგადოებრივ-სახელმწიფოებრივი და ეროვნული ინტერესების შესაბამისად, გარკვეულ კონიუნქტურაზე დამოკიდებული და ერთგვარად ხელოვნური პროცესია, რომელშიც თანაბრად მონაწილეობს ხალხიც (კოლექტივი), ისტორიკოსიც და მწერალიც.

ამ თვალსაზრისით ყურადღებას მივაქვევთ ადრეშუასაუკუნეების ქართულ მწერლობას, კერძოდ, აგიოგრაფიას, რომელიც, მისი ბუნებიდან გამომდინარე, თავისი დროის ისტორიული წყაროცაა. ის, რაც წინარე ლიტერატურული კვლევებით ძირითადად ქართული სპეციფიკით აიხსნებოდა, კულტუროლოგიური ძიების სხვა მიმართულებითაც არის განსახილველი. როგორც ჩანს, ისტორიული მეხსიერების პოლიტიკა მიზანმიმართულ ხასიათს ატარებს თვით „უტყუელად აღწერილ“ ლიტერატურაშიც. როგორც ქართული აგიოგრაფიული მასალა ცხადყოფს, ავტორები საგანგებოდ არჩევენ ფაქტებს არა მხოლოდ ეთიკურ-ზნეობრივი იდეალის წარმოსაჩენად, არამედ იმ თვალსაზრისითაც, რა „სჭირდება“ ერის ისტორიულ მეხსიერებას – რა უნდა იქნას დავიწყებული და რა – პირიქით, გააქტიურებული.

ოლგა ნევზოროვა (რუსეთი, ყაზანი)

ტექსტში ომონიმური გაურკვევლობის აცილების კონტექსტუალური მეთოდები

სტატია აღწერს ავტორის მიერ შემუშავებულ და „ონტონტეგრატორის“ სისტემაში დანერგილ კონტექსტუალურ მეთოდებს, რაც ომონიმური გაურკვევლობების დაძლევაში

გვეხმარება. პირველი მეთოდი აგებულია კონტექსტუალური წესების საფუძველზე. ეს მეთოდი ემყარება სინტაქსური ქცევის ლინგვისტურ შეფასებას და ომონიმების გრამატიკულ სპეციფიკაციას. კონტექსტუალური მეთოდი ანალიზებს წესების ჯგუფს, რომლებიც განსაზღვრავენ ომონიმური გაურკვევლობის აღმოფხვრის სინტაქსურ კონტექსტს გრამატიკული ომონიმის ყველა ტიპისათვის და ქმნის ჯგუფური კონტროლის სტრუქტურას, რომელიც განსაზღვრავს წესის გამოყენების თანმიმდევრობას. ამ კვლევამ გამოავლინა რუსული გრამატიკული ომონიმების ლექსიკოგრაფიული აღწერილობის აქტუალური პრობლემები. შემოთავაზებულია ომონიმების კლასიფიკაციის და ქვეტიპების შერჩევის ახალი სტატისტიკური მიდგომა.

გრამატიკული და ლექსიკური ომონიმური გაურკვევლობის დაძლევის მეორე მეთოდი აგებულია საძიებლების კოლოკაციის ბაზაზე. კოლოკაციის მოდელი განსაზღვრავს გრამატიკული და ლექსიკური ომონიმური გაურკვევლობის დაძლევის კონტექსტს. დღესდღეობით, კორპუსის რესურსების ბაზაზე ჩამოყალიბებულია კოლოკაციის დაახლოებით 2000 მოდელი.

ადა ნემსაძე (თბილისი)

ბოლშევიკური ტერორის მსხვერპლი უცნობი ქართველი პოეტი

20-30-იანი წლების ბოლშევიკური ტერორის შესახებ დღეს უკვე ბევრი რამაა ცნობილი, თუმცა არის უამრავი უცნობი ფაქტი და დეტალი, რომლებიც დღემდე ელის გამომზეურებას. შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტისა და საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს არქივის ერთობლივი საგრანტო პროექტის - „ბოლშევიზმი და ქართული ლიტერატურა“ – ფარგლებში მოძიებული დღემდე უცნობი საარქივო მასალა საშუალებას გვაძლევს, გამოვამყაროთ ის იდეოლოგიური შეუთავსებლობა, რის გამოც შემოქმედებითი ინტელიგენციის დიდი ნაწილი მწვავედ აღმოჩნდა დაპირისპირებული მამინდელ ხელისუფლებასთან. ამჯერად ჩვენ წარმოვაჩინოთ „ცისფერყანწელებთან“ დაახლოებული და მათი მიმდევარი ნაკლებად ცნობილი მოდერნისტი პოეტის **ვანლერ დაისელის** (ნამდვილი სახელი და გვარი *ივანე ბაბუაძე*) ბიოგრაფიის გაუხმაურებელ დეტალებს.

ლიტერატურის მუზეუმში არსებულ პოეტის არქივში არის განცხადება ახალი ორდენის – „სომნაბულების“ – დაარსების შესახებ (წევრები: ივ. ბაბუაძე, ვლ. გველესიანი, გ. იმედა-შვილი, მ. წერეთელი და სხვ.), რომელიც თარიღდება 1925 წლის 7 თებერვლით. მიუხედავად იმისა, რომ „სომნაბულების“ წესდებაში ხაზგასმულია მათი აპოლიტიკურობა, შინაგან საქმეთა სამინისტროს საარქივო მასალებიდან სრულიად სხვაგვარი სურათი იკვეთება: როგორც ჩანს, 1924 წლის აჯანყების დამარცხებას და ბოლშევიკურ დიქტატს მწვავედ განიცდიდნენ ეს ახალგაზრდები, რისი დასტურიცაა იმავე, 1925 წლის 30 ივნისს ივანე ბაბუაძის დაპატიმრება საქართველოს საგანგებო კომისიის (ჩეკას) მიერ ბრალდებით: *კონტრრევოლუცია, რაც გამოხატულია არალეგალურ მენშევიკურ ორგანიზაციაში აქტიური ანტისაბჭოთა მუშაობით.*

მოხსენებაში საუბარი გვექნება სისხლის სამართლის ამ საარქივო საქმის შესახებ, რომელიც ნათლად წარმოაჩენს ტოტალიტარულ რეჟიმსა და თავისუფლად მოაზროვნე ხელოვანთა შორის არსებულ დაპირისპირებას, ასევე, პოეტის შემოქმედებაში არსებულ იმ ანტისაბჭოთა ნარატივის შესახებაც, რის გამოც ცოტა მოგვიანებით ვანლერ დაისელი გადაასახლეს კიდევაც.

სტრატეგიული კომუნიკაცია და თანამშრომლობის პრინციპი

სტრატეგიული კომპეტენცია, როგორც საკომუნიკაციო კომპეტენციის ერთ-ერთი კომპონენტი, გამოყენებითი ენათმეცნიერების წიაღში გამოიყო. კანალისა და სუენისეულ მოდელში იგი მოიცავს ვერბალურ და არავერბალურ საკომუნიკაციო სტრატეგიებს, რომელთა ამოქმედებაც ხდება არასაკმარისი კომპეტენციის ან გარკვეული პერფორმაციული ფაქტორების გამო კომუნიკაციის ჩაშლის საფრთხის საკომპენსაციოდ (Canale and Swain 1980: 30).

მოგვიანებით ამ ინტერპრეტაციით დაუკმაყოფილებლობამ გამოიწვია სტრატეგიული კომპეტენციის ცნების გაფართოება.

თუ გავითვალისწინებთ, რომ სტრატეგიული კომპეტენცია მოიაზრება როგორც საკომუნიკაციო სტრატეგიათა ერთგვარი კონგლომერატი, უდავოა, რომ პირველყოფლისა, პასუხი უნდა გაეცეს შეკითხვას: რა არის საკომუნიკაციო სტრატეგია? საკომუნიკაციო სტრატეგია არის საშუალება, იარაღი იმისა, რომ ენობრივმა სუბიექტმა (დედაენაზე თუ უცხოურზე) მოახერხოს თავისი შეტყობინების მაქსიმალურად ეფექტურად ორგანიზება და მიწოდება კონკრეტული მსმენელისათვის. უცხოურ ენაზე მეტყველების შემთხვევაში, ეს შეიძლება დაკავშირებული იყოს მეტ პრობლემასთან, მაგრამ ნებისმიერ შემთხვევაში ადგილი აქვს სერიოზულ ძალისხმევას ენობრივი სუბიექტის მხრიდან მაქსიმალურად ეფექტური კომუნიკაციის მიღწევის მიზნით.

საკომუნიკაციო სტრატეგიების კვლევის მიზნით განხორციელებულმა ფსიქოლინგვისტურმა ექსპერიმენტებმა აჩვენა, რომ დავალების ტიპი, მსმენელის არსებობა/არარსებობა სერიოზულ გავლენას ახდენს სტრატეგიის შერჩევაზე. ამ განსხვავებათა ახსნა შესაძლებელია პ. გრაისის კომუნიკაციური თანამშრომლობის პრინციპზე დაყრდნობით. იმისათვის, რომ ენობრივმა სუბიექტმა შეძლოს გრაისის მაქსიმუმის დაცვა, მან უნდა იპოვოს ერთგვარი შუალედი, ერთი მხრივ, სათანადო ინფორმაციულობასა და, მეორე მხრივ, ამ ინფორმაციულობის მისაღწევად გაწეულ დანახარჯს/ძალისხმევას შორის.

ლია ნოზაძე (ქუთაისი)

გლობალიზაციის პერსპექტივები და მარსელ პრუსტის „ქვეყანათა სახელები: სახელი“

გლობალიზაციის არსის შესახებ მსჯელობას დიდი ხნის ისტორია აქვს. მართალია, თვით ტერმინი „გლობალიზაცია“ მე-20 საუკუნის პირმშოა, მაგრამ, თუ მის არსში ვიგულისხმებთ ადამიანის წარმოდგენას მთლიანად სამყაროს შესახებ, მაშინ ნათელი იქნება, რომ ეს საკითხი „ჰომო საპიენსის“ გაჩენისთანავე აქტუალური გახდა და ადამიანის საქმიანობის სხვადასხვა სფერო მოიცვა.

ერთ-ერთი ასეთი სფერო ლიტერატურაა. კაცობრიობის ლიტერატურული აზროვნების ისტორიაზე თვალის გადავლებისას შთაბეჭდილება გვრჩება, რომ მისი დანიშნულება ყოველთვის იყო გეოგრაფიული საზღვრების რღვევა, სულიერი ღირებულებების გაცვლა-გამოცვლა მსოფლიოს სხვადასხვა კუთხეში მცხოვრებ ადამიანთა შორის. ვინაიდან ლიტერატურაში გეოგრაფიული სივრცე (და მასთან ერთად დროც) თავის პირვანდელ მნიშვნელობას კარგავს, ამიტომ „ლიტერატურული გლობალიზაციის“ სპეციფიკის განხილვისას პირობითად ორი ძირითადი ტენდენცია უნდა გამოვყოთ: 1. ნაწარმოებში აღწერილი დეტალები ავტორის (ან პერსონაჟის) მიერ რეალურად ნანახ ამბებს შეესაბამება (რომელიც მან მოგზაურობის, ქრონიკების, ან სხვა ფაქტობრივი წყაროების გაცნობის შედეგად მიღებული ინფორმაციის

საფუძველზე შექმნა); 2. ნაწარმოების ავტორი სამყაროს შესახებ წარმოდგენას ქმნის არა რეალურად ნანახის, არამედ მის მიერ წარმოსახულის, რომელიმე სახელით ან გარემოებით პროვოცირებული შთაბეჭდილების მეშვეობით.

გლობალიზაციის ლიტერატურული პერსპექტივის საილუსტრაციოდ საინტერესოა მარსელ პრუსტის რომანების ციკლი „დაკარგული დროის ძიებაში“, განსაკუთრებით კი ამ ეპოპის ერთ – ერთი ნაწილი - „ქვეყანათა სახელები: სახელი“, სადაც მთხრობელი (ფაქტობრივად ავტორი) განმარტავს, რომ იგი ნაწარმოების მკითხველს, სამყაროსა და საკუთარი თავის შეცნობის მიზნით, სთავაზობს მოგზაურობას დროსა და სივრცეში, ოღონდ აქ გეოგრაფიული ადგილები, მათი რეალისტური იერსახით, ნაკლებად მნიშვნელოვანია. აქ პრუსტი გვთავაზობს სხვადასხვა ქვეყნისა თუ ქალაქის სახელწოდებით პროვოცირებული ემოციის გეოგრაფიას, სადაც სამყაროს, როგორც მთლიანის, წარმოდგენაში, „ცნობიერთან“ ერთად, დიდ როლს ასრულებს „არაცნობიერიც“.

პრუსტის ნაწარმოების მიხედვით, მხოლოდ სახელით პროვოცირებული მოგზაურობის განცდაა ნამდვილი მონახულება, სამყაროს გლობალური მოდელის ჭკრეტის პერსპექტივა, რომელიც ავტორსა და მკითხველს პრიმიტივის აღფრთოვანებასა და კოსმოსის მთლიანობაში დანთქმის ბედნიერ შეგრძნებას გვრის.

თამარ ორაგველიძე (ბათუმი)

აჭარის მუზეუმის ბიბლიოთეკაში დაცული პრესა (მეოცე საუკუნის 30–იან წლებამდე)

ოდესღაც მხოლოდ გაზეთი წარმოადგენდა მასობრივი ინფორმაციის ძირითად საშუალებას. თანამედროვეობაში კი მასობრივი კომუნიკაციები უაღრესად განშტოებული და მიმართულია აუდიტორიის მრავალფეროვან მოთხოვნათა სპექტრის დაკმაყოფილებისაკენ. ინტერნეტის ეპოქაში, ინფორმაციის ციფრული გავრცელების შესაძლებლობამ მნიშვნელოვანი კონკურენცია გაუწია გაზეთს, თუმცა მთელი რიგი მახასიათებლებით პრესა მაინც ინარჩუნებს უპირატესობას.

ქართული ჟურნალისტიკის ისტორიის სრული კორპუსის შექმნაში მნიშვნელოვანია დღემდე შეუსწავლელი ნაწილების შევსება. ამ მხრივ განსაკუთრებულია რევოლუციამდელი პრესა. ეს მით უფრო თვალშისაცემია, თუ გავითვალისწინებთ პოსტსაბჭოთა პერიოდში, ზოგადად, მეცნიერების დაინტერესებას წარსულის ისტორიული გადაფასებისადმი. პოსტსაბჭოთა პერიოდში შემოქმედი ადამიანი, რომელიც გათავისუფლებულია საბჭოთა იდეოლოგიური ჩარჩოებისაგან, ცდილობს კომპლექსურად მიუდგეს პრესის ისტორიას, მისგან მომდინარე ზღვა ინფორმაციას.

აჭარის მუზეუმში დაცულია სულ 22 დასახელების გაზეთი, რომლებიც ქრონოლოგიურად 1911–1937 წლებში თავსდება. ისინი მდიდარ ინფორმაციას შეიცავენ რევოლუციამდელი და მომდევნო პერიოდის ქალაქის ყოველდღიური ცხოვრების შესახებ. მათ შორის თვალშისაცემია ეროვნული მუხტის გააქტიურება, მოვლენათა გაშუქებისას გეოგრაფიული არეალის გაფართოება; შეინიშნება ინფორმაციის მიწოდების არაოპერატიულობაც, რაც განპირობებული იყო რედაქციების დარბევით, მასალების გატაცებითა და რედაქტორთა დაპატიმრებებით. აღნიშნული გაზეთები კარგი საშუალებაა აჭარის რეგიონის სოციალურ, კულტურულ თუ პოლიტიკურ-ეკონომიკურ ცხოვრებაზე მსჯელობისათვის, ამასთანავე, ვრცელ ინფორმაციას გვაწვდიან სარედაქციო კოლეგიის იმჟამინდელი მუშაობის მეთოდების შესახებაც.

საერთაშორისო საგანმანათლებლო სივრცე - პლანეტის მოქალაქის აღზრდაზე ზრუნვაში

თანამედროვე მსოფლიოს აერთიანებს პლანეტის მოქალაქის აღზრდაზე ზრუნვა. ინტენსიურად ვითარდება საერთაშორისო საგანმანათლებლო სივრცე, ამიტომ საერთაშორისო საზოგადოებრიობა ცდილობს შექმნას ადამიანის განათლების გლობალური სტრატეგია მისი საცხოვრებელი ადგილისა და განათლებულობის დონის მიუხედავად.

დღეს საუნივერსიტეტო განათლება პოლიკულტურული განათლების ნიშნებს იძენს. იგი ავითარებს იმის უნარს, რომ ადამიანმა შეძლოს მოვლენების შეფასება სხვა ადამიანის პოზიციიდან. ეს სხვა ადამიანი შეიძლება განსხვავებული კულტურისა და სოციალურ-ეკონომიკური ფორმაციის წარმომადგენელი იყოს.

მსოფლიოში შეიმჩნევა სხვადასხვა ტიპის უმაღლესი სასწავლებლების ინტეგრაციის ტენდენციები სამეცნიერო-საგანმანათლებლო მეგაპოლისებში. ისინი შეიძლება იყოს კონტინენტალური, რეგიონთაშორისი და სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის.

ბევრ ქვეყანაში შეინიშნება უნივერსიტეტების გაერთიანება სამრეწველო კომპლექსებთან. ასე იქმნება თანამედროვე წარმოების უნიკალური სპეციალისტების მომზადების ბაზები.

მსოფლიო საგანმანათლებლო სივრცე აერთიანებს სხვადასხვა ტიპის ნაციონალურ საგანმანათლებლო სისტემებს, რომლებიც მნიშვნელოვნად განსხვავდებიან ერთმანეთისაგან ფილოსოფიური და კულტურული ტრადიციების, მიზნებითა და ამოცანებით, თავიანთი ხარისხობრივი შემადგენლობით.

მსოფლიო განათლება რომ პოლიკულტურულია, ამაზე მეტყველებს ის ფაქტი, რომ მისთვის დამახასიათებელია სივრცული (ტერიტორიული) და ორგანიზაციული სტრუქტურები. მსოფლიო განათლების პრობლემების გადაწყვეტაში სულ უფრო დიდი მნიშვნელობა ენიჭება მსხვილ საერთაშორისო პროექტებსა და პროგრამებს, რამდენადაც ისინი მოითხოვენ მათს განხორციელებაში საერთაშორისო ფინანსური ორგანიზაციების მონაწილეობას.

უკანასკნელ ათწლეულში წარმოიშვა ინტერნაციონალური შინაარსის ახალი ორგანიზაციული სტრუქტურები: საერთაშორისო და ლიაუნვერსიტეტები. მსოფლიო განათლების პოლისტრუქტურა საშუალებას იძლევა განხორციელდეს მეტაბლოკების, მაკრორეგიონებისა და ცალკეულ ქვეყნებში განათლების მდგომარეობის ანალიზი.

განვითარებული ქვეყნების პედაგოგიური სისტემებისათვის თანამედროვე ეტაპზე დამახასიათებელია მეცნიერების, განათლებისა და წარმოების სინთეზი, რაც მსხვილი მეგაპოლისების საშუალებით ხორციელდება.

დალი ოსეფაშვილი (თბილისი)

ახალი ამბების ფორმისეული ტრანსფორმაცია თანამედროვე ქართულ ბეჭდურ მედიაში

მოხსენების მიზანია წარმოვადგინოთ კვლევის შედეგები, თუ როგორ იცვლება ქართულ ბეჭდურ მედიაში ფორმისეული სტრუქტურა ახალი ამბების გავრცელებისას და ტექნოლოგიების სწრაფი განვითარება რა გავლენას ახდენს ჟურნალისტური სტილის ფორმებზე (ჟანრებზე).

როგორ ვითარდება მულტიმედია ჟურნალისტიკა საქართველოში? როგორ აისახება ეს პროცესი ახალი ამბების ფორმისეულ ტრანსფორმაციაზე? რა სიხშირით გამოიყენება ქართულ გაზეთებში კონვერტირებული ნიუსრუმი? ეს დროის გამოწვევაა თუ ტრადიციული მედიის დასასრული? - ეს გახლავთ ძირითადი საკვლევი შეკითხვები.

კვლევის ძირითად მეთოდად გამოყენებულია რაოდენობრივი კვლევის მეთოდები - ინტერვიუები ჟურნალისტებთან და რედაქტორებთან. კვლევა ჩატარდა ელექტრონულად, 2014 წლის თებერვალში. კითხვარი დაეგზავნა 150 ჟურნალისტს. ამ ინტერნეტგამოკითხვაში მონაწილეობა მიიღო სულ 114 ჟურნალისტმა.

კვლევის შედეგების თანახმად, როგორც გამოკითხული ჟურნალისტების 47% აღნიშნავს, თითქმის ყოველდღიურად გამოიყენება მათ რედაქციაში მულტიმედია ფორმები; ჟურნალისტების 54%-ის აზრით, მიუხედავად ახალი ამბების გავრცელებისას მულტიმედია ფორმების აქტიური გამოყენებისა და ტექსტთან ერთად ვიდეოებისა დართვისა ბეჭდურ და საინფორმაციო სააგენტოების ვებგვერდებზე, ეს მაინც არ ნიშნავს საგაზეთო ინდუსტრიის დასასრულს. მულტიმედია ახალ ამბებს ბევრი დადებითი თვისება აქვთ და ეს მხოლოდ დროის გამოწვევაა ტრადიციული ანუ ვერტიკალური მედიისთვის.

ლელა ოჩიაური (თბილისი)

**„დილის რეცენზია“ - მითი თუ რეალობა?
(ბეჭდური მედიის გავლენა ხელოვნებაში მიმდინარე პროცესებზე)**

ჩვენ მითების ნგრევის, დემითოლოგიზაციის ეპოქაში ვცხოვრობთ და „ახალი“ რეალობის გაცნობიერება ბევრ ურთიერთგადამკვეთ თუ პარალელურ შემთხვევასთან შეხვედრით გვიწევს.

ახალი რეალობისა და ცხოვრების ახალი ფორმის დამკვიდრებასთან ერთად, შეიცვალა სახელოვნებო სფეროს სისტემის მუშაობაც და მასთან ერთად ჩვენი წარმოდგენები „ახალი დეოლოგიაზე“ ახალი საბაზრო ეკონომიკისა და სახელმწიფოს წნეხისგან სახელოვნებო სფეროს გათავისუფლების პირობებში.

ცვლილებებმა ჩვენი არსებობის – ყოფიერების ყველა სფეროს გადაუარა. ქვეყნის დამოუკიდებლობას დამოუკიდებელი გაზეთებიც (რომელთა რიცხვიც კვლავ მატულობს) მოჰყვა და მედიის პრინციპებიც შეიცვალა.

პრესამ და ტელევიზიამ „მეოთხე ხელისუფლების“ სტატუსი დაიმკვიდრა და საზოგადოებრივ აზრზე მუშაობას (მოქმედებას) საკუთარი შეხედულებისამებრ შეუდგა.

ყურადსაღებია, თუ რამდენად ახდენს გავლენას ოპერატიული რეცენზია (რომელსაც „დილის რეცენზიას“ ვუწოდებ) უშუალოდ ფილმისა და სპექტაკლის ავტორზე, შემოქმედებით ჯგუფზე, მის შემოსავალზე, მაყურებლის აქტივობა-პასიურობაზე ამ სპექტაკლთან თუ ფილმთან კავშირში.

ისიც საინტერესოა, ვინ (თუკი საერთოდ, ვინმე) განსაზღვრავს დღეს საზოგადოებრივ აზრს - მედია, ავტორიტეტი? იქნებ სწორედ ესეც - ავტორიტეტების არარსებობაა საზოგადოების მიერ „დილის რეცენზიის“ იგნორირების მიზეზი?

მაყურებელი და სპექტაკლი, ფილმი (რეჟისორი), კინო და თეატრი (რეჟისორი) და კრიტიკა, მაყურებელი და კრიტიკა – თითქოს ერთი წრეა, თუ სამკუთხედი, რომლის ყველა გვერდი, წესითა თუ კანონით, ერთ წერტილში უნდა იყრიდეს თავს, მაგრამ ამ ეტაპზე სისტემა ვერ ამუშავდა და „სამება“ პარალელურ ხაზებად დარჩა, რომლებიც ჯერჯერობით არსად იკვეთება.

მარიკა ოძელი (თბილისი)

ქართულის, როგორც უცხო ენის, სწავლების ვებგვერდი

ენის სწავლებას სამი მიმართულება აქვს: ენის, როგორც მშობლიური ენის სწავლება, ენის, როგორც მეორე ენის სწავლება და ენის, როგორც უცხო ენის სწავლება. ამ მიმართულებების ძირითადი განსხვავება სწავლების მეთოდოლოგიაშია.

ევროპის საბჭოს ენობრივი პოლიტიკის სამმართველოს ექსპერტებმა შექმნეს ენათა აღწერილობის ზოგადევროპული სტანდარტი ენის, როგორც უცხო ენის, სწავლებისათვის იმ მიზნით, რომ ევროპელ ერებს გაუადვილდეთ ერთმანეთის ენების შესწავლა ერთი გარკვეული სისტემის საფუძველზე, ევროპიის ენობრივ და კულტურულ მრავალფეროვნებაში გარკვევა ან უცხოეროვნულ გარემოში ადაპტაციის პროცესი. 2006 წელს ჩვენ შევიმუშავეთ ქართული ენის ფლობის დონეების სტანდარტული აღწერილობა (A1, A2, B1, B2), რომლის პრეზენტაცია შედგა ევროპის საბჭოში და შემდგომ გამოიცა წიგნად. ქართულის, როგორც უცხო ენის აღწერის ცდა იმ პარამეტრებით, რომლებიც მიღებულია ევროპის თანამეგობრობაში, განაპირობებს მის ინტეგრირებას საგანმანათლებლო ლინგვისტიკის საერთაშორისო სისტემაში და მის განხილვას საერთო-ევროპულ ენათა ერთობის ერთ-ერთი ენის რანგში. 2010-11 წლებში საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს პროგრამის ფარგლებში შესრულდა ქართულის, როგორც უცხო ენის, სტანდარტის ელექტრონული ვერსია სამუშაო ჯგუფთან ერთად. შემდეგ წლებში ამ სტანდარტს დაეფუძნა სასწავლო-მეთოდური ლიტერატურა. სახელდობრ, ქართულის, როგორც უცხო ენის, მეთოდის თეორიული სახელმძღვანელო პრაქტიკული დავალებებითურთ, ქართულის, როგორც უცხო ენის, სახელმძღვანელოები (A1, A2 დონეები), ადაპტირებული საკითხავი ლიტერატურა დონეების მიხედვით და ამჯერადაც გრძელდება მუშაობა ქართულის, როგორც უცხო ენის, სწავლების სრული პაკეტის შესაქმნელად. პარალელურად შეიქმნა ვებგვერდი, რომელზეც განთავსდა პროგრამის ფარგლებში შესრულებული მასალები და რომელიც თანდათანობით შეივსება. ქართულის, როგორც უცხო ენის ვებგვერდის შექმნა განაპირობა ელექტრონული რესურსების ფართო ხელმისაწვდომობის ფაქტორმა და მომხმარებელთან ინტერაქციის შესაძლებლობამ.

თამარ პაიჭაძე (თბილისი)

მოდერნისტული რეკვიზიტი და ქართული ლიტერატურული ტრადიცია (ექსპრესიონიზმი)

ავანგარდიზმის ქართულ ანალოგებში ყოველთვის ცნაურდებოდა თავისთავადობის და განზოგადების ნიშნები, იმ რეალობის გათვალისწინებით, რომ სამეცნიერო ანალიტიკაში სწორედ ის გამოხატულებანი მიიჩნევა სიახლედ და წარმატებულად, რომლებშიც ინდივიდუალიზმის, შემოქმედებითი კულტურის, არსებული ისტორია გარკვეულწილად აზღვევს მას კომპილაციისაგან და მის თავისებურებასაც განსაზღვრავს. აქედან გამომდინარე, ქართული მოდერნისტული მსოფლმხედველობის ასოციაციები თუ პარალელური სახეები „რადიკალურად მარცხნივ“ ევროპული მიმართულებით უნდა ვეძიოთ, ეს კავშირები იყო არასისტემური, სქემატური და ზოგჯერ პირად ურთიერთობებზე აღმოცენებული. ის ლიტერატურულ ურთიერთობათა ისტორია უფროა, ვიდრე შეხედულებათა იდენტობის ან თეორიულ პოზიციათა გაზიარების პროცესი. ამ მხატვრულ დისკურსთა კონტენტ ანალიზს ლოგიკურად მივყავართ ავანგარდისტული ტენდენციების ქართულ შემოქმედებით კონტექსტში ინსტალირების და სისტემატიზაციის საკითხთან.

ქართული მოდერნიზმის თეორიულმა ანალიტიკამ ცალსახად წარმოაჩინა, რომ ის შეიძლება აღვიქვათ, როგორც მხატვრულ შემოქმედებითი მეთოდი, ანუ მეთოდის ლიტერატურა, რომელსაც, ევროპულ შემთხვევათაგან განსხვავებით, პოლიტიზებული ხასიათი არასოდეს მიუღია, არც საზოგადოებრივ-ყოფითი ფასეულობების შეცვლის პრეტენზია ჰქონია. მეტიც შეიძლება ითქვას: მას, ისევე, როგორც სხვა ლიტერატურულ მოძრაობებს, ქართული სიტყვაკაზმული მწერლობის ტრადიციის, მენტალობის, მხატვრული აზროვნების მრავალწლიანი ნიადაგი დახვდა და ამ ნიადაგზე ყოველგვარმა მაქსიმალისტურმა ტენდენციამ,

რადიკალიზმმა, კატეგორიულობამ, ორთოდოქრალიზმმა ერთგვარი სახეცვლილება განიცადა და ნაციონალურ-ლიბერალურ ელფერი მიიღო, არა მხოლოდ როგორც მსოფლმხედველობამ, არამედ როგორც მხატვრულმა მეთოდმა.

ამ პოზიციითა გათვალისწინებით უნდა გავანალიზოთ ექსპრესიონისტული ლიტერატურის დამკვიდრების საკითხი ქართულ შემოქმედებით სივრცეში, რომელმაც თავი იჩინა ოციან წლებში, არსებული ავანგარდისტული მიმართულებების პარალელურად; თუმცა ჩვენს ლიტერატურათმცოდნეობაში ის ოდენ მხატვრულ ტენდენციად და „ერთი მწერლის მოვლენად“ აღიქმება. ეს მოსაზრება კი გადახედვას საჭიროებს. რადგან ექსპრესიონიზმს ქართულ ლიტერატურაში აშკარად გააჩნდა მხატვრულ-მეთოდოლოგიური ფორმატი, ინტერკულტურული ტენდენცია და ამასთან ერთად გამოკვეთილი ინდივიდუალურ-ნაციონალური ნიშნებიც, რაც არა მხოლოდ კონსტანტინე გამსახურდიასა და გრიგოლ რობაქიძის, არამედ, ასევე, გერონტი ქიქოძის, პოლიკარპე კაკაბაძის, სანდრო შანშიაშვილის, კოტე მარჯანიშვილისა და სხვა მწერალთა შემოქმედებით მემკვიდრეობაში სახიერდება.

მერი ჟორჟოლიანი (თბილისი)

ვთამაშობ, მაშასადამე, ვარსებობ

ჩემი საკონფერენციო თემა შეეხება თამაშის მნიშვნელობას ადამიანის ცხოვრებაში. ამ თემაზე დამაფიქრა ჩემივე თემის ხელმძღვანელის, ქალბატონი ნანა გულიაშვილის მიერ ხელოვნების ფილოსოფიაში წაკითხული სალექციო კურსის ერთმა ნაწილმა, რომელშიც განვიხილეთ ჰაიზინგას „კაცი მოთამაშე“. პირველივე დღიდან დამაფიქრა ამ საკითხმა და გადავწყვიტე ამ წიგნის ჩემებური ინტერპრეტაცია გამეზიარებინა უფრო ფართო საზოგადოებისთვის, რომელიც, უხეშად რომ ვთქვათ, კომპეტენტურია სწორ აზროვნებაში.

გადავწყვიტე, რომ ჩემი ესეი შემდეგნაირ წესრიგს დავუმორჩილო:

- თამაშის მნიშვნელობა ბიოლოგიურად.
- მოთამაშე ადამიანსა და ცხოველს შორის სხვაობა.
- ადამიანის „ჰომო ლუდენსად“ სახელდების უმთავრესი მიზეზები.
- თამაშის კავშირი კულტურასთან („კულტურული თამაში“).
- თამაშის მნიშვნელობა რელიგიაში.
- თამაშის ატრიბუტიკა და მისი მნიშვნელობა ცხოვრების სხვა სფეროებში.
- თამაშის წესები და თამაშის ჩამშლელი.
- მოთამაშის ფსიქოლოგია.
- თამაშის მოთხოვნილების „მეტაფიზიკა“.
- თამაშის პირმშონი.
- დასკვნა: ჩემი მოსაზრება აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით.

გვანცა საბაშვილი (ბათუმი)

პოლიტიკური დისკურსი მე-19 საუკუნის მეორე ნახევრის ქართულ პრესაში

მე-19 საუკუნის მეორე ნახევარი საქართველოს ისტორიაში მნიშვნელოვანია იმით, რომ სწორედ ამ დროს მკვეთრად შეიცვალა ქართველი ხალხის სოციალ-პოლიტიკური, კულტურული და რელიგიური შეხედულებანი, მოხდა საზოგადოების კონსოლიდაცია და აზრის ფორმირება.

ამის პარალელურად, გამწვავდა პოლიტიკური მდგომარეობა. ერთი მხრივ, ოსმალები, ხოლო მეორე მხრივ რუსები ცდილობდნენ საკუთარი ინტერესები გაეგრძელებინათ, დაეკანონებინათ და მათთვის საინტერესო ტერიტორიული ერთეულები შეექმნათ. ამის პარალელურად, პროგრესულად მოაზროვნე ადამიანები ცდილობდნენ შეემსუბუქებინათ არსებული მიმდინარე ვითარება და ჟურნალ-გაზეთების ფურცლებზე, რომელიც ერთ-ერთ მძლავრ საბრძოლო იარაღს წარმოადგენდა, სააშკარაოზე გამოეტანათ არსებული ვითარება და საზოგადოებისათვის ნათელი გაეხადათ მისი მნიშვნელობა.

ამ პერიოდის ქართულ პუბლიცისტიკაში პირუთვნელად აისახა და გაანალიზდა არსებული პოლიტიკური ვითარება. სწორედ ამ საინტერესო სეგმენტის საშუალებით შევეცადეთ ჩავეწვდომოდით აღნიშნულ ეპოქას. ამ თვალსაზრისით ძალზე საინტერესოა ილია ჭავჭავაძის, ნიკო ნიკოლაძის, სერგეი მესხის, აკაკი წერეთლისა და იაკობ გოგებაშვილის მიერ ამ პერიოდში გამოცემული ჟურნალ-გაზეთების ფურცლებზე გამოქვეყნებული პოლიტიკური შეხედულებების, ნააზრების გაცნობა და გაანალიზება, შევეცადეთ რამდენიმე მათგანზე გავგემახვილებინა ყურადღება და ამით ის მნიშვნელოვანი საკითხები წამოგვეჩია, რასაც განსაკუთრებული დატვირთვა ჰქონდა იმ ეპოქის ცხოვრებაში და რაც გახლდათ წინაპირობა შემდგომი პოლიტიკური და ეროვნული შეხედულებებისა.

ნინო სამნიძე (ბათუმი)

ინტერნეტული წერიტი დისკურსი და მისი ენობრივ-პრაგმატიკული მახასიათებლები (ინგლისური ენის მასალაზე)

თანამედროვე საზოგადოების ტექნიკური განვითარების დღევანდელ დონეზე, როდესაც შესაძლებელი ხდება ინტერნეტის საშუალებით ურთიერთობის დამყარება მსოფლიოს ნებისმიერ კუთხეში, სადაც კი ელექტრონული საკომუნიკაციო სისტემა ფუნქციონირებს, ბუნებრივად ჩნდება ინტერესი კომპიუტერული წერიტი კომუნიკაციის და მისი ენობრივ-პრაგმატიკული თავისებურებების შესწავლის მიმართ. დღევანდელ დღეს ინტერნეტის საშუალებით განხორციელებული წერიტი კომუნიკაცია დისკურსის ერთ-ერთ ფორმად გვევლინება. იგი წარმოდგენილია ორი ძირითადი სახით: ეპისტოლარული ფორმით, რომელიც ელექტრონული ფოსტით (E-mail) ხორციელდება, და წერიტი საუბარი, ე.წ. „ჩეთი“ („IRC“ = Internet Rely Chat), რომელსაც ჩვენ ინტერნეტულ წერიტი დისკურსად განვიხილავთ. თითოეული მათგანი ხასიათდება სპეციფიკური ენობრივ-პრაგმატიკული მახასიათებლებით, რომელთა ერთობლიობაც მათ ჟანრობრივ-სტილისტურ ტიპობრიობას ქმნის.

ინტერნეტული წერიტი დისკურსი წარმოადგენს მესიჯების საშუალებით განხორციელებულ საუბარს, რომელიც იძლევა როგორც ორმხრივი, ისე მრავალმხრივი ურთიერთობის შესაძლებლობას. მოცემული განმარტება ანტინომიურია თავისი არსით, რადგანაც მასში „საუბარი“, რომელიც ზეპირმეტყველების ცნებას წარმოადგენს, დახასიათებულია წერიტი მეტყველების ისეთი ატრიბუტებით, როგორც არის წერილობითი მესიჯები. აქედან გამომდინარე, ინტერნეტული დისკურსის ეს ტიპი არ შეიძლება წარმოადგენდეს არც საკუთრივ ზეპირი და არც საკუთრივ წერიტი დისკურსის ფორმას. ჩვენი აზრით, ეს არის დისკურსის ამ ორი ფორმის ნაერთი, „ჰიბრიდი“, რომელიც მთელი რიგი ენობრივ-პრაგმატიკული თავისებურებებით ხასიათდება. სწორედ ამ მახასიათებლების გათვალისწინებით, „ჩეთი“ უპირისპირდება როგორც ზეპირ დისკურსს, ასევე წერიტი კომუნიკაციის ეპისტოლარულ ჟანრობრივ ფორმას.

დებატები „ორიენტალიზმის“ გარშემო

მოხსენებაში თავდაპირველად განხილულია, თუ რა შინაარსს ატარებდა ტერმინი „ორიენტალიზმი“ სხვადასხვა ეპოქაში და რა სახეცვლილებას განიცდიდა, რა მნიშვნელობით გამოიყენება (და აღარ გამოიყენება) ეს ტერმინი დღეს. წარმოჩენილია ის მიზეზები, თუ რატომ მიიჩნევა მკვლევართა მნიშვნელოვანი ნაწილი ამ ტერმინის გამოყენებას მიზანშეუწონლად თანამედროვე კვლევებში.

შემდგომ განალიზებულია ედვარდ საიდის საკვანძო ნაშრომი „ორიენტალიზმი“. ყურადღება გამახვილებულია ედვარდ საიდის ბიოგრაფიასა და პოლიტიკურ მწრამსზე. აღნიშნულია, რომ ავტორის თვალთახედვიდან, საიდის „ორიენტალიზმი“ სწორედაც რომ პოლიტიკური პროექტია მკაფიო მიზნით – აჩვენოს დასავლური პოლიტიკის არასწორი, დამანგრეველი ხასიათი აღმოსავლეთის მიმართ. თუმცა, საიდი თითქოსდა (საკმაოდ ბუნდოვნად) ხაზს უსვამს, რომ მის მიზანს არ წარმოადგენდა დასავლური პოლიტიკის განხილვა და უფრო მეტიც, ის არ არის „ახლო აღმოსავლეთთან დაკავშირებული არც ერთი დარგის სპეციალისტი;“ ანუ პარადოქსულია, რომ ის არ არის „ორიენტალისტი“ (ტრადიციული გაგებით), მაგრამ წერს „ორიენტალიზმის“ შესახებ (მისეული გაგებით).

მოხსენების მომდევნო ნაწილში წარმოჩენილია ფუკოსეული დისკურსის მნიშვნელობა საიდის შემოქმედებაში. განალიზებულია როგორც საიდის მომხრე, ისე მისი მოწინააღმდეგე მკვლევრების შეხედულებები. განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა საიდისა და აღმოსავლეთმცოდნე ისტორიკოსის, ბერნარდ ლუისის დაპირისპირების მიზეზებისა და შედეგების ანალიზს. ავტორი მიდის დასკვნამდე, რომ ლუისის ხედვა უპირველესად ისტორიკოსის ხედვაა, ხოლო ლიტერატორ საიდს სურს მოიცვას თავის კონცეფციაში ჰუმანიტარული და სოციალური მეცნიერებების ყველა დარგი, რაც ყოველთვის არ აძლევს ობიექტურობის დაცვის საშუალებას (განსაკუთრებით, ეს ეხება ისტორიას).

იოსებ სანიკიძე (ზათუმი)

მოვლენა, როგორც ასახვის საგანი

თანამედროვე მსოფლიოში მიმდინარე მოვლენები ჟურნალისტიკის ასახვის ძირითად საგანს წარმოადგენს. ჟურნალისტური ტექსტების უდიდესი ნაწილი სწორედ მსგავსი ხასიათის თემატიკას ეძღვნება. მსოფლიოში არსებული ვითარება რეალური ფაქტებით, პრობლემატიკით, მოსალოდნელი შედეგებით – ის ძირითადი მასაზრდოებელი წყაროა, რომლის გარეშეც არ არსებობს თანამედროვე ჟურნალისტიკა და რომელსაც ასახვის საგნის სფეროში უპირველესად ინფორმაციული, ანალიტიკური და მხატვრულ-პუბლიცისტური შინაარსი განსაზღვრავს. მსგავსი სახის პუბლიკაციებში მოვლენათა არა მარტო ჩვენება, არამედ ახსნა და ანალიზია როგორც სიღრმისეული კვლევის ან მხატვრული გააზრების ობიექტურად გადმოცემა. ეს ხდება უპირველესად იმ მიზნით, რომ გაირკვეს მოვლენათა მნიშვნელობა, აქტუალობა, მიზეზები და განისაზღვროს შესაძლო მოსალოდნელი შედეგები. მოვლენა, როგორც ზუსტად დაფიქსირებული ფაქტი (პირველი ნაბიჯი საზოგადოებრივ პროცესში), კონკრეტული სივრცითა და დროითი, (ე.ი. ნათელი დასაწყისითა და დასასრულით), შესაძლოა, ბუნებრივ კატაკლიზმებსაც უკავშირდებოდეს. მოვლენები, როგორც ცნობილია, წარმოიქმნება გარკვეული საზოგადოებრივ-პოლიტიკური, ეკონომიკური, სოციალური თუ ზნეობრივი სიტუაციებით, თუ სხვა მდგომარეობით საზოგადოებისა. განსხვავებით ბუნებრივი მოვლენებისგან, ჟურნალისტიკისათვის, უპირველეს

ყოვლისა, მნიშვნელოვანია მოვლენები, რომლებიც წარმოადგენს ადამიანთა ქცევისა და მოქმედების არეალს გარკვეული მიზნებით, ამოცანებითა და შედეგებით, რაც არა მხოლოდ გავლენას ახდენს ამა თუ იმ საზოგადოებრივ პროცესზე, არამედ ხშირად ჩართულია მათში და განმაპირობებელ ფაქტორადაც გვევლინება.

მაია სახოკია (თბილისი)

ძველსპარსული აქემენიდური წარწერები ქართულად: თარგმანის თეორია და პრაქტიკა

საგანგებო დაკვირვება ცხადყოფს, რომ აქემენიდური წარწერები მხატვრული ღირებულებებით ხასიათდება. შინაარსობრივად არსებითად ეს სამეფო ქრონიკებია, მაგრამ წარწერათა შთაგონებული პათოსი, ამაღლებული ანუ მაღალი სტილი, სტილისტურ თავისებურებათა ნიშნები და ზოგიერთ პოეტიკურ მახასიათებელთა ერთობლიობა, – როგორცაა მეტრი და რიტმი, სხვადასხვა მხატვრული ხერხების გამოყენება (მაგ., ეტიმოლოგიური ფიგურები, საკრალური ფორმულები, გამეორება, პარონომაზია, ტავტოლოგია და სხვა), – მხატვრული ნაწარმოებების ტოლფარდ ლიტერატურულ მოვლენად აქცევს მათ. მ. ანდრონიკაშვილის თქმით, თავის დროზე ზოგი თანამედროვე მკვლევარი შესაძლებლად თვლიდა ძველ სპარსულ წარწერებში რითმისა და მეტრის არსებობას, რაც იყო თავად მ. ანდრონიკაშვილის ღრმა რწმენა. ამ მოსაზრებაში დარწმუნებულია წინამდებარე ტექსტის ავტორიც. ამ მიმართულებით, მ. ანდრონიკაშვილისა და მ. სახოკიას ნამუშევრები არ არის ლინგვისტური ლინგვისტური თუ პწკარედული ტიპის თარგმანები; ისინი არც მხოლოდ აკადემიურ სამეცნიერო, არამედ მხატვრულ თარგმანთა სფეროს განეკუთვნება. ამგვარი არჩევანი მხოლოდ მთარგმნელის მხატვრული გემოვნებითა და შემოქმედებითი მუხით შეიძლება იყოს განპირობებული თუ ნაკარნახევი. იმავდროულად, ორიგინალის ტექსტური სტრუქტურებიც იძლევა თარგმანული მრავალფეროვნების ლიტერატურულ საფუძველსა და შესაძლებლობებს. შედეგად კი ვიღებთ ავტორიზებულ მხატვრულ თარგმანს, რომელიც იმავდროულად ზედმიწევნით გადმოცემს ორიგინალის შინაარსს და რაც მთავარია – შთამბეჭდავ დამუხტულ სულისკვეთებას. ჟანრობრივად ძველსპარსულ ენაზე შესრულებულ აქემენიდურ კორპუსს შეიძლება ვუწოდოთ მხატვრული ქრონიკებიც, ხოლო პოეტიკურად ეს რიტმული პროზაა. სწორედ ამიტომ, ქართველი მთარგმნელები ძველსპარსული ტექსტების გადმოცემისას ბუნებრივად და უნებლიედ მიილტვიან ლექსთწყობისაკენ, თუმცაღა ტექსტები ორგვარად შეიძლება ითარგმნოს: პოეტურადაც და პროზაულადაც. ყველა შემთხვევაში, ძველსპარსული წარწერების შინაგანი მეტრიკა და რიტმული დამუხტულობა, დინამიკა ქვეშეცნულად ბადებს მთარგმნელის ცნობიერებაში შინაგან მუსიკას, ტექსტურ მუსიკალობას. ეს კი ზოგჯერ ვერლიბრის, თეთრი (თავისუფალი) ლექსის სახესაც იძენს. ქართულ ენაზე ძველსპარსული წარწერების ორივე მთარგმნელს, – მზია ანდრონიკაშვილსა და წინამდებარე სტრიქონების ავტორს, დასახელებული მთარგმნელობითი ფორმა აქვთ ნაცადი: აქემენიდური ქრონიკები ითარგმნება რითმულ ლექსად, გალექსილ პროზად, ვერლიბრად, რიტმულ პროზად და სხვა მისთ. ორიგინალის ტექსტსტრუქტურაც ყველგან დაცული უნდა იყოს მაქსიმალურად. რელიგიური შინაარსის პასაჟებისა და ლოცვის ფორმულების თარგმნისას ხშირად გამოიყენება ქრისტიანული ქართული ლექსიკა ანუ გადმოქართულების პრინციპი და ტექსნიკა ეყრდნობა ტრადიციულ ქართულ კულტურულ მემკვიდრეობას და შესაბამის ენობრივ მასალას. კერძოდ, მაგ., მ. სახოკიას თარგმანებში მცირე მხატვრული დამატებებიცაა, დაკლებული კი არაფერია. ძველსპარსულ წარწერათა ტრადიციული, ხშირად და უცვლელად ხმარებული განმეორებადი ფორმულები ქართულში სხვადასხვა ეკვივალენტებით ითარგმნება ანუ გამრავალფეროვნებულია სინონიმური რიგებით. გამოყენებადია ქართული ტრადიციული სიტყვაკაზმული მწერლობის

მდიდარი გამოცდილება. ასე ხერხდება ორიგინალის დასაშვები ხარისხით გაქართულება. საკუთარი სახელები ორივე წამყვანი ფორმითაა წარმოდგენილი: ძირითადად ძველსპარსული, ხანაც კი ბერძნული ფორმებით, რომელთაც თავის მხრივ სხვადასხვა ქართული ვარიანტებიც დაეძებნებათ; ამ კუთხით ვეყრდნობით ქართულ სამწერლო ტრადიციასაც. ქართულ თარგმანში ზოგჯერ ემატება ჭარბი, გამაძლიერებელი ლექსიკურ-ფრაზეოლოგიური მასალაც. თემების სათაურთა გარდა, გამხატვრულებულია წარწერათა დასათაურებებიც. თარგმანი ამაშიც და ზოგადად ტრადიციულ ქართულ კულტურულ-ლიტერატურულ მემკვიდრეობას ეყრდნობა. ჯამურად, ძველსპარსულ აქემენიდურ წარწერათა ქართული თარგმანები ცალსახად განეკუთვნება არა ოდენ სამეცნიერულ-პოპულარულ თუ აკადემიურ მეცნიერულ, არამედ წმინდა ქართულ-ლიტერატურულ მემკვიდრეობასაც. ლიტერატურულობის განსაზღვრება, ჩვენი შეხედულებით, შეეხება თავად ძველსპარსულ ორიგინალსაც; ან ყოველ შემთხვევაში, ორიგინალი იძლევა თარგმანისთვის ამგვარი თეორიისა და პრაქტიკის სრულ საფუძვლებს. მოხსენებაში ჩანს სათანადო შესატყვისთა სურათი.

გულ მუქერემ სეზგინი-ოზთურქი (ართვინი, თურქეთი)

ქართული მწერლობა თურქულენოვან სივრცეში

საქართველოს პოლიტიკური და სოციალური ურთიერთობა თურქეთთან საუკუნეებს ითვლის. ლიტერატურული კონტაქტები კი ამ ორ ქვეყანას შორის სულ რაღაც წინა საუკუნეში დაიწყო. მიჩნეულია, რომ ქართული ლიტერატურით სერიოზული დაინტერესება თურქეთში 1960-იანი წლებიდან იწყება. ქართულ ლიტერატურასთან კავშირი თავდაპირველად ევროპული ენების საშუალებით ხდება.

ქართული ლიტერატურის წარდგენა თურქი მკითხველისთვის თურქი ინტელექტუალის აჰმედ მელაშვილის სახელსა და მოღვაწეობას უკავშირდება. ამ წარმატებით ქართველმა თურქმა მწერალმა და ჟურნალისტმა ქართული კულტურის და ლიტერატურის თურქეთში პოპულარიზაციას დიდი სამსახური გაუწია ქართული ლიტერატურის ნიმუშებით და საქართველოზე ენციკლოპედიური წიგნის გამოცემით. ქართული კულტურის, ენისა და ლიტერატურის თურქეთში პოპულარიზაციას დიდი სამსახური გაუწია ჟურნალმა „ჩვენებური“. მის ირგვლივ შემოკრებილი ლიტერატურული და მეცნიერული საზოგადოების მიერ დიდი პროპაგანდა ეწეოდა ქართული კულტურის და საქართველოს ისტორიის საკითხების მართებულად გაშუქებას თურქულენოვანი მედიის საშუალებით. მაგრამ ჟურნალის გამოცემა რამდენიმე წლის წინ შეწყდა. თურქულად ითარგმნება ქართული ლიტერატურის როგორც კლასიკური ნიმუშები (რუსთაველის, ილია ჭავჭავაძის, ალ. ყაზბეგის, მიხეილ ჯავახიშვილის თხზულებები), ასევე თანამედროვე ეპოქის ნიჭიერ წარმომადგენელთა ნაწარმოებები (ნოდარ დუმბაძის, ფრიდონ ხალვაშის და სხვა). გარდა ჟურნალ „ჩვენებურისა“, ქართული კულტურის პროპაგანდას დიდ სამსახურს უწევს ჟურნალები „ფიროსმანი“ და „მამული“. ქართულ ენაზე იბეჭდება სახელმძღვანელოები, ანბანი და ანდაზები, ასევე, სხვა სახის პედაგოგიური დანიშნულების ლიტერატურა ქართული წარმომავლობის თურქი ახალგაზრდებისათვის.

ჩვენი ნაშრომის მიზანს წარმოადგენს გარკვევა იმისა, თუ რამდენად იყო და არის დაინტერესებული თურქი საზოგადოებრიობა ქართული ლიტერატურის კვლევითა და თარგმნით.

ნეოლოგიზმების როლი თანამედროვე გერმანულ ენაში

თანამედროვე საზოგადოება მუდმივ ცვლილებაშია. ენა, როგორც სოციალური და კულტურული ფენომენი, ამ პროცესის განუყოფელი ნაწილია და მასში უამრავი სიახლე შედის. ამ მხრივ, ლექსიკა განსაკუთრებული ღიაობით გამოირჩევა, რასაც ნეოლოგიზმების დამკვიდრება და მოძველებული სიტყვების გაქრობაც მოწმობს. ახალი სიტყვები არა მარტო ლექსიკის გამდიდრების საშუალება, არამედ ეპოქის სულისკვეთების გამომხატველია, ამიტომაც ყოველდღიურ კომუნიკაციაში ხშირად დიდ პოპულარობას აღწევენ. თუმცა ბევრი ამ მოვლენას სკეპტიკურად უყურებს, განსაკუთრებით, მაშინ, როცა ნეოლოგიზმები სესხების შედეგად მიიღება, რადგან აშინებთ ინგლისურის სულ უფრო მზარდი გავლენა. ამავდროულად, აღსანიშნავია, რომ გერმანულში ნეოლოგიზმების შექმნის უმთავრესი წყარო სიტყვათწარმოება და მნიშვნელობის ცვლილებაა, რასაც ენის მატარებლები დიდ ყურადღებას არ აქცევენ და შესაბამისად, ნაკლებად მტკივნეულად აღიქვამენ. საინტერესოა იმის გარკვევა, რომელი სახეობა რა ფუნქციას ასრულებს. ნეოლოგიზმები, როგორც პოზიტიური, ისე ნეგატიური კონოტაციის მატარებლები, უშუალო კავშირში არიან ტექსტის ფუნქციასთან, კონტექსტსა და ექსტრალინგვისტურ ფაქტორებთან.

მოხსენებაში შევეცდებით გავცეთ პასუხი შემდეგ კითხვებს: რა ტიპის ნეოლოგიზმები არსებობს და რომელი გამოირჩევა განსაკუთრებული პროდუქტიულობით? რით არის გამოწვეული მათი შემოსვლა ენაში და გერმანული ენის რომელ ვარიანტებში გვხვდება ისინი უმეტესად? რამდენად ხშირად გამოიყენება ახალი ლექსიკური ერთეულები ყოველდღიურ კომუნიკაციაში? რა როლი აკისრია მასმედიას მათ შექმნასა და გავრცელებაში? როგორია უცხო ენის გავლენა ამ პროცესზე? რამდენად ექცევიან ისინი ნორმის ფარგლებში?

ასევე წარმოვადგენთ ნეოლოგიზმების თავისებურებებსა და ეფექტებს.

ქეთევან სვანიძე (ბათუმი)

ინტერკულტურული კომუნიკაციის არავერბალური ასპექტები

საკომუნიკაციო აქტი კომუნიკაციის მინიმალურ ერთეულს წარმოადგენს, რომელიც შეიძლება წარიმართოს როგორც ლინგვისტური საშუალებების გამოყენებით, ისე ქესტიკულაციით, სხეულის მოძრაობით, სახის გამომეტყველებით და სხვა.

ამდენად, კომუნიკაცია შეიძლება წარიმართოს როგორც ვერბალურად, ისე არავერბალურადაც. საკომუნიკაციო პროცესის დროს, ინფორმაციის უმეტესი ნაწილი გადაიცემა იმ შემთხვევაში, თუ ვერბალურ ანუ სიტყვიერ გამონათქვამს თან ახლავს შესაბამისი არავერბალური მახასიათებლები. მეტყველების თანმხლებ არავერბალურ ნიშნებს მეცნიერები „პარალინგვიზმებს“ უწოდებენ.

პარალინგვისტური ნიშნები უდიდეს როლს ასრულებს აზრისა და გრძნობების ნაირფეროვნების გამოსახატავად. ენათმეცნიერებაში ჩვეულებრივ გამოყოფენ ფონაციურ („სამეტყველო“) და კინესიკურ („მოძრაობით“) პარალინგვიზმებს. ფონაციურ პარალინგვიზმებად მიჩნეულია მეტყველების ისეთი მახასიათებლები, როგორიც არის, მაგალითად, ხმის ტემბრი, ინტენსივობა, მეტყველების ტემპი და სხვა. აქვე უნდა აღვნიშნოთ, რომ ფონაციური პარალინგვისტური კომპონენტები მეტყველების თანმხლები ელემენტები კი არ არის, არამედ მისი შემადგენელი და განუყოფელი მახასიათებლებია. სწორედ მათი საშუალებით ხორციელდება თითოეული სამეტყველო აქტი. აქვე აღვნიშნავთ, რომ ფონაციური პარალინგვიზმების

უმრავლესობას უნივერსალური ხასიათი არ აქვს ყველა ენისათვის. არავერბალურ მახასიათებლებში ვგულისხმობთ პროსოდიულ და პარალინგვისტურ ნიშნებს. მეტყველების პროცესში შესაძლებელია გამოიყო სრომელიმე სიტყვა უკეთ წარმოსაჩინად, რაც ამ სიტყვის გაძლიერებულ ან ხმა მაღალ წარმოთქმაში გამოიხატება. მაგალითად, ინტონაციის მეშვეობით შესაძლებელია იმის განსაზღვრა, რას გამოხატავს მთქმელი: თხოვას, კითხვას, ძახილს, გაკვირვებას, აღტაცებას, სასოწარკვეთას, გაჯავრებას, ალერსს და ა.შ. უფრო მეტიც, თითოეული მათგანის გამოსახატავად შესაძლებელია მრავალგვარი საშუალება გამოიყენებოდეს.

მარინე სიორიძე (ბათუმი)

ცნობიერების ნაკადი ნატალი საროტის რომანებში

„ახალი რომანის“ ტრადიციული რომანისაგან გამოყოფა XX საუკუნის 50–იან წლებში დაიწყო. ეს სახელი შეარქვეს 1950 წელს გამოცემულ რამდენიმე წიგნს. პირველად კი ამგვარი ტიპის ნაწარმოები - „ტროპიკები“ - ნატალი საროტმა 1939 წელს გამოსცა. 1956 წელს იგი გამოსცემს ლიტერატურულ ესეის „ეჭვების ხანა“, რომელშიც უპირისპირდება რომანის ტრადიციულ ხედვას.

თავის რომანებში ნატალი საროტი ცდილობს გადმოსცეს ადამიანთა შინაგანი სამყარო, ცნობიერების ნაკადი, რომელიც მეტყველების, ე.წ. „ქვედალოგების“ („sous-conversation“) მიღმა იკვეთება და რომელსაც მწერალი „ტროპიკებს“ უწოდებს. ამით იგი ამხელს ენისა და საზოგადოებისათვის დამახასიათებელ მთელ რიგ პირობითობებს. მის ნაწარმოებებში სრულიად შეცვლილია პერსონაჟის, მთხრობელისა და ამბავის სტატუსი, როგორც ეს ზოგადად ახალ რომანს ახასიათებს.

ნატალი საროტი ფსიქოლოგიის წინააღმდეგობა, ანუ წმინდა ფსიქოლოგია საროტისათვის – ეს არის არაცნობიერი, ქვეცნობიერი, მისი უმცირესი, შეუმჩნეველი გამოვლინებები, მიკროდრამები, რომლებიც ამომრავებენ ყოველ არსებას, ამის გადმოცემას სიუჟეტი ვერ შეძლებს, საჭიროა საუბრის იქით მყოფი ქვესაუბარი, სიტყვების იქით – ქვეტექსტები, შინაგანი მონოლოგი, ცნობიერების ნაკადი. მოვლენები, აღწერები, ობიექტური სიტუაციები ქრება და ადგილს უთმობს დიალოგებს, საუბრებს და რეაქციებს არაცნობიერში. სიტყვების ობიექტურ მნიშვნელობას არავითარი აზრი არ აქვს. ნამდვილი რეალობა იმალება მათ უკან „მე“-ს არაცნობიერში, რომელიც ძალიან ღრმად არის ჩამალული ადამიანში.

წმინდა ფსიქოლოგია ავტორისათვის არის ცნობიერების ველის ხატვა წმინდა მდგომარეობაში, პერსონაჟისა და გონების ჩარევის გარეშე. საუბარი საროტისათვის კომუნიკაციის საშუალება კი არ არის, არამედ ის, რაც იმალება მათ უკან. მწერლის აზრით, მომავალი რომანი უნდა იყოს გაუცნობიერებელი განცდებისა და შესტების, ინსტინქტური მისწრაფებებისა და „ქვესაუბრის“ ჩანაწერი. „საროტმა გამოიმუშავა ტექნიკა, რომელიც საშუალებას აძლევს ფსიქოლოგიის მიღმა დაინახოს რეალობა მისსავე არსებობაში“ - წერს სარტრი ნატალი საროტის ერთ-ერთი რომანის წინასიტყვაობაში.

ნათია სირაბიძე (ბათუმი)

ამინდის შექმნის თეორია ქართულ მედიაში: რამდენად საჭიროა მეტი დრო დაეთმოს განათლებაზე საუბარს?

ამინდის შექმნის თეორიის მიხედვით, საზოგადოებრივი აზრის შექმნაზე ზეგავლენა აქვს მედიასაშუალებების მიერ გავრცელებულ ინფორმაციას; რაც უფრო აქტიურად შუქდება ესა თუ ის

თემა, მით უფრო აქტუალური და მნიშვნელოვანია ის საზოგადოებისთვის. რას აშუქებს დღეს მედია და რას ფიქრობს ხალხი – რა არის ყველაზე მნიშვნელოვანი დღეს? რა ადგილი უჭირავს განათლების გაშუქებას ყოველდღიურ სიახლეებში და რამდენად აისახება ეს საზოგადოებრივ აზრზე? მედიამონიტორინგის და საზოგადოებრივი აზრის კვლევის საფუძველზე შესაძლებელი იქნება ამ კითხვებზე პასუხის გაცემა და შესაბამისი რეკომენდაციების შემუშავება.

თამარ სირაძე (ბათუმი)

**„...და არც ერთ მოკვდავს არ აუხდია ჩემი საბურველი“
(პლუტარქოსი, ფრიდრიხ შილერი, ჰერმან მელვილი და გრიგოლ რობაქიძე)**

პლუტარქოსი ნაშრომში „ისიდას და ოსირისის შესახებ“ (თავი 9) მოგვითხრობს წარწერაზე, რომელიც ქალღმერთ ისიდას (იგივე ნეიფ, იგივე მინერვა ან ათენა) ქანდაკების საფეხურზეა ამოტვიფრული ეგვიპტის ქალაქ საისში: „მე ვარ ყოველივე ის, რაც არის, რაც იყო და რაც იქნება. და არც ერთ მოკვდავს არ აუხდია ჩემი საბურველი“. ეგვიპტელი ღვთაებების იდუმალეობა და მისტიკა სამყაროში განფენილი მარადიული ჭეშმარიტების მიუწვდომლობის შემცველია, ხოლო მათი აკლდამების მცველი სფინქსი ენიგმადქცეული იგავებისა და ლეგენდების საბურველითაა მოცული, რომლის მიღმა ღვთიური სიბრძნეა დაფარული.

ნაშრომის ყურადღების ცენტრშია ამ წარწერის ლიტერატურული და ტვირთის გაანალიზება სამი ცნობილი ავტორის შემოქმედებაში, კერძოდ, ფრიდრიხ შილერის ლექსში „შებურვილი კერპი საისში“, ჰერმან მელვილის რომანში „მოზი დიკი“ და გრიგოლ რობაქიძის დაუსრულებელ რომანში „ფალესტრა“.

ნაშრომი განიხილავს ამ ცნობილ წარწერას მარადიული ჭეშმარიტების აღქმის კონტექსტში და ასკვნის, რომ ლიტერატურულ ნაწარმოებებში იგი ძირითადად გამოყენებულია, როგორც დედამიწაზე ჭეშმარიტების საბოლოო შეცნობის შეუძლებლობის მეტაფორა.

ვიქტორია სიტნიკოვა (ბათუმი)

მ. ბულგაკოვის რომანის „ოსტატი და მარგარიტას“ თანამედროვე ქართული თარგმანები

მხატვრული ლიტერატურის თარგმანი მჭიდროდ არის დაკავშირებული კულტურათათმორის დიალოგთან. მხატვრული თარგმანი მოიცავს სხვადასხვა ეროვნული ლიტერატურის ურთიერთ-კავშირისა და ურთიერთგავლენის რთულ პროცესებს. აღნიშნული პროცესების კულტუროლოგიური ასპექტის გარკვევა საკმაოდ საინტერესო საკითხს წარმოადგენს. მ. ბულგაკოვის შემოქმედება საქართველოში დიდი პოპულარობით სარგებლობს. განსაკუთრებულ მოწონებას იმსახურებს რომანი „ოსტატი და მარგარიტა“, რომლის თანამედროვე თარგმანების ანალიზი წარმოადგენს ჩვენს მიზანს. ჩვენი მიზანია გავანალიზოთ:

რამდენად არის შენარჩუნებული რომანის უახლეს ქართულ თარგმანებში ავტორის სახე, მის მიერ შექმნილი სამყაროს ხატი; ტრანსპონირების პროცესში მთარგმნელის მშობლიური კულტურის ზეგავლენის ხარისხი და აქედან გამომდინარე, ორიგინალში დაფიქსირებული სამყაროს ხატის ტრანსფორმაციის თავისებურებანი; შეუქმნის თუ არა თარგმანი ქართველ მკითხველს ადეკვატურ წარმოდგენას ორიგინალის მხატვრულ-ესთეტიკურ ღირსებებზე, დაასრულებს თუ არა თარგმანი კულტურათმორისი მედიატორის როლს, არის თუ არა ჩართული ის სრულიად განსხვავებული კულტურების ინტერფერენციის პროცესში.

თანამედროვე განათლების თეორიის აუცილებლობა სასწავლო პროცესში

ამჟამად დასავლეთის მთელი რიგი ქვეყნების წამყვან პედაგოგიურ კონცეფციების საფუძველს წარმოადგენს პრაგმატიზმი, პოზიტივიზმი, და ეგზისტენციალიზმის ფილოსოფიური თეორიები, რომლის ფსიქოლოგიური საფუძველი არის ფსიქოანალიზი და ბიჰევიორიზმი ასეთ პედაგოგიკას ტექნოკრატულ პედაგოგიკას უწოდებენ .ასეთი პედაგოგიკის მთავარი არსი არის ის, რომ აღზარდოს ისეთი პიროვნება, რომლისთვისაც მთავარი სარგებლიანობის აუცილებლობაა და არა სულიერება.

რა თქმა უნდა, ამ თეორიებს აქვს თავისი დადებითი მხარე და ეს უპირველესად არის ის, რომ ის ამზადებს მოზარდს არა მხოლოდ თეორიული ცოდნით, არამედ პრაქტიკული ანუ ცხოვრებისეული ცოდნით, მაგრამ უარყოფითი ის გახლავთ, რომ ისედაც გაუცხოებულ გარემოში, როცა ადამიანი გაუცხოვდა საკუთარ თავთან, ერთმანეთთან, როცა ხორციელი ზემოობს, როცა ყველაზე მაღალორგანიზებული მატერიის ტვინის შეცვლას ცდილობს კომპიუტერი , რა თქმა უნდა, ეს თეორემები ხელს უწყობს ამ გაუცხოების პროცესს.

ნანა სტამბოლიშვილი, ანზორ აბუსერიძე (ბათუმი)

თანამედროვე ავსტრიული გერმანულის ზოგადი მიმოხილვა

ავსტრიული გერმანული განსხვავდება ზემო გერმანულიდან როგორც ლექსიკური და გრამატიკული თავისებურებებით, ასევე წერისა და წარმოთქმის ნორმებით.

ავსტრიაში მხედველობაში იქნა მიღებული 1996 წელს რეფორმასთან დაკავშირებული საერთო გერმანული მიღწევები, რომელიც ავსტრიელების მონაწილეობითაც განხორციელდა, მაგრამ მათ უარი არ უთქვამთ ავსტრიული გერმანულის სამეტყველო თავისებურებებზე.

ავსტრიული გერმანულის თავისებურებების აღწერას და გამოკვლევას თავიანთი შრომები მიუძღვნეს როგორც ავსტრიელმა და გერმანელმა, ისე არაგერმანელმა ენათმეცნიერებმა. ბევრი მეცნიერი მას გერმანული ენის ერთ-ერთ ვარიანტად თვლის, თუმცა არსებობს განსხვავებული შეხედულებაც.

ჩვენი მიზანია ე. წ., ავსტრიული გერმანულისა და თანამედროვე გერმანული ლიტერატურული ენის (ზემოგერმანულის) ვარიანტების შედარება როგორც ლექსიკურ, ისე გრამატიკულ დონეზე, მათ შორის სინტაქსური, ფრაზეოლოგიური და პრაგმატული ხასიათის თავისებურებების გამოვლენა და ხაზგასმა. აგრეთვე, იმ ლინგვისტური და ექსტრალინგვისტური მიზეზების დადგენა, რომლებმაც განაპირობა ზოგიერთი სახის ლექსიკურ-გრამატიკული ხასიათის განსხვავებულობის წარმოქმნა ავსტრიულ გერმანულსა და ზემო გერმანულს შორის.

ნინო სულაგა (თბილისი)

კოლხეთი და ფიბულები

საქართველო იმ რეგიონთა რიცხვს განეკუთვნება, სადაც უძველესი მედიტერანული კონტაქტების ამსახველი არტეფაქტი - რკალისებური ფიბულებია გავრცელებული. კავკასიაში აღმოჩენილი ათასამდე ფიბულიდან 80% საქართველოს ტერიტორიაზეა მოპოვებული და

ისინი ძირითადად კოლხური კულტურის ძეგლებისთვისაა დამახასიათებელი. მარტვილის მხარეთმცოდნეობის მუზეუმში დაცული სოფ. კურზუში აღმოჩენილი ფიბულაც, ძველ კოლხეთში აღმოჩენილი ფიბულების ერთ-ერთი საუკეთესო ნიმუში, საქართველოში აღმოჩენილ სხვა მასალებთან ერთად - ზოომორფულყურანი კერამიკა, სავალისებრი დუგმები, სპირალურბოლოებიანი სამაჯურები და საკისრე რკალები, ბრინჯაოს ვაზები, და ბრინჯაოს ნაწარმზე გრავირების მეთოდის გამოყენებასთან ერთად, კიდევ ერთი დადასტურებაა იმ ადრეული კონტაქტებისა, რომელიც არსებობდა კოლხეთსა და ევროპის რეგიონებს შორის, და რომ საქართველო (და კავკასია) ნაწილი იყო იმ უზარმაზარი სივრცისა, რომელშიც ფიბულის „იდეა“ ტრიალებდა. ამ სივრცეში მცხოვრები უძველესი ხალხების ურთიერთობის, კონტაქტების შედეგად ხდებოდა მსგავსი ან შედარებით სახეცვლილი არქეოლოგიური არტეფაქტების გავრცელება, რისი ერთ-ერთი უტყუარი საბუთიცაა ფიბულა, რომელიც კოლხური კულტურის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი და დამახასიათებელი კომპონენტი გახდა.

ნ. სულავა, რ. ჩაგელიშვილი, ნ. კალანდაძე, თ. ბერიძე (თბილისი)

პრეისტორიული მეტალურგიის ახლად აღმოჩენილი ძეგლები მთიან კოლხეთში (ლექსუმი)

შავი ზღვის აღმოსავლეთ სანაპიროზე, დასავლეთ კავკასიაში გავრცელებული კოლხური კულტურის (თავისი ლოკალური კერებითა და ინფილტრაციის ზონების ჩათვლით) მძლავრ სპილენძ-ბრინჯაოსა და რკინის მეტალურგიის ბაზაზე წარმოშობა კიდევ ერთხელ დადასტურდა პრეისტორიულ მეტალურგიასთან დაკავშირებული ახალი აღმოჩენებით მთიანი კოლხეთიდან, ლექსუმიდან, რომელიც აქამდე მხოლოდ გვიანბრინჯაო-ადრერკინის ხანის ბრინჯაოს ნაკეთობებითა (ბრინჯაოს განმები) და უძველეს მეტალურგიასთან დაკავშირებული სხვა არტეფაქტებით (ბრინჯაოს ზოდები, წიდები, ყალიბი) იყო ცნობილი.

ლექსუმში შეგროვებული არტეფაქტების (ლითონის სადნობი ქურების შელესილობის ფრაგმენტები, წიდები, ნალვენთები) შესწავლამ რენტგენოფლოუორესცენტული (XRF) სპექტრომეტრით აჩვენა მათში ლითონებიდან რკინის (80-95%) ყველაზე დიდი შემცველობა, ხოლო წიდის ზოგიერთ ნიმუშში დადასტურდა სპილენძის შემცველობა (41%). წარმოდგენილი კვლევები იძლევა არა მარტო პირველად მონაცემებს იმისა, რომ აღნიშნული არტეფაქტები წარმოადგენენ უძველეს მეტალურგიულ ძეგლებს, არამედ ვარაუდის გამოთქმის საშუალებასაც, რომ სპილენძისა და რკინის სადნობი ქურები თანადროულად არსებობდნენ. ჩვენი ვარაუდის დადასტურებისა და თარიღის განსაზღვრის შემთხვევაში არსებითად გადაიხედება ძველი კოლხეთის ბრინჯაო-რკინის ხანის ქრონოლოგიის საკითხები.

დენიზა სუმბაძე (თბილისი)

მერვე მსოფლიო საეკლესიო კრება და ქართული ბიზანტინოლოგიის თეოლოგიური პრობლემები

1) დღევანდელი მსოფლიო საზოგადოებრიობა დგას კაცობრიული ისტორიის უმნიშვნელოვანესი მოვლენის წინაშე: ეს არის მერვე მსოფლიო საეკლესიო კრება, რომელიც ბიზანტიურ-ტრადიციული ისტორიით გამართული შვიდი კრების შემდეგ იმართება 12 საუკუნის ინტერვალით.

2) საქართველო, რომელიც მთელი თავისი ქრისტიანული ისტორიით წარმოჩინდა თავისი ღმერთით ჯვარცმულ ქვეყნად, ხოლო მეფენი მისნი - „მახვილად მესიისად“, ქვეყანა, რომელიც ქრისტიანობის მსოფლიო დამცველად აცნობიერებდა თავის ეროვნულ დანიშნულებასა და სულიერ მისიას, ლოგიკურია, რომ 21-ე საუკუნის საწყისებში გამართული მსოფლიო საეკლესიო კრება, შემაჯამებელი კაცობრიობის ქრისტიანული ისტორიისა, და განმსაზღვრელი ქრისტიანობის მომავლისა, ლოგიკურია, რომ საგანგებოდ იყოს დაინტერესებული კაცობრიული ცხოვრების ამ უმნიშვნელოვანესი მოვლენით.

3) ლოგიკურია, ისიც, რომ მსოფლიო საეკლესიო კრებათა ისტორია, როგორც ბიზანტიის იმპერიული ისტორიის უმნიშვნელოვანესი ნაწილი და, შეიძლება ითქვას, ამ იმპერიის იდეოლოგიური ღერძი, ერთგვარად განაპირობებს საგანგებო დაინტერესებასაც საკუთრივ ბიზანტიანოლოგიურ-ეკლესიოლოგიური მეცნიერული თვალსაზრისითაც.

4) წინამდებარე მოხსენების ავტორის თეოლოგიური პოზიციები, როგორც ბიზანტიურ-ეკლესიური აზროვნების ისტორიულ-დინამიური განვითარების ლოგიკური შედეგი, როგორც მეცნიერული თვალსაზრისები ქრისტიანობის, ანუ მსოფლიოს წინამძღოლი მოძღვრების მომავლისა, წარმოდგენილი გვაქვს სამი ათეული წლის განმავლობაში, სხვადასხვა დროს გამოქვეყნებულ შრომებში და საერთაშორისო კონფერენციებზე წაკითხულ მოხსენებებში: „გელათის აკადემია და ბერძნული ფილოსოფიის დასასრული“ (1979 წელი), „მოგონებანი დედათა მონასტერზე“ (1989-90 წ.წ.), „ქალდეველები ბიბლიისა და ქალდეველები ბიზანტიისა“ (2001 წელი), „მცხეთელი მოგვები და ქართული ქრისტიანობის მისტერია“ (1999-2004 წ.წ.), „გიორგი მთაწმინდელის წინასწარმეტყველება ქართველი ერის შესახებ“ და სხვაგან.

კახაბერ სურგულაძე (ბათუმი), გიორგი ჭიღვარია (თბილისი)

1941 წლის გერმანია-თურქეთის ხელშეკრულება

1. მეორე მსოფლიო ომის მსვლელობის პერიოდში, მესამე რაიხის ელიტა, ბალკანეთის ნახევარკუნძულის დაპყრობის შემდეგ, მოითხოვდა თურქეთის ოკუპაციის დაწყებას. საბოლოოდ, თურქეთის დაპყრობის ნაცვლად გერმანელებმა აფრიკაში ამჯობინეს საომარი ოპერაციების წარმოება.

2. ვიდრე ვერმახტი საბჭოების წინააღმდეგ ბრძოლით იყო დაკავებული, მათთვის მნიშვნელოვანი იყო თურქეთა ნეიტრალური პოზიცია. ამ მიზნით 1941 წლის 18 ივნისს, ქ. ანკარაში ხელი მოეწერა გერმანია-თურქეთს შორის ხელშეკრულებას „ტერიტორიული ხელშეუხებლობისა და მეგობრობის შესახებ“. აღნიშნული ხელშეკრულებით ორივე მხარემ ივალდებულა ერთმანეთის წინააღმდეგ საბრძოლო კამპანიისაგან თავის შეკავება.

3. ნეიტრალიტეტის მიუხედავად, თურქეთი მაინც ხელს უწყობდა გერმანიას საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ ბრძოლაში. მონტრეს კონვენციის დარღვევით მან უფლება მისცა გერმანულ სამხედრო გემებს შესულიყვნენ შავი ზღვის სრუტეებში.

4. 1941 წლის ზაფხულიდან, მეგობრობის ხელშეკრულების დადების შემდეგ, თურქეთსა და გერმანიას შორის გაფორმდა რამდენიმე ეკონომიკური ხელშეკრულება, რომელთა ძალითაც ორივე მხარე მნიშვნელოვან სარგებელს პოულობდა.

5. გერმანიის სამხედრო მდგომარეობის გაუარესების შემდეგ, თურქეთმა გერმანიასთან ეკონომიკურ საქმიანობაზე უარი განაცხადა. ამის მიუხედავად, ის მეორე მსოფლიოს დასასრულამდე მაინც ცდილობდა ფაშისტებთან მეგობრული დამოკიდებულების შენარჩუნებას.

მეტაფორა პოლიტიკურ დისკურსში

წარმოდგენილი კვლევა, უპირველეს ყოვლისა, ანალიზებს მეტაფორის ზოგიერთ ტიპს, კერძოდ, კონცეპტუალურ მეტაფორას, რომელიც გარკვეული შეხედულებისა თუ მოსაზრების განსაზღვრისათვის ჩნდება პოლიტიკურ ტექსტში.

მეტაფორა პოლიტიკური ლინგვისტიკის კვლევის მნიშვნელოვან ობიექტს წარმოადგენს. ზემოქმედების თვალსაზრისით, მეტაფორის გამოყენება წერით და ზეპირმეტყველებაში მეტნაკლებ ზეგავლენას ახდენს ადამიანის აღქმაზე, ასევე მის მიერ ამა თუ იმ სოციალური თუ პოლიტიკური მოვლენის გაგებაზე, მათი შეფასების ჩამოყალიბებაზე.

ზოგადად, მეტაფორებს შესწევთ უნარი ჩამოაყალიბონ ადამიანის აზროვნება. ჟურნალისტებისა და პოლიტიკოსების მიერ გამოყენებული მეტაფორები ან მეტაფორული მოდელები გვიჩვენებს მათი აზროვნების გზებს; გვაძლევს წარმოდგენას მათი ჭეშმარიტი დამოკიდებულების შესახებ სხვადასხვა საზოგადოებრივ-პოლიტიკური საკითხებისადმი (Lakoff G., Johnson M. Metaphors we live by. Chicago, 1980).

ლაკოფის და ჯონსონის კონცეპტუალური მეტაფორის თეორიის თანახმად, რომლებიც ეყრდნობიან სხვადასხვა კულტურათა ძირითად კონცეპტებს, არა მარტო ავსებს კულტურული უნივერსალიზმის დეფიციტს, არამედ არ გამორიცხავს პოლიტიკური მეტაფორიკის დიაქრონიულ ცვალებადობას.

მეტაფორული გამონათქვამები, კონცეპტუალური მეტაფორების ინდივიდუალურ და კონკრეტულ შემთხვევებს წარმოადგენენ.

ჯერ კიდევ არისტოტელე აღნიშნავდა მეტაფორების ინდივიდუალურ ხასიათს: „მაგრამ განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს ოსტატობას მეტაფორების გამოყენებისას, ვინაიდან მხოლოდ ამ ერთის სწავლა არ შეიძლება სხვებისაგან, ეს უნარი ტალანტის დამახასიათებელი ნიშანია. კარგი მეტაფორების შექმნა ხომ მსგავსების შემჩნევას ნიშნავს. კონცეპტუალურ მეტაფორას შეუძლია გადმოსცეს მოსაუბრის დამოკიდებულება სინამდვილესთან უკვე მზა ფორმის (სიტყვის ან სიტყვათმეთანხმების) დახმარებით, რომელიც შექმნილია ენობრივი კოლექტივის იმ წევრთა მიერ, რომლებმაც ტალანტის ან გარემოებათა წყალობით დაინახეს ის, რაც ენობრივი კოლექტივის სხვა წევრებისათვის იმ მომენტამდე დაფარული იყო. სწორედ ამაში ვლინდება, საყოველთაოდ ცნობილი დებულება იმის შესახებ, რომ ენა - ესაა მისი მატარებლის კოლექტიური შემოქმედების საგანი.

ნარგიზა სურმავა (თბილისი)

ობიექტის მრავლობითობის ვე(ე) მაწარმოებლის წარმომავლობისათვის ქართველ ებრაელთა მეტყველებაში

ქართველ ებრაელთა მეტყველებაში გამოვლინდება ობიექტის (გრამატიკული და რეალური) მრავლობითობის აღსანიშნავად სპეციალური მაწარმოებელი – ვე(ე): გონია-ვე, უთხრა-ვე, აქ-ე, ყავს-ე. სამეცნიერო ლიტერატურაში ამ მოვლენის შესახებ ცნობილი გახდა ბ-ნ რ. ენუქაშვილის (ენოხის) ნაშრომებიდან.

ბ-ნ რ. ენუქაშვილის აზრით, ე(ვე) მაწარმოებელი არ უკავშირდება ვე ნაწილას და ამ სუფიქსის ვარიანტიებიდან (-ე და -ვე) ამოსავალია ე, ხოლო ვე მისი პოზიციური ვარიანტია (ვ ბგერა განვითარებულია როგორც ხმოვანთგამყარი).

ჩვენი დაკვირვებით, მასალის ანალიზიდან გამომდინარე, შეუძლებლად არ მიგვაჩნია აღნიშნული დაბოლოების ვე ნაწილაკთან დაკავშირება; ასეთ შემთხვევაში ე გამოდის ვე ნაწილაკის პოზიციურ ვარიანტად გარკვეულ ფონეტიკურ გარემოცვაში.

მოხსენებაში მოცემულია ცდა ობიექტის მრავლობითის ვე(ე) მაწარმოებლის დაკავშირებისა ვე ნაწილაკთან: ძველ ქართულში ვე ნაწილაკი იხმარება ზმნებთან და მისი ფუნქციები (განმეორებითობის, სიმრავლის აღნიშვნა) გარკვეულწილად თან ხვდება ყე ნაწილაკის ფუნქციებს.

თამარ ტაბახმელაშვილი (ოსლო, ნორვეგია)

ხატოვანი ენის, კერძოდ, მეტაფორების გაგება აუტისტური სპექტრის მქონე პირთა მიერ

კომუნიკაციის პრობლემები აუტისტური სპექტრის მქონე პირთა ერთ–ერთი ძირითადი მახასიათებელია. მიუხედავად იმისა, რომ არსებობს უამრავი კვლევა, დიაგნოზის მქონე ინდივიდთა შემეცნებისა და ენობრივი განვითარების საკითხები კვლავ ბუნდოვანია და ბევრ შეკითხვაზე პასუხი გასაცემია.

ტრადიციულად, ითვლება, რომ აუტისტური სპექტრის მქონე პირები, დიაგნოზიდან გამომდინარე, ვერ იგებენ ან პირდაპირი მნიშვნელობით იგებენ მეტაფორებს, იდიომებს, ირონიას და ა. შ. ენის მოცემული დომენის დეფიციტის ახსნას მკვლევრები დიდი ხანია ცდილობენ და არსებობს თეორიები, რომლის მიხედვითაც აუტისტური სპექტრის მქონე ადამიანებში ემპათიის ნაკლებობა, ფლექსიბური აზროვნების დეფიციტი და ა. შ. იწვევს გადატანითი მნიშვნელობით ნათქვამის გაგების პრობლემებს. თუმცა, შედარებით ახალი კვლევები საწინააღმდეგო შედეგებს აჩვენებენ და ასკვნიან, რომ ხატოვანი ენის გაგების დეფიციტი აუტიზმის მახასიათებელი კი არ არის, არამედ პირდაპირ კავშირშია ზოგადად ენის განვითარების დონესთან.

მოხსენების მიზანია მოცემულ საკითხზე ჩატარებული კვლევების ანალიზი და შედეგების შეჯამება.

მაია ტაკიძე (ბათუმი)

თვისებრივი კვლევის როლი ინგლისური ენის სწავლების გაუმჯობესებაში

რატომ თვისებრივი კვლევა ინგლისური ენის სწავლების გაუმჯობესებისთვის? – სწავლის პროცესში უნივერსიტეტმა უნდა უზრუნველყოს სტუდენტისთვის ზოგადი და ტრანსფერული უნარების განვითარება: ცოდნის გამოყენების უნარი, ახალ სიტუაციაში ადაპტაციის უნარი, ცოდნის მენეჯმენტის უნარი, ავტონომიურად მუშაობის უნარი. ასევე აუცილებელი და მნიშვნელოვანია ტიპური აკადემიური დარგობრივი კომპეტენციები, ისეთები, როგორიცაა ანალიზისა და სინთეზის, პრობლემის გადაჭრის, ცოდნისა და გაცნობიერების, ცოდნის პრაქტიკაში გამოყენების, წერილობითი და ზეპირი კომუნიკაციის, ასევე მოსმენისა და წარმოთქმის უნარი. უმაღლესი სკოლის სასწავლო პროცესზე დაკვირვება ცხადყოფს, რომ ჩვენს სტუდენტებს უჭირთ უცხოური მეტყველების გაგება, მოსმენილის გადმოცემა. მიუხედავად იმისა, რომ უცხოური ენების სწავლება/სწავლის პროცესში ახალი მეთოდები დაინერგა და ბევრ პედაგოგს დიდი წარმატებაც აქვს მოპოვებული, შესამჩნევია სტუდენტთა მუშაობის დაბალი დონე. მათ უჭირთ ისეთი მასალის მოსმენა და გაგება როგორიცაა: სატელევიზიო პროგრამები, ნიუსები, სტატიები, განცხადებები, ინსტრუქციები. ამიტომ აქტუალობა მდგომარეობს იმაში, თუ რა მეთოდით შეიძლება გავაუმჯობესოთ მოსმენისა და წარმოთქმის უნარ-ჩვევები, როგორ ავამაღლოთ სტუდენტებში

დარგობრივი კომპეტენციები, კერძოდ: სწორად მეტყველების უნარი; კომუნიკაციის უნარი; მოსმენილის გადმოცემა; მიღებული ცოდნის პრაქტიკაში გამოყენების უნარი.

თვისებრივი კვლევა, თავისი შინაარსიდან გამომდინარე, გვიჩვენებს, თუ რას წარმოადგენს ესა თუ ის საგანი, მისი მიზანია საკვლევი საგნის სიღრმისეული შესწავლა, თვისებრივი მეთოდების გამოყენებით, ჩვენ უფრო ღრმა ცოდნას ვიღებთ იმ საკითხთან დაკავშირებით, რომელსაც შევისწავლით. თვისებრივი კვლევის მეთოდის ერთ-ერთი უმთავრესი ღირსება ისაა, რომ ეს მეთოდი საშუალებას გვაძლევს დავინახოთ და აღვწეროთ სამყარო კვლევის ობიექტის თვალთ.

ემპირიული კვლევა თვისებრივი მეთოდების გამოყენებით უზრუნველყოფს კვლევას მეთოდოლოგიის დონეზე ახალი სტრატეგიების, მექანიზმებისა და აქტივობების დანერგვას არსებული სიტუაციის გასაუმჯობესებლად. მოხსენებაში განხილული იქნება თვისებრივი კვლევის როლი ინგლისური ენის შესწავლის სრულყოფაში.

თამარ ტალიაშვილი (თბილისი)

კრიტიკული აზროვნების განმავითარებელი ტექნოლოგიები სასწავლო პროცესში

ინფორმაციული ინდუსტრიის ეპოქაში ჩვენ ყოველდღიურად გვიწევს მთელ რიგ საკითხებთან დაკავშირებით მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილებების მიღება. სწრაფად ცვალებად გარემოში, "შავი" და "თეთრი" რიტორიკის შემოტევის ფონზე, ეს პროცესი სულ უფრო რთულდება. მეცნიერები თანხმდებიან, რომ გამოსავალი პერსპექტივაზე გათვლილ განათლებამია, რომელსაც საფუძვლად ორი პრინციპი უნდა ედოს: 1. ინფორმაციის მზარდ ნაკადში სწრაფი ორიენტაციისა და საჭირო მასალის მოძიების უნარი; 2. მიღებული ინფორმაციის ანალიზის, ინტერპრეტაციის და გამოყენების უნარი. სწორედ ეს უნარები განსაზღვრავს ადამიანის კრიტიკული აზროვნების განვითარების დონეს.

ნაშრომში განხილულია კრიტიკული აზროვნების დიდაქტიკური ასპექტები და მის განვითარებასთან დაკავშირებული პრობლემები ქართულ საგანმანათლებლო სივრცეში. ერთერთ ასეთ პრობლემად მიგვაჩნია რეფლექსია საგნის სწავლების კონცეფციაზე. შედეგზე ორიენტირებული სწავლების გაუმჯობესების თვალსაზრისით მასწავლებლებს ვთავაზობთ თანამედროვე სამეცნიერო ლიტერატურაზე და ექსპერიმენტულ კვლევებზე დაყრდნობით დამუშავებულ კითხვის მოდელს, სადაც მიზეზ-შედეგობრივი კავშირების ლოგიკურ მთლიანობას ქმნის კრიტიკული აზროვნების განვითარების კონცეფცია. კერძოდ, კითხვის ეტაპების შესაბამისობის დადგენა კრიტიკული აზროვნების განვითარების ფაზებთან არის ჩარჩო-მოდელი, რომელიც მიზანმიმართულად წარმოაჩენს ტექსტზე მუშაობის ამოცანებსა და ხერხებს და ამლიერებს მასწავლებლის აქტივობას.

ქეთევან ტატიშვილი (თბილისი)

ქართველ მეფეთა ანტონ I კათალიკოსისეული საგალობლები

ანტონ I კათალიკოსმა ქართული ეკლესიის 24 წმინდანს მიუძღვნა საგალობლები და თავისი ახალი რედაქციის სადღესასწაულოში შეიტანა. საერთოდ, მეთვრამეტე საუკუნის დასაწყისიდან ქართულ სასულიერო მწერლობაში გაძლიერდა ეროვნული ტენდენცია, რამაც გამოიწვია ეკლესიის მესვეურებისგან ქართველ წმინდანთა მოღვაწეობის ახალი თვალსაზრისით შეფასება და მათი დამსახურების განსაზღვრა ეროვნული ეკლესიის წინაშე.

სწორედ ამ მხრივ გადამუშავდა ლიტურგიკული წიგნები და შიგ შეტანილ იქნა ქართველ წმინდანთა ხსენება-განგებები. ანტონმა შეადგინა ქართველი წმინდა მეფეების საგალობლები – დავით აღმაშენებლის და ორი საგალობელი არჩილისა და ლუარსაბის (არჩილსა და ლუარსაბს ერთად ეძღვნება ორივე კანონი).

XVII-XVIII სს. ჩნდება დავით აღმაშენებლის სახელი ქართულ ლიტურგიკულ კრებულებში. ყველა ხელნაწერში 25 იანვარსაა ხსენება, თანაც საგალობლები საერთოდ არ არის. ანტონმა შეცვალა ხსენების დღე 25 იანვარი 26 იანვრით, რადგან 25 იანვარს აღინიშნებოდა მსოფლიო მართლმადიდებლური ეკლესიის დიდი მოძღვრის გრიგოლ ღვთისმეტყველის ხსენება და ამის გამო იჩრდილებოდა დავით აღმაშენებლის სახელი. ანტონ კათალიკოსი იყო პირველი ჰიმნოგრაფი, რომელმაც შეადგინა დავით მეფის განგება და თავის სადღესასწაულოში მოათავსა. კანონი აკროსტიქიანია, რომლის ფრაზაა: *გულსავსე ვიქმენ დავით, ვითარმედ ყოვლად სრულ ხარ*. ანტონის დაწერილია მცირე ფორმის საგალობლებიც მთლიანად. მართალია, არჩილის და ლუარსაბის ორივე კანონი ანტონის კალამს ეკუთვნის (ორივე აკროსტიქითაა გაწყობილი: *1. მრჩობლსა უგალობ წმიდათა ვარსკულავთა; 2. ორმზეობასა ვაქებ მარტულთასა ანტონი*), მაგრამ ყველა მცირე საგალობლის ავტორი იგი არაა. მოხსენებაში განხილულია სამივე საგალობლის ტექსტი.

თეა ტეტელოშვილი (თბილისი)

**უცხოელი შემსწავლელებისათვის ქართული ენის A1 დონის სახელმძღვანელო > „აღმართი“
და ქართულის, როგორც უცხო ენის, სტანდარტი**

ქართულის, როგორც უცხო ენის, სწავლება მეთოდოლოგიურად განსხვავებულია მშობლიური ან მეორე ენის სწავლებისაგან, ამიტომ უცხოელი შემსწავლელებისათვის ქართული ენის სახელმძღვანელოზე მუშაობისას („აღმართი“, A1 – ავტორი: თ. ტეტელოშვილი) ჩვენთვის უპირველესად მნიშვნელოვანი იყო ორი ამოცანის სრულყოფილად განხორციელება: 1. ქართულის, როგორც უცხო ენის, სახელმძღვანელო დაგვეწერა იმ მოთხოვნების გათვალისწინებით, რომელიც შემუშავებულია ევროპის საბჭოს ენობრივი პოლიტიკის სამმართველოს მიერ და გაზიარებულია მრავალი ევროპული ენის სწავლებისას; 2. ეს მოთხოვნები ქართული ენის ბუნების მიხედვით ისე გაგვეტარებინა, რომ გაკვეთლების აგებისას ხელოვნურობის, მასალის არათანამიმდევრული მიწოდების პრობლემები არ წარმოშობილიყო.

პირველი ამოცანის განსახორციელებლად ჩვენი სახელმძღვანელოს კონცეფცია დაეფუძნა „ქართულის, როგორც უცხო ენის, ფლობის დონეების სტანდარტულ აღწერილობას“, რომელიც ქართულისთვის შემუშავებულია ენის ფლობის დონეების ზოგადევროპული სტანდარტის შესაბამისად, აგებულია „შემსწავლელს შეუძლია“ პრინციპზე დაყრდნობით და დონეების მიხედვით ითვალისწინებს ოთხ ენობრივ კომპეტენციას: მოსმენას, კითხვას, ლაპარაკსა და წერას. „აღმართი“ (A1) ზემოჩამოთვლილი ოთხივე კომპეტენციის განვითარებას ემსახურება.

მეორე ამოცანის შესასრულებლად მაქსიმალურად შევეცადეთ ქართული ანბანი, გრამატიკა და ლექსიკა ისე მიგვეწოდებინა შემსწავლელისთვის, რომ მისი საკომუნიკაციო საჭიროებებიც დაგვეკმაყოფილებინა და გაკვეთილები არ ყოფილიყო ერთფეროვანი, მასალას არ ჰქონოდა ხელოვნური ელფერი.

მოხსენებაში განვიხილავთ, თუ როგორაა გატარებული ზემოაღნიშნული სტანდარტის მოთხოვნები ჩვენ მიერ მომზადებულ სახელმძღვანელოში და საზოგადოებას წარუდგენთ უცხოელი შემსწავლელებისათვის ქართული ენის სახელმძღვანელოს („აღმართი“, A1) ელექტრონულ ვარიანტს.

ფაქტი, როგორც პროპაგანდის იარაღი ქართულ მედიასივრცეში

*(ტელეკომპანიების - „რუსთავი 2“-ს, „იმედის“ და „კავკასიის“
საინფორმაციო გადაცემების მიხედვით)*

პროპაგანდა – ეს არის რაიმე მოძღვრების, ცოდნის გავრცელება დაწვრილებითი და ღრმა ახსნა-განმარტების გზით (ფართო მასებზე იდეური ზემოქმედება, რასაც პოლიტიკური ხასიათი აქვს). ჰ.ლასელმა პროპაგანდა განმარტა, როგორც „მიზანმიმართულად მანიპულირებული კომუნიკაცია“, რომლის მიზანიც მასებზე ზემოქმედების მოხდენაა.

თანამედროვე მკვლევრები გამოყოფენ პროპაგანდის რამდენიმე თვისებრივ მახასიათებელს. მათი აზრით, პროპაგანდა მედიის საშუალებით, არის მასობრივ აუდიტორიაზე ზემოქმედება, რომლის დროსაც კომუნიკატორის ფუნქცია აქვს სოციალურ ინსტიტუტებს – მედიას ან სხვა რომელიმე ორგანიზებულ ინტერესჯგუფს (სახელმწიფოს, „მმართველ ელიტას“), ხოლო მიმღების ფუნქცია – მოსახლეობას. მათივე აზრით, მედიის მეშვეობით ხდება მასებზე იდეოლოგიური ზემოქმედება, ანუ დომინანტი სოციალური ჯგუფის (ხელისუფლების, პარტიის, სხვა ჯგუფის) შეხედულებებისა და ინტერესების გამომსახველი იდეოლოგიის (მოსაზრების) პროპაგანდა.

ჩვენი კვლევა ეხება ფაქტის პროპაგანდის იარაღად ქცევას და გამოყენებას ქართულ ტელესივრცეში. შესწავლილია ფაქტის ინტერპრეტაციის მაგალითები საინფორმაციო გადაცემებში, ასევე მედიის პოლარიზების ძირითადი ასპექტები და მახასიათებლები.

საკვლევ პერიოდად აღებულია ტელეკომპანიებში: „რუსთავი 2“, „იმედი“, „კავკასია“ - 2014 წლის 1 მარტიდან - 1 ივლისამდე გასული საინფორმაციო გადაცემები.

ნაშრომში ვეყრდნობით ნ. ჩომსკის კვლევას ამერიკული „ახალი ამბების“ პროპაგანდისტული მოდელის შესახებ, რომლის მიხედვითაც დომინანტი ძალა (ხელისუფლება ან რომელიმე ელიტარული დაჯგუფება) საინფორმაციო გადაცემებით ახდენს გავლენას საზოგადოებრივი აზრის ჩამოყალიბებაზე.

კვლევა ააშკარავებს, რომ ჩვენ მიერ შესწავლილი ტელევიზიების საინფორმაციო გადაცემებში ძირითადად დომინირებს შეფარული პროპაგანდა ფაქტებით, რასაც ხელს უწყობს: 1) საინფორმაციო გადაცემებში სიუჟეტების ისეთი არქიტექტონიკა, რომ პრიორიტეტი ტელევიზიის მიერ დომინანტურ მხარედ მიჩნეული ჯგუფის მოსაზრებებს მიენიჭოს; 2) მოწინააღმდეგის მუდმივი (ზოგჯერ შეფარული) კრიტიკა (მედიატექსტი); 3) შერჩეული ფაქტების (ახალი ამბების) დამოწმებით ერთი და იმავე იდეების და მოსაზრებების მუდმივად გამეორება, რომელიც საზოგადოებაში სტერეოტიპების ჩამოყალიბებას ემსახურება.

ნანა ტრაპაძე (ბათუმი)

**ორი „მანიფესტი“ სხვადასხვა კულტურულ დისკურსში
(შოთა ჩანტლაძე / კარლ არტმანი)**

შოთა ჩანტლაძე მე-20 60–70-იანი წლების ქართველი პოეტია, რომლის ესთეტიკა საბჭოურ ტრადიციას არ ეკუთვნის. კონტექსტი, რომელსაც მისი პოეზია აღადგენს, მე-20 საუკუნის ქართულ ავანგარდულ მოძრაობას უკავშირდება. ტრადიციისა და მემკვიდრეობითობის ჭრილში, შოთა ჩანტლაძის პოეზია მე-20 საუკუნის დასაწყისის – 20-იანი წლებისა და საუკუნის დასასრულის – 90-იანი წლების ავანგარდის შემაერთებელია. 80-იანი წლების პოეზიის ფორმალური ძიებები იმ გზაზე წარიმართა, რომელიც შოთა ჩანტლაძის მიერ იქნა გაკაფული...

შოთა ჩანტლადის პოეზიის ანალიზისას განსაკუთრებულ ყურადღებას იმსახურებს ლექსი „მანიფესტი“, რომელიც 1951 წელსაა დაწერილი და წინ უსწრებს ავსტრიელი პოეტის, ჰანს კარლ არტმანის ამავე სახელწოდების ლექსს (დაწერილი 1955 წ.), ასევე, არტმანისავე „პოეტური აქტის რვაპუნქტიან პროკლამაციას“ (დაწერილი 1953 წ.). ნეოავანგარდული ესთეტიკის ეს ნიმუშები სხვადასხვა კულტურულ სივრცეშია დაწერილი. შოთა ჩანტლადის პოეტიკა და ესთეტიკა ქართულ-ევროპული კულტურული დიალოგის მეტად მნიშვნელოვანი ფაქტია, რომელიც 60-იანი წლების საბჭოურ სინამდვილეში შეიქმნა.

თემურ ტუნაძე (ბათუმი)

**კერასთან დაკავშირებული ადათობრივი სამართლის ნორმები საქართველოში
(მოსისხლეთა შერიგების რიტუალი)**

ქართველი ხალხის სოციალური კულტურის სფეროში კერას მნიშვნელოვანი ადგილი ეკავა. სოციონორმატიულ სისტემაში ქართული კერა ოჯახის წევრთა ტრადიციული ქცევის იმ ნორმებს აერთიანებდა, რომლებიც საოჯახო ცხოვრების სხვადასხვა ასპექტს განეკუთვნებოდნენ და კერასთან მიმართებაში ჩვეულებათა ერთ საერთო კომპლექსს ქმნიდნენ.

ქართველი ხალხის ტრადიციულ ყოფაში კერასთან დაკავშირებით ტრადიციული ქცევებისა და იურიდიული ნორმების მრავალი საინტერესო მხარე ვლინდება. კერა ოდითგანვე ოჯახის სიწმინდისა და პატიოსნების სიმბოლური გამოხატულება იყო. ამ ფონზე აღსანიშნავია სისხლ-მესისხლეობის დანაშაულებრივ და სამართლებრივ მხარეთა ურთიერთობის ქართული ტრადიციული ნორმები, რომლებიც უშუალოდ ოჯახს უკავშირდებოდა, საზოგადოებაში ოჯახის ავტორიტეტს ეხებოდა და ქცევის შესაბამისი ნორმებიც (შერიგება, შურისძიება) სიმბოლურ დონეზე კერასთან მჭიდრო კავშირში განიხილებოდა.

ნაშრომში ქართული მასალების გათვალისწინებით გაანალიზებულია ორ მოსისხლე გვართა შერიგების რიტუალი, რომელშიც კერა ძირითად როლს ასრულებს. კერძოდ, შერიგების მსურველი მიდის მეორე მხარესთან და მის ოჯახში დაულაპარაკებლად კერაში ცეცხლს ანთებს, ამასთანავე, წარმოთქვამს შემდეგ სიტყვებს: „მე შენთან ოჯახის დასანელებლად კი არა, გასაცოცხლებლად მოვედი“. მოცემულ შემთხვევაში კერაში ცეცხლის დანთება, როგორც შერიგების რიტუალის საკრალური მხარე, დაზარალებული ოჯახის გაცოცხლების და მოსისხლეთა შერიგების ტოლფასია.

შერიგების აღნიშნული რიტუალი ქრონოლოგიურად, დაახლოებით, XVIII-XIX საუკუნეების ვითარებას ასახავს.

მირანდა ტყეშელაშვილი (თბილისი)

**მხატვრული სივრცისა და ისტორიული პერსონიფიციების საკითხი აკა მორჩილადის
დოკუმენტურ პროზაში („ქართულის რვეულები“, „ჩრდილი გზაზე“)**

აკა მორჩილადის დოკუმენტურ პროზაში მხატვრულად აისახა მწერლის მეხსიერებაში დალექილი ისტორიული ამბები, ნახევრად მითოლოგიზებული თავგადასავლების ფონზე მომხდარი დრამატული მოვლენები, პიროვნებები, რომლებიც ეთნოისტორიულ და ეთნოკულტურულ რეალობას აცოცხლებენ. აქ არის ნამდვილისა და გამოგონილის იმგვარი სინთეზი, ფეოდალური თუ საბჭოური ცხოვრების კანონებიც და უკანონობაც იმდენად ამაღლებული და საზეიმო ელფერით, ან მსუბუქი იუმორით წარმოჩნდება, რომ გავიწყდება ის საშინელი რეალობა, რომელშიც ამდროინდელი ქართველები ცხოვრობდნენ. მწერლის

თვალთ დანახული და მოყოლილი ეს ამბები გაცილებით საინტერესოა, ვიდრე ისტორიული ანალებით ან მხატვრული წიგნებით ჩვენამდე მოსული თავგადასავლები. ძველი თავადების ამბებში ჩაკერებული ტატო ბარათაშვილის ცხოვრება, თვალმიდევნება ილიას სახლისა და სამსახურის ამბებისა და მწერლის ცოცხალ რეალობაში წარმოჩენა, აკაკის, გოგებაშვილის, ლუკა რაზიკაშვილისა და მისი ძმების, – ამ ცხოვრებას შეურიგებელი და ამავდროულად ნამდვილი გენიოსების ყოფის დეტალები, ალექსანდრე ყაზბეგის დრამა, ქართული თეატრისა და ოპერის, რევოლუციის გრძელი სურათებისა და რუსების ხელახალი შემოსვლის ტრაგედიების მხატვრული პერსონიფიცირებები, – ეს არის მისი წიგნის – XIX საუკუნის „ქართულის რვეულების“ გულში ჩასარჩენი და ამადლევებელი პასაჟები.

საბჭოთა ეპოქის მწერლისეული ხედვა და გააზრება კიდევ უფრო საინტერესოა და უცნაურიც, რადგან მწერალი მხატვრულ-დოკუმენტური ასახვის მისეული და სხვათაგან განსხვავებული მეთოდით ახერხებს ოდნავ ირონიულად, საბჭოური დრამატიზმის სისასტიკისა და ჩაუმკვდარი ხალხური იუმორის ფონზე გაგვაცნოს „ჩრდილის გზებით“ მავალი ქვეყანა, ბევრი რამ დაგვანახოს არა მარტო ამ ჩრდილოვან სამყაროში მცხოვრებ ხალხზე, არამედ ჩრდილების იქით გაღწეულ ამბებსა და მოვლენებზე

ნათელა ფარტენაძე (ბათუმი)

უშემასმენლო კონსტრუქციები თანამედროვე ქართულში

წინადადებისთვის დამახასიათებელი ერთ-ერთი ძირითადი და უმთავრესი ნიშანია პრედიკატულობა, ზმნურობა (შემასმენლურობა), რომელიც გვიჩვენებს რისამე მტკიცებას ან უარყოფას. რთული წინადადებისათვის კი დამახასიათებელია ორი ან მეტი ლოგიკურ-გრამატიკულ მაორგანიზებელი ცენტრი (პრედიკატი). ე. ი. პრედიკატის გარეშე წინადადება არ არსებობს, მას წინადადებაში ძირითადი მნიშვნელობა აქვს. უშემასმენელი აუცილებელია შესიტყვებისთვის, რომ ეს უკანასკნელი წინადადებად მივიჩნიოთ. მიუხედავად ასეთი სიმტკიცისა, ქართულში გვხვდება რთული წინადადების ისეთი კონსტრუქციები, რომელთა ერთ-ერთი კომპონენტი უშემასმენლოა. ეს ეხება როგორც თანწყობილ, ისე ქვეწყობილ წინადადებებს. უშემასმენლო კომპონენტი რთულ თანწყობილ წინადადებაში: *ერთი დამახება და ყველა ადგილზე იყო; დედის ხმის გაგონება და ცრემლები მოადგებოდა თვალზე; ერთი კვირაც და დაიწყება არდადეგები...* ასეთი ტიპის წინადადებები კონსტრუქციით მკვეთრად განსხვავდება ჩვეულებრივი რთული თანწყობილი წინადადებისგან. მიუხედავად ამისა, რადგან კომპონენტებს შორის აზრობრივი მიმართება მაინც გარკვეულია და პირველ კომპონენტში ნაგულისხმევი მოქმედება უსწრებს მომდევნო წინადადების ზმნა-შემასმენლით გადმოცემულ მოქმედებას, თანაც ამ წინადადების ნაწილების შეერთების საშუალებანი და მათ მიერ გამოხატული აზრობრივი დამოკიდებულება ზუსტად ემთხვევა თანწყობილი წინადადების შეერთების საშუალებებსა და ამ ნაწილებით გამოხატულ ლოგიკურ მიმართებას, ამიტომ აღნიშნული წინადადებები უნდა იქნენ განხილულნი მაჯგუფებელკავშირიან რთულ თანწყობილ წინადადებად. რაც შეეხება უშემასმენლო კომპონენტთან რთულ ქვეწყობილ წინადადებას, როგორიცაა: *ეს მათთვის, ვინც ყურადღებით არიან; გზა, რომელსაც ტაძრამდე მივყავართ; ბერკეტი, რომელიც ახალი მთავრობისთვის ამუშავდა...* ამას განსხვავებული ახსნა სჭირდება. *უშემასმენლო ძირითადად მთავარი კომპონენტია.*

უილიამ შექსპირის პიესების შიდაენობრივი თარგმანები

სტატიაში განხილულია შიდაენობრივი თარგმანის ადგილი თარგმანმცოდნეობაში, მისი შექმნის განმაპირობებელი მიზეზები და მიზნები, შიდაენობრივი თარგმანის როლი და სახეები უილიამ შექსპირის პიესათა მიხედვით.

რომან იაკობსონის განმარტების მიხედვით, შიდაენობრივი თარგმანი, ანუ სხვა სიტყვებით გადმოცემა, ხორციელდება იმავე ენაზე და მიმართულია ტექსტის გამარტივების, მოდიფიკაციის თუ სხვადასხვა ფორმის მიზნობრივი ცვლილებებისაკენ (Jakobson R., On Linguistic aspects of translation, London, 1959). კარენ კორნიგ ზეთსენის მოსაზრებიდან გამომდინარე, შიდაენობრივი თარგმანის შექმნის დროს მნიშვნელოვანია ოთხი ფაქტორის გათვალისწინება, ესენია: ცოდნა, დრო, კულტურა და სივრცე (Zethsen K.K., Intralingual Translation: an attempt at description, 2009).

თარგმანმცოდნეობის, როგორც ცალკე დისციპლინის, პროგრესული განვითარების მიუხედავად, შიდაენობრივი თარგმანის შესახებ ვრცელი ლიტერატურა არ მოიპოვება. ჩვენი აზრით, მკვლევართა შორის აზრთახსვალა გამოწვეულია თარგმანის, როგორც ტერმინის, მრავალფუნქციური დატვირთვით.

თანამედროვე სამყარო და კულტურათშორისი კომუნიკაციები მოითხოვს ტექსტის ტრანსფორმაციას განსხვავებული კუთხითა და ფორმით, რათა ტექსტი უფრო ნათლად გასაგები და მარტივად აღსაქმელი იყოს თანამედროვე მკითხველისთვის.

შიდაენობრივი თარგმანის როლი თარგმანმცოდნეობაში განსხვავებით ენათშორისი და სემიოტიკათშორისი თარგმანებისგან არ არის დიდი, მაგრამ ის მაინც ინარჩუნებს თავის აქტუალურობას თანამედროვე სამყაროში და უზრუნველყოფს მეტად საინტერესო პროდუქციას მკითხველთათვის.

სტატიაში განხილული იქნება უილიამ შექსპირის კომედიების შიდაენობრივი თარგმანები, რომლებიც განკუთვნილია სხვადასხვა კატეგორიის მკითხველისთვის. მიზნად ვისახავთ განვახორციელოთ შიდაენობრივი თარგმანების შედარებითი ანალიზი, კერძოდ კი, კვლევის ობიექტი იქნება შემდეგი სახის შიდაენობრივი თარგმანები: პირველი ფოლიო, გ.ბ ჰარისონის გამომცემლობა, კლასიკური კომიქსები, გრაფიკული ნოველები, შექსპირის პოეტური თარგმანი, შექსპირის პიესა როგორც თხზულება და მანგა შექსპირი.

დინარა ფალავა (ბათუმი)

მადამ დე სევინიეს წერილები წარსულიდან დღემდე

ცოტაა ისეთი ავტორები, რომლებიც თავიანთი შემოქმედებისაგან ისევე განუყოფელნი არიან, როგორც მადამ დე სევინიე თავისი წერილებისაგან. უპირველეს ყოვლისა, იმიტომ, რომ ისინი ასახავენ მთელი ცხოვრების მოვლენებს: მადამ დე სევინიე ოციოდე წლის იყო, როცა მან 1647 წელს ბიუსი-რაბიუტენს პირველად მისწერა წერილი, ყველაზე ძველი იმ წერილთაგან, რომელმაც ჩვენამდე მოაღწია, მაშინ, როცა უახლესი თარიღდება 1696 წლის მარტით, ანუ ერთი თვით ადრე მის აღსასრულამდე. მეორე მხრივ, მადამ დე სევინიე მთლიანად წარმოჩნდება ამ კორესპონდენციით. 25 წლის ასაკში დაქვრივებული, ორი ბავშვის დედა, რომელთაგან ქალიშვილი - მისი თაყვანისცემისა და ტანჯვის საგანია და რომლის პარიზში გამგზავრების შემდეგ, მადამ დე სევინიე, თითქმის ყოველდღიურად, შეუდგა მასთან მიმოწერას. ეს კორესპონდენცია მისთვის მნიშვნელოვანი ნაწარმოების სახეობა არ არის, მაგრამ იგი სრულყოფილად წარმოაჩენს ამ

ქმნილების დიდებულებას, მშვენიერებასა და განუმეორებლობას. მაძამ დე სვეინიე ყოველთვის ფიგურირებს სწორედ ამ შეუდარებელი სარკის ერთ კუთხეში, რომელიც თხზულების სახითაა წარმოჩენილი. მათი კითხვისას ჩვენ მივყვებით ავტორს სასახლის კარზე, პარიზულ სალონებში, მისი დროებითი ყოფნისას პარიზში, ლივრში, ბრეტანსა და პროვანსში. მაძამ დე სვეინიე, მაშინაც კი, როცა მთლად დარწმუნებული არაა, რომ მის წერილებს მხოლოდ ადრესატები წაიკითხავენ, რჩება თანმიმდევრული, გულწრფელი და ემოციებისადმი ერთგული. მისი წერილები, როგორც სურათებიანი წიგნი, აღწერს პოლიტიკურ, კულტურულ, რელიგიურ, მაღალი საზოგადოების, სასახლის კარის ყოველდღიურ ყოფას.

მამია ფაღავა (ბათუმი)

„-ევ კილოს“ კვალი სამხრეთ საქართველოში

ქართულ საენათმეცნიერო ლიტერატურაში არის მოსაზრება, რომ „ტოპონიმებში მრავლობითობის სუფიქსებს (-ნ, თ(ა), -ებ) უნდა მიემატოს კიდევ -ევ, რომელიც გვხვდება ტოპონიმულაში, როგორც სურამის ქედის აღმოსავლეთით, ისე მის დასავლეთით, განსაკუთრებით ხშირად კი ყვირილისა და ძირულის ხეობებში, რამდენადმე აგრეთვე რიონის სათავეებში, ე.ი. ქართლში, იმერეთსა და რაჭაში. ასეთი სახელების გავრცელების არე აღმოსავლეთით ივრის ხეობამდე უწევს" (ა. შანიძე). იქვე მოყვანილია მაგალითები:

არაგვსა და ქსანს შორის გვაქვს: **ბეგლევო, ალევო, ქვევის ჯვარი**. აქედან დასავლეთით: **არცევი, ორტევი, ღვლევო, ბობნევი, იკვნევი, ატრევი**. ფრონეზე გვაქვს სოფლები: **აგნევი, ფრინევი, კნოლევო, ავლევო, ფლევო, უწლევო**.

სურამის ქედის გადაღმა, ძირულის ხეობაში: **ხუნევი, ბჟინევი, ვაშლევო, კვესრევი**. ყვირილის ხეობაში: **პერევი, ღვიმევი, ვაჭევი, ბელლევო, ქოლევო, დურევი, ეხვევი, მეჯევი//მერჯევი, ბჟინევი, მერევი, ბოსლევო**.

რაჭაში გვხვდება სოფლები: **ღრუშევი, ბეგლევო, ონჭევი, ჭიბრევი, ბეთლევო, ველევი, ხოტევი**.

ქუთაისის ახლოს მდებარეობს – **ჭოლევო**.

ახალციხის რაიონში – **წობტევი**.

ამათ გარდა გვხვდება კიდევ: **ღვევი** (მანგლისში), **თიკრევი** (დადასტურებულია საქ. სიმკ. II, 180), **დისევი** (დადასტურებულია ქრონ. II, 197) (იხ.ა. შანიძე). შემდეგ მოცემულია დასკვნა: „-ევ სუფიქსის გავრცელების ძირითად არედ შეგვიძლია ჩავთვალოთ ტერიტორია არაგვიდან რიონის შუა წელამდე. ეს ის ტერიტორიაა, რომელიც ძველისძველად სამი ენის ფარგალში იყო მოქცეული: ქართულის, ლაზურისა და სვანურის. ამ კუთხის მოსახლეობის ენას, -ევ სუფიქსის გარდა, ბევრი რამ ჰქონდა თავისებური, რომელიც მას გამოჰყოფდა როგორც ქართულისაგან, ისე ზანურისა და სვანურისაგან..." (ა. შანიძე). გარკვეული მოსაზრებით „-ევ „კილო“ ახლოს უნდა მდგარიყო ზანურთან". -ევ კილოს თუ ენის მატარებლებს „პირობით შეგვიძლია მარგველები ვუწოდოთ, ხოლო თვით კილოს – მარგული" (ა. შანიძე).

-ევ სუფიქსიანი ტოპონიმები დასდასტურდა სამხრეთ საქართველოშიც. ჯერ კიდევ ნ. მარმა იმერხევიში, უბეში დააფიქსირა **დევაძევი**, იმავე ხეობაშია - **ხობლევო** (სოფელი), კლარჯეთში დავაფიქსირეთ **ბერძნევი, ბოსლევო, ბელლევო, ბლევო, ჯირეკევი**. ამდენად, გაფართოვდა -ევ სუფიქსის გავრცელების არეალი, საგრძნობლად გასცდა იგი „არაგვსა და რიონს შორის ტერიტორიას". ჩვენი აზრით:

ა. -ევ სუფიქსი -ებ-ის ფონეტიკური ვარიანტია;

ბ. -**ევ** სუფიქსიანი მრავლობითი იმავე ასაკისაა, რამდენისაც -**ებ** სუფიქსიანი.

გ. -**ევ** მრავლობითობის სუფიქსი გარკვეული დიალექტური წრის კუთვნილებაა და არა ერთი რომელიმე დიალექტისა.

შესაძლებელია დაშვება, რომ -**ევ-ებ** სუფიქსების მონაცვლეობა იყო საერთოქართული მოვლენა, რომელიც კარგად შემოინახა არაგვსა და რიონს შორის მოსახლეობამ, სპონტანურად კი საქართველოს სხვა რეგიონებშიც გვხვდება.

ვასილ ფერაბე (ქუთაისი)

კონფლიქტების როლი თანამედროვე საერთაშორისო ურთიერთობებში

კონფლიქტები, კრიზისები და ომები, მათი ხასიათი და ბუნება საერთაშორისო ურთიერთობების შესწავლის ტრადიციული ობიექტია. კონფლიქტები საერთაშორისო ურთიერთობების ერთ-ერთი ძირითადი კანონზომიერებაა და ისინი მსოფლიო პოლიტიკური პროცესების განვითარებაზე უდიდეს ზეგავლენას ახდენდნენ და ახდენენ. ბიპოლარული სამყაროს პირობებში, კონფლიქტების უდიდესი ნაწილი სახელმწიფოებს შორის მიმდინარეობდა, მაგრამ „ცივი ომის“ დამთავრების შემდეგ, კონფლიქტების ბუნება არსებითად შეიცვალა. სახელმწიფოთაშორისი კონფლიქტები, ძირითადად, რეგიონალურმა კონფლიქტებმა ჩაანაცვლა. ბოლო წლების მოვლენებმა აჩვენა, რომ რეგიონული შეიარაღებული კონფლიქტები, ტერორიზმთან ერთად, თანამედროვე საერთაშორისო ურთიერთობების ერთ-ერთ ყველაზე აქტუალურ და გადაუჭრელ პრობლემად რჩება. თვით ზოგიერთი ლოკალური კონფლიქტიც გლობალური მასშტაბის ხასიათს იღებს. მართლაც, თუ ჩვენ გავანალიზებთ საერთაშორისო ურთიერთობებისა და რეგიონული კონფლიქტების დინამიკას, აღმოჩნდება, რომ ეს უკანასკნელი ხარისხობრივად სრულიად ახალ ეტაპზე გადავიდა. მსოფლიო არენიდან ქრებიან მსოფლიოს სახელმწიფოებრივ-ცენტრისტული მოდელისთვის დამახასიათებელი კონფლიქტები და მათ ანაცვლებენ რეგიონალური და შიდასახელმწიფოებრივი კონფლიქტები, რომლებშიც ჩართულები არიან ცენტრალური ხელი-სუფლება, სხვადასხვა მონოეთნიკური თუ რელიგიური ჯგუფის წარმომადგენლები.

ნინო ფირცხალავა (თბილისი)

ლიტერატურა როგორც კოლექტიური მეხსიერების მედია მეხსიერების კვლევის თანამედროვე ბუმის შუქზე

დღეისათვის სოციოლოგიურ-კულტუროლოგიური რეფლექსიის ფოკუსში მეხსიერების ფენომენი ჯერ კიდევ ბუნდოვანი სტატუსით იკვეთება, თუმცა, ამავდროულად, სულ უფრო დიდ აქტუალობას იძენს. ამ კონტექსტში მნიშვნელოვანია იმის დადგენა, თუ რა როლი ეკისრება ნაციონალური იდენტობის დაცვა-შენარჩუნების თვალსაზრისით ლიტერატურას როგორც კოლექტიური მეხსიერების მედიას.

საკითხის ამ კუთხით განხილვა კი ნებისმიერ მკვლევარს იმ რთული გამოწვევის წინაშე აყენებს, როდესაც უკვე საკმარისი აღარ არის მხოლოდ ლიტერატურული პროცესების შესწავლა. მაშინ, როცა საქმე დღეისათვის ესოდენ პოპულარულ საკითხებს ეხება (ნაციონალური დისკურსისა და იდენტობის თემატიკა, სტერეოტიპის, ნაციონალური ავტო- და ჰეტერობატების, გახსენების ფენომენი), წმინდა ფილოლოგიური კვლევის ჩარჩოები პრობლემის სრულად შესწავლის საშუალებას აღარ იძლევა. აუცილებელი ხდება ისტორიული-კულტუროლოგიური

კონტექსტის გათვალისწინება. ამავდროულად, ქართული კულტურის ფენომენის ფარგლებში ნაციონალური დისკურსის ფორმირებისა და თვითიდენტიფიკაციის ლიტერატურისმცოდნეობითი კუთხით შესწავლა და იმ ასპექტებზე ყურადღების გამახვილება, რომლებიც მხატვრულ ტექსტთა დისკურსის ფარგლებში არაერთი საკითხის გამოკვეთას უკავშირდება, ხელს შეუწყობს ერთგვარი ცალმხრივობის დაძლევის; ვინაიდან ნაციონალური იდენტობის თეორიების კვლევა დღეისათვის საქართველოში უპირატესად ისტორიისა და საზოგადოებრივ მეცნიერებათა სფეროშია ინტეგრირებული.

შესაბამისად, ნაციონალური დისკურსის ფორმირებისა და თვითიდენტიფიკაციის შესწავლისას კვლევების მართო ისტორიულ-სოციოლოგიური კუთხით წარმართვა და იმაგოლოგიის ძირითადი პრინციპების გაუთვალისწინებლობა, გაამწვანებს ნაციონალური რიტორიკის იმ სიტყვიერი ფორმულების დადგენას, რომელთა მეშვეობითაც ერთი საკუთარი იდენტობის დაცვისა და უცხო საზოგადოებრივ მოდელებთან დაპირისპირების მიზნით ცდილობს მყარი წარმოსახვითი ნაციონალური ავტოპორტრეტის შექმნას და აყალიბებს წარმოდგენას საკუთარ თავსა და სხვაზე.

ბადრი ფორჩხიძე (ქუთაისი)

მეგობრობის რელიგიურ-ფილოსოფიური გაგება, როგორც უმაღლეს ჭეშმარიტებასთან ზიარების ერთადერთი გზა

გასული საუკუნის ბოლო ათწლეულები და ახალი საუკუნის დასაწყისი პერიოდი რელიგიური და ფილოსოფიური ცნობიერებისათვის საკმაოდ მძიმე და სერიოზული განსაცდელის ქაშთან ასოცირდება, რითაც თითქოს მთელი კაცობრიობა დგას მიწიერი და ზეციური სამსჯავროს წინაშე. ამის უმთავრესი მიზეზი გახლავთ, ერთი მხრივ, რელიგიური რწმენის ბუნებრივი და ხალასი გრძნობის შესუსტების, ასევე, მეორე მხრივ, ტრადიციული მსოფლმხედველობრივი მიზანდასახულობისა და ღირებულებების გაუფასურების მკაფიოდ გამოკვეთილი ტენდენციები, რაც რელიგიის სფეროში დაკავშირებულია საერთაშორისო „უფლებადაძველი“ ისტიტუტებისა და ორგანიზაციების მხრიდან ე. წ. რელიგიური უმცირესობების - სექტანტობის პოლიტიკურ-სამართლებრივ ინიცირება-წახალისებასთან, ხოლო მეცნიერებისა და საკუთრივ ფილოსოფიის კომპეტენციის ფარგლებში პოზიტივისტურ-პრაგმატისტულ და პოსტმოდერნისტულ მიდგომებთან, რაც იწვევს კლასიკური ფილოსოფიური დისციპლინების დაქვეითებისა და დაკნინების სავალალო ეფექტს. აღნიშნული მიდგომარეობა რეალური განადგურების საფრთხეს უქმნის არა მარტო ფუნდამენტურ რელიგიურ აღმსარებლობას, ზოგადად მეცნიერების განათლებისა და სალი აზროვნების სასიცოცხლო ინტერესებს, არამედ დაღუპას უქადის მთელ კაცობრიობას. შექმნილ ვითარებაში არსებობს ერთადერთი საშველი და გამოსავალი, რელიგიურ-ფილოსოფიური მეგობრობისა და მასში ასახული საღვთო ადამიანური სიყვარულის სახით. ჭეშმარიტი რელიგიური რწმენით გასხივოსნებული და ფილოსოფიური გონჭვრეტელობით აღსავსე სიყვარული კი სხვა არაფერია, თუ არა მსხვერპლის გაღების უნარით განმსჭვალული თავისუფალი მიზანსწრაფვა, რომელიც თავდავიწყებით გვამღვეს საკუთარი თავის შეცნობის ერთადერთ გზას. ამ უდიდეს ძალასთან დაკავშირებული ფილოსოფოსობა ამჟღავნებს მეგობრობის დაუშრეტელ უნარს, რითაც დაჯილდოებული ადამიანი მუდმივ დიალოგში იმყოფება ყოველივე სულდგმულთან და განივ-თებულთან; ამ საოცარი გონებარმნეულობითა და გულთამხილაობით მას შეუძლია არა მხოლოდ ადამიანს, არამედ თვით ღმერთსაც კი გაუწოდოს სამეგობროდ შემართული დახმარების ხელი.

კრიტიკული აზროვნების მნიშვნელობა კითხვის სწავლების პროცესში

კრიტიკული აზროვნება წარმოადგენს ფაქტების ანალიზის, იდეების ორგანიზების, შეხედულებების დაცვის, შედარებების გაკეთების, დასკვნების გამოტანის, არგუმენტების შეფასებისა და პრობლემების გადაჭრის უნარს, რასაც საფუძველი ჯერ კიდევ უმცროსი სასკოლო ასაკიდანვე უნდა ჩაეყაროს. ბოლო პერიოდში განხორციელებული კვლევები ცხადყოფს, რომ აზროვნების უნარის გადატანა მნიშვნელოვან აკადემიურ საგნებში ავტომატურად არ ხდება. კრიტიკული აზროვნების სწავლება ნაკლებად ეფექტურია, როცა ის ცალკე, სხვა საგნებისგან დამოუკიდებლად ისწავლება. აუცილებელია იგი გაკვეთილზე სასწავლო გეგმაში ინტეგრირებულ კომპონენტს წარმოადგენდეს. მასწავლებელს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი როლი აკისრია დაწყებითი კლასების მოსწავლეებში კრიტიკული აზროვნებისა და ამოცანების გადაჭრისათვის საჭირო უნარ-ჩვევების ჩამოყალიბების პროცესში. პედაგოგისთვის გამოწვევას წარმოადგენს ამ მნიშვნელოვანი მიზნის მოსწავლის განვითარებისთვის შესაფერის აქტივობებად „გადაქცევა“. ამ მიზნის მიღწევა შესაძლოა ზედმეტად რთული მოგვეჩვენოს, თუმცა, ხშირ შემთხვევაში, ის არსებულ მიდგომაში მხოლოდ მცირე ცვლილებას მოითხოვს. მასწავლებლებს შეუძლიათ ყოველდღიურად შექმნან ისეთი გარემო, სადაც მოსწავლეებს ექნებათ შესაძლებლობა, მოახდინონ სამუშაო მასალის იდენტიფიცირება, სხვადასხვა მახასიათებლის ანალიზი, მსგავსებისა და განსხვავების აღმოჩენა და ა.შ.

კრიტიკული აზროვნება განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია კითხვის შესწავლის პროცესში, ვინაიდან ხელს უწყობს წაკითხულის გაგებასა და ამბის შემცენებას. წერილობითი ენა - სიტყვები, განმარტებები და წესები მნიშვნელოვან პოტენციალს წარმოადგენს კრიტიკულად მოაზროვნისათვის. როდესაც მოსწავლეები ამოცანების გადასაჭრელად ან შედეგის მისაღწევად წერილობით ენას იყენებენ, შედეგი უფრო თვალსაჩინო და დასამახსოვრებელია. ჩვენ მიერ განხილული კითხვის სტრატეგიები ხელს შეუწყობს უმცროს კლასელებში კრიტიკული აზროვნებისა და მსჯელობის უნარის ჩამოყალიბებას.

**მუჰაჯირობასთან დაკავშირებული მემორიალური მემკვიდრეობა
სამხრეთ-დასავლეთ საქართველოში**

მუჰაჯირობა მეტად საინტერესო და მტკივნეული პრობლემაა ქართულ ისტორიოგრაფიაში. მას უამრავი ადამიანი ემსხვერპლა.

აჭარის მოსახლეობაში დღემდე ცოცხლობს ხსოვნა მათი ახლობლებისა და ნათესავების გადასახლების ისტორიის შესახებ. აჭარის თითქმის ყველა სოფელში იციან ღვაწლი და დამსახურება იმ დიდი ადამიანებისა, რომლებიც გამოვიდნენ მუჰაჯირობის წინააღმდეგ. ნიშანდობლივია, რომ მათ შორის იყვნენ მუსულმანი ხოჯა-მოლებიც, კერძოდ: ლომან ეფენდი ქარცივამე (ოლადაურიდან) – სტამბულში მისმა ჩასვლამ და მუჰაჯირების მონახულებამ ბევრ ოჯახს გადააფიქრებინა ოსმალეთში გადახვეწა; ახმედ ხალიფაშვილი (ქედიდან) – გამოჩენილი ქართველი მაჰმადიანი, აჭარის მუფთი, რომელიც მუდმივად ქართულად ქადაგებდა და ყურანსაც ქართულად უხსნიდა მრევლს, რის გამოც სტამბულში გაიხმეს და სამართალში მისცეს, მაგრამ თავი იმართლა: ჩვენ ქართველები ვართ, ჩვენი ენაც ქართულია“. გარდაიცვალა 1892 წელს; გულო კაიკაციშვილი (ქობულეთიდან) – დაიბადა 1840 წელს, ხმა აიმაღლა და გაილაშქრა თურქთა

აგიტაციის წინააღმდეგ, გარდაიცვალა 1923 წელს; შერიფ ხიმშიაშვილი –2002 წლის სექტემბერში მისი სახლ-მუზეუმი დაარსდა სხალთა-ხიხანის ხეობაში; სკენდერ ცივაძე – დაიბადა 1884 წელს სოფელ ზემო დაგვაში, გარდაიცვალა 1967 წელს, დაკრძალულია სამსუნში (თურქეთი); აგრეთვე მრავალი სხვა, რომლებმაც წამდვილად დაიმსახურეს ქართველი საზოგადოების მაღალი შეფასება და სამადლობელი.

მუჰაჯირობის პროცესის, ხალხთა გადასახლების წინააღმდეგ მებრძოლი გმირების უკვდავსაყოფად, სამწუხაროდ, ბევრი არაფერი გაკეთებულა არც რუსული მმართველობის პერიოდში და არც დამოუკიდებელი საქართველოს პირობებში, თუმცა ზოგიერთი გმირის უკვდავსაყოფად გარკვეული სამუშაოები ჩატარდა.

აქედან გამომდინარე, იმ პროცესების ღრმა ანალიზი და თანმიმდევრული მეცნიერული შესწავლა, რომლებიც ამ ადამიანების სახელებთანაა დაკავშირებული.

ნინო ფუტყარაძე (ბათუმი)

მათემატიკური ტექსტის თარგმანის პრობლემები

მათემატიკური ტექსტი ტექნიკური ტექსტის ერთ-ერთი სახეა. ტექნიკური ტექსტის თარგმანი მაქსიმალურად მოითხოვს ტერმინთა სიზუსტეს.

მათემატიკურ ტექსტში ვგულისხმობთ: ა) მათემატიკური ამოცანების პირობებს; ბ) მათემატიკურ სტატუსს. თარგმანის დროს მნიშვნელოვანია გავითვალისწინოთ მათემატიკური ტექსტის ლექსიკა და სპეციფიკურობა: მათემატიკური ტექსტისთვის (ისე როგორც სამეცნიერო-ტექნიკურისთვის) დამახასიათებელია ნეიტრალური სტილი, ინფორმაციის სიზუსტე, ლოგიკურობა და კომპაქტურობა, სპეციალური ტერმინების გამოყენება, თავისებური სინტაქსური კონსტრუქციები და ზოგიერთი გრამატიული კატეგორიის თარგმანის სპეციფიკურობა. მასში ხშირად ბრძანებითი კილოს ფორმებია გამოყენებული. მაგ. Find the product of the sum and difference of two ter – **პირდაპირი თარგმანი არასპეციალისტისა:** იპოვეთ პროდუქციის რაოდენობა და სხვაობა ორი პირობისა! **დარგის სპეციალისტის თარგმანი:** იპოვეთ ორი უკვეცი წილადის ჯამისა და სხვაობის ნამრავლი!

find the product - იპოვეთ ნამრავლი! order the numbers - დალაგეთ რიცხვები!

მათემატიკური ტექსტის თარგმანის სირთულეს განაპირობებს მთარგმნელის კომპეტენტურობა. ჩვენი მიზანია ვიპოვოთ განსხვავება დარგის სპეციალისტისა და არაპროფესიონალის მიერ თარგმნილ ერთსა და იმავე ტექსტებში. დღემდე აქტუალურად რჩება პრობლემა - ვინ თარგმნის უკეთესად ტექნიკურ ტექსტს - მთარგმნელი, ფილოლოგი თუ დარგის სპეციალისტი? ფილოლოგის მიერ შესრულებული თარგმანი ენობრივად და სტილისტურად ყოველთვის უფრო დახვეწილია, ვიდრე დარგის სპეციალისტისა, მაგრამ აქვე აღვნიშნავთ, რომ ფილოლოგმა შეიძლება ვერ მოახერხოს ზუსტი ტერმინის შერჩევა და გამოყენება სპეციალისტის რჩევის გარეშე. მაგ.:

ordered set - დალაგებული სიმრავლე (დარგის სპეც.თარგმ.)

ordered set - შეკვეთილი კომპლექტი (ფილოლოგის თარგმ.)

solution - ამოცანის ან მაგალითის პასუხისი (დარგის სპეც.თარგმ.)

solution - მიღებული გადაწყვეტილება (ფილოლოგის თარგმ.)...

მათემატიკური ტექსტის თარგმანის საუკეთესო გზაა ფილოლოგისა და დარგის სპეციალისტის ცოდნისა და უნარ-ჩვევების გაზიარება, ასევე მთარგმნელისათვის დარგის ლექსიკისა და არსის ცოდნა.

თარგმანი აღრმავებს სხვადასხვა პროფესიის ადამიანთა ცოდნას და დადებითად მოქმედებს მათ მოღვაწეობაზე.

ერთი სოფლის მეტყველებაზე დაკვირვება

სტატია ეხება მუჰაჯირი ქართველების შთამომავლებით დასახლებული სოფლის – **ბახჩყაიას** ქართულს, მის ენობრივ ნიშნებს. დაკვირვების ობიექტი გახლავთ სოფლის მკვიდრთა მეტყველების ნიმუშები. საანალიზო მასალა ჩაწერილია ჩემს მიერ სულ ახლახანს ბურსის ვილაიეთის ინეგოლის რაიონის სოფელ **ბახჩყაიაში** (ბურსის ვილაიეთი, ინეგოლის რაიონი, თურქეთის რესპუბლიკა). კერძოდ: მიმდინარე 2014 წლის 26 აპრილიდან 11 მაისის ჩათვლით საშუალება მომეცა მონაწილეობა მიმელო შოთა რუსთაველის სახელობის ბათუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ნიკო ბერძენიშვილის ინსტიტუტის მიერ თურქეთის რესპუბლიკაში მოწყობილ სამეცნიერო-კვლევით ექსპედიციაში. ორი კვირის მანძილზე სამეცნიერო-კვლევით საქმიანობას ვაწარმოებდით ბურსის ვილაიეთის ინეგოლის რაიონი ქართველებით დასახლებულ სოფლებში. განსაკუთრებით ნაყოფიერად ვიმუშავეთ სოფელ **ბახჩყაიაში**. შევხვდით ადრე გაცნობილ მთქმელებს, რომელთა მონათხრობი მასალა შესულია „ჩვენებურების ქართულის“ პირველ ტომში. აგრეთვე, გამოვავლინეთ ახალი მთქმელებიც.

საანალიზო მასალას წარმოადგენს ჩემს მიერ ბურსის ვილაიეთის სოფელ ბახჩყაიაში ჩაწერილი დიალექტური ტექსტები, რომელთა დიდი ნაწილი ენათმეცნიერული, ისტორიულ-ეთნოგრაფიული თვალსაზრისით საკმაოდ ღირებულია.

მუჰაჯირთა შთამომავლობის ამჟამინდელი ქართულენოვანი ტექსტების ლინგვისტური ანალიზის წინათქმად მოცემული გვაქვს მუჰაჯირობის, როგორც ქართველი ხალხის ეროვნული ტრაგედიის, მოკლე ისტორია. ვსაუბრობთ, თუ როგორი ტკივილი მიაყენა ქართველი ხალხის ყოფიერებას ამ ისტორიულმა უბედურებამ, როგორ შეამცირა დღევანდელი საქართველოს ფარგლებში მცხოვრებ ქართველთა რაოდენობა, როგორ შეუწყო ხელი ქართული გენის განთესვას ისტორიული ოსმალეთისა და თანამედროვე თურქეთის ტერიტორიაზე.

სოფელ **ბახჩყაიას** ქართველთა მეტყველება საინტერესო ლინგვისტურ სურათს ქმნის და იმსახურებს მკვლევართა ყურადღებას.

მანანა ფხაკაძე, რაულ ჩაგუნავა (თბილისი)

მოქვის ოთხთავის დათარიღებისათვის

მოქვის ოთხთავის ანდერძი დათარიღების თვალსაზრისით ერთ-ერთ უნიკალურ ცნობას წარმოადგენს, რომელიც ბერძნული და ქართული წელთაღრიცხვების გარდა, სხვადასხვა დათარიღების ელემენტებსაც შეიცავს. ამ ელემენტებს განეკუთვნება მზის წრე (წლის რიგითი ნომერი მზის 28-წლიან ციკლში), მთვარის წრე (წლის რიგითი ნომერი მთვარის 19-წლიან ციკლში) და სხვა კალანდარულ-პასქალური მახასიათებლები.

ანდერძის თავისებურებას, პირველ რიგში, განაპირობებს დამხმარე ელემენტების მრავალრიცხოვნება, რომლის ანალოგიც სხვა ქართულ და უცხოურ წყაროებში არ მოიპოვება. ეს ნათლად ჩანს ანდერძის ტექტიდან, რომელიც ჩვენ შემოკლებით მოგვყავს:

„დაიწერა ესე ოთხთავი დასაბამითგანთა წელთა ხმდ(6904) ქართულითა სათუალავითა, და ბერძულად - ხყწ(6808), ქრონიკონსა - ფკ (520), ზედნადები მთოვარისა ვ (6), მცხრალსა - ზ (7), ინდიქტიონსა - იგ (13), ხუთეულსა - ლ (30), ექუსეულსა - ლვ (36), მზის მოქცევსა - დ (4), მთოვარის მოქცევსა - ვ (6)...“

ყველა წელთაღრიცხვა აქ თანამედროვე წელთაღრიცხვით 1300 წელს თანხვდება: 6904-5604=1300; 6808-5508=1300; 780+520=1300 და ინდიქტიონი 13 = 1300 წელს. ასევე ყველა დათარიღების დამხმარე ელემენტების რიცხვითი მონაცემებიც ამ 1300 წელს შეესაბამება. სტატიაში თითოეული მათგანი დაწვრილებითაა განხილული. ნაჩვენებია, რომ ანდერში გამოყენებულია პასქალურ-კალენდარული გამოთვლების ბიზანტიური სისტემა, ვინაიდან მზის წრე და მთვარის წრე აქ ამავე სისტემითაა გადმოცემული (ქართულ სისტემაში „მზის მოქცევი“ შეესაბამება 16-ს და არა მოცემულ 4-ს, ხოლო „მთვარის მოქცევი“ 7-ის ტოლია და არა მოცემული 6-ისა).

ნინო ქავთარია (თბილისი)

**მხატვრულ-კულტურული ურთიერთობის ანარეკლი
II საუკუნის ქართულ და ბიზანტიურ წიგნის მხატვრობაში:
გელათის ოთხთავი (Q-908) და Cod.93 ათენის ეროვნული ბიბლიოთეკიდან**

მხატვრულად გაფორმებულ ქართულ ოთხთავთა შორის გამორჩეული ადგილი უჭირავს ხელნაწერთა ეროვნულ ცენტრში დაცულ, სავარაუდოდ, XII საუკუნეში გადაწერილ და მოხატულ გელათის ოთხთავს (Q-908). გელათის სახარება ერთ-ერთი პირველია ქართული ძეგლებიდან, რომელშიც ტექსტის დასურათების სრული ციკლი ჩანს.

გელათის ოთხთავის გაფორმების სპეციფიკურობა, მისი პროგრამა და მინიატურათა შედგენილობა XII საუკუნის შუახანებისათვის ბიზანტიურ და ქართულ წიგნის მხატვრობაში მიღებულ ზოგად ტრადიციას მისდევს.

გელათის სახარების მხატვრული გაფორმების საფუძველს ტექსტში ჩართული 251 მინიატურა განსაზღვრავს; XII საუკუნისათვის ქართულ წიგნის მხატვრობაში XI-XIII სს ბიზანტიურ მხატვრულ აზროვნებაში მიღებული ტრადიციის მსგავსად ოთხთავის სრული დასურთების სისტემა ვლინდება (Paris. gr.115, Paris gr.74, Parma, Palat 5, Vienna Theol.gr.154 და ფლორენციის ლაურენციანას ბიბლიოთეკაში დაცული Plut. VI²³).

გელათის ოთხთავის მინიატურათა ციკლი ახლო კავშირს ავლენს ათენის (საბერძნეთი) ეროვნულ ბიბლიოთეკაში დაცულ ბერძნულ ხელნაწერთან Cod.93. მართალია, მინიატურათა შერჩევის პრინციპი განსხვავდება გელათის ოთხთავის თხრობითი ციკლისაგან და მხოლოდ 20 მინიატურით შემოიფარგლება, მაინც სახეზეა იკონოგრაფიული და სტილური თავისებურებების მსგავსება.

ხელნაწერი XII საუკუნით თარიღდება და გელათის ოთხთავის მსგავსად, სავარაუდოდ, ათონის მთის ან კონსტანტინოპოლის მხატვრულ სკოლას მიეკუთვნება და კომნენოსური ხელოვნების საუკეთესო ნიმუშად მიიჩნევა.

მოხსენებაში განხილული იქნება XII საუკუნის ორი ხელნაწერის შედარების საფუძველზე ნათლად გამოკვეთილი, ქართული-ბიზანტიური კულტურული ურთიერთობები და ამ ფონზე შექმნილი ხელნაწერთა გაფორმება, მათში გამჟღავნებული ზოგადბიზანტიური მხატვრული პრინციპები, ერთი მხრივ წარმოაჩენს ქართული წიგნის მხატვრობის მაღად დონეს, და მეორე მხრივ, ავლენს მის ჩართულობას საერთო მხატვრულ პროცესებში, მათ თანაზიარობას კომნენოსური ეპოქის იდეურ, მხატვრულ-იკონოგრაფიულ და სტილურ ტენდენციებთან.

პრესუპოზიციის ტიპები და მათი როლი კომუნიკაციაში

სტატიაში განხილულია სხვადასხვა ტიპის პრესუპოზიციები, რომლებიც ხშირად გამოიყენება ყოველდღიურ ცხოვრებაში. პრესუპოზიციის კატეგორიას დღესდღეობით ორი სხვადასხვა თეორია სწავლობს: ლოგიკური (სემანტიკური) თეორია, რომელიც ვარაუდს პროპოზიციასთან მიმართებაში, სისწორე-მცდარობის თვალსაზრისით შეისწავლის, პრაგმატული თეორია კი, ვარაუდს სტატუსის თვალსაზრისით ხსნის. კერძოდ, იგი იკვლევს მეტყველების აქტს, რომელიც დაფუძნებულია მთქმელის ან მსმენელის რწმენაზე. არსებობს სხვა მიდგომაც, რომელიც განიხილავს პრესუპოზიციას როგორც ლოგიკურისა და პრაგმატულის სინთეზს.

პრესუპოზიციის კონსტრუქციული ორგანიზაცია ენაში ძალზე მრავალფეროვანია, თუმცა საკუთრივ ფუნქციიდან გამომდინარე, ერთიანია, რამდენადაც ის მიმართულია მხოლოდ ტექსტის სწორი გაგებისაკენ და იყენებს იმ ენობრივ ერთეულებს, რომლებიც თავიანთ მომხმარებელს, ერთი აზრის ნათლად გამოხატვის საშუალებას აძლევს, მეორე მხრივ, ხელს უწყობს მსმენელს, მთლიანი აზრობრივი დატვირთვითა და სიცხადით გაიგოს ტექსტი.

პრესუპოზიციის შედარებით რთულ სახეობას ქმნის წინადადებათა ჯაჭვი, სადაც ლოგიკური წყობიდან გამომდინარე, წინა წინადადებების მნიშვნელობა განაპირობებს მომდევნო წინადადების გაგებას.

ენობრივი კომუნიკაცია, რომელიც კონკრეტულ პირობებში კონკრეტულ პირებს შორის მყარდება, რომლებიც, თავის მხრივ, თანამდებობრივი და ასაკობრივი კატეგორიების მიხედვით, განსაზღვრულ სოციალურ ჯგუფს მიეკუთვნებიან, ასევე ქმნის საფუძველს პრესუპოზიციისათვის.

კახაბერ ქამადაძე (ზათუმი)

გვიანი შუა საუკუნეების მოჭიქული კერამიკა გონიო-აფსაროსიდან

გონიო-აფსაროსის ციხის არქეოლოგიურ მონაპოვარში საკმაო სიმრავლით გამოირჩევა გვიანი შუა საუკუნეების მოჭიქული კერამიკის ნაწარმი.

მოჭიქული ჭურჭელი ჯამების, ფიალების, ლანგრების, სასანთლების სახითაა წარმოდგენილი. მხატვრული შემკულობის, მიხედვით მათი დაყოფა შეიძლება, ერთფრად, უმეტესად მწვანე, ყვითელი ან ცისფერი საღებავით და მრავალფრად მოხატულ ნაწარმად. მათთვის დამახასიათებელია ჩამუქებული და უსიცოცხლო ფერები, რაც განასხვავებს მათ წინა ეპოქების ამ ტიპის ნაწარმისაგან.

ყველაზე დიდი რაოდენობით გვხვდება სხვადასხვა ტონალობის მწვანე ჭიქუროვანი საღებავით შემკული ჯამები. შედარებით ნაკლებია ყვითლად და ცისფრად მოჭიქული ნიმუშები. ისინი ფორმებით, ორნამენტითა და კეცის სტრუქტურით არ განსხვავდება მწვანედ მოჭიქული ჯამებისაგან.

მრავალფრად მოჭიქული ჯამები მოხატულია ამოკაწრული „მარყუჟებით“, „ხვიებით“, შემკულობაში გამოყენებულია მწვანე და ყვითელი საღებავი, გადავლებული აქვთ უფერული კრიალა ჭიქური.

გონიო-აფსაროსში აღმოჩენილი მოჭიქული კერამიკა ძირითადად XVII-XVIII საუკუნეებით თარიღდება და შემოტანილია თურქეთის სხვადასხვა საწარმოო ცენტრებიდან. თუმცა

შესაძლებელია ადგილზეც ხდებოდა მათი გარკვეული ნაწილის დამზადება, ამას მიუთითებს გონიოს ციხის სამხრეთ კარიბჭესთან ქურა-სახელოსნოს აღმოჩენის ფაქტი.

როგორც ცნობილია, 1547 წელს გონიოს ციხე ოსმალეთმა დაიპყრო და აქედან მოყოლებული, ვიდრე XIX ს ბოლომდე, წარმოადგენდა ოსმალთა ძირითად ფორპოსტს სამხრეთ-დასავლეთ საქართველოში ბატონობისათვის. გონიო აფსაროსში აღმოჩენილი გვიანი შუა საუკუნეების არქეოლოგიური მასალა ოსმალური გარნიზონის არსებობას უკავშირდება, და ცხადია, ძირითადად განკუთვნილი იყო ოსმალთა ჯარისკაცებისათვის.

ლელა ქამადაძე (ბათუმი)

ანდაზებისა და ანდაზური თქმების პრაგმატიკული ფუნქციებისათვის

ლინგვისტური პრაგმატიკა მოიცავს სასაუბრო სიტუაციასთან დაკავშირებული კითხვების მთელ კომპლექსს. საზოგადოდ, სუბიექტის მეტყველებასთან დაკავშირებით შეისწავლება გამონათქვამების ფარული თუ აშკარა მიზნები, რომლებიც მართავენ ინფორმაციის ან აზრის, კითხვის მიმართულებას, კითხვას, ბრძანებას, თხოვნას, რჩევას, დაპირებას... მეტყველების ტაქტიკასა და მეტყველების ტიპებს.

სემანტიკურ მნიშვნელობასთან ერთად, გამონათქვამს გააჩნია პრაგმატიკული მნიშვნელობა (ან პრაგმატიკული ფუნქცია). პრაგმატიკული ფუნქციიდან შეიძლება გამოიყოს შემდეგი:

1. ადრესატის ყურადღების მიპყრობის ფუნქცია;
2. კომუნიკაციურად მნიშვნელოვან ელემენტებზე აქცენტის გადატანა (გამოყოფა);
3. ინფორმაციის კომპრესირების ფუნქცია;

ეს ფუნქციები გარკვეულწილად დამახასიათებელია ანდაზებისა და ანდაზური თქმებისათვის, როგორც „პრაგმატიკულად დამუხტული“ გამონათქვამებისათვის.

1.ადრესატის ყურადღების მიპყრობის ფუნქცია: ანდაზები და ანდაზური თქმები გამოიყენება ნეიტრალური კონტექსტის ფონზე და იქცევენ ყურადღებას ხატოვანებით, მნიშვნელობის განზოგადებით, დიდაქტიკური აზრით. სწორედ ანდაზებისა და ანდაზური თქმების ყურადღების კონცენტრირების უნარი ქმნის წინაპირობას მიზანმიმართული აღქმისათვის, შესაბამისად აძლიერებს მეტყველებით ზემოქმედებას.

2.მეტყველების კომუნიკაციისთვის მნიშვნელოვანი ელემენტების გამოყოფა: ეს ფუნქცია მჭიდროდაა დაკავშირებული ყურადღების მიპყრობის ფუნქციასთან, რადგან გამოიყოფა ძალზე მნიშვნელოვანი, ღირებული მახასიათებლები, რომელთაც ხატოვანი სახით ღებულობს ადრესატი.

3.ინფორმაციის კომპრესირების ფუნქცია: ანდაზები და ანდაზური თქმები ენობრივი ეკონომიის ნიმუშს წარმოადგენენ და ხშირად გამოიყენებიან გადმოსაცემი ინფორმაციის კომპრესირებისათვის.

ანდაზები და ანდაზური გამონათქვამები ყოველთვის ხასიათდება ხატოვანებით. მათი საშუალებით თვალსაჩინოდაა გამოხატული ობიექტურად არსებული და სოციალურად დამკვიდრებული მნიშვნელობა. ისინი გამოყენებულია ტექსტში, როგორც შეფასებითი და მოდალობითი მნიშვნელობის აზრობრივი სიგნალები.

სოციალისტური შრომის გმირის წოდება და საბჭოთა ელიტურობის გაგების თავისებურებანი

მოხსენებაში საბჭოთა ელიტურობის გაგებას სოციალისტური შრომის გმირის წოდებასა და მასთან ასოცირებულ ცხოვრების წესთან კავშირში განვიხილავ. კონკრეტული თემა ქალაქ რუსთავში ჩატარებულ ეთნოგრაფიულ კვლევას ეყრდნობა. ამასთანავე საკითხის გარშემო სხვადასხვა წყაროების ანალიზსაც მივმართავ. რუსთავის მეტალურგიული ქარხნის სოციალისტური შრომის გმირების მაგალითზე ვაჩვენებ, თუ რამდენად ემსგავსებოდა მათი ცხოვრების სტილი ელიტისას და ელიტურობის რა გაგებებს ვხვდებით. ასევე, ვიმჯღელებ ელიტურობის მახასიათებლების გამოყოფის შესაძლებლობებზე გმირების ცხოვრების სხვადასხვა ეტაპებზე დაკვირვებით. დამოუკიდებელი განსჯის საგანად იქცევა, ასევე საკითხი თუ როგორ გვანან სოციალისტური შრომის გმირები ე. წ. საშუალო სტატისტიკურ მოქალაქეებს, ხოლო მათი ცხოვრების ეპიზოდები რამდენად ბანალურად და ტრივიალურად გამოიყურება. ამგვარად საბჭოთა კავშირში სოციალისტური შრომის გმირის წოდების მქონე მოქალაქეებისგან ვიღებთ განსხვავებულ ელიტას, რომელიც ერთდროულად მასის ნაწილადაც შეიძლება განვიხილოთ. ამავე ელიტური ჯგუფის ფუნქციონირების თავისებურებად შეიძლება გავიხილოთ ის ფაქტიც, რომ საბჭოთა კავშირის დანგრევის შემდგომ მათმა უმრავლესობამ ვერ შეინარჩუნა არსებული პრივილეგიები და ვერ ჩაეწერა ახალ ელიტაში. ამგვარად, სოციალისტური შრომის გმირის ტიტული და მასთან ასოცირებული ცხოვრების წესი საბჭოთა პერიოდში ელიტურობის თავისებურ ფორმებზე დაკვირვების საშუალებას იძლევა.

ნანა ქაჯაია (ბათუმი)

თანამედროვე რუსული „ქალური“ პროზის მხატვრულ-სტილისტური თავისებურებანი

თანამედროვე „ქალური“ პროზის ერთ-ერთ დამახასიათებელ თავისებურებას წარმოადგენს სტილის ხაზგასმული პუბლიცისტურობა. ლ. პეტრუშევსკაიას, ტ. ტოლსტაიას და სხვათა ნაწარმოებების მთავარ თვისებად ესეიხში იქცა.

თანამედროვე ლიტერატურის ისეთი თვისება, როგორცაა ინტერტექსტუალობა, „ქალური“ პროზის წარმომადგენელთა შემოქმედებაში მკვეთრად გამოხატული ფოლკლორული და ბიბლიური ხასიათი გააჩნია.

აღნიშნული პროზა ხასიათდება მკვეთრად გამოხატული ავტორისეული ინდივიდუალური საწყისით. მწერლები თავიანთი მხატვრულ-ესთეტიკური პოზიციის, შემოქმედებითი ხედვის გადმოსაცემად ხშირად მიმართავენ მეტაფორულობასა და ირონიას (ტ. ტოლსტაია, ლ. პეტრუშევსკაია). მშრალი ფაქტოგრაფიულობა „ქალურ“ პროზაში ხშირად ერწყმის ლირიკულობას (ლ. ულიცკაია). სიუჟეტის და კონფლიქტის განვითარებასა და პერსონაჟის დახასიათებისას დიდი როლი ენიჭება ფსიქოლოგიურ დეტალს (ვ. ტოკარევა).

„ქალური“ პროზის ერთ-ერთ თავისებურებას წარმოადგენს ინტერესი თანამედროვე ადამიანის პირადი ცხოვრებისადმი. თანამედროვე ქალის ფსიქოლოგია მწერალთა თვალთახედვის ცენტრში მოექცა. ოჯახი, სახლი, ერთგულება, სიყვარული, კარიერა და ა.შ. იმ საკვანძო ცნებებად იქცა, რომელთა მეშვეობითაც ვლინდება ქალური თვალთახედვა (ვ. ტოკარევა).

„ქალური“ პროზის მხატვრულ სამყაროში ავტორისეული პოზიცია გამოხატავს არა მხოლოდ ქალის შეხედულებასა და წარმოდგენებს, არამედ სწორედ დედობრივ განცდებს. აქედან გამომდინარე, ნაწარმოებთა სიუჟეტური სპეციფიკა მეტწილად განისაზღვრება საოჯახო თემით.

ერნესტ ჰემინგუეის ნიკ ადამსისეულ ნოველათა ციკლის თავისებურებანი

სტატია მიზნად ისახავს ცნობილი ამერიკელი მწერლის ერნესტ ჰემინგუეის იმ ნოველათა ანალიზს, რომელთა ერთ ციკლად გაერთიანება საერთო პროტაგონისტიტაა განპირობებული. ნაწარმოებთა ანალიზის პარალელურად, განხილულია მათი ერთ კრებულში გაერთიანების მიზანშეწონილობა, იმის გათვალისწინებით, რომ ჰემინგუეის ისინი ამ სახით და ერთ წიგნად არასოდეს გამოუქვეყნებია. აღნიშნულ კრებულში, რომელიც თავად ავტორის სიკვდილის შემდეგ ფილიპ იანგის რედაქტირებით გამოიცა, თავმოყრილია ნიკ ადამსის შესახებ შექმნილი 24 თხზულება. მათგან მხოლოდ თექვსმეტი იქნა გამოქვეყნებული ჰემინგუეის სიცოცხლეში, დარჩენილი რვა კი ფრაგმენტული სახისაა და მწერლის სიკვდილის შემდეგ იქნა აღმოჩენილი. საყურადღებოა ის ფაქტიც, რომ კრებულში შემავალი სამი ნაწარმოები საერთოდ არ შეიცავს ნიკ ადამსის სახელის ხსენებას და საკამათოა აღნიშნული ციკლისადმი მათი მიკუთვნებადობის საკითხი. გარდა ამისა, თავად ერნესტ ჰემინგუემ ნიკ ადამსისეული ნოველები სამ სხვადასხვა კრებულში გაფანტა. განსხვავებულია, აგრეთვე, თითოეული მათგანის ქრონოლოგიური განლაგება. ფილიპ იანგი შეეცადა ნაწარმოებები დროითი ქრონოლოგიის დაცვით დაელაგებინა, მაგრამ ეს თანამიმდევრობა მკვეთრად განსხვავდება ჰემინგუეისეული ვარიანტისაგან. იმის გათვალისწინებით, რომ ერნესტ ჰემინგუეი არც ერთ სიტყვასა თუ წინადადებას ზედმეტად და შემთხვევით არ წერდა, ლოგიკური საფუძველი გვაქვს ვივარაუდოთ, რომ აღნიშნულ ნოველათა განთავსება ამა თუ იმ კრებულში სულაც არ იყო უბრალო პირობითობა. შესაბამისად, საფუძველს მოკლებული არ არის იანგისეული გამოცემის მართებულობის კითხვის ნიშნის ქვეშ დაყენება. ამასთანავე, ფრიად საინტერესოა აღნიშნულ ნოველათა ციკლობრივი თავისებურებების ანალიზი, როგორც ჰემინგუეისეულ ასევე იანგისეულ გამოცემებში. ზემოხსენებულ პრობლემათა კვლევისა და გადაჭრის გზების ძიების მოკრძალებულ მცდელობას წარმოადგენს სწორედ ეს სტატია.

ნინო ქიმერიძე (თბილისი)

ვერბალურისა და არავერბალურის სინთეზი ტექსტურაში და მისი ინტერპრეტაციის შესაძლებლობები

თანამედროვე მულტიმენსიურ სამყაროში ტექსტი უკვე დიდი ხანია აღარ არის კომუნიკაციის ერთადერთი და ყველაზე მნიშვნელოვანი აქტორი. ტექნოლოგიის განვითარებამ მედიასივრცე გააფართოვა, რომელშიც ტექსტი დღეს უკვე ვარიაციის სახით რეალიზდება. ამავდროულად, ტექსტი, როგორც კულტურის ერთგვარი არტეფაქტი, ცდილობს თავადაც ჩართოს თანამედროვე მედიატექნოლოგია საკუთარი ტექსტური ჩარჩოს ფორმირებისას.

თავის მხრივ, ტექსტი სამგანზომილებიანი კომპლექსური ნიშანთა სისტემაა, რომლის წაკითხვა მეხსიერების წინარეცოდნის აქტუალიზებას მოითხოვს, კიდევ უფრო რთულია ლიტერატურული ტექსტის წაკითხვა-გაგება, ვინაიდან ის თავად ქმნის ნიშანთა, სიმბოლოებისა და ხატების უკიდევანო სივრცეს, რომლის ინტერპრეტაცია გარკვეულ სირთულეებთანაა დაკავშირებული.

ტექსტის ლინგვისტიკის დამოუკიდებელ სამეცნიერო დისციპლინად ჩამოყალიბებამ ხელი შეუწყო ტექსტის ინტერდისციპლინურ კვლევებს. ის სცდება ტექსტის ფილოლოგიური სწავლების საზღვრებს და ცდილობს მასში დაინახოს კულტურის ფენომენი, მით უფრო, რომ უკანასკნელ ხანებში პროდუცირებული ტექსტი ეს არ არის მხოლოდ ვერბალური ნიშნებით გადმოცემული

ინფორმაცია, ხშირად მისი ზედპირული სტრუქტურა და ერთიანი ტექსტურა დაქსელილია არავერბალური შემადგენლებით, რომელთა კომბინაცია ერთიანობაში ტექსტის საზრის ქმნის. შესაბამისად, მსჯელობენ რა ტექსტის ინტეგრირებულ შტუდიებზე, მკვლევრები ცალსახად გულისხმობენ ტექსტის გაგებისადმი კომპლექსურ მიდგომას.

ტექსტის გაგებას წინ უსწრებს ინტერპრეტაციის საკმაოდ რთული და მრავალპლანიანი პროცესი, მით უფრო, თუ ტექსტი კომპლექსურ ნიშანთა მთლიანობადაა წარმოდგენილი. ინტერპრეტატორი მსგავსი ტექსტურის მქონე ვერბალურ წარმონაქმში მიმართავს ტექსტის როგორც ლიტერატურული, ისე ლინგვისტური და ამავდროულად არავერბალური სუბსტრატის ინტერპრეტაციას. აქედან გამომდინარე, მსგავსი შემთხვევებისას მსჯელობენ ტექსტი-სურათის ჰერმენევტიკაზე (ეკ.ფელდერი).

წინამდებარე მოხსენებაში განვიხილავთ გერმანულენოვანი პრაგმატული ტექსტის სახეობათა ვარიაციებს, რომელთა ტექსტურაც ერთგვარი სინთეზია ვერბალურისა და არავერბალურის და შევეცდებით განვსაზღვროთ მათი მნიშვნელობა ტექსტის საზრისის გახსნაში.

ნატო ქობულაძე (ქუთაისი)

სოციალური სტიგმა, იარლიყები და მისაღები ტერმინები

სოციალური სტიგმა (ინგლ. Social Stigma) გულისხმობს ადამიანის დისკრიმინაციას ან პიროვნულ უკმაყოფილებას, ინდივიდის უნიკალური თავისებურებით, რომლითაც იგი განსხვავდება სოციალური გარემოსაგან.

სტიგმაზე მომუშავე მკვლევრები, რომლებიც დაინტერესებულნი არიან ზოგადად სტიგმით და არა სპეციფიკური სტიგმატიზირებული იდენტობით, განასხვავებენ სტიგმის სხვადასხვა კატეგორიებს ერთმანეთისაგან, რომელიც ნათლად აჩვენებს, თუ როგორ განსხვავდება ერთმანეთისაგან სტიგმატიზირებული მდგომარეობები.

გოფმანმა (1963) შემოგვათავაზა ასეთი პირველი ორგანიზებული სქემა, რომელიც სამი ტიპის სტიგმატიზირებულ პირობებს განასხვავებს ერთმანეთისაგან:

1. გვაროვნული, რომელიც არის ოჯახური, ან გადაეცემა თაობიდან თაობას და გულისხმობს, გაუფასურებული რასობრივი, ეთნიკური და რელიგიური ჯგუფის წევრობას;

2. „სხეულის ზიზღი“ – ესაა არამემკვიდრეობითი ფიზიკური მახასიათებლები, რომელთაც გაუფასურებულ სოციალურ იდენტობამდე მივყავართ, როგორცაა სხვადასხვა სახეობის ფიზიკური შეზღუდვა, სიმსუქნე.

3. ინდივიდუალური ხასიათის თავისებურებები, რომელიც ინდივიდის ქცევის ან პიროვნებასთან დაკავშირებული გაუფასურებული სოციალური იდენტობაა, მაგ: ნარკოტიკის/ალკოჰოლის მომხმარებელი, ჰომოსექსუალი და ა.შ. სტიგმიდან გამომდინარე, საზოგადოებაში მკვიდრდება სტერეოტიპი, რომელიც ზოგადად წარმოადგენს საყოველთაოდ გავრცელებულ დადგენილ შეხედულებას, რომლის ზეგავლენის ქვეშ ექცევა და იზიარებს კიდევ საზოგადოების მნიშვნელოვანი ნაწილი.

აღნიშნულიდან გამომდინარე, საზოგადოების ტერმინოლოგიაში მკვიდრდება იარლიყები, რომლებიც ხშირად ადამიანების სოციუმიდან გარიყვის მიზეზი ხდება.

მნიშვნელოვანია საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება სწორი დამოკიდებულებების ჩამოსაყალიბებლად, რასაც საფუძვლად მისაღები ტერმინოლოგია უდევს. ტერმინოლოგია პირდაპირ მეტყველებს, რამდენად სწორი დამოკიდებულება აქვს საზოგადოებას ამა თუ იმ საკითხზე ან პიროვნებაზე. არასწორი ტერმინოლოგიის გამოყენება, იარლიყების მიკვრა ხდება მიზეზი კონკრეტული პიროვნებების დისკრიმინაციის, კონფლიქტებისა და დაპირისპირებებისა.

მიმაჩნია, რომ განათლების სიტემაში უნდა განხორციელდეს პრევენცია, მნიშვნელოვანი დრო უნდა დაეთმოს მასწავლებელთა და მოსწავლეთა სწორი დამოკიდებულებებისა და ხედვის ჩამოყალიბებას, მისაღები ტერმინებისა და მიმართვების დამკვიდრებას, რაც აამაღლებს საზოგადოების ცნობიერებას და აგვარიდებს ზემოთ ჩამოთვლილ პრობლემებს.

ირმა ქურდაძე (სამცხე-ჯავახეთი)

განმავითარებელი შეფასება, როგორც სწავლების ეფექტურობის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი მიმართულება

თანამედროვე ეტაპზე ეფექტური და წარმატებული სწავლების მისაღწევად მნიშვნელოვანია მოსწავლეთა მოტივაციის ამაღლება, რაშიც ძალზედ დიდ როლს ასრულებს მოსწავლეთა ობიექტური შეფასება, შეფასების მრავალმხრივი მიდგომა, შეფასების რუბრიკების გამოყენება მუშაობის პროცესში.

დღესდღეობით, ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლაში გამოიყენება ორი ტიპის შეფასება - განმსაზღვრელი და განმავითარებელი. განმსაზღვრელი შეფასება სწავლის ხარისხს აკონტროლებს და ეროვნული სასწავლო გეგმით განსაზღვრულ მიზნებთან მიმართებაში მოსწავლის მიღწევას დონეს ადგენს; განმსაზღვრელ შეფასებაში ქულა იწერება. განმავითარებელი შეფასება თითოეული მოსწავლის განვითარების დინამიკას აკონტროლებს და სწავლის ხარისხის გაუმჯობესებას უწყობს ხელს. **(დაწყებითი კლასების მათემატიკის დავალების ბარათები, USAID/G-RIIED)**

აღსანიშნავია, რომ სწავლებაში ეფექტურობის მისაღწევად უმნიშვნელოვანეს როლს განმავითარებელი შეფასება ასრულებს.

განმავითარებელი შეფასებისას შესაძლებელია იმ არასასურველი რისკების შემცირება, რომლებიც საზოგადოდ თან ახლავს შეფასებას, ესენია:

1. აქცენტის გადატანას ხარისხიდან რაოდენობაზე;
2. გადაჭარბებულ ყურადღებას ქულებისა და ნიშნებისადმი;
3. მოსწავლეების შედარებას ერთმანეთთან და მათში შეჯიბრებისადმი არაჯანსაღი მისწრაფების გაღვივებას ინდივიდუალური პროგრესის მონიტორინგთან შედარებით;
4. შეცდომებზე "ნადირობას" და მოსწავლეთა დაბალუნარიანობაზე ყურადღების გამახვილებას;
5. შეფასების სოციალურ-მმართველობითი ფუნქციის წინ წამოწევას სწავლის გაუმჯობესების ფუნქციის დაკნინების ხარჯზე;
6. გადაჭარბებული ყურადღება მოსწავლის მიღწევებისადმი მის საჭიროებათა უგულებელყოფის ხარჯზე;
7. მოსწავლის შედეგების აღრიცხვის პრიორიტეტი მოსწავლის ნამუშევრის ანალიზთან შედარებით.

ამასთან, განმავითარებელი შეფასებისას გამოიყენება ისეთი საშუალებები, როგორცაა: სიტყვიერი კომენტარი, რჩევა-დარიგება, დაკვირვების ფურცელი, თვითშეფასებისა და ურთიერთ-შეფასების სქემა, კითხვარი, სიტყვიერი (ზეპირი/წერილობითი) კომენტარი, უნარის განვითარების დონის აღწერა და სხვ.

განმავითარებელი შეფასების არსი სწორედ ისაა, რომ მან სწავლების პროცესის მოდიფიცირებისა და მოსწავლის შედეგის გაუმჯობესებისათვის საჭირო ინფორმაციის მიწოდება უზრუნველყოს. ამასთანავე, ინფორმაცია ისეთ დროს უნდა იყოს მიწოდებული, რომ მოსწავლემაც და მასწავლებელმაც გააცნობიერონ, რა ცვლილებების შეტანაა საჭირო სწავლასა და სწავლებაში, რათა სასწავლო მიზნისკენ სვლა წარმატებით გაგრძელდეს.

ბევლი რომაული ლირიკა ალექსანდრიული პოეზიის კონტექსტში

ბერძნულენოვანი პოეზია, რომელსაც პირობითად ალექსანდრიული ეწოდება, თუმცა საკმაოდ სცდება ქალაქ ალექსანდრიის გეოგრაფიულ ფარგლებს, რომელ ლირიკაზე არათუ გავლენას ახდენდა, არამედ მნიშვნელოვანი წილიც კი უდევს მის საბოლოო ჩამოყალიბებაში.

აქ ყველაზე ადვილი დასანახავია ეგრეთ წოდებული „სწავლული პოეზიის“ მიმართ მიმბაძველობა, ეგრეთწოდებული doctus poeta-ს სტერეოტიპი. ეს პირველ რიგში გამოხატულია მითოლოგიზებული სასიყვარულო პასაჟების სიმრავლით. ამ მხრივ განსაკუთრებით გამოირჩევიან პროპრეციუსი და ოვიდიუსი. ეს მიმბაძველობა, მნელია, ქმედით გავლენად მივიჩნიოთ, რადგან არავითარი დადებითი კვალი მას არ დაუტოვებია, უფრო საერთო პოეტური ნაკლია, ვიდრე ღირსება.

რომაული ლირიკა ალექსანდრიულისაგან პირველ რიგში ჟანრულად არის დავალებული (ელეგია, ეპიგრამა. ეპილიონი, იდილია,), აგრეთვე მისი გავლენით გაფართოვდა მხატვრული ხერხების არსენალი. ამ მხრივ ნიშანდობლივია კატულუსის მიერ შესრულებული თარგმანი – კალიმაქესელი „ბერენიკეს ნაწნავი“. ეს არის არა თარგმანი თარგმანისათვის, არამედ ალექსანდრიული მდიდარი პოეტიკის მხატვრულად ათვისების წარმატებული მცდელობა. კატულუსი ცდილობს მოსინჯოს, როგორ მოერგება ჯერ ისევ ჩამოყალიბების პროცესში მყოფი ლათინური პოეტური ენა ალექსანდრიელთა რთულ სინტაქსს და ხშირ შემთხვევაში ხელოვნურად გართულებულ მხატვრულ სახეებს.

განსაკუთრებული აღნიშვნის ღირსია ეპიგრამის ჟანრიც, რომელიც ალექსანდრიელთაგან მომდინარეობს. მან რომში არნახული გავრცელება ჰპოვა და გაცილებით გადასხვაფერდა კიდევ. საკმარისია ითქვას, რომ ეპიგრამამ თავისი დღევანდელი მნიშვნელობა დამცინავი ლექსისა სწორედ რომში მიიღო და აქ მთავარი წვლილი უთუოდ მარციალისს მიუძღვის, თუმცა მის ეპიგრამებს შორის დროდადრო არასატირულ, ლირიკულად შემპვრელ ტექსტებსაც ვხვდებით.

მიუხედავად ზემოთქმულისა, რომაული პოეზია ამ გავლენებზე გაცილებით მაღლა დგას. ის სუბიექტურ-ლირიკული საწყისი, რომელიც ასერიგად გვხიბლავს არაერთი რომაელი პოეტის შემოქმედებაში, ალექსანდრიელებისათვის სრულიად უცნობია და მათი ხელოვნურობით აღბეჭდილი ლექსისათვის არსებითად მიუღწეველია.

მაგდა ღულუნაშვილი (თბილისი)

გერმანული და ქართული სამაგისტრო ნაშრომების სტრუქტურული ერთეულების ინტერკულტურული შედარება

სამაგისტრო ნაშრომი სამეცნიერო წერილობითი ტექსტის პროტოტიპულ ნიმუშს წარმოადგენს, იგი ატარებს ყველა იმ ძირითად ნიშანს, რომელიც ზოგადად სამეცნიერო წერილობითი ტექსტისათვის არის დამახასიათებელი. იგი სტრუქტურულად მოიცავს ყველა იმ ძირითად შემადგენელ ნაწილს, რომლებიც ზოგადად ნებისმიერი სამეცნიერო ტექსტის სახეობისთვის არის დამახასიათებელი (შესავალი, ძირითადი ნაწილი, დასკვნა). ნაშრომის თითოეული ნაწილი უშუალო კავშირშია საკვლევ საკითხთან და სამეცნიერო კვლევის თანმიმდევრულ განვითარებას ემსახურება. ცალკული ნაწილები წარმოადგენენ მთლიანი ტექსტის შემადგენელ თემატურ ერთეულებს. ყოველ მათგანს მნიშვნელოვანი ფუნქცია და ამოცანა აკისრია და ამასთანავე ისინი კოჰერენტულ კავშირში არიან ერთმანეთთან (Heinemann, 2002: 227).

წინამდებარე ნაშრომი მიზნად ისახავს შეისწავლოს ზოგადად სტრუქტურული ელემენტების ფუნქცია საუნივერსიტეტო სამეცნიერო ტექსტის სახეობებში და კონკრეტულად სამაგისტრო ნაშრომში, რა ზოგადი წესები და მოთხოვნები არსებობს სამაგისტრო ნაშრომის აგებულებასთან მიმართებაში და როგორ ხდება არსებული ზოგადი წესების რეალიზება კონკრეტულ სამაგისტრო ნაშრომებში. გერმანულ და ქართულ საუნივერსიტეტო სივრცეში შექმნილი კონკრეტული სამაგისტრო ნაშრომების საფუძველზე განვიხილავ, რა მსგავსება და განსხვავება არსებობს გერმანული და ქართული სამაგისტრო ნაშრომებს შორის.

საკვლევი კორპუსი, რომელსაც ამ კონკრეტული კვლევის შედეგები ეფუძნება, შედგება 10 გერმანულ საუნივერსიტეტო სივრცეში შექმნილი და 10 ქართულ საუნივერსიტეტო სივრცეში შექმნილი კონკრეტული სამაგისტრო ნაშრომისაგან. ყველა ნაშრომი, ქართულიც და გერმანულიც, გერმანისტიკის დარგშია შექმნილი 2007-2012 წლებში და შეფასებაც მაღალი აქვს.

გურამ ყიფიანი (თბილისი)

ეცერის ელინისტური ხანის სიმაგრე და სვანეთის მიკრო-ურბანული სისტემები

ტერმინში - „მიკრო-ურბანული სისტემები“ - სვანურ ციხე-სახლებს ვგულისხმობ. მოხსენების მიზანია სვანურ გამაგრებულ დასახლებებზე ახალი თვალსაზრისი გაჩნდეს და შემდგომი განვითარება ჰპოვოს.

ძეგლი, რომლის განხილვით ვიწყებთ თხრობას, ერთგვარი ამოსავალი პუნქტია მსჯელობებისათვის. იგი ეცერის თემში, სოფელ ფხუტრერთან მდებარეობს, „ეცერის გორაზე“, ზღვის დონიდან 1527 მ-ზე.

ძეგლი გამოვლენილია ცნობილი არქეოლოგის შოთა ჩართოლანის მიერ. მანვე განსაზღვრა ძეგლის შექმნის პერიოდიც - ელინისტური ხანა. სამწუხაროდ, მას აღარ დასცალდა ეცერის სიმაგრის სრულფასოვანი შესწავლა. ჩემი ეს მოხსენება მის ნათელ ხსოვნას ეძღვნება.

ეცერის სიმაგრის გეგმარებითი სქემა რელიეფსაა დამორჩილებული, სასიმაგრო კედლებში ჩართულია ორი კოშკი, და უნდა ვივარაუდოთ, რომ სიმაგრე სულ ცოტა ერთ კოშკს კიდევ შეიცავდა. იმ მონაცემთა მიხედვით, რაც გეგმაზე იკითხება, საქმე გვაქვს გამაგრებულ, კურტინებითა და კოშკებით დაცულ ტერიტორიასთან, მიკროურბანულ სისტემასთან, სადაც თვალნათლივ ჩანს კოშკთა ერთმანეთისაგან განსხვავებული ფუნქციები. ამასთანავე იკვეთება არაერთი სხვა საფორტიფიკაციო ელემენტი, რომელიც მყარ და ჩამოყალიბებულ თავდაცვით აზროვნებაზე მეტყველებს და ამას გარდა, არსებითი ხასიათის დამოკიდებულება ჩანს ბერძნულ-ელინისტურ საფორტიფიკაციო სისტემებთან. ეს კარგად ცნობიერდება, თუ ჩვენ მას შევაჯერებთ მცირე აზრის ტერიტორიაზე გამოვლენილ მიკრო-სასიმაგრო სისტემებთან (თუნდაც ელინისტური სიმაგრე ლიკიის ტერიტორიაზე). დიდი მსგავსება ვლინდება თავდაცვით-საინჟინრო აზროვნებაში მათსა და ეცერის სიმაგრეს შორის.

ბერძნული ფორტიფიკაციის მეთოდები აღწევს სვანეთს და ეცერის სიმაგრე ერთგვარ გადამცემ პუნქტად ისახება ისეთი დასახლებებისათვის, სადაც თუ საქალაქო სივრცეს მაკრო განვითარების პერსპექტივები არ გააჩნია, რელიეფის სირთულის გამო, იქმნება ცალკეული პუნქტები, სადაც გადანაწილების პროცესები მიმდინარეობს (სასაქონლო, ადმინისტრაციული და ა.შ.).

ამდენად, სვანური ციხე-სახლები ისახება, როგორც ანტიკურობიდან მომდინარე რთული არქიტექტურული და საინჟინრო სისტემები, რომლის ფესვები ელინისტური ხანიდან მაინც, დასავლური ცივილიზაციიდან იღებს სათავეს.

ქალთა სახეები ფრიდონ ხალვაში შემოქმედებაში

ქართულ მწერლობაში ქალის კულტი ღვთისმშობლის არსის გააზრებიდან ჩაისახა და დამკვიდრდა კიდევ. სიდიადე, პიროვნული თვითმყოფადობა, სულიერი და ფიზიკური აღმატებულობა, სიძლიერე და შესაძლებლობა, წმინდა კერის შენარჩუნება, სტუმართმოყვარეობა, ოჯახური ტრადიციებისადმი მორჩილება, ქალური კდემამოსილება და მოკრძალება – ეს ის არასრული ჩამონათვალია, რომლის ხასიათის მატარებელიცაა ქართველი ქალი.

არაერთ მწერალს შეუხსამს ხოტბა ქართველი ქალისათვის, მაგრამ განსაკუთრებულად მნიშვნელოვანია ჩვენი კუთხის მწერალთა შემოქმედებაში ამ ფენომენის არსებობა, ვინაიდან სწორედ აჭარელმა „ნენემ“ შეძლო შეენარჩუნებინა ეროვნული სული, მომხდურთა სისასტიკის მიუხედავად გადაერჩინა ძირძველი ქართული კუთხე და დღემდე მოეყვანა იგი.

ფრიდონ ხალვაშის შემოქმედებაში ძალზე საინტერესოდ, ფაქიზად, თითქოს ერთი კალმის მოსმით იხატება აჭარელი ქალის სახე...

დედა – „აჭარელი ნენე“ – საქართველოს უსაშველო სიყვარული რომ ასწავლა მწერალს. მშრომელი, მოფუსფუსე, მოსიყვარულე დედა და მეუღლე, მჭადს ისე არ დააკრავდა, ზედ ჯვარი რომ არ გამოესახა, რაც თავისთავად ღვთისმსობელთან, ღმერთთან სიახლოვეს ამხელს... მწვანე-თვალემა ნებიერს პორტრეტი, მოპარულად რომ უღიმის უცხო კაცს... დიდი სიფაქიზითა და პატივისცემით დახატული კოკოტაურელი გოგონას – თუნთულის სახე.

მეტად ამაღლებულად აღგვიწერს კურცხალგამშრალი, თვალის უბეჭამოგვალული, წელში მოხრილი უცნობი მამიდას პორტრეტს. ეს ისტორიაა ქართველი ქალისა, რომელსაც მთელი შეგნებული ცხოვრება უცხოებაში გაუტარებია, დაოჯახებულა, შვილები დაუზრდია და ოთხმოც წელს გადაცილებული საბოლოო განსასვენებელს მშობელ მიწაში ეძებს.

ეს მხოლოდ მოკლე ჩამონათვალია იმ პორტრეტებისა, რომლებსაც ავტორი ჩვეული ოსტატობით, ერთი ამოსუნთქვით გვიხატავს და რომლებშიც თავისი მშობლიური კუთხის მძიმე ისტორიასაც აქსოვს. ეს ერთიანი ქსოვილი კი განსაკუთრებულ დატვირთვას, განსაკუთრებულ ჟღერადობას სძენს თავად ტექსტს და მკითხველს საოცარი ემოციით ავსებს. ამან განაპირობა ჩვენი ინტერესი ამ კონკრეტული საკითხის მიმართ, რადგან ეს ფრ.ხალვაშისათვის ყველაზე საყვარელი, თბილი და ამავედროულად ტკივილიანი თემაცაა.

თვა შავლაძე, თათია ნაკაშიძე (ბათუმი)

დაწყვილების მიზნით დაწერილი განცხადებების ლინგვისტიკისტური და კულტუროლოგიური მახასიათებლები (ინგლისური და ქართული საგაზეთო განცხადებების საფუძველზე)

ნაშრომი მიზნად ისახავს ქართული და ინგლისური საგაზეთო განცხადებების ტექსტების, კერძოდ, „დაწყვილების“ მიზნით დაწერილი განცხადებების შესწავლას და იმ მსგავსებებისა და განსხვავებების პოვნას, რომლებიც ინგლისურ და ქართულ საგაზეთო განცხადებებს შორის არსებობს როგორც ენობრივი (სტილისტური თუ სემანტიკური მახასიათებლები), ისე კულტუროლოგიური თვალსაზრისით.

ჩვენი მიზანია დავაკვირდეთ იმ ზედსართავ სახელებს, ეპითეტებს და გაზვიადების მაგალითებს, რომლითაც ქართველი და ინგლისელი „დაწყვილების მაძიებელი“ პოტენციურ პარტნიორთა მოხიბვლას ცდილობენ. ჩვენ ასევე გვსურს შევისწავლოთ ე.წ. „ნიკები“ და შევეცადოთ ვნახოთ, რა დაფარული აზრი იმალება მათ უკან, რის სიმბოლოდ გვევლინება ესა თუ

ის სახელი. ჩვენი ინტერესის სფეროში შედის სლოგანის მსგავსი მიმართებითი წინადადებების შესწავლა, რომელიც განცხადებას თავში უძღვის, განცხადების წაკითხვამდე ჭრის მკითხველს თვალს და წამკითხველში ინტრიგას იწვევს.

კვლევამ აჩვენა, რომ ქართველები არ ერიდებიან საკუთარი თავის ქებას და რაც შეიძლება მეტი დადებითი მნიშვნელობის ლექსემებს იყენებენ განცხადებებში. ამ ტიპის ინგლისური განცხადებები უფრო მეტი ზომიერებით გამოირჩევა. ცხადია, აქაც დადებითი მნიშვნელობის მატარებელ ლექსემებზეა ყურადღება გამახვილებული, მაგრამ განცხადების ავტორები თითქოს ერიდებიან საკუთარი თავის დახასიათებას და მეგობრებისა და ახლობლების მიერ მათ დასახასიათებლად გამოყენებულ ზედსართავ სახელებს იყენებენ. ინგლისურ განცხადებებში შევხვდებით ისეთ განცხადებებსაც, რომელშიც განცხადების ავტორები თავს უზადლოდ არ გვაჩვენებენ, პირიქით, საკუთარ ნაკლოვანებებზე მიგვითითებენ.

კვლევამ ასევე დაგვანახა, პარტნიორის შერჩევის დროს საქართველოში და ინგლისში ქალებისა და მამაკაცების კრიტერიუმები თითქმის ერთნაირია. ქალები უფრო მეტად ეძებენ უფროს, განათლებულ და ეკონომიკურად უზრუნველყოფილ მამაკაცებს, მამაკაცები კი - უმცროს და სასიამოვნო გარეგნობის ქალებს. ქალებიც და მამაკაცებაც საკუთარ თავს ისეთი თვისებებით ახასიათებენ, რომლებზეც მოთხოვნაა პოტენციური პარტნიორების მხრიდან. ქალები საკუთარ თავს აღწერენ, როგორც კარგი გარეგნობის მქონეს და პატიოსანს. ხოლო მამაკაცები - როგორც ეკონომიკურად უზრუნველყოფილს, ძლიერს და ჯანმრთელი ცხოვრების წესის მიმდევარს.

როლანდ შაინიძე (კანადა, იორკი)

სეკულარიზაციის თეორიები და ახალი რელიგიური მოძრაობები გლობალიზაციის კონტექსტში

თანამედროვე კონტექსტში, ტრადიციული რელიგიური სიმბოლოები და რიტუალები საზოგადოების გაერთიანებას ვეღარ ახერხებენ. მათი ადგილი დაიკავა მეცნიერებამ, ტექნოლოგიამ და მას მედია. რაც შეეხება სეკულარიზაციას, ბევრი თვალსაზრისი არსებობს მის მიზეზებსა და შედეგებთან დაკავშირებით. ზოგის აზრით, სეკულარიზაცია რელიგიის სიკვდილის ნიშანია და ეს პროცესი მის საბოლოო დეგრადაციამდე და აღმოფხვრამდე მიგვიყვანს. ზოგი კი იმ აზრს ემხრობა, რომ სეკულარიზაცია რელიგიის ერთ-ერთი სახეა (ბერგერი, 1990); რელიგია არ გაქრება, რადგან მასში ხედავენ ელემენტებს, რომლებიც რელიგიის ახალი გამომსახველობების გაჩენას უზრუნველყოფენ. სინამდვილეში, რელიგიის მნიშვნელობა შესაძლოა უფრო გაიზარდოს. ზოგის აზრით, სეკულარიზაციამ გამოიწვია იმ კონტროლის დაცემა, რასაც მორალი აყალიბებს საზოგადოებაში (გლასნერი, 1997). ზოგისთვის კი ეს არის საშუალება, საზოგადოებისთვის თავისუფალი არჩევანის მიცემით მისი განვითარების ხელშეწყობა (სტარკი და ბეინბრიჯი, 1985).

გურანდა შამილიშვილი (ბათუმი)

თანამედროვე მასმედია და კულტურული იდენტობის ფორმირების პროცესები

თანამედროვე მსოფლიოში მასმედია იქცა პოლიტიკური, სოციალური და სულიერი სფეროების მმართველ რგოლად. „მედიაკრატის“ ეპოქაში ინფორმაციულმა რევოლუციამ მასობრივი კომუნიკაციის საშუალებები ვირტუალურ „მეოთხე“ ხელისუფლებად აქცია, რომლის გავლენა სხვა სოციალური ინსტიტუტების მასშტაბებზე გაცილებით დიდია. მასობრივ ინფორმაციას სოციალური პროცესების ასახვისას საკუთარი მიზანი აქვს- მართოს საზოგადოება

და თითოეული ინდივიდი. მასმედია ქმნის კულტურის მოდელებს და როგორც მასობრივი კულტურის მატარებელი გარკვეული ფასეულობების, ცხოვრების სტილისა და წესის განმსაზღვრელია.

მე-20 საუკუნეში განხორციელებულმა მეცნიერულ-ტექნიკურმა პროგრესმა, გლობალიზაციამ, ცხოვრების მოდერნიზაციის შესაძლებლობამ და ინტეგრაციის პროცესებმა ტრანსეთნიკური სისტემების ფორმირებას შეუწყო ხელი. პროგრესი განვითარების მაჩვენებელია, მაგრამ, ამასთანავე, ის გარკვეულ ეთნოსებს საფრთხეს უქმნის. საყოველთაო გლობალიზაციის პირობებში აშკარაა ეთნოცენტრიზმისაკენ მისწრაფება, იზოლაცია, ან სხვა ერებისაკენ მიმართული ჰეგემონიზმი. ჩვენ განვიხილავთ ეთნოფეხისტენციალიზმს, როგორც ეთნოსების მშვიდობიან თანაცხოვრებასა და კულტურულ დიალოგის საკვანძო კრიტერიუმს. საკუთარი თავის იდენტიფიკაციას განსაზღვრული ეთნოსის მიმართ კომუნიკაციის პროცესი წარმართავს. სავსებით ნათელია, რომ ამ კულტურული დომინანტების გავრცელება, რომლებიც ეთნიკურობასა და ეთნოსებს შორის ურთიერთობაზე გავლენას ახდენს, მედიის საშუალებით ვრცელდება. ამ პროცესებს გააჩნიათ როგორც პოზიტიური, ასევე ნეგატიური ასპექტები. მასმედია ურთიერთობის საზღვრებს აფართოებს კულტურათა შორის დიალოგის, სხვა კულტურული ფასეულობების და ნიმუშების გაცნობისას. მაგრამ, ამასთანავე, ინფორმაციული ტექნოლოგიების გლობალიზაცია და ინფორმაციული ნეოკოლონიალიზმი ლოკალური ცივილიზაციის ტრადიციულ ფასეულობებს ანადგურებს.

ეს სწორედ ის ძირითადი საკითხებია, რომელთა აქტუალობა დღითიდღე იზრდება და ინფორმაციული სფეროს პრობლემების გადაჭრაში მნიშვნელოვანი ფაქტორია სახელმწიფოთა აქტიური ჩართულობა და ინფორმაციული სტრატეგიების შემუშავება.

ინგა შამილიშვილი (ბათუმი)

კულტურათა დიალოგი ლიტერატურულ პრესაში (ჟურნალ „ჭოროხის“ მაგალითზე)

ეროვნებათა, კულტურათა დიალოგი ის მნიშვნელოვანი ფაქტორია, რომლითაც საზრდოობს და მნიშვნელოვან ფასეულობებს იძენს სოციუმი. კულტურა ცხოვრების ერთიანი წესით გაერთიანებულ ადამიანთა სამყაროზე შეხედულებების ღირებულებათა მთელი სისტემაა, რომელიც გავლენას ახდენს პიროვნების ფორმირებაზე და თაობიდან თაობას სოციალიზაციის გზით გადაეცემა.

კომუნიკაციურ პროცესთა ანალიზი საზოგადოებრივი ცხოვრების შესწავლის ერთ-ერთი წესი და საშუალებაა. კომუნიკაცია – ესაა აზრის გადაცემა სიმბოლოების დახმარებით. მისი მეშვეობით ინდივიდი ან ჯგუფი აცნობებს მეორე ინდივიდს ან ჯგუფს თავის დამოკიდებულებას კონკრეტულ საკითხზე. კომუნიკაცია მრავალი გზით და საშუალებებით ხორციელდება - იქნება ეს ფერწერა, მუსიკა, მათემატიკური სიმბოლოები, ჟესტები თუ სახის გამომეტყველება და მრავალი სხვა, მაგრამ კომუნიკაციის ყველაზე ზოგად ფორმას წარმოადგენს ზეპირი და წერიტი მეტყველება, ანუ ენობრივი კომუნიკაცია. ხშირად სიტყვებს უფრო დიდი რეზონანსი აქვს, ვიდრე მოქმედებას, რაშიც დიდ როლს მასობრივი ინფორმაციის ბეჭდვითი (პრესა, წიგნები, პლაკატები და ა.შ.) საშუალებები ასრულებს. ისინი ზემოქმედებას ახდენენ ჩვენს მსოფლშეგნებასა და პოლიტიკური პოზიციების ჩამოყალიბებაზე.

ამ პროცესში განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება ლიტერატურულ პრესას, რომლის ფურცლებზე გამოქვეყნებული სხვადასხვა ლიტერატურული ჟანრისა და ეროვნების შემოქმედთა ნააზრევი არა მარტო მთლიანად ლიტერატურული პროცესის, არამედ კულტურათა დიალოგისა და ინტერკულტურული კომუნიკაციების ძირითად საფუძველს წარმოადგენს. სწორედ ამან

განაპირობა ჩვენი ინტერესი ჟურნალ „ჭოროხისადმი“, რომელშიც სამოცწლიანი არსებობის მანძილზე თვალნათლივ აისახა როგორც აჭარაში მიმდინარე ლიტერატურული პროცესი, აგრეთვე, აქ მცხოვრები მრავალეროვანი მოსახლეობის კულტურული დიალოგი.

მანანა შამილიშვილი (თბილისი)

**ინფორმაციული საზოგადოებიდან – „სანახაობის საზოგადოებამდე“:
რესენტიმენტი ქართულ ტელემედიაში**

ჩვენი დროის ტექნოლოგიზებული კულტურის პირში – მასობრივი კულტურა ნიადაგ ცხოვრებასა და ხელოვნებას შორის საზღვრების წაშლითაა დაკავებული. მედიით ტრანსლირებული მასკულტურის მდარე და ტრივიალური ნიმუშები სულ უფრო მეტად გვაშორებს რეალობას და ობიექტურ კონტრეალობას ქმნის.

ჩვენი ამოცანაა, ქართული ტელემედიის არაპუბლიცისტური შემადგენლის მაგალითზე ვაჩვენოთ, თუ როგორ ცვლის მასკულტურა საზოგადოების აქსიოლოგიურ პარადიგმას. საკვლევი თემატიკით განსაზღვრულია აგრეთვე კიჩის, როგორც კულტურის იერარქიული მოდელის სახესხვაობისა და სოციოკულტურული მოვლენის ჩვენება. ეს ფენომენი წარმოდგენილია, როგორც „ახალი დროების“ ნიშანი, რომელიც მასობრივი კულტურის, ე.წ. „მდარე გემოვნების“ აღსანიშნად მოიხმობა. განსაკუთრებით ხაზგასმულია მასმედიის როლი ამ ტიპის პროდუქციის გავრცელებაში..

სატელევიზიო სერიალებისა და გასართობი შოუების ცალკეულ მაგალითებზე დაყრდნობით, გამოვყოფთ კიჩის, როგორც იდეოლოგიური კონცეპტის, მნიშვნელობას, მისი აუდიტორიაზე გავლენის ხარისხს; წარმოვაჩინოთ აგრეთვე, მის იმიტაციურობასა და სენტიმენტალურობას. ამასთან დაკავშირებით, შემოგვაქვს ე.წ. „ემოციური რეალიზმის“ ცნება. აღნიშნულ პრობლემას განვიხილავთ აუდიტორიაზე მასმედიის გავლენის მოდელირებისა და მცირე გავლენების აკუმულირების თეორიების ჭრილში.

საკითხის ცალკეულ ასპექტებს ავხსნით ავთენტური სატელევიზიო სივრციდან მოხმობილი შესაბამისი მასალით: იქნება ეს მედიის მიერ მაყურებლისთვის შეთავაზებული ქცევის მიზამდის შემთხვევების ჩვენება, თუ რეიტინგულ გადაცემათა კონკრეტული ნიმუშების ირგვლივ კრიტიკული თვალსაზრისის დემონსტრირება.

თამარ შარაბიძე (თბილისი)

იდენტობა თარგმანსა და მთარგმნელის პრინციპებს შორის (ვაჟა-ფშაველას „ალუდა ქეთელაურის“ რაინერ კირშისეული თარგმანის მიხედვით)

ვაჟა-ფშაველა გერმანულ ლიტერატურაში ჯერ კიდევ XIX საუკუნეში გახდა ცნობილი არტურ ლაისტის მეშვეობით; მაგრამ ვაჟა-ფშაველას, როგორც მსოფლიო რანგის შემოქმედს, ვეჭვობთ, დღესაც სათანადოდ არ იცნობს არათუ გერმანული ლიტერატურა, არამედ მსოფლიო ლიტერატურაც. გერმანულ ლიტერატურულ სამყაროს ვაჟა-ფშაველას შემოქმედება, უპირველეს ყოვლისა, ცნობილმა გერმანელმა პოეტმა, მთარგმნელმა და ლიტერატურათმცოდნემ – რაინერ კირშმა გააცნო „ალუდა ქეთელაურის“ თარგმანით, რომელიც ჟურნალ "Sinn und Jorm"-ში დაიბეჭდა, ხოლო შემდეგ შევიდა 1974 წელს გერმანულ ენაზე გამოცემულ კრებულში – „ქართული პოეზიის ანთოლოგია 8 საუკუნის მანძილზე“.

კირში მისდევს თავისუფალ თარგმანს, რომელსაც ახორციელებს გერმანულ ენაზე შესრულებული ბჭკარედით. საინტერესოა თავად მთარგმნელის თარგმნელობითი პოზიცია, რომელიც მან ჩამოაყალიბა 1976 წელს გამოცემულ წიგნში „სიტყვა და მისი ელვარება“. აქ ლიტერატურათმცოდნე ეხება თარგმნელობითი პრინციპის არაერთ საკითხს. ამჯერად ჩვენთვის საინტერესოა, რომ მთარგმნელს ძლიერ აწუხებს პოეზიის თარგმნადობა-უთარგმნადობის საკითხი. კირში აყალიბებს მოსაზრებას, თუ როგორ არის შესაძლებელი პოეზიის თარგმნა, თუმცა იმასაც უშვებს, რომ ზოგჯერ მისი თარგმნა შეუძლებელია. უამრავი მთარგმნელიდან ის გამოიყოფს კონკრეტულ მთარგმნელს, რომელიც იშვიათობაა. მას მოეთხოვება შემდეგი: იცოდეს ლექსი ვირტუოზულად, შეეძლოს სათარგმნი ნაწარმოების სამყაროს შეცნობა, აგრეთვე იცნობდეს იმ ქვეყნის ისტორიას, რომელშიაც ნაწარმოების ფაბულა ვითარდება; ამავე დროს, იგი ტექნიკური მოქნილობითაც უნდა გამოირჩეოდეს თარგმანში; გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს მის ინტუიციასაც. კირშის აზრით, მთარგმნელმა მხოლოდ უნდა თარგმნოს და არ არის საჭირო დაურთოს ინტერპრეტაცია. თარგმნა ყველა ენაზე ერთნაირი გრამატიკული სტრუქტურით არ შეიძლება. ნაშრომის მეშვიდე და მერვე თავებში კირში საგანგებოდ განიხილავს საკითხს, რომლის მიხედვითაც ლექსის თარგმნა ყოველთვის არ არის შესაძლებელი.

კირშისეული თარგმანის პრინციპების მოკლე ანალიზის შემდგომ ჩვენი მიზანია, ვიმსჯელოთ მის მიერ შესრულებულ „ალუდა ქეთელაურის“ თარგმანზე და გავაანალიზოთ, რამდენად ახერხებს კირში ჩამოყალიბებული პრინციპების დაცვას. პირველ რიგში, უნდა აღვნიშნოთ, რომ საქმე გვაქვს აზრობრივ თარგმანთან, რომელიც გერმანული ენის თავისებურებების გათვალისწინებას უფრო ექვემდებარება, ვიდრე ვაჟას პოეზიის განწყობის გერმანულ ენაზე გადმოტანას. მასში გაფერმკრთალებულია ის ხიბლი, რასაც კუთხური (ფშაური დიალექტის) ტონალობა სძენს ვაჟას პოეზიას. აქედან გამომდინარე, თარგმანი ნაკლებ მხატვრულია.

თუ შევუდარებთ კირშისეულ თარგმანის პრინციპებს მის თარგმანს, დაერწმუნდებით, რომ მთარგმელი დიდი სიზუსტით ცდილობს თავის მიერ ჩამოყალიბებული პრინციპების თარგმანში გატარებას, მაგრამ თუკი ეს პრინციპები ირღვევა, სწორედ იმ სირთულესთან გვაქვს საქმე, რომელსაც კირში აღიარებს და რომლის გამოც ხშირად პოეზიის უთარგმნელობაზე მიგვითითებს.

გული შერვაშიძე (ბათუმი)

პოეზიის ესთეტიკა

პოეზიისა და ლექსის სიღრმეების კვლევა თანამედროვე ეპოქაში განსაკუთრებული მნიშვნელობის საგნად იქცა, რადგანაც 21-ე საუკუნემ თვალნათლივ აჩვენა პოეზიის კრიზისიც და ტექნიციზმით გაუხეშებული სულიც.

საქართველო მაღალი პოეტური ტრადიციის ქვეყანაა და პოეტურ სიტყვასთან განსაკუთრებულ მგრძობიარე დამოკიდებულებას იჩენდა მუდამ, მაგრამ პოეზიისადმი ინტერესი საგრძობლად შესუსტდა. პოეზიის საგანი ადამიანის სულის საიდუმლოებათა ამოხსნა და მარადიულობის ამოცნობის შეგნების გაღვიძების ფუნქცია იყო. პოეზიაში ხშირად გულწრფელობით აისახებოდა ყოველდღიური რეალობისა და ტრანსცენდენტური სამყაროს შეჯახების სურათი, ზოგნი უზენეს პოეტად ღმერთს აღიარებდნენ... ყველა შემთხვევაში, პოეზია ბუნებისა და ხალხის სულიერი წიაღიდან ივსებოდა და არასოდეს სცილდებოდა თავის ფესვებს, ამავდროულად, ყოველთვის ზოგადადამიანურ პრობლემებს მიმართავდა.

თანამედროვე საზოგადოების ინდიფერენტული დამოკიდებულება პოეზიისადმი თვალნათლივ აჩვენებს, რომ ლექსის სწორი ჟღერადობის მიგნება დაიკარგა და მას თან გაჰყვა შინაგანი რიტმის მუსიკა, მხატვრული აზროვნებისა და წყობილსიტყვაობის უნარი, ურთიერთობის კულტურა. პოეზია უნდა დაბრუნდეს იმ პოზიციებზე, როცა არსებობისათვის ბრძოლას რეალური მიზნებისაკენ მიმართავდა, როცა ენის ფაქტის, სიტყვების და სიტყვებს შორის არსებულ კავშირებს შინაგანი ლოგიკური მთლიანობის გაცნობიერებით თავისუფალი შემოქმედების საძირკვლს ქმნიდა.

ნატო შეროზია, კონსტანტინე ცხვარაძე (ბათუმი)

ძალადობა და უსაფრთხოება ქართულ სკოლებში

სკოლის უსაფრთხოება საქართველოს სახელმწიფოს მიერ ერთ-ერთ პრიორიტეტულ მიმართულებად არის მიჩნეული. უსაფრთხოება არის ბავშვის სწავლის, აღზრდისა და განვითარების წინაპირობა. სახელმწიფოს უპირველესი ამოცანაა უზრუნველყოს სკოლაში უსაფრთხო გარემოს შექმნა, დისციპლინის განმტკიცება და ძალადობის ფაქტების აღმოფხვრა. ფიზიკური ან სიტყვიერი შეურაცხყოფის შემთხვევაში სკოლა ვალდებულია დაუყონებლივ მოახდინოს სათანადო რეაგირება.

ბავშვთა მიმართ ძალადობის საკითხი პრობლემატურია ჩვენს ქვეყანაში და მოითხოვს ძალადობის მსხვერპლთა დახმარებისა და ბავშვთა ძალადობის პრევენციისთვის საჭირო ღონისძიებების გატარებას. ადამიანი უნდა აღიზარდოს არა მარტო ინდივიდუალური, არამედ სხვებთან ერთად ცხოვრებისათვის. სკოლა, ოჯახი, საზოგადოება, სახელმწიფო უნდა დაეხმაროს ბავშვს განავითაროს თავისი სოციალური გარემო, რომელიც განაპირობებს სასურველი განათლების მიღებას, ნორმალური ცხოვრების პირობას.

სამწუხაროდ, არასასურველი სოციალური გარემოს და არასწორი აღზრდის შედეგად არასრულწლოვანთა დანაშაულის რიცხვი იზრდება. შესაბამისად, იზრდება არასრულწლოვან დამნაშავეთა და პატიმართა სტატისტიკა. ჩვენს ქვეყანაში ბავშვთა მიმართ ძალადობის პრობლემა დიდი ხნის განმავლობაში დამალული იყო. ძალადობის მსხვერპლი ბავშვების დახმარება, უკეთეს შემთხვევაში, მხოლოდ სამედიცინო(სამკურნალო) დახმარებით შემოიფარგლებოდა.

იმისთვის, რომ სკოლა უსაფრთხო გავხადოთ, საჭიროა ვიცოდეთ, რა ფაქტორები ზრდის სკოლაში საფრთხის რისკებს. კვლევების მიხედვით, ამაზე ბევრი რამ ახდენს გავლენას: თანატოლები, ოჯახი, თემი, გარემო, სკოლის კონსტრუქცია, მასწავლებელი და ა.შ. თითოეული ფაქტორი შეიძლება იყოს საფრთხის წყარო.

„ბულინგი“ (დევნა) ძალადობის განსაკუთრებით საზიანო ფორმაა, რომელიც საზოგადოების ყველა ნაწილში, მათ შორის, სკოლებშიც შეინიშნება. მთელი ქვეყნის სკოლებში საჭიროა პრევენციული ღონისძიებების გატარება, რომ ძალადობის შემცირება სასკოლო სამოქმედო გეგმის განუყოფელი ნაწილი გახდეს, ხელი შეუწყოს სკოლის ადმინისტრაციის, პედაგოგიური კოლექტივის და მოსწავლე-ახალგაზრდობის ინტერპერსონალური და სოციალური უნარების ჩამოყალიბებას.

ჯოანა შერშუნოვიჩი (ბელოსტოკი, პოლონეთი)

ლაკუნარობა ლინგვოკულტურულ კვლევებში

ლაკუნარობა არის მოვლენა, რომელიც ენის სხვადასხვა დონეზე იჩენს თავს. მიუხედავად იმისა, რომ ცნება ლაკუნა ნუ სიცარიელე, მე-19 საუკუნეშიც არსებობდა, უნდა ვაღიაროთ, რომ იგი

ცენტრალურ საკითხად იქცა რუსულ ინტერკულტურულ კომუნიკაციათა მეცნიერებაში მხოლოდ ეთნოფსიქოლინგვისტიკის განვითარების შემდეგ 1970-80-იან წლებში. რუსი მკვლევარებისგან დამოუკიდებლად, მსგავსი სიცარიელის ცნება შემოგვთავაზა ამერიკელმა ლინგვისტმა კენეთ ლ. ჰეილმა, რომელმაც ეს კონცეპტი გააანალიზა გრამატიკის და კულტურის დონეზე.

პრეზენტაცია ყურადღებას ამახვილებს ლაკუნის ტიპის სიტყვებსა და ფრაზეოლოგიურ ერთეულებზე იდიომებისა და ფრთიანი გამოთქმების ჩათვლით, ანუ ერთეულებზე, რომლებსაც სამიზნე ენაში ნულოვანი ეკვივალენტი გააჩნიათ. განხილული იქნება ინგლისური და პოლონური ლაკუნარული ერთეულები. ასევე დეტალურად იქნება დახასიათებული ორი სახის სიცარიელე - ლინგვისტური და რეფერენციული სიცარიელე. საზოგადოდ რომ აღვნიშნოთ, სიცარიელე ჩნდება მაშინ, როცა ერთ ენაში ერთი სიტყვით გადმოცემულ ცნებას მეორე ენაში შესაბამისი ლექსიკური ერთეული არ გააჩნია. თუ წყარო ენის ერთეულის მნიშვნელობა ცნობილია სამიზნე ენის მომხმარებლებისათვის, სიტყვა ან იდიომა ქმნის ლექსიკურ სიცარიელეს; თუ სამიზნე ენის მომხმარებლები არ იცნობენ წყარო ენის ერთეულის მნიშვნელობას, იქმნება რეფერენციული სიცარიელე.

ფატიმა შეყლაშვილი (თბილისი)

ბალკანეთის კონფლიქტი ინფორმაციული საზოგადოების კონტექსტში

ქსელური სისტემა და გლობალური ტელევიზია ამჟამად უმეტესად გამოიყენება, როგორც საგარეო პოლიტიკის ინსტრუმენტი. ტელედიპლომატიის ცნებამ (*telediplomacy*) მყარად გაიდგა ფეხი მედიაანალიტიკოსების სიტყვათხმარებაში. ტელედიპლომატია ახალ დიპლომატიურ პარადიგმას წარმოადგენს, რომლის განვითარებაც დაკავშირებულია მაღალი სისწრაფის ინფორმაციული ქსელის ჩამოყალიბებასთან. ეს უკანასკნელი ინფორმაციული საზოგადოების ჩამოყალიბების კონტექსტს უკავშირდება, რამაც თავისი არსით საზოგადოების სოციალური სტრუქტურა შეცვალა. ინფორმაციული საზოგადოების სტრუქტურის ჩამოყალიბებას ემთხვევა ბალკანეთის კონფლიქტი. ამ კონფლიქტის მაგალითზე მოხდა მოვლენათა გაშუქების ახალი საინფორმაციო სტრუქტურის ჩამოყალიბება და აქედან გამომდინარე, ტელედიპლომატიის ახალი პრინციპების შექმნა. თუ ტრადიციული საინფორმაციო სტრუქტურა უმთავრესად ნარაციულ ჟანრს ეყრდნობოდა, რომლის ობიექტურობა და მიუკერძოებლობა ნარატორის ობიექტურობასა და პატიოსნებაზე იყო დამოკიდებული, ქსელური სისტემა თავად გადასცემდა ყველა მოვლენას ობიექტური რეალობის სრული სიზუსტით. ყოფილ იუგოსლავიაში მოვლენების გაშუქება მოითხოვდა კონფლიქტის მრავალმხრივი ეთნიკური და პოლიტიკური ასპექტების წარმოჩენას. ბალკანეთის კრიზისმა ნათლად წარმოაჩინა სახელმწიფოების საგარეო პოლიტიკური ამოცანები, რომლებიც ქსელური მედიის უწყვეტი ინფორმაციული ნაკადის კვალდაკვალ მყისიერ დიპლომატიურ მოქმედებებს მოითხოვდა. ბალკანეთის კრიზისი ჩვენ მრავალრიცხოვან მაგალითებს გვაძლევს იმისას, თუ სად გადის მეცნიერული ობიექტურობის დაცვის ღირებულებითი ზღვარი. ბალკანეთის გამოცდილებიდან გამომდინარე, შეიძლება განვიხილოთ სამი ტიპის ინფორმაციული მეთოდიკა: 1) მრავალეთნიკური ან მრავალკონფესიური ეთნო/კონფესიური კონფლიქტების დროს; 2) ხელისუფლების/ან რეჟიმების ცვლილების დროს; 3) ინფორმაციული მეინსტრიმის საფუძველზე განხორციელებული დიპლომატიის დროს. შესაბამისად, თანამედროვე ინფორმაციული ნაკადის სივრცის სტრუქტურა მოითხოვს ახალ მეთოდოლოგიურ მიდგომას ისტორიული მეცნიერებებისათვის.

დემონური პერსონაჟები კლარჯ მუჰაჯირთა შთამომავლების მითოსში

რწმენა-წარმოდგენები მითოსურ-დემონურ პერსონაჟებზე და მათთან დაკავშირებული ზეპირსიტყვიერება ბოლო დრომდე შემორჩა როგორც საქართველოს ძირძველი ისტორიული კუთხის – კლარჯეთის, ისე – რუსეთ-თურქეთის ომის დამთავრების შემდეგ რუსულ მმართველობას თურქეთის შიდა რეგიონებში გაქცეულ კლარჯ მუჰაჯირთა ფოლკლორულ-ეთნოგრაფიულ ყოფას. კლარჯ მუჰაჯირთა შთამომავლების რწმენა-წარმოდგენათა დემონური პერსონაჟებიდან ძალზე პოპულარულია „ფერი“, რომელიც ორივე სქესისაა, არქაული ღვთაებრივი ნიშნებიდან აღარაფერი შერჩენია და საბოლოოდ თითქმის გაფორმებულია მისი დემონიზაცია. ფერებს კლარჯი ჩვენებურები „ჯაზებად“, „შეითნებად“ მოიხსენიებენ და მათი მავნებლობის წინააღმდეგ, ზოგადქართული რწმენა-წარმოდგენების მსგავსად, შემუშავებული აქვთ პროფილაქტიკურ-მაგიური რიტუალები და ამ რიტუალებთან დაკავშირებული ზეპირსიტყვიერება.

კლარჯ მუჰაჯირთა შთამომავლების ფოლკლორულ-ეთნოგრაფიულ სამყაროში დღეს „ჯაზის“ და „ფერის“ სახელით მოიხსენიება ზოგადქართულ სინამდვილეში ბოლო დრომდე შემორჩენილი ინდივიდუალური სახის მქონე მითოსურ-დემონური პერსონაჟი „ჭინკა“; ამ პერსონაჟთა თვისებები და ფუნქციები თითქმის უკვე აღრეული და კონტამინირებულია, რაც სრულიად მოსალოდნელი შედეგია მითოსური სარჩულის რღვევისა და მსგავს ფუქციათა მატარებელი ღვთაებებისა თუ უკვე დემონიზებული მითოსური პერსონაჟების სახეთა გამსხვილებისა; მსგავსი პროცესი განიცადა მსოფლიოს ყველა უძველესი ხალხის, და მათ შორის, ქართველთა, ზეპირსიტყვიერებამ. კლარჯ მუჰაჯირთა შთამომავლების ხსოვნაში ჯერ კიდევ შემონახული რწმენა-წარმოდგენები და მათთან დაკავშირებული ფოლკლორული ნარატივები არქაული მითოსურ-დემონური პერსონაჟების შესახებ დასტურია ჩვენებურთა იდენტურობისა, მათი მსოფლმხედველობის საზრდოობისა წარსულის ფესვებით.

მეცნიერებისა და პოლიტიკის სინთეზის პრობლემა კარლ მანჰაიმთან

მეცნიერებისა და პოლიტიკის სინთეზის პრობლემა კ. მანჰაიმის ცოდნის სოციოლოგიის მთავარი კონტექსტია. წინამდებარე ნაშრომში მიზნად ვისახავთ ამ პრობლემის თემატიზებულ წარმოდგენას და მისი განხილვას შედარებით იზოლირებული სახით. შევნიშნავთ, ეს პრობლემა აქტუალურია თანამედროვე ქართული პოლიტიკური ცხოვრებისათვის და პოლიტიკოსთა მოღვაწეობის ანალიზისათვის.

მანჰაიმი აანალიზებს მეცნიერების და პოლიტიკის სინთეზის უარყოფით და დადებით შედეგებს. დადებითი შედეგი ის იყო, რომ 1) ამ დაახლოებამ შეამსუბუქა მეცნიერული იდეების გავრცელება იმდენად, რომ ყველაზე ფართო ფენები თავისი პოლიტიკური არსებობის სფეროში იძულებულნი იყვნენ ორიენტაცია აეღოთ თავისი პოზიციების თეორიულ დაფუძნებაზე. ამით მათ ისწავლეს ეაზროვნათ საზოგადოებაზე და პოლიტიკაზე „მეცნიერული ანალიზის კატეგორიებით“. 2) მანჰაიმს მიაჩნია, რომ პოლიტიკური და სოციალური მეცნიერებისათვის ეს გარემოება

ნაყოფიერი იყო ამ თვალსაზრითაც, რომ ეს მეცნიერება შეეხო კონკრეტულ რეალობას და წინ წამოსწია თემა რომელიც ხაზს უსვამდა მუდმივ კავშირს მეცნიერებასა და საზოგადოებას შორის.

სიძნელეები, რომლებიც შეიძლება წარმოიშვას თეორიისა და პოლიტიკის გაერთიანებით, კ. მანჭვიმის წარმოდგენით, შემდეგია: 1) თუ მეცნიერებას უნდა ჯეროვნად შეაფასოს ახალი ფაქტები, მან ყოველთვის უნდა შეინარჩუნოს ემპირიული ხასიათი. მაგრამ, თუ აზროვნება პოლიტიკურ განწყობას ან მითიებას ექვემდებარება, იგი ვეღარ მიესადაგება ახალ გამოცდილებას. 2) მეცნიერების და პოლიტიკის კავშირი შეიცავს საფრთხეს, რომელიც იმაში მდომარეობს, რომ პოლიტიკური აზროვნების კრიზისები იქცევიან ხოლმე მეცნიერული აზრის კრიზისებად.

ირინე შიშინაშვილი (ქუთაისი)

დროისა და კულტურის კრიტიკა ჰერმან ჰესეს რომანში „თამაში რიოში მარგალიტებით“

ჰერმან ჰესეს რომანი „თამაში რიოში მარგალიტებით“ ერთ-ერთი ყველაზე უფრო მკვეთრი პასუხია ფაშიზმის პერიოდის გერმანიის პოლიტიკურ მოვლენებზე. მისი შექმნა მნიშვნელოვანწილად განაპირობა 1933–46 წლების პოლიტიკურმა პროცესებმა. ნაციონალ-სოციალიზმის ბატონობის პერიოდში მწერლობის ამოცანად იქცა გონების და ჰუმანიზმის პრინციპებზე დამყარებული სამყაროს შექმნა, რომელიც არსებულ რეალობას უპირისპირდებოდა.

რომანზე მუშაობა ჰესემ 1931 წელს დაიწყო და უკვე მაშინ იწინასწარმეტყველა მეორე მსოფლიო ომის საშიშროება, რომელსაც მან შორეულ მომავალში გადატანილი უტოპია დაუპირისპირა. რომანში აღწერილი „გლასპერლენშპილით“ ჰესე თავის საუკუნეს უპირისპირდება, რომელსაც ის ფელეტონისტურს უწოდებს. ეს არის, მისი აზრით, სასტიკი უსულობის, უპასუხისმგებლო ინდივიდუალიზმის და შოვინიზმის, ურწმუნოებისა და არაჭეშმარიტი ხელოვნების ეპოქა. ჰესეს მიერ ჩამოყალიბებული, მკაცრი იერერქიული სისტემით ორგანიზებული გლასპერლენშპილერთა ორდენი ყოველგვარი დიქტატურის საპირისპიროდ არის მოდელი საზოგადოებისა, რომელიც თავისუფალია იძულებისაგან და მისი ცალკეული წევრის უნრებსა და მოთხოვნილებებს ითვალისწინებს.

რომანში მთავარი აქცენტი ჰესეს სხვა რომანებისაგან განსხვავებით გადატანილია არა პიროვნების ინდივიდუალობის პროცესზე, არამედ საზოგადოებაში მის დანიშნულებაზე. ნაწარმოების გმირის იოზეფ კნეჰტის ცხოვრების მაგალითზე ჰესე გვიჩვენებს პიროვნების განვითარების შესაძლებლობებს სამაგალითო საზოგადოების ფარგლებში. მას შემდეგ რაც კნეჰტი მაგისტრის ხარისხს მოიპოვებს და ამით სულიერების უმაღლეს საფეხურს აღწევს, ხედავს აუცილებლობას ახალი ტიპის ადამიანის არსებობისა, რომელსაც იგი თავისი მოწაფის ტიტო დეზინიორის სახეში აღმოაჩენს. კნეჰტის სიკვდილი რომანის ფინალში არ წარმოადგენს ნეგატიურ დასასრულს, სცენის მრავალაფეროვანი სიმბოლიკიდან გამომდინარე, იგი განახლების, ცხოვრების ახალი ეტაპის დასაწყისია.

ქეთევან შოთაძე (ბათუმი)

მხატვრული ტექსტის სწავლება კოგნიტური სქემებით

მხატვრული ტექსტის საფუძვლიანად შესწავლა უადრესად რთული, თუმცა საინტერესო პროცესია. რთულია იმდენად, რამდენადაც ჩვენ საქმე გვაქვს ადამიანური ცხოვრების, ადამიანური ხასიათებისა და ურთიერთობების ისტორიასთან, მრავალაფეროვან საზოგადოებრივ

ინტერესებთან, ხალხის სხვადასხვაგვარ მიდრეკილებებთან და იდეალებთან. ადამიანი, საზოგადოება, ხალხი თავისთავად ყველაზე რთული და ცოცხალი მექანიზმია. ამ ურთულესი ქმნილების სწორად შესაცნობად კი მოსწავლე ყოველმხრივ როდია ყოველმხრივ მომზადებული.

ვასწავლით რა ქართული კლასიკური თუ თანამედროვე ლიტერატურის ნიმუშებს, მასწავლებლის უპირველესი ამოცანაა განავითაროს მოსწავლეებში ცხოვრების შემეცნების გარკვეული უნარი, აღძრას ცოცხალი გრძნობები და ემოციები და ყოველივე ეს წარმართოს ლოგიკური მეტყველებისა და აზროვნების კულტურის ასამაღლებლად.

ამისთვის კი აუცილებელია მოსწავლეები, პირველ რიგში, შევავიარალოთ მხატვრული ნაწარმოების იდეური შინაარსის გააზრებულად ათვისების, წაკითხულისა და შესწავლილის გარშემო საკუთარი დასკვნების გაკეთების, ტექსტზე ყოველმხრივ მუშაობის, მისი იდეურ-მხატვრული ანალიზის პრაქტიკული ჩვევებით. მხატვრულ ტექსტზე მუშაობა ერთი მთლიანი, თანმიმდევრული, შინაგანად მჭიდროდ შეკრული პროცესია, რომელიც გარკვეული თანმიმდევრობით მიმდინარეობს. ამ პროცესში კოგნიტური სქემების ჩართვა კი უაღრესად მნიშვნელოვანია, რაც ხელს უწყობს მოსწავლის აზროვნების განვითარებას, მეცნიერული ცოდნისთვის საჭირო უნარების გამომუშავებას, ინტუიციური და ლოგიკური აზროვნების განვითარებას, შინაგანი მოტივების წინ წამოწევას: ცნობისმოყვარეობას, კომპეტენტურობისაკენ სწრაფვას, ჯგუფური მუშაობის უნარ-ჩვევების შექმნას... ეს სქემები (ასოციაციური რუკა, ვენის დიაგრამა, გმირის რუკა, ვარაუდების სქემა, ორმხრივ ჩანაწერთა დღიური...) ეხმარება მოსწავლეებს ინფორმაციის მწყობრად ორგანიზაციაში, გაანალიზებაში, ვიზუალიზაციაში. მათი გამოყენებისას ისინი ახერხებენ გაააქტიურონ წინარე ცოდნა, ზედმიწევნით კონკრეტულობით შეაჯამონ ათვისებული მასალა.

ჯული შოშიაშვილი (თბილისი)

„გული, ცნობა და გონება ერთმანეთზედა ჰკიდია“

მოხსენებაში განხილულია ამ ცნებათა (გული, ცნობა, გონება) ჰარმონიულობა, რაც განსაზღვრავს ქრისტიანული ცხოვრების მთავარ მიზანს – ადამიანის ზიარებას შემოქმედთან. წარმოდგენილი იქნება ცნებათა ტერმინოლოგიური მახასიათებლები, მათი ურთიერთმიმართება, ბერძნულ-ქართული შესატყვისობები. დებულებაში აღნიშნულია გულის პრიორიტეტი ადამიანის სულიერ ცხოვრებაში. გული არის საყრდენი ადამიანური არსებისა, ინტელექტისა და ნებისა, მისგან გამოდის და მასვე უბრუნდება მთელი სულიერი ცხოვრება.

გულის (καρδιά), როგორც ფიზიკური ორგანოს მუშაობა, სისხლის მიმოქცევა თანხვედრა დიონისე არეოპაგელის სამ მოძრაობით სისტემას: წრფივი, წრიული და სპირალური.

წმ. წერილის თანახმად, გული არის ორგანო ღმერთთან ადამიანის ურთიერთობისა, ის არის ორგანო უმაღლესი ცოდნისა. ცოდნა (γνωσις) შუალედური რგოლია, რომელიც წმენდს გულს, ათავისუფლებს ვნებათაგან, ავსებს სიყვარულით (სიყვარული და ცოდნა განუყოფელია), ათანაბრებს ანგელოზურ არსებასთან და ღვთის სადარს ხდის მას.

გონება (νοῦς) ადამიანის უმაღლესი შესაძლებლობაა, რომლის საშუალებით ის დაკავშირებულია ღმერთთან. მაქსიმე აღმსარებლის თქმით, გული ღვთის სახეა ადამიანში. თუ გული ყოველთვის ცხელი უნდა იყოს, გონება ყოველთვის უნდა დარჩეს ცივი, რადგან გულს მიჰყვება გონება. წმიდა მამათა ნაწერებში გონება და გული სინონიმური ტერმინებია. გულის გარეშე გონება უძლურია, ხოლო გონების გარეშე გული ბრმაა. ამიტომაცაა უცილობელი მათ შორის დამყარდეს ჰარმონიული ურთიერთობა.

**დიალოგ „პოლიტიკოსის“ ადგილი პლატონის შემოქმედებაში
(ჭეშმარიტი ფილოსოფია თუ ირონია?)**

იმ უამრავ გამოცანასა და თავსატეხს შორის, რომლებიც პლატონის ფილოსოფიამ წარმოშვა, ერთ-ერთი ყველაზე დიდი უდავოდ პლატონის „პოლიტიკოსია“. პლატონის დიალოგების ცნობილი მკვლევარი და მთარგმნელი ბენარდეტე სეტი აღნიშნავს, რომ „არც ერთი დიალოგი არაა იმაზე უფრო ცუდად ჩაფიქრებული, როგორც პლატონის „პოლიტიკოსი“. ის მოკლედ განიხილავს იმას, რაც პოლიტიკასთან დაკავშირებით შეიძლება გვინტერესებდეს და ვრცლად მსჯელობს იმ ყველაფერზე, რასაც ფილოსოფიასთან კავშირი არ აქვს.“ სხვა ცნობილი მკვლევრებიც დიდი ხნის განმავლობაში აკრიტიკებდნენ ამ დიალოგს იმ მიზეზით, რომ სრულიად უცნობი და განუხორციელებელია ამ დიალოგის დაწერის პლატონისეული მიზანი (როვი, ტეილორი, რაილი დ. ა. შ.).

დიდი ხნის განმავლობაში „პოლიტიკოსი“ იმდენად მოსაწყენად, უმნიშვნელოდ და არასაინტერესოდ ითვლებოდა, რომ მისი შესწავლა პოპულარული არ იყო და შესაბამისად, თუკი ის რამენაირად იპყრობდა მკვლევრისა თუ მკითხველის ყურადღებას, ეს მხოლოდ და მხოლოდ „სოფისტთან“ მისი სიუჟეტური და თემატური კავშირის გამო. ამდენად, შეიძლება ითქვას, რომ მიზეზთა და მიზეზთა გამო „პოლიტიკოსის“ კვლევა დიდი ხნის განმავლობაში არ ითვლებოდა მოდურად და ამაზე მოწმობს ის ფაქტიც, რომ დღესაც კი ჩვენ არ ვართ განებივრებული ამ დიალოგის ფუნდამენტური გამოკვლევებით.

მოხსენების მიზანია, დიალოგის დეტალური ფილოლოგიური და ფილოსოფიური ანალიზის საფუძველზე, წარმოადგინოს, თუ როგორია „პოლიტიკოსის“ ადგილი პლატონის მთლიან ფილოსოფიაში, რა იყო ამ დიალოგის მთავარი მიზანი და რამდენად განხორციელდა ეს მიზანი.

ზინაიდა ჩაჩანიძე, თეონა ხეცურიანი (ქუთაისი)

**საინფორმაციო ცნობისა და რეპორტაჟის, როგორც ჟურნალისტურ ჟანრთა
მაკონსტიტუირებელ ნიშანთა სისტემა და ამ სისტემის ტექსტობრივ სივრცეში ტრანსფორმაცია**

როგორც ცნობილია, გაზეთი წარმოადგენს ერთდროულად როგორც ინფორმირების, ისე დარწმუნების საშუალებას. იგი განკუთვნილია მასობრივი და, ამავე დროს, არაერთგვაროვანი აუდიტორიისათვის და მისი მიზანია აიძულოს იგი იქცეს მკითხველად. შესაბამისად, გაზეთის ამოცანაა მიაწოდოს მკითხველს ინფორმაცია და მოახდინოს მასზე გარკვეული ემოციური ზემოქმედება.

საინფორმაციო ცნობა ერთადერთი ჟანრია, რომელიც უკვე თავისი დასახელებით შეესაბამება აზრობრივად ჟურნალისტიკის ცენტრალური კატეგორიის შინაარსს. თუ ჟურნალისტიკის ფუნქციური არსი ასახულია ინფორმაციის ცნებაში, მაშინ შეუძლებელია არ მივიჩნიოთ, რომ საინფორმაციო ცნობას უნდა ეკავოს სრულიად განსაკუთრებული ადგილი ჟურნალისტურ ჟანრთა სისტემაში.

ჟურნალისტურ ჟანრთა თანამედროვე თეორიაში რეპორტაჟს, როგორც ინფორმაციულ ჟანრს, უჭირავს განსაკუთრებული ადგილი, რომელიც განსხვავდება სხვა ჟანრებისაგან მისთვის დამახასიათებელი მაკონსტიტუირებელი ნიშნებით.

ყოველი ტექსტი წარმოადგენს გარკვეული ტექსტობრივი სივრცის კომპონენტს, ხოლო ყოველი ტექსტობრივი სივრცე - გარკვეულ ჟანრს. როგორ ხდება საინფორმაციო ცნობისა და რეპორტაჟის როგორც ჟანრთა „გატექსტება“ ანუ მათი ტექსტობრივ სივრცეში ტრანსფორმაცია. ამ პრობლემის ადეკვატურად გადაჭრის წინაპირობად, ალბათ, უნდა მივიჩნიოთ იმის დადგენა, თუ როგორ არის წარმოდგენილი ჟურნალისტურ ჟანრთა თანამედროვე თეორიაში საინფორმაციო ცნობისა და რეპორტაჟისთვის დამახასიათებელ მაკონსტიტუირებელ ნიშანთა სისტემა. ამგვარი სისტემის მკაფიო სახით წარმოდგენის გარეშე შეუძლებელი იქნება იმის განსაზღვრა, თუ როგორ ქმნის საინფორმაციო ცნობა და რეპორტაჟი, როგორც ჟანრები, თავის ტექსტობრივ სივრცეს. აქ ვხვდებით შემდეგ აქტს ან პროცესს: ხდება ჟანრის მაკონსტიტუირებელ ნიშანთა ისეთი ტრანსპოზიცია ტექსტობრივ სივრცეში, როცა ხდება ერთდროულად მათი ტრანსფორმაცია. ორივე ეს პროცესი აუცილებელია იმისთვის, რასაც ჩვენ ვუწოდებთ ჟანრის მიერ თავისი ტექსტობრივი სივრცის შექმნას.

მანანა ჩიტეიშვილი (ქუთაისი)

ზნეობის გაგებისათვის

სოციუმში ადამიანები მოქმედებენ განსაზღვრული ნორმებით და სხვებთან ურთიერთობასაც საფუძვლად უდებენ სწორედ გარკვეული წარმოდგენებისა და შეხედულებების კომპლექსს, რაც ქმნის ადამიანის ზნეობრივ შეგნებას. აღნიშნულ პრობლემასთან დაკავშირებით საინტერესოა სოკრატეს, არისტოტელეს თვალსაზრისები. სოკრატესთან ბოროტების მიზეზი ნაკლოვანი ცოდნა და მოჩვენებითი სიკეთეა, არისტოტელესთან პასუხისმგებლობის საფუძველი სიკეთისა და ბოროტების არჩევანია, რაც ნებელობის შინაარსს შეადგენს. ჰეგელისათვის ნებისყოფა აზროვნების განსაკუთრებული სახეა, რომელიც გასაგნებისაკენ ისწრაფვის. ადამიანის პრობლემა ი. კანტის ფილოსოფიის ყურადღების ცენტრშია და აყალიბებს ეთიკურ პრინციპებს, რომელიც ცნობილია „კატეგორიული იმპერატივის სახელწოდებით. ს. კირკეგორმა გააძლიერა ადამიანის პრობლემისადმი ინტერესი და შექმნა ფილოსოფიური მიმართულება „ფილოსოფიური ანთროპოლოგია“. საყურადღებოა ელ. ჰურერლის, მ. შელერის, ნ. ჰარტმანის და სხვ. არგუმენტი ფსიქოლოგიზმის წინააღმდეგ. ზნეობისათვის სპეციფიკურია შეფასების აქტი, რაც საქციელის ღირებულების გაცნობიერებაში მდგომარეობს. საქციელი, როგორც ცნობიერი, შეგნებული აქტივობა ადამიანს ახასიათებს და ის პიროვნების აკვარგიანობის საზომადაა მიჩნეული.

ნათელა ჩიქოვანი (თბილისი)

მეთოდოლოგიური სკეპტიციზმიდან მეტაფიზიკურ მედიტაციებამდე

ნაშრომში განხილული იქნება ფრანგული რაციონალიზმისა და სკეპტიციზმის თავისებურებანი რენე დეკარტთან. მის ფილოსოფიაში ეჭვი არ არის შედეგი, იგი საშუალებაა უეჭვოს მიღებისა, ამისთვის, პირველ რიგში, საჭიროა, გონებას მოვამლევინოთ ნივთთა წარმოდგენითი აღქმა, გავათავისუფლოთ იგი სხეულებრივი ნივთებისგან, უკიდურეს შემთხვევაში კი მცდარად მივიჩნიოთ ისინი, რათა მან (გონებამ) თავად, შეძლებისდაგვარად, შეიცნოს თავისი ბუნება. ერთადერთი, რაშიც სრულიად ვართ დარწმუნებულები, აზროვნებაა. ამის თქმის საშუალებას გვაძლევს დაეჭვების მუდმივი პროცესი. რაც უფრო მეტად ვეჭვობთ, მით უფრო უეჭვოა, რომ ვაზროვნებთ. მსგავსი დასკვნა ინტელექტუალური ინტუიციითაა გამოტანილი. „*cogito, ergo sum*“ დებულება, სადაც მე გაგებულია როგორც ნივთი, რომელიც აზროვნებს ე.ი. გონი, ანუ გონება, ხოლო აზროვნების შინაარსის ჭეშმარიტება ანალიზურად არ გამოიყვანება, როგორ

შეიძლება იქცეს არქიმედესეულ საყრდენად და დაშენდეს მასზე კარტეზიანული მეთოდოლოგიური სკეპტიციზმი.

დასმული საკითხის გადასაწყვეტად მოშველიებული ღმერთის დასაბუთების ონტოლოგიური არგუმენტი და კავშირი ანსელმ კენტერბერიელთან. დეკარტის სუბსტანციური დუალიზმი: სულისა და მატერიის თვისებები - აზროვნება და განფენილობა. ცდა ამ დუალიზმის მოხსნის შესამე, ყოვლისმცოდნე სუბსტანციის - ღმერთის შემოყვანით (ღმერთი აქ ფილოსოფიური კატეგორიაა და არა თეოლოგიური), სადაც ეს უკანასკნელი აზრია, სულია. საფიქრებელია, ღმერთის არსებობის დაყენების საკითხი ნაკარნახევი იყოს შუა საუკუნეების გავლენითა და იმ შიშით, ჯორდანო ბრუნოს კოცონზე დაწვამ რომ გამოიწვია მეცნიერთა წრეებში, რის გამოც დეკარტმა თავისი ნაშრომის „სამყაროს შესახებ“ გამოცემაზე უარი თქვა, რადგან მასში გადმოცემული კოსმოგონიური თეორია ჰელიოცენტრული სისტემის პრინციპზე იყო აგებული.

ნინო ჩიქოვანი (თბილისი)

**მეხსიერების კონსტრუირების პრობლემები პოსტსაბჭოთა საქართველოში:
მეხსიერების ადგილები და „ძეგლების ომი“**

მოხსენება ეხება „მეხსიერების ადგილების“ მეშვეობით მეხსიერების კონსტრუირების პრობლემას პოსტსაბჭოთა საქართველოში. საკითხი შესწავლილია კოლექტიური მეხსიერებისა და მეხსიერების ადგილების თეორიათა ჭრილში.

1980-იან წლებში, ეროვნული მოძრაობის აღმავლობის ფონზე, საზოგადოებრივ დისკურსში გაჩნდა და სწრაფად დამკვიდრდა გმირების სახელები, რომლებიც საქართველოს დამოუკიდებლობისათვის იბრძოდნენ. კვარცხლბეკებს ტოვებდნენ საბჭოთა ლიდერების ძეგლები. იცვლებოდა ქუჩების, ქალაქების/დაბების/სოფლების სახელები. ახალი მეხსიერება ძველის რღვევისა და წაშლის გზით მიმდინარეობდა. 2003 წლის შემდეგ აქცენტმა *მეხსიერების ახალი ადგილების* ფორმირებაზე გადაინაცვლა. ახალი მონუმენტებისა და მუზეუმების გახსნა მნიშვნელოვან ისტორიულ თარიღებს ემთხვეოდა.

2008 წლის აგვისტოს ომმა მორიგი ბიძგი მისცა მეხსიერების ახალი ადგილების შექმნას, რომელთა დეკლარირებული მიზანი ომის მსხვერპლთა და გმირების ხსოვნის უკვდავყოფა იყო, თუმცა ისინი უფრო ღრმა შინაარსით დაიტვირთა, რითაც ერთგვარი ხიდი გაიღო საქართველოს 1921 წლის საბჭოთა ოკუპაციას, 1924 წლის ანტისაბჭოთა აჯანყებას, აფხაზეთსა და სამხრეთ ოსეთში 1990-იანი წლების კონფლიქტებს და 2008 წლის აგვისტოს ომს შორის. მეხსიერების სპეციფიკურ ადგილებს ქმნის ამავე ომის შემდეგ კონფლიქტის ზონის მოსაზღვრე რაიონებში აშენებული ძეგლითა დასახლებები. გარდა ამისა, აგვისტოს ომმა განაახლა დისკუსია სტალინის ძეგლების ირგვლივ, რაც მჭიდროდ უკავშირდება საბჭოთა/ტოტალიტარული სიმბოლიკისადმი დამოკიდებულების საკითხს.

კვლევის შედეგად გამოიკვეთა მეხსიერების კონსტრუირების რამდენიმე საფეხური პოსტსაბჭოთა პერიოდის საქართველოში, აგრეთვე დადასტურდა, რომ აღნიშნულ პროცესზე მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს ცვალებადი პოლიტიკური რეალობა.

ნინო ჩიხლაძე (ქუთაისი)

არისტოფანეს „პოლიტიკოსი“ ქალები, ანუ „პრანჭვა გადაგვარჩენს“

ძვ. წ. მე-5 ს.-ის საბერძნეთში ათენელები ერთნაირად ამყობდნენ თავიანთი ორი უდიდესი ინოვაციით: დემოკრატიითა და დიონისეს დღესასწაულებით, სადაც პიესები იდგმებოდა, და ეს

პიესები, უპირატესად, იყო პოლიტიკური. მაგალითად, არისტოფანეს პერსონაჟები ლაპარაკობდნენ ისე, როგორც ნამდვილი პოლიტიკოსები.

ამ ნაშრომის შექმნა გადამაწყვეტინა დიდმა სურვილმა – ანტიკური საბერძნეთის მაგალითზე მეჩვენებინა, როგორ შეუძლია ლიტერატურას, კერძოდ, დრამატურგიას და თეატრს, გადამაწყვეტი როლი შეასრულოს სახელმწიფო საქმეების მოგვარებაში სახელმწიფო პოლიტიკისა და ხელოვნების მჭიდრო ურთიერთკავშირის დროს; როგორი უნდა იყოს პოლიტიკოსი და მისი ხალხის წინაშე პასუხისმგებლობის ხარისხი; როგორ გაერთიანდა ძვ. წ. მე-5 ს.-ის ათენში თეატრი, საზოგადოება, პოლიტიკა და სახელმწიფო იდეოლოგია ერთ სიმბიოზად; გამოკვეთოს ის თავისებურებანი, რაც ბერძნულმა პოლიტიკურმა სპექტრმა შეიძინა ბერძნულ დრამაში; წარმოაჩინოს ბერძნული კომედიის (არისტოფანეს) ქალი პერსონაჟების როლი პოლიტიკაში (სცენაზე). მაშინ, როცა პოლიტიკური ცხოვრების კარი ქალებისათვის საგულდაგულოდ იყო ჩარაზული (ვერ იკავებდნენ სახელმწიფო თანამდებობებს, ვერ მონაწილეობდნენ სახალხო კრებებში, არ ჰქონდათ ხმისა და არჩევნების უფლება), არისტოფანემ შექმნა ქალი პერსონაჟების სახეები, რომლებიც პოლიტიკური ლიდერისათვის აუცილებელი თვისებების მატარებლები იყვნენ (ლისისტრატე, კლიტემნესტრა, პრაქსაგორა).

არისტოფანე, ფაქტობრივად, ეხმიანება იმ პროცესებს, რაც მისი დროის საზოგადოებრივი ცხოვრებისათვის უცხო იყო და რამაც, არსებითად, თავი მხოლოდ გვიან ეპოქებში იჩინა. როგორც ჩანს, ამ შემთხვევაში მისთვის, ისევე როგორც მრავალი ბერძენი მწერლისათვის, მასტიმულირებული წყარო იყო თეორიული დისკუსიები, რომლებიც მისი ეპოქის ელადამი მიმდინარეობდა ქალთა შესაძლებლობებისა და ადგილის შესახებ საზოგადოებაში.

თამარ ჩოკორაია (თბილისი)

ისტორიული პროზა – თანამედროვე საზოგადოების კოლექტიური მეხსიერების ნაწილი (ა. ანტონოვსკაიას ისტორიული რომანის მაგალითზე)

ისტორიული პროზა მეხსიერების ფუნქციურ არეს განეკუთვნება. მასში კარგად ჩანს კონკრეტული ეპოქის საზოგადოების კოლექტიური მეხსიერება, მეორე მხრივ, ის ხელს უწყობს მომდევნო თაობებში კოლექტიური მეხსიერების ფორმირებას. აღნიშნული თეზის საილუსტრაციოდ საკვლევ ობიექტად ავიღეთ ა. ანტონოვსკაიას ისტორიული რომანი „დიდი მოურავი“. მასში გიორგი სააკაძის პიროვნება ერთმნიშვნელოვნად დადებით კონტექსტშია წარმოჩენილი.

ისტორიულ წყაროებში გიორგი სააკაძის პიროვნების შესახებ ერთიანი შეხედულება არ შექმნილა. ამ მხრივ გამონაკლისია საბჭოთა ეპოქა: ა. ანტონოვსკაიას სცენარით შექმნილმა ფილმმა და ისტორიულმა რომანმა სათავე დაუდო გმირის იდეალიზებულ სახეს. ფილმის სცენარის კონცეფციის შექმნაში თავად ი. სტალინმა მიიღო მონაწილეობა, რომლის თანახმადაც, გიორგი სააკაძეს სურდა ქვეყნის გაერთიანება და მეფის აბსოლუტური ძალაუფლების განმტკიცება, რაშიც „გარე ძალთა“ ფაქტორები დაეხმარებოდა. გიორგი სააკაძის შესახებ ფილმითა და ა. ანტონოვსკაიას რომანით საბჭოთა ბელადებს საშუალება ეძლეოდათ გადაეფარათ ისტორიული წყაროები და წინა პერიოდის ისტორიოგრაფია და კოლექტიურ მეხსიერებაში ახალი სახით ჩაეწერათ გიორგი სააკაძის სახელი.

„დიდი მოურავი“ კარგი მაგალითია იმისა, თუ როგორ იცვლება ერის კოლექტიური მეხსიერება ტექსტის დახმარებით. ამაზე მეტყველებს ამ პერიოდის ისტორიკოსთა ნაშრომები, სასკოლო სახელმძღვანელოები, ლიტერატურული ნაწარმოებები. XX საუკუნის 80-იანი წლებიდან, ღირებულებათა გადაფასების პროცესი სააკაძის თემასაც შეეხო. ცხადია, ეს უფრო

ისტორიოგრაფიაში აისახა, თუმცა კოლექტიურ მეხსიერებაში ცვლილებები ნაწილობრივ მოხდა. ამის კარგი მაგალითია ინტერნეტსივრცე და სხვადასხვა სატელევიზიო გადაცემები, სადაც გიორგი სააკაძის პერსონა ისევ სტალინისეული პარადიგმითაა წარმოჩენილი.

ვარდო ჩოხარაძე (ბათუმი)

ბგერის გამჟღერება თურქულიდან ნასესხებ ლექსიკაში

თურქეთის რესპუბლიკაში მცხოვრებ ჩვენებურების მეტყველების თავისებურებათა შესწავლის ერთ-ერთი გზა თურქულ ლექსიკაზე დაკვირვებაა. კერძოდ, საინტერესოა, რა ცვლილებებს განიცდის თურქული ლექსიკა, რამდენად ინარჩუნებს საკუთრივ ამ ენისათვის დამახასიათებელ თავისებურებებს ჩვენებურთა ქართულ მეტყველებაში.

ბუნებრივია, რომ თურქეთის საქართველოში ქართულ მეტყველებას ავიწროვებს თურქული – სახელმწიფო ენა. ამ კუთხეში რაც დრო გადის, მცირდება ქართული ენის მცოდნეთა რიცხვი.

ქართველთა მეტყველებაში თურქული და ქართული ენების ურთიერთგავლენაზე ყურადღებას მივაქცევთ ბგერის გამჟღერების შემთხვევებს.

ხშირია გამჟღერების შემთხვევები თურქულიდან შემოსულ სიტყვებში. ცნობილია, რომ თურქულ ენაში გვაქვს რვა ყრუ თანხმოვანი (F, P, Ş, Ç, K, H, S, T), ამათგან მჟღერდება მხოლოდ ოთხი თანხმოვანი - **K, P, T, Ç**:

ბ<ფ: აფთალი>აბდალი, ფაბუჩი>აბუჩი, ფაჰალი>აჰალი... აღვნიშნავთ, რომ ზოგჯერ სიტყვა გვხვდება ამოსავალი ფორმითაც. ასეთ შემთხვევაში აშკარაა ამოსავალი ენის გავლენა. ხშირად მოუბარი ორი ენის (ქართული და თურქული) მატარებელია. აქ ჩანს, რომელი ენის წარმოთქმაა დომინანტური მისთვის. მნიშვნელოვანია ისიც, რომ **ფ**ს გამჟღერება ხდება როგორც ფუძის შიგნით, ისე – თავსა და ბოლოში.

თურქული ყრუ ხშული „ფ“ თანხმოვანი სხვადასხვა მიზეზების გამო ქართულში გვაძლევს მჟღერ „ხ“ თანხმოვანს:

„აბდალი“ < (არ. aptal - აფთალ) - „სულელი“: „ხუსეინაი აბდალია და ხეტიალობს“ (უსტ.); „ის აბდალი რას აკეთებს?“ (იმ.)...

ბაბუჩი < (სპ. pabuç - ფაბუჩი): „მაი ლამაზი ბაბუჩები ვინ მოგიტანაო“ (იმ.); „ბაბუჩები გოუხდია შემოსასლელში“ (იმ.)...

ბაჰალი//ფაჰალი - (სპ.თურქ. pahalı - ფაჰალი) - „ძვირი“, „ძვირფასი“ (ქალის საკუთარი სახელი): „ამისი ჩასაცმელი ზორ ბაჰალია“ (იმ.); „ამისი სახელია ბაჰალი“ (იმ.)...

მექთები - (Mektep - მექთეფ) - „სასწავლებელი“: „მექთები დუუწერე ახრებებსა თემბელი ნუ ხარ“ (იმ.)...

სამხრულ კილოებში დადასტურდა **t>d**-ს ორიოდ შემთხვევა თურქული წარმოშობის სიტყვათა ანლაუტში:

დაბანჯა (ღურტა) – (tabanca - თაბანჯა) - „რევოლვერი“: „ის წევდა დაბანჯა ედლო, ისვენ უკან დაბრუნდა, ესროლა და მოკლა“ (ხევწ.)...

თურქულ ენაში „tabanca“ - „თაბანჯა“, ხოლო შავშურ დიალექტში „დაბანჯა“. თუმცა გვხვდება მისი მკვეთრი ვარიანტი „ტაბანჯა“: „ტაბანჯა წელზე ქონდა გამოკიდული“ (ინ.); „ტაბანჯა მეიტანა და ისროლა“ (ხევწ.)...

თურქულიდან ნასესხებ სიტყვებში თანხმოვანთა გამჟღერება ექვემდებარება თანხმოვანთ-ცვლილების წესებს, რომელიც შეპირობებულია ქართული წარმოთქმის თავისებურებებით.

ქართული სოფლები ბურსას პროვინციაში

ქართველ მუჰაჯირთა შთამომავლების კომპაქტური დასახლებები თურქეთის მრავალ პროვინციაშია. ქართველთა სიმრავლით განსაკუთრებით გამოირჩევა ორდუს, ქოჯაელის, საქარიას და ბურსას პროვინციები. ბურსაში ქართველთა ყველაზე მეტი დასახლება ინეგოლის რაიონშია. საკუთრივ ინეგოლის მოსახლეობა 160 000 სულს შეადგენს, ხოლო სოფლებიანად – 220 000-ს; აქედან მოსახლეობის 30-35% ეთნიკური ქართველია. ცხადია, ეს მონაცემები ზუსტი არაა, მაგრამ რეალობასთან შედლებისდაგვარად მიახლოებულია.

ინეგოლის ილჩეში მთლიანად ეთნიკური ქართველებითაა დასახლებული 13 სოფელი. კერძოდ, ჰაირიე, ჰილმე, მურათბეი, თუფექჩიქონაი, გულბაქჩე, საადეთი, მესურრე, ბაქჩექაია, ჩაილიჯა, ფევიე, ჰამიდიე, ჰასანფაშა, ჩიფთლიქი. 10 სოფელიც შერეულია. კერძოდ, სულჰიე, ელმაჩაი, ქარაქადი, ბაჰარიე, ერიქლი, ფინდიქლი, გუნეიქესთანე, ქარაჯაქაია, ჰაჯიქარა, იენიჯე.

გარდა ინეგოლისა, ქართველთა მრავალი დასახლებაა გემლიქის, იზნიქის, ქარაჯაბეის, ქესთელის, ორჰანგაზის, ოსმანიეს, მუსთაფაქემალფაშას რაიონებში.

ბურსაში, ისევე, როგორც საზოგადოოდ თურქეთის შიდა პროვინციებში, უპირატესად მე-19 საუკუნის 70-იანი წლების ბოლოს და 80-იანის დასაწყისში ქობულეთიდან, ბათუმიდან, აჭარისწყლის და მაჭახლის ხეობებიდან, შავშეთიდან, კლარჯეთიდან... გადასახლებულთა დასახლებებია. შიგადაშიგ წაწყდებით პირველი მსოფლიო ომის პერიოდში, ასევე, საქართველოში ბოლშევიკების შემოსვლის შემდეგ (მე-20 საუკუნის 20-იანი წლები) გადასახლებულლებსაც.

მუჰაჯირთა შთამომავლების ქართული მეტყველების შესახებ შეიძლება ითქვას, რომ საგრძნობლად გადარიბებულია ლექსიკა, რომელშიც გაზრდილია თურქიზმების წილი; გარდა ამისა, იშვიათად შეხვდებით ახალი თაობის წარმომადგენელს, მშობლიური ენაზე რომ ლაპარაკობდეს: საშუალო და უმცროსი ასაკის ყმაწვილებმა აღარ იციან ქართული.

მერაბ ჩუხუა (თბილისი)

ვეფხისტყაოსნის წვერ-გამო ფორმის გაგებისათვის

ავთანდილ ახლოს კვლავ ნახა სახე მისივე კაცისა,
ულვამ-აშლილი, წვერ-გამო, „ნუ-თუმზეაო“, თქვა, „ცისა?“

აქ მოხმობილ ამონარიდში *წვერ-გამო* მნიშვნელობით უწვერულს (წვერის არმქონე) უდრის (ა. შანიძე), რასაც ადასტურებს ძველქართული ძეგლი „დავით და კონსტანტინეს მარტვილობა“. კერძოდ, ტექსტის ავტორი მოგვითხრობს, რომ დავითი იყო „ჰაეროვან და სპეტაკ ხორცითა, მოწაბლე თმითა, შუენიერ გუამითა და ხშირ წვერითა“, ხოლო კონსტანტინე – „შუენიერ გუამითა, მოწაბლე თმითა... *წვერ-გამო*“, ანუ დავითი იყო **წვეროსანი** (*ხშირ წვერითა*), კონსტანტინე კი - **უწვერული** (*წვერ-გამო*).

მოხსენებაში გამოთქმულია თვალსაზრისი იმის შესახებ, რომ რუსთველისეული **-გამო** უქონლობის სუფიქსია, რომელსაც კოლხურში (მეგრულ-ლაზურში) **-გა** აფიქსი (მისი შეკვეცილი სახეობა) შეესატყვისება. თანამედროვე ქართულისგან განსხვავებით, **-გა** მოქმედი სადერივაციო აფიქსია მეგრულში, შდრ.: ტვინ-ამ-ი „ტვინიანი“ - ტვინ-გა „უტვინო“; ნირ-ამ-ი „ნირიანი“ - ნირ-გა „უნირო, თავხედი“... და შეიძლება იგი **-გა > -გ** სვანურშიც ფუნქციონირებდა - სვან. ყუ-გ „ყრუ“...

პრეცედენტული ფენომენის სინქრონია და დიაქრონია

პრეცედენტული ფენომენის ფუნქციონირება საინფორმაციო ბუმის პირობებში ხასიათდება მაღალი ინტენსიურობით, თანაც ხშირია ისეთი საინტერესო პროცესი, როგორც პრეცედენტის მნიშვნელობის გაფართოება და შევიწროება.

ჩვენ ნაშრომში მოცემული (პრეცედენტული სახელები რუსულ და ქართულ დისკურსში) კონკრეტული ტრადიციული პრეცედენტის ანალიზმა ცხადყო, რომ თანამედროვე მხატვრულ და მედიატექსტებში ეს პრეცედენტული სახელი განიცდის მნიშვნელობის შევიწროებას, რათა ყურადღება გადატანილია მხოლოდ სემემაზე „მოულოდნელი ბედნიერება, სიმდიდრე“, და თითქმის არ გამოიყენება სემემა „დიდი მოცულობის შავი საქმის შესრულება“.

დიდ ინტერესს იწვევს აგრეთვე რუსული ეპოსის ცნობილი გმირების (ილია მურომელი, ალიოშა პოპოვიჩი, დობრინია ნიკიტჩი) სახეების ტრანსფორმირება კომპანია „მელნიცა“-ს მიერ შექმნილ თანამედროვე ანიმაციურ ფილმებში.

პრეცედენტის მნიშვნელობის შეცვლა - ძალიან საინტერესო და ამავდროულად ნაკლებად შესწავლილი ასპექტია პრეცედენტული ფენომენის როგორც მნიშვნელოვანი ლინგვისტური პრობლემისა.

სოფიკო ჩხარტიშვილი (ბათუმი)

ფრაზეოლოგიური გამონაქვამები პონტოურ დიალექტში

პონტოურ დიალექტში ხშირად ვხვდებით ფრაზეოლოგიურ გამონაქვამებს, დაკავშირებულს ამ ბრძენი ხალხის ყოველდღიურ ცხოვრებასთან. არსებობს 1500-ზე მეტი გამონაქვამი, რომელთა ნაწილი ანდაზადაა ქცეული. მოხსენებაში ყურადღება გამახვილებულია ისეთ გამონათქვამებზე, რომლებიც ახლოსაა ქართულ ფოლკლორთან, განიხილება მსგავსი და განსხვავებული შეხედულებები სხვადასხვა საკითხთან დაკავშირებით. ზემოთ აღნიშნული გამონათქვამების თემატიკა მრავალფეროვანია. მოხსენებაში წარმოდგენილი იქნება პონტოელი ბერძენების მიერ ყოველდღიურ ცხოვრებაში ხშირად გამოყენებული ანდაზები და ბრუნული აზრები, რომლებიც წარმოაჩენს მათ შეხედულებებს მეგობრობაზე, სიყვარულზე, ადამიანურ სისუსტეებზე, სამუშაოზე, აღზრდის მნიშვნელობასა და მათთვის მნიშვნელოვან სხვა თემებზე, რომლებიც დღესაც არ კარგავენ აქტუალობას და ცხოვრებისეულ სიბრძნეს.

გურამ ჩხატარაშვილი (ბათუმი)

აჭარისწყლის ხეობის ქვის ხანის არქეოლოგიური ძეგლები

აჭარაში ქვის ხანის ძეგლების შესწავლის ისტორია რამდენიმე ათეულ წელს მოიცავს. სხვადასხვა დროს აქ განხორციელებული არქეოლოგიური კვლევა-ძიებების შედეგად მრავლად გამოვლინდა ახალი ქვის ხანის ძეგლები, როგორც შავიზღვისპირა, ისე მთისწინა გორაკ-ბორცვოვან ზოლში. რაც შეეხება ზემო აჭარას, იგი ამ მხრივ ფაქტობრივად შეუსწავლელია, რადგან იქ დღემდე არ განხორციელებულა გეგმაზომიერი სავსე არქეოლოგიური კვლევა-ძიებანი,

მხედველობაში თუ არ მივიღებთ დაზვერვებისა თუ შეთხვევითი აღმოჩენების შედეგად ნაპოვნ მასალას. ამ მხრივ უმნიშვნელოვანესი იყო 2002 წ., როცა ბემუმში, ადგილ ბულულას სერზე, პროფ. გ. გრიგოლიამ აღმოაჩინა ანდეზიტ-ბაზალტისაგან ნაკეთები იარაღ-ანატკეცები, რომლებიც ქვედა პალეოლითით დაათარიღა (300-200 ათ. წელი).

არქეოლოგიური თვალსაზრისით არანაკლებ მნიშვნელოვანი იყო 1973 წ. დაზვერვები ხიხამირში, სადაც ექსპედიციამ დაადასტურა არაერთი კაჟის გამოსავლები და შეაგროვა კაჟისა და ობსიდიანის მასალები. საინტერესო შემთხვევითი აღმოჩენა გაკეთდა ბემუმის ახლოს მდებარე მთა თეთრობთან (ნაჩადრევი), ხ. სურმანიძის საკარმიდამო ნაკვეთზე 1978 წ. მოპოვებული ცულის სახით. ანალოგების მიხედვით, მას მკვლევარი ს. გოგიტიძე განვითარებული ნეოლითით ათარიღებდა.

შემთხვევითი აღმოჩენებიდან საინტერესოა სოფ. ფუშრუკაულში აღმოჩენილი ქვის იარაღი, რომელიც შესაძლებელია თავიდან ხელსაფეკავი ან სასრესი ყოფილიყო. ფუშრუკაულის მონაპოვარს ს. გოგიტიძე ნეოლითის დასასრულითა და ენეოლითის პერიოდით ათარიღებს.

ამრიგად, აჭარისწყლის ხეობა ქვის ხანის მასალების მხრივ მეტად საინტერესო ჩანს, რაც დადასტურდა არქეოლოგიური დაზვერვებისა თუ შემთხვევითი აღმოჩენების შედეგად შეგროვებული მასალებით. ჩვენ ვფიქრობთ, რომ აუცილებელია გეგმაზომიერი არქეოლოგიური კვლევა-ძიებების ჩატარება, რაც, ჩვენი აზრით, მნიშვნელოვანი და საინტერესო აღმოჩენების საფუძველი იქნება.

თეა ცაგურია (ბათუმი)

თეატრალური დისკურსის თავისებურებანი

თეატრალური ტექსტი, მ. ისახაროვის აზრით, არ არის ზეპირი მეტყველება პირდაპირი გაგებით. ეს არის პირობითი წერილობითი ფორმა, რომელიც წარმოადგენს ზეპირ მეტყველებას. სცენური მეტყველება განსხვავდება ლიტერატურული მეტყველებისაგან მისი წარმოდგენის ძალით და მოქმედების უნარით. თეატრში მეტყველება ნიშნავს მოქმედებას.

სასცენო დისკურსის ერთ-ერთ განმასხვავებელ ნიშან-თვისებას წარმოადგენს ის, რომ მას სცენაზე ერთდროულად ორი ადრესატი ჰყავს, პირველი - პარტნიორი და მეორე - მაყურებელი. მისი ირიბი აქტი განსაზღვრულია და ის არ არის სპონტანურად შექმნილი სიტყვათა ნაკადი.

მეტყველება, როგორც სიტყვიერი მოქმედება რიტორიკის დონეზე - ეს არის გამოხატვის აქტი, მაგრამ თეატრში ლაპარაკი მოქმედებას ნიშნავს, ამიტომ პერსონაჟის მეტყველება არა მხოლოდ მსახიობის მიერ ჩადენილ მოქმედებას უნდა გამოხატავდეს, არამედ სამეტყველო აქტი თვითონ უნდა შეიცავდეს მოქმედებას. გარდა ამისა, გამოთქმა შეიძლება იყოს გამოხატული არა მხოლოდ ინდივიდუალურად, არამედ კოლექტიურადაც.

სპექტაკლის დისკურსი არის ტექსტებისა და სასცენო მასალების ერთობლიობა. სასწავლო პრაქტიკაში დისკურსის შექმნა ნიშნავს ყველა სცენური სისტემის ფლობას (ფონოლოგიური, სემანტიკური, ქმედითი) და მათი ინდივიდუალურად გამოყენების ცოდნას.

თეატრის სემიოტიკურ კვლევას არც ისე დიდი ისტორია აქვს. ამ მიმართულებით კვლევებში ძირითადად სამი სკოლა გამოირჩევა: პოლონური, იტალიური და ფრანგული. ოტაკარ ზიხი, იან მუკარჟოვსკი, როლანდ ბარტი, ანა იუბერსფელდი, პარტის პავი და სხვა. თეატრის ამ თეორეტიკოსებმა სახელი თავიანთი სამეცნიერო ნაშრომებით გაითქვეს და დიდი წვლილი შეიტანეს თეატრალური დისკურსის შესწავლაში.

ადგილობრივები, ბერძნები და აქემენიდები შავი ზღვის ირგვლივ

როდესაც ძვ. წ. მე-7 საუკუნის ბოლო მეოთხედში შავ ზღვაზე იონელები მოვიდნენ, მათ უკვე იქ არსებულ ადგილობრივ ხალხებთან მოუწიათ ურთიერთობა. ახალი გამოკვლევების მიხედვით, ჩრდილოეთ შავიზღვისპირეთში ცოტა იყო ადგილობრივი მოსახლეობა, ამდენად, ბერძენ კოლონისტებს შიგა ტერიტორიებში შესვლა მოუხდათ ადგილობრივ პოლიტიკურ ცენტრებთან კონტაქტის და ურთიერთობის დასამყარებლად. ეს ურთიერთობა საჩუქრების გაცვლა-გამოცვლას ემყარებოდა. ასეთი სურათი საერთოა შავიზღვისპირეთის სხვა შიგა რეგიონებისათვის, უფრო მჭიდროდ დასახლებულებისთვისაც კი. მე-6 საუკუნის შუა წლებიდან, მიუხედავად აქემენიდური იმპერიის შემოსვლისა, ეს მეგობრული ურთიერთობები არ განელეზულა. ბერძნები განაგრძობდნენ ადგილობრივებისთვის საჩუქრების მიცემას, ხოლო განსაკუთრებით მე-5 საუკუნის შუა წლებიდან, ადგილობრივ მმართველებს ძღვენს თუ ხარკს იხდიდნენ არსებული ურთიერთობის გასამყარებლად და საკუთარი ცხოვრების სტილის და შედარებითი ავტონომიის უზრუნველსაყოფად. ნაშრომში განხილულია, თუ რა მექანიზმებს იყენებდნენ ადგილობრივები, ბერძნები და აქემენიდები თავიანთი ორმხრივი მშვიდობიანი თანაარსებობისათვის.

მინდია ცეცხლაძე (ბათუმი)

კორპუსის ლინგვისტიკის მეთოდის ლიტერატურათმცოდნეობაში გამოყენება

კორპუსის ლინგვისტიკა არის „ნამდვილ ცხოვრებაში“ ენის გამოყენების ემპირიული შესწავლა კომპიუტერებისა და ელექტრონული კორპუსების საშუალებით. მეოცე საუკუნის თეორიების თანახმად, ლიტერატურა, როგორც სოციალურ-კულტურული ფენომენი და არტეფაქტი, არის ნიშნების სისტემა, ანუ იგი შეგვიძლია განვიხილოთ, როგორც ერთგვარი „ენა“ და შესაბამისად, ვიკვლიოთ ლინგვისტიკის მეთოდით.

ასეთი კვლევის კონკრეტული მაგალითია მეტაფორისა და მეტონიმიის კვლევა, კერძოდ - კორპუსის საშუალებით ხდება მეტაფორის „რეზონანსის“ ანუ მეტაფორულობის გაზომვა და სხვ.

ასევე მოხდა ლიტერატურული მეტყველების რეპრეზენტაციის კვლევა: დაისახა კრიტერიუმები, რომლის მეშვეობითაც ნაწარმოებში, უპირატესად დიალოგებზე დაყრდნობით, შეგვიძლია ვიკვლიოთ შეთხზული მეტყველება.

ასეთივე მაგალითია ერთი ავტორის სხვადასხვა ნაწარმოების შედარებითი ანალიზი, კერძოდ, დადგინდა, რომ უილიამ ბლეიკის ორი სხვადასხვა პოემა - „უმანკოების სიმღერები“ და „გამოცდილების სიმღერები“ ასახავს სულის ორ საპირისპირო მდგომარეობას სემანტიკურად და ლექსიკურად მეტწილად მსგავსი ენით. ასევე კორპუსის საშუალებით ორი სხვადასხვა ავტორის ნაწარმოებების შედარებითმა ანალიზმა აჩვენა, რომ მაჩადო დე ასისის „დონ კასმუროს“ ენა ლექსიკური სტრუქტურის თვალსაზრისით რთულია, დენ ბრაუნის „დავინჩის კოდის“ ენა კი - პირიქით.

ყველა კონკრეტული კვლევის ავტორები მიაწოდებენ ან პირდაპირ აღნიშნავენ, რომ კორპუსის ლინგვისტიკა მხოლოდ დამხარე, შემავსებელი მეთოდია და იგი ვერ ჩაანაცვლებს ლიტერატურათმცოდნეობას, თუმცა მას შეუძლია უზარმაზარი რუტინული, მექანიკური სამუშაო შეასრულოს სწრაფად და ზუსტად, ასევე, მას შეუძლია დაგვეხმაროს ტრადიციული მეთოდებით კვლევის შედეგების გადავამოწმებაში, ასე რომ, მის გამოყენებას ლიტერატურათმცოდნეობაში დიდი მომავალი აქვს.

ლაპარაკის აღმნიშვნელი ლექსიკა ქართულში

ქართულში ლაპარაკის (საუბარი (საუბნარი), უბნობა) აღმნიშვნელი ლექსიკა მეტად მრავალფეროვანია. სალიტერატურო ენასა და დიალექტებში შეიძლება გამოვყოთ მისი რამდენიმე სემანტიკური ჯგუფი:

1. ხმამაღალი ლაპარაკი
1. 1. ხმამაღალი, უსიამოვნო ლაპარაკი: **ჭაჭყანი**;
1. 2. ხმამაღალი, წვრილი ხმით საუბარი: **ჭყვიტინი; ჭყვილი, ჭყლოპინი, წრიპინი** (ქეგლ);
წიკვინი;
1. 3. ხმამაღალი, ბოხი ხმით ლაპარაკი: **როხროხი; რახრახი, ბაგბაგი, დოგდოგი**;
1. 4. უაზრო, ხმამაღალი საუბარი: **ლიგლიგი, ლიკლიკი, ღრიალი, ბარდღალი**.
2. ხმადაბალი ლაპარაკი: **ჩიფჩიფი, ბუტბუტი, ჩუქჩუქი; კურკური**;
3. უკმაყოფილო, გაურკვეველი ლაპარაკი: **ჩივილი, წუწუნი, ჯიჯღინი, ჯიყჯიყი, ჯუჯღინი, ჭუჭყინი, დუდღინი, ბუზღინი; ბურდღული**;
4. ულაზათო, გაურკვეველი, არასასიამოვნო ლაპარაკი: **ღლაბუცი, ბღლაბუნი; ჯიჯგინი (საბა)**;
5. სასიამოვნო საუბარი: **მასლაათი, ბასი, მუსაიფი**;
6. ბავშვის ლაპარაკი: **ტიკტიკი, ტიტინი**;
7. უადგილო, დაუკვირვებელი, უაზრო **ხოხონიკა (ძგ. საუბ); ყრანტალი, რომვა; ბოდვა; ბოდიალი, ბლადუნი, ტლიკინი, ტიტყინი, რომვა, როხვა**;
8. უთავბოლო ლაპარაკი: **ლაქლაქი, როყროყი, ყრანტალი, ჭარტალი, ლაზღანდარობა (შდრ. შარაბუტა- უთავბოლო მოლაპარაკე)**.

მუჰაჯირთა მეტყველებაში უაზრო, უსაგნო ლაპარაკს გადმოიცემა შემდეგი ფრაზეოლოგიზმებით: **წინ-უკან ლაპარიკობს, კაჭა-კუჭაია ლაპარაკობს, ლაპარაკში კატა დაამტრია (თ.ქ.) ჯიხრიკი დაამტრია (ინ) ჭვავის ჭიბონი და თივნის დავლი (სტ); ძემ გადმეირა (მაჭ).**

კატა დაამტრია – დაუფიქრებელი, მოუზომავი ლაპარაკით ვიღაცას აწყენინა ან საიდუმლოება გასცა, ინეგოლში იტყვიან, ლაპარაკში ჯიხრიკი დაამტრიაო. საბასთან ჯიხმაკური კაცი განმარტობულია, როგორც „კაცი, ყოვლის გზით გაუწყობელი“. (რ)ძემ გადმეირა – ნიშნავს, რომ მოლაპარაკეს ამ ამბისა არაფერი გაეგება, ანუ, როგორც იტყვიან, „ხებერი არ აქ“ (ძემ გადმეირა, ნენეს ხებერი არ გაეგება, ანი როგორც იტყვიან, „ხებერი არ აქ“ (ხებერი -არაბ. ამბავი] (მაჭ).

ლაპარაკის აღმნიშვნელი ლექსიკური ერთეულებში შედის ცხოველთა ხმიანობის აღმნიშვნელი სიტყვებიც: **ჭყვიტინი (გოჭის); ჭყვილი (ჩიტის ბარტყის, მერცხლის), ჭყლოპინი...**

რამდენიმე ლექსემა პოლისემიურია: **ბოდიალი// ბოჭიალი** ნიშნავს ნელა სიარულსაც და უსაგნო ლაპარაკსაც.

- ბლაცყინი** 1. უაზროდ სიარული; 2. უაზროდ ლაპარაკი; 3. ღონივრად, მაგრამ უაზროდ ცემა;
- ბლადუნი** 1. უძალოდ სიარული, 2. უგზოუკვლოდ სიარული, გზაარეული, ზანტი სიარული
3. უაზრო რომვა.

კალამბური/ზმა ლინგვისტიკაში განმარტებულია, როგორც იმპროვიზაციის, კრეატიული შემოქმედების საშუალება, რომლისთვისაც დამახასიათებელია პროცესუალობა, იმპროვიზაცია, გარკვეული ეფექტის შექმნა. ისინი შემოქმედებას ახდენენ მსმენელზე/მკითხველზე, რაც უმეტესწილად ირიბად ხორციელდება. კერძოდ, ეს ხდება ენის გამოყენების განსაკუთრებული ნიუანსების ხარჯზე, რომლებიც ქმნიან ერთგვარი იმპლიციტური აზრის ეფექტს მინიშნებებისა თუ ალუზიების ფორმით.

წარმოდგენილ სტატიაში კალამბური განხილულია, როგორც კრეატიული ფენომენი, თუ როგორ შეიძლება იმპლიციტური მნიშვნელობით გამოვხატოთ აზრი ისე, რომ არ იყოს უხეში და თვალშისაცემი მსმენელისა თუ მკითხველისთვის. შესაბამისად, ავტორები ხშირად მიმართავენ კალამბურს ორაზროვანი, ხატოვანი ეფექტის მისაღწევად, ტაბუდადებული თემების გამოსაამჟვარავებლად, სხვადასხვა პოლიტიკური წრეების გაქილიკების მიზნით და სხვ.

თამარ ცხადაძე (თბილისი)

ფაქტების და ღირებულებების დიხოტომია და ღირებულებების როლი ცოდნის წარმოების პროცესში

მოხსენება ეხება ცოდნისა და მეცნიერების იმ კლასიკური გაგების კრიტიკას, რომლის მიხედვითაც მეცნიერული ობიექტურობისა და მიუკერძოებლობის მოთხოვნები გულისხმობს, რომ კვლევის პროცესი და კვლევის შედეგები ღირებულებითი ორიენტაციის მიმართ ნეიტრალური უნდა იყოს. ეს კონცეფცია ძირეულად გადაისინჯა მეოცე საუკუნის მეორე ნახევრიდან ერთმანეთისგან ძალიან განსხვავებული ინტელექტუალური ტრადიციების ფარგლებში. მეცნიერების პოსტპოზიტივისტურ ფილოსოფიაში მეცნიერების პოზიტივიტური მოდელების კრიტიკამ, მეცნიერების ფემინისტურმა კრიტიკამ, სოციალური მეცნიერების კრიტიკულმა თეორიამ და ა. შ. სხვადასხვა ასპექტით დააყენა ეჭვქვეშ ცოდნის ღირებულებითი ნეიტრალურობის დოგმა. თუმცა ის საკითხი, თუ ზუსტად რა აზრით და რა სახით მონაწილეობს ღირებულებითი ორიენტაცია მეცნიერულ პროცესში, დღემდე აქტიური დებატების საგანია. მოხსენების ერთი ნაწილი დაეთმოა ცოდნის ღირებულებითი ნეიტრალურობის დოგმის წინააღმდეგ არსებული კრიტიკული არგუმენტების რეკონსტრუქციას და ანალიზს; მეორე ნაწილში წარმოდგენილი იქნება ცოდნისა და ღირებულებათა ურთიერთქმედების რამდენიმე ასპექტის ანალიზი; აგრეთვე, განხილული იქნება ამ ანალიზის შედეგები მეცნიერებათა (განსაკუთრებით, ჰუმანიტარულ და სოციალურ მეცნიერებათა) თანამედროვე დაყოფისთვის დისციპლინებად.

ირაკლი ცხვედიანი (ქუთაისი)

ჯონ დოს პასოსის მანჰეტენ ტრანსფერი როგორც ურბანული რომანი

მოხსენების მიზანია, წარმოაჩინოს ნიუ იორკის ფიქციონალური ხატის თავისებურებები ჯონ დოს პასოსის ექსპერიმენტულ ნარატივში. მასში განხილული იქნება ამერიკის კულტურული რეპრეზენტაციის გზები და საშუალებები „მანჰეტენ ტრანსფერში“ (1925); დოს პასოსის წარმოსახვითი ნიუ იორკი გააზრებული იქნება როგორც ერთგვარი ურბანული ისტორიულ-კულტურული პალიმფსესტი, რომელიც ამერიკის კულტურულ იდენტობას აყალიბებს.

ასევე შევეცდები გავანალიზო დოს პასოსის ურბანული ხედვა და პოეტიკა, ის ნოვატორული სამწერლო ტექნიკა, რომელსაც მწერალი მიმართავს ნიუ იორკის წარმოსახვითი ხატის

შესაქმნელად და მე-20 საუკუნის პირველი ათწლეულების ამერიკული კულტურის სიმდიდრისა და მრავალფეროვნების დასახატად. მოხსენებაში ასევე ნაჩვენებია იქნება, თუ როგორ განსაზღვრავს პერსონაჟების ცნობიერებას ურბანული სივრცე.

სესილი ძებნიაური (თბილისი)

„ესთეტიკურის“ ტრანსფორმაცია ინფორმაციულ ეპოქაში (ტრანსესთეტიკა)

თანამედროვე «დესაკრალიზებულ» სააზროვნო სივრცეში, როდესაც აღარ არსებობს მკვეთრი გამმიჯნავი ხაზები და ბინალური ოპოზიციები, ესთეტიკური რეალობა სრულიად განსხვავებულ, უნივერსალურ რეალობად წარმოგვიდგება, ხოლო ის უმთავრესი ნიშანი, რომლითაც დღევანდელი სამყარო ახდენს ჩვენს წინაშე პრეზენტაციას - მისი საყოველთაო ესთეტიზაციაა.

თითოეული ჩვენთაგანის პასუხისმგებლობა თანამედროვეების წინაშე არის პასუხები კითხვებზე: როგორ შევდგათ ფეხი არა მხოლოდ ქრონოლოგიურად, არამედ რეალურად XXI საუკუნეში, რომლის კონტურებიც მოიხაზა, როგორც ფაქტიურად რეალობის, ისტორიულობის, დროულობის «დასასრული». რა გველოდება ამ «დასასრულის» მიღმა? შესძლებს თუ არა შემეცნებელი სუბიექტი თავისი თავი განახორციელოს ახალი ანთროპოლოგიის ეპოქაში?

პარადიგმათა მუდმივი ცვლის პროცესი ერთგვარად ჰქმნის ყველაფრის დასრულებულობის ილუზიას, რომელსაც ყველაზე მნიშვნელოვნად სამყაროს ესთეტიკური განაზრება არღვევს და «შფოთი» შეაქვს მასში.

«პოსტკულტურული» ეპოქის «ტრანს» განსაზღვრულობებს შორის (ტრანსპოლიტიკური, ტრანსესთეტიკური, ტრანსრელიგიური, ტრანსმეცნიერული, ტრანსპერსონალური, ტრანსეთიკური, ტრანსსექსუალური) ყველაზე უნივერსალური «ტრანსესთეტიკური» დიმენსიაა, რომელიც, ერთი მხრივ, მოიცავს ყველა დანარჩენ განზომილებას, ხოლო, მეორე მხრივ, თავისი საკუთარი თვითმყოფადი პრეისტორია და ტრანსფორმაციული რეგისტრი გააჩნია;

პოსტმოდერნისტული ესთეტიკის ტრანსშინაარსობრივი ბუნება საშუალებას გვაძლევს ვიმყოფებოდეთ მხოლოდ ამბივალენტური ესთეტიკური ღირებულებების სივრცეში, რომელნიც, თავისმხრივ, მაინც ინახავენ მესხიერებაში მოგონებას, ცოდნას, გამოცდილებასა და ემოციას წარსული კულტურის თაობაზე. ამბივალენტურ სივრცეში მომწყვდეული და კონსერვირებული ეს მოგონებანი ყოველთვის ინარჩუნებენ შესაძლებლობას, რომ ყველა «პოსტ» ეტაპის ამოწურვის შემდგომ, ისევ რეალურ, ცოცხალ ესთეტიკურ განცდად ტრანსფორმირდნენ. დღეისათვის ეს პროცესი უკვე შესამჩნევი ხდება და აშკარად «რეალობასთან დაბრუნების» - ახალი ესთეტიკური პარადიგმის ფორმირებაზე მიგვანიშნებს.

ნინო ძნელაძე (ბათუმი)

გრაფიტოები ფიჭვნარის ძვ. წ. V-IV სს სამაროვნიდან

გრაფიტო ბერძნული მოვლენაა, შესაბამისად, ფიჭვნარის გრაფიტოების უდიდესი ნაწილი შესრულებულია ბერძნული ასოებით და დატანილია შავლაკიან ატიკურ კერამიკაზე. ძირითადად ეს სამარილეები, კილიკები, სკიფოსები, კანთაროსებია. გვხვდება გრაფიტოები ქიოსურ, ჰერაკლეურ და თაზოსურ ამფორებზე, თაზოსურ ლეკითოსებზე. გამოსაკლისს წარმოადგენს ელინისტური ხანის სამაროვანზე აღმოჩენილი წარწერები, რომლებიც თავისი კონფიგურაციით ძალიან წააგავს ბერძნულს, შედგება ერთი ასოსაგან, დატანილია ადგილობრივ კერამიკულ ნაწარმზე და, ბერძნული გრაფიტოსაგან განსხვავებით, გამოწვამდეა ნედლ თიხაზე ამოკაწრული. ფიჭვნარის ეპიგრაფიკული მასალისათვის დამახასიათებელია

მოკლე, ძირითადად, ერთი ან ორი სიმბოლოსაგან შემდგარი წარწერები, მონოგრამები, ლიგატურები. რა თქმა უნდა, წარმოდგენილია სახელების სრული ფორმებიც. ფიჭვნარის სამაროვნებიდან გრაფიტოების რაოდენობის მხრივ ლომის წილი, ბუნებრივია, ძვ. წ. V-IV სს ბერძნულ სამაროვანზე მოდის, მაგრამ კლასიკური ხანის კოლხურ და ელინისტური ხანის სამაროვნებზეც მოიყარა თავი, მართალია, მცირე რაოდენობის, მაგრამ შინაარსიანმა წარწერებმა.

ნინო ჭალაგანიძე (თბილისი)

**ბავშვთა საკითხების გაშუქება თანამედროვე ქართულ მედიაში
(საკვლევი პერიოდი: 2014 წლის იანვარი-ივნისი)**

ჟურნალისტს მეტაფორულად მეოთხე ხელისუფლების წარმომადგენელს, საგუშაგოზე მდგომ „მოდარაჯე ძაღლს“ უწოდებენ. ყველა ეს დეფინიცია ადამიანის უფლებათა დაცვას უკავშირდება. სწორედ ადამიანი, მოქალაქეა ის ამოსავალი წერტილი, რომლის საკეთილდღეოდ იღწვიან ჟურნალისტები. ისინი საზოგადოების თვალის, ყურისა და ხმის როლს ასრულებენ, საზოგადოების ყურადღებას ამახვილებენ ძალაუფლების ბოროტად გამოყენებისა და ადამიანის უფლებათა დარღვევის ფაქტებზე და ხშირად, ამის გამო, თავს საფრთხეში იციდებენ. თავიანთი პროფესიის წყალობით, ჟურნალისტებს შეუძლიათ მოუწოდონ მთავრობებსა და საზოგადოებრივ ორგანიზაციებს, გაატარონ ხალხის ცხოვრების გაუმჯობესებისაკენ მიმართული რეფორმები.

წარმოდგენილი ნაშრომი ჩვენი საზოგადოების ყველაზე მოწყვლადი და სენსიტიური წევრების - ბავშვებთან დაკავშირებული საკითხების გაშუქებას ეხება. ჩვენი მიზანია თანამედროვე ქართულ მედიაში ბავშვთა საკითხების პროფესიული გაშუქების შესწავლა; გაშუქებული მასალების ბავშვთა აღიარებულ უფლებებთან, ეთიკურ ნორმებთან, პროფესიულ სტანდარტებთან შესაბამისობის დადგენა და ანალიზი.

კვლევის ობიექტი ექვსთვიანი პერიოდის მანძილზე გამოქვეყნებული/ეთერში გადაცემული ყველა ის მასალაა, რომელიც ბავშვების მდგომარეობას შეეხება და, თავისი შინაარსით, ეწინააღმდეგება ან პირიქით, ეთანხმება და იცავს არსებულ პროფესიულ სტანდარტს. შედეგად კი გამოვლენილია ის ტენდენცია, რომელიც ჩვენს მედიას მითითებული თვეების მანძილზე ახასიათებდა. მონიტორინგი მოიცავს კვლევის როგორც რაოდენობრივ, ისე თვისებრივ მახასიათებლებს.

ჩვენ მიერ საკვლევად შერჩეული თემის აქტუალობა კი მისივე პრობლემურობითაა განპირობებული.

გიორგი ჭეიშვილი (თბილისი)

**ართვინელი მიგრანტები ბათუმში:
ახალი ეკონომიკური ელიტის კონსტრუირება?**

ნაშრომში გაანალიზებული იქნება ეკონომიკურ-პოლიტიკური ტრანსფორმაციის პირობებში ბათუმში გაჩენილი ახალი ფენის - ართვინელ მიგრანტთა ყოფითი რეალიები და მათი დატვირთვა ურბანულ სივრცეში.

მარიამ ჭინჭარაული (თბილისი)

**მასმედიისა და მუსიკალური კულტურის ურთიერთობა
(მასობრივი და ელიტარული მუსიკალური კულტურების მაგალითზე)**

მოხსენებაში განხილულია მასობრივი და ელიტარული მუსიკალური კულტურების ურთიერთობა მე-20 და 21-ე საუკუნეების მიჯნაზე გლობალური მედიაკულტურის და მასმედიის

განვითარების პირობებში. როგორც ცნობილია, მედიაკულტურას მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს მე-20 საუკუნის ხელოვნებაში. იგი წარმოადგენს ინფორმაციის გავრცელებისა და გადაცემის უმთავრეს საშუალებას, რომელიც პოსტმოდერნისტულ ეპოქაში კიდევ უფრო ძლიერდება და ფართო მასშტაბებს იძენს. შესაბამისად, თანამედროვე მუსიკალური კულტურაც მხატვრული შემოქმედების ერთ-ერთ მედიატივირებულ სფეროს წარმოადგენს. მუსიკა მოიცავს ინდივიდის ცხოვრების ყველა სფეროს, რადგან მუსიკალური ნაწარმოები მუდმივად ისმის რადიოს, ტელევიზიის, ინტერნეტისა და სხვადასხვა ელექტრონული საშუალებებით. თანამედროვე კულტურის მედიურობა, მუსიკის ტექნიზაცია, სხვადასხვა წარმოშობის მუსიკალური ტექსტების რთული ურთიერთქმედება კი მუსიკას მრავალენობრიობას ანიჭებს.

სწორედ ამ გარემოებებზე დაყრდნობით არის გაანალიზებული ჩვენს მოხსენებაში მასობრივი და ელიტარული კულტურების ურთიერთობა. მასობრივ მუსიკაში ვგულისხმობთ იმ მუსიკას, რომელიც საზოგადოებისთვის ფართოდ არის ცნობილი და პოპულარულია, ხოლო ელიტარულში კი კლასიკურ, აკადემიურ მუსიკას.

პოსტინდუსტრიული საზოგადოება, მედია და კომპიუტერული ტექნოლოგიები თანამედროვე მუსიკალურ კულტურაში კიდევ ერთ მნიშვნელოვან საკითხს წარმოშობს, კერძოდ, შემსრულებლისა და მსმენელის ურთიერთკავშირს, რომლებიც ინფორმაციული საზოგადოებისა და გლობალური მედიაკულტურის განვითარების შედეგად ახალ მახასიათებლებს იძენს.

ამგვარად, თანამედროვე მუსიკალური კულტურა წარმოადგენს გლობალურ ინფორმაციულ პოლისტრუქტურულ სისტემას, რაც მოიცავს მუსიკალური შემოქმედების სხვადასხვა ლოკალურ, ინფორმაციულ, ისტორიულ და სოციალურ კულტურულ შრეებს და სფეროებს, და ასევე, მუსიკალური ინფორმაციის გადაცემისა და აღქმის კულტურას.

ლიანა ჭყონია, ცირა ჭყონია (ბათუმი)

იურიდიული ტერმინების ენებში დამკვიდრების პრაგმატიკული და სემანტიკური თავისებურებანი

სოციუმი არის ენის მატარებელი ორგანიზმი და შესაბამისად ენა ხასიათდება იმ ნიშან-თვისებებით, რაც დამახასიათებელია სოციუმისათვის. სოციუმი და ენა ურთიერთობისას ერთმანეთს ურთიერთთავისებურებებით ტვირთავენ. ასეთი ურთიერთკავშირი და ზეგავლენა ამ ორ საგანს შორის საკმაოდ მჭიდროა და მათი ერთმანეთის დამოუკიდებლად წარმოდგენა შეუძლებელია, რადგან თუ ადამიანები ერთმანეთისათვის გასაგებ ენაზე არ საუბრობენ, ისინი ვერასოდეს შექმნიან ისეთ გაერთიანებას, რომელსაც სოციუმი წარმოადგენს.

სოციუმში გაერთიანებული ადამიანებისათვის ენა არის ის საშუალება, რომლის მეშვეობითაც ისინი ახდენენ მიმდინარე მოვლენებისა და გარესამყაროს აღქმას და მის გამოხატვას, ამდენად ყოველი საზოგადოების ენაში აირეკლება ის განსაკუთრებული შტრიხები და ტენდენციები, რომელიც მთლიანად სოციუმისათვის არის დამახასიათებელი. ენაში აისახება საზოგადოების განვითარების კონკრეტულ ეტაპზე არსებული კულტურული, ტექნიკური მეცნიერული თუ სხვა სახის განვითარების დონე და ამ საზოგადოებისათვის დამახასიათებელი ტრადიციები, შეხედულებები, მენტალიტეტი, ისტორია, გამოცდილება და ზოგადად ცხოვრების წესი.

უაღრესად საინტერესო სურათს გვაძლევს იურიდიული ტერმინების სახესხვაობა სხვადასხვა ენაში. თვით ტერმინი „სამართალი“ ინგლისურად გადაითარგმნება როგორც „Law“, რუსულად - „Право“, თურქულად - „Hukuk“.

სწორედ ენის შინაარსობრივ ნაწილში ჩანს მოცემული ეთნოსის სამყაროს სურათი, რომელიც ხდება ყველა კულტურული სტერეოტიპის ფუნდამენტი. მისი ანალიზი გვეხმარება

გავიგოთ, რითი განსხვავდებიან ნაციონალური კულტურები და რითი ავსებენ ისინი ერთმანეთს მსოფლიო კულტურის დონეზე.

ნოდარ ჭყონია, ცირა ჭყონია, ლიანა ჭყონია (ბათუმი)

**რედუპლიკაცია, როგორც სიტყვაწარმოების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ხერხი
ქართულსა და სხვა ენებში**

I. სხვადასხვა ტიპის ენებში არსებობს გრამატიკული ფორმების საერთო გამომხატველი ხერხები, რომლებსაც იყენებს როგორც უფრო განვითარებული ენები, ასევე უფრო ნაკლებად განვითარებული ენებიც. სიტყვაწარმოების ასეთ ერთ-ერთ ხერხად ითვლება სიტყვათა რედუპლიკაცია.

II. თანამედროვე ქართულ ენაში რედუპლიკაცია სიტყვაწარმოების უმნიშვნელოვანესი ხერხია. რედუპლიკაციური სიტყვები მეტ-ნაკლებად გვხვდება სხვა ენებშიც, მაგრამ ისინი პერიფერიულ ლექსიკას განეკუთვნებიან (გ. ნებიერიძე). ქართულ და სხვა ენებში რედუპლიკაციური სიტყვების სტრუქტურული და ორთოგრაფიული გამოსახულება მეტწილად განსხვავდება ერთმანეთისაგან.

III. ქართულ ენაში, სხვა ენებთან განსხვავებით, ანბანის ყველა ასოზე ფიქსირდება რედუპლიკაციურ სიტყვათა უამრავი ფორმა. მოგვყავს ყოველ ასოზე თითო-თითო მაგალითი: ასავალ-დასავალი, ბარბაცი, გლიჯინ-გლიჯინით, დროდადრო, ერთადერთი, თავთავი, იწილო-ბიწილო, კამკამა, მითქმა-მოთქმა, ლაწლაწი, ნაბიჯ-ნაბიჯ, ორ-ორი, პანტაპუნტა, ჟივჟივი, რაკრაკი, სველ-სველი, ტიკტიკი, უფრო და უფრო, ფახაფუხი, ქათქათა, ღაჟღაჟა, ყაყანი, შარა-შარა, ჩუმჩუმა, ცანცარი, ძაგძაგი, წამწამი, ჭაჭა, ხარხარი, ჯაყჯაყი, ჰაი-ჰაი.

IV. რედუპლიკაციის მაგალითები გვაქვს რუსულ (mama „დედა“, „მამა“, „დედაკაცი“, „აბდაუბდა“, „სუსხური“ (ზღვის იხვი), друг друга „ერთმანეთი“, ей-бой „დმერთმანი“, - „ძლივძლივობით“ და სხვ.), თურქულ (tik tik „ტიკ! ტიკ!“, civciv „წიწილა“, ark ark „კაკაკუკი“, dilik dilik didiklemek „დაჩეჩილი“ (სელი, კანაფი, მატყელი) და სხვ.) ინგლისურ (blah-blah „სისულელის ლაპარაკი“, ping-pong „პინგ-პონგი“, bye-bye „ნახვამდის“, hanky-panky „სიცრუე, თაღლითობა“, hush-hush „ფარული, საიდუმლო“) და სხვა ენებში.

ხათუნა ხაბაძე (ბათუმი)

**ინგლისურ და ქართულ კულტურებში ხშირად გამოყენებული მეტაფორების
ლინგო-კულტურული კოდი**

ნაშრომში განხილულია ლინგოკულტურული კოდი მეტაფორებისა, რომლებიც ხშირად გამოიყენება როგორც ქართულ, ასევე ინგლისურ კულტურაში. ცნება „კულტურული კოდი“ უკვე ფართოდ გამოიყენება მას შემდეგ, რაც გააქტიურდა ლინგოკულტუროლოგიის საკითხი. მსგავსი, მაგრამ არაიდენტური ცნებებია შემეცნებითი მეტაფორა, როგორც აზროვნება (Lakoff, Johnson, 1990 და ა.შ.), კვაზი-სტერეოტიპი - როგორც იდეა, სტატუსის მქონე ეროვნული კულტურული ეტალონი; სიმბოლო, როგორც კონკრეტული მითოლოგიური ცოდნა ლინგოკულტურულ საზოგადოებაში.

ცნება „კულტურული კოდი“, აღწერს რა სამყაროს სურათის დიდ ფრაგმენტს, უფრო და უფრო მიმზიდველი ხდება. აქედან გამომდინარე, ნაშრომში მოცემულია საინტერესო მაგალითები ლინგოკულტურული კოდის ცნების შემდგომი კვლევისათვის ინგლისურ და ქართულ კულტურებში მეტაფორულ აზროვნებასთან მიმართებაში.

**რეგიონალური და ეროვნული პრეცედენტების ფუნქციონირება
ქართულ კულტურულ სივრცეში**

პრეცედენტული ფენომენი ერის კოლექტიური მეხსიერების ერთ-ერთი საინტერესო მარკერია. ტექნიკის განვითარებამ გამოიწვია დიდი რაოდენობით ინფორმაციის მოწოდება, მაგრამ ამ ინფორმაციით დასაინტერესებლად და უკეთესი ეფექტისათვის აუცილებელია ეძიო შესაბამისი ენობრივი ხერხი, რათა უფრო ლაკონურად, ნათლად, სწრაფად და ემოციურად იყოს მიწოდებული მკითხველისათვის. ამიტომ პუბლიცისტიკას ახასიათებს ინტერტექსტუალობა, ერთ-ერთ ვარიანტი კი პრეცედენტული ფენომენების გამოყენებაა. პრეცედენტული ფენომენი დღესდღეობით არის არა მარტო კულტურის გააზრება, არამედ ობიექტივაცია ახალის კულტურაში. დღეის მდგომარეობით, პრეცედენტი - ეს არის კონკრეტულ-ისტორიული, ინდივიდუალური მოვლენა, მიღებული მოცემულ კულტურაში და იძლევა საშუალებას ტრადიციის ჩამოყალიბებისა. პრეცედენტული ფენომენი განიხილება, როგორც კულტურის უწყვეტობის ხერხი, გაქდერება ძველზე დაყრდნობით, ტრანსფორმირება ერთხელ აპრობირებული მაგალითის აწმყოსა და მომავალში.

პრეცედენტული ფენომენის წყარო შეიძლება დაკავშირებული იყოს ხალხურ-იუმორისტულ ჟანრთან, ფოლკლორთან, მხატვრულ ლიტერატურასთან, ისტორიულ მოვლენებთან.

პრეცედენტული ფენომენი რთულია სათარგმნელად, რადგან, პირველი, იმპირიული ინფორმაციის დიდ რაოდენობას შეიცავს, და მეორე, სხვადასხვა კულტურებში შექმნილი მათ მიერ მნიშვნელობა შეიძლება იყოს განსხვავებული ერთმანეთისგან და რომელიც მოითხოვს შესაბამის პრაგმატულ ადაპტაციას თარგმნის ტექსტის.

ბოლოს კი უნდა აღინიშნოს, რომ პრეცედენტული ფენომენი – კულტურული მოვლენაა, რომელიც შედის სოციუმის კულტურული მეხსიერების ფონდში, ეს არის თავისებური „კულტურული ხიდი“ ერის მეხსიერებისა წარსულსა და მომავალს შორის.

თამთა ხალვაში (დანია,კოპენჰაგენი)

კოსმოპოლიტური ბათუმის ძიებაში

მას შემდეგ, რაც 1878 წელს აჭარა საქართველოს შემოუერთდა, ბათუმში უამრავმა ეთნიკურმა ჯგუფმა მოიყარა თავი, რაც იმდროინდელი მოგზაურების, დიპლომატების თუ ისტორიკოსების აღწერებშიც აისახა. ამიტომ რუსეთის იმპერიის დროს ბათუმი ხშირად მოიხსენიებოდა, როგორც კოსმოპოლიტური ქალაქი, სადაც სომხების გვერდით ცხოვრობდნენ ებრაელები, ბერძნები, რუსები, ქურთები და სხვა ეროვნების წარმომადგენლები. კომუნისტური მმართველობის დამყარების შემდეგ ბათუმს ინტერნაციონალისტური ქალაქის სახელი მიენიჭა, რაც სოციალისტური ინტერნაციონალიზმის პოლიტიკის ნაწილი იყო და რუსეთის იმპერიის კოსმოპოლიტურ წარმოსახვებს ეწინააღმდეგებოდა. პოსტსაბჭოთა საქართველოს ბათუმში ფეხი მოიკიდა ტოლერანტობის დასავლურმა იდეამ, რომელიც შეერწყა ადგილობრივ წარმოდგენებს იმის შესახებ, რომ „ქართველი ერი ყოველთვის ტოლერანტი იყო“ და საუკუნეების განმავლობაში მშვიდობიანად და კეთილგანწყობით ცხოვრობდა განსხვავებულის გვერდით. მიუხედავად კოსმოპოლიტური, ინტერნაციონალური თუ ტოლერანტული რიტორიკისა, ბათუმი არის ქალაქი, სადაც 1878-79 წლებში ასიათასობით აჭარელი მუსლიმი თურქეთში გადასახლდა, რაც იმის აღმნიშვნელი იყო, რომ მათი ადგილი ქრისტიანულ რუსულ იმპერიაში ვერ მოიძებნა. მუსლიმი აჭარელების მიმართ სკეპტიკური დამოკიდებულება არც საბჭოთა კავშირის დროს შეწყვეტილა, რაც იმაშიც გამოიხატა, რომ 50-იან წლებამდე ბათუმში

ადმინისტრაციულ თანამდებობებს ძირითადად არააჭარელი წარმოშობის ქართველები იკავებდნენ. პოსტოციფალისტურ ბათუმში ყოველდღიურად შეხვედებით ანტითურქულ და ანტიმუსლიმურ რიტორიკას, რომელიც მიმართულია როგორც ადგილობრივი მუსლიმი აჭარლების, ასევე ახლად ჩამოსული თურქების მიმართ. ეს ყველაფერი ერთად აღებული კითხვის ნიშნის ქვეშ აყენებს ბათუმის, როგორც კოსმოპოლიტური, ინტერნაციონალური და თუნდაც ტოლერანტული ქალაქის იდეას და მასთან ერთად, საქართველოს, როგორც ევროპული ოჯახის წევრობის საკითხსაც.

ლევან ხალვაში (ბათუმი)

იმპერატივი ცხოვრებასა და გრამატიკაში

იმპერატივი ადამიანთა თანამდევნი მოვლენაა. ადამიანი იმპერატიულია როგორც სხვებთან, ისე საკუთარ თავთანაც მიმართებაში. საზოგადოებისთვის მარადი ძალაუფლების საკითხი წყდება მხოლოდ იმპერატიულად. იმპერატივი იმდენი წლისაა, რამდენიც არსებობს საზოგადოება და მეტიც, ბიბლიის თანახმად, იმპერატივი წინ უსწრებს ადამიანსა და სამყაროს. სხვა საკითხია იმპერატივის მეცნიერული გააზრება. იმპერატივის პრობლემა მეცნიერებაში შექმნა ორი ადამიანის, არისტოტელესა და კანტის, ინტელექტუალურმა იმპერატივებმა, მათგან არც ერთს არ აინტერესებდა იმპერატივი. არისტოტელე იკვლევდა აზროვნების ფორმებს, კანტი - ზნეობას, შედეგად კი გრამატიკამ მიიღო მითი იმპერატივის შესახებ.

არსებობს გასაოცარი დისპროპორცია ადამიანთა ცხოვრებაში იმპერატივის როლსა და მის ლინგვისტურ აღწერას შორის. კითხვაზე, რა იქნებოდა, კაცობრიობას რომ არ სცოდნოდა იმპერატივი, სოციოლოგები და ფილოსოფოსები ერთხმად პასუხობენ: იმპერატივის გარეშე არ იქნებოდა კაცობრიობა, რადგან იმპერატივის გარეშე შეუძლებელია სოციალური ცხოვრების რაიმე ფორმა. ყოველი სოციალური ინსტიტუცია იერარქიულია აგებულებით, ხოლო იერარქიას ქმნის იმპერატივი. ტაბუს, მცნების, წეს-ჩვეულების, კანონის, ნორმის სახით იმპერატივი იცავს ადამიანებს სოციალური ქაოსისა და პიროვნული დაცემისაგან.

ი. კანტის სიტყვები: „ყველა ადამიანი მიისწრაფვის ბედნიერებისკენ“ (И. Кант, соч. в 6 т., т. 4, ч. 1, Мысль, М., 1965, с. 415), ხოლო „ბედნიერება არის ადამიანის ისეთი მდგომარეობა სამყაროში, როდესაც ყველაფერი წარიმართება მისი ნებისა და სურვილის თანახმად“ (იქვე, с. 457) კარგად ასაბუთებენ იმპერატივის საჭიროებას ადამიანთა პრაქტიკული ცხოვრებისათვის. ადამიანი იმპერატიულია იმიტომ, რომ მიისწრაფვის ბედნიერებისკენ. ამიტომაც განსაზღვრა იმპერატივმა კაცობრიობის პოლიტიკური ისტორია. მხოლოდ 170 მშვიდობიანი წელი კაცობრიობის ფიქსირებული ისტორიის 3500 წლიდან გვამლევს საფუძველს დავასკვნათ: იმპერატივი აირჩიეს ადამიანებმა გზად ბედნიერებისკენ და ამით მისცეს საბაზი ფრ. ნიცშეს - ადამიანური ბუნების მთავარ თვისებად დაესახელებინა სწრაფვა ძალაუფლებისკენ (Фр. Ницше, Сборник, Ми., Поппури, 1998, с. 484). ძალაუფლება კი ვერ აღსრულდება იმპერატივის გარეშე.

მერაბ ხალვაში, ლაშა ასლანიშვილი (ბათუმი)

ფლავიუს არიანე და აფსაროსის რომაული გარნიზონები

აღმოსავლეთ შავიზღვისპირეთში განლაგებული რომაელთა სამხედრო ბანაკები, მათ შორის აფსაროსი, იმპერატორ ადრიანეს დავალებით, ახ.წ. 134 წელს მოინახულა კაპადოკიის პროვინციის მმართველმა ფლავიუს არიანემ. იმპერატორ ადრიანესადმი გაგზავნილ მოხსენებით ბარათში –

„Periplus“-ში არიან აფსაროსთან დაკავშირებით წერს: „...აფსაროსში დგას ხუთი კოჰორტი. აქ ხელფასი დაურიგე ჯარისკაცებს...“ წერილში მოხსენებული კოჰორტების ხასიათმა და მათი აქ დისლოცირების მიზანმა მეცნიერთა შორის აზრთა სხვადასხვაობა გამოიწვია. ნაწილი მიიჩნევს, რომ არიან წერილში ნახსენები 5 კოჰორტა ლეგიონალური კოჰორტებია, ხოლო სხვათა მოსაზრებით აფსაროსის გარნიზონები დაკომპლექტებული იყო არა ლეგიონებით, არამედ დამხმარე კოჰორტებით.

აფსაროსის რომაული გარნიზონების ხასიათის კვლევისათვის, სტატიაში დეტალურადაა განხილული წერილობითი, ეპიგრაფიკული და გონიო-აფსაროსში არქეოლოგიური გათხრებით მოპოვებული უახლესი ნივთიერი მასალა (დამდიანი აგურები, წყალგაყვანილობის მილები, ბრინჯაოს წარწერიანი ჭრაქი), რომელთა ურთიერთშეჯერებით დგინდება, რომ ახ. წ. II საუკუნეში, კერძოდ, ფლავიუს არიანეს საინსპექციო მოგზაურობის დროს, აფსაროსში იდგა შემდეგი დასახელების შენაერთები: დამხმარე საგუშაგო რაზმები ე.წ. „numer“-ები, იმპერატორ კლადიუსის სახელობის II დამხმარე კოჰორტა – Cohors II Claudiana, მოისართა კოჰორტა – “Cohors I Apamenorum eq. sagittariorum” ან “Cohors III Syrorum Sagittariorum” და „რომის მოქალაქის“ (Civium Romanorum) სტატუსის მქონე ჯარისკაცებით დაკომპლექტებული იმპერატორ ავრელიუსის სახელობის კოჰორტა (COH(ors) AVR(elius) C(ivium) R(omanorum)).

რამაზ ხალვაში (ბათუმი)

„ვეფხისტყაოსნის“ პროლოგი (ინტერტექსტური ანალიზი)

„ვეფხისტყაოსნის“ ხელნაწერებში პროლოგის სტროფების რაოდენობა 46-ს აღწევს. მათი უმრავლესობა იწყება ფსევდორუსთველური, პასკვილური სტროფით „პირველ თავი დასაწყისი...“, რომელიც კლერიკალურად განწყობილ ინტერპოლატორს ეკუთვნის. ცნობილია ასევე, რომ სამი ჩანართი სტროფი (38-39-ე და 40¹) ეკუთვნის ნანუქას (მანუჩარ ციციშვილს) და ამდენივე (37¹⁻³) - იოსებ სააკაძეს. პროლოგის სხვა ყალბისმქმნელთა ვინაობა უცნობია. ბეჭდურ გამოცემებში „ვეფხისტყაოსნის“ პროლოგში სტროფების რიცხვი 5-დან 33-მდე მერყეობს. ვახტანგისეული გამოცემა (1712 წ.) „ზაზასეულ“ ხელნაწერს ემყარება, ითვალისწინებს სხვა ნუსხებსაც და რუსთველისეულად მიიჩნევს (პროლოგში ტოვებს) 31 სტროფს. ს. კაკაბაძე და ვ. ჭიჭინაძე პროლოგს „ვახტანგისეულ“ პროლოგს ამატებენ კიდევ ორ სტროფს („თუ მიჯნურსა მიჯნურობა...“ და „მას ცოცხალი ნუ ელევის...“). სხვა გამოცემლები „ვახტანგისეული“ პროლოგის მოცულობას ამცირებენ და მასში ტოვებენ 22 სტროფს (ნ. მარი), 10 სტროფს (პ. ინგოროყვა) და 5 სტროფს (მ. წერეთელი). დ. კარიჭაშვილი მთლიან პროლოგს ინტერპოლატორების ნაყალბევად მიიჩნევდა.

რუსთველოლოგიაში აღიარებულ ჭეშმარიტებად ითვლება, რომ პროლოგი „ვეფხისტყაოსნის“ განუყოფელი და მნიშვნელოვანი ნაწილია. მასში გამოთქმული თეორიული შეხედულებები მხატვრულად არის ხორცმესხმული პოემის ტექსტში. გარდა ამისა, პროლოგი გვიდასტურებს შოთა რუსთაველის ღრმა განსწავლულობას საერო და საეკლესიო ლიტერატურის მრავალ დარგში. შოთა რუსთაველი ორი სამყაროს გზაჯვარედინზე დგას. პროლოგის რამდენიმე სტროფში პერიფრაზირებულია ადგილები პლატონის დიალოგებიდან, არისტოტელეს „ნიკომაქეს ეთიკიდან“. ბიბლიური წიგნებიდან პროლოგში შეინიშნება დავით წინასწარმეტყველის „ფსალმუნებისა“ და პავლე მოციქულის ეპისტოლეების კვალი. პროლოგი წარმოაჩენს რუსთაველის განსწავლულობას საეკლესიო ლიტერატურის სხვადასხვა დარგში, განსაკუთრებით, ღვთისმეტყველებასა და საეკლესიო პოეზიაში. რუსთაველი მეტწილად მაინც ადმოსავლური ლიტერატურული ტრადიციით იკვებება. პროლოგი სტრუქტურულად და შინაარსობრივად ახლოს დგას ნიზამი განჯელის „ლეილმაჯნუნთან“. ამავე დროს, მასში პერიფრაზირებულია ნიზამის სხვა პოემებიც („ისკანდერ-ნამე“, „ხოსროვ-შირინიანი“), ფახრ ედ-დინ გურგანის „ვისრამიანი“ და

სხვა სპარსული ტექსტები. აღმოსავლურ პოეტურ ტრადიციასთან დიალოგშია დაწერილი „შირობისადმი“ მიძღვნილი პოლემიკური სტროფები (ნიზამი, ხაყანი) და „მიჯნობისადმი“ მიძღვნილი მონაკვეთი (სუფისტური პოეზია). ტერმინოლოგიური თვალსაზრისით, რუსთაველი მისდევს გელათის საღვთისმეტყველო სკოლის ტრადიციებს („ტომი“, „გვარი“, „გასაგონი“). გელათური ტრადიციის გაგრძელებად აღიქმება საღვთისმეტყველო და ფილოსოფიური აზროვნების სინთეზი მთლიანად „ვეფხისტყაოსანში“ და, განსაკუთრებით, მის პროლოგში.

მზია ხახუტაიშვილი (ბათუმი)

**ერთი გრაფემის ხმარებისათვის
„ქობულურ-აჭარული დედაბრული ხელით“ შესრულებულ ხელნაწერში**

ქობულურ-აჭარული დედაბრული ხელით შესრულებული ხელნაწერები, რომლებიც ძირითადად XIX საუკუნეს განეკუთვნება, პირადი წერილები, ავგაროზები და ნასყიდობის დოკუმენტებზე არსებული ხელრთვებია. ამგვარ ხელნაწერებს პალეოგრაფიული და ენათმეცნიერული ღირებულება აქვს. ავგაროზის შემცველი ტექსტები შაბლონურია და ამდენად, ნაკლებად საინტერესო ენათმეცნიერული თვალსაზრისით (თუმცა აქაც იკვეთება ზეპირი მეტყველების თავისებურებანი). განსაკუთრებით აღსანიშნავია პირადი წერილები, რომლებშიც დიალექტოლოგიის თვალსაზრისითაც ფრიად მნიშვნელოვანი მასალაა შეფარული, რადგან იგი ცოცხალი მეტყველების ნიმუშებს შეიცავს და ამასთან მეტად ბუნებრივია და ხალხური.

ამგვარი აღმოჩნდა თურქეთში მუჰაჯირად გახიზნულთა მიერ გამოგზავნილი ავგაროზის ხელნაწერი, რომელსაც თან ახლდა დედაბრულითვე შესრულებული პირადი წერილი. აღნიშნულ წერილში დასტურდება გრაფემა, რომლის ფონემური მნიშვნელობის გარკვევა ძალიან საინტერესო აღმოჩნდა.

ეს გრაფემა ძირითადად სიტყვის ძირში იხმარება და წარმოადგენს ი ხმოვნის რეფლექსს. იგი **ა** ნახევარხმოვნის ბადალია, მაგრამ თვალში საცემია ის გარემოება, რაც წერილის ავტორის ინდივიდუალიზმზე მეტყველებს, რომ იგი სრულხმოვანი **ი**-ს გვერდით წერს დასახელებულ გრაფემას. ფაქტია, რომ ეს გრაფემა ცოცხალ მეტყველებაში წარმოთქმული ბგერის გრაფიკული გამოხატულებაა, რაც მნიშვნელოვანია როგორც დიალექტოლოგიის, ასევე პალეოგრაფიის თვალსაზრისითაც. ადრესანტი მას პრინციპულად იყენებს სიტყვებში, თანაც **იე/ია** ინტერვოკალურ პოზიციაში, უფუნქციოდ: **დიმელაუ** (მოფერებით – დაო), **ბედუნიმერო**, **ენიშუტეიმა**. ზმნურ ძირში: **შეგუვატყობიმეფუ**, **არიმანუ**. მიმღებებში: **დაწერილია**, **გადარეულია**, **მოზიმარეუ**.

საკითხი საინტერესოა ქართული სალიტერატურო ენის ისტორიის თვალსაზრისითაც. **ა**-ს მოშლის გზაზე გადამწერების ცნობიერებაში აღრეული იყო **ა**, **ი**, **ჰ**. ავტორი ამ შემთხვევაში წერს **ა**-ს. საკითხი საინტერესოა ასევე ლინგვოფსიქოლოგიის თვალსაზრისითაც.

ნანა ხახუტაიშვილი (საქართველო, ბათუმი)
ბრეიან გილმორი (დიდი ბრიტანეთი, ოქსფორდი)
ნატანიელ ერბ-სატულლო (აშშ, ჰარვარდი)

კოლხეთი - რკინის მეტალურგიის უძველესი კერა

უძველესი რკინის მეტალურგიის საკითხების კვლევა ისტორიული მეცნიერებისათვის ერთ-ერთი ურთულესი სფეროა. სამეცნიერო ლიტერატურაში ის მიჩნეულია მსოფლიო რანგის

პრობლემად. ინტერესი ამ პრობლემის მიმართ განპირობებულია იმ დიდი მნიშვნელობით, რაც რკინამ შეასრულა ძველ საზოგადოებათა ცხოვრებასა და კაცობრიობის კულტურის წინსვლაში. ამიტომ, ბუნებრივია ის დიდი დაინტერესება, რასაც ამ ლითონის წარსულის გარკვევაში იჩენენ თანამედროვე უცხოელი თუ ქართველი მეცნიერები. საგულისხმოა, რომ უძველესი რკინის წარმოების საკითხებით თავის დროზე ანტიკური ხანის ავტორებიც დაინტერესდნენ.

ქართველი სპეციალისტების მიერ ბოლო 60 წლის განმავლობაში კოლხეთის ტერიტორიაზე მოპოვებული ნივთიერი მასალის, ასევე, არსებული წერილობითი წყაროების გათვალისწინებით, დღეისათვის გამოიკვეთა კონტურები მეცნიერული მტკიცებისა, რომ აღმოსავლეთ და სამხრეთ-აღმოსავლეთ შავიზღვისპირეთი (ისტორიული კოლხეთი) წარმოადგენდა იმ მნიშვნელოვან და, შესაძლებელია, ძირითად რეგიონს, სადაც ხდებოდა უძველესი რკინის წარმოება.

თუმცა ამ მოსაზრების სამეცნიერო მიმოქცევაში მყარად დამკვიდრებას აფერხებს ის გარემოება, რომ მეცნიერთა ნაწილი სკეპტიკურად უყურებს დასავლეთ საქართველოში აღმოჩენილი რკინისა და სპილენძის სახელოსნოების ადრეული პერიოდით დათარიღებას (რადიოკარბონული და არქეომაგნიტური მონაცემები გურიის ტერიტორიაზე გამოვლენილ ზოგიერთ რკინისა და სპილენძის სახელოსნოს ძვ.წ. XIX-XVIII სს-ით ათარიღებს), უფრო სწორად, არ იზიარებენ და ეჭვქვეშ აყენებენ გასული საუკუნის 70-90-იან წლებში საქართველოში ჩატარებული რკინის ადრეული საწარმოო კერების გეოფიზიკური დათარიღების მონაცემებს. ეს პრობლემა, რომელიც ეხება რკინის ადრეული წარმოების საკითხის დაზუსტებას კოლხეთში, მოითხოვს გადაჭრას უახლესი ტექნოლოგიური მეთოდების გამოყენებით, რაშიც დახმარებას გვიწვევენ ჩვენი უცხოელი კოლეგები.

ნაშრომში ჩვენ წარმოვადგენთ უცხოელ კოლეგებთან (ოქსფორდისა და ჰარვარდის უნივერსიტეტები) ერთად ჩატარებული ოთხწლიანი მუშაობის შედეგებს აჭარის, გურიისა და სამეგრელოს ტერიტორიაზე არსებული უძველესი რკინის საწარმოო კერების შესწავლის მიმართულებით.

ელენე ხაჯიშვილი (ბათუმი)

ეროვნულ-კულტურული მენტალობის ექსპლიცირება და კულტურული მეხსიერება

თუ რა კავშირია სხვადასხვა ხალხების ენას, კულტურასა და ფსიქოლოგიას შორის, ძალზედ საინტერესოა, საინტერესოა სტერეოტიპების ფენომენი და მისი ცნება. ეს კი გულისხმობს იმას, თუ რა წარმოდგენა აქვს ერთ ერს მეორე ერის კულტურაზე.

ლინგვისტიკის უმრავლესობა იმ აზრისაა, რომ ადამიანის წარმოდგენა სამყაროზე ყალიბდება იმ კულტურის გარემოცვაში, რომელშიც მას უწევს ცხოვრება და მოღვაწეობა. ადამიანის ეროვნული ხასიათი ანუ ეროვნულობა ვლინდება ერისთვის რეალურად დამახასიათებელი ნიშნების ერთობლიობაში ანუ თვითშეგნებაში, ჩვევებში, გემოვნებაში, ტრადიციაში, რომლებიც დაკავშირებულია ეროვნულ გრძნობებთან, ასევე სხვა ხალხებთან მიმართებით ეროვნულ კულტურაში, ყოფაში, ეროვნულ სიამაყესა და ეროვნულ სტერეოტიპებში.

ერის ეთნოსოციალური მეხსიერება ეროვნული და სარწმუნოებრივი იდენტობის შენარჩუნების საწინდარი და მისი შემადგენელი ნაწილია. ერთი მხრივ, ის შესაძლოა გამოყენებულ იქნას ეთნიკური და ჯგუფური ზიზღის გაღვივებაში, ეროვნებათაშორისი დაძაბულობის აღმოცენებაში, მეორეს მხრივ კეთილმეზობლობასა და ერებს შორის თანამშრომლობის გამყარებაში. ეთნოსოციალური მეხსიერების ასეთი წინააღმდეგობრივი გამოვლინება ამ ფენომენის ანგაჟირებულობითაა განპირობებული: სახელისუფლებო სტრუქტურები, სხვადასხვა პოლიტიკური სოციალური დაჯგუფებანი ყოველთვის ისწრაფოდნენ საზოგადოებას თავს მოახვიონ ისტორიული

მეხსიერების საკუთარი გაგება, რომელიც ხშირ შემთხვევაში ტენდენციურია და არაფერი არ აქვს საერთო ისტორიულ რეალობასთან.

ერის სოციალური მეხსიერება რთული და მრავალკომპონენტური მოვლენაა (ხალხის ისტორიული მეხსიერება, კულტურული მეხსიერება, პოლიტიკური მეხსიერება და ა.შ.), რომელიც სავალდებულო პირობაა ნებისმიერი საზოგადოების არსებობისა, ეფუძნება დაგროვებას, შენახვას და სოციალურად მნიშვნელოვანი ინფორმაციის ტრანსლირებას.

გიორგი ხეოშვილი (თბილისი)

XIX-XX საუკუნის რუსული რელიგიური ფილოსოფიის ზოგიერთი იდეის რეცეფცია გრიგოლ რობაქიძის შემოქმედებაში

გრიგოლ რობაქიძე საქართველოში „მოდერნიზმის სახარების“ ერთ-ერთ პირველ მქადაგებლად ითვლება. ევროპულ მოდერნიზმს ნაზიარები, იგი აქტიურად ცდილობდა ქართულ მხატვრულ და ფილოსოფიურ აზროვნებაში ამ იდეების დანერგვას. რობაქიძე პირადად იცნობდა რუსული მოდერნიზმის ბევრ ცნობილ წარმომადგენელს (ნ. ბერდიაევი, დ. მერექოვსკი, ა. ბელი, ზ. გიპიუსი და სხვ.) და მათ რელიგიურ-ფილოსოფიური იდეებს შემოქმედებითად იყენებდა საკუთარ მხატვრულ და ფილოსოფიურ ნააზრევში.

წარმოდგენილი მოხსენების თემაა ვ. როზანოვის, კ. ლეონტევისა და ნ. ბერდიაევის ფილოსოფიური იდეების გავლენა ქართველი მწერლის შემოქმედებაზე.

ნესტან ხიმშიაშვილი (ქუთაისი)

ცნება *παῖδεία* და თომას მანის „დოქტორი ფაუსტუსი“

თომას მანის „დოქტორი ფაუსტუსი“ მრავალრიცხოვან მკვლევართა ინტერესის საგანს წარმოადგენს, რაზეც ვრცელი სამეცნიერო ლიტერატურა მიუთითებს. რომანის მრავალპლანუანობის გამო მრავალფეროვანია მკვლევართა მიერ შექმნილი მონოგრაფიული გამოკვლევები თუ სამეცნიერო სტატიები. ავტორები იკვლევენ „დოქტორ ფაუსტუსში“ XX საუკუნის გერმანული ეპოქალური რომანის ტენდენციებს, მასში მუსიკის თემას, ზოგადად, რომანის მუსიკალურ არქიტექტონიკას, „ფაუსტურ“ ტრადიციებთან ავტორის მიმართებას, „დოქტორ ფაუსტუსს“ როგორც რომანს ნიცშეზე, ან როგორც გერმანიის ისტორიული ვითარების ამსახველ „დროის რომანს“.

მოხსენების მიზანია, თომას მანის „დოქტორი ფაუსტუსი“ განხილული იქნას, როგორც „ანტიალზრდის რომანის“ ელემენტების შემცველი ნაწარმოები გერმანული „ალზრდის რომანის“, ძირითადი ტენდენციების, „ფაუსტურისა“ და ანტიკური ხანის *παῖδεία*-ს (ბერძნ. *παῖδεία* – „ალზრდა“, „განათლება“) ცნების ურთიერთშედარებითი ანალიზის საშუალებით.

ანტიკური ცნება *παῖδεία* ადამიანის პიროვნებად ჩამოყალიბების, სულიერი ალზრდისა და სრულყოფის იდეას ემსახურება. ალზრდისა და განვითარების პროცესის ამ უმაღლეს საფეხურზე ადამიანი კეთილისა და ბოროტის არსში წვდომას, სინამდვილის აღქმას, ამქვეყნიური ცხოვრების მთავარ ჰუმანისტურ დანიშნულებას სრულად ითავისებს. ანტიკური ეპოქიდან მოყოლებული ის კულტურ-ფილოსოფიური ტრადიცია, რომლის ცენტრალურ ღირებულებას ცნება *παῖδεία*, ანუ განათლება წარმოადგენს, ერთიან სინქრონულ-დიაქრონულ ჭრილში აქცევს პლატონისეული „სახელმწიფოდან“ მოყოლებული, როგორც აშენბახისეულ პარციფალს ან გოეთესეულ ფაუსტს,

ისევე თომას მანისეულ ჰანს კასტორპს ან ადრიან ლევერკუნს, ვინაიდან მათ მარადიული ქვეყნარტი შუქის მაძიებლობა ახასიათებს.

ანტიკური παιδεία-ს ცნების ზოგადსაკაცობრიო დანიშნულებისა და გერმანული „აღზრდის რომანის“ გმირის კლასიკური განვითარების კულტუროლოგიურ ჭრილში მიმოხილვა თომას მანის რომანში „ფაუსტურისა“ და „ანტიფაუსტურის“ ურთიერთშეპირისპირების მაგალითზე შესაძლებელს გახდის იმ ახალი ლიტერატურული მოსაზრების გამყარებას, რომლის თანახმადაც „აღზრდისა“ და „ანტიღზრდის რომანების“ ურთიერთშედარებისას ნაჩვენები იქნება ანტიკური აღზრდის იდეის ნეგატიური ტრანსფორმაცია რომანის მთავარი გმირის, მუსიკოს ადრიან ლევერკუნის ცხოვრებითა და მუსიკალური შემოქმედებით, ჰუმანისტური იდეალების „წართმევა“ და „ანტიღზრდის რომანის“ ტრაგიკულ გმირად ჩამოყალიბება.

თამარ ხიტერი (ბათუმი)

ქალის არქეტიპი ჯანეტ ფილჩის რომანში „თეთრი ოლეანდრი“

„თეთრი ოლეანდრი“ ასტრიდის ლოს ანჯელის მეურვე ოჯახებში მოგზაურობის ოდისეის ისტორიაა. რომანის დასაწყისში მწერლის წინაშე ახალგაზრდა უმანკო გოგო წარსდება, რომელიც ნოველის ბოლოს გამოცდილ, მეზრძოლ ქალად ტრანსფორმირდება. ამ პერიოდის განმავლობაში დედამისისგან განშორებული ასტრიდი საკუთარ თავში აღმოაჩენს არაერთ „ქალს“, რომელიც ცხოვრების სხვადასხვა ეტაპზე მას სირთულეების გადალახვაში ეხმარება. „თეთრი ოლეანდრი“ ერთ-ერთი კარგი მაგალითია იმისა, თუ როგორ გადმოდიან თანამედროვე ცხოვრებაში ძველი მითოლოგიური ქალების არქეტიპები, რა მნიშვნელობა ენიჭებათ მათ ყოველდღიურ ცხოვრებაში და როგორ გავლენას ახდენენ ჯერ კიდევ ჩამოუყალიბებელი ასტრიდის ცხოვრებაზე.

ქეთევან ხუციშვილი (თბილისი)

ინფორმაციული ველის გავლენა ახალი ელიტების ფორმირებაზე

ინფორმაციულმა ეპოქამ გავლენა იქონია საზოგადოებების სტრუქტურასა და იმ ფაქტორებზე, რომლებიც საზოგადოებრივი ინსტიტუტების კვლავწარმოებას აპირობებენ. განსაკუთრებით საინტერესოა საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდგომ პოსტ-საბჭოთა სივრცეზე ინფორმაციული ეპოქის გავლენა, თანმდევი პროცესებითურთ და პოსტსაბჭოთა საზოგადოებების სოციალური სტრუქტურის ტრანსფორმაციის გაანალიზება. ამ მხრივ ნაკლებად შესწავლილია საზოგადოების ისეთი უმნიშვნელოვანესი ფენის როგორცაა ელიტა როლი და ფუნქციური ცვლილებები. პირველყოფლისა, განმარტებას საჭიროებს თავად ტერმინი „ელიტა“, მისი სახეები, კვლავწარმოების ფორმები, ტრანსფორმაციის მიმართულებები და კონკრეტულ ჯგუფებზე მათი გავლენა. ამ საკითხების გაანალიზებას მიეძღვნება პანელი, რომლის მონაწილეებიც სხვადასხვა კუთხით წარმოაჩენენ „ელიტის“ არსს საქართველოსა და სომხეთში და ამით გარკვეულწილად წარმოდგენილი იქნება პარალელური ანალიზი, რაც სამომავლოდ შედარებითი ანალიზის საწინდარი შეიძლება გახდეს.

მოხსენებაში განხილული იქნება ბოლო დეკადების ვითარება საქართველოში, როდესაც ინფორმაციის მიზანმიმართული მართვა ახალი ელიტების გაჩენის საფუძველი ხდება.

ნაზიმ ჰიქმეთის 20-იანი წლების ლირიკის სპეციფიკურობანი

თურქული ლიტერატურის ისტორიაში ნაზიმ ჰიქმეთს (1902-1963) გამორჩეული ადგილი უჭირავს. ნაზიმ ჰიქმეთი იყო პოეტი, რომელმაც პირველმა თურქულ პოეზიაში მემარცხენე იდეოლოგია შემოიტანა, თურქული ლიტერატურის საერთო ტენდენციებისგან განსხვავებული, ჟანრობრივად ახალი პოლიტიკური პოეზია შექმნა. პოეტის ლირიკულ განცდათა გადმოცემის უშუალო პირდაპირობამ, ტრადიციული პოეტური ხერხების უკუგდებად, პოლემიკურმა სტილმა გავლენა იქონია თურქული ლიტერატურის განვითარების თავისებურებებზე.

1921 წელს საბჭოთა კავშირში ჩასული მწერლის ცნობიერების, მისი მხატვრული ხედვისა და წარმოდგენების ჩამოყალიბებაზე ვლადიმერ მაიაკოვსკის ლექსის სტრუქტურამ, ფუტურიზმის, კონსტრუქტივიზმისა და მარქსიზმის იდეოლოგიამ დიდი გავლენა იქონია. თავის პროგრამულ ლექსში „პოეტი“ მწერალი აცხადებდა: ჩემთვის საუკეთესო ლექსი „ანტი-დიურინგია“. „მაგრამ მთავარი ნაწარმოებები: „კონსტრუქტივისტულ – მარქსისტული“ რომანის დასაწყებად ველი, როდის გავხდები „კაპიტალის“ ჰაფიზი“.

XX საუკუნის დასაწყისში თურქული ლიტერატურა გარდატეხისა და განვითარების ფოკუსშია მოქცეული. ეს არის ეპოქა, როდესაც ქვეყნის სულიერი გამოღვიძება იწყება, დროთა შეჯახება, მათი დრამატული კოლიზიები იძვრება. ეს ტენდენციები ნათლად გამოსჭვივის ნაზიმ ჰიქმეთის შემოქმედებაში. მის ადრეულ პოეზიაში იკითხება დივანის ლიტერატურის პოეტური ტრადიციის ელემენტები, შემდგომ ფუტურიზმისა (მაიაკოვსკის) და კონსტრუქტივიზმის გავლენა. პოეტს აინტერესებს ლირიკის ჟანობრივი საზღვრების გაფართოება, პროზისა და პოეზიის სინთეზი. მის ბოლო პერიოდის ნაწარმოებებში მოდერნისტული ხელოვნების ზოგიერთი ნიშან-თვისება გამოსჭვივის: ცნობიერების ნაკადის ელემენტები, სიურეალისტური ხედვა. ნათელია, რომ ნაზიმ ჰიქმეთის პოეზია განსაკუთრებული მხატვრული ფენომენია თავისი სპეციფიკური ნიშან-თვისებებით და კანონებით. 20-იანი წლების მისი პოეზიის მრავალშრიან სტრუქტურაში იკვეთება მოდერნისტული ხელოვნების ავანგარდისტული სპეციფიკურობანი.

ინვარიანტულობა და ეკვივალენტურობა თარგმანში

სტატიაში განხილულია ისეთი ზოგადლექსიკოლოგიური და გრამატიკული საკითხები, რომელთა ცოდნაც აუცილებელია სრულფასოვანი თარგმანის განხორციელებისათვის. ჯერ კიდევ ანტიკური ხანიდან ცნობილია კონცეფცია, რომ უნდა ითარგმნოს არა სიტყვები, არამედ აზრები. ამით იგულისხმება ის, რომ უნდა ითარგმნოს არა ტექსტი თავისი თვისებებით მეორე ენაზე, არამედ ის, რაც ამ ტექსტის მიღმა დგას, ანუ რეალური საგნობრივი სინამდვილე. ეს უკანასკნელი წარმოადგენს მიმართებით სიდიდეს ამოსავალი და მიზნობრივი ტექსტის შედარებისათვის. საერთო ამ ორ ობიექტს შორის განისაზღვრება როგორც მათი ინვარიანტი. მთარგმნელის მოღვაწეობა მიმართულია პირდაპირ ან არაპირდაპირ სწორედ ამ ინვარიანტულობის უზრუნველყოფაზე, რადგან ინვარიანტულობა წარმოადგენს იმის პირობას, რომ ტექსტი სათარგმნ (მიზნობრივ) ენაზე მიესადაგებოდეს ორიგინალს (ამოსავალი ენის ტექსტს) როგორც მისი ეკვივალენტური (ტოლფასოვანი) რეპრეზენტაცია.

ფრანგული პოლიტიკური ენა და მისი ქართულად თარგმნის სპეციფიკა

პოლიტიკური ენა ერთ-ერთი რთული დარგობრივი ენაა სოციოპოლიტიკური ტექსტის სირთულეების გათვალისწინებით. ზოგიერთი მკვლევარი ერთმანეთისაგან მიჯნავს „პოლიტიკის ენას“ და „პოლიტიკურ ენას“. პირველი გამოხატავს პოლიტიკური საქმიანობის ტერმინოლოგიასა და რიტორიკას. ის ხასიათდება მოქნილობით და დინამიკით. რაც შეეხება „პოლიტიკურ ენას“ ის ღიაა ენობრივი კოლექტივის ყველა წევრისათვის, დაკავშირებულია საერთო ენის სპეციფიკურ გამოყენებასთან როგორც დარწმუნებისა და კონტროლის საშუალება. სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, ეს არის ენა, რომელიც მანიპულაციის მიზნით გამოიყენება. ჩვენ ვფიქრობთ, რომ ეს ორი ტერმინი ერთმანეთს ერთგვარად კვეთს კიდეც. ჩვენი სტატიის მიზანია განვიხილოთ ფრანგული პოლიტიკური ლექსიკა და გავაანალიზოთ ქართულ ენაზე მისი სწორად თარგმნის სპეციფიკა.

სალომე ჯინჭარაძე (ბათუმი)

ეროვნული ხასიათის ეთნიკური ბუნება

თანამედროვე სამყაროში ერთა შორის ურთიერთობა გაიოლებულია, ამდენად, ადამიანს უფრო მეტი საშუალება აქვს კომუნიკაცია დაამყაროს სხვა ერის წარმომადგენლებთან. სხვა ერი კი გახლავთ ეროვნული ხასიათის, ეროვნული ბუნების, ეროვნული სპეციფიკის საფუძველი.

„ეროვნული ხასიათის“ შესწავლა ისტორიკოსების, ფილოსოფოსების, გეოგრაფების, მოგზაურების, ლიტერატორების ანალიზის შესწავლის საგანი იყო, რომლებიც მას იყენებდნენ მსოფლიოს ცალკეულ ხალხების ფსიქოლოგიის ახსნისა და დახასიათებისათვის. ეროვნული ხასიათის პირველი ხსენების ტრადიციები სათავეს იღებს ანტიკურ ხანაში, ჰეროდოტეს, ტაციტისა და სხვების ნაშრომებში. შემდგომში ეროვნული ხასიათის პრობლემებზე ყურადღება გაამახვილეს ი. ჰერდერმა, დ. იუმმა, ი. კანტმა, გ. ჰეგელმა, აგრეთვე დანილევსკიმ, ვ. კლიუჩევსკიმ, ვ. სოლოვიოვმა, ბერდიაევმა, ნ. ლოსკიმ და მრავალმა სხვამ. ეროვნული ხასიათის პრობლემა დღესაც დისკუსიის საგანია. შესწავლის საწყის ეტაპზე სერიოზულ კამათს იწვევდა მისი ბუნების პრობლემა (სოციალური ან ბიოლოგიური).

ეროვნული ხასიათის შესახებ საკმაოდ გავრცელებული აზრის თანახმად, ეს არის თავისებური უნივერსალური ზოგადსაკაცობრიო ნიშან-თვისებების ნაკრები და არა მახასიათებლების სპეციფიკური ერთობლიობა, რომელიც მხოლოდ ხალხს მიეკუთვნება. ყოფილი შეგნების დონეზე თითოეულ ხალხში ეროვნული ხასიათის არსებობა ეჭვს არ იწვევს, ერთგვარ აქსიომასაც წარმოადგენს. განსაკუთრებით ხშირად ეს აზრი წარმოიქმნება, როცა უცხო ეთნიკურ გარემოში ვხვდებით და ვრწმუნდებით, რომ ამ ერთობის ხალხი ჩვენგან ძლიერ განსხვავდება. ამას მოწმობს მათი ცხოვრებისა და ყოფის წესები, ადამიანების გარეგანი და სხვა.

ხასიათი ეს არის პიროვნების ინდივიდუალური ნიშან-თვისებების ერთობლიობა, რომელიც ურთიერთობაში იქმნება და იკვეთება ურთიერთობაში და ინდივიდის ქცევის ტიპური ქცევის ხერხებს განაპირობებს. ამრიგად, მას სოციალური ბუნება გააჩნია, ანუ დამოკიდებულია ადამიანის მსოფლმხედველობაზე და მისი მოღვაწეობის ხასიათზე, ასევე იმ სოციალურ ჯგუფზე, რომელშიც ცხოვრობს და მოქმედებს.

გმირთა სახეები ჯონ ფაულზის შემოქმედებაში

პოსტმოდერნისტი ინგლისელი მწერლის - ჯონ ფაულზის ნაწარმოებები რთულია გასაგებად, რადგანაც ავტორი დებს მათში თავის იდეოლოგიას, რომელიც ახლოსაა ევროპული კულტურის იდუმალ ტრადიციებთან. ფაულზის ტექსტები - ესაა რომანი-კროსვორდები, სადაც მკითხველმა აუცილებლად რაღაც უნდა ამოიგნოს. მათ შეუძლიათ შეცვალონ მკითხველთა ცხოვრების დინება. ფაულზის შემოქმედება ძირითადად რომანებით შემოიფარგლება, სადაც უამრავი მისი ფილოსოფიური ხედვებია გადმოცემული. ზოგადად, თანამედროვე ინგლისური რომანი, როგორც წესი, მოკრძალებულია სიუჟეტით, თემებით, მანერითა და ფიზიკური რაოდენობით. ჯ. ფაულზის რომანის პერსონაჟები არ არიან ცოცხალი ადამიანები, თუმცა მკითხველი ქვეცნობიერად აიგივებს მათ საკუთარ თავთან. სწორედ ამიტომაც დეტექტივებში იშვიათადაა აგებული თხრობა მკვლელის ან მსხვერპლის პირით. ამ გაიგივების ერთ-ერთი გვერდითი ეფექტი რომანის პერსონაჟებია, რომლებიც წარმოადგენენ მათი ქცევის მოდელებს.

ფაულზი სისტემურია და სწორედ ამაში დევს მისი რთული ენიგმატური საკითხების ამოხსნის გასაღები. მწერლის პერსონაჟების ფუნქციები რომანიდან რომანში გადადის, განსაკუთრებით ოთხი ძირითადი საკითხია აღსანიშნი: მაგია, ინიცირება (მოქმედება), ჭეშმარიტება და ცრუ შეყვარებულობა. ზოგჯერ შეუძლებელია გაავლო ზღვარი ჰენრი ბრესლს (ნაწარმოებიდან „აბანოზის კომპი“), ჯორჯ პრესტონსა („კოლექციონერი“) და მორის კონჩისს („ჯადოქარი“) შორის. მხატვრები, კოლექციონერები და ჯადოქრები, ინახავდნენ თავიანთ ქალაქარე ვილებში ახალგაზრდა ლამაზ ქალიშვილებს, რომლებიც განკუთვნილნი იყვნენ იმისათვის, რომ ექციათ ანიმებად თავიანთი სულელური ინიციატივებისთვის. გმირთა სახეები იმდენად ემთხვევა ერთმანეთს, რომ მათ კედლებზე ერთი და იმავე მხატვრების შედეგები შეიძლება ეკიდოთ: ჰენრი ბრესლის ადრეული პიერ ბონნარი, კონჩისს - გვიანი.

თავის შემოქმედებაში ფაულზი სხვადასხვა გმირთა სახეებს წარმოგვიდგენს, რომლებიც როგორც სოციალური ფენით, ასევე ფსიქოლოგიით ასახავენ ადამიანურ არსებობას, სიბოროტს, ხელოვნებისადმი დამოკიდებულებას, ინტელექტს და ემოციას.

შოთა ჯიჯიეშვილი (ბათუმი)

მესიანური წინასწარმეტყველებების განმარტებანი ძველ აღთქმაში და მათი თავისებურებანი

იუდეველთა რწმენისა და ტრადიციებისგან განსხვავებით, ქრისტიანებისთვის მესიის მოსვლა იყოფა ორ ეტაპად, ანუ ორ მოსვლად. პირველად მესია მოვიდა ახალი წელთაღრიცხვის პირველ წელს იესოს სახით (პირველი მოსვლა), ხოლო მომავალში ქრისტიანები ელოდებიან მეორედ მოსვლას იესო ქრისტესი, რათა საბოლოოდ დაამყაროს მიწაზე სასუფეველი ღვთისა. ქრისტიანებს სწამთ, რომ ძველი აღთქმის წინასწარმეტყველებანი დაკავშირებულია ამ ორ მოვლენასთან.

გენეალოგია:

მესია უნდა ყოფილიყო შთამომავალი აბრაამისა, ისააკისა და იაკობისა, რომელიც იქნებოდა იუდას ტომიდან. უნდა იყოს „ფესვი ისააკისა“ და შთამომავალი დავითისა, „რომ აღასრულოს უფალმა ჩემზე ნათქვამი თავისი სიტყვა: თუ შენი შვილები დაიცავენ ჩემს გზას და ივლიან ჩემს წინაშე ჭეშმარიტებით და მთელი გულითა და სულით, არ დაგელევაო კაცი

ისრაელის ტახტზე“ (3 მეფეთა 2:4). ახალი აღთქმის ტექსტის მიხედვით: „ხოლო იესო ამ დროისათვის იყო ოცდაათი წლისა“ (ლუკა 3,23).

დაბადების დრო. „არ წაერთმევა კვერთხი იუდას, არც ანგარი ფერხთა შუიდან, ვიდრე, არ მოვა მისი მგლობელი და ის იქნება იმედი ხალხთა“ (დაბადება 49:10) ანუ მესია მოვა იქამდე, სანამ იუდას მოდგმა დაკარგავს თვითმართველობას და კანონიერებას. ძველ იუდეაში. წინასწარმეტყველ დანიელის წიგნში აღნიშნულია: „ოღონდ იცოდე და შეიგნე, რაც გამოვა ბრძანება იერუსალიმის აღსადგენად და ასაშენებლად შვიდი შვიდეული და სამოცდაორი შვიდეული გავა ცხებული მეფის მოსვლამდე აღდგება ქუჩა და უბანი ოღონდ ძნელბედობის ჟამს“ (დანიელი 9:25).

მითითებულია წელი მესიის მოსვლისა. აღირიცხება მხოლოდ იერუსალიმის აღდგინების ბრძანების შემდეგ. მომდევნო ორ წიგნში იწინასწარმეტყველება იერუსალიმის და ტაძრის დანგრევა მესიის გარდაცვალების და მკვდრეთით აღდგომის შემდგომ. ქრისტიანები თვლიან, რომ ეს წინასწარმეტყველება აღსრულდა 70 წელს ახალი წელთაღრიცხვით. იერუსალიმი და ტაძარი დანგრეული იქნა რომაული ლეგიონის მიერ, რომელსაც მეთაურობდა ტიტე, რომლის მიხედვით, მესია უნდა მოსულიყო აქამდე.

დაბადების ადგილი:

ვისგანაც გამოდის მარადიულობა და ვინც უნდა იყოს მეფე ისრაელისა უნდა დაიბადოს ბეთლემში: „ამიტომ მიუშვებს მათ იმ დრომდე, ვიდრე არ შობს ის, რომელმაც უნდა შობოს, დანარჩენი ძმებიც დაბრუნდებიან ისრაელიანებთან“ (მიქა:2).

შობა ქალწულისაგან:

რწმენა იმისა რომ, მესია უნდა განხორციელდეს ქალწულისაგან, დამყარებულია ესაია წინასწარმეტყველის წიგნის ტექსტზე: „ამიტომ თავად მოგცემს მეფე ნიშანს: აჰა მუცლად იღებს ქალწული და უწოდებს სახელად ემანუელს“ (ესაია 7:14).

30 ვერცხლად შეფასება:

მესია უნდა შეფასდეს 30 ვერცხლად, რომელიც იქნება განზნეული ტაძრის იატაკზე: „ვეტყვი მათ: თუ გეთნვეად ჩემი გასამრჯელო, თუ არა და ნუ მომცემთ; და მომიწონიან გასამრჯელოდ ოცდაათი ვერცხლის. მითხრა უფალმა: ჩაყარე ისინი საგანძურში – საუკეთესო საფასურია, როგორც დავფასდი მათგან მეც ავიღე ოცდაათი ვერცხლი და ჩავყარე უფლის სახლის საგანძურში“ (ზაქარია 11: 12-13).

ტანჯვა:

რწმენა იმისა, რომ მესია უნდა იტანჯოს, ეფუძნება რიგ წინასწარმეტყველებაზე. ამასთან დაკავშირებით მარტო ესაიას წიგნის 53-ე თავი აქვს დათმობილი, რომელიც შეიცავს მესიის უარყოფას, ტანჯვას და სიკვდილს. მესიის ტანჯვას აღწერს წინასწარმეტყველი ზაქარია. (ზაქარია 13:10). ამის შესახებ წერს ასევე იერუსალიმის მეფე დავითი: „და აღრაცხეს ყოველი ძვალები ჩემი, მათ მიხილეს მე და განმიცადეს მე“ (ფსალმუნი 21 :17), რომ მესია იქნება გაკრული ძელზე.

მკვდრეთით აღდგომა:

რწმენა იმისა, რომ მესია მკვდრეთით აღდგება, ეფუძნება მე-15 ფსალმუნს და იმ 53-ე თავს ისაია წინასწარმეტყველისა, რომლებიც აღწერენ მესიის ცხოვრებას წამების შემდგომ: „უფალმა ინება მისი ტანჯვა და სნება შეჰყარა. როცა გასწირავ მის სიცოცხლეს ცოდვის გამოსასყიდ მსხვერპლად, იხილავს იგი თავის ნაგრამს, გაუხანგრძლივდება დღეები, უფლის ნება მისი ხელით წარიმართება. თავის სულისკვეთების ნაყოფს იხილავდა და დაამდებოდა; მისი სიბრძნით ბევრს გაამართლებს და მართალი, ჩემი მორჩილი, და სხვათა შეცოდებებს იტვირთავს“ (ესაია53: 10-12).

ცოდვებისაგან ადამიანთა განწმენდა:

ცოდვებისაგან განწმენდა დაკავშირებულია მესიის შეცნობასთან: „თავის სულისკვეთების ნაყოფს იხილავდა და დაამდებოდა; მისი სიბრძნით ბევრს გაამართლებს მართალი, ჩემი მორჩილი, და სხვათა შეცოდებებს იტვირთავს“ (ესაია53: 11). ახალ აღთქმაში იესო ქრისტეს ცხოვრება ისეა აღწერილი, როგორც არის ნაწინასწარმეტყველები ძველ აღთქმაში და ტექსტშიც ბევრ შემთხვევაში მოყვანილია ციტატები იმ წინასწარმეტყველებებიდან, როგორც მახარებლების, ისე თავად იესოს მიერ.

შოთა ჯიჯიეშვილი (ბათუმი)

ზოგიერთი ქრისტოლოგიური შტრიხი ახალ აღთქმასა და ადრეული პერიოდის ქართულ ჰაგიოგრაფიაში

ქრისტეს სახის ლიტერატურული ხორცშესხმის საკითხი (თვით ჰაგიოგრაფიაშიც კი) ურთულესი საკითხია. ევანგელური თხრობა ქრისტეზე განუმეორებელ თხრობად რჩება. ქრისტეს სახის ნებისმიერი სხვა ხორცშესხმა ძალაუნებურად არასრულია. მხოლოდ წმ. მამათა თხულებებში განიმარტება მოძღვრება ქრისტეზე, ანუ ქრისტოლოგია. ქრისტე ღმერთკაცია, სახე და განსახიერება მიუწვდომელი ღვთისა გამოუსახველია მთელი თავისი სისრულით, რადგან მასში „განუყოფლად განყოფილია“ ღვთაებრივი და ადამიანური ბუნება. ღვთაებრივი შესაძლებელია აისახოს მხოლოდ მხოლოდ უაღრესად სტილიზებული ფორმით, ხატწერაში ან ფრესკაზე, მკაცრ ხატწერით კანონს რომ მისდევნ, რომლის დანაწესია შესაძლებლობა ღვთაებრივის არა გამოსახვის, არამედ ასახვისა. ჰაგიოგრაფიული ლიტერატურა, აპოკრიფულისაგან განსხვავებით, არ იცნობს „ქრისტეს ცხოვრებას.“ ოთხი ევანგელური თხრობიდან თითოეული აღბეჭდილია ავტორის სპეციფიკით. იგი განსხვავებულად აშუქებს ქრისტეს სახეს. მათესთან იკვეთება სახე მოაზროვნისა, რომელიც ასაბუთებს თავის მოძღვრებას. აგიოგრაფიაში კი იგი გადმოდის და იბეჭდება წმინდანზე. მაგალითად „შუშანიკის წამების“ დასაწყისში ვკითხულობთ: „უკეთურობასა მის სახისა ქმრისა მისისაისა მარადის გულს ეტყვინ და ევედრებინ ყოველთავე ლოცვასა ყოფად მისთვის, რაითამცა ცვალა იგი ღმერთმან სახისა მისგან უგუნურობისა და იქნამცა გონიერებასა ქრისტისსა.“ აქ წმ. შუშანიკი ევედრება უფალს რათა ქრისტესმიერი გონიერება, რასაც იგი გრძნობს, მოვიდეს ვარსკენზეც.

ლუკა მახარებელთან ქრისტეს სახე მდიდარი და მრავალწახნაგოვანია. მისი ისტორიული ღვაწლი და ურთიერთობა გარსშემოხვეულ ადამიანებთან ყველაზე უფრო თვალნათლივია ლუკას თხრობაში, მაგრამ აქ არანაკლებ, ვიდრე სხვა მახარებლებთან, სახე ზოგადდება და მყარდება მისი ღმერთკაცობის ერთდროულად საიდუმლოობის და სიდიადის მეოხებით. იოანე საბანისძის „წმ. აბოს წამებაში“ ასეთი სიმბოლოა მოყვანილი: „მატლ ეწოდა, რამეთუ თქვა მატლ ვარ და არა კაც. გამობრწყინვებითა ღმრთეებისათა, ვითარცა სამჭედური მატლსა შინა ეგრეთ ხორცთა შინა თვისთა დაფარა და უფსკრულთა ამის სოფლისათა შთააგდო და აღმოიქვა, ვითარცა კეთილმან მეთევზურმან, რომლისთვისცა იტყვის: შეიპყრა იგი ვეშაპი სამჭედურითა.“ იესო ქრისტემ თავისი ღვთაებრიობა ხორციით ისე დაფარა, როგორც ანკესია მატლით დაფარული და ბოროტი სულის შესაპყრობად ბრძენი მეთევზის მსგავსად მოიქცა.

იოანეს მახარება უფრო მისტიკური ტექსტია, ვიდრე თხრობითი. ის მთლიანად მიმართულია ღვთაებრივის ხილვისაკენ, ქრისტეს სახე გამუდმებით ძე ღვთისას გამოცხადებაა -- „ქრისტე იყო ნათელი ჭეშმარიტი.“

გიორგი მერჩულე, როგორც ჰაგიოგრაფიული ქანრის ერთ-ერთი შედეგის ავტორი, ზემოთქმულს განიხილავს ადამიანის სულის ხსნისათვის საჭირო აუცილებელი დოგმატის კონტექსტში და სამების ღვთისმეტყველებასთან მიაახლებს მკითხველს: „რაჟამს იყვნენ სამი სანთელნი სახლსა შინა

ვერ ეგების განყოფილი ნათლისა მათისაი და ვერცადა კულად შერეენაი მათი. ესე არს სარწმუნოებაი წმიდისა სამებისაი და განძსა (წმ. მაქსიმე აღმსარებელის ცნობილი თხზულება. შ.ჯ.) წერილ არს ყოველი ჭეშმარიტებით და ამას იტყვის, რამეთუ მამაი ძესა არცა თუ თუალისა წამითა არა უხუცეის არს.“ ამ შემთხვევაში წმ. გრიგოლ ხანძთელის პირით ყოვლადწმინდა სამების წიაღში მამა ღმერთისა და ძე ღმერთის ერთარსობაზე და თანასწორობაზე ძირითადი გამოცხადებითი სწავლებაა გადმოცემული.

ადრეული პერიოდის ქართულ ჰაგიოგრაფიაში ქრისტოლოგიური მოძღვრება სახარებისეული მონაცემების შუქზე მრავლად დაიძებნება. წინამდებარე წერილი ამ საკითხთან მიახლების მხოლოდ მცირე მცდელობას წარმოადგენს. ზოგადად კი შევნიშნავთ, რომ ჰაგიოგრაფიულ ძეგლებში ქრისტეს შესახებ სწავლება ყოველთვის ქალკედონის მსოფლიო საეკლესიო კრების დადგენილების ერთგულია.

გრიგოლ ჯოხაძე (თბილისი)

სულიერი სივრცე (ბასილი ზარზმელის „სერაპიონ ზარზმელის ცხოვრების“ მიხედვით)

შუა საუკუნეთა გეოგრაფიულ სივრცეში ნებისმიერი გადაადგილება რელიგიურ-ზნეობრივი ნიშნით აღიბეჭდება.

იური ლოტმანის, არონ გურევიჩის, დიმიტრი ლიხაჩოვის, ჟაკ ლე გოფისა და სხვათა ამ ლამის ქრესტომათიულად მიჩნეული დებულების დადასტურება გადავწყვიტეთ ქართული ჰაგიოგრაფიის ერთი ნიმუშით, რომელსაც „სერაპიონ ზარზმელის ცხოვრება“ ჰქვია.

გამოვლინდა, რომ ჰაგიოგრაფი, შეიძლება ითქვას, ზუსტად იცავს შუასაუკუნეობრივ მოდელს:

გზა, რომელიც წმინდანმა უნდა განვლოს, უვალი და ხიფათით სავსე უნდა იყოს, რადგან მოძრაობა გეოგრაფიულ სივრცეში რელიგიურ-ზნეობრივ ვერტიკალურ სკალაზე გადაადგილებას გულისხმობს, რომლის ზედა საფეხური ზეცაშია, ქვედა კი - ჯოჯოხეთში.

შუა საუკუნეებში სულიერი ბრძოლის ყველა კოლიზიის საფუძველი ბუნებასთან პირველყოფილი ორგანული კავშირის გადალახვაა. შუა საუკუნეთა ადამიანის მიერ სივრცის აღქმის თავისებურებებს რამდენიმე გარემოება განაპირობებდა, რომელთაგან ერთ-ერთი სწორედ ბუნებისადმი მიმართება გახლდათ; ეს, თავის მხრივ, დამოკიდებული იყო კომუნიკაციაზე - გზებზე, გადაადგილების საშუალებებზე, საზოგადოებაში გაბატონებულ რელიგიურ-იდეოლოგიურ პოსტულატებზე და სხვ.

ტყე ერთგვარი სულიერი უდაბნო იყო. ტყე გახლდათ ყველა საფრთხის წყაროც და, ამავდროულად, ორგანიზებულისა და მიწიერის უარყოფაც. ის გათავისუფლებდათ ყოველგვარ შუასაუკუნეობრივ შეზღუდვათაგან, სოციალურ და მორალურ ბარიერთაგან. სხვათა შორის, ისევე, როგორც ჩვენს ტექსტში, ევროპულ შუა საუკუნეობრივ ლიტერატურაშიც არაერთხელაა ნახსენები, რომ ტყე ჯერ მონადირეთა, ასევე - მარგინალთა, სამყოფელია, შემდეგ კი - მონაზვნებისა.

უხილავი, მაგიური, ვერტიკალური, უფლის მიერ შექმნილი და მის მიერვე მოწყობილი სამყარო გაუგებარია ჩვეულებრივი მოკვდავისთვის. ამ სქემით განისაზღვრება ორი იერარქიისა და ორი ხელისუფლების არსებობის აუცილებლობა. შესაბამისად, ადამიანის ბუნებასთან დაკავშირებულობის პირველყოფილ კონცეფციას თან ორი იერარქიაც ერთვის: საერო და სასულიერო. საერო იერარქია იცავს და აფართოებს მოცემული სამყაროს გარე წრეს, არეგულირებს შიდა სოციალურ პროცესებს და, შესაბამისად, ეს ძალაუფლება ვრცელდება ჰორიზონტალურ სიბრტყეზე (ჰორიზონტალურ იერარქიაში) (ალექსანდროვი). საეკლესიო იერარქია კი იდეოლოგიურად ადუღებებს ამ საზოგადოებას (ინარჩუნებს კოსმოსის მოდელსა და უზენაეს მიზნებს) და მოქმედებს ვერტიკალურ განზომილებაში.

ABSTRACTS

Edited by:
Marine Giorgadze
Tamar Siradze

Nino Abakelia (Tbilisi)

DIMENSIONS OF THE NOTION OF ELITE IN THE GEORGIAN CULTURAL CONTEXT (Theoretical Considerations Within The Frame Of The Georgian Cultural Context)

The case under scrutiny is related to the classical and modern meanings and understandings of the concept of *elite* in the Georgian cultural context and consequently grasps the horizontal and vertical dimensions of the term.

In the present attempt of empirical research based on the ethnographic field data gathered in the urban settings of Georgia (2014) and developed scientific thought the qualities of transient (temporal) and intransient elites (i.e. not isolated in time) are revealed and verified.

In the orbit of the study enter such questions as: man and society; biography and the history of self and the world; history and biography and their relationship within the society. It also comprises societal values (wished values, threat of values) and identity, ability to orient according to the values, etc. Consequently elites attendant epithets- *real* and *false*-are introduced and the characteristic features in the plurality of elites are discussed. Who are the representatives of elite - who suddenly manifest themselves in the culture, and are capable for changing and then fall back again in obscurity. Does the cult of such men die with the time, which they have made flourish through some mechanisms? These are the questions observed in the paper.

The presented paper shows how old feelings and thinking about elite collapsed and the new one which is too vague because of moral stasis.

Nana Abashidze (Tbilisi)

BAUDELAIRE'S PROFOUND SELF-INTERPRETATION OR "POETIC DOUBLETS" ? (On The Example Of Four Parallels)

The aim of the research is to analyze Baudelaire's four "poetic/prosaic" parallels and show their common thematic structure oriented towards the profound feel for the poetic word. It is our aim to define the parallelism not as a fact characteristic of the poet's fruitless creative period, but as the poet's self-interpretation, as a dialogue with his own self revealed in overcoming the barriers of the poetic structure. The analysis is based on Baudelaire's following works - « *LE CRÉPUSCULE DU SOIR* », « *UN HÉMISPÈRE DANS UNE CHEVELURE* », « *L'INVITATION AU VOYAGE* », « *L'HORLOGE* », - *EACH OF THESE WORKS EXISTS IN THE FORM OF BOTH RHYTHMICAL PROSE AND VERSE. BASED ON THE IN-DEPTH ANALYSIS METHOD SUGGESTED BY JEAN-PIERRE RICHARD, WE AIM TO IDENTIFY THE LEXICAL-SEMANTIC MARKERS OF BAUDELAIRE'S FEEL FOR PROFUNDITY. BY CONNECTING THESE MARKERS WITH THE THEMATIC STRUCTURE OF THE ABOVE-MENTIONED WORKS, WE AIM AT THE LINGUOCULTURAL ANALYSIS OF THE GIVEN MATERIAL. RESEARCH HAS IDENTIFIED THE FOLLOWING LEXICAL-SEMANTIC UNITS EXPRESSING BAUDELAIRE'S FEEL FOR PROFUNDITY: profondeur, mer, océan, profond, ténèbres. fête intérieure, infini, labyrinthes pierreux d'une capitale, deuil profond de la Nuit ...* To a certain extent these works denote the profound feel for the urban theme, which is one of the main features of Baudelaire's creative works. These examples of Baudelaire's self-interpretation, with their peculiar lexical-semantic aspects and the acute feel for

profundity prove the author's attempt to get more or less complete answers to the questions he has asked.

Natia Abashidzé (Batumi)

LES OPPOSITIONS SÉMANTIQUES ET SES FONCTIONS STYLISTIQUES DANS LES LANGUES FRANÇAISE ET GÉORGIENNE

L'identification de rapports sémantiques reliant entre elles les unités lexicales présuppose l'étude approfondie des catégories simples de l'affirmation, de la négation, de l'implication et de l'équivalence. La similitude lexico-sémantique se résume surtout dans l'antonymie et la synonymie. Depuis l'Antiquité les philosophes s'intéressent à ces deux vecteurs langagiers. Les études des philosophes grecs ont ouvert la voie à la linguistique et ont permis de définir ses branches.

L'antonymie, ayant les traits objectifs, est souvent déterminée par des relations logiques. Evidemment les oppositions possèdent des rapports de la différence, mais en même temps, paradoxalement contiennent ceux de la convenance ce qui affaiblit la raison de l'opposition et crée des expressions paradoxales: „მკვებრმეტყველური დუმბილი“, „უძინართა მზე“, „მზიანი ღამე“ „cette obscure clarté“, „un mort-vivant“ „Hâte-toi lentement“ etc).

L'objet de la présente étude est l'identification de multiples relations lexico-sémantiques qui suscite un grand intérêt sémantique et stylistique. Nous analysons la classification des oppositions, ses fonctions stylistiques (oxymore, antithèse) et sa structure en français et en géorgien.

L'étude est basée sur la méthode comparative et analytique.

Merab Akhvlediani (Batumi)

GEORGIAN VOCABULARY IN ROAD ESSAYS OF FEDOT ELCHIN - THE RUSSIAN AMBASSADOR (1639-1640)

Fate of Russian and Georgian people was crossed on definite stage of the history. The relation of the people is outlined from sixteenth-seventeenth centuries that caused interaction of Russian and Georgian languages. First of all, of course, Onomastic vocabulary reached Georgian language, mostly because of informative value. In this viewpoint, road assays "Ambassador Fedot Elchin in Georgia" (road assays of the beginning of XVII century) are quite interesting. This is one of the first Russian documents where Georgian words are used. There are large number of toponymic and antroponymic vocabulary in these assays.

From the observation on these assays, it is visible that when there did not exist any norms of transferring foreign words into Russian language, Georgian toponyms and antroponyms used to get in Russian language via different ways. In one case, Elchin's assistants-the fixators of the vocabulary used to rely on their hearing, linguistic intuition, which in many cases caused phonetic distortion of Georgian words. In other cases, when Georgian language was recorded by professional re-writers, right forms of Georgian words used to take place, or deviation from original ones was not much.

Our article is about an attempt to find ways for adaptation of foreign vocabulary by Russian language.

AUTONOMOUS LEARNING TECHNIQUES IN STUDYING FOREIGN LANGUAGES AT HIGHER SCHOOLS

The above mentioned theme is based on the empirical research that has been carried out at Batumi Shota Rustaveli State University.

The main objective of the research was to determine the necessity of teaching autonomous learning in studying a foreign language. The research was based on the survey carried out among students studying foreign languages at universities (with the help of approved questionnaires and interviews). Teaching autonomous learning is the process which implies making a study plan by the student, assessment and constant monitoring, self-management, time distribution, time management as well as acknowledging aims.

Majority of students lack independence while studying foreign languages. They are hardly aware of the necessity of the autonomous learning. Regrettably, the concept ‘independent work’ adopted after Bologna process, carries only formal character and students can’t realize that they have to work independent hours. We think it is vitally important for the foreign language teacher to assume the role of an ‘advisor’ or a ‘pathfinder’ and to make students get acquainted with the strategies of autonomous learning and their meaning (it should be explained what skills can be worked out by means of the certain methods of autonomous learning).

In this way, FLT (Foreign Language Teaching) is not only conducting practical lessons, but also getting acquainted with the techniques of autonomous learning with the help of the teacher, so that learning process should become more effective to get desirable results.

Tsiuri Akhvlediani, Nana Durmishidze (Tbilisi)

PRAGMATIC ROLE OF METAPHOR IN SPANISH MASS MEDIA

Metaphor has various functions in Mass Media. In political context, its use is designed to change the semantically complex political concepts into easily understandable expressions for readers, listeners and spectators; metaphor, as one of the means, may also be used to create euphemisms to avoid offensive, unwanted statements. Special attention should be paid to those cases when the metaphorical transfer creates not a new word, but neologism – meaning, which formed as a result of the semantic diversion within a word. The metaphor of the type, is usually an identificational noun, which transferring into the category of the predicate, belongs to other denotation or class of denotations. It also serves for intra-lingual semantic functions; namely, the nominative metaphor that presents identification turns out to be the source of homonymy.

Thus, the role of metaphor in the language of media is very important; it contributes to the realization of the basic pragmatic and communicative purposes, at the same time conveys a subjective approach to the topic.

METAPHOR IN FRENCH EMOTIONAL PHRASEOLOGISMS

Figurative associations of emotional, phraseological units are based on metaphorical transfer of the meaning. Metaphor, on the one hand, keeps alive the real meaning of phraseologism and, on the other hand, clearly reflects its national and cultural peculiarities. Thanks to Metaphor, the language system is constantly remained in dynamics. It allows to access to the general regularities of human thought as well as to reveal the typical associations of given language carriers. Human's inner life, his emotional state, in the language, is often presented through metaphor.

On the basis of the empirical research of the material, the following concepts of the metaphors constituting the French emotional, phraseological units have been singled out: **1. Food products; 2. Elements (land, air); 3 Subjects; 4 Body Parts (somaticals).**

Maia Alavidze (Kutaisi)

PRAGMATIC CHARACTERISTICS OF AN INTERVIEW AS A DIALOGICAL SPEECH

According to discourse definition dialogical speech appears to be its most natural form. Historically the main function of a language was its ability to communicate. Initially it always included the exchange of information. It was caused by the practical demand of a person. The main characteristics of dialogical discourse are inter-subjectivity and inter-activity. That means that linguistic relationship consists of individual speech acts.

Each speech act includes an addresser and addressee. Interactivity of dialogical discourse means that communicants are parts of the speech process; as for inter-subjectivity it could be understood as the combination of psychological feelings people undergo (Makarov 2003). Consequently, the research of pragmatic aspects plays the most important role in the process of speech acts. Because pragmatics envisages real speech situations in which real communicants participate with their particular plans and emotional disposition. In the process of communication communicants are differently motivated. In our case the reason for communication could be considered to be the practical wish of a person to have social contact with other people. In case of politicians dialogical speech can be motivated by the wish to give out information or to have verbal influence on public.

Finally, we can say that the only dialogical speech is an interview. The only way to study the purpose and aim of an interview is to conduct its pragmatic analyses.

Lela Alexidze (Tbilisi)

MATTER IN IOANE PETRITSI'S COMMENTARY

The aim of this paper is to analyze the concept of matter in Ioane Petritsi's *Commentary on Proclus' Elements of Theology*, and to discuss its ancient philosophical sources. We shall focus our attention mainly on the following issues:

(1) What is matter? Everything, including matter, depends on the supreme One. On what does matter not depend? It does not depend on anything else except the One, as for example, it does not depend on the Intellect or Soul. Petritsi defines matter mainly in a negative (*apophatic*), or a kind of

half-negative way, as for example: “formless form”, “non-similar similarity”. We shall consider the texts of Proclus as the philosophical sources of Petritsi’s *Commentary*. Petritsi interprets the dependence of matter on the supreme One in the context of the uniqueness of the first Principle: like Proclus (and against Manichaens), he acclaims that the supreme Principle is the One and it is *one* (unique). However, the question of the relationship between the first Infinity of the Proclean ontological pair: first Limit/first Infinity, on the one hand, and matter on the other, is one of the problems in Petritsi’s interpretation.

(2) Petritsi defines matter as the lack of form and calls it *steresis*. Not only Plato and Proclus, but also Aristotle was the source of Petritsi’s interpretation of the concept of matter.

(3) Following Plato’s *Timaeus*, Petritsi calls matter “female which is constantly in change”. Only the ‘bastard thought’ can understand it. Because of its formlessness, matter is unperceivable for the intellect, human as well as the universal one. The question we pose reading Petritsi’s *Commentary* concerns the supreme One: Is the matter completely unperceivable for It, too?

(4) The relation between the first ‘matter’ as the formless non-being, on the one hand, and things, which are ‘material’, on the other, is quite difficult. Viewed from ‘below’ (from the ‘level’ of matter), we may ask this: where and why does actually form start/stop its activity? And what kind of role does the supreme One as the creative cause of everything play in this case? What is decisive in the fact/act of ‘transition’ from the condition of the ‘pure’ matter (absolute non-being) to the level of the matter-in-form (corporeal being): the positive activity of the creative (effective) cause, or the negative passivity of the Intellect (the condition of the maximal lack of the form)? In this case, the dialectic of act and potency (*energeia - dynamis*) is important.

(5) Is or should be, and in what sense, in Petritsi’s opinion, matter the subject of theology?

(6) Matter and evil: what kind of relationship is between them? What does for man from the point of view of ethic and salvation, mean that he has body, which is ‘material *chiton*’? What kind of role does matter play in the dialectic of freedom and necessity, sameness and otherness?

(7) Matter is for Petritsi ‘non-being’, it is ‘nothing’. Petritsi says that the One produces Being from non-being. Although it is difficult to determine whether Petritsi here means absolute nothingness or the matter as a privation of being, he certainly does not speak about creation of the matter itself.

Nino Amirezashvili, Liana Lortkipanidze, Nino Javashvili (Tbilisi)

THE SYNTACTIC STRUCTURE OF A GEORGIAN SENTENCE

The syntactic structure of a Georgian sentence will be considered in the paper by the binary relation of the linguistic structure, where the role of each word in the word connection will be indicated.

Syntactic relations between words in a sentence correspond to the syntactic tree structure. The members of the sentence (the words) are presented as elements of the noun phrase(s) (NP) and verb phrase(s) (VP). In order to maintain the integrity of the tree structure the concept of zero-node (S-Sentence) is used, which is a *parent* of the VP verb phrase in case of an impersonal verb; in other cases it is a *parent* of both NP and VP phrases.

All members of the sentence both main and the secondary are described. The syntactic role of each is necessarily indicated: it is the syntactic role of a *parent* and a *successor*. In a *parent* role may be both a noun phrase and a verb phrase. These phrases can be involved in the capacity as a *successor*.

It is also shown in which syntactic construction is one or the other word involved, also the all possible roles and corresponding grammatical features are ascribed to each of them.

For example, a direct object is the *successor* to the VP verb phrase (VP = V + N). It can be

expressed by noun, adjective, numeral, pronoun, and verbal noun in singular and plural. Its cases are nominative and dative. It can be closed bi-prepositions (-vit, -tan, -ze, -ši) and particles (-a, - a, -ve), as well as by indirect speech particles (o, metki, tko).

The knowledge accumulated while the morphological analysis plays an important role in the syntactic annotation structure of a Georgian sentence. It presents comprehensive syntactic information. For example, a noun given by the ergative case may be only a subject, etc.

The syntactic annotation system with such structure and its grammatical characteristics allows a perfect description of any Georgian sentence.

Lali Antidze (Batumi)

UNDERSTANDING THE STATE OF CONSCIOUSNESS AND ITS ROLE IN COGNITIVE PROCESS

The article deals with understanding the state of consciousness and its change in the process of historical development of mankind. Understanding the state of consciousness and stating its limits is especially important for understanding process of cognition as well as human's attitude towards the universe.

The issue of consciousness state correlates with Cartesian understanding of psychophysical parallelism. Therefore, while studying this issue it is impossible to avoid materialistic and behavioral criticism of classical forms of dualism. Any definition of understanding consciousness is based on modern discoveries in natural sciences as well as the texts reflecting debates around the issues of consciousness philosophy. The study of the issue requires reconsideration of understanding cognition process within the frames of such theories as intuitivism, behaviorism, functionalism, instrumentalism, etc.

Avtandil Arabuli (Tbilisi)

INSTITUTE OF THE *KHUTSESI* (ELDER) IN HISTORICAL PKHOVI

During the expedition of the Academician Akaki Shanidze in historical Pkhovi in the previous century it appears that the name of the main clergyman of the worship and praying places in the mountainous regions of Eastern Georgia was clearly distinguished (or differentiated): **Khevisberi** (Psh.), **Khutsesi**, **Dekanozi (archpriest)** – the main worshipers in the sacred icon places.

Khutsesi, **Khutsezi** – the main clergyman and worshiper in worshiping place (A. Shanidze, Works, vol. 1, Dictionary); A. Shanidze does not point to the Mokhebian variant of though they also use the term **Dekanozi** in this context.

Vazha Pshavela differentiates between the Khevsurian and Pshavian in his poems “Bakhtrioni” and “Aluda Ketelauri”. The occurrence of Khutsesi in Pshavi is confirmed by some other source as well (see G. Khornauli, Pshavian Dictionary, Tb., 2000). Here it is supposedly the remnant of archaic state as far as the formation of **Khutses-** is one of the oldest units among the cultic terms. Moreover, in Khevsureti (historical Pkhovi) the corresponding ritual-expressing verbal form **Khuts-ob-a** is preserved. The latter, in its turn, preserves the more archaic **khuts-** form. **Khutsoba** means pronouncing prayers by khutsesi while sacrifice offering (A. Shanidze, Works, vol. 1, Dictionary). The formation of the same root is the following: *sakhutso kochobi*, *sakhutsari tasi* – a bowl used only by the priests (Al. Chinch., Khevs. Dict., 2005).

The paper deals with the essence of this institute and interrelation between the corresponding performances.

Ekaterine Archvadze (Kutaisi)

SUPER PHRASAL UNITY AS A TEXTUAL MECHANISM OF DESCRIPTION AND ASSESSMENT

According to the understanding of modern Text Linguistics Super Phrasal Unity is such a sequence of sentences which is characterized as structurally, semantically and communicatively complete unity developing one “micro theme”. It is one of the high-level communicative units comprising structurally and semantically independent sentences which can maintain its semantic independence even without the context. We share the opinion that the semantic criterion is one of the main criteria while defining the boundaries of Super Phrasal Unity in the text which can be understood as the existence of one “micro theme”. To be more exact, here we speak about the semantic completeness and independence of the unity of sentences.

In this article we try to emphasize the role of “micro theme” as the main feature of super phrasal unity. We also aim to analyze super phrasal unity as a textual mechanism of description and assessment on the basis of British and Georgian newspaper articles to see the similarities and differences between these two languages of different systems.

There is tendency in modern British and Georgian press to describe and characterize people, facts and events not only explicitly, but implicitly as well. This enables us to speak about the endless possibilities of expressing speaker’s ideas and communicative intentions.

Super phrasal unities chosen from British and Georgian newspaper articles make interesting research material and enable us to analyze the problem with the help of contrastive analysis.

Zurab Archvadze (Kutaisi)

“BIENSÉANCE” IN FRENCH CLASSICIST DRAMA

The article deals with the principle of “BIENSÉANCE” in French Classicist Drama. Fiction, especially the tragedy, should follow many “rules” according to the aesthetics of Classicism. “BIENSÉANCE” was one of the basic ones that was almost completely adopted or used by the great French classicists Corneille and Racine. Their plays were written with the intention of affording a model in which the strict rules of drama were served (for example, in “The Cid”, “Polyeucte”, “Phaedra”, etc.). We will be fully able to decrypt or decode many “hidden”, “invisible” elements with the assistance of other rules, in case we study the principle of “BIENSÉANCE” that was fundamentally handled and developed by the French Classicist playwrights theoretically and practically as well.

STRATEGY AND TACTICS OF ADMINISTRATIVE APPLICATIONS

Nowadays, communication strategy and tactical conceptions are actively applied in different types of discourse. There are two basic attitudes – cognitive and interactive (speech strategy), which are not contradictory. Basically, the communication strategy is connected to motives, intention, general (macro) purposes of the speaker and adequate ways selected to approach the goal. This main problem is solved through the speech-communicative tactics, which unite one or several actions in order to carry out some of the strategies. The situation of real relationships is characterized with the fact that the communication goal is approached in the process of carrying out several communication stages, which corresponds to the concept – tactics.

Speech strategy and tactics are different in different cultures, that is, it is not universal. They represent national-cultural patterns of the speech acts in certain situation. The field of our interest is to study the strategy and tactics of administrative applications.

Marine Aroshidze, Dali Doborjginidze (Batumi)

THE ROLE OF THE LANGUAGE IN THE CULTURAL MEMORY SHAPING AND THE NATIONAL IDENTITY COMPREHENSION

The contemporary science is intensively researching into the collective memory theory, whose formation leads to formation of the national mentality; the latter being condition for the national identity.

Having acknowledged oneself as a socio-ethnic community, we realize who we are and where we come from, understand our past, who our ancestors were and what they suffered through.

The collective memory is a cultural phenomenon. It has to be noted though, that collective memories do not only represent individual memories, collection of stories. The idea that the collective memory is shaped by the specific social group and is affected by various factors belongs to Maurice Halbwachs. When each individual considers oneself a member of a certain group and ‘recalls’ it in the context of the memory, the group memory is awoken in the individual memory of its members.

Halbwachs claims that the collective memory stands for the factor that unites the group and cements its identity. Places, heroes, events, shared experiences unite the social group. All these are recorded in national languages, and at the same time define the essence and character of the nation. The past is constantly being reorganized and is reflected in the collective memory.

Abesalom Aslanidze (Batumi)

THEOLOGY OR RELIGIOUS STUDIES?

In recent times, there have been a lot of arguments about what subject should be taught in higher education institutions, theology or religious studies. There is also a debate about the specialty (program) at universities, should it be the program of theology or religious studies? However, both of them are essentially different.

Theology (the doctrine about the god, often called divinity) is the defender of the religion itself and its purpose is to prove both, the existence of god as well as dogmas. Justification of the existence of god is based on the belief and holy books. It is a far cry from the science and evidence. Theology, created on the basis of sacred texts is connected with monotheistic religions, such as Judaism, Christianity, and Islam. In addition to that, there is one more controversial issue concerning the definition recently established in scientific literature. It is philosophy of religion as philosophical theology, according to which philosophical theology is one of the forms of philosophy of religion, which can't be regarded as science according to its purpose.

Religious Studies (the new concept – science about religion is going to be introduced soon) implies scientific study of religion from historical or philosophical perspective. The aim of it does not represent justification of religious dogmas. Accordingly, religious studies should be the part of university curriculum. Religion is not included in the university subjects' classifier of Ministry of Education of Georgia, while theology and one of its directions - philosophy of religion are mentioned in the list. But theology and philosophy of religion are contradictory to each other. So, what is the way out? What should be taught at universities? Is it theology or religious studies? To answer these questions we need to hold a healthy scientific debate.

Alina Baghishvili (Tbilisi)

ONE OF THE ARABIC LEXEMES IN THE MEGRELIAN FOLKLORE

Theoretically there are several ways of foreign vocabulary's existence in Megrelian language. 1. In the conditions of Georgian-Colchian lingual unity; at this time the lexical unit which is originated from foreign language is generally Kartvelian. 2. In the conditions of Megrelian-Laz language and Georgian lingual differentiate; at this time: a) foreign lingual unit is common with Georgian, the most prevalent version – from Georgian (also from literary Georgian) or in Megrelian-Laz language or after dialectical differentiate in Megrelian; b) imported lexical unit is immediately assimilated in Megrelian-Laz language or in Megrelian from the foreign language.

As for Arabisms, we consider that it is possible to exclude the first point, but it was not justified. It was discovered that there is Arabic vocabulary in Megrelian folklore, which does not exist in Svan language, neither in literary Georgian. Now we will discuss one of the lexical units.

Arabic lexeme (‘არშუნ) (‘Ershun) means “house”, “throne”, “tent”, “fence”. In the modern Arabic language this word has additional meanings, too. As mentioned in the Classical Arabic, this word is actively used in Megrelian folk-lore. In the Megrelian language, this word means “house”, “palace”, “throne”, “fence”.

This Arabism, which is used in the he Megrelian folk-lore, is unknown for other Kartvelian languages. It causes a serious scientific observation, and this makes us think, that possibly it's the other way of borrowing of the mentioned word.

SOME ISSUES OF FORMATION OF GEORGIAN PHILOSOPHICAL TERMS

The present paper dwells upon the basic issues concerning the currently increasing necessity of philosophical term formation in the perspective of terminology dynamics. It briefly outlines the recommended conditions that must be complied with according to standardized philosophical terminology regulations as counter-balanced by thereto marginal specific cases emerging in practice and use, hereby attempting to clearly establish the coordinates for the conceptual patterns of philosophical term formation and coherence in use.

The paper discusses, that the philosophical term and its related elements need to be further dwelled upon in order to emphasize all potential interaction possibilities that may emerge in the currently continuous process of philosophical term formation and hereinafter use. As a philosophical term is defined as the designation of a defined concept in a special language by a linguistic expression, the central unit that needs to be carefully analyzed when forming, or using a newly formed term is actually the concept. A philosophical term may consist of one or several words that is a simple term or a complex term or even contain symbols, acronyms or shortenings and therefore does term formation imply several conditions that are actually not always complied with in practice. A philosophical term should be: linguistically correct, precise, concise. Undue length of a philosophical term represents a serious shortcoming. Firstly it breaches the principle of linguistic economy, and secondly it frequently leads to ellipsis (omission), which in turn can only further create ambiguousness and quite often misinterpretation or even overlapping with a different concept. The resulting alternative designation can lead to misunderstanding. The requirement of characteristics often conflicts with that of accuracy and the greater the number of characteristics included in a term, the more complete the representation of the concept and the more accurate the philosophical term. Thus, the philosophical term is considered to be the central element of terminology the unit consisting in the concept and its designation. However, there are countless examples of philosophical terms that do not comply with a desirable condition for philosophical term formation, namely the mono-semi correspondence between a philosophical term and a concept. It is justly recommended however not attainable to the extent that may exclude misinterpretation, ambiguity or overlapping within the same language but different domain-specific language areas, not to mention correspondence between different languages.

The paper analyses, that the philosophical dictionaries represent the translation of the works of formed Latin origin. Despite the fact that working out philosophical terminology came with the academic work of philosophy, Georgian philosophical dictionary with terminological decorations by the authorship of Georgian scientists still is not created. All the philosophical dictionaries made in Georgian are all the exact explanations of foreign terms into Georgian (without any additions and extra notes from the authors' side). According to this, the issue of the presenter is to speak about terminological decorations of philosophical dictionaries that are given in Georgian but are not absolutely "Georgian". To the point of the presenter, right the abovementioned lexicological complications is the reason that terms in different Georgian translations are not identical.

The choice of this topic was conditioned by the non-existence of the analysis of Latin-Georgian terminology. Language material of these two different languages has not become the subject of analysis. Apart this, in the sphere of dictionaries no one has specially touched the issues of transferring philosophical terminology into Georgian. This paper is the attempt of comparing formed philosophical dictionaries; they are used by different translator authors of philosophical dictionaries. There are explained the objective motives. That's why they prefer this or that Georgian equivalent considering Latin terminology structure and semantics.

The author concludes that ideas, represented in the paper, will give practical assistance both to the specialists of philosophical sphere and the readers who are interested in Georgian philosophical literature. It will help them in the diversity caused by Georgian philosophical terms.

Dali Bakhtadze (Tbilisi)

TAXONOMIC STAGES OF LOGOGRAM AND ALPHABET (FOR THE ISSUE OF RELATION OF COLCHIS AND GERMANIC RUNES)

The chain of notions given in runic logogram is realized in language as generalized concepts. Semantic form of logogram doesn't represent either lexical or phonemic unit. Ideographic collection of notions is in compliance with certain names, there is more abstraction than specificity in them. Interactions of linguistic and logical abstractions, forming internal form of a logogram, attract attention. The way from logogram to alphabet goes through semantic structures, where the issue of inter-relation of a whole and a part becomes topical. Although phonemic notion of a sound in alphabetic runes represent certain stage of abstraction, the process from logogram to letter-sounds is quite long and complex. Stage changes of reference are involved in it.

Guram Bakhtadze (Batumi)

CHARACTERS REPRESENTING CAUCASIAN ETHNOS IN KAZBEGI'S WORKS

Because of its geo-political location and historical circumstances at the very beginning of Georgian nation it had relations with different countries which itself impacted on the literature and folktales of the country. In writing these relations are reflected on both general and specific features. Works of Aleksandre Kazbegi is particularly interesting in this scope. Inhabitants of different nations of the Caucasus are represented in his stories and novels. Each of them is a decent bearer of pain, sorrow, ideals and aspirations of his nation. Our goal is to study a system of characters of Aleksandre Kazbegi as they create children of Caucasian nations. It causes great interest in what extent or in what ways they exist in works of the writer, also what was the reason that the author paid his attention to them and why he made them subject of the creative interests. It is interesting whether it is possible to make decisions of general nature based on author's attitude towards particular character, or on the basis of relationships and attitude between such characters.

Before Kazbegi, Davit Guramishvili in 17th and 18th centuries referred very clearly to the attitude of Caucasian tribes to Georgia. Military service of Grigol Orbeliani in North Caucasus is a well-known fact: later, in his historical drama "Kartvlis Deda" (scenes from future) presented united Caucasus in romantic aspect. The background of such tendencies revealed in our literature causes great interest in the works of Aleksandre Kazbegi.

Vital aspiration of Russian Empire for Caucasus changes radically the attitude of these inhabitant nations towards each other. It does not require special effort to ensure that: in terms of interoperability of cultural values Georgian people have more complicated relations with Orthodox Russian officials than with other nations of Islamic faith. In our opinion, the issue of attitudes between the Caucasian nations towards each other in Kazbegi's writings is a response to the idea of Caucasian Unity of Ilia Chavchavadze's "Kartvlis Deda".

BASIC PRECONDITIONS AND COMPETENCES OF LINGUISTIC EXPRESSIONS OF COURTESY IN MODERN GERMAN LANGUAGE

"Courtesy" is a rich and at the same time culturally defined phenomenon that means that different cultures have different perceptions of courtesy, but in any culture it is one of the essential and most important preconditions for a successful communication. Courtesy is not an exotic, but a universal, more probably, an everyday phenomenon. This means the interpretation of an expression or action in a way that the person wants to establish and prove towards the addressee. Polite behavior consists of actions that can be performed not only through linguistic means. In communication politeness has verbal as well as non-verbal forms of expression. Verbal forms include lexical, morphological and syntactic units, while non-verbal forms involve paralinguistic elements inherent in linguistic actions that fill and also modify them. The system of courtesy is not strictly fixed. It is very flexible and can even change over time. In the German language the definition of "courtesy" dates back to the Middle Ages and is associated with "Royal Court", the customs, etiquette and standards of behavior established there. While according to the modern definition a polite person is considered to be educated, well-mannered, tactful and considerate to other people in terms of well-established forms of behavior. Numerous articles and studies both by foreign and Georgian (not only) linguists have been devoted to this subject. In the present paper "Basic Preconditions and Competences of Linguistic Expressions of Courtesy in Modern German Language" I will try to highlight and analyze the competencies that contribute to a successful interaction.

Nunu Bakuridze (Batumi)

REFLECTION OF W. WHITMAN'S WORKS IN I. TURGENEV'S POEMS IN PROSE

This article deals with the connection between the works of American poet W. Whitman and Russian writer I. Turgenev. One can deny the existence of any connection between these two authors due to the fact that Russian literature is too far from the free and charismatic American literature. In 1872, at the age of 54, Turgenev ran into Whitman's poem "Beat, beat drums". Apparently, this poem has changed Turgenev's traditional perception of literature; he saw an extraordinary form of the inner world perception. Even after writing all his major compositions like, for instance, "Fathers and Sons", he still felt that something especially important was left to say but he inevitably lacked the form for its expression. Whitman "suggested" him freedom rather than the form. It helped Turgenev to think freely and not to be obsessed with the huge Russian literary legacy. So, he created the new form which freely expressed what he really wanted to say within his whole life. He began to write poems in prose, where he expressed his philosophical and religious views.

Maka Baladze (Batumi)

SEMANTIC AND PRAGMATIC FEATURES OF EUPHEMISMS IN LINGUA-CULTURAL CONTEXT

Euphemisms exist in every language of the world no matter how civilized this or that country is. Process of euphemization is a common phenomenon in almost every language, because there are

concepts in all cultures that people are reluctant to mention directly. That's why, the study of their semantic and pragmatic features in lingua-cultural context is important. This will give us the opportunity to observe English and Georgian euphemisms and highlight similarities and differences between them. The use of Euphemisms in speech is caused by the speaker's intention to neutralize the negative pragmatic effect. They appear while speaking in certain context. Their expressiveness is subjective because in informative text they are neutral words and have nominative function. The use of euphemisms in English text is creative because at this time interpretation of subjective opinion and emotional estimate of context take place. Our goal is to study and find out what semantic and pragmatic features are characterized for them in the English and Georgian languages.

Irakli Baramidze (Batumi)

CITY SELF GOVERNMENT ELECTION IN BATUMI IN 1917

After the revolution of 1917, the Provisional Government gave the administration of the Caucasus to the special Committee, so called "Ozakom". On the basis of the election regulations adopted by "Ozakom" in July of the same year, the city government election was held in Batumi. All political parties tried to realize the rights of free political activity obtained after the revolution, but only two of them – Social Revolutionary Party and Social Democratic Party succeeded. 26 and 24 seats from the 60 ones in the local advisory agency were allocated to them.

The election was basically held in the environment of free competition, but one incident undermined that process. In particular, two days earlier before the election procedure according to the decision made under the pressure and military threats, about 100 members of the crew of Battleship "Volia" were allowed to take part in the election. It is true that their participation did not have any influence on the election, but the fact itself included a lot of nuisance. As it turned out, the crew of the battleship "Volia", because of the fact that election was not held at the same time throughout the Empire, could vote in Sevastopol, Novorossiysk and Sokhumi as well.

Maya Baramidze, Guram Markoidze (Batumi)

COMPOSITES IN SOUTHERN SPEECH

According to the consistence and rules of components cohesion in speech of ethnic Georgians and descendants of "Muhajir" Georgians of historical Georgia (Tao, Klarjeti, Shavsheti...), there are different groups of composite words.

1. The number of composites with duplicated roots is relatively small: nouns, adjectives, numerals and adverbs undergo duplication.

There are also cases of duplication of Turkish words: *airi-airi*, *bet^h-bet^hi*, *sira-sira*...

2. There are various composites with different roots.

- Both components are nouns: *gobiq'ana*, *nenei-baboi*, *k^hal-k'aci*...

- Attributive composites (both of straight and inverted word order).

Adjective-attributive: *a albi 'i*, *dida mart^hi*, *šavt'q'e*... *p^he c'it^heli*, *q'urmo 'rili*, *k^hvadedop^halai*, *samq'urai*, *gulibi 'i*, *mamac'minda*, *p'irnat^hela* ...

Noun-attributive: letter „s“, serving as a sign of the attribute's objective case, is reduced (such composites are mainly of toponymic origin): *elip'iri*, *arit^hvala*, *oboq'lap'ia*, *q'velideda*.

A general word, serving as a defining base, has lost its Objective case sign „s”, whilst a time-indicating „ ani” is presented by the following examples: *drobi an, adgomi an, gamoq’vani an ...*

One of the components of the attributive composite is a Turkish word: *imsoi, sut^h ma, sut^h da, uk’anmere*.

3. Composites are presented mainly by nouns, adjectives or numerals, as well as adverbs; although we might encounter composite verbs: *at^hvalq’urebdit^h, daat^hvalq’ure*. The opposite prepositional forms are: *gevdo-gamovdo, mimq’ev-momq’ev, gadaabrun-gadmoabruna*.

4. Southern dialects are especially rich in assonant composites both of Georgian and Turkish origin: *e-me, t^hop^hi-mop^hi, k^hin i-min i, p’irši-mirši, ar ’i- ur ’I, map^hia-mup^hia, eziel^h-meziel^hi, ne vi-me vi, airan-mairan* and so on and so forth.

These forms distinguish southern speech from other Georgian dialects.

Compound words-composites represent a huge part of the southern dialects lexis of Georgian language.

Ruslan Baramidze (Batumi)

BEGINNING OF CONSTRUCTING OF NEW DISCOURSE: GOVERNMENT INTERVENTION AND THE PROTEST OF RELIGIOUS COMMUNITY (ONLINE MEDIA AND SOCIAL NETWORKON “MADLI AFFAIRS”)

The article represents the analysis of Muslim Religious Educational network during the years 2005-2011 based on those internet resources, which had been created in respect to the above mentioned issues (online magazines, blogs, social networks, etc.). We tried to present how the specific informational space, discourse and their participants have determined constructing of new relation between government and religious community (conflicting, ambivalent); on the other hand, this process resulted in formation of arguments and attitude of participants that was later used for explanation of their positions (with detailed content). Therefore, the article describes the particularities of introducing of those processes to the society referred to one of the networks of Muslim Community and Religious schools in the years 2005-2011.

Shorena Barbakadze (Kutaisi)

CONSCIOUSNESS AND “CHARACTERS” BY THEOPHRASTUS

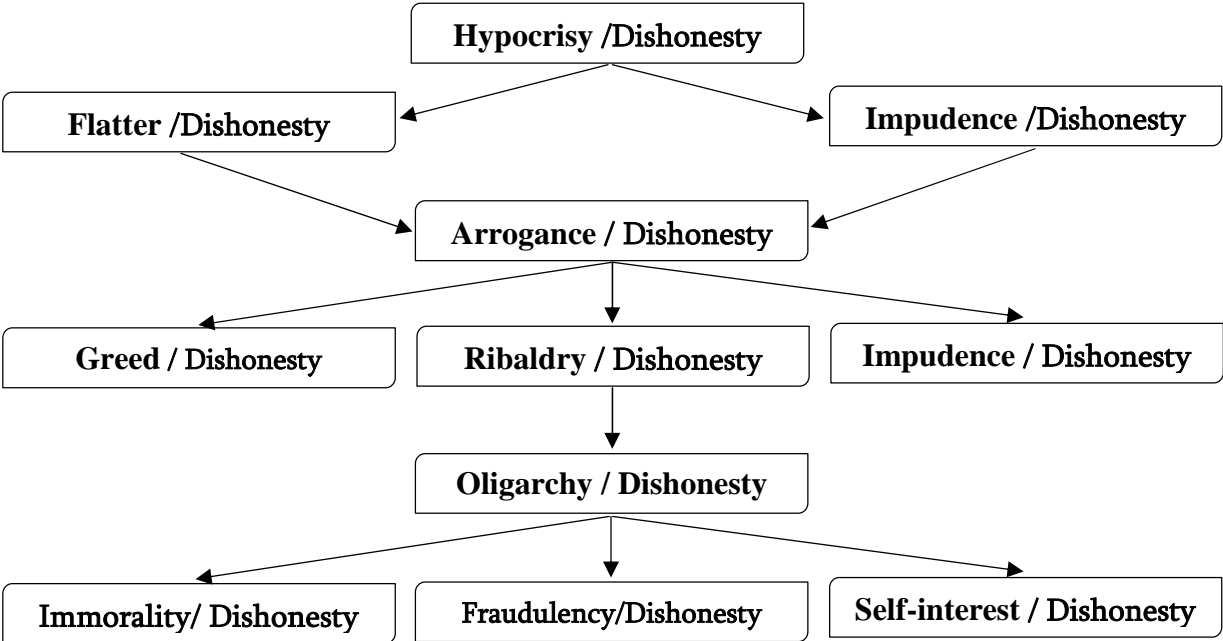
Theophrastus, as a presenter of reality, followed Sophists and Aristotle and continued to observe a man as an object. The results of these observations are presented in his small book “Characters” which is a favourite reading book of all times and authors.

The original aim of the book was not scientific. Then what was the reason of writing this book? 1. It was written for Poluclesis; 2. Its function may have been to fill the gaps in Aristotle’s “Poetics” and other works; 3. It gave rise to peripatetic genre.

Theophrastus’ “Characters” represent the sketches of social drawbacks and weaknesses, though not disgusting perversions. It is a real description of general social type and not an individual person. He worked in the epoch of revival of new attic comedy and perfection of existing moral types. He was Menandrus’ teacher and friend. The characters were created to be staged and served the goal of perfecting the existing moral comic types. Here, we have only imitation of how this or that type behaves in different situations. Any deviation from established norms was considered to be perversion

by Ancient Greeks. The author describes only immoral characters, maybe because it is connected with the new attic comedy. It is the mission of a tragedy to describe the noble, but the comedy needs a funny, eccentric or immoral type. The author has two goals – to entertain and to advise the audience. The book describes 30 characters (types) – 30 human features, drawbacks, more or less serious, the whole gallery of weaknesses characteristic for a man, described in detail – almost perfect portraits of the “types”. And among them, we do not find separately distinguished *dishonesty*, even though it logically fits in these types. We selected 11, they are: hypocrisy, flatter, impudence, arrogance, greed, immorality, ribaldry, meanness and self-interest, and carried out an experiment: in Theophrastus’ “Characters” in each separate case, we put the word *dishonesty* where it was possible, but left the text unchanged. Theophrastus’ characteristics expressed the essence of this word in all cases. In this way, we got the collective portrait of *dishonesty*, which we presented as a scheme.

The Collective Portrait of Dishonest Person

METAPHORS AND NLP (NEURO-LINGUISTIC PROGRAMMING)

What is Neuro-Linguistic Programming (NLP)? We can define this new field of science as a connection between neurology, linguistics and cybernetics. Everything what is happening in a person's everyday life, is "recorded" into his/her nerve cells, released through speech, and subjected to programming.

What is the role of Neuro-Linguistics? It studies and detects speaking and thinking patterns, which prevent people communicate and deletes them from the "memory disk", and after that loads a new program. Metaphors are powerful tools used in Neuro-Linguistic Programming.

Why metaphors? Speech consisting of abstract concepts differs from the one that consists of metaphors. If we use metaphors, our senses become more active. Metaphors make a message "alive" creating a bright visual and audio image in our internal minds. They bring life to the communication, and we are able to see, hear and feel the idea being transferred. This results in registering the idea firmly in our brains and remembering it long after the conversation.

So, metaphors are the language used in Neuro-Linguistic Programming.

Imeri Basiladze, Vladimer Adeishvili (Kutaisi)

SHALVA SIKHARULIDZE – ONE OF THE FOUNDERS OF GEORGIAN PEDAGOGICAL THINKING

Among the 20th century Georgian scholars, Doctor of Pedagogical Sciences Shalva Sikharulidze played an outstanding role in creation and development of Georgian School and Pedagogical science.

During 1924-1928 Shalva Sikharulidze published up to 30 articles in the magazine "Towards the New School". These articles played an important role in formation and strengthening of Georgian school.

In 1933 he published a book "Problems of Soviet Pedagogy". The book clearly shows Shalva Sikharulidze's position in the pedagogical life of 1930s.

In 1937 another book by Shalva Sikharulidze named "The Regulations of Learning Process" was published. This book became the basis for the work "Soviet School Didactics" which was issued in 1940. It was one of the pioneer works in Georgian pedagogical sphere representing the full course of teaching theory. For the first time the principal issues of didactics were worked out.

The book discusses the following didactic principles of: systematization and successiveness; 2. consciousness and activity; 3. educational studies; 4. illustrations; 5. the unity of theory and practice; 6. individual approach to students; 7. leading and guiding roles of the teacher.

In 1948 he publishes a very interesting book "School and Pedagogical Thinking in XVIII century Georgia". The book scientifically discusses issues concerning the history of pedagogy. Georgian educational sphere is based on these traditions.

In 1961 Shota Sikharulidze released a new book "School Management" (co-author B. Kiziria). The book deals with the theoretical and practical issues of school management and leadership.

Thus, the role of Shota Sikharulidze's pedagogical heritage is immense. His works represent valuable support in bringing up new generations and each of them emphasizes the fact, that upbringing is the most important factor in personality formation.

THE VALUE OF NEOLOGISMS IN LITERARY DISCOURSE

One cannot avoid banal truth: human communication was initially implemented by creating words. This was dictated by the necessity of describing the world. A human being perceives the world and there arises a necessity to express the feelings and thoughts based on this perception. This means that the symbolic expression of human activities is due to the wish to describe the environment, objects, ideas and facts by way of their substitutes – sounds and symbols. Whatever the interpretation, be it metaphysical, biological or linguistic, speech falls within a creative speaking process i.e. neological process.

Neology is vital for the life of a language. It is a conscious or unconscious way of existence of a language. Formation of new words is characteristic of human beings of any category or age. At the same time, neologisms reflect the development of technology, technical progress, social or political changes. Alongside with journalists, writers are the people who best feel the necessity for coining new words. In this regard, mention should be made of the XX century French writer Boris Vian. His creative world abounds in discovering the new possibilities of the French language. In order to analyze these discoveries we have selected his novel „L'écume des jours“, and in order to make a thorough study of his neologisms, we have compared the French text of the novel with its Georgian translation („The Foam of Days“, translated by Paata Javakhishvili. 2000.)

The analysis has outlined the following:

Boris Vian creates the language world by means of three different methods:

1. Neglect of artistic images;
2. Attaching new meaning to the existing lexemes or their slight aberration;
3. Creation of new lexemes for the existing referents and invention of lexemes together with their invented, inexistent referents;

The architectonics of the novel is entirely based on neologisms and the musical effect of its phrase is achieved by means of this kind of vocabulary. In the beginning it seems to the reader that the author is describing a totally imaginary, fairy-tale world. However, soon the reader understands that the effect is achieved by means of invented lexis that arouses first amazement, then joy, later excitement, agitation and sorrow – in fact, all the emotions accompanying human life as such.

Izolda Beltadze (Batumi)

CHARITIES OF ENGLISH MERCHANTS IN XV-XVI CENTURIES

At the boundary of the XV-XVI centuries monopoly on foreign trade was taken by the kingdom of England. By this time England had established trading relationship with 16 countries. It facilitated to culture awareness of different nations that let English merchants learn much and imitate from other nations. Wealthy English merchants granted magnificent houses, beautiful churches, schools and libraries to their native country.

In the XV century merchants took an important role in city life. Luxurious life and well furnished houses enabled merchants to welcome honorable guests. The archive holds a record that in 1461 Edward IV was given a ceremonial reception in Bristol by the merchant William Canning. His house was located at the outskirts. It was built at the end of XIV c and was equipped with all amenities. The merchant possessed valuable utensils. The glass and wall decorations of the house were

impressive. One more thing that has to be pointed out is that the Mercers association represented religious brotherhood and obliged all members of the association to assist the members in trouble and difficulties. They took care of a sick member. In case of a member's death, the Mercers were responsible for arranging funeral ceremony and giving a family financial support. However, the Mercers supported the members of the Guild to a greater extent. The cases when they refused to help a non-member are relatively rare. It is evident that the Mercers charitable trustees had a big influence on community. They cared for the elderly and widowed families. They maintained services for the souls.

The company made a special preparation for meeting the royal representatives. They allocated money for purchasing clothes and cover other expenses. They had special demands of etiquettes to be observed at the meeting with the royal. We can conclude that the purpose of this was determined by creating a positive and civilized impression about London merchants. It is undoubted that it would make the company more authoritative and trustworthy that would definitely bring benefits to their Mercers welfare.

Khatuna Beridze (Batumi)

FELLOW TRAVELER BY DOCHANASHVILI IN ENGLISH TRANSLATION

There is an axiomatic approach to non-native language translation of a literary piece that it predestined for failure. Although in most cases this stipulation might hold true, similar to Sisyphean Labor, it still remains a traditional myth without background scholarly study of the cases. N. Pokorn, in her study: *Challenging the Traditional Axioms: Translation into a Non-mother Tongue* argues against the mystified prejudice.

The same conclusions are reflected by Doorslaer: 'Special attention should be paid to transformations and cultural elements which pose the major challenges to the translator, if he/she does not have a command of the source language of a literary text' (Doorslaer 1995: 265).

The paper focuses on the English translation of a short story 'Fellow Traveler' by the acclaimed Georgian author Guram Dochanashvili which was published within the volume *Best European Fiction 2014* by the Dalkey Archive Press, US. Much emphasis is made on the micro and macro structures, stylistic devices employed by the writer, as well as specific language elements commonly viewed as untranslatable.

The summary stresses that the extra-linguistic information which is mainly concentrated in the semantic macro-structures and frames, can easily be lost in translation, which correlates with the general stance of the contemporary translation studies scholars.

Marina Beridze, Maia Barikhashvili, Elene Napireli (Tbilisi)

A DICTIONARY OF INGILOAN OF THE GEORGIAN DIALECT CORPUS

The lexicographic conception of the Georgian Dialect Corpus envisages presenting electronically the Georgian dialect vocabulary as a universal interactive lexicographic base. A dictionary of Ingiloan of GDC is one of the steps on the way of fulfilling this mission.

The study of the Ingiloan dialect has had a rather lengthy and productive history. The Ingiloan vocabulary has been investigated substantially. The principal sources of the Ingiloan dictionary of GDC the famous dictionaries by Rogneda Gambashidze and Natela Rostiashvili, also the domestic industry data, collected in Saingilo in 1935. Print dictionaries are integrated into the corpus in

accordance with the specially elaborated conception; it does envisage creating their mere electronic copies. According to our conception, information from the dictionaries will be re-distributed to various fields; otherwise, an entry will be enriched by additional information.

Here are some aspects of the work:

- When several items are presented as a dictionary lemma, one of them remains in the main entry, while the rest are qualified: new lemma; phonetic variant; inflectional/derivational variant.
- When two or more meanings occur, metaphorical, among them, individual entries will be created for each meaning.
- An entry is enriched with additional information: a lemma is assigned a feature of a lexical-semantic group, an inflectional/derivational variety – features of both a lexical-semantic group and of a grammatical category.
- Inflectional/derivational varieties are added from illustrations.
- Internal links, etc. are added.

The paper presents a detailed discussion of all the issues occurring in the process of the creation of the dictionary of Ingiloan of GDC.

Marina Beridze, Lia Bakuradze (Tbilisi)

A DICTIONARY OF FEREIDANIAN IN THE GEORGIAN DIALECT DICTIONARY

Vocabulary of Fereidanian has been presented only by the dictionary data, appended to published texts and investigations. Irrespective of the fact the study of the dialect in question has rather a lengthy history; so far no dictionary of Fereidanian is available.

Sources of the dictionary of Fereidanian were the dictionary data, appended to published texts (Arn. Chikobava, D. Chkhubianishvili, J. Giunashvili, T. Uturgaidze, M. Todua...) and the text collection of the corpus, based on the published data and those, collected by us.

Currently, the dictionary of Fereidanian of GDC includes more than 4 500 lemmas (excluding phonetic and grammatical variants, homonymic forms; their inclusion will considerably increase the number of the word list of the dictionary).

Print dictionary data comprise approximately 1 400-1 600 lemmas; the rest were appended by the data, collected by us during our trip to Iran.

During integration of genuine lexicographic data, it is necessary to consider a number of requirements of the lexicographic editor and to introduce significant changes in authentic dictionaries:

- To specify the number meanings of the lemmas, the definitions of which differ in various authored publications;
- Phonetic variants, grammatical varieties will be identified/added;
- Connotational meanings (metaphorical, among them) will be identified as individual lemmas;
- We add internal links, interconnecting synonymic variants, specifying semantic relations;
- Grammatical markers will be assigned to each lemmas;
- The encyclopedia and comment window enables provision of additional information;
- Words of Persian origin will be ascribed their Persian equivalents and transcriptions;
- Trope vocabulary will be introduced as individual items: phraseologisms, cursing and pray formulas...

The paper discusses all the issues associated with the dictionary of Fereidianian of GDC; we will present illustration data.

Olgha Beridze (Tbilisi)

"EKPHRASIS" IN THE GEORGIAN LITERATURE (12TH – 13TH CC)

Our report deals with the term ekphrasis. This term is widely used among the medievalists. Scholars that study the Georgian literature prefer to use the term მხატვრული აღწერა (the artful/artistic description, the ornate description). We present here examples through centuries and observe the change of the kind of description. Ekphrasis is the part of text, the structural-semantic unit of the text, one of the ways of the organization of the text that enhances the appearance of new ideas, new thoughts - being the source for the explosion of the mentality - leading to the enlargement of the borders percept by heart and mind. In this connection we shall treat the resurrection of the genre of ekphrasis in the Georgian Literature in 12th -13th cc. Ekphrasis is closely linked with the panegyrics in this period. We reveal parallels with the literary processes that are peculiar to the Byzantine Literature in the same 12th c.

Teona Beridze (Batumi)

KAFKA AND ANTI-KAFKA IN MAKI MIKELADZE'S STORY "THE SCRIVENERS"

Maki Mikeladze's story "The Scriveners" was published in the anthology of the Georgian women-writers - "Techno der Jaguare" by the publishing house FVA in 2012 and in 2013 was printed in a Georgian collection "Black Cheetah". The very first paragraph of the story, the unusual metamorphosis of the protagonist directly points to the Franz Kafkaesque tendencies.

The aim of the presented research is to analyze what is meant under the Kafkaesque idea of metamorphosis and how it is reflected in Maki Mikeladze's story; what load is given to the intertextual aspects; how much resemblance is between Gregor Zamza's character that has been turned into a symbol of alienation and self-alienation and the artistic image of "book-head" Tino as well as what symbols are used by the authors to characterize the surrounding society.

The aim of the article is to present Kafkaesque and anti-Kafkaesque motifs in Maki Mikeladze's story "The Scriveners" taking into consideration all the above mentioned aspects.

Vardo Beridze (Batumi)

METAPHOR IN SCIENCE AND POETRY (ACCORDING TO JOSÉ ORTEGA Y GASSET'S "THE TWO BIG METAPHORS")

Spanish philosopher Jose Ortega y Gasset in his production "The Two Big Metaphors" is talking about the meaning of the metaphor in science and poetry. In the work it's highlighted the similarity of science and art that are extremely different from each other. The signs of difference are in terms of "Metaphor". According to Gasset, the main function of "metaphor" is to serve the thinking.

According to Gasset, metaphor is a necessary tool of thinking; it is the form of scientific thought. Poetry is a metaphor. We have necessity of metaphor in order for the object to become more accessible.

Svetlana Berikashvili (Tbilisi)

ONE PECULIARITY OF PONTIC GREEK DIALECT (ARCHAIC ELEMENTS IN PRONOUN SYSTEM)

In the scientific literature different scholars (M. Deffner, G. Khazidakis, A. Papadopoulos, P. Bortone, P. Mackridge, Kh. Dzidzilis, N. Kontosopoulos, I. Sitaridou and others) mentioned that Pontic Greek system is closer to the Ionic Dialect of Ancient Greek than to the Modern Greek one, though nobody has investigated from that point the speech of Pontic Greeks who live in Georgia. The paper aims to fill this gap.

The undertaken research has been carried out in the framework of the international project: The impact of current transformational processes on language and ethnic identity: Urum and Pontic Greeks in Georgia. The empirical study presents corpus-based approach using the multimedia corpus data, collected from Pontic Greeks in Georgia within the mentioned project. The data are archived according to the existing standards of linguistic resources and glossed morphologically following the Leipzig Glossing Rules. The morphological transcription is made using ELAN.

The analysis of collected data is restricted by the eliciting of the archaic elements, which are used productively in Pontic Greek pronoun system. To examine some issues the study compares the similar rules and tendencies in Ancient and Modern Greek systems. The results are based on the observation of linguistic phenomena and the descriptive analysis of the data obtained.

The discussed issues are as follows:

- a) The fully identical forms;
- b) The identical forms on the markers level (e.g. declension paradigms);
- c) Similarities in syntactic order (e.g. prepositional order of the possessive pronouns), and
- d) Similarities in syntactic constructions (e.g. interrogative and negative constructions).

Sophiko Berulava, Manana Bukia, Marina Jgarkava (Tbilisi)

MATERIALS FOR LAZ ELECTRONIC DICTIONARY

Materials for Laz electronic dictionary were collected within a project "The Georgian Language – Georgian dialects and Laz in Turkey, Azerbaijan and Iran" in several regions of Turkey's Lazistan (Vitse, Arqabi, Ardasheni) in 2012-2014. Respondents were selected among persons of different groups by age, gender, social background and profession. Narrators are mostly elder and middle-aged people (60-85 years), which are speaking Laz relatively well. As an exception, we have a 12 year old narrator Furqan Uzunhasanoglu, who, unlike his buddies, is fluent in Laz. Most texts are retellings, dialogs. Subjects varied widely: including oral stories, descriptions of ancient rites and rituals. We also collected several subject vocabularies: materials and home craft, fishing, construction, gardening, cooking, games, hunting, geographic names.

Comparison of the collected materials with already published texts and dictionaries showed that Laz language is intensely affected by foreign languages (mainly Turkish), which is seen at all levels of a language. We have revealed lexical items that are not present in already published dictionaries

(mainly we found hybrid composites, advanced technical and other lexical units, adopted from Turkish and designed according to the rules of Laz phonotactics). In phonetics we revealed more frequent use of sounds (diphthongs, consonant F, etc.), which are atypical for Laz (Kartvelian). Changes are also visible at the level of morpho-syntax, which is also influenced by Turkish (Turkish morphemes added to Laz words, descriptive predicate). Laz electronic dictionary provides modern empirical material collected in a field research and will serve for the further the studies of Laz language.

Khatuna Bolkvadze (Batumi)

LINGUISTIC METHODS OF ETHNO-SOCIAL MEMORY

The phenomenon of ethno-social memory is analyzed in the present article. Memory of the past provides a sense of personal identity. The examples are given from Georgian history and the most important factors that determine the cultural identity of the nation are analyzed. Ethnical diversity is typical for Georgia. Georgia's ethnic composition varied from one historical epoch to another and this happened as a result of certain economic, political or social factors. As Georgia during the medieval times remained to be the victim of military aggression coming from its neighbors, territories near the borders were very often deserted by the Georgians and vacated places were occupied by other ethnic groups. In ethnographic literature the term "ethnic" means a group of people sharing a common and distinctive racial, religious, linguistic, or cultural heritage. What happens if the different ethnic group has an attempt to conquer the other one and does the most aggressive steps towards the nation? How the ethnos, wars and conflicts are left in the memory of the people?

The true result of the Russia-Georgia war of August 2008 may be in striking contrast to what people felt and thought during the war or in its aftermath: namely, that the war did not bring any dramatic change either in the region or globally. This, however, is also ground for concern: it means that the objectives for which the war was fought were not achieved, and in consequence there is the danger of a [renewed](#) bout of fighting.

So, the article deals with historical memory and linguistic methods expressing the phenomenon. The main questions the article targets are the following: What the government wants us to remember and what are our memories indeed? Why historical memory became one of the more important goals of the Georgian government and why are they trying to destroy mental bridges between the Soviet past and the new, post-Revolution era? What are the main linguistic expressions left after the war?

Maia Bolkvadze (Batumi)

LINGUO-SEMANTIC ASPECTS OF THE POLITICAL DISCOURSE

In the process of development of states one of the most important issues is the international position of a given state on the political stage; In order the state to present its individual and dynamic position in the process of globalization, a proper informative processing of ongoing processes in the country is needed, that is depended on spreading of clear, adequate and proper information. As usual the political leaders are people who represent their countries on the international levels, through taking part in different international forums or diplomatic, official meetings and express the general position of their countries.

In XX century the political communication has become the subject of scientific interest. The issues touching different spheres of science, required merging of the existing research methods and

approaches; as a result of abovementioned, a new discipline – politological philology – has emerged on the borders of political science and philology (V.Z. Demjankov, 2002), which studies the conceptual units of political science in connection with the linguistic peculiarities of speakers' behavior and the interpretation of their speech.

The issues of discourse of the active social groups have recently received increasing attention of linguists and the special attention is paid to the political leaders. The political discourse is a phenomenon having a specific social importance for the society. Herewith the phenomena of political discourse have not been universally defined.

The political discourse is a difficult subject of research, since it crosses different disciplines such as political science, social psychology, linguistics; as well as it is connected to the analysis of forms, aims and importance of discourse used in specific situations, that makes the issue more interesting to research.

Shorena Bolkvadze (Batumi)

“MY EARTHLY LIFE” BY VAKHUSHTI KOTETISHVILI - AN INTERESTING EXAMPLE OF GEORGIAN MEMOIR STYLE

In post Soviet period memorial prose developed significantly in Georgia, which was caused by epochal changes. Literary works full of rough and fake realism could not resist re-estimation of values. Writers and society saw the evident necessity of ideological literature. Historical narration of soviet reality without any decoration after the seven decades of silence became the nation's spiritual need and desire. Modern writers felt reader's inner demands to find out the truth and there remained no classic writers who didn't offer the reader their memoirs. “My Earthly Life” by Vakhushti Kotetishvili is one of the most interesting example of modern prose. First of all, it must be noticed that the author is a bilingual. He suggests his work in two languages. He wrote his memoirs in Georgian and Russian.

Vakhushti Kotetishvili's memoirs have got a very rich vocabulary. As an ethnographer and a folklorist the author in this respect shows perfect knowledge of the Georgian vocabulary. In this work literary style alternates essay, interacting with the next generation, which seems to be an addressee. The author recalls and revives his father, famous public figure Vakhtang Kotetishvili and mother-Nusia Dilevski according to the others' narrating. In this work special attention is paid to the idea of “Family”. It is represented as a monolithic institution of Georgian mentality. Vakhushti Kotetishvili creates relation between Georgian aristocracy and peasantry based on recognition of their honor and respect. It is evident that this romantic attitude is the optional way to “the other” - socialist Georgia.

In this work the narration stops at his school years. The author promises his next book, but apparently he couldn't do it. “My Earthly Life” revives the great representatives of Georgian literature, art and science. By intertextual passages the author is attempting to use the recognized truth with modern tint to convey his ideas. He skillfully quotes ancient literature, Georgian folklore, the Scripture and classics.

Keso Borchkhadze (Batumi)

THE LITURGY PRACTICE BY GIORGI MERCHULE “THE LIFE OF GRIGOL KHANDZTELI”

Old Georgian literature has given and transferred interesting and important historical facts. From them it gives the information about Georgian liturgy practice. In view of the fact hagiographical

work is direct (frankness) in Christian literature, no wonder that literature work in itself about Georgian public worship gives us clear information.

By way of an exception, neither “The Life of Grigol Khandzteli” is. It is a novel dealing with the life of the prominent statesman, monk and monkhood and their life’s rules and laws.

It gives us interesting information about how he tried meeting the new rules abroad, e. g. about “Sabatsminda”, about his travel in Constantinople and about how he introduced its Monastic customs.

David Braund (Exeter, Ukited Kingdom)

POMPONIOUS MELA ON COLCHIS: KNOWLEDGE, GEOGRAPHY AND LOCAL TRADITION

The geographical treatise of Pomponius Mela is of great importance for scholars concerned with ancient Colchis and the Black Sea region more generally. For his short account often provides key picces of information that are largely or wholly unknown in the rest of the literary tradition. Accordingly, for example, it is thanks to Mela (and to him alone) that we have a name for the oikist of the city of Phasis (a certain Themistagoras).

However, although Mela’s work is regularly cited in studies of the region, little attention has been given to the problems associated with his work. The purpose of this paper will be to consider the work in its first century AD imperial Roman context. In that context several of the various “oddities” in his account will be examined more closely in order (i) to form a better understanding of his work, and (ii) to consider how we should (and perhaps should not) use Mela’s “evidence” in our formation of a history of Colchis. For this purpose particularly close attention will be paid to the tradition (in Mela exceptionally) that seems to name ancient Gyenos (usually located at Ochamchire) as Cynus (Swan) and to derive that name from a foundation-story about a swan there at the time when merchants first established the settlement.

Nino Buadze (Kutaisi)

SYNTHESIS OF SOME MODERNIST AND POSTMODERNIST SIGNS IN NATHALIE SARRAUTE'S `THE GOLDEN FRUITS`

‘The Golden Fruits` published in 1963 is one of the most outstanding and famous novels by Nathalie Sarraute. In fact, it is a novel about 'new novel', where aesthetic signs and artistic conceptions of this literary course are focused and incarnated as well as Nathalie Sarrute's theoretic view about the 'new novel', literature and aesthetic issues in general.

'New novelists', who rejected classical literary traditions, by creative interpretation assimilated tendencies of the modernistic literature (such as technique of 'stream of consciousness', innovative consideration of the structure, accentuation of the idea of absurd, intertexts, metaphor and so on) as well as some foetal signs of postmodernism (antiform (open), play, participation, irony, indefiniteness, anti-narrative, metonymy); 'New novelists' created continuous change between modernism and postmodernism, where they presented the 'new novel' as a connecting unit.

In *‘The Golden Fruits`* by Nathalie Sarraute as the novel about the 'new novel', modernistic and post-modernistic signs are so interconnected that it is difficult to define where modernism and where postmodernism begins. I agree with Trench philosopher and literary theorist Jean-François Lyotard on

the topic that postmodernism is not an antithesis of the modernism. It is the part of the modernism. For example:

- In Nathalie Sarraute's novel we can find the signs of modernistic as well as post-modernistic intertexts. This synthesis may be considered as a main innovation what makes Nathalie Sarraute's novel different from other texts, in which intertextuality is used.
- In *The Golden Fruits* chronotope is presented by the metaphor, metonymy, irony, play, participation, intertext, tropism, subconversation. It is obvious that modernism and post-modernistic signs are in synthesis.

Paata Bukhrashvili (Tbilisi)

TRADITIONAL CULTIC SITES AND ASSOCIATED RELIGIOUS PRACTICES IN THE HIGHLAND PROVINCE OF PSHAVI (NORTHEASTERN GEORGIA): MAPPING AND DOCUMENTATION

The proposed research will be conducted in the Georgian district of Pshavi, situated in the northeastern highlands of the country, at the head of the easternmost branch of the Aragvi River (see map). Over a period of 18 months, the research team will conduct an inventory of the sacred buildings and sites of Pshavi, updating and expanding the information contained in earlier studies. One primary goal of the project is the collection of precise geographical data, using Geographical Information System (GIS) technology, to obtain the exact coordinates of shrines, and pinpoint the locations of sacred sites, boundaries and other spatial information obtained from local residents.

One important contribution of the proposed research will be the production of detailed maps for each of the eleven ancient communes (Georgian *temi*: a group of hamlets sharing a central shrine) of Pshavi. In collaboration with shrine officials and long-term residents of the area, the research team will attempt to reconstruct the traditional layout of each commune, including its shrine buildings and sacred sites, borders, abandoned settlements, and lands once belonging to the shrine. (In pre-Soviet times, the main shrine of each commune, or rather its patron deity operating through the priests and shrine officials, possessed sizeable tracts of land, including wheat and barley fields, pastures, forests, and even vineyards near Akhmeta in the eastern province of Kakheti. Produce from the shrine lands was used to prepare food and drink for members of the community at festivals).

The team members will also record rituals and ceremonies performed at shrines, including offerings and invocations, songs and round-dances. In addition to the mid-summer festivals of Atengenoba (late July) and Mariamoba (28 August), the team will make video and audio records of ceremonies during the winter (New Year's, mid-winter and Lenten ritual cycles), for which far less documentation presently exists. All materials collected in connection with the project will be deposited in the archives of the ICRI, and copies will be given to the Georgian National Museum. The results will also be made available to the Pshavi residents themselves, in the form of video cassettes, maps and other materials, if desired.

The shrines and sacred sites of the northeast Georgian highlands are unlike those found in other regions of the country. Whereas the traditional religious practices of other regions of the country, including adjacent highland districts of eastern Georgia, were strongly influenced by the implantation of Orthodox Christianity, Pshavi remained outside the feudal socio-political order centered in the lowlands. Instead of Orthodox churches, complexes of stone buildings of square or pyramidal shape, similar to those found in adjacent highland areas to the north (notably, Chechnya and Ingushetia), are found in the territory surrounding most communities of Pshavi. (Photographs of two such constructions are shown on the final page).

In addition to sacred building and sites, these highland districts are home to unique cultural treasures. Ceremonial performances at the shrines are directed by pagan priests (*khevisberi*) chosen from particular

lineages, who possess specialized ritual, mythological and esoteric knowledge inherited from their ancestors. Their prayers and invocations, addressed to the divine patrons of their communities, represent an irreplaceable component of the Georgian oral heritage.

Since the beginning of the Soviet period, Pshavi has been losing population, and many once-prosperous settlements have been abandoned. In the ancient communes of Pshavi, only a dozen or so traditional priests remain in service, most of whom are in their 60's or older. There are grounds for serious doubt that each of these men will be succeeded by a younger clan member who has assimilated the necessary traditional knowledge. Due to the deficient infrastructure and lack of schools that plague the eastern Georgian high-mountain regions, young people in particular are leaving the villages to seek work in the cities of lowland Georgia, or abroad. In the commune of Matura, for example, only three households are occupied year-round, in each case by an elderly married couple whose children have migrated elsewhere. It is imperative that traditional knowledge, especially information concerning the layout of villages in pre-Soviet times, be collected before it is irremediably lost.

Zinaida Chachanidze, Theona Khetsuriani (Kutaisi)

THE SYSTEM OF CONSTITUENT FEATURES OF INFORMATIONAL NOTE AND REPORTAGE AS JOURNALISTIC GENRES AND TRANSFORMATION OF THIS SYSTEM INTO A TEXTUAL SPACE

The newspaper is known to represent the means of both providing information and convincing. It is directed to mass and, at the same time, mixed audience and its aim is to make it turn into a reader. Therefore, the aim of the newspaper is to provide the reader with information and to make certain emotional influence on them.

Informational note is the only journalistic genre whose nomination complies with the content of the central category of journalism. If the functional essence of journalism is reflected in the concept of information, then it is impossible not to consider that the informational note must have an absolutely special place in the whole system of journalistic genres.

In the modern theory of journalistic genres, a reportage as an informational genre has a special place, as it differs from other genres with its constituent features.

Every text represents a component of a certain textual space, and every textual space – a certain genre. How can we turn an informational note and reportage as genres into a text or transform them into textual space? In order to solve this problem adequately, we may determine the system of constituent features characteristic for informational note and reportage in the modern theory of journalistic genres.

Without clearly presenting this system, it will be impossible to define how informational note and reportage as genres create their textual space. Here, we see the following act or process: there is simultaneously transposition and transformation of constituent features of a genre into textual space. Both of these processes are necessary for a genre to create its own textual space.

Natela Chikovani

FROM METHODOLOGICAL SKEPTICISM TO METAPHYSICAL MEDITATIONS

The article outlines essentials of the French rationalism and skepticism with René Descartes. Doubt is not a result in his philosophy, but rather a means for receiving doubtless; thus, it is necessary to prevent mind from imaginative cognition of materials, liberate from physical materials and in

extreme case to declare them as false and allow mind to cognize its nature as much as possible. The only thing, we are extremely believe in, is thinking. We are brave to say this based on the continuous process of doubting. More we doubt, undoubtedly more we think. Such conclusion is made based on intellectual intuition. „**cogito, ergo sum**” , whereas “I” is cognized as matter that thinks i.e. mind and the truth of thinking is not created based on analysis, whether how it can be turned into Archimedes basis and build Cartesian methodological skepticism on it.

For solving the given issue ontological argument for the existence of God and liaison with Anselm of Canterbury are presented herein. Substantial dualism of Descartes: mind and matter. Endeavour to remove this dualism, is to introduce the third, omnipresent matter – God (God is a philosophic category, instead of theological one, whereas the later is a concept, spirit).

It should be considered that, introducing of the existence of the God was influenced by the Middle Ages and by fare spread among the scientists after burning of Giordano Bruno; for this reason, Descartes refused to publish his work “The World” as the cosmogonic theory presented in the work was based on the principle of the heliocentric system.

Nino Chikovani (Tbilisi)

PROBLEMS OF MEMORY CONSTRUCTION IN POST-SOVIET GEORGIA: *PLACES OF MEMORY AND “WARS OF MONUMENTS”*

The paper deals with the problem of construction of memory through the *places of memory* in post-Soviet Georgia. The issue is analyzed in the framework of the theories of collective memory and places of memory.

In 1980s, on the wave of uprising of the national movement, the names of heroes striving for the independence of Georgia appeared and quickly gained the ground in the public discourse. The monuments of the Soviet leaders were leaving pedestals. Cities/villages/streets were renamed. New memory has been formed through the deconstruction and erasing the old one. From 2003, accents were shifted to the creation of the new *places of memory*. Inauguration of new monuments and museums were coincided with the important historical dates.

The August war of 2008 brought a new soul to the construction of new realms of memory, the declared aim of which was commemoration of the victims and heroes of the war. However, they were charged with the deeper sense; thereby, a bridge was made between the Soviet occupation of Georgia in 1921, the anti-Soviet rebellion of 1924, conflicts in Abkhazia and South Ossetia in 1990s and the August War of 2008. Specific *places of memory* were formed by the settlements of refugees constructed after the August war on the bordering areas of the conflict zone. The August war revitalized discussion on the monuments of Stalin which is tightly connected to the problem of attitude towards the Soviet/totalitarian symbolic.

The study revealed several stages of the process of memory construction in post-Soviet Georgia as well as the fact that this process is highly influenced by the changeable political reality

Mariam Chincharauli (Tbilisi)

THE TRANSFORMATION OF MASS MUSICAL CULTURE IN 20TH CENTURY MUSICAL ART

The report discusses the relationship of mass and elite musical cultures on the edge of 20th and 21st centuries in conditions of global media culture and mass media development. As it is known media culture takes an important part in 20th century art. Media culture is the main means of

circulating and passing the information. It has become stronger in the post modern epoch and is represented in larger scales. Consequently, modern musical culture is one of the media featured sphere of art. Music is in every sphere of person's life, as musical pieces are permanently heard on the radio, television, and internet and on different electronic means. Media character of modern culture, technical feature of music, difficult interrelationship of musical texts of various origins, gives music multi-language feature.

In our report the relation of mass and elite cultures is analyzed from this point of view. In the mass music we mean the music, which is well-known and popular for the society and in the elite music we mean classical academic music.

Post industrial society, media and computer technologies rises another important issue in the modern musical culture, the issue of the relationship of performer and listener, which as a result of development of informational society and global media culture, gains new characteristic feature.

Thus, modern musical culture represents global, informational poly-structural system which consists of different local, informational, historical and social cultural layers and spheres of musical art and delivers musical information and understands culture as well.

Sophiko Chkhartishvili (Batumi)

LE RAPPORT, INTITULE "LES EXPRESSIONS PHRASEOLOGIQUES EN DIALECTE PONTIEN"

En dialecte pontien on rencontre souvent les expressions phraséologiques, qui ont un rapport avec la vie quotidienne de ces gens sages. Il y a plus de 1500 expressions, la plupart desquelles sont devenues des proverbes. Le rapport renvoie à ces énoncés, qui sont près du folklore géorgien et on va considérer les liens et les différences sur les questions diverses. Les expressions dont on parle ont des sujets divers. Au rapport on va présenter les proverbes et les pensées, qui sont souvent utilisées dans la vie quotidienne des Grecs Pontiens et qui présentent leurs pensées sur la vie et leurs croyances sur l'amitié, l'amour, les faiblesses humaines, le travail, sur l'importance de l'éducation et d'autres. Ce sont des questions importantes qui n'ont pas encore perdu l'actualité et la sagesse de la vie.

Guram Chkhatarashvili (Batumi)

STONE AGE SITES FROM ACHARISTSKALI GORGE

Due to archaeological excavations carried out in Adjara there have been discovered many Stone Age sites near the Black Sea littoral and mountain foothills. Unfortunately, no archaeological investigations have been carried out so far in upper Adjara. In 2002 ("Bulula" place) Prof. G. Grigolia found some basalt tools and flakes in Beshumi, which are dated back to 300-200 thousand years.

Some interesting materials were found in 1973 in Khikhadziri (flint and obsidian artifacts) and in 1978 near Beshumi ("nachadrevi" place). One of them is a stone axe, of the Neolithic period and Stone Age artifacts from the upper Adjara.

Thus, Acharistskali Gorge is one of the interesting places of the Georgian archaeology and we are planning small-scale archaeological investigations at the place.

Liana Chkonia, Tsira Chkonia (Batumi)

PRAGMATIC AND SEMANTIC PECULIARITIES OF ACQUISITION OF LAW TERMS IN LANGUAGES

Language belongs to the society and accordingly language contains those features that are peculiar to the society. The influence and interrelation between language and society is too close. We cannot imagine them separately. If the members of the society are not able to communicate they can never constitute the community.

Language is the way of cognition and expression of the world. Therefore, language reflects those points and tendencies that are peculiar to the society. Language evokes cultural, technical, scientific and other types of development of one concrete stage of society. Traditions, thoughts, mentality, history, experience and the way of life in general is also considered.

The work focuses on the conceptual variety of law terms in different languages. The concept of the term “law” itself is formed rather differently.

The conceptual form of language expresses the picture of the world of a given nation. It appears to be the basis of all cultural stereotypes. The analysis of the abovementioned points helps us to learn distinguishing and inherent features of different national cultures.

Nodar Chkonia, Tsira Chkonia, Liana Chkonia (Batumi)

REDUPLICATION AS ONE OF THE SIGNIFICANT WAYS OF WORD-BUILDING IN GEORGIAN AND OTHER LANGUAGES

Different languages contain common ways of expressing grammatical forms. Those forms are used as in much more developed languages also in less developed ones as well. One of the ways of word formation is considered word reduplication.

Reduplication is the most important ways of word formation. The forms of reduplication exist in different languages but they belong to the peripheral vocabulary (G. Nebieridze). The structural and orthographic expressions of words formed by reduplication differ in Georgian and other languages.

Apart from other languages In Georgian there are a lot of words formed by reduplication on each letter of alphabet.

The authors studied and analyzed various examples of reduplication in Russian, English and Turkish languages.

Vardo Chokharadze (Batumi)

VOICING SOUND BORROWED FROM TURKISH VOCABULARY

The only way of the study of the peculiarities of speech of our folks living in Turkey is to observe the Turkish vocabulary. In particular, it is interesting to see what changes are in our folks speech in Turkish vocabulary, how the characteristic features of the language itself are retained.

It is natural that on Georgian lands of Turkey, Turkish as official state language prevails Georgian speech. In this region as time passes, the Georgian language speakers are more and more reduced.

The speech underscored Turkish and Georgian languages, we pay attention to the sound voicing cases.

There are frequent cases of voicing received from the Turkish words. It is known that the Turkish language has eight voiceless consonants (F, P, , Ç, K, H, S, T), out of which only four consonants are being voiced - K, P, T, Ç:

b<p: aptali > Abdali, pabuchi> babuchi, pahali> bahali ... We note that sometimes words can be found in the basic form. In this case, the influence of source language is obvious. Usually speaker is bearer of two languages (Georgian and Turkish). There appears which language pronunciation is dominant to the speaker. It is also important that the voicing of “p” is frequent as in the middle of the word as in case of beginning and the ending. Turkish voicelessi „p” gives us the voiced consonant “b” in Georgian for some reasons:

”**abdali**”<(Arabic aptal-aptal) -„fool”, khuseinai **abdalia** da khetialobs "(Ust). „ is **abdali** ras caketebs? "(Im.) ...

”**babuchi** <(Persian pabuç - pabuch): „ mai lamazi babuchebi vin mogitanao” (Im.); „Babuchebi goukhdia shemosaslel” (Im.) ...

bahali // pahali - (Persian, Turkish pahali - pahali) -„ expensive” “precious” (Woman's Own Name): „amis chasacmeli zor **bahalia**” (Im); “ amisi saxelia Bahali” (Im.)... .. **mektebi - (Mektep - mektep) -„School”** „mektebi duutsere akhrabebsa tembeli nu khar?” (Im.) ...

In Southern dialects it is proved to appear two examples of t>d in “anlaut” of Turkish origin:

Dabanja (Ghurta) - (tabanca - tabanja) – “revolver” “is tseveda dabanja eoqho, isven ukan dabruna, esrola da mokla” (khevts.) ...

In borrowings from Turkish Language „tabanca“ - „tabanja” and Shavshian dialect „dabanja”. There are, however, a sharp variants „tabanja”: „tabancha welze konda gamokiduli” (In). „Tabancha meitana da isrola” (khevts.) ...

Voicing Consonants in words borrowed from Turkish is subject to consonants changing rules, which is stipulated by Georgian pronunciation features.

Malkhaz Chokharadze, Tamar Chokharadze (Batumi)

GEORGIAN VILLAGES IN BURSA PROVINCE

The settlements of the offspring of the Georgian Muhajirs (exiles) are located in many provinces of Turkey. Bursa Province is one of them. The most Georgians in Bursa are in Inegola Region. Georgians also live compactly in Gemliki, Izniki, Karajabei, Kesteli, Orhangazi, Osmanie and Mustafa Kemalpasha Regions.

In Bursa, like in inner provinces of Turkey in general, there are settlements of the exiles emigrated basically at the end of 1870s and in the beginning of 1880s from Kobuleti, Batumi, Acharistskhali and Machakhela valley, Shavsheti, Klarjeti. Sometimes one can come across the settlements exiled during the World War I as well as the settlements exiled after the Bolsheviks entered Georgia (1920s).

Georgian is spoken by the representatives of old and middle aged generations. One can seldom meet the Georgian speakers in the new generation.

HISTORICAL PROSE – THE PART OF THE MODERN SOCIETY COLLECTIVE MEMORY (ON THE PATTERN OF A. ANTONOVSKAYA’S HISTORICAL NOVEL)

The historical prose belongs to the area of the memory function. Wherein, the collective memory of the society of the specific epoch is clearly seen. In addition, it helps the formation of the collective memory in the following generations. Thus, for the studying object of this thesis we selected the historical novel – “The Great Manager” by A. Antonovskaya, wherein the person of Giorgi Saakadze is represented in the positive context.

Based on the historical sources, there was no unanimous opinion about Giorgi Saakadze. From this point, Soviet Union epoch represents an exception. The book and the film script written by A. Antonovskaya created the idealized portrait of a hero. In the process of creation of the concept for the film script I. Stalin participated himself. According to him, Giorgi Saakadze wanted to unite the country and strengthen the absolute authority of the king, in which the factors of the “foreign forces” would help him. With help of the film about Giorgi Saakadze as well as with the multivolume novel by A. Antonovskaya, the Soviet Chiefs were able to cover the historical sources and historiography by creating a completely new portrait of Giorgi Saakadze in the collective memory.

“The Great Manager” represents a very good example for showing how the collective memory of a nation changes with the help of a text. This fact was supported by numerous historical and literature works, school textbooks etc. In the 80s of the XX century, the re-evaluation process of the values concerned the subject of Giorgi Saakadze as well. Clearly, it will be more reflected in the historiography; however, the partial changes also took place in the collective memory. The excellent example for this is the internet space and the various TV programmes wherein the person of Giorgi Saakadze is represented according to the paradigm of I. Stalin.

Jacqueline Christien (France, Paris)

LA PRÉSENTATION DU LIVRE LÉONIDAS, HISTOIRE ET MÉMOIRE D'UN SACRIFICE

Parmi les legs de l'Antiquité à l'Europe moderne il y a l'histoire magnifiée de Léonidas avec une poignée d'hommes, se sacrifiant pour arrêter le déferlement de la marée humaine perse. L'héroïsme d'hommes se battant à 1 contre mille, sans faiblir, pour leur liberté; est un thème régulièrement repris dans la pensée occidentale. L'idée que la valeur vaut mieux que le nombre, que la liberté vaut mieux que la soumission est, depuis la redécouverte des historiens grecs, un thème inépuisable. Actuellement, chez les anglosaxons, le heurt Orient Occident alimente un autre versant de la pensée occidentale. Plus encore que dans l'Antiquité, la geste de Léonidas est désormais vivante.

Shafag Dadashova (Baku)

CULTURAL ASPECTS OF AUTOBIOGRAPHIES

At the recent time of globalization, intensified integration and technology development people get easy access to each others' cultures. Learning different value systems, traditions, makes the communications of nations easy and convenient.

Autobiography is a literary genre, which involves psychology, culture, psychology and other disciplines in its analysis. It has a special discourse distinguished by the author's attempt of self-identification through analysis of past events from the perspectives of an already experienced person.

Autobiography is deeply cultural. It is a hidden source for understanding of a particular nation, historical period, and true views to society. From autobiographies of Benjamin Franklin, Fukuzawa Yukichi the world community got more explicit and sufficient information about cultures, societies, values than from historical, official chronicles.

The report will be devoted to cultural aspects of autobiographies, how the author's settlement influences on the description of past events. Eastern (Japanese) and Western (American) autobiographies will be analyzed for their authors' self-identity. A special attention will be given to Azerbaijani emigrant writer Banin's autobiography as a pattern of auto memoirs written in Paris about the author's life in her homeland. The report will discuss how look from another culture makes a considerable impact on the author's writing manner.

Arthur Dalgatov, Imanutdin Sulaev (Dagestan)

THE MUSLIM CLERGY OF DAGESTAN AND THE ANTI-SOVIET UPRISING OF 1920-1921

The report by A.G. Dalgatov and I.H. Sulaev is about the anti-Soviet uprising, erupted in mountainous Dagestan in 1920-1921 under the leadership of the Muslim clergy. Using a variety of sources the authors draw attention to the specific features of the uprising as well as the factors which affected the spread of the revolt over other districts. The process and results of the uprising are described, as well as a lot of names of religious leaders involved in the civil war and the Soviet and the Party leaders' names are mentioned.

Sophiko Daraselia, Serge Sharoff (Tbilisi, Leeds)

MORPHOSYNTACTIC SPECIFICATIONS FOR KAWAC, A WEB CORPUS FOR GEORGIAN

This paper introduces KaWaC, a large corpus of Georgian built by web crawling and contains basic linguistic annotation. The project was carried out at the School of Modern Languages, the University of Leeds. The process started with identification of the more popular resources and crawling from them using *wget*, with further processing by webpage cleaning and de-duplication based on BootCat tools. The resulting corpus contains over 150 million words and can be queried via an online interface.

By selecting the diverse initial links, such as ministries and official sources, universities, personal blogs and forums, press, research outputs etc. KaWaC covers a wide range of text types, topics and regions. The text types are described using Functional Genre Dimensions, such as Argumentative, Instructional, Legalistic, etc. We have developed a general strategy for the morphological annotation of the corpus. The resulting corpus was annotated with POS tags according to the MULTEXT-East Morphosyntactic Specifications. The tagset for Georgian on the one hand is based on MTE and on the other hand on the traditional Georgian grammar (Akaki Shanidze).

Challenges in processing: Highly inflected morphological variation, mainly in verbs, adjectives and nouns, fragments of texts in other languages (English, Russian), non-assimilated loans in informal language, namely, in texts from personal blogs and forums.

The KaWac represents the recent 10-15 years of the language development, it is the most important period for the Georgian language due to the fact that this period of the language development is not observed and studied. Thus, corpus is developed to be the primary resource for corpus based bilingual Georgian-European type lexicography, frequency dictionaries. It will be also used to promote creation of grammar and other language teaching materials. The KaWac will be a valuable resource for linguists to study the regional varieties, as well as both formal, planned and spontaneous, unplanned language.

Tamila Davitadze (Batumi)

PROBLEMS OF THE MODERN WORLD IN THE WORKS OF FREDERIC BEIGBEDER AND MICHEL HOUELLEBECQ (BASED ON "99 FRANCS" AND "PLATFORM")

The works of Michel Houellebecq and Frederic Beigbeder made a great scandal in the whole world; the writers were named “Rebel Writers”. They attracted readers first of all by their "Freedom of the Language" and straightforwardness which indicates to their unusual manner and esthetics of revealing the existing reality. Sharp language, rich phraseology, provocation mixed with the reality and unexpectedness - these are the signs characterizing their novels. The problems of the modern world are widely displayed in their works. The main question which unites their work is: What is the meaning of the humans and what is the mankind striving for? There are different answers, although the reality shows that the mankind wants to get power, money, pleasure and perfection. Everybody wants to be better than others. Exactly this unwritten law was presented on the paper by Frederic Beigbeder and Michel Houellebecq who, as the offspring of this century, managed to describe the existing problems: devaluation of the person and his/her role, commercialized love, money, violence, radical change of art. They also protest material relations, present the topics of the mankind sorrow, deficit of human relationship and starvation for the communication.

Their novels can be considered to be the “novel-protest” against the modern society. What is the reality described in their novels? Why do we meet so much grotesque, cynicism, irony in their novels? What causes their critical mood and attitude to the society? These are the issues to be revealed in our research based on the analysis of the novels “99 Francs” and “Platform”. Moreover, our work tends to be the attempt to investigate the authors’ subjective and objective opinions towards the modern world, their attitude and positions towards the world, which, based on the ironic conclusion of Beigbeder, does not have “an alternative”.

Tamar Demetrashvili (Tbilisi)

PATTERNS OF MARKING IN OLD, MIDDLE AND MODERN PERSIAN: A DIACHRONIC ANALYSIS

The study deals with the diachronic analysis of the patterns of marking in Persian. All three synchronic levels of Persian, i.e., Old, Middle and Modern, along with corresponding examples, are examined. The diachronic and retrospective approaches are utilized.

Throughout the history of the Persian language, from Old to Modern, we can see a great number and wide variety of elements in question, as well as cases of syncretism of forms, functional blending, polysemy, polymorphism, etc.

A verb-related noun, be it a subject or object, can be overtly marked in the verb form. Thus, the number of a verb's arguments is determined by the number of morphemically expressed ones.

In general, we can distinguish languages with subject, subject-object and object marking. In this regard, Persian is a language with subject marking as only the subject is expressed morphemically. However, in Modern Persian, there are a number of verbal forms in which the object is marked with a pronominal enclitic. The latter may be considered an object marker. In addition, the Old Persian texts can also be argued to contain verb forms with overt object marking.

To sum up, the study presents a diachronic overview of subject and object marking in Persian, as well as related issues, such as special morpho-syntactic alignment.

Nino Devidze (Kutaisi)

ROLE OF MUSIC AND MUSICAL INSTRUMENTS IN ANCIENT GREECE

The article deals with the meaning and role of music in public life, culture and art. In ancient Greece music was an integral part of life. Music sounded at private or public feasts and ceremonies, at wedding parties and banquets, during wars and funerals. Music also had therapeutic effect on people - it was used for the treatment of mental and physical illness. It affected the listeners' inner world and nature emotionally and morally. Music became a subject of philosophical study especially by Pythagoreans; they believed that music was mathematical expression of cosmic universe.

The role of music was promoted by musical events and contests, which at that time was often held in Greece. One of the most ancient contests was "Carnea" in Sparta. Music was important during the two music festivals "Great Dionysus" and "The Lenis".

Besides, the article focuses on what kind of musical instruments existed in ancient Greece. They included strings, drums and percussion. Among them most famous was Lyre, Avlos and Syrinx. Of course there were other types of musical instruments as rhetoric, horn, shell, bagpipe etc. Musical instruments were one of the defining features of frescos and sculptures, red-figure and black-figure renaissance period art-wear.

Music had its role in literary works. Writers were performing their work with the accompaniment of string instruments. It is no coincidence that Greek writer Horace called his Odes "the words that sound with the strings". The earliest instrumental document of ancient times is several acts from Euripides tragedies. All the above mentioned indicates that the ancient Greek culture is impossible without music.

Ivdit Diasamidze (Batumi)

BASIC CHARACTERISTICS OF A PARAGRAPH AND ITS IMPORTANCE

A paragraph is a collection of related sentences dealing with a single topic and marked by indentation at the beginning and break at the end. As a linguistic category it is marked by purely linguistic means: intonation, pauses, and semantic ties. Structurally a paragraph is composed of: topic sentence, supporting sentences, concluding closing sentence and details.

Unity, coherence and adequate development refer to the certain characteristics or aspects of a formal academic paragraph.

It is worth mentioning that a paragraph structure is not always built as per the logic principles characteristic for an academic paragraph.

Disclosure of aesthetic information of utterances and an author's intention in a literary text can be achieved by purposeful disregard of academic paragraph characteristics, more than that, this enables readers to decode an author's general intention and aesthetic goal appropriately.

Medea Diasamidze (Batumi)

TEACHING FOREIGN LANGUAGE CONSIDERING STUDENTS' AGE AND THEIR PECULIARITIES

Psychological and pedagogical study of students' age and some more connected problems, considering learners' individualism, motivation, and ethno-cultural background is the crucial point in teaching foreign language at universities and generally at high educational institutions.

The term itself "Students' age" recently has become more and more popular and widely used. It is very important to mention that students' intellectual development and teaching a foreign language should be closely interrelated to each other that are mainly problematic and quite difficult in some situations.

Teaching foreign languages at this level should not only present working on some texts and gaining some specific lexical material but also it should be included in students' learning style and research works.

Revaz Diasamidze, Khatuna Diasamidze (Batumi)

APPROPRIATENESS OF USING THE NUCLEAR WEAPON BY THE USA AGAINST JAPAN

The atomic bombings of the cities of Hiroshima and Nagasaki in Japan were conducted by the USA at the final stage of WW II in August 1945.

On August 15, just days after the bombing of Nagasaki and the USSR's declaration of the war, Japan announced its surrender to the Allies. On September 2, it signed the written agreement, effectively ending World War II. The bombings' role in Japan's surrender and their ethical justification are still debated among the historians.

Tornike Diasamidze (Tbilisi)

GREEK INSCRIPTION OF SENTRY CHURCH IN CIRCASSIA

Georgian cultural influence in the North Caucasus was in an active phase in IX-X centuries, and since then up to Temur Leng invasions the Georgian cultural influence is evident in the territory of the North Caucasus, in particular, churches and inscriptions have been revealed that are performed in Georgian.

The paper deals with the Greek inscription found on the wall of the Georgian Church located in Circassia – Senty, and its discussion and analysis. The inscription was first discovered during the

restoration works going on at the beginning of the XX century. However, an extensive report has never been written about it. Only several authors refer to in this work.

Senty Church was built in the X century with the efforts of Egrisi - Abkhazian kings. The letter of Constantinople Patriarch Nicholas the Mystic has reached us, which was sent to thank Egrisi Abkhazian King George II – Alans' governor and his family's contribution to Christianity.

The inscription refers to Alaneti's Bishop as well as the kings of the Byzantine Empire. From the inscription we can understand about the Church's construction or renewal date.

Victoria Diasamidze (Batumi)

LE COMIQUE DES HISTOIRES DRÔLES

Le projet de recherche proposé renoue avec une série de travaux centrés sur des textes des histoires drôles françaises et russes appartenant à un genre oral du folklore urbain moderne. L'étude de l'humour présente un grand intérêt pour les travaux de recherche portant sur le domaine interculturel.

En France, son étude est encore marginale, malgré le fait de son omniprésence dans tous les niveaux institutionnels, ainsi que dans la vie quotidienne. Les recherches sur le discours humoristique sont importantes, car on y emploie de plus en plus souvent les textes humoristiques dans les discours didactiques, sociaux et politiques.

L'importance du sujet choisi est aussi marquée par l'apparition du nouveau domaine de l'industrie de ce qu'on peut appeler «le domaine du comique» qui se manifeste dans l'abondance d'émissions au caractère amusant, la parution de recueils de mots d'esprit, d'histoires drôles et de blagues, et l'usage de dessins d'humour dans la presse. L'existence d'un matériel si riche demande à effectuer une analyse afin de lui rendre une visibilité scientifique.

Le terme « histoire drôle » est utilisé afin de désigner un récit court portant sur un fait curieux, dont l'effet comique se résume souvent à un détail significatif.

* * *

La création d'un tableau humoristique du monde des sociétés polyculturelles est une des pistes de recherche dans le domaine de la littérature comparée. On pourrait dire que la littérature moderne a pour source les historiettes, donc, il est important de ne pas négliger le côté euristique des histoires drôles. De plus, elles fixent et dressent le constat de ce qui se passe en société.

Ketevan Djachy, Mariam Pareshishvili (Tbilisi)

THE FRENCH POLITICAL LANGUAGE AND THE SPECIFICITY OF ITS TRANSLATION INTO GEORGIAN

Political language represents one of the complex specialized languages considering the complexity of socio-political texts. Some scholars distinguish between “the language of politics” and “political language”, stating that the former contains the terminology and rhetoric associated with political activities employed by politicians while playing their roles in politics; it is characterized by an extreme flexibility and dynamism. As for the "political language", it is open to all members of the linguistic community. It is related to the specific use of a common language as a means of persuasion and control. In other words, it is the language used for the purpose of manipulation. We think that these two terms are somehow interconnected. Both of them serve the purpose of manipulation. Therefore, they can be considered as partial synonyms. The article aims to discuss the French and

Georgian political vocabulary in order to identify the specific characteristics of each and also to define the status of French lexical units for the purpose of their correct interpretation and expression in the Georgian language.

Tamar Dolidze (Batumi)

BUSINESS COMMUNICATION: LANGUAGE AND CULTURE

The paper implies quite a few new registers of the English Language (of varying difficulty). Teaching English at present, particularly, '*Business English*' is aggravated by the fact that we seem to have two Standard Varieties of English - *British or RP and American General English*.

Besides, the English language has long ceased to be the *private property* of Britain. In many countries - India, Zambia, Nigeria, Kenya, South Africa and so on (to say nothing of America, Canada or Australia) — English is institutionalized to the point of becoming a *lingua franca* between people who share no other language. In a way English to a great extent has become an Asian or African language. As a result native teachers of English are at a loss and start asking themselves whether a particular nation should copy R.P. or the pronunciation *the leaders of those countries* and, therefore, teachers can permit African pupils to express their origin through their pronunciation.

So, the aim of such discipline as **Business Communication** is to learn the problems of international communication with more attention to the **language of business** as the main but not the only means of communication.

Nino Dondoladze (Batumi)

WILLIAM FAULKNER, A MIMETIC WRITER

William Faulkner is one of those great writers whose creative method is difficult to be described within limits of one literary movement. Faulkner depicts peculiarities of perceiving facts by different psychological types in such a way that the writer's *Weltanschauung* is reflected on a super semantic level in his works. At the same time, because of the vivid expression of real life and pain of the region, Faulkner's works can be used by scholars to study historical and social peculiarities of the particular period in the history of the South. Thus, Faulkner can be considered to be a realist writer to some extent.

In his works Faulkner represents everyday mode of life of the South. However, he is modernist because of his *Weltanschauung* which is expressed through modernist forms and techniques of expression. But at the same time it should be noted that like every great writer, William Faulkner is a mimetic author who represents a real picture of the world.

Maia Dumbadze (Batumi)

GERDA VON RINGLINGEN - AN AMAZON WOMAN ACCORDING TO "LITTLE HERR FRIEDEMANN" BY THOMAS MANN

The main aim of this article is to prove that the main heroine of Thomas Mann's well-known short story "Little Herr Friedemann", Gerda von Ringlingen is an Amazon woman. The remarkable thing is that there are numerous literary works studying the personality of this rather mysterious woman. However, her character has not ever been analyzed from this very point of view. Profound

review of Madam Gerda's not only physical but also spiritual world as well as accurate analysis enables us to draw the parallels between her and Amazon women.

Then a question arises: why is she there on the foreground with her non-feminine, struggling and peremptory character? Her cold beauty is attractive and frightening at the same time. Gerda is different from other personages in the story being an independent, free and assertive person, the one who enjoys her leading position in the society. Practically this is one of the main reasons giving the ground to our approach finding a similarity between her and Amazon women, at least to consider her as the person resembling them in certain ways.

The recent researches find Gerda von Rinnglingen as a charming, unusual, dangerous, cold-hearted, strange, seducing, mysterious, sadistic and erotic woman. Sometimes she acts like a *Femme Fatale*, sometimes as a tyrant, some describe her as a Goddess of hunting or revenge. Particularly these characteristics lead us to the idea to consider her as an Amazon woman.

However, the most important characteristic feature that helps us to prove Gerda is an Amazonian is the motive of hunting. One of the notable facts we would like to point out is that her figure appears in the hunting carriage, riding horses herself. She likes hunting and holds a whip that is rather considerable detail. Therefore, it is not an exaggeration to consider this fact as the best analogue to Amazon women.

The above mentioned examples as well as drawn parallels with Amazon women in the given article help us show Gerda von Rinnglingen as an Amazon woman.

Nino Dvali, Nestan Kostava (Kutaisi)

MODERN LEARNING TECHNOLOGIES AND PEDAGOGICAL BASIS OF THEIR APPLICATION AT THE LESSON

When we speak about the modern lesson and its demands and requirements, perhaps the main and problematic issue is how to use the modern technologies properly. Today no one doubts about the necessity of active and interactive learning. These forms of teaching teach pupils thinking, establishing themselves in the surrounding social environment, respect values, raise self-assessment and self-education abilities and, what is more, they become interested and motivated.

Modern technologies enable pupils, students, teachers and professors to listen to interesting lectures on internet and then make their analysis. They also teach students the tools of research, elaborated research skills and abilities that are necessary not only for future scholars and teachers but for persons in general, for as a result, you become a personality and are ready for life.

Nino Dvalidze (Batumi)

ETYMOLOGY OF SOME NAUTICAL IDIOMS USED IN THE MODERN ENGLISH PUBLICIST TEXTS AND THEIR ADEQUATE EQUIVALENTS IN THE GEORGIAN DICTIONARIES

In his recent (September 2012) song *Tempest* that recounts the story of the Titanic's sinking, Bob Dylan uses the lines: They battened down the hatches/But the hatches wouldn't hold. The dictionary of Idioms and Their Origins (by Linda and Roger Flavell), it gives the broader definition of this phrase as an idiom's as exemplified in modern newspapers of Guardian and Fortune. **batten: to batten down the hatches - to prepare for trouble.** When a storm was imminent, sailors would

cover the ship's hatches with tarpaulin secured at the edges by *battens* of wood. The nautical phrase dates from the early nineteenth century and passed into general use in the late 1800s. "*The clocks have yet to back, but the seasons move on and while autumn continues to be windwept and raw, winter will be more so and there is every excuse now to batten down the hatches and pile up the logs round the hearth*". (The Guardian 17, September 2001).

The article deals with a description of what kind of definitions are given by the Georgian Dictionaries and whether they give the adequate definitions: English-Georgian Dictionary (by Tamar and Isidore Gvarjaladzebi) gives the definition of the word to batten and the hatches separately. Closer are the definitions of on-line dictionary by T.Margalidze, but as an idiom with a meaning 'to prepare for the trouble' is not defined neither in this dictionary.

The aim of this article is to overcome the informative deficit and difficulties which arises in case of not having the adequate definition of the English idioms in the Georgian dictionaries. The urgent need for etymological study of idioms is stimulated by the fact that the phraseology condensates the complex interaction of the culture and psychology of people, national self-being and their unique metaphoric mentality. The research value is dictated by its outcome, namely, it will be the research of those idioms which do not have the adequate definitions in the Georgian dictionaries and in result I am going to compile the mini phrase dictionary that will make a significant contribution to the development of lexicography in Georgia.

Sesili Dzebniauri (Tbilisi)

TRANSFORMATION OF "AESTHETIC" IN THE ERA OF INFORMATION (TRANS-AESTHETICS)

At the modern, none-sacral mentality space, when there are no sharp dividing lines and binary oppositions, aesthetic reality presented as a completely different reality and the most important sign that the modern world presentation before us - is a global aesthetization.

The answer to this question is the Responsibility of each of us before contemporaries: how we can step in XXI century not only chronologically, but substantially? In outline XXI century looks as the actual end of reality, history and timeliness. What expects us after this "end"? Can cognitive person realize herself in conditions of new anthropology? Permanent change of the paradigms, illusion of finality of everything, most of all, and the aesthetic interpretation of the whole world upsets this illusion of finality and inputting some disturbances in it.

Trans – aesthetical dimension is the most universal among the "trans" determinations (trans-political, trans-aesthetic, trans-religion, trans-scientific, trans-personal, trans-ethical, trans-sexual) of the post-cultural epoch. From one side, trans – aesthetical dimension includes all other determinations and on the other hand, it has their own, original pre-history and transformational register.

Postmodernist aesthetics with its trans-contextual nature, gives us opportunity to be only in the field of ambivalent aesthetic values. On the other hand, these ambivalent aesthetic values keep in their memory remembrances, knowledge, experience and emotions about the last culture. These preserving remembrances of the ambivalent aesthetic space, always keep ability of transformation to the real, live aesthetic emotional experience, after run off of all "trans" stages.

Nowadays, this process is noticeable and obviously pointing to the generation of new aesthetic paradigm – "come back to the reality".

GRAFFITI FROM PICHVNARI CEMETERY OF V-IV CC BCC

Graffito is a Greek phenomenon. Accordingly, the majority of Pichvnari graffito samples are performed in Greek letters on black-glaze Attic pottery. In most cases these are salt-cellars, kylikes, skyphoi, kantharoses. Graffiti can be found on Kyotic, Heracleon and Tassos amphorae, Tassos lekithos. The exceptions are made by the inscriptions found on the Hellenistic cemetery which resemble Greek very much in their configuration. They consist of one letter, inscribed on local ceramic ware and unlike Greek graffiti are scratched on fresh clay until baked. Epigraphic materials from Pichvnari are characterized by short inscriptions, mainly consisting of one or two symbols, monograms, ligatures. Certainly, there are full forms of names represented as well. According to the number of graffiti from Pichvnari cemetery, the lion's share comes on the Greek cemetery of V-IV cc BCC. However, there is still a small number but very interesting inscriptions from Classic Colchis and Hellenistic cemeteries as well.

Mirian Ebanoidze (Kutaisi)

HEIDEGGER AND EASTERN THOUGHT

The Daodejing is the only Eastern text mentioned and discussed multiple times in Heidegger's published works. His uses of it reflect his own philosophical preoccupation with the question of Being, emptiness, and language. In his groundbreaking study, Reinhard May shows conclusively that Martin Heidegger borrowed some of the major ideas of his philosophy from eastern thought (Reinhard May, *Heidegger's Hidden Sources: East Asian Influences on His Work*, London: Routledge, 1996). Heidegger's conversations and seminars contain references to Taoist texts, and one of his most famous works, *On the Way to Language* begins with "A Dialogue on Language (between a Japanese and an Inquirer)." [Heidegger, *On the Way to Language*, P. D. Hertz, trans. (New York: Harper & Row, 1971).

The discovery of this appropriation of non-Western sources will have important consequences for future interpretations of Heidegger's work. Moreover, it shows Heidegger as a pioneer of comparative philosophy and transcultural thinking. However, we must not elide or ignore the pervasively Western orientation of Heidegger's philosophy, not to mention his own evident skepticism concerning the prospects of any synthesis of Asian and European thought. Moreover, the work will demonstrate the difficulties facing such comparative scholarship. Heidegger's effort to step back from Western philosophical tradition to uncover its fundamental bearings, by a phenomenological bringing into view of matters that this tradition occludes, presents an important challenge by questioning the use of Heideggerean philosophy for support of patristic theology. In his essay, *Personhood and Being* John Zizioulas makes conclusion that Heidegger's philosophy cannot support Trinitarian theology. Vladimir Lossky's classic study entitled *The Mystical Theology of the Eastern Church*, first published in 1944 is also concerned with misreading of some conditions of orthodox theology. Logocentric philosophy has come to an end and we should think about the other possibility of thinking. The significance of the study of classical problems of Trinity and filioque raised by the mystical Greek Fathers (particularly in the so-called Areopagitical writings and in Maximus the Confessor) can hardly be overestimated. Apophatic and Cataphatic Theology play different roles - in the east apophatic is more privileged than in west.

ON THE QUESTION OF DEFINITION OF SIMPLE OBJECT AND ADVERBIAL MODIFIER

Mistakes caused by misunderstanding in structural or semantic relations between words within the sentence are frequent in the process of analyzing the sentence. First thing to mention is the problems of determination words' syntactic function, in other words, the role they play within a sentence.

Very often it is not easy to distinguish some forms of adverbial modifier from the simple object. The factor causing the problem is that nouns in Georgian have a variety of different syntactic functions. That is, though nouns show multiformity of declension and can act in different forms very often the forms of simple object and an adverbial modifier coincide. Also they have the same structural relation within syntactic unit. Clearly, grammar is not a lot of help here. Therefore, in order to make distinction between the simple object and the adverbial modifier within the sentence we have to use semantic criteria rather than grammatical criteria. In fact, it is the only way to distinguish them from each other.

The article deals with the problem of definition syntactic function of some forms of abstract nouns within the sentence. In particular, it is about the problem of differentiation simple object from adverbial modifier of manner.

Lali Ezugbaia (Tbilisi)

PRESENTATION OF THE PROJECT "GEORGIAN LANGUAGE ABROAD - GEORGIAN DIALECTS AND LAZ IN TURKEY, IRAN AND AZERBAIJAN"

On the basis of Free University of Tbilisi the grant project - "Georgian Language Abroad - Georgian Dialects and Laz in Turkey, Iran and Azerbaijan" of Rustaveli National Science Foundation is being implemented in the years 2011-2014. The project is supported by the "Fund of Knowledge", which provides the participation of Free University students in the scientific expeditions (They will be selected on a competitive basis).

The aim of the project is, on the one hand, to record and study Laz and Georgian dialects in Turkey, Iran and Azerbaijan (Nigal-Klarjian, Fereydanian, Ingilo) with the help of modern technologies and on the other hand, to promote linguistic and cultural reintegration with the historical homeland. Therefore, according to the project the following activities were carried out:

1. The video (audio) collection of Fereidanian, Ingilo, Nigal-Klarjian and Laz samples have been created ;
2. The major part of the collection was encrypted and prepared for publication;
3. The electronic dictionaries have been prepared on the basis of the text collections and printed materials of Georgian dialects and Laz.

The processing of dialectal texts and electronic dictionaries was carried out on the basis of the Georgian Dialect Corpus (Arn. Chikobava Institute of Linguistics, <http://mygeorgia.ge/gdc/>). Accordingly, texts and dictionaries are integrated into the corpus. Fereydanian, Ingilo, Nigal-Klarjian and Laz electronic dictionaries are the first step in this direction. The entries were based on the material obtained by the project, as well as, various published dictionaries and text material.

Within the framework of the project scientific expeditions were carried out in Iran (2012) and Turkey (2013, 2014). Free University students participated in the expeditions, together with the scientists, whose papers about fereydanian sociolinguistic and ethnolinguistic issues and “Georgian Dictionary of “Chveneburebi” compiled by them was published as a collection.

Electronic dictionaries will be available through the Georgian Dialects Corpus and the websites of Free University.

Tsitsino Gabeskiria (Tbilisi)

ON THE CONVEYANCE OF LOAN ADJECTIVES INTO GEORGIAN (ON THE EXAMPLE OF MATHEMATICAL TERMS)

Mathematical terms of foreign origin have undergone great alterations in the Georgian language. In the present paper an attempt is made to consider some Georgian adjectives of foreign origin, by comparing them with the English equivalents, which in a number of cases take the Georgian suffix „-ურ(ულ)“, and in other cases – the suffix „სლურ“, which is a combination of two similar suffixes: one of non-Georgian “al”, and the other of Georgian „-ურ-ულ“.

According to our observations, earlier even in the English scientific literature, as well as dictionaries, adjectives with both suffixes appear, whereas in modern literature suffix “al” is dropped and suffix “ic” has been introduced. In certain cases suffix “al” has been completely withdrawn and in other cases it has been left as a parallel form.

Our goal is to state one common guiding principle in conveying the loan words into Georgian. In our opinion, the examples, given in the paper, will help avoiding the disorder in using mathematical terms, derived from foreign languages.

Julieta Gabodze, Maia Arveladze (Tbilisi)

TEXTOLOGICAL PRINCIPLES AND TECHNOLOGICAL METHODS OF NEW ACADEMIC EDITIONS OF THE WORKS OF CLASSICS

The aim of this report is to determine the importance of academic edition for the development of modern humanitarian sciences and educational sphere. We present modern textological principles of preparing academic editions of classics’ works (with account of old and new experience of foreign and Georgian editions). We consider the novelties of publication new academic editions existing today: new scholarly twenty-volumes of Ilia Chavchavadze’s, Akaki Tsereteli's works, and new fifteen-volume academic edition of Galaktion and others.

A survey of textological principles in their preparation and new technological methods cover the following points: the principle of organization of works according to genre and chronological order, the questions of attribution and dating, issues of digital text corpora of classics, commentaries and compilation of digital bases of different types of indexes.

Thus, by means of international conference it becomes possible to increase the involvement of humanitarian society because academic edition of a classic is beyond the power of only one institute or research centre. The scholars of different profile: literary critics, linguists, language experts, historians, experts of folklore, Archives and Foundations specialists, the entire society should take an active part in its preparation. Therefore, in preparation of academic edition great importance is attached to the issue of public awareness, especially humanitarian society.

Ekaterine Gachechiladze (Kutaisi)

NOTION OF SYMMETRY IN THE LOGICAL ANALYSIS OF LANGUAGES

The linguistic analysis is a large-scale phenomenon including man's speech, thinking processes, and behavior. Special emphasis is placed on the dominance of logical analysis that has enriched language analysis with complex functional methods. The principles of logical analysis are evidenced in any living language though they have not been systematically observed. The tendencies of compensating for system symmetry are ever-active in a language and this creates the essence of a natural language. Intentional Logic is a group of logical systems presented as staying faithful to the mutual influence relation of logical and natural language. The first inspiration can be found in Frege's distinction between *sense* and *reference*. Although many logicians study formal systems which depart drastically from natural language, they still remain interested in the relationship between *expression* and *meaning*. The paper points at the existence of a mutual influence relation between logic and natural language: Logicians are inspired by phenomena of natural language; Natural language is analyzed by logical means.

Nugesha Gagnidze (Kutaisi)

GRIGOL ROBAKIDZE'S "SILHOUETTES OF THE CAUCASUS"

Scholars attempt to study all of Robakidze's writings, but not all of them have yet been found if they are still extant. Fortunately my colleague Margret Schuchard and I could find five essays that were hitherto unknown, and we had two of them published in our book on Robakidze. These essays were written in August 1942 for a German language newspaper published in occupied Brussels, *Brüsseler Zeitung*, under the main title "Caucasian Silhouettes". Although he was expected to write along the political lines which Nazi Germany required, he deliberately chose non-political subjects, i.e. Georgian themes, his home country's traditions and myths. Some episodes from Georgian history as well as different Caucasian ethnic groups are chosen by the writer to show their love of freedom and independence, regardless how difficult their struggle may have been. He wrote on the crusades, Ivane Orbeliani, Promethean heroes, Imam Shamil and the holiness of the Caucasian mountains. Thus Robakidze could kill two birds with one stone. He did not in fact commit himself to writing in favour of the Nazi regime (even though he celebrates the struggle for independence); instead he could introduce his readers to Georgia, his beloved home country, which was virtually unknown to Germans.

Iamze Gagua, Nino Jorbenadze (Tbilisi)

TOWARDS THE BORROWING OF GREEK-LATIN WORDS AND NORMALIZATION-ORTHOGRAPHY ISSUES IN GEORGIAN

There are a lot of Greek-Latin words and terms borrowed in various periods and through the different ways in Georgian. There was the point of issue between Georgian linguists and writers - which of parallel Georgian forms (there were many of such words) was the correct one and which not - the right variant. The question is actual in nowadays too. Finally, together with other issues of

language normalization-standardization, there was worked out the rules of orthography of Greek-Latin borrowings too.

In the paper we discuss (and in case of need – give the recommendations about their orthography) the following Greek-Latin forms and their Georgian equivalents:

1. **Proper names;**
2. Terms beginning with the **phoneme –h;**
3. Words with the **suffixes –al (-ar), -ia, -tia, -tio, -sio, -ium...**
4. Names concluding **complex “qu”;**
5. The specific **participle** forms, *etc.*

Darejan Geladze, Mziuri Geladze (Batumi)

DEVELOPMENT OF INFORMATION TECHNOLOGY IN PRIMARY SCHOOLS

Modern life is impossible without a computer. Computer usage has become common for children. Children can communicate with the techniques at very early age. At first children enjoy playing games that contribute to attention, memory, thinking ability and develop reaction speed. Computer games for children of this age are often already well-known fairy-tale heroes or cartoon characters, that kind of games are pleasant and more attractive for them.

Kids love interactive toys; Computer is such kind of toy that children like. Children learn to use a computer - they watch cartoons with great pleasure, explain simple logical tasks, learn different types of games. School experience shows that children learn better who had possibility to have computers before.

Nowadays in constantly changing and full of information world it is essential to be able to use appropriately multimedia technology, it develops information-processing capacity, promotes interest in the study of the subject, the child develops logical thinking, mental culture and independent working skills. Computer gives opportunities to use visual effects. Using computer helps teachers in many different ways:

- increases students' motivation for learning;
- develops a child's ability to process information;
- activates the students' cognitive activities;
- allows the learning process to become more dynamic and individual;
- computer game usage helps to engage in the learning process contributes to a better understanding of the given material.

In order not to damage children mentality parents must constantly control what their children are doing while sitting at the computer screen. The parent must pay particular attention to the selection of computer games.

Nunu Geldiashvili, Tamar Shiukashvili, Manana Gharibashvili (Telavi)

CONCERNING WORD ORDER SENTENCE SEQUENCE IN A META-TEXT (BASED ON GEORGIAN AND ENGLISH TEXT MATERIALS)

Word order plays an important role in the text linguistics implying the connection between the sentences and components of a meta-text. The concept of the word order is the crucial biggest one in

all languages from the syntactic or stylistic point of view. Our research is based on the study of these issues.

The article deals with the peculiarities of the word order and the sentence sequence in the meta-texts of the Georgian and English folk tales; the interrelationship of the components in various types of sentences as well. Similarities and differences, as well as the word order and sentence sequence in the meta-texts of the folk tales based on the analysis (folk tales) of the systematically different languages. The issue is interesting and relevant because it is less studied in the terms of the typological interrelationships and it should be studied more precisely.

Typological analyzes of the meta-text of the fairy tales represents the capacious and complex structural-semantic subsystem, which attracts the attention of the Georgian and English linguistics. Accordingly, the research will be interesting for the people interested in comparative researches of various languages.

Manana Gharibashvili (Tbilisi)

ANCIENT ROMAN LYRICS IN THE CONTEXT OF ALEXANDRIAN POETRY

Ancient Greek poetry, which is sometimes referred to as Alexandrian despite the fact that it exceeds the geographic boundaries of the city Alexandria, not only has influenced lyric of Roman poetry but has also become a key element in its final formation.

The most evident example is how Roman poetry tries to imitate “doctus poeta”, which is achieved by abundance of mythological love passages. Propertius and Ovidius especially stand out in this regard. This imitation can hardly be considered an influence, as it has not left any positive marks. It should be viewed as a common poetic flaw rather than a merit.

Roman poetry owes a lot to Alexandrian in regards to genre (elegy, epigram, epyllion, idyll). Diversification of its artistic techniques can also be attributed to Alexandrian poetry.

Epigram genre is worth discussing separately. It spread throughout Rome with immense popularity. That is when it acquired the status of “mock poem” by which it is known today.

Despite the abovementioned, Roman poetry stands above of all those influences. This subjective - lyrical character, which so captivates the reader, is completely unknown and unattainable to Alexandrian poets.

Magda Ghughunishvili (Tbilisi)

INTERCULTURAL COMPARISON OF STRUCTURAL UNITS OF GERMAN AND GEORGIAN MASTER’S THESES

Master’s thesis represents prototypical sample of scientific written text, it carries all main signs that is characteristic to scientific written text. It structurally contains all those main basic components that generally is characterized to all scientific text type (Introduction, Main Part, Conclusion) Each part of the thesis is directly related to subject of the research and serves orderly development of Scientific research. Separate parts represent constituent thematic units of scientific research. All of them are imposed of important function and mission and in addition are in coherence connection to each other (Heinemann, 2002:227)

The present article is aimed to study generally function of structural elements in types of University Scientific Text and specifically in master’s thesis, what general rules and requirements

exist regarding to the structure of master's thesis and how does the realization happen of existed general rules in specific master's thesis. On the basis of specified master's thesis created in German and Georgian University space discuss what similarities and differences exist between German and Georgian Master's Theses.

Research cases, on which the results of specified research are based, consist of 10 specified master's theses created in German University Space and 10 created in Georgian University Space. All theses, Georgian and German, are created in German Field in 2007-2012 and have high rates.

Ekaterine Gigashvili (Gori)

PROBLEMATIC LEARNING ISSUES OF STUDENTS WITH LEARNING DISABILITIES AT PRIMARY LEVEL OF STUDYING

For successful learning completion of junior school-aged children, it is important to know and consider child's mental patterns. Knowing children's emotional and mental characteristics, their inclinations and interests helps a teacher to contact with children, lead their development and avoid possible mistakes connected to their upbringing. Main aims of primary level are: forming and developing students' academic skills, forming positive attitude towards learning process and their preparation for the next stages.

Special attention in the paper is given to disabilities of learning skills of junior school-aged students, which are revealed in their reports, as the child's certain difficulties in writing, reading or counting are shown just on primary level. Unfortunately, the situation is complicated by the fact that educational programs of acting teachers did not consider the issues of drawing individual teaching programs for students requiring individual approaches and special needs. Nowadays, in fact, there are no special-teachers who will help teachers to find the ways of identifying and eliminating the problems. Most teachers have not undergone the short-term trainings in inclusive education prepared by the Ministry of Education and Science of Georgia. Therefore, no attention is paid to expectations of primary school teachers in terms of students' academic records and social achievements.

Specific issues of learning disabilities on primary level in different cases are also presented in the paper. In addition, comparative analysis of small-scale research – “Teachers' Expectations towards Successes in Inclusive Education” is proposed here.

Marine Giorgadze, Teona Abuladze (Batumi)

Principles of Compiling Pontic Greek Thematic Dictionary

Within the frames of the project – “Pontic Greeks – Past and Present” – sponsored by the Shota Rustaveli National Science Foundation, it is planned the compile a thematic dictionary of the Pontic Greek on the basis of the vocabulary of the pontic Greek population living in Ajara.

The work on the dictionary is already started. The principles of working on the dictionary have been elaborated as well as thematic rubrics, mainly depicting everyday life. The dictionary will also include phrases and sayings used in various situations.

The materials gathered during the comprehensive field works mostly concern the Greek settlement in Ajara, family histories, heir ways of life, household activities, farming and economy, traditions, folklore, etc.

The work on the dictionary comprises the following stages: gathering of field materials according to the preliminarily compiled questionnaire; revealing active lexis and classifying the material

according to thematic groups; registration of religious, social and everyday terms and in case of need, their explanation.

Different layers of vocabulary have been singled out: dialect words, archaic forms, borrowing from different languages (Georgian, Russian, Turkish influences).

The corresponding electronic database will be created that will become the basis of the study of the language (phonetics, morphology and syntax) and speech peculiarities of the Pontic Greeks living in Ajara.

Marine Giorgadze (Batumi)

FOLKLORE TRADITIONS OF PONTIC GREEKS

Folklore traditions of the Pontic Greeks living in Ajara are very diverse and provide significant information about the history and modern problems of the Greek Diaspora. Folklore and dialectological texts written down during expeditions, as well as video-audio materials are very interesting, especially the folklore of the emigrant cycle that is the main topic of the presented paper.

Guranda Gobiani (Kutaisi)

POSTMODERN "IMPRINTS" OF MEMORY PHENOMENON IN THE SCOPE OF ANTHROPOMETRY OF MIND ("DISPLAY (IMPRINTS)" BY NAIRA GELASHVILI)

"Display (imprints)" by N. Gelashvili represents compositional unity of restored micro-texts of implicit and conscious memory. The author creates postmodern work of great interest and significance by virtue of the stationary documents, notes and statements where collage of heteroclitic elements with scarcity of harmony depict a chaotic picture and all in all highlights intertextual world to which Gelashvili points.

Based on shallow indications and statements the author thoroughly illustrates psychological condition, inner self of human being, spiritual disposition, self-assertion in pursuit of role and place, which make it clear how people react toward outer world. The narrative conveys the tragedy between consciousness and reality by means of double encryption that is characteristic feature of postmodern "open texts".

The text can be distinguished by associations, reminiscence, allusion, ambiguity, symbolism, brief history, spaces with unexpected moments, intertextuality.

Miranda Gobiani (Kutaisi)

SOCIAL CATEGORY IN GERMAN AND GEORGIAN YOUTH LANGUAGE

The paper discusses the aspects of the social category of youth speech and presents the transcriptions of audio recordings of youth language. Transcription of the records is done using GAT [Conversation Analytic Transcription System] and is analyzed within the framework of ethnographic conversation analysis.

The language of young people is formed on the base of a standard language. Standard language is changed by means of specific language instruments and stylistic coloration. This process in linguistics is referred as a creative style of speech i.e. "Stilbastelei" or "Bricolage".

Young people often talk about other people to show and express what they want or don't want to be. Their vocabulary is rich in terms of social category, their own, private terminology. The terms created by young people actively concern: music, nationality, a social group, social stylistics, sexuality, swearing. In the field of music young people call fans of the singer Britney Spears 'Britneys', hip-hop followers – 'Gangschta' or 'Hip-hoppers', people who don't want to be group members – 'Asoziale', people who live together – 'Ökos', people, who smoke intoxicating things – 'Kiffer' and etc. Georgian young people do not fall behind Germans in creating new categories and giving special names to things. For example, from the field of music the fans of Jackson are called 'Jacksomans' ('Jeksomanebi'), Chinese people – 'yellows' ('Kvitlebi'), a woman with a bad reputation – 'Whore' ('Putana'), 'Provincial' ('Sopelo') – is an uneducated person, 'Maro' – is a person with womanlike manners and etc.

The vocabulary of young people is very rich. There are specific forms for greeting and addressing a person. For example, there are negative addressing forms like: you crazy, you cock, you mad ... positive addressing forms are as follows: my life, my dream and different greeting forms: hello, hello to good people, hi and etc.

On the base of standard language young people create new words, words with a new meaning. The most frequent ways of word formation are compound words and derivatives. Among the compound words determinative and copulative composites are singled out. For example: Dorf-Gangschta; 'Sofelo_Ramshtaina' (uneducated provincial). In youth speech composites where the first part is exaggerated are quite frequent, for example Mega-Kiffer (the strongest wrestler).

Youth language is rich in resemantized words, for example: 'Cellulitis' denotes an overweight person for young people; 'Catfish' shows a person who is sluggish, clumsy. Category sometimes is expressed by the private name. For example, in Georgian reality someone called 'Jumberi' had a pitted face. For young people 'Jumberi' means a person who has problematic face skin. It is usual to use rude and insulting words in youth speech. For example, ignorantenschwein, arschloch, an idiot, a cow.

Ketevan Gochitashvili, Mariam Manjgaladze (Tbilisi)

QUALITY INSURANCE FOR DIGITAL AND DISTANCE LANGUAGE LEARNING COURSES

One of the main achievements of the development of digital and information technologies is the integration of high technologies in the educational space. The growing number of digital courses for the foreign/second language proves that the interest toward them grows as the information and communication technologies develop further. Development of new communication technologies and integration of ICT (information and communication technologies) in educational processes create comfortable learning environment to fulfill pedagogical and educational goals, which make language learning process easier.

Quality insurance is an especially important factor in the case of the digital and distance education. Its goal is to provide the learner with knowledge that is of as high quality as possible, while at the same time to reduce the risks that often arise in the course creation and delivery process (irrelevance of content; insufficient qualification of pedagogical stuff; irrelevance of delivery forms and methodologies to the goals and objectives of the course on the one hand and content on the other hand...).

In our report we introduce clusters, which should be used to assess digital and distance language learning courses (fulfillment of the user's interests; Competitiveness; Accordance with the law; Sustainability). Each cluster is divided into sub-points and the methods to bring them in accordance to the course are offered.

The second part of the report is a guide which describes the indicators that provide creation of high-quality digital/distance language learning courses in detail. The indicators for the following points are offered:

- Working process
- Concept
- Technologies/learning platforms/learning environment
- Content
- Implementation/delivery
- Course support
- Assessment component
- Institutional development
- Personal development

The expected difficulties in the creation process of quality insurance for electronic courses have been defined (information distribution limitation; legal obstacles; invalid assessment system etc.).

Nino Gogelia (Tbilisi)

THE CONCEPT OF DISCOURSE BY FOUCAULT AND THE LATEST APPROACHES TO DISCOURSE ANALYSIS

The French philosopher Michel Foucault has probably contributed to the popularity of the concept of discourse with his work like no other. His works are the most momentous for the present-day understanding of the term. In books such as “The Order of Discourse” (Foucault 1974) and the “Archeology of Knowledge” (Foucault 1988) and many essays there are basic considerations to its theory and empiricism of discourses. He directs the understanding of discourse on the scientific disciplines, to humanities, psychology, law, medicine, philosophy and religion as the places or institutions in which discourses emerge and evolve. Rather, he takes a sociological and constructivist perspective on the discourses and considers them as contingent phenomena that owe their existence to different knowledge and practice formations.

Discourse theory and discourse analysis examine the relationship between speech and writing as an activity and the (RE-)production of meaning systems/knowledge organization systems, which is involved social actors, the one with recourse to specific rules and resources through their practices produce or transform discourse, and the rules on which these processes are based. In the center of the discourse research stands rather the analysis of institutional regulations of statement practices and their performative power.

Giorgi Gogolashvili (Tbilisi)

THE PRINCIPLE OF DISTRIBUTION OF BASE-MARKERS IN NEW GEORGIAN

There are several base-markers in New Georgian (“the markers of present tense base “- Arn. Chikobava), the most widespread ones are: -eb, -ob, -av, -am. In certain cases the base-marker is –em (miscems/misca; there is a tendency to insert it in the base e.g. s-cem-a) and -of (y-of-s/ ga-y-o)...The element -i is not viewed by us as a base-marker. The functioning of -av and -am base markers is identical, so this time we view them as morphological variants _ -av/-am. The following three variants are discussed: -eb, -ob, -av/-am. The peculiarities of New Georgian and the tendencies in the dialects prove that the distribution of base-markers depends on the category of voice:

- a) With verbs in the active voice we have -av/-am;
- b) With verbs in the passive voice we have _ -eb;
- c) With verbs in the medial voice we have – -ob.

This tendency is revealed to different extents in various dialects of Georgian.

Otar Gogolishvili (Batumi)

SALVATION OF GEORGIA IS IN EUROPE

Georgia had great troubles during the conflict of August, 2008. The Russian neo-empire began a direct aggression against Georgia. A lot of civilians were killed and lots of civil buildings were destroyed as a result of the Russian neo-imperialism.

On those difficult days Georgia was supported by Europe. From the very beginning Europe immediately required from Russia to stop this act of aggression and the military action. The direct support of the European leaders, including their arrival in Tbilisi on those days, took a great part in bringing to a halt the active part of the Russian aggression.

Irakli Gorgiladze (Batumi)

SOME ASPECTS OF DEVELOPMENT STRATEGY OF CAUCASUS REGION AT THE TURN OF XX-XXI CENTURIES

The article focuses on some aspects of development strategy of Caucasus Region at the turn of XX-XXI centuries. Famous American expert Zbigniew Brzezinski noted that American strategy must spread over the Eurasia. He indicated about special significance of the Black Sea-Caspian region and called it “Eurasian Balkans”. In Europe term “Balkans” is associated with Ethno-Conflicts and rivalries of great states in the region. Eurasia has also got its “Balkans”, but the so-called “Eurasian Balkans” is greater, densely populated and characterized with more ethnic diversity. From Brzezinski’s point of view the US, who made a bet for maintaining geopolitical pluralism in post-Soviet Eurasia, has interest not only towards resources of region, but also to suppress the dominant role of Russia in the United States’ geopolitical space.

Irine Goshkheteliani (Batumi)

LINGUA-CULTURAL PECULIARITIES OF HUMOR

For better understanding the nation's culture and language, it is necessary to know the values of what people prefer. These values are manifested in many linguistic units: phraseology, proverbs, riddles, fairy tales and legends. Humor is one of the most important in conveying the concept of national character and culture. The language reflects the national image of the world, based on the nation's collective memory; the humor in a funny way characterizes positive and negative aspects of people and stimulates positive emotions. This feeling is mainly characterized by a dual nature, on the one hand, observant, which is based on background knowledge about the culture of the society, the human capacity to notice funny in a usual situation, and on the other hand, expresses people’s emotions in a seemingly ordinary fact. Humor is entertaining, funny, challenging, comical, sometimes absurd and sarcastic, expressing a witty sense of human nature, etc. It is well known that English humor differs from other countries’ jokes. It makes fun of people’s greed, envy, anger, jealousy,

betrayal, sloth, arrogance, and other human weaknesses. It should also be noted that voracity is rare in English humor, which is probably due to their indifference to food. English etiquette often becomes the case of ironic attitude.

The paper will focus on semantic and pragmatic peculiarities of humor causing comic effect: in the semantic term, incompatibility of reference and concepts and in pragmatic terms of assessing the situation, inconsistencies of norms and results.

Jujuna Gumbaridze (Batumi)

VERBAL AGGRESSION IN POLITICAL DISCOURSE

In the last years, political discourse has witnessed the frequent use of figurative language such as metaphors, similes, allusion, comedy, parody and satire. The political discourse has prevailed formal neutrality and the normative use of the language. Sarcasm has become the main instrument to express politicians' verbal aggression. The article aims to demonstrate how sarcastic violence in politicians' language has become the challenge for linguistic struggle between opponents. The paper attempts to study linguistic means as the key aggressive rhetorical devices used in politicians' language during debates, interviews and public speeches. The paper studies how language aggressiveness is enhanced through figurative language on the material of English and Georgian languages.

Nino Gurgeniidze (Batumi)

FEATURES AND EXPRESSIVE VARIETY OF THE ONYMS IN MODERN LITERATURE

Language is the characteristic feature of the nation, it always expresses the ethnos, along with the culture change language is modified as well, and on the basis of this a variety of literary masterpieces are created. In the literary works, the authors' aim is to create objective masterpiece, which is difficult and long process, where every detail is considered to be essential. The aim of the interesting work is to become cause of readers' imagination and feeling which is supported by existence of the literary onyms in literature.

Literary onyms are used for the expressive cause, enriches and gives a systemic nature to the work. In everyday communication we use proper names such as the names of people, cities, rivers, mountains and the name of the objects that exist in reality. By using these names writers create literary characters, objects and plot and they are transformed into literary onyms.

Every literary work carries different specific character, by which author's originality and individualism is expressed and aims to impress the reader. Mentioning different types of literary onyms make reader to mobilize thoughts and fix on one specific denotation.

Proper names represent lexical-grammatical category, which can be analyzed in different aspects: language and speech, dialect and literature. It is exceptionally interesting to analyze onyms in psycholinguistics - denominative influence on the expression of the mood and emotion.

Apart from the essential meanings, writers use meaningful "literary systems" that assigns pragmatic and cognitive value of expression to the work.

CORPUS RESEARCH OF THE ACQUIS LEGISLATIVE TERMS

Research subject – adequate translation of the acquis legislative terms poses a general problem since during the harmonization process of the EU member states legislative acts we face the conceptual distinctions of the terms which is invoked due to the multilingualism. The main problem that might arise in connection with multilingual treaties being authentic in several languages is that “uniform words do not create uniform results”. Moreover, if there is diversity between the different language versions, one might have problems even with the uniform words. There is no question that a uniform text does not mean that a uniform application can be achieved automatically.

The linguistic problem mentioned above points out the relevance of the research as far as Georgia has already initiated the Association Agreement. Hence the process of harmonization of the acquis legislative acts with the Georgian legislation is underway.

The research is based on the database of the political terminology which is an adapted open source platform for the specialized corpora and sustains maintenance and development of the parallel corpus of Georgian language, multilingual unified scientific bank of terms. The corpus represents a subcorpus of the BSU political corpus, with the integration of the EC multilingual corpora.

Research goal of the study is a comparative analysis of the multilingual terms, their semantics and context-based or overlapping meaning;

Research method and its novelty – use of computer technologies pushed forward development of linguistic research and studies such as parallel corpora for innovative scholarly analysis of translations;

The paper dwells upon the linguistic analysis of the parallel terms from the corpus databases found in the Aquis and its translation in order to determine their equivalence. We used search tools of the corpus such as a concordancer to then manually sort the samples for the analysis. The paper presents quantitative and qualitative deliverables.

Pius ten Hacken (Innsbruck, Austria)

TERMINOLOGY IN THE HUMANITIES: THE CASE OF *NOUN*

Terminology is usually associated with ‘hard’ sciences rather than with fields in the humanities. An exception is the domain of law, but in this domain terminology plays an entirely different role. Here I will explore to what extent the specialized vocabulary of linguistics displays the same behavior as terms in more established sciences.

Natural concepts are generally based on prototypes. The question is, therefore, to what extent it is possible, necessary, and desirable to arrive at a precise delimitation of a concept, so that for each item it can be unambiguously determined whether it is an instance of the concept or not. I will compare the situation of *noun* in linguistics with that of *planet* in astronomy. Basic concepts such as *noun* and *planet* are hard to define as terms, because there is an interaction between the prototype and any proposed definition. I will argue that this does not make it impossible to come up with a terminological definition. However, the recognition of the authority supporting the definition is crucial for its general acceptance.

INVARIANT AND EQUIVALENT IN TRANSLATION

This paper considers the exploration of common lexicology and grammatical issues, the knowledge of which is crucial for perfect translation. Since the ancient times the concept is known, that translation should be provided not according the text features, but behind or on the real meaning of the subject. The latter represents the starting and target text size comparison. The common between of two objects is identified as their invariant. The translator activity is aimed directly and indirectly to provide this invariant. Invariant is the condition such as translation text (the target language) is correspondent to the original (reference language text) as equivalent (equal) representation.

Elene Javelidze (Tbilisi)

SPECIFICITY OF NAZIM HIKMET'S LYRICS OF 1920S

In the history of the Turkish literature, Nazim Hikmet (1902-1963) occupies a special place. Nazim Hikmet was a poet who was the first to introduce Turkish poetry leftist ideology, and created a new political poetry different genre from the overall trends in Turkish literature. His sense of immediacy in lyrics, rejection of the traditional poetic techniques and polemical style influenced the development of the characteristics of Turkish literature.

In 1921, the structure of the poem of Vladimir Mayakovsky, ideology of Futurism, Constructivism and Marxism greatly influenced the writer's awareness of his artistic vision and ideas shaping, when he visited the Soviet Union. In his program poem "The Poet", he said: "For me, the best poem is "Anti-Duhring" but for starting the main work "the Constructivist-Marxist novel" waiting when I'll become the "Capital's" hafis".

At the beginning of the XX century Turkish literature is placed under the focus frames of the turning point and development. This is the era when the spiritual awakening begins; in the time clash their dramatic collisions are formed. These trends are clearly seen in Nazim Hikmet works. In his early poetry, we can read the literary elements of Divan poetry tradition, then the influence of Futurism (Mayakovsky) and Constructivism. Poet was interested in expanding the boundaries of lyric genre, prose and poetry fusion. In his last works, there are seen some features of modern art: the elements of the stream of consciousness, surrealist vision. It is clear that the Nazim Hikmet's Poetry is exceptional artistic phenomenon with its specific features and laws. In his multilayer structure of poetry of 20ies is revealed specificity of the modernist avant-garde art.

Shota Jijieshvili (Batumi)

SOME CHRISTOLOGICAL FEATURES IN NEW TESTAMENT AND OLD GEORGIAN HAGIOGRAPHIC MONUMENTS

The literary personification of the Christ is one of the most difficult issues even in hagiographic monuments. Evangelical narration is still considered to be the unique for personification. The other type of personification of the Christ is imperfect. Christology is defined in saint fathers' stories.

Hagiographic literature is not familiar with “the Christ’s life”. The Christ is represented differently in four evangelic narrations. Matthew describes the Christ as the thinker while in hagiography he is presented as the saint.

There are a lot of examples of Christological studies in old Georgian hagiographic monuments. The given article is the modest attempt to deal with the above mentioned issues.

Shota Jijieshvili (Batumi)

COMMENTARIES TO MESSIANIC PROPHECY IN OLD TESTAMENT AND THEIR PECULIARITIES

Unlike the faith and traditions of the Jews, for the Christians the arrival of Messiah consists of two stages in other words of two arrivals. First Messiah arrived in the first year A.D. in the face of Christ, but in the future, the Christians wait for Christ’s second arrival to establish the kingdom of God. The Christians believe that the prophecies of the Old Testament are connected to these two events.

Genealogy.

Messiah would be the descendant of Abraham, Isaak and Jacob. “The scepter shall not depart from Judah, nor a lawgiver from between his feet, until Shiloh come” (Genesis 49:10)

The time of birth.

“Know therefore and understand, that from the going forth of the commandment to restore and to build Jerusalem unto the Messiah the Prince shall be seven weeks, and threescore and two weeks: the street shall be built again, and the wall, even in troublous times” (Daniel 9:25).

The year of Messiah’s arrival is indicated. In the next two books, there is a prophecy about the destruction of Jerusalem and the Temple after the death of Messiah and his resurrection. The Christians think the Roman Legion commanded by Titus destroyed Jerusalem and the Temple in year 70 A.D., thus the prophecy came true.

The place of birth.

“But thou, Bethlehem Ephratah, though thou be little among the thousands of Judah, yet out of thee shall he come forth unto me that is to be ruler in Israel; whose goings forth have been from of old, from everlasting” (Micah 5:2)

The virgin birth.

“Therefore the Lord himself shall give you a sign; Behold, a virgin shall conceive, and bear a son, and shall call his name Immanuel” (Isaiah 7:14).

Thirty pieces of silver.

“And I said unto them, If ye think good, give me my price; and if not, forbear. So they weighed for my price thirty pieces of silver.

And the LORD said unto me, Cast it unto the potter: a goodly price that I was prised at of them. And I took the thirty pieces of silver, and cast them to the potter in the house of the LORD” (Zechariah 11:12-13).

The torture of Jesus.

The faith that Christ would be tortured is based on some prophecies ((Zechariah 13:10, Psalm 21:17).

The resurrection.

“Yet it pleased the LORD to bruise him; he hath put him to grief: when thou shalt make his soul an offering for sin, he shall see his seed, he shall prolong his days, and the pleasure of the LORD shall prosper in his hand.

Therefore will I divide him a portion with the great, and he shall divide the spoil with the strong; because he hath poured out his soul unto death: and he was numbered with the transgressors; and he bares the sin of many, and made intercession for the transgressors“ (Isaiah 53: 10-12).

To set the people free from the sin.

“He shall see of the travail of his soul, and shall be satisfied: by his knowledge shall my righteous servant justify many; for he shall bear their iniquities (Isaiah 53:11).

The New Testament describes the life of Christ in the way as it is prophesied in the Old Testament and in many cases the evangelists as well as Christ gave the quotes from those prophesies.

Salome Jincharadze (Batumi)

ETHNIC NATURE OF NATIONAL CHARACTER

Human nature is revealed in his character, which is the active attitude of the human world outside. It is expressed in the plane of the ideological outlook of the psychological needs of the interests, tendencies, tastes, and so they are closely related to the nature of philosophy. Human characteristic behavior, in which the character is formed and manifested itself in the present ideological content, however, is not always actively aware and theoretically drawn, since man's faith, having moved to a particular ideology or opinion to govern his actions and his way of thinking is reflected, so that his character is shaped substantially participates. The unity of purpose of human faces is essentially determined by its character. When ideology, morality compel people to act in such a manner as it should, according to their skills and thus introduced into the human nature of the "second nature" behavior. We can say that human nature is always theoretically signed not realized and it is other human nature. Each person is individual in nature, it is biologically depends on the people, which has a great impact on the people living in developed and brought up the moral standards of society, but regardless of the nature of identity, something some of the social group to discuss the nature of the relevant characteristics in common.

Ana Jioshvili (Batumi)

HERO-CHARACTERS IN JOHN FOWLES' WORK

The works of English postmodernist writer John Fowles are difficult to understand because he puts his ideology in them that are close to the secret traditions of European culture. Fowles' texts are the novel-cross-words where the readers must identify something; they can change the readers' lives. His work mainly contains the novels where a lot of philosophic ideas are depicted. Generally, the modern English novel, as a rule, is modest with its plot, manner and physical facts. If any novelist tries to express an original idea then it should protect the linguistic frames. The novel must express different subjects such as: feelings of love and death, humans' activity in public, the role of art and history etc. The main importance of novel is generally about everyday life and the simple beauty of a human's soul.

The characters of John Fowles' novels are not animates. However, the readers subconsciously identify them with themselves. That is why the narration in detectives is often made by the murderer or victim. One of the lateral effects of this identification is the novel characters who present the models of their behavior.

When we go deeply through the texts that are skillfully watted by an author, we begin associating ourselves with the characters and in some moments we understand that they are not really

written about us. The true ideas of the writer's novel are exactly skillfully presented characters that create new ideas. But when we achieve these ideas, we find out that all these texts begin acting in our lives. We imperceptibly understand that we had gone through initiation by Fowles' texts. J. Fowles' characters – the magician, anime and persona etc. are just the heroes.

J. Fowles is systematic and this is his key to opening enigmatic and hard subjects. The functions of the writer's characters move from novel to novel. There are four special topics to designate: magician, initiating (acting), the truth and false loving. Sometimes it is difficult to differentiate Henry Breasley (The Ebony Tower), George Preston (The Collector) and Maurice Conchis (The Magus) from one another. The artists, collectors and magicians saved young beautiful ladies in villas outside the towns who were becoming animas for their stupid initiatives. The hero characters often coincide with one another: they have masterpieces on one and the same artists hung on their walls: Henry Breasley – earlier Piere Bonnard, Conchis – later.

J. Fowles represents different hero characters in his work, who reflect the human existence, warmth, relationship towards art, intellect and emotion as in social so in psychological stratum.

Grigol Jokhadze (Tbilisi)

SACRED SPACE

(ACCORDING TO BASILI ZARZMELI'S "THE LIFE OF SERAPION ZARZMELI")

The article deals with the understanding of space in the Middle Ages. In the Middle Ages any movement in geographical space bears the stamp of religion and morality. We decided to prove Lotman's, Likhachev's, Le Goff's and other's nearly proverbial attitudes by the pattern of the Georgian hagiography which is called "The life of Serapion Zarzmeli".

It is revealed that the Georgian hagiologist exactly follows the medieval model. The way passed by man of God should surely be unbeaten and dangerous since a movement in geographical space implies the relocation on the religious and moral vertical scale whereas the high stage is in Heaven and low level is in Hell. The basis of all spiritual clashes is the losing of primordial organic touch with nature. The distinguished features of medieval man's reflection of space were caused by several circumstances one of which was the exactly his approach to nature. It depended on sorts of communication in turn – roads, relocators, religious and ideological attitudes, predominated in society etc.

Forest was deemed some kind of spiritual wilderness which simultaneously was either the source of all sorts of danger or a denial of organized and terrestrial essences. Forest made free man from medieval restrictions and social and moral obstacles. The invisible, magic, vertical world, created and developed by God, was incomprehensible to mortal man. The necessity of two hierarchies and two powers was defined by this kind of scheme. Correspondingly, the conception of primordial connection of man with nature is implied by existence of two hierarchies: temporal and ecclesiastical. The secular hierarchy protects and broadens an external circle of the world, it regulates the inner social processes and, subsequently, this power is extended throughout horizontal area (horizontal hierarchy). As for ecclesiastical hierarchy, saving the model of cosmos and lofty aims, it closes ranks of the mentioned society and acts in a vertical dimension.

THE SYSTEM OF VOICE AND ASPECT IN THE RUSSIAN LANGUAGE AND ITS ETHNIC AND CULTURAL BACKGROUND

The given work studies interrelation of the language structure development that serves the ethnos, including grammar and change of ethnic mentality that designs standard ways of thinking and actions of the ethnos members. These issues can be presented in several statements:

1) Ethnolinguistics studies interrelation between ethnic mentality and language. From the position of ethnolinguistics, language states presenting reality using methods approved by community of speakers, i.e. ethnos. After having registered and assigned instinctive notions of the group members language renders them in the speech of the later generations.

Ethnic mentality can be presented like Kant's "thing- in -itself", an absolute stratum of collective notions, images and ethnically acceptable behavior.

2) Grammatical categories are interrelated. Thus, if changes appear in grammar, they occur in several units of the categorical taxonomies. There are many examples supporting this view. However, changes in general have affected linguistic processes of the Russian language far deeper, including development of the so-called words of state category (like , , and etc) which have grammatical properties that put this class on a par with impersonal verbs.

3) Ethnic and social reasons for development of impersonality and relevant grammatical meanings, to our point of view, are hyperbolized centralization of the Russian state structure. This reason in ethnic mentality has provoked formation of notion that there exist impersonal and transpersonal forces that take, primarily, all social processes out of control of an individual (subject).

4) One grammar category is influenced simultaneously by several intralinguistic and extralinguistic factors and change of the category results from combination of these factors. This is clearly demonstrated by modern processes characteristic for such grammatical concepts of verbs as voice, aspect and personal forms.

Nadezhda Kajaia (Kutaisi)

ON THE ISSUE OF UPDATING OF ABNORMAL WORD FORMS OF NUMBER OF NOUNS IN THE RUSSIAN AND GEORGIAN LANGUAGES

The grammatical category of number of nouns has attracted attention linguists' attention since old times. M. V. Lomonosov in "The Russian Grammar" characterizes it as a short way of designation of a subject, tendency of the person to word contraction.

Though it seems formally simple at first glance, the grammatical category of number of nouns operates with a number of concepts: singular, plural as correlating forms), *dualia tantum*, forms of triple and fourfold number in some languages of the world and so-called "neutral" number.

The category of number is one of the most important independent, logically motivated categories of a noun. In the Russian and Georgian languages there is no noun which would not be captured by category of number since the number is an internal element of structure of the word.

By comparison of two unrelated languages the great interest is represented by nouns in which the category of number is not caused by logical opposition.

In the work by means of comparison the attempt is made to research the history of development of a question of *singularia tantum* nouns in the Russian and Georgian linguistics, the issue of the sphere of functioning of grammatical category of number is taken up, the term *singularia tantum* is

specified, separate lexical groups of nouns which do not express numerical opposition are allocated and used mainly in the form of singular.

The comparison of factors of two unrelated languages promotes disclosure of the general tendencies in development of category of singularity under the influence of extra linguistic factors. The existence of similar groups of singular names, compliance and discrepancy in grammatical registration of words will help to more accurately comprehend logical and grammatical interrelation in the word.

Nana Kajaia (Batumi)

ARTISTIC AND STYLISTIC FEATURES OF MODERN RUSSIAN "FEMININE" PROSE

One of the characteristic features of contemporary "feminine" prose is a clear public style. Essay writing has become a main feature of works by L. Petrushevskaya, T. Tolstaya and others. A feature of contemporary literature such as intertextuality, has a clearly expressed folk and Bible style feature in the works of representatives of "feminine" prose. This prose is characterized by a pronounced author's individual initial. To express their artistic and aesthetic position and creative vision, writers often apply metaphors and irony (T. Tolstaya, L. Petrushevskaya). Arid factography in "feminine" fiction is often blended to poetry style (L. Ulitskaya). In development of plot and conflict and description of the character psychological detail plays a significant role (V. Tokareva).

One of the characteristics of "Feminine" prose is the interest towards modern human life. Writers focus on psychology of modern women. Family, home, faith, love, career, etc. became key concepts by means of which feminine perspective is revealed (V. Tokareva).

In the artistic world of "Feminine" fiction author's position expresses not only a woman's viewpoint and position, but also the maternal feelings. Therefore, narrative specifics of the works to a large extent are determined by the family theme.

Nanuli Kakauridze (Kutaisi)

THE ISSUES OF MYTHOPOETICS IN TH. MANN'S ESSAYS

The present paper deals with Thomas Mann's views on mythopoetics as manifest in his essays "The Sufferings and Greatness of Richard Wagner", "Richard Wagner and *The Ring of Nibelungs*", "Joseph and His Brothers", "**The Story of a Novel: The Genesis of *Doctor Faustus***".

It should be noted that in 20th century literature mythologism (the term 'mythification' is also used sometimes) with its symbolism has become a vehicle for structuring a novel. In the novels of this era mythological reminiscences, travesties of myth, and occasionally, its parodist-discrediting reception is commonly practiced. The poetics of myth/mythification has acquired the nature of intellectual experimentation. The authors of the twentieth century are "playing" with mythological materials. One of the essential characteristics of neomythologism is its close connection with neopsychologism or universal psychology of the unconscious.

In Th. Mann's work mythologism is combined with the analysis of psychological depths. Contrapuntal techniques, leitmotifs and the use of myth for the internal organization of the plot play significant role in his novels. In his essays he emphasizes that myth is tightly interwoven with psychology. He is particularly interested in the attitudes of Goethe

and Wagner towards the myth. Wagner's reception of myth is pathetic, serious and tragic, while Goethe "plays" with myth, treats it with humor, lightly and jokingly, uses refined language and interprets it in ironic terms. This kind of "ironical interpretation of myth" is an extremely valuable aesthetic device for Thomas Mann.

The writer refers to his own "hilarious mythological playfulness" ("Joseph and His Brothers"), "comic ideas", parody use of material as well as the necessity of "intellectual vigilance" while interpreting the mythological plot. While working on "Doctor Faustus", Th. Mann is trying not to promote the emergence of a "new German myth", not to glorify the German "demonism". Thomas Mann considers "Mythological playfulness" impossible by this time.

Amiran Kakhidze (Batumi)

NEW ARCHAEOLOGICAL FINDS FROM AJARA LITTORAL

Compared to other regions of Georgia, consecutive, systematic and methodical archaeological researches in Ajara comprises not more than half-century history. We can single out three main stages. The first, initial – comprises the years 1958-1994. It was in this period that important field archaeological researches were conducted by the archaeological expedition of one of the significant centers of Kartvelian Studies, Niko Berdzenishvili Batumi Research Institute of the Georgian Academy of Sciences, in Ajara coastline as well as highlands. A number of monuments of material culture saw the daylight and enriched significantly the treasury of not our country only but the treasury of mankind civilization. A base for source study was created for innovated study of many urgent issues. At the same time, new priorities have been identified on our part. The second stage comprises the years 1994-2010. It is of special interest, that 20 years ago, in 1994, the Batumi Archaeological Museum and the Gonio-Apsarus Museum-Reserve were opened. The permanent expedition of the latter annually perform archaeological field works within the fortress as well as outside territory, on a number of monuments along the river Chorokhi lower part. The Batumi Archaeological Museum has become a significant cultural-educational and scientific center of the Black Sea littoral for the last period.

Naturally, we are unable to speak about each monument in details. Particularly fruitful works have been conducted in and around Pichvnari. The example of this monument can provide clear impression about the main achievements of the researches at the Batumi Archaeological Museum.

For the last period we have been indulged by accidental archaeological discoveries too. First and foremost, we should mention the remains of a trade ship of late Hellenistic period sunk some 119 m deep 10 km away from the coastline. Similar materials have been rare to our reality so far. Consequently, new aspects of research have appeared.

In 2013 a very interesting hoard of the Roman period, 1st c CC was accidentally found in Kapandibi. Splendid samples of jewelry as well as toreutics were presented.

It is significant that around the hoard finding territory the expedition confirmed the presence of contemporaneous quarry. According to the size of stone quadras the quarry seems to be used for the construction of the Gonio fortress.

In February, 2014 the expedition of the museum conducted certain works on the territory of Maradidi-Kirnati hydroelectric power station for the purpose of collecting archaeological artifacts. We have found a handled stone mortar used for dismembering nonferrous metal – the date is supposedly III-II millenniums BCC. Relatively small size stone mortars were gathered in Maradidi and its micro-region – Dzablaveti. They are five in number. As we are aware, similar wooden bowls appear on the territory of the Neighboring Turkish Maradidi. These data aroused great interest concerning the study

of the new problem. In June 2014, interesting fieldworks were conducted in Murvaneti, of the village of Charnali, Chelvachauri Municipality. It appears that we have found a workshop of the late Bronze period for processing nonferrous metal. According to this it is confirmed that the Chorokhi Gorge indeed presented one of the leading centers of bronze metallurgy in the civilization of mankind.

The initial stage of the wine-cellar investigation in Chaisubani, Chakvi, Kobuleti municipality offers certain novelties. Three long pitchers have been discovered so far. There are no analogues of the type. They date to early medieval period. The analogues can be found among the samples of southern Black Sea littoral (Arkhavi, Opi, Synope). New finds are distinguished by shape as well as ornamentation motifs.

A wide-scale archaeological field-works still continue.

Giuli Kalatozishvili (Tbilisi)

SYMBOLISM AND FUTURISM IN GEORGIAN LITERATURE – NEW MODERNIST PERSPECTIVE OF THE BEGINNING OF 20TH CENTURY

The culture of Georgian Art and Literature of the XX century is in accordance with the events and movements which developed in European and Russian Esthetics before the establishment of the Soviet Regime. The beginning of the century in the life of Georgian Intelligence is designated with the readiness to accept and realize the processes of European and Russian Esthetical thought. In this way “Georgian Avangardism” begins to establish in Georgian life.

In Georgia in this period, first of all, Futurism was developed. The Georgian intellectuals who were educated in Europe, in Paris were initiators of these processes. Georgian Futurism like the Italian one was against the symbolist souls, the moon and the mystique of the night and opposed the representatives this movement with their aesthetics.

The aim of my paper is to discuss the spread of the literature movements – Avangardism and Futurism – in Georgia in the beginning of the XX century and to provide comparative analysis of that literature and new modern perspective.

Kakhaber Kamadadze (Batumi)

THE LATE MIDDLE AGES GLAZED POTTERY FROM GONIO-APSAROS

There are very interesting materials which discovered and belong to different times in Gonio-Apsaros. One of the largest numbers is a late Middle Ages glazed pottery wares. Glazed pottery is of different shapes: bowls, dishes, sheets, candles, etc.

According to artistic decorations, Gglazed pottery can be divided into monochrome, green, yellow or blue paint products. Also some materials are polychrome painted too. They are characterized by dark and lifeless color, which is different from products made in previous periods.

The late Middle Ages glazed pottery discovered in Gonio-Apsaros dates XVII-XVIII centuries and it was imported from various production centers of Turkey. However, this production probably was made in a local place in Gonio-Apsaros fortress, because archaeologists discovered a stove workshop at the southern gate in Gonio-Apsaros.

As we know, in 1547 the Ottomans conquered the Gonio fortress and they were here until XIX century.

So, the late Middle Ages archaeological material which was discovered in Gonio-Apsaros, belong to Ottoman soldiers and it was made only for them.

Lela Kamadadze (Batumi)

PRAGMATIC FUNCTIONS OF PROVERBS AND PROVERBIAL SAYINGS

Linguistic pragmatics contains a number of questions connected with the colloquial situations. Generally, in connection with a speech, the implicit and explicit aims of expressions are studied, governing the information or opinion, direction of question, command, request, advice, promise, tactic and types of speech.

With the semantic meaning, the expression also carries pragmatic meaning (or pragmatic function). From the pragmatic function the following can be distinguished:

1. The function of catching the attention of the addressee.
2. Highlighting communicatively important elements.
3. The function of compressing information.

These functions mostly are expressed in proverbs and proverbial sayings as “pragmatically charged” expressions.

1. The function of catching the attention of the addressee: proverbs and proverbial sayings are used on the background of neutral context, attracting the attention for their figurativeness, generalization of the meaning and didactic opinion. Exactly, the ability of concentrating attention causes condition for the perception of purpose, accordingly it intensifies communicative influence.

2. Highlighting communicatively important elements: this function is tightly connected with the function of catching the attention, distinguishing very significant, valuable characteristics, figuratively delivered by the addressee.

3. The function of compressing information: proverbs and proverbial sayings are models of lingual economy, often used to compress given information.

Proverbs and proverbial expressions are always characterized by figurativeness. By means of them, objectively and socially existing meaning is reflected. They are used in the text as the meaning of evaluation and modality of semantic signals.

Tea Kamushadze (Tbilisi)

THE HERO OF SOCIALIST LABOR – UNDERSTANDING SOME FEATURES OF SOVIET ELITISM

In my presentation I will consider the understanding of Soviet elitism in relation to the title of the Hero of Socialist Labor and with its associated lifestyle. Those issues are based on the ethnographic research done in Rustavi city. At the same time, I will apply to the analyses of different sources around the topic. On the base of the hero of socialist labor from the metallurgical plant, I will try to demonstrate the ways their life looked like elite and what kind of feature of elitism could be distinguished according to their lifestyle and what meanings they contain. I will discuss the possibility to outline the particular features of soviet elitism in relation to the different episodes from their life. It could be case of special interest, how the hero of socialist labor, in certain way reminds us ordinary people and their lives sometimes look very trivial. In a way we can consider them as a part of mass.

Consequently, in Soviet Union, we observed that the holders of the title Hero of Socialist Labor create certain type of elite, which looks like elite and at the same time is very close to mass. Another feature of these elite could be potentiality to survive as elite after the collapse of the Soviet Union. What we have observed almost none of them could take place in new elite.

To conclude, the title of the hero of socialist labor and lifestyle associated to it allow us to observe certain types of elitism in Soviet Union and afterwards.

Marlene Kanaan (Lebanon, Beirut)

LA PHILOSOPHIE AU RYTHME DU SACRÉ, HELLÉNISME ET CHRISTIANISME

Quels rapports pouvons-nous établir entre hellénisme et christianisme anciens ? Si la réponse spontanée à cette interrogation privilégie la piste du conflit, l'étude des textes (bibliques et patristiques) montre, par contre, que la philosophie n'a pas été rejetée par le christianisme et que contrairement aux idées reçues, les païens n'ont pas eu le monopole de la culture profane, puisque le christianisme primitif est, sous certains aspects, un hellénisme.

Partant donc des textes emblématiques du christianisme ancien, en l'occurrence les Epîtres de Saint Paul, Les Apologies de Justin et d'Aristide, les Stromates de Clément d'Alexandrie, le Contre Celse d'Origène, le Discours aux jeunes gens de Basile de Césarée., la délicate question des modes d'assimilation, voire d'incorporation de la philosophie grecque au message évangélique constituera l'essentiel de ce travail.

Jemal Karalidze (Batumi)

SOME ISSUES OF GEORGIAN-ARMENIAN RELATIONS IN XVIII CENTURY

Georgian-Armenian relations have begun since the ancient period. The intensive cooperation between these two representatives of the Caucasian civilization was determined not only by the geographic vicinity but by the mutual economic, political and cultural interest as well. During the centuries, these relations were intensified because of external danger. Exactly for that reason, the idea of unification of the Caucasian Christians occurred in the 11th-12th centuries. David Aghmashenebeli took the first practical steps in order to realize that.

In 15th-16th centuries, the external political environment changed. After that period three great powers - the Ottoman Empire, Iran and Russia stood against each other to prevail in the Caucasus. From the point of view of Georgian-Armenian relations, that period deserves special interest. In this situation, the only way to avoid complete conquer or physical destruction was the unification of the Caucasian people. In the 18th owing to the efforts of Vakhtang VI, Teimuraz II and Erekle II the kingdom of Kartl-Kakheti significantly strengthened. For the Armenians who had not had the state since 11th century the Georgian kingdom was the hope and the support. The last one greatly contributed to the idea of creation of the Georgian-Armenian Federal state under the rule of the Georgian king. The realization of that idea was supported by the Armenian figures: Israel Ori, Esaia Jalalian, ioseb Emin and others. However, the defeat of Vakhtan VI and Erekle II by Iran disrupted the realization of that plan.

Alkazar Kashia (Batumi)

**KOROGHLI DREAM
(ACCORDING TO AJARIAN VARIANT OF GEORGIAN VERSION OF “KOROGHLI”
EPOS)**

In the semantic and culturological space of all times dream is considered as one of the most prophetic powers among various animistic signs. No one doubted it and the belief was so strong that the prophetic significance of dreams has not lost its power among people even to this day. The imagery of dreams is a means of expressing hidden essence and depicting intuitive finding with allegorical interpretations. Folklore is full of documented evidence confirming the viewpoint.

Dream as presentiment and premonition is characteristic to theogony and heroic epos. Premonition and the ability to guess gods' wishes are inseparable companions to the epic outlook. It can be said that the dream motif is the turning point of the epic narration. Explanatory prophetic dreams are the only means for salvation of a destined hero as well as reflection of existing reality and difficult circumstances. Here the supreme will is revealed and gods' attitude towards heroes.

In the Ajarian variants of the Georgian version of Koroghli epos dreams are of informative nature. They are deprived of simple enigmas and symbol-images but are of essential importance. Through magic dreams the heroes learn about approaching dangers or good news.

In the Ajarian variants of the Georgian version of Koroghli epos magic and prophetic dreams develop the plot of the epos and grant the narration sacral character and depict the hero in more realistic tones. Dreams are a kind of guides into the heroes' mundane mission.

Natia Katamadze (Batumi)

PRESUPPOSITION IN EVERYDAY LIFE

The article deals with the study of semantic and pragmatic peculiarities of the theory of presupposition. Nowadays the term *presupposition* is a problematic category because it seems to lie somewhere between the pragmatics and semantics. In fact, there are two rival theoretical approaches to presupposition - a logical theory which treats presupposition as a relation between propositions, defined in terms of their truth and falsehood; and a pragmatic theory which treats presupposition as a question of the status of a speech act in relation to the speaker's or hearer's beliefs.

Pragmatic theories of presupposition differ in two basic concepts, in particular: appropriateness and mutual knowledge. An utterance A pragmatically presupposes a proposition B, if A is appropriate only if B is mutually known by participants. We conduct a detailed analysis to discover different types of presuppositions. It must be said that it is difficult to think of any language, which does not contain the different types of presupposition.

Khatuna Khabadze (Batumi)

**LINGUO-CULTURAL CODE OF COMMON METAPHORS IN ENGLISH AND
GEORGIAN CULTURES**

The paper deals with the linguo-cultural code of those metaphors which are commonly used both in English and Georgian cultures. The concept of "culture code" has been widely used recently since the activation of issues on linguoculturology. Similar but not identical to it are the concepts of

cognitive metaphor, understood as a way of thinking (Lakoff, Johnson, 1990, etc.), quasi-stereotype understood as an idea, having the status of a national-cultural etalon; symbol, understood as a specific mythological knowledge among linguocultural community.

The concept of «culture code» to describe the large fragment of picture of the world becomes more and more attractive. Accordingly the paper gives interesting examples for further study of the phenomenon of linguo-cultural code in regard to metaphoric thinking of English and Georgian cultures.

Roza Khachaturyan (Batumi)

PROPER NAMES IN ENGLISH IDIOMS

There are idioms containing onomastic components in the phraseological fund of any language. It has long been proved that phraseology is tightly connected with the history, culture, as well as traditions and literature of people speaking that language. This connection is clearly seen especially in idiomatic expressions containing proper names. In most of the idioms of this type the etymology and motivation of the proper s has been lost and can be re-established only by means of etymological analysis. In the synchronic plan these idioms have lost their motivation.

Being the part of the idiom, the proper name is treated like a common one. In most cases when using these idioms we don't try to find out why we use this or that proper name in the idiom, we just remember the idiom the way it is. Some of the proper names in idiomatic expressions come from the Bible (to raise Cain, Judas kiss, etc), from literature (here we have to single out William Shakespeare in the English-language phraseology: Cordelia's gift, etc), some from myths (Pandora's Box, Penelope's web, Achilles heel, etc), while others originate from folklore, traditions of the country (Jack of all trades, etc). So, the aim of the following article is to analyze idioms with onomastic components etymologically.

Elene Khajishvili (Batumi)

EXPLICITNESS AND CULTURAL MEMORY OF NATIONAL-CULTURAL MENTALITY

It is very interesting what is the relationship between language, culture and psychology of different peoples; phenomenon and its notion of stereotypes are also very interesting. This implies the icon or idea of one nation to another nation's culture.

Most linguists agree that person's perception of the world is shaped in the cultural environment where he/she has to live and work. National character of a human being nation is revealed in the unity of characteristic features – as in the self-esteem, habits, tastes and traditions that are connected to the national feelings so in the respect of other nations' ethnic culture, life, national pride and national stereotypes.

Ethnic-social memory of the nation is a prerequisite for the maintenance of national and religious identity and its constituent parts. On the one hand, it could be used to enkindle group and ethnic hate, to emergence tension among nations; on the other hand it can serve as a good neighborhood relations and cooperation between peoples. Engagement of the phenomenon caused such controversial manifestation of the ethnic and social memory: government bodies and various political groupings have always aspired to social impose their own understanding of historical memory

to the society, mostly they are often biased on tendency and has nothing in common with the historical reality.

The nation's social memory is a complex and multi-component (the historical memory, cultural memory, political memory of the nation, etc.) and it is a mandatory condition for existence of any society, it is based on the accumulation, storage, and transmission of socially significant information.

Mzia Khakhutaishvili (Batumi)

USING ONE GRAPHEME IN THE MANUSCRIPTS WRITTEN IN “KOBULIAN-AJARIAN DEDABRULI HANDWRITING”

“Kobulian-Ajarian Dedabruli handwriting” manuscripts, which mainly belong to XIX century, are personal letters, charms and endorses on the purchase paperwork. These kinds of manuscripts have paleographic and linguistic value. Amulets contain the texts that are templates and therefore are less interesting from the linguistic point of view. (However, the peculiarities of oral speech are emphasized in them). The most notable are personal letters, which contain very important material in regard to dialectology as it represents live speech samples and in addition, it is natural and folk.

The same was found in the amulet manuscript sent by Georgian Muhajirs in Turkey. It was accompanied by a personal letter performed in “Dedabruli” handwriting. The letter contained grapheme, the phonemic meaning of which is very interesting.

This grapheme is mainly used at the bottom of the word and represents a reflex of vowel “i”. It is like a half vowel “o”, but the fact that he uses it with a vowel “i” speaks of the authors individualism. This grapheme is a graphic expression of uttered sound in a living speech, which is important in regard to dialectology, as well as paleography. The author uses it purposely in the words in intervocalic position without a function: დიდელაუ (sister), ზედუნდიერო (lucky, happy). Verb root: შეგუვატყობიდეფუ (inform us), არიდანუ (they are). Particles: დაწერილიდა (it is written), გადარეულიდა (is furious), მოზიარეუ (meatier).

The question is interesting from the standpoint of the history of the Georgian literary language. As “o” was disappearing, the letters **o, o, ჰ (o, I, h)** confused the minds of the copyists. In this case, the author writes **o**. The issue is also interesting in terms of lingo-psychology.

**Nana Khakhutaishvili, Brian Gilmour,
Nathaniel Erb-Satullo (Batumi; UK, USA)**

COLCHIS – THE ANCIENT CENTER OF METALLURGY

The study of the issues of ancient iron metallurgy is one of the most difficult fields in historical science. In the academic world it is considered as “the worldwide problem”. The interest towards this problem is caused by the big role that iron played in the lives of societies and development of mankind culture. Therefore, great interest from modern foreign as well as Georgian scholars and researchers in the study of the past of this metal seems natural. The issues of ancient iron production were of great importance for the Antique authors as well.

For the last 60 years, considering the material finds by the Georgian scholars on the territory of Colchis as well as the written literary sources certain contours have been determined of the scientific

evidence that Eastern and South-Eastern Black Sea littoral (historical Colchis) represented the important and, supposedly the main region of iron production.

However, the acknowledgement of the viewpoint by the scholars becomes hard due to the circumstance that part of the scholars treat skeptically the dating of the iron melt workshops discovered in Western Georgia by early period (radio-carbon and archaeo-magnetic data date some iron melting kilns found on the territory of Guria by 19th-17th cc BCC). Or rather, they do not accept and doubt the data of geophysical dating of early production centers conducted in Georgia in 1970-90s. The issue of final determination of dating of the early iron production needs urgent solution by using recent technological methods in which we are generously assisted by our foreign colleagues.

The paper deals with the results of the four-year works conducted together with the foreign colleagues (Oxford and Harvard Universities) in the direction of the study of the ancient iron production centers on the territory of Ajara, Guria and Samegrelo.

Levan Khalvashi (Batumi)

IMPERATIVE IN REAL LIFE AND GRAMMAR

Imperative is inseparable part of human being. A human is imperative towards others as well as to himself. The eternal power issue is solved imperatively for society. The imperative is as old as the society and even older. According to the Bible the imperative precedes the human existence and the universe. Another question is the scientific analyses of imperative. The problem of imperative was started by Aristotle and I. Kant's intellectual imperatives. None of them was interested in imperative. Aristotle studied the forms of thinking and Kant studied moral. As a result, the myth about imperative appeared in grammar.

There is a big disproportion in the role of imperative in human life and its linguistic description. What would the universe be like if there was not imperative? The answer of sociologists and philosophers is the same: there wouldn't be human beings without imperative, as no form of social life is possible without it. Any social institution is hierarchic and hierarchy itself is created by the imperative. Imperative protects humans from social chaos and spiritual fall in a form of taboo, concept, customs and habits, law and accepted norms.

I. Kant suggests: "Every person tends towards happiness" (. . . , . . . 4, . 1, . . . , 1965, . 415) , but " The happiness is such a state of a human being in the universe, when everything is led according to his will" (. . . , . . . 4, . 1, . . . , . . . , 1965, . 457). Kant's words prove the need of imperative for humans' practical life. The human is imperative because he tends towards happiness. That is why the human political history is defined by the imperative. 170 years of peaceful life out of 3500 years of known human history can be considered as the basis of conclusion that the imperative was chosen by people on their way towards happiness. This gave Fr. Nietzsche the reason of evaluating the tendency towards the power as the main human feature (. . . , . . . , . . . , 1998, . 484). The power will not be executed without imperative.

Tamta Khalvashi (Copenhagen, Denmark)

IN SEARCH OF COSMOPOLITAN BATUMI

Since Adjara was reincorporated with Georgia in 1878, numerous ethnic groups have settled in Batumi. Number of travelers, diplomats and historians who visited Batumi at the time depicted this

diverse ethnic and cultural composition of Batumi in their descriptions of this place. Hence, during the Russian Imperial rule, Batumi was often dubbed as a cosmopolitan city where next to Adjarians, Armenians, Jews, Greeks, Russians, Kurds and other ethnicities had lived peacefully. Throughout soviet times Batumi was inscribed into the Soviet internationalist imaginary, which in its essence was opposite to the Imperial Russian cosmopolitanism in the sense that it was based on ethno-national division of Soviet space. After the collapse of the Soviet Union and rise of new nationalisms, the idea of tolerance has been adopted from western liberal democracies, which was infused with local beliefs that “Georgians have always been tolerant nation” and that over the centuries, they have lived peacefully with the difference. Despite these narratives of cosmopolitanism, internationalism or tolerance, Batumi is the city where in 1878-79 hundreds of thousands of Muslim Adjarians have migrated to Turkey, which marked the incompatibility of their presence with the Christian Russian Empire. Furthermore, Muslim Adjarians have continuously been subjected to Soviet atheist policy that was frequently used to combat the forms of cultural expression - especially those pertaining to Islam - that were perceived incompatible with Georgian nationality. In post socialist Batumi one can increasingly encounter anti-Muslim or anti-Turkish rhetoric, which is oriented both to local Muslim Adjarians as well as Turkish newcomers. Taken this complex picture into consideration, it is questionable whether Batumi is truly a cosmopolitan city and whether we can find the expressions of actually existing tolerance throughout Georgia.

Vepkhvia Khalvashi (Batumi)

THE FUNCTION OF REGIONAL AND NATIONAL PRECEDENTS IN GEORGIAN CULTURE

Precedent phenomenon is the most interesting case of the nation's collective memory. As one of the founders of the precedent theory, N. Karaulov designated, the precedential names are the famous events for the wide society, which are used in the text, not for naming a personal information (for the situation, city, organization, and etc.) but also a cultural mark as a sign elaborates properties, events, fortune.

Our review is about a regional precedential phenomenon, which contains conceptual unit with the Soviet period, the national precedential-phenomena that determines ethno cultural character and reflects our nation’s culture and history, its national features too.

A wide selection of the precedential phenomenon in Georgian publicist style comes from Russian culture and the Soviet era. These are the precedential names (, ,), the precedential expressions (,) and the precedential texts (,).

It is difficult to translate precedential phenomenon, because it contains a large amount of the first empirical information. Secondly, the information purchased in a various cultures may be different from one another, which requires a pragmatic adaptation of translated text.

Finally, it should be noted that the precedential phenomenon is a cultural event, and they are the part of the social and cultural memory fund, it is a kind of "cultural bridge" in a memory of the nation between the past and the future.

**RECEPTION OF SOME IDEAS OF XIX-XX CENTURY RUSSIAN RELIGIOUS
PHILOSOPHY IN GRIGOL ROBAKIDZE'S WORKS**

Grigol Robakidze (1880-1962) is known as a popularizer of artistic and philosophical ideas of modernism in Georgia. Robakidze, with his own literary creation, tries to inculcate symbolist outlook – which was established in Europe and widespread in Russia – in creative conscious of Georgian people. Robakidze became acquainted with the ideas modernism's art and literature in 1902-1908 – during a period of studying in Germany. Later he had personally acquainted with famous Russian writers and philosophers – A. Bely, A. Blok, Z. Gippius, V. Bryusov, V. Ivanov, D. Merezhkovsky, N. Berdyaev and others – and thoroughly learned their arts. An influence of famous Russian philosophers, K. Leontiyev, V. Rozanov and N. Berdyaev's some philosophical ideas on Robakidze's works are obvious. In particular:

1. Robakidze understands the historical mission of Russia in manner of K. Leontiyev. He thinks that socialism is the despotic regime that is a logical continuation of Russia's historical development, because Russia – as a direct successor of Byzantine absolutism – more than all other states, was ready for such a tyranny.

2. It is known that “secret” of gender phenomenon and mythological “primordial grounds” of being were essential (central) topics in Robakidze's works. Robakidze developed rather unusual point of view on sexuality, which is very similar to Rozanov's theory of sexuality. For Robakidze, as well as for Rozanov, universe is a tension of bipolar gender interactions, big primordial symbols which of are the Sun and the Earth (land), male and female and etc. Everything is based on the genders' meeting, on their fight and unite. In addition, both of these authors in unusual manner use mythological-religious representations in their own theories.

3. Robakidze's point of view in some sense is similar to N. Berdyaev's understanding of love. According to both of these authors, love is a Divine feeling. In act of love couples aspire to personal immortality by the means of mutual perfection, while by the sexual act is possible to reach only immortality of genus.

Tamar Khitiri (Batumi)

WOMEN ARCHETYPES IN JANET FITCH'S NOVEL “WHITE OLEANDER”

„White Oleander” is a story of Astrid, a girl whose odyssey through a series of Los Angeles foster homes in each of which she develops to become a woman who includes an emotional detachment from her mother, who in letters tries to take influence on Astrid's life. In this article it will be analyzed to what extent Astrid develops in each foster home and how far her relationship with her mother changes.

Astrid, who at the beginning of the novel is an innocent girl and dependent on her mother slowly, develops as a woman. She, unconsciously, goes through different stages of women archetypes transformation.

“White Oleander” is a good example of how ancient mythological archetypes of women influence Astrid and what meaning they have in everyday life.

IMPACT OF THE INFORMATIONAL SPACE ON THE CONSTRUCTION OF THE NEW ELITES

The processes of formation of a civil society in the post-Soviet space, and the adaptation and integration of societies in new conditions were attended by the difficulties characteristic for the transitive period. In each separately taken post-Soviet republic the process has the individual and specific forms, but the general laws caused by identical starting conditions and the identical tendencies of development were also traced. The character of the historical changes, going on in the post-soviet transitive societies, and among them in Georgian society, was determined by the replacement of the state machine constructed on the Communist principles of a socialist society and the Soviet people with absolute other values - civil society, individual citizen and state institutions, with the national essence and the form focused on democracy. Later the "Rose Revolution" stimulated the changes in all spheres of life of Georgian society. The new attitudes were displayed in the attempts of the young reformers to reconstruct the roots of the value systems. The modern tools were used to offer the "modernized", "European" perceptions. In this process the most relevant tool appeared to be an informational space, both real and virtual. This space was consciously considered as a main source to influence the reconstruction of the old societal structures or even to form new ones. The paper, based on the empirical data analyzes the painful process of "the death" of "the old" society and its "rebirth", during which it goes through complex process of adaptation to the new environment. This process by its nature is extremely inconsistent. Unlike western societies, with the self-adjustable legal, social, economic, cultural systems and institutions; and long traditions of joint residing and integration of various societies, the post-Soviet Georgian society passed (and is still passing) a difficult way of tests and mistakes. In this period the mass media have appeared to play an important part in construction of new elites and became the determining factor of public life. The fast spreading of the new perceptions was also promoted by the reason that after the complete or in cases partial compromise of previous elites appeared unlimited conditions for distribution of new attitudes. Thus the local societies have fallen under strong influence of informational space.

Zurab Kiknadze (Tbilisi)

MYTHOLOGICAL TRADITION ON ST MAXIMUS

According to Greek sources, St Maximus the Confessor (582-662), an outstanding Byzantine theologian, was exiled to 'Lazica', namely Lechkhumi, where he died. Following his death, he was canonized. His sojourn in Lechkhumi left behind the trace of myth and ritual performed to the end of the 19th century. According to the myth, Maximus is a victim, laying down his life for the restoration of social and moral order in the village. The person who breached the peace and killed Maximus (though involuntarily) Maximus and who also opposed the whole village aggressively, turns into a follower of Maximus' commandments, repents his crime and, inspired by him, institutes a ritual (analogous to Lazaroba), through which good and bad weather is regulated in the village. The Maximus' myth contains current mythologems and motifs and, which is important, with its entire content it constitutes the tradition of the institution of the mysterious ritual. Hence, it is interesting in the general aspect of interrelationship of myth and ritual. Originated in Lechkhumi, this myth and the corresponding ritual are unknown in other regions of Georgia.

Teaching Substantive Determinants to Turkish Students

It is a hard job to teach substantive determinants to Turkish students. In Georgian substantive determinant stands in the possessive case and is mainly ruled by a determinatum. Substantive determinants express: 1) possession (*ded-is sachukari, bin-is qira*.) 2) indicate to the material, from which something is made (*kh-is sakhli, faifur-is kbili*).

Even in Turkish substantive determinant is in the possessive case (*oda-nın kapısı*.) but in most cases it is in the root form. Just this is the reason of misunderstanding. Turkish students can't understand why do Georgians say *Batum-is Sakhelmtsifo* University and do not use the name of the town in the root form as they do (*Batum Devlet Unversitesi*). In order to explain them what happens, it is desirable to use Izaphet constructions peculiar to Turkish:

I Izaphet: determinant and determinatum have zero allomorph: determinant - 0 - determinatum - 0. It expresses: a) material: **tas ev, mermer heykel...** b) title or profession: **bayan Ayse, profesör Maia, Sultan Murad...**

II Izaphet: determinant - 0 - s III person posses. suffix. It expresses: a) general possessive relations: **elbise dolab- ı, yatak odas- ı** ; b) geographical names, the names of the week, the titles of organisations, institutions and the names of the magazines and newspapers: **Batum Universitys, „Sarke” derdisi, „Adjara” gazetesi...**

III Izaphet: determinant – possessive case (*in-in - ün -un*) – s III person posses. Suffix. It expresses specific possessive relations: **babamin odasi...**b) family relations: **Elenenin annesi, Hasanin amcası...**c) hierarchical relationships: **otelin müdürü, müdürünün yardımçisi**; d) the relation of the part to the whole: **odanın fenceresi, koltu un aya i...**

Substantive determinants are found in Turkish Izaphet clause: **Hasanin dedesının akrabaları...** In Georgian substantive determinants in the possessive case can be used in the similar case. At the same time, substantive determinant can be paired with one word synonym: *mastsavlebl-is otaki // samastsavleblo*.

VERBAL AND NON-VERBAL SYNTHESIS IN TEXTURE AND MEANS OF ITS INTERPRETATION

In modern multidimensional world text is no more considered to be the only and most significant means of communication. Technological developments determine all-embracing nature of media space; as a result media texts are of varied nature. In its own turn, text as a cultural artifact tends to employ media technologies in the formation of its texture frame.

As is known, text is a three-dimensional complex sign whose interpretation largely depends upon the communicant's previous experience. However, interpretation of a literary text is much more difficult, since any literary text creates a continuum of signs, symbols and images.

As is well-known, the formation of text linguistics as an independent discipline has encouraged an interdisciplinary approach towards textual studies; hence, nowadays text is viewed as a cultural phenomenon. Moreover, modern texts include not only verbally conveyed messages, but non-verbal means interwoven into text fabric as well; the combination of the two creates the cognitive essence of a particular text. The so-called integrated studies aim at dealing with the text type in question.

Text interpretation is a complex and multi-plane process, this is very much so, if a particular text presents a synthesis of verbal and non-verbal means. In such cases, interpreters examine literary, linguistic as well as pictorial qualities of the text under discussion; i.e. they employ text-picture hermeneutics techniques. The present paper explores samples of German texts characterized by the synthesis of verbal and non-verbal means and aims to reveal the significance of the two aspects in text interpretation.

Guram Kipiani (Tbilisi)

HELLENISTIC STRONGHOLD OF ETSERI AND MICRO-URBAN SYSTEMS OF SVANETI

Behind the term –“Micro-urban Systems” I imply Svanian fortress-houses. The aim of this paper is to create some new insights on Svanian fortified settlements and to let them have further development. The monument, discussed in the beginning, is an essential point of discussion. It is located near Pkhutreri on Etseri Hill, at an elevation of 1527 meters.

The ground plan of Etseri Stronghold is pertained to the relief and the supporting walls include two towers. It can be assumed that the stronghold must have included at least one more tower. According to the data given in the plan, we are dealing with the strengthened areas – protected by curtain walls and towers; and micro-urban systems, where we obviously see the towers, massively different from one another. At the same time a couple of other fortification elements are also revealed here, signifying mature defense reasoning. What is more, there is an essential dependence on Greek and Hellenistic fortification systems. This can be well understood if we compare it to the micro fortification systems of Asia Minor (for example Hellenistic fortification on Lycia territory). With regards to the defensive and engineering reasoning/thinking, some strong similarities between them and Etseri Stronghold are also revealed.

At the same time Etseri fortification serves as a prototype for one of the types of the Svanian dwellings, in particular for some typological models of fortress-houses. Such arrangements amalgamate almost a whole system of the Greek defensive reasoning, which is reflected as the gate systems, the certain types of towers and the ways they are located. Greek Fortification techniques reach a certain point of development in Svaneti and Etseri Stronghold is revealed as a transmission point for the settlements, those represented as micro-urban systems (fortress-houses).

Thus, Svanian fortress-houses are divulged as ancient, complex architectural and engineering systems, coming from Western civilization, at least from Hellenistic period.

Irma Kipiani, Marina Kutchukhidze (Kutaisi)

MEDIA LANGUAGE AS A SPACE OF DEMOCRACY

Democracy does not exist without language. Of course it does not create the illusion that linguistic forms, the ways of verbalization determine democracy. The existence of linguistic discourse does not foreordain the two opposite phenomena such as democracy and politics. First of all, language is a way of communication which forms, defines and conditions relations among people. Language of communication may cover different types of connotation: command, threat, request etc. Language may be comprehensible, easy to understand and vice versa.

Language has an important public function and has social nature. Accordingly, language carrying and adopting political aspect reflects political changes, instability etc. There is a question: Does the language of democracy exist as a basis for democratic relations? Accordingly, does the opposite-undemocratic language exist? In any society language is not the only intermediary of politics but its adequate-analogy and coincident. Democracy cannot provide public language but the language of politics has a great importance in creating and developing democratic relations.

Democracy is identified with the specific use of language and its function. This is the space of media, the language of media. It forms the way of strategic acting. Media language is an instrument the function of which is connected to democracy of a country and social-political situations. It reflects normative reality. The system of massmedia creates the model of public reality.

Tamar Kobeshavidze (Kutaisi)

MAKING SENSE IN POSTMODERN FICTION (EXEMPLIFIED BY THOMAS PYNCHON'S STORY "THE ENTROPY")

Contemporary literature turned the operation of sense-making into one of its central concerns. The text-reader relationship can be taken as paradigmatic for the problem of making sense and the interpretation finally remains the product of the interaction between text and the reader. Some interpretations of reading and understanding literary text have made it more than doubtful whether it has any significance for the reader at all. Postmodern texts, thus, are trying to restore a certain "primal charm" in both writing and reading, encouraging the reader to enjoy the pleasure of spontaneous reading without the influence of prefabricated truths and liberated from the pressure of having to "gain knowledge".

How do we read Pynchon's story "The Entropy" which almost became iconic? Indeed the story has no proper beginning, no proper development, no ending. It is also difficult to distinguish the narrator from the protagonists or from the author.

By the end of the story the reader begins to feel overloaded – too much coincidence, too much happening. Reader also finds Pynchon's writing difficult, style too complex with a lot of foreign words and phrase, allusions to science, historical events, popular songs, classical music and art. To deal the problem readers have to list all the events and coincidences, discuss the elements of popular culture: radio, television, music, advertising, technology. Relate all the events to the vague sense to construct the plot, to understand the decentered story. Finally the conclusion is– too much going on for us to grasp, to understand what's important, we can't grasp connection or meaning. But it's clear that Pynchon emphasizes on our inevitable movements toward entropy that seems to be the fate of life and culture in the western, technological world.

So the story is about the impossibility of making sense in our modern society, where there is no connection and no meaning, our society inevitably declines to the state of chaos and the writer, running out of control, transmit his ultimate paranoid nightmare to the reader. The situation of the postmodern reader is not so different from that of the characters in postmodern literature. The postmodern reader like the characters in postmodern fiction can no longer find orientation and feel manipulated and lost in an incomprehensible world. Pynchon's story can be read only in this way. Like "Entropy's" characters the readers appear finite, dependent, and vulnerable human beings in a historical situation that they sometimes cannot penetrate.

SOCIAL STIGMA, LABELS AND ACCEPTABLE TERMS

Stigma is a Greek word that in its origin referred to a type of marking or tattoo that was cut or burned into the skin of criminals, slaves, or traitors in order to visibly identify them as blemished or morally polluted persons. These individuals were to be avoided or shunned, particularly in public places. Social stigmas can occur in many different forms. The most common one deals with culture, obesity, gender, race and diseases. Many people who have been stigmatized feel as though they are transforming from a whole person to a tainted one. They feel different and devalued by others. This can happen in the workplace, educational settings, health care, the criminal justice system, and even in their own family. For example, the parents of overweight women are less likely to pay for their daughters' college education than are the parents of average-weight women.

Stigma may affect the behavior of those who are stigmatized. Those who are stereotyped often start to act in ways that their stigmatizers expect of them. It not only changes their behavior, but it also shapes their emotions and beliefs. Members of stigmatized social groups often face prejudice that causes depression (i.e. de-prejudice). These stigmas put a person's social identity in threatening situations, like low self-esteem. Because of this, identity theories have become highly researched. Identity threat theories can go hand-in-hand with Labeling Theory.

Members of stigmatized groups start to become aware that they aren't being treated the same way and know they are probably being discriminated against. Studies have shown that "by 10 years of age, most children are aware of cultural stereotypes of different groups in society, and children who are members of stigmatized groups are aware of cultural types at an even younger age."

Social stigma is the extreme disapproval of (or discontent with) a person or group on socially characteristic grounds that are perceived, and serve to distinguish them, from other members of a society. Stigma may then be affixed to such a person, by the greater society, who differs from their cultural norms.

Goffman divides the individual's relation to a stigma into three categories: the stigmatized are those who bear the stigma; the normals are those who do not bear the stigma; and the wise are those among the normals who are accepted by the stigmatized as "wise" to their condition (borrowing the term from the homosexual community).

Sofiko Kulejshvili (Batumi)

WOMEN CHARACTERS IN FRIDON KHALVASHI'S WORKS

In Georgian writing, a woman's cult was created from the Mother Virgin idea. Greatness, personal originality, spiritual and physical excellence, power and possibility, preserving the holy home, hospitality, obedience towards the domestic traditions, feminine bashfulness and kindness are the features of a Georgian Woman.

There are many writers who have eulogized a Georgian Woman, but the existence of this phenomenon is especially important in the works of Adjarian writers. More precisely, the Adjarian "Nene" was the one who could preserve the national soul, save the oldest Georgian region and bring it to the present.

The Adjarian woman's face is very interesting and neat in Fridon Khalvashi works.

Mother – the "Adjarian Nene" – is one who taught the writer the immense love to Georgia. There were no moments when she baked a maize-bread without depicting the cross on it. That is the close

relationship with God. The green-eyed Nebye portrait, who modestly smiles to a strange man; Tuntula face – a girl from Kokotauri.

The writer describes the portrait of an unknown aunt with bending back and drying tearing eyes. This is the history of a Georgian Woman, who has spent all her life in loneliness. The woman, who had married, grown up her children and now she is searching for her grave in her homeland.

This is only the short list of those portraits that are drawn skillfully by the author. In these portraits, he shows the hard history of his home land. All these give the texts a special sonority and fill the readers with great emotions. That is why we are interested in this concrete subject, because it is the warmest and the most painful subject for Fridon Khalvashi.

Irma Kurdadze (Samtskhe-Javakheti)

FORMATIVE EVALUATION AS ONE OF THE MOST IMPORTANT DIRECTIONS OF EFFECTIVE TEACHING

At the present stage, in order to make teaching more effective and successful, it is important to raise students' motivation, where the important roles are played by student's objective evaluation, a comprehensive approach to the evaluation and usage of evaluation rubrics during the working process.

Currently there are two types of evaluation in schools providing general education - defining and developing. The defining evaluation controls the quality of teaching and determines the student's achievements according to the objectives of the National Curriculum ; In defining evaluation are given the scores . The developing education controls the dynamic of development of each student and contributes to the improvement of the quality of learning.

It should be noted that the developing evaluation plays the important role in order to achieve the effectiveness in learning.

Nestan Kutivadze (Kutaisi)

ETHICAL ISSUES IN SHIO ARAGVISPIRELI'S SHORT STORIES

The name of the famous Georgian writer Shio Aragvispireli is fairly associated with the establishment of Georgian short story in national literature. In Aragvispireli's creative work traditions of Georgian literature and characteristic artistic tendencies of European literature are well blended that has been interestingly processed in creative works of a number of Georgian writers of the XIX-XX centuries. Many urgent issues of Aragvispireli's contemporary society are reflected in his miniatures, sketches and short stories as well as in his only novel "A Fractured Heart" and in a couple of plays.

The details of everyday life so characteristic of short prose obtain a particular aesthetic value when the literature raises social problems. This aspect often becomes the determining factor of hero's mental condition and his decisions. In this situation ethical issues become somewhat pale that naturally may arise in many circumstances. In this respect, the discourse of Shio Aragvispireli's short stories based on theme of love is very interesting. In one part of the writer's texts the focus is on social issues while in the other ones ethical aspects are brought to the foreground. By masterfully portraying deep psychological nuances and layers in the following short stories: "Shrugged Shoulders", "Grins and Grins", "At This Time the Wind Was Rustling, Moaning and Groaning", "You Are a Child", "I Felt Happiness Only Then "and in other ones the author is harping on about human moral degradation and imposes the whole moral responsibility on it. It should be noted that the novelist does not overlook the theme of gender equality. This is the very issue because of which Aragvispireli was declared to be

an epigone of Maupassant and was criticized for introducing and imposing irrelevant actuality for Georgian reality (Iv. Gomarteli ...).

An ethical problem is one of conceptual issues of Shio Aragvispireli's creativity. I think it clearly demonstrates moral beliefs of the writer.

Natia Kvachakidze (Kutaisi)

THE PECULIARITIES OF NICK ADAMS STORIES BY ERNEST HEMINGWAY

The article aims at analyzing the collection of short stories by a well-known American writer Ernest Hemingway united together due to the main protagonist. Alongside the story analysis it is discussed whether it is correct or not to unite these stories into one book despite the fact that Hemingway himself never published them this way. Nick Adams Stories were first published as a collection by Philip Young after the author's death. The book unites 24 stories, only 16 of which were published in Hemingway's lifetime. The other eight stories are actually sketches and were discovered posthumously.

Another problem is caused by the absence of Nick Adams' name in some of the stories, which makes their place in the collection doubtful. Besides, Ernest Hemingway himself scattered the Nick Adams stories in three different collections in an absolutely different chronological order. Philip Young contrary to Hemingway's version arranged the stories according to the sequence of events portrayed in them. Judging from the fact that Ernest Hemingway never wrote an extra word or did anything accidentally in his writing career, there is a logical reason to suppose that the placement of the stories was not just an arbitrary decision by the author. This makes Young's version arguable. Moreover, it is interesting to view the stories from different angles based on both Hemingway and Young collection versions.

This article is a humble attempt to study, analyze and offer solutions to the above mentioned problems.

Kakha Kvashilava (Tbilisi)

ABKHAZ HISTORIOGRAPHY AND THE WAR IN ABKHAZIA IN 1992-1993

In 1930s famous French thinker, Philosopher, Poet and Essayist Paul Valéry wrote, that History is the one of human's dangerous invention. Undoubtedly, this statement is untidy and Historians may not agree with it.

Unfortunately, many of journalists, conflictologists and political scientists think that historian science and Historians are one of the firebrands of different conflicts, especially ethnic ones. Thus P. Valéry had in the same place also written that History: ...“makes delusion of grandeur and delirium of persecution”. However, when he was writing these words he had been under negative emotions of his period because the World was standing before of chauvinism, fascism and Nazism in fomentation of which, unfortunately, considerable role plays speculation by History especially its falsification. Unfortunately misrepresented History is using for fomentation of conflicts for by chauvinist and nationalist powers.

In “victorious” Abkhazia, after war of 1992-1993 different works relating to events of those years began to be published. To such monographs are related also the following books: *“The Men from Armor”* by Ektarina Bebia (Moscow, 1998; in Russian), *“Patriotic War (1992-1993), Problems of Military and Political History of Abkhazia”* by A. Avidzba (Sukhumi, 2008; in Russian), etc. Based on their analysis we can conclude that the main goal of those authors is supporting of Abkhaz separatists' propaganda and they falsified histories of centuries-old relations between Georgian and

Abkhaz peoples and War in Abkhazia. Such attitude further deepens the discrepancy between our peoples. Notwithstanding of this, in these works we found some very important documents which are strengthen some Georgian principal positions towards the History of the war in Abkhazia.

Manana Kvataia (Tbilisi)

NARRATIVES FROM ARCHIVE SOURCES IN THE CONTEXT OF HISTORICAL EVENTS

The expansion range of narratology turns non-fiction texts of certain modality into its objects. Among them there are various archival sources which contribute to both penetration into the depths of history on the level of text and reflection of individual time and space by separate historical figures.

In this report, the subject of concrete research is unknown materials from the Archive of the Ministry of Internal Affairs of Georgia, namely, those documents revealed by us which shed light on some important events of Adjarian reality in the years of 1923-1924. The mentioned Archive keeps the so-called "Begebi's case" which renders less known details of putting Memed Abashidze and his immediate surroundings in prison and their future fate. In this voluminous case of special interest is the criminal case of Memed Abashidze himself where along numerous other documents the unknown texts written by Memed Abashidze appeared (mainly official letters to that time governing bodies demanding to release Memed Abashidze and his people from prison, also there are the appeals of M. Abashidze's family members, etc.).

Of the materials from 1924 particularly important is V. Chitaishvili's criminal case which preserves information unknown till now about 23 Georgian officers shot at night on 31 August and 1 September, 1924 in Batumi under the order of the local extraordinary commission. According to the documents preserved in the case it appeared that in the summer of 1924 Georgia's Extraordinary Commission got an encoded letter which Russian language restored text is preserved in the same case. The letter concerns with the preparation of the armed uprising against soviet power, namely it deals with Batumi battalion which was ready to support rebellions immediately in the right time. There is a recommendation on the creation of special unit of officers who would take military leadership. The announcement of the encoded letter was followed by L. Beria's formal demand to the head of Adjara Extraordinary Commission immediately started the investigation and severe punishment of the guilty.

Tsiala Lagvilava (Batumi)

SEMANTICS OF CONCEPT "DEATH" IN TURKISH AND GEORGIAN PHRASAL UNITS

A group of contextually connected words that articulates, i.e. creates structural unity of lexis on the basis of extra linguistic section and interrelations between the words, is called "word-field". It can be characterized, on the one hand, as an entity, and on the other hand according to the meaning of the constituent words and their interrelation.

In our opinion, word combinations and other types of set phraseological units represent specific, different form of contextual definition compared to word forms (they are not identical with words) and it is groundless to unite them within the unified word-fields.

Study of lexis by means of wordfields means to separate them and on the basis of verbal meanings to determine and analyse articulation principles (opinions), i.e. at the first stage of empirical research we deal with the criterion of wordfield separation from the whole vocabulary that means to determine contextually proximate word groups. Contextual closeness is determined by their attitude

towards the common substantial zone that connects word meanings and is the basis of designing a field of structural unity.

In our case, semantic theme is the relation towards the substantial zone of “life cessation” – concept “death” in Turkish and Georgian phrasal units.

Alexandre Lashkhi, Ekaterine Chkhartishvili (Tbilisi, Batumi)

CALCULATION OF SOME PARAMETERS OF GEORGIAN PROSODY BY MEANS OF COMPUTER MODELS AND GRAPHIC DESIGN

It has been for over forty years that computer, statistic and experimental analysis methods have been used in prosody. In Georgian versification the method was initiated by G. Tsereteli (1973). Further researches are connected with the name of A. Silagadze (1987). In this respect G. Tevzadze’s research can be regarded as turning point as it comprised the study of the problem within the mathematical frames. G. Tevzadze’s works are also interested in that he linked the research in versification to the computer-programming principles. The aim of the presentation is the following:

- Correlation of the main parameters of the Georgian verse (stanza, line, word, syllable, letter, symbol) and their counting using a computer program;
- Anagram principle of the study of poetic text;
- Text study with syllable clusters;
- Creation of certain harmony by syllable alteration in poetic works that are more or less individual for each poet;
- Study of musical text with note clusters.

Computer programs have already been created for the study of all the above enumerated tasks. It enables to determine the author of a verse or music as well as creation date and the author’s attitude towards certain events.

Maka Lashkhia (Tbilisi)

POSTMODERN CULTURE: HYPERREALISTIC SIMULATION AND SIMULACRA

A lot has been said about the intercultural dialogue in contemporary world. These talks refer to science, technique, art, philosophy etc. In my view, the art has the key function. The art can depict the human lives to the fullest. It can be both beyond time and within it (but never behind the time). This explains an eternal nature of art. The art is always of great value. The art is freedom. It is a path led by one’s own choice, free actions and full of sense of responsibility for those actions. In art realization of self-awareness is already an act of creation.

What is a contemporary art and where should we seek the psychological underpinning for Hyperrealism? Does Realism itself give birth to Hyperrealism or does Abstractionism contribute to its existence? To me the most important issue is a man’s attitude towards art. In contemporary global, multicultural, surrealist world Hyperrealism is the basis for the thoughts, fantasy and an imagination of a man. It is a fact though that the postmodern world is in no need of a new Absolute created with the art.

**MOHAMMAD KAZEM'S NEWS ON GEORGIA OF XVIII CENTURY
("CAPTURE OF TAHMURAZ MIRZA'S DAUGHTER")**

Nadir Shah Afshar era (1736-1747) is an important time not only for Iran but also for the history of the whole Central Asia.

Mohammad Kazem (d. 170-21) is an Iranian historiographer of the XVIII century who provides fairly extensive and interesting information about Iran. His historical novel "Alemara-i Nader" ("[history] of Adorning country [by] Nader"), consists of three books, and includes references about Georgia of this period.

As it is known from the Georgian and foreign sources, Ketevan, the daughter of King Teimuraz II, was married to Ali Kuli-Khan, Nadir Shah's nephew. Mohammad Kazem was writing on this issue. He described quite extensively, not only the wedding episode but the couple's first night as well. However, Mohammad Kazem wrote in one of the chapters about the other daughter of King Teimuraz. At first King Teimuraz hid the daughter and then gave her to Nadir Shah. After this, Nadir Shah gave certain lands to King Teimuraz and other Georgian highnesses.

From the Georgian history it is known that King Teimuraz had two daughters other than Ketevan – Anna and Elizabeth. Anna was wife of Dimitry Orbeliani and Elizabeth was wife of George Amilakhvari and then Katsia Dadiani.

There is no information about King Teimuraz's another daughter to the contemporary historians of Kazem. In addition, no mention of such a thing is in the notes of Mirza Mahdi Khan Astrabadi, who is also the historian of Nadir Shah.

One note of the Mohamed Kazem will be presented in the report (Persian text and the Georgian translation) about the unknown issue to the Georgian source studies.

Ana Letodiani (Tbilisi)

UNDERSTANDING OF WHITE COLOR IN POETRY OF TERENCE GRANELI

Art work, as some kind of potential structure, is realized as a result of perception, interpretation. Literature is a system of certain signs and reception should be based on these signs provided in the text. Decoding of both, the entire text and its different signs is of significance. Color is one of such elements in the text.

Attitude towards the colors, their meaning, giving preference to any of the colors is conditioned by: the nation's spirit, traditions, esthetic norms, religious worldview, nature, individual's character, social status, education level, etc. Color could be regarded in semantic, symbolic, psychological or other aspects. Objective aspects of vision of colors are studied through spectral-physical optics and the subjective ones—by physiology and psychology of colors.

Psychology of colors studies impact of the colors on psychical actions of an individual, objective assessment of psychical processes and conditions with the assistance of colors, color psychological diagnostics etc. Irrespective of the form and structure of matter, color impacts visual perception, mood, and emotions. Maybe the certain symbolic load was added to color due to its emotional impact. Various spheres of art actively use colors, as multifunctional mean of expression and literature among them. With respect of sense or emotional load, color is at particular place in the poetry. It expresses characteristics of world perception, author's style, and individual creative nature.

Therefore, study of colors used in the art of different writers is of interest. In this respect, we shall focus on the symbolic load of white color in Terenti Graneli's poetry, discuss it in psychological aspect. We shall basically rely upon the theories of: Goethe, Kandinsky, Turner, Louchaire, though, we shall take into consideration the other views as well.

In our opinion, understanding of white color in Terenti Graneli's works would allow us to perceive his poetry from the new point of view.

Vakhtang Licheli (Tbilisi)

CENTRAL TRANSCAUCASIA IN THE MIDDLE OF 1ST MILLENNIUM BC (GRAKLIANI NEW DISCOVERIES)

Grakliani hill is multilayer archeological Site, which is located in the central part of Georgia, in Shida Kartli (Municipality of Kaspi). It consists of ten cultural layers from paleolithic till Late Antique period. In some cases cultural layers are consists in several horizons. For example, Early Iron Age layer (5th layer) which includes two horizons: 5A is dated 8th – 7th BC, 5B - VI BC. In 5A horizon is discovered dwelling and cult buildings, also burials, but 5B horizon is represented by alters.

Also, Nowadays 6th layer (V-IV BC) includes three horizons: 6A – second half of 5-th century BC; 6B – end of the 5-th century BC –begining of 4-th century BC and 6C- second half of 4-th century. The 6th layer deserves special interest, because of existence of big number of archeological material which reflects relationships with Achaemenidian world.

In order to estimate the scientific value of Achaemenid period archeological material which has been discovered in Grakliani Hill, it should be considered as a whole South Caucasus archeological context, which belongs 5th -4th cc BC. First of all this is special type of architecture, s.c. "Achaemenid Palaces", which is discovered in Georgia as well as in Armenia and Azerbaijan, also in Eastern Anatolia. Second fact which has to be taken in to the consideration, is that in Eastern Georgia 5th – 4th cc BC settlements were so far unknown before excavation of Grakliani Hill and accordingly cultural, economic, religious and politic life assessment was made based only on the materials of necropolises and one layer of Khovle Hill (II horizon). The excavations of Grakliani Hill have totally changed scientific approach to the political, cultural and economic history of central part of South Caucasus, in particular Iberian Urban development picture. After Grakliani excavation high density of population, active development of economy (pottery and bronze production) as well as intensive cultural interrelation with different centers of civilizations was evidenced; Unique types of dwellings, storage rooms, sanctuaries were discovered, as well as open air altars, for performing of fire related cult.

Irina Lobzhanidze (Tbilisi)

FINITE STATE MORPHOLOGICAL ANALYSIS AND GENERATION OF VERBAL PARADIGM

The application of computational modeling to the agglutinative languages is closely connected with the finite state technique, which describes a concrete language by a set of regular expressions. Georgian language can be characterized as highly agglutinative language with irregularities. From this point of view, the possibilities of verbal paradigm are of great interest.

In this paper we present application of finite state methods, especially, Xerox Finite State Techniques (xfst and lexc) to the generation of Georgian verbal paradigm. At the level of morphotactics, the main difficulty of Georgian verbal paradigm is associated with the existence of separated dependences. For such purposes Xerox Calculus uses flag diacritics, which allow us to save and encode separated dependences.

The paper is divided into the following parts: 1. Brief overview of Georgian verbal paradigms and their description from the viewpoint of finite state techniques; 2. Some blocks of Verbal module in the Morphological Analyzer; 3. Testing and error analysis of morphological analyzer and the perspective of its development.

Nana Lomia (Tbilisi)

CHARACTERISTICS OF EXPRESSION OF BASIC EMOTIONS IN ITALIAN LITERARY TESTS

Expression of the emotions in the process of communication is not only a relevant organic reaction, but it also has a motivated effect, which leads and stimulates perception, cognitive process, and human behavior. Emotion is a complex phenomenon and combines two important components: emotional state and emotional reaction. Emotions are revealed in emotional states, which in turn have their analogues in emotional reactions. On the basis of comparing the results of analysis of 20th century Italian authors of literary works to the results of Experimental Psychology and Physiology, we managed to find the diversity of characteristics of expression of emotions in Italian literary discourse, which plays an important role in the effect of the literary works on the reader in terms of stylistic influence.

Manuchar Loria (Batumi)

MULTIETHNIC GEORGIA: VISUAL ANTHROPOLOGICAL STUDY

The development of information technology undue hurry process of creating of Anthropological films and make them part of production, it notice that film is principally new, innovatory face of science text. Using of different visual materials in Anthropological research process laid the groundwork in forming of Visual Anthropology. Visual Anthropology is interdisciplinary science direction, which consists of Artistic, Social and Humanitarian fields. The subject of Visual Anthropology is production and analysis of Anthropology photos, sketches and films. The famous American anthropologist Margaret Mead wrote: "Conception of visual Anthropology is taken as the culminating point of a continuous process of reflection, pervaded by imperatives but also by ambiguities, subtleties and reversals."

There is first time and fully represented issues related to multiethnic Georgia according to Georgian films. For example, 9 documentary films taken in 2007 about Ethno history and culture of ethnic minorities living in Georgia - Armenians, Azeri, Jews, Greeks, Kurds, Kists, Ukrainians and Ossetians. Documentary films cycle was produced by Georgian Social Herald under National Integration and Tolerance program founded by USAID and implemented by United Nations Organization.

Using of suitable visual materials (comparing with field ethnographical materials or with literary sources) in process of anthropological research is result of making interesting decisions. From this point of view implementation of research principles of visual Anthropology in modern Georgian Anthropology/Ethnology is very important.

Shorena Lortkipanidze (Batumi)

INDIVIDUAL NEOLOGISMS IN ZURAB GORGILADZE'S POETRY

Language is a constantly changing category which creates new lexical units, richer vocabulary fund. Especially interesting in this regard is the role of literature in the field for many new forms, which may be established in the literary language in his turn.

Neologisms are new words which are still not matching concepts, keep the novelty of color and are still not found in dictionaries. People are not yet accustomed to this news."

Subject of our study is individual neologisms in Zurab Gorgiladze's poetry. Here also comes Okazionisms. If a word has been created due to a specific context, it is called okazionisms.

Z. Gorgiladze's huge poetic talent is shown in his rare specimens of vocabulary which can be combined like this:

1. Neologisms which were created due to rhythm.
2. Creation of some new lexical units is based on alliteration.
3. Some words are established according to other words' analogies.
4. Majority of lexical units are based on none of the above factors.

Individual-poetic neologisms belong to literature and emphasize writer or poet's creative talents. It is the true measure of his artistic potential.

Sophiko Lortkipanidze (Batumi)

ARCHIL : "THE KINGS' PRAISES AND DISCLOSURES"

"Truth saying" principle holds a special place in Archil's artistic-creative conception. Exactly on this principle is based Archil's, Kings' Praise", where the poet-king pours praise in some case and exposes the historical accuracy. He specifically and briefly tells us about the Kings. First, a general overview of the pagan kings. He remarks that they did not know God, but were „good in action" and „bow hearted".

The objects of Archil's praise were: David Aghmashenebeli, Queen Tamar. In order to describe David, he used the following epithets:" decorative," "wise men", "flesh innocent," "pure soul." He has never seen someone like him. He compares QueenTamar to God, which is enough to understand his attitudes towards the woman King. He does not forget the Russian Emperor-Peter, whom he met while his adolescence. Archilis fascinated by his appearance and good work. In addition, mentions him as a reasonable scientist and happy man. He Praises the King George, who was called as, magnificent" for his contribution in strengthening the country.

It is also important that in his work, Archil talks about himself as well. Sorrowfully tells his sad feelings that are caused by being far from his country.

As for the battlefield escape and fleeing abroad, Archil assessed it as obligatory rather than voluntary, like many other kings did. Moreover, he admits that, with the unfinished hiking , he chose his grave ".

Exactly on this topics will be paid attention in my report, where I will try to realize the evaluation of the Kings, made by the poet-king, centuries ago.

**Liana Lortkipanidze, Liana Samsonadze,
Ana Chutkerashvili (Tbilisi)**

SYNTACTIC ANALYZER GEORGIAN SENTENCE

The automatic syntactic analyzer of Georgian sentence will be considered in the paper. The program is designed for automatic syntactic marking (tagging) of Georgian texts. It involves syntactic model of the Georgian language, as well as the morphological level.

The text corpus is transferred to the program input. The user receives a text divided into sentences in the output, where each word-form has its initial form and grammatical characteristics. The syntactic characteristics of a word-form are conditioned by the relations the word form is connected to the other members of a sentence. As for the syntactic description we use the phrase-structure tree and syntactic role structure descriptions.

The tree of the Syntactic analysis is presented by the binary mutual oriented connections between words. Each connection contains *parent* and a *successor* word. In order to get a syntactic tree as outcome, the rules of syntactic tree structuring are protected.

On the basis of these rules and also having taken into consideration the rules of syntactic relations of Georgian language we compiled a table of descriptions of all possible connections and of mutual oriented syntactic role structures. The table can be called "the Georgian Language Syntactic Role Structures Dictionary" (note GLSRSV).

A dictionary unit includes the following: the marker (abbreviation) of the name of the marker (abbreviation) of the name of the syntactic role of the *successor word* in the considered syntactic structure; the syntactic role marker of the corresponding *successor word*, the marker of the corresponding *parent word*, the morphological characteristics of *successor word*, etc.

The syntactic annotation system of text corpus consists of several modules: a graphometrical analyzer, a morphological analyzer, GLSRSV Dictionary, an approximate constructor of syntactic trees. The principles of the program, which are based on the algorithm of the intercommunication of these modules and the examples of the automatic analysis of sentences, will be considered in the paper.

Tamar Machutadze (Batumi)

"MONEY" IN GEORGIAN AND FRENCH PROVERBS

While defining features of the mentality of a nation's consciousness, attitude to the phenomenon of "money" appears as one of its main determinant and therefore the theme of the "money" given in the paremias reflecting national mentality developed over the ages, is one of the best means of study.

The comparative study of proverbs in Georgian and French cultures will be fundamental if we consider the classification of the proverbs according to their features. Primarily we should identify the proverbs as follows:

1. Paremiias similar according to their meaning, lexical composition and usage peculiarities;
2. Paremiias similar according to their meaning and usage peculiarities but different to their lexical composition;
3. Different proverbs, the analogs of which are not available in Georgian and vice versa.

Notably, in both languages, it is important to define the concepts of "money" in the given proverbs, for instance the concepts such as "sorrow", "king", the "third hand", "ether", "little god", "fiercely king" "melting the stone", "scare of Hell" "devastating the rock".

Maia Maduashvili (Tbilisi)

PRIMATE OF MORPHOLOGY AND PHONOLOGY DURING THE DISTRIBUTION OF CASE MARKERS' ALLOMORPHS IN DECLENSION SYSTEM

It is known that languages have main syntagmatic models of joining of phonemes, which regulate the distribution of phonemes in a word. At the same time, languages have models of morphological level with the own rules of arrangement of morphemes. Phonematic rules are set within morphemes as the margin depends on the laws of morphology, and inside there is phonematic regularity. Rules of distribution of morphemes and phonemes in a word often contradict each other; that is why a language applies to morphonological changes.

An interesting picture is shown after observation of the primate of morphology and phonology during the realization of case markers' allomorphs in the declension system in the Georgian literary language and dialects. The study of the data of dialects is interesting as various kinds of allomorphs of marks of case are presented in it and in certain cases their distribution depends on the rules which are different from the literary Georgian, for example: the morphological model is realized without any changes (without phonematic pressure): iman moit'ana *šeša-i* (Kartlian), mere ik'lo *t'q'e-ma* (Gurian), *kal-man* utxra (Javakhian), *ru-is* dasaxvet'at tok'i gvakvs (Kakhetian), etc.; sometimes the primate belongs to phonology: naoplars *jvar-∅* dagvic'eri; (Khevsurian), ikneb an *c'q'al-m* c'ayoo; (Pshavian), gavida kali da ežaxis *kmar-∅* (Kakhetian), etc.

It is very important to observe the primate of morphological and phonological models, the factors defining their advantage. Certain regularities are observed in the viewpoint of widening-narrowing of models.

Elguja Makaradze (Batumi)

RESEARCH SUBJECT AND METHODOLOGY OF HISTORICAL POETICS

Poetics is divided into two separate parts, theoretical and historical according the tradition formed in modern literature. This kind of division has strong basis – using different principles during the research of subject. Theoretical poetics studies fictional, literary category systems in synchronic perspective, while historical poetics considers those categories in diachronic aspect in perspective of genesis and evolution.

Alexander Veselovsky's definition of the subject of historical poetics is highly laconic and precise – "Evolution of the poetical consciousness and its forms."

Because of the uniqueness of the task of historical poetics it can be considered as one of the directions of the cultural studies. In the center of its attention are the most important stages of the literary-cultural process - formation, transformation and enrichment of the united fund of the creative principles and their expression forms. Superfluous interest towards the process and not towards the literature as a fact or as a result distinguishes historical poetics. It tries not to lose, if it is necessary – restore the link between literary-cultural eras and to give us the interpretation of whole literary process.

It's clear that to solve such a big problem needs appropriate methodology. What is the method of historical poetics? Yet in 1870 Alexander Veselovsky said that advantage of his program is in the method, "I want to teach you, and at the same time to learn as well. I mean comparative method". Historical-comparative method maintained its topicality in historical-poetics studies even after Alexander Veselovsky.

Emzar Makaradze (Batumi)

TURKEY'S GEOPOLITICAL FACTOR IN THE POST-COLD WAR PERIOD

Since the 1990s the disappearance of the Cold War balance, based on the two-pole arrangement, has resulted in the formation of the world's geopolitical and geo-economic vacuum zones.

The geopolitical vacuum zones, which are situated on the very important peninsula of Anatolia, have become the great interest for Turkey. This fact has inevitably influenced the shaping of the country's major global and regional strategies.

A tactical combat and the current geopolitical balances, caused by this combat, have still become the agenda together with the new elements in such dynamic conditions, which were formed by the power balance in the post-Cold War period. Since this period, geopolitics has become more important together with the increasing of the interdependence between global balances and regional interaction zones.

From the geopolitical point of view Turkey is situated in the land and sea power center of the regions stretched from east to west and from north to south.

Turkey is crossed by two very significant passageways – from the land (Balkans and the Caucasus) and from the sea (channels). These regions are provided by Turkey with the connection between Middle East and West regions.

From east to west Turkey's peninsula of Anatolia represents the most important link between the strategic peninsulas surrounding the Eurasian continent.

Nana Makaradze, Iagor Balanchivadze (Batumi, Kutaisi)

LEFT HANDED CHILDREN AND SOME PECULIARITIES OF WORKING WITH THEM

The human brain consists of two hemispheres. Each of them has its own "action area" and own "influence sphere". The right hemisphere is the generator of ideas and responsible for non-verbal information processing (signs, symbols, facial expressions, etc), imagination (we dream, create, etc...), color, music and rhythm perception and etc. The left hemisphere processes verbal information – speech, writing, reading, memorizing facts, dates and names; analyses, logic and mathematical abilities are its priorities.

Joint work of both hemispheres provides the body movement. The left hemisphere controls the right leg and hand and right hemisphere controls the left leg and hand. According to the scientists and researchers observation analyses one hemisphere always dominates. Whether the person is left handed

or right hander depends on it. The domination of right hemisphere causes left handedness. Besides, the connection between the brain hemispheres is weak. Left hander is a person who does most of his/her work with left hand.

In the past, being left hander, or using the left hand was regarded as guilt. The left hander child was forbidden to write, to throw the ball with the left hand. Today, the different attitude towards lefthanders is not noticed, as physiologists, psychologists and teachers confess that being “left hander” is rare, but natural phenomena. Because of that it is not right to forbid writing with the left hand.

The reason of left-handedness is still unknown. From the 19th century we meet different opinions about it. From the age of four it is already possible to define the child’s preference which hand to use – left or right. Data analyses of a special test shows that it is possible to define a dominant direction in family conditions.

Shorena Makhachadze (Batumi)

PECULIARITIES OF AKA MORCHILADZE’S POSTMODERNIST TEXTS

Aka Morchiladze’s postmodernist texts are created with “double coding” principles; he uses different cultural languages, models, styles. The texts are organized so that they are available for both – elite (intelleqtuals) and mass readers.

Intertextuality is a characteristic feature for Aka Morchiladze’s narration: straight and secret, real and mystified citation. The texts are full of allusions, reminiscences, associations. In his postmodernist novels, alongside with each other, you may meet Bashi Achuki and Data Tutashkhia, Madam Bovarie and Aristo Kvashavidze, Sherlock Holmes and Rafiel Danibegashvili, Zhofrei de Peirac and Mikela Kalmakhidze... The author in his works often added special notes, list of references, where he explains the intertext sources (Trilogy “Madatov”, “The Shy Emerald”...)

For Aka Morchiladze’s texts it is also typical traverstation, ironization and parody of classical images (“The Book”), though even in these cases he is moderate, but never - an indecent nihilist.

Aka Morchiladze purposely uses “the author’s mask”, fragmentary discourse, parody modus of narration, non-selection principles, etc.

Using these ways, together with a reader, he creates virtual reality, which is the result of “playing with the language”. With such discourse he makes readers creatively comprehend the text, aquire pluralistic view about different facts, as his postmodernist discourse is always fragmentaried, endless and “open” for interpretation. For example, in typical postmodernist novels (“Madatov”, “The Shy Emerald”...) there is given virtual reality, simulacra – an exact copy of nonexisted original. It seems that the action takes place in the beginning of the twentieth century, the language of the novels is accordingly archaistic and stylized, though the spirit of that epoch evidently “corresponds” our modernity.

Using simulacras Aka Morchiladze creates the unity of possible worlds – hyper reality. For this purpose he uses so called bricolage – recombination and recoding of borrowed elements.

The main features of postmodernist discourse are postmodern sensitivity and epistemological doubt. In his texts Aka Morchiladze deliberately creates chaos, the plot is fragmented, the author “weaves” rhizome, the mix of numerous plot lines disorderly connected with each other, which stop unexpectedly and, as a rule, they have no ending.

Irony and self-irony makes Aka Morchiladze’s postmodernist prose especially attractive, but this irony never turns into cynicism, nihilism or indecency. This is really so called “correcting” irony, that makes Aka Morchiladze’s postmodernist prose distinguished from grotesque, dark, aggressive postmodernist texts created by other Georgian “scriptors”.

Meri Makharadze (Batumi)

PECULIARITIES OF POLITICAL FEUILLETON

The article deals with peculiarities of political feuilleton. Feuilleton was originally a kind of supplement attached to the political portion of French newspapers, consisting chiefly of non-political news and gossip, literature and art criticism, a chronicle of the latest fashions, and epigrams, charades and other literary trifles. The term feuilleton was invented by Julien Louis Geoffroy and Bertin the Elder, editors of the French Journal des débats.

A supplement called “Feuilleton” appeared for the first time of 28 January 1800 in the Journal des Debats magazine. The word “feuilleton” meant “a leaf”, or, in this sense, “a scrap of paper”. Soon the supplement became the regular column devoted to entertainment and cultural issues. It is important to note that the English term “column” means both a part of a paper and the kind of press genre.

The term ‘publicistic’ derives from Latin ‘publicus’ that means - public. Political feuilleton reflects on current events and ongoing problems. Thus, public feuilleton belongs to fictional genre; it aims at criticizing current events in a special way. Political feuilleton includes elements of satire and humor. The style is vivid, exuberant and colorful.

Mikheil Makharadze (Batumi)

THE PROBLEM OF ALIENATION IN THE WORKS OF GEORGIAN PHILOSOPHERS

In 20th century European philosophy actual question is the problem of alienation which also became topical in the second half of the last century in Georgian philosophy. Georgian philosophers had their individual approach towards the issue and their comparative analysis shows the phenomenon of alienation from a new point of view.

Tamar Makharoblidze (Tbilisi)

THE PROCESS OF DOCUMENTATION OF GEORGIAN SIGN LANGUAGE

The Georgian Sign Language – GESL is a language of Deaf and Hard of Hearing people in Georgia. These people are the linguistic minority and their language has no national diversities inside this community but this is a united language for the all Deaf and Hard of Hearing people in this country. GESL has its individual grammar system. The most important milestone for the Euro-Atlantic paradigm of values is a development of non-stop processes of the integration of disability people into the civil society.

In this light GESL documentation and elaborating GESL corpora basic materials is very important and topical, as it meets the life demands of Deaf and Hard of Hearing people of Georgia and it will be an easy-accessible fixed base for the interested specialist to perform any type of future works in this field. The GESL corpora will be widely used for computer translation from spoken to sign language and vice versa.

GESL documentation project intends to film the texts, sign phrases and signs with 3D and 2D technologies with video camera, Kinect and Leap-Motion. Such a combined method is our innovation and it makes easy to create the sign language corpora easier and it also simplifies the process of

elaborating the morphologizer for the GESL corpora. During this process we create the language base which will be easy to access for any type of technological system. It is important to make such kind of universal documentation and not to make just a video filming, because such documents will be easy accessible for any kind of programic systems /engines, and there will not be any need to adopt these texts in future, as they can meet the different level technological demands.

Tamar Mamardashvili (Kutaisi)

SOME CHARACTERISTICS OF FORMING PARTICIPLES

A participle is a noun formed from a verb, which is equal to subject or direct object of a verb that should be formed; it cannot express indirect object; sometimes it denotes the place of an action. For completing those incomplete forms of a participle, which are not formed from the stem of the verb, a language uses different ways, particularly, present participle of active voice including a particle carries past and future content, but the particle cannot show difference between them and subjective past participle expresses relevant content without obstacles through the descriptive formation, particularly, direct object of the main verb is given before objective past participle and a complex stem completely expresses the subject of the verb of active voice. According to the survey, only stems of past forms with suffixes *-il* and *ul* are used for forming such forms.

Verbs of active voice have future and past participles, but as it does not have forms of objective present participle, accordingly, we don't have the form to express the subject of a verb of passive voice that is why we use different ways for expression. In this paper different kinds of participles are discussed, it also shows their formative-functional and semantic analysis and pays attention to parallel forms, most of them express the same semantic meaning, thus, their morphological function is also the same, but there are cases when semantic difference is among analyzing forms, and of course it has its reasons- it will be forms with particles and without them or the relation between participles with prefixes and suffixes.

Nestan Mamuchadze (Batumi)

SOME FUNCTIONAL SPECIFICITIES OF NEWS BROADCASTING (ON THE EXAMPLE OF ADJARA)

Journalism is a kind of a social work which provides important news to make a wise decision. It has a long and famous history. It does not just provide information but also entertains the society. "Real journalists are non-official public workers whose job is to serve people" _ says Wickham Steed (Editor of the "Times"). Journalism in Adjara was founded in the beginning of 20th century. The first newspaper found in this region comes from 1911. As for broadcasting, it only has couple decades of history. This not so long period comes as a proof for words of Albert Camus: "Despite of the weaknesses that we have, our nobility will always be strengthened with two moral principles that are hard to observe: we cannot lie about the things that we know and resistance against violence". In this work we will talk about preserving and presenting these principles. In order to collect reliable and adequate information, journalist has to know what the audience is interested in. It is crucial to search for different, unique sides of the event which would make it distinguished from other similar events. The newspapers: "Adjara", "Batumelebi" and "Adjara P.S." and "TV 25" make it possible to find various examples of functional specificities of news broadcasting.

PECULIARITIES, PROBLEMS AND SOLUTIONS OF THE MODEL “LEARNING AT HOME”

Practice has shown that many children experience learning difficulties, which may be due to the student's physical, intellectual, social, emotional, or other conditions. The main obligation of educational system of any country is to provide the ways of giving a successful education to all children.

Inclusive education is an approach that tries to involve every student in learning process, despite their abilities. Inclusive Education recognizes students' diversity and individualism in the learning process. Education for students with special educational needs means using different approaches, strategies, and methods. Consequently, education system considers the school successful if it is open to the students' individual differences and is able to provide an appropriate education for each student. In case of proper planned inclusive education, all students are given the opportunity to realize their full potential.

Inclusive education is based on the model of **special education**. In this model, the basic provision is that disabled children need special environment and special educational services which consider individual needs in order to develop skills and academic habits.

In the frame of special educational model the special attention (from several alternatives) deserves the model “learning at home”.

The paper presents the strong and weak sides of this model and provides recommendations to improve the organization of the learning process at home. Results are based on the analyses of conducted researches.

Rezo Marsagishvili (Tbilisi)

THE WORD: AS A LINGUISTIC UNIT CONTAINING SOCIO-CULTURAL INFORMATION

Two-stage paradigmatic development is characteristic for modern linguistics. At the first stage theoretical foundation of the communicative paradigm was worked out followed by concrete research based on communicative units – speech acts, texts, discourse. The second stage went through the formation of the lingo cultural paradigm due to the fact that any kind of communicative act is performed in certain cultural environment. This stage is remarkable for the great variety of contrastive intercultural scientific endeavors.

However, such kind of scientific works have not always been based on the above mentioned linguistic structures (speech acts, texts, discourse). The scope of interest has broadened - idioms and separate words: euphemisms, usual metaphors, taboos have been included within the framework. They accommodate cultural values, social and collective experience of a concrete nation. Within the context Wilhelm von Humboldt's theory on “Linguistic worldview” has taken on special importance.

The article deals with The Word as a linguistic unit that holds different kinds of socio cultural information in the Georgian, English and Russian languages.

TOWARDS THE ISSUE OF COLLECTIVE PSYCHOLOGICAL REALITY

The world of the real things and the real relationships are substituted by the world of signs and simulacra, a sort of hyper reality (artificial, virtual reality), with simulation as its basis. This hyper reality is the collective psychological reality and is the product of the modern technologies. It is characterized by the uniqueness. Its mainstream is simple and black and white. Such kinds of reality may be present not only under the conditions of the Ideological (totalitarian or authoritarian) regimes, but even in the most democratic ones.

Certain cultures, including Georgian - mythological-ritual-mosaic ones - easily fall into the trap of the hyperreality, created by the simulative activity. "The society of the spectacle" requires the "stage (artificial) reality", that is familiar and often the only acceptable environment for him.

Nana Mazmishvili, Nino Aroshidze (Batumi)

ENGLISH AND GEORGIAN CULTURES SPOKEN THROUGH FOOD IDIOMS

"The History of Our Food is a History of Ourselves"

Wilson

Idioms appear to be one of the most effective means of expressing the cultural background and history of the nation since every single idiom is usually born in some concrete period of the nation's history, based on the important event or occurrence in the life of the country associated with this nation or country only.

Food idioms of various lexemes tend to be the clear references revealing the uniqueness of the social and cultural life or traditions and customs and everyday routine of the nation bearing the concrete language as far as the idioms of the mentioned category contain the information of the food ration specifics, food types or amount usually consumed and the eating habit peculiarities.

The results of the research of food idioms existing in specific cultures give the opportunity to make interesting conclusions on the unique and universal features characterizing the life of the nation. The study of the English and Georgian idioms containing various food names provides the clear picture of the common and exclusive nuances characterizing the existence of the English and Georgian societies.

Tinatin Meburishvili (Kutaisi)

TASKS TO PRACTICE AND REVIEW RESULTS OF COMPUTER-BASED COMMUNICATION CLASSES OF TEACHING GERMAN AS A FOREIGN LANGUAGE (REFLECTIONS BASED ON PERSONAL PROFESSIONAL EXPERIENCE)

The article covers the application of computer and Internet in the process of teaching German as a foreign language in the university in Georgia. There are plenty of tasks and links on the internet that creates its own educational space. The internet product can be used as an accompanying tool to teach German in the university to effectively work on exercises/tasks, seminars and lectures.

The author of the article analyzes the possibilities of internet use at the classes teaching German as a foreign language. The following applications are discussed: the efficiency of teaching the foreign

language based on communication and integration of computer, online tasks to be performed by the students; improving motivation and learning quality by using online multimedia. At the end of the article a brief summary of the objectives and expectations of computer-based foreign language lessons are included based on the examples of our completed projects.

Madonna Megrelishvili (Kutaisi)

CONTRASTIVE ANALYSIS OF TEMPORAL-ASPECT VARIANTS OF SIMPLE PAST AND CONTINUOUS TENSES IN ENGLISH AND GEORGIAN

Semantic functions of aspect forms of the past tense of the verb are thoroughly studied in the English linguistics. But the functions of the past tense have never been a subject of a research yet in the Georgian language. The analyses of the linguistic materials show that in both languages the essence of the grammatical category of the tense is the same- relation of the action to the moment of speech. Contrastive analysis has revealed that in the past tense both English and Georgian distinguish actions that are simultaneous. The tendency of the language system to clearly convey the objective reality is more vividly expressed in the past tense. In English there are 4 tense-aspect forms of the category of the past tense: Simple Past, Past Continuous, Past Perfect and Past Perfect Continuous. In the article I will only discuss the semantic potential of the Simple Past and Past Continuous along with their Georgian equivalents. In English temporal-tense-aspect variants of the Simple Past are: isolated Simple Past, correlative Simple Past and iterative Simple Past. And the temporal-tense-aspect variants of the Past Continuous in English are: isolated Past Continuous, iterative Past Continuous and prospective Past Continuous.

Semantic model of the Simple Past corresponds with the following Georgian tense-aspect forms: preterite, imperfect, perfect, pluperfect, permansive. And the semantic model of the Past Continuous corresponds with the following Georgian forms: imperfect, preterite (non-perfect), perfect, permansive, future and present. Peculiarities of tense systems in English and Georgian lead us to conclude that a contrastive typological analysis of these systems is only possible if their differential features are identified. Each of these features is determined by systemic relations and forms a basis for a paradigmatic characteristic. This is what the number and character of oppositions in temporal and aspectual systems of each language depends on.

Karina Melikjanyan (Batumi)

LINGUISTIC ASPECTS OF COMMUNICATION OF THE SEA TRANSPORTATION (CRUISE)

There is experienced dynamics in the modern world`s communication areas. This process leads to the formation of the new scientific directions. Of course, any new directions are forming their terminological base, thus forming those resources, that is needed for professional activities. Georgia is taking the first steps in the areas of communicative interaction and the first steps are related to the new areas of professional activities. Which either did not exist before, or there was some sort of a secondary dimension, as far as the whole transport policy and not only the transport sector, was related to the Russian language. Today, when a professional relationship is going to on a national basis, the terms are necessary to ensure communication of the professionals. In this regard, it is relevant to establish maritime transportation, in particular the linguistic communicational basis of cruise.

Of course, there are two natural disasters facing each other: On the one hand, both Russian and Georgian naval cruise communication terms formation, more or less, are related to the English language. The Georgian language actually passes to a dual vector, as far as naval transport's communication terms base was formed during the Soviet Union period. And, therefore, this terminology has existed and continues to exist in some form. Terms borrowed from English language, in the same way are related the Georgian and Russian languages. Maritime transport's, in particular cruise transport communication's formation of the linguistic base is quite important in the way of how the languages learn these new terms. Obviously, we can not be limited only by development of the terms, because shaping the terms is one job, but also there is the other thing - how these terms are used in the professional activities and communications. Sometimes quite successful terms do not work in the field of communication. But those terms, which seem to be successful, sometimes are not introduces into the practice of speech and remain beyond the real communication.

The process of globalization has brought new ideas, due to the fact that the nations who had no spots, no mutual understanding, under conditions of globalization has not just find areas of mutual understanding; they often even formed a new economic and political relations. In this regard, it is very important, how different cultures transport, in particular maritime transport sector interacts. And this report identifies the problem posed not only about linguistic, but also about the political and economic issues. The relevance of the research is important for the formation of the linguistic base among the different cultures, in particular for the means of linguistic terms, in the field of transport and transport communication.

Darejan Menabde (Tbilisi)

WORLDVIEW DISCOURSE IN IONA GEDEVANISHVILI'S PILGRIMAGE

The humanities have significant function in forming of informative society. Essentially humanistic subjects keep historical memory, information about specifics of the mentality and worldview. Historical memory of Georgian nation is clearly reflected in different epochs and societies in the texts of traveling genre. The subject of our research is the work *Pilgrimage* composed by the writer and bishop Iona Gedevanishvili (1737-1821). The texts describe the accounts of the author's travels since 1783. The route of his extensive travels covered: Tbilisi-Akhaltzikhe-Constantinople-Athos-Izmir-Cyprus-Iapa-Jerislim-Damascus-Beyrouth-Jerusalem-Athos-Venice-Triest-Fiume-Wiene-Aisi-Kiev-Moscow. The last years of his life (1796-1821) Iona Gedevanishvili spent in Moscow. He took an active part in the church ceremonials, had close relations with the representatives of Georgian colonies of that place, was involved in editorial and publishing activities, began literary treatment of his travel notes; he died in Moscow and was buried there.

The *Pilgrimage* gives a description of Iona Gedevanishvili's impressions and observations, sums up his thoughts. The author was moved not only by wandering-religious goal but a wide spectrum of interests: historical-geographical, state-political, ethnic demographic, agro-economic, ethnographical, natural-climatic, etc. Thus, Iona Gedevanishvili's *Pilgrimage* is a text containing wide information. The author expresses in sequential order his own thoughts, evaluations and attitude in relation to a number of facts which presents interesting material for the modern reader both in terms of information and for determination of worldview discourse that author brings to the text.

GEORGIAN LITERATURE AND ANTI-RELIGIOUS PROPAGANDA

In 1921, after the annexation of Georgia, when the country entered the era of godlessness, every cells of the country (as it was said) were drawn into anti-religious propaganda. Literature also had to say its own word, of course. Low-grade pseudo-samples of anti-religious lyrics, devoid of any esthetic category, of Sezan Ertatsmindeli, Kola Guliashvili, Ghutu Iashvili, Kandi, Osita, Firuza, A. Akhnazari (Chiora), P. Ireteli, I. Khinveli, Simon-Agha, I.Kh., Gr. M, M. Uznadze, Giorgi Gharibashvili and the main godless poet S. Todria, were being published in periodic press, magazines and newspapers. The blasphemous campaign was begun generally with anti-Easter themes and making a laughing-stock, making fool of the priests. They were fighting against the God and the religion. The Bible, wholly the Old and the new Testaments were declared as facetious stories. Silibistro Todria wrote: "What else is left that you cannot read in the Old Testament - from pornography to all sorts of abomination!" They hated the church, special hatred and cruelty-ruthlessness is displayed in their eyes towards the ecclesiastics, priests. The proletarian writers were the most distinctive ones for their total anti-religious lyric campaign, because they were asserting that "the ideology- religion is not belief for proletarian writers. None of the proletarian writers is believer. It is incredible, that any of them believes in God." The Bolshevik authority made the art as a part of its horrible ideology and induced the literature in an unbridled-anti-religious campaign.

Manana Mikadze (Kutaisi)

LINGUISTIC AND STYLISTIC ANALYSIS OF THE TRANSLATIONS OF H. AITMATOV'S NOVEL

Translation, as the act of interlinguas and cross-cultural communication, is of greatest social importance. This kind of importance has always been in the centre of attention. A lot of different ideas have been expressed in recently published special researches. For some researchers the most important point while doing a translation is a good knowledge of literature, for some, on the other hand linguistic methods seem to be valuable. D. Pandjikidze claims that the most important factor of translation is aesthetic values of the original text. We consider both of them to be of vital importance. Though they are closely linked with each other they can also be separated.

We might face some difficulties while rendering the text from one language into another. Georgian translation, of course, is in its own way is original due to its structure and some specific features. The translator should manage to maintain the natural structure of the language and this can only be achieved by preserving the specific grammatical characteristics of the language which seems to be quite difficult.

The translator should take into consideration the fact that the language of fiction is based on literary language and when translating it is very important to try to find the emotional equivalents in the target language.

Aitmatov's novel is the best example of interconnection between the human life and some psychological moments. The reader is under the novel's impression for a long time and that means that it is a valuable work of art.

The novel of Aitmatov was translated on Georgian language by Akaki Bregadze and it is a good taste in literature. The translator is impossible always to have all the readymade materials, phrases and terms, no matter how rich and well-developed the target language is.

TEACHER-RELATED PROBLEMS AND STATE POLICY

The article deals with the problem of teachers' shortage in Georgia during last decade as a lot of teachers leave their profession. Consequently, there appears danger to lose traditions and experience.

The percentage of leaving the profession of a teacher is higher in the first years of working at school and is reduced with the growth of working experience. It turns out that public and private resources for the most part is spent on people, training them for the profession, which later turns out to be not in line with their expectations, or perceived as being "ungrateful" or turns for them difficult or at least the first, the second and the third together. The author discusses problems related to teachers and their causes.

Inga Milorava (Tbilisi)

THE DISTURBED CONNECTION OF TIMES

1. Over the decomposition of the past, present and future of the natural disappearance of the internal unity, the most difficult problem in the first place for writers. Without any doubt, "happy future" bittersweet humor, irony, David Kldiashvili formed in his stories, "Ekvirine's vegetable garden" generalized icon appearance. "Ekvirine's kitchen garden" syndrome XX century was gradually established in the human consciousness. And that's when Romanticism wonderful, charming smile imbued with the following steps in the literature, there has been a "them," and Ilia Chavchavadze artistic world, which has raised over access denied only to an idealized past and look to the future with hope, in this case, the equal importance of the past, present, and future of their unity.

2. Niko Lortkipanidze clearly expressed its position - past cannot exist without a future. "Ruined Buckets" Close-up of two co-exist, "Ago" and "now" and it is obvious that the "before" or past unusual, bright, full of color and joy inspires. But it does not "ekvirine's kitchen garden" of the past. Niko Lortkipanidze never closes his eyes. He paints the most difficult, painful, pictures of the devastation in the present and the past and present of meeting space - shrink over the connection. There is one of the important characters - Otia scribe who violated present and its past and future exist only in the ("Passing wrongs").

3. Konstantine Gamsakhurdia's "Abduction of the Moon" introduced every line, every step of the "falling down" time. First of all, people inside the collapsing over the connection, and then they become a disruption in their own way. Tamar Shervashidze - "lost" time. Decomposition occurs when a symbol of the past - the cross is lost. Tarash and Arzakan contrast did not dispute any of the other components. He was the victim of someone else's crushed by the rubble.

4. XX century literature has formed a "ekvirine's vegetable garden" and "Arzakan Mauzer" models, but a lot of artistic purpose of the text, which was set up in the most difficult circumstances, there is clearly an idea about the perfect kind - over the - past, present, and future of unity - the urgency.

REFLECTIONS ON "TAMED WRITERS"

At the beginning of 20th century Georgian literature was on a sharp rise up, it was actively involved in the literary processes taking place in the world. Grounded in national traditions, our artists enriched Georgian literature with various novelties and innovations that provided their inclusion into the world literature. This is evidenced from the creations of the prominent prose writers such as Shio Aragvispireli, Chola Lomtadze, Niko Lortkipanidze, Mikheil Javakhishvili, Konstantine Gamsakhurdia, Demna Shengelaia and others. The high level of poetry at that period is greatly indebted to Galaktion's creative works. The representatives of the literary group Tsisperkantslebi ("The Blue Horns") raise the culture of artistic thought of the 20th-century Georgian lyrics, made it more perfect and enriched its versification.

Unfortunately, the stormy waves of revolutions left their mark on the development of the national literature. The party officials tried to use the writers and artists in their service which was especially manifested during the establishment of dictatorship of the Proletariat when the illiterate crowd seized power. The more the dictatorship tried to subordinate the writers the more resistance it met. In the period of Soviet totalitarianism all talented and sensible creators were rejected by the dictatorship. On the contrary, those who conformed to them, i.e. proletariat writers enjoyed special privileges.

The policy of diktat gradually made the writers obedient and those who refused to subordinate were devoid of the Soviet society. Many Georgian writers became victims of repressions which naturally hampered the succession of national writing.

In the 1950-1960s a new generation entered on their literary pursuits and came into conflict with false and dishonest thinking schemes, based on socialist realism. In the creative activity of our prominent poets: G.Tabidze, A.Kalandadze, M.Machavariani, M.Lebanidze, M.Kvividze, etc. important changes occurred. It was from them that a young generation of creators got the lessons of poetic courage and ability to skate on a thin ice. However, it is also noteworthy that the poetry written at that time, the herald of their authors' creative accomplishments, was negatively evaluated by Soviet literary criticism. Thus, Georgian writers had to create in tough time who in spite of difficulties still managed to express themselves.

Natia Mirotadze (Tbilisi)

BIBLE AND PARALLEL CORPORA FROM ANCIENT TIMES UNTIL MODERN DAYS

Bible is the most frequently edited text in the history of bookmaking. This is true of written, as well as printed or electronic books. Copyists or editors of the Bible that met the requirements of their time quite often applied new approaches in bookmaking in the course of the editing process. This is true of the past as well as the modern digital era. I will speak about parallel corpora and corporal editions of the Bible covering the entire history of bookmaking from written to digital book:

1. Origen Hexapla and Interlinear editions - manuscript corpus-type editions.
2. Polyglots (Aldine, Sixtine, Complutensian) - printed editions that date back to the 16th-17th cc.
3. Parallel corpora of the Bible - scientific digital editions of the Hebrew, Greek, Armenian and Georgian versions of the Bible with different types of metadata.

Several reasons have contributed to such a variety of parallel editions of the Bible, namely, the Bible was and is constantly translated and multiple translations provided an opportunity to produce

parallel editions. Besides, readers have always been interested in the accuracy of translation and in the differences between the original and translations or between the translations. Important factors also included apologetics - defending of translations (for instance, the Septuagint – the ancient Greek translation) and demonstrating their accuracy (supposedly, this must be one of the purposes for Origen in creating his Hexapla).

At the end I will speak about the challenges that the textologists of the Georgian Bible face. This includes the preparation of the modern aligned and annotated reciprocal parallel corpus of the Georgian version of the Bible. Therefore, in this way, the Georgian translation will become available even for those who do not know Georgian providing them with the opportunity to be involved in editing the Septuagint and to apply Georgian as one of the Septuagint's ancient translations. Unfortunately, the Georgian version of the Bible has been almost totally neglected. The one exception is a forthcoming Göttingen edition of the Ecclesiastes (edited by Peter J. Gentry. Georgian material for the edition is prepared by Natia Dundua).

Ketevan Mirzikashvili (Tbilisi)

INTERPRETATION OF CONCEPT 'PERCEPTION' IN SAYINGS

Interpretation of the concept 'perception' shows us quite an interesting picture during live speech. Though, we have a little different situation in sayings and idioms which are the integral part of speech.

The structure and nature of a saying is very well seen during its use. In the process of a speech act a speaker delivers certain information to the listener implicitly. This happens when a speaker is not able or has no desire to express the information explicitly; this means that he needs to express the information figuratively. Here we cannot speak about incapability of a language which may cause the selection of a saying or an implicit form. A speaker himself selects a form and he believes that a listener will rightly understand him. A saying is quite often used in a speech, more often than a metaphor; this is the result of its general, comprehensive, information-comprising content and a wit form. The coefficient that it is well known and widely spread in people shall be also envisaged; its identification during a speech act is quite difficult if a saying is metaphorical. When using any implicit expression, a listener has to express implicit content of a saying by using 'semantic search' and, on the other hand, to determine the effect of illocutionary power envisaging the situation. A fixed semantics, fixed context is characteristic to a saying, but it is maximum general. In case of any application, it can freely used in a context and it acquires specific implicit content. When and what – it depends on a speaker.

According to the above mentioned, a saying, of course, has a superficial and profound level; when discussing the typology of the sayings comprising the mentioned concept, we shall do our best to show the peculiarities and regularities of interpretation.

Иринэ Модебадзе

ПЕРЕВОД КАК ИСКУССТВО ПОНИМАНИЯ

()

« :«

, , » (. . .) .

« »

Nana Msakhuradze (Batumi)

TRANSLATION DIFFICULTIES IN POLITICAL DISCOURS

The analysis of political discourse requires the study of political concepts - the strategic use of keywords in order to achieve specific political goals. Most of the politicians tend to be good orators, skillful actors as well as careful linguists (or at least should be). Apart from possessing speaking and presentation skills, presidents or any other politicians are linguistically aware and trained. It helps them to implement the desired intentions and implications. The access to the political material is now more than available thanks to the technological advances and translation. During the translation process of political texts some linguistic ambiguities may occur which may be involuntary, due to the absence of a lexical or grammatical equivalent in a language. On the other hand, this kind of inaccuracies may be done deliberately. In some cases polysemic nature of words may be the main reason of misinterpretation or misunderstanding while translating political texts.

Madona Mshvildadze (Tbilisi)

THE LOCALIZATION ISSUE OF PTOLEMY'S “ ”

The paper covers the issue of localization of Lubioni village – “ μ ”, included in the list of Iberian cities, given in Claudius Ptolemy textbook of geography. This topic draws a huge interest because it is the only toponym among Colchis and Iberian cities which is nicknamed as „ μ ”. Given the fact that Ptolemy would only mention the points of importance in his textbook, it turns out that this settlement must have been of immense significance in the past.

According to the researchers conducted by this time, the settlement Lubioni, which its degrees and minutes - 75°40' – 46°50', coincides with Lebaiskari Village (Pirikita Khevsureti) of Shatili Community, Dusheti Municipality.

The research of the above mentioned point is on its initial stage and requires more precision, though on the basis of the observation made by now, it is fully possible to consider the sameness of village Lebaiskari and Ptolemy's „ μ ” as a working hypothesis.

Magda Mtchedlidze (Tbilisi)

IOANE PETRITSI'S EXEGETICAL METHOD

Platonism as a philosophical-theological doctrine professing the insufficiency of human language for the description of the supra-celestial realm widely resorts to the method of analogy and metaphorical language. The Neo-Platonist philosopher Proclus elaborated the theory concerning the forms of theological discourse. Namely, he pointed out the following kinds of discourses: divinely inspired, symbolic, by images and dialectical. Since Proclus' works on Plato, with their respective method and form, are the main sources for Petritsi's commentary on *Elements of Theology*, when commenting on Proclus' text written in a dialectical form, Petritsi applies other mentioned forms of theological discourse as well. Along with the well known platonic examples, Petritsi also presents his original imagination. Especially interesting is his application of biblical images and patristic thoughts for conveying the Neo-Platonist doctrine. Besides, Petritsi frequent philosophizes on etymologies of words.

Tatia Mtvarelidze (Tbilisi)

„...UTILE EST SCIRE, QUID FUTURUM SIT“ – THE FUTURE OF CLASSICAL PHILOLOGY AND GEORGIA

More and more increasing usage of the methods of informatics in humanities takes classical philology to other dimension, characterized by both – qualitative and quantitative changes. In spite of some significant steps forward, the methodology and abilities of digital humanities still remain *terra incognita* for most of Georgian classicists – the fact that becomes an important aspect for doubting the relevance of modern Georgian scholarship to the international scientific standards.

After discussing some of the current problems and challenges for modern classicists and discussing existing tendencies at international level, this paper aims to define how realistic seems to be the development of “digital classical philology” or “digital classicism” in Georgia and to underline the importance of such development.

The main part of the paper will be devoted to the usage of methods of digital humanities in classical philology, as well as to their implementation in Georgian scientific life via: creation of parallel corpora for ancient literature (Ancient Greek-Georgian, Latin-Georgian); making built-in dictionaries and Thesauruses (Greek-Georgian, Latin-Georgian); integration of the methods of digital humanities in teaching-learning-studying process (e-bases, e-courses) and the basic one – using the methods of digital philology in research and preparing electronic academic edition of ancient texts and their Georgian translations.

In the last part of the paper it will be presented two examples of the very first steps in Georgian classical scholarship towards the digitalization of classical philology: 1. the electronic edition of the Georgian translation of *Prometheus Bound*, executed in collaboration with the University of Leipzig and 2. the analysis of Aeschylean dictionary by using the methods of digital humanities.

The last part of the paper will offer a discussion on the future of Georgian Classical Philology by summarizing and analyzing the needs and necessities of Georgian scholarship in the process of approaching to the international standards.

Teona Mukutadze (Batumi)

THE CRISIS OF HUMAN EXISTENCE. PHENOMENON OF ALIENATION

Problem of human being has always been the object of philosophical and sociological understanding. But it has become more acute in 20th century. This was caused with the fact that technological progress had made significant changes to all aspects of human existence. Nowadays, being led by the motto of F. Bacon: "Knowledge is power" mankind has indeed dominated the nature. But the lord of the nature has become a slave of its own creativity.

The target and value-based orientation toward comfort caused people losing themselves. Person was left alone. In such situation s/he lost his/her faith in higher values. And exactly this is the basis of "the crisis of human existence". People became alienated. And this is "the situation when a person's own actions are against him".

Dali Nadibaidze (Tbilisi)

CLASSICAL PHILOLOGY AND BYZANTINE STUDIES ON THE INTERNET SPACE

The article dwells on the Internet coverage of classical philology and Byzantine studies: important websites, dictionaries, books and Internet shops that contribute to the promotion and development of this academic area. I focus on popular as well as academic and research-related Internet materials and will bring up the wishes of classicists and Byzantinists regarding an access to important texts preserved in well-known libraries, universities or research institutes. Sometimes, we may avail ourselves of a text but not of its critical edition. It is very important to have an access to reliable versions and the critical edition of a text.

Classical philology and Byzantine studies are the areas that overlap with art history, philosophy and many other disciplines originated in ancient Greece and Rome. Though it impossible to cover all these areas within a single paper, I will review important photo and video materials for art historians available on the Internet.

Such reviews will facilitate the circulation of information among academics, which in turn will contribute to the development and upgrade of classical and Byzantine studies. The conference will undoubtedly be an encouragement for Georgian researchers to duly present themselves before the international scholarly community through modern information and technological media.

Eka Narsia (Tbilisi)

The Intelligibility of the Guide Texts from the Banking

In today's information society text intelligibility plays an important role, especially when it comes to the transfer of knowledge when understanding between laymen and experts to be achieved. Information is to be conveyed to the recipient so that he can understand the text based on his experience in a particular subject. The biggest problem of this mediation specialist knowledge to the knowledge - 'not competent' laity must be seen as the linguistic presentation of the texts.

The language of bank communication is often incomprehensible to the customer. Particularly this is seen starting from the current economic situation between the bank and the private customers.

The paper therefore presents example results of a dissertation project to interlingually oriented investigation of guide texts of the banking system in German and Georgian. The content of these ergo tropic texts is connected in certain situations with the practical advice and caused behavior of customers.

The work is focused on the concept of the intelligibility of the text, since it goes in the investigation of the comprehensibility of instructive texts to the text characteristics that must be comprehensible to the reader, without which they cannot fulfill their communicative function.

It also tries to determine which communication intentions (inform, activate, clarifying), which corresponds to a text function, in this type of text dominate in the studied corpus.

The results of the analysis are both of text linguistic interest, but may be included as well in the subject-specific teaching German economy teaching to raise awareness of linguistic and cultural peculiarities of the text type text guide.

Irina Natsvlishvili (Tbilisi)

POLICY OF HISTORIC MEMORY IN EARLY MEDIEVAL GEORGIAN LITERATURE

Researches of memory have lately gained interdisciplinary content and have covered psychology and psychiatry, sociology, historiography and cultural sciences. Aim of those researches is to study forms of memorization of past in individual, collective and institutional directions and methods of its reflection in different time and space.

Collective memory, which is common for ethnic groups, nations or other mnemonic unities are reasoned by myths and historic type narratives. Thus, it is a historic memory, which is formed during centuries and unites both civilized archetypes and archetypes which characterize specific ethnicities. Historic memory plays a significant role in the formation of national identity. It is a cultural memory, which identifies tight contact between the image of past created by a nation itself and national identity.

Selection and interpretation of information related to past characterizes the historic-cultural memory. Its formation, according to public-state and national interests, depends on certain conjunctures and is a rather artificial process, in which equally participate people (collective), historian and writer.

In this context we will discuss the early medieval Georgian literature, namely hagiography, which, considering its content is also a historic source of its time. Everything that has been described mainly by genre specifics in previous literature researches must be considered in other direction of culturological research. It appears that policy of historic memory is of targeted character even in “truthfully described” literature. Georgian hagiographic material suggests that authors not only intentionally choose facts for revealing ethnical-moral ideals, but also in view of what “is needed” for the historic memory of a nation – what has to be forgotten and what has to be activated.

UNKNOWN GEORGIAN POET, VICTIM OF BOLSHEVIK TERROR

Now many things are known about Bolshevik terror of 1920/30s, though there are numerous unknown facts still awaiting publication. Unknown archive materials found in the archive of the Ministry of Internal Affairs allow us to clarify the ideological incompatibility causing confrontation of the most intellectuals with the government of that period. In this article we present the unknown details of the biography of Vanler Daiseli (pen-name of Ivane Babuadze) the less famous poet, follower of the „Blue Horns“(Tsisperkantslebi).

In the poet's archive maintained in the Museum of Literature there is announcement of establishment of the new order "Somnambulists" dated by 7 February 1925. Charter of the Somnambulists emphasizes their apolitical position. Though, the materials of the Ministry of Internal Affairs show that they were deeply concerned about defeat of the riot of 1924 and Bolshevik dictate. This is confirmed by Arrest of Ivane Babudaze on 30 June 1925 by the accusation of the Extraordinary Commission (Cheka): counterrevolution, accomplished by active anti-soviet work with illegal Menshevik organization.

Archive criminal case of Vanler Daiseli clearly shows the confrontation between totalitarian rule and freethinker artists; It turned out that the reason of poet's arrest and later his exile was anti-soviet narrative caused by political situation.

Olga Nevzorova (Kazan)

CONTEXTUAL METHODS OF HOMONYMY DISAMBIGUATION IN THE TEXT

This article describes the contextual methods of homonymy disambiguation implemented in "OntoIntegrator" system which is developed by the author. The first method is built on the basis of contextual rules. This method is based on linguistic evaluation of a syntactic behavior and grammatical specification of homonyms. Contextual method analyzes a group of rules defining the syntactic context of the homonym disambiguation for every grammatical homonymy type and forms the group control structure which defines the rule application order. This research revealed a range of actual problems of Russian grammatical homonyms' lexicographic description. New statistical approach for homonymy classification and subtypes selection was proposed.

The second method of grammatical and lexical homonymy disambiguation is built on the indexed collocation base. The collocation model defines the grammatical or lexical homonym disambiguating context. Currently, about 2000 collocation models were formed on the basis of the corpus resources.

The next method of grammatical and lexical homonymy disambiguation is developed on the basis of the linguistic shell of ontology. "OntoIntegrator" system provides integrating the ontology into various applications related to text processing. The linguistic shell of ontology is created with the help of the developed program module, through which grammatical information about ontological concepts and their textual forms is fixed. The mechanism of homonymy disambiguation on the basis of the linguistic shell of ontology is related to solving the task of recognizing ontological entries in the text. For each recognized ontological entry containing a homonym, the information about the grammatical characteristics of this homonym in the context of the ontological entry is transferred. This method allows disambiguating grammatical, morphological and lexical homonymy.

STRATEGIC COMMUNICATION AND COOPERATIVE PRINCIPLE

Strategic competence, as one of the components of communicative competence has been identified in applied linguistics research. In the model suggested by Canale and Swain it is “made up of verbal and non-verbal communication strategies that may be called into action to compensate for breakdowns in communication due to performance variables or to insufficient competence” (Canale and Swain 1980: 30). Later, dissatisfaction with this definition led to increasingly broader interpretation of the concept of strategic competence.

Strategic competence is generally understood as a conglomerate of communication strategies. Consequently, first of all we need to answer the question: What exactly is a communication strategy? Simply put, communication strategy is a tool that allows a sender to organise and send a message (in a native or foreign language) with maximum effectiveness for a specific receiver. This can be a particularly demanding task when communicating in a foreign language, but in any type of communication a sender has to make a serious effort in order to achieve maximum effectiveness.

Psycholinguistic experiments carried out in the process of researching communication strategies have proved that factors such as task type, presence or absence of a listener have a serious effect on strategy selection. This can be explained through Grice's Cooperative Principle. In observing this principle, a sender has to find a golden medium between sufficient degrees of informativeness on the one hand and the amount of effort required achieving it on the other. It has to be emphasised that the effort here implies not only the attempt of the speaker to produce an effective utterance, but also any efforts a receiver might have to make in order to interpret it.

Lia Nozadze (Kutaisi)

THE PERSPECTIVES OF GLOBALIZATION AND MARCEL PROUST'S *PLACE-NAMES: THE NAME*

The disputes about the essence of globalization have a quite long history. The term itself was coined in the 20th century but if we understand it in general terms as denoting human view of the universe, its origins can be traced to the times when the first *Homo Sapiens* emerged. From the very beginning it embraced various fields of human endeavor.

One of such fields is literature. Tracking the creation and evolution of the literary creativity of the mankind makes it clear that its destination has always been to exchange spiritual values throughout the world. "Literary globalization" should be understood as abolishing the geographical borders but since in literature geographical space (and alongside with it time) loses its initial meaning, we can roughly divide "literary globalization" into two major trends: 1. details or characters described in the literary work coincide with the reality (sources of inspiration in such cases are travelogues, chronicles etc.); 2. The author creates an effect of the unified universe through imaginary world (not real) in the literary work.

One of the successful attempts in literature which embodies both tendencies described above is Marcel Proust's cycle of novels (*In Search of Time Lost*). This fact can be illustrated by one of the sub-chapters of the first book entitled *Place-Names: The Name*. The narrator (actually the author) explains that he offers the reader to travel in time and space in order to gain deep insight into the universe and the inner self but real geographical locations are insignificant. What Proust offers us is the emotional

geography provoked by the names of various countries or cities (in M. Mamardashvili's words, "the topology of the consciousness") in which the 'conscious' as well as the 'unconscious' play significant role in the perception of the universe as a whole.

According to Proust, the sense of the journey provoked by the names is the only real journey that gives both, the author and the reader, happy feeling of the primeval adoration and the unity of the universe.

Tamar Oragvelidze (Tbilisi)

**PRESS PRESERVED AT THE LIBRARY OF ADJARA MUSEUM
(UP TO 1930S)**

There were times when only a newspaper was the main means of mass media. In modernity massive communications are extremely subdivided and focused on meeting requirements of different spectrum of audience. In epoch of the internet, digital means of spreading the information has won the competition over the newspaper, but with the number of characteristics press still holds the priority.

In creation of full field of Georgian journalistic history filling of still unexplored parts is significant. From this point press before revolution is special. It becomes even more important if we consider interest of scientists during post soviet period in revaluation of past history. During post soviet period a creative person which is free from ideological frames of soviet tries to comprehensively approach to the history of press and rivers of information coming from it.

There are 22 different newspapers preserved in Adjara Museum, which are arranged chronologically from 1911-1937. They include information concerning everyday city life before and after the revolution, especially noticeable is activation of the national mood; expansion of geographic area during broadcasting the events. Non operative spreading of information can be also noticed which was conditioned by raiding the editorials, confiscation of materials and jailing the editors. These newspapers are the good ways for judgement about social, cultural and political-economical life of Adjara region, it also gives extensive information concerning working methods of editors of that time.

Nino Orjonikidze, Maia Akhvlediani (Kutaisi)

**INTERNATIONAL EDUCATIONAL SPACE FOR BRINGING UP
CITIZEN OF THE PLANET**

The modern world is consolidated by care of bringing up citizen of the planet. International educational space is being developed intensively. Thus, international community tries to create a global development strategy of education for people, notwithstanding their place of residence and educational level.

As of today, the university education acquires character of multicultural education. It develops such a skill, which enables people to evaluate the developments from the view of another person. This "another" person may represent a different culture and socioeconomic formation.

The tendencies of integration of various educational institutions are taking place throughout the world. They may be of continental, interregional or of national standing.

Many countries have seen how the universities are joining to the industrial complexes. In such a way the centers for training of unique specialists for contemporary production thus are created.

International educational space brings together the various national educational systems, which vary considerably from each other in their philosophical and cultural traditions, goals and objectives as well as in their qualitative content.

The argument that the world's education is multicultural is confirmed by fact that it is characterized by spatial (territorial) and organizational structures. In solving the world's educational problems, the increasing significance is given to the large-scale international projects and programs, since their implementation requires involving international financial organizations.

Over the last decades, the new organizational structures of international content, such as international and open universities have been formed. A poly-structural nature of the world's educational system allows analyzing the state of education in meta-blocks, macro-regions and in different individual countries.

At the present stage, the synthesis of science, education and production is typical of pedagogical systems in the developed countries that is implemented by means of their mega cities.

Dali Osepashvili (Tbilisi)

TRANSFORMATION OF NEWS FORMAT IN MODERN PRINT AND ONLINE MEDIA

The purpose of this paper is to present the results of research how the structure and the forms of spreading of news are changing in Georgian traditional media as far as the rapid development of technology causes changing the forms of journalistic style forms. On the online version of newspapers we can find some videos.

How is multimedia journalism developing in Georgia? And how it reflects of the transformation of news formats? How frequently do Georgian newspapers use the convergence newsroom? Is this a new challenge of time or the end of the newspaper as a traditional media? These are the main research questions.

As for research methods, I used quantitative methods; interviews with journalists and editors. A survey was conducted in February 2014. The questionnaire included as closed, multiple choice questions and open ended questions. In this survey 114 journalists participated who work in print as well as in online media and news agencies. The questionnaire was created by me and I use Gmail forms and this web-link was emailed to 150 journalists as a personal mail or Facebook message. Responses were received from 114 journalists. According to this research 47% of respondents are using videos for spreading news.

According to the research results, most of the Georgian journalists, 54%, think that in spite of active using of multimedia forms and adding video formats in print media websites, it does not mean the end of the newspaper industry. It is a challenge of time which is caused by the transformation of news format and news is becomes more vivid and interesting to be perceived by audience.

Mamia Paghava (Batumi)

TRACES OF “-EV SUB-DIALECT” IN SOUTHERN GEORGIA

There is an assumption in Georgian linguistic literature that “In toponyms, to the plural forming suffixes (-*n*, *t(a)*, -*eb*) –*ev* suffix should be added which is met in toponymy eastwards of the Surami Range as well as westwards, particularly often in the gorges of the rivers Kvirila and Dzirula, sometimes at the sources of the Rioni, i.e. Kartli, Imereti and Racha. The spreading area of such names reaches eastwards up to the Iveri Gorge.” (A. Shanidze). There are several accompanying examples:

Between the Aragvi da Ksani we have: **Dzeglevi, Alevi, Kvevis Jvari**. Westwards from here: **Artsevi, Ortevi, Ghvlevi, Bobnevi, Ikvnevi, Atrevi**. On the Prone we have the villages: **Avnevi, Prinevi, Knolevi, Plevi, Utslevi**.

On the other side of the Surami Range, in the Dzirula Gorge we have: **Khunevi, Bzhinevi, Vashlevi, Kvesrevi**. In the Kvirila Gorge there are: **Perevi, Ghvimevi, Vachevi, Beghlevi, Kolevi, Durevi, Ekhvevi, Mejevi/Merjevi, Bzhinevi, Merevi, Boslevi**.

There are the following villages in Racha: **Ghrushevi, Dzeglevi, Onchevi, Chibrevi, Betlevi, Velevi, Khotevi**.

Near Kutaisi there is – **Cholevi**.

In Akhaltsike region – **Tsokhtevi**.

Apart from these there are also: Ghvevi (in Manglisi), Tikhrevi (confirmed in Georg. Ant. II, 180); Disevi (confirmed in Chron. II, 197) (see A. Shanidze). The examples are followed with the following conclusion: “We can consider the territory from the Aragvi up to the mid Rioni as the spreading area of –**ev** suffix. This is the territory that was comprised within the frames of three languages: Georgian, Megrelian and Svanian. Besides –**ev** suffix, the language of this population used to have many peculiar things that distinguished it from Georgian as well as Zanian and Svanian ones...” (A. Shanidze).

Toponyms with –**ev** suffix are confirmed in Southern Georgia too. N. Mari registered Devadzevi in Ube, Imerkhevi. In the same gorge there are – Khokhlevi (village), in Klarjeti there are – Berdznevi, Boslevi, Beghlevi, Blevi, Jirekevi. Thus, the area of –**ev** suffix has widened and considerably exceeded the territory “between the Aragvi and the Rioni”. In our opinion:

- a. Suffix –**ev** is a phonetic variant of the suffix –**eb**;
- b. The –**ev** suffix plural is of the same age as –**eb** suffix;
- c. The –**ev** suffix plural belongs to a certain group of dialect and not one particular dialect.

We can suppose that alteration of the –**ev-eb** suffixes was a common Georgian phenomenon that was well preserved by the population between the Aragvi and Rioni and is spontaneously met in other regions of Georgia as well.

Tamar Paichadze (Tbilisi)

MODERNIST REQUISITE AND GEORGIAN LITERARY TRADITION (EXPRESSIONISM)

Traces of originality and generalization have always been detected in Georgian analogues of avant-gardism, considering the reality that in scientific analytics only those expressions are counted as innovation and successful, in which individualism and existing history of creative culture to certain extent insures it from compilation and defines its distinctive features. Due to the aforementioned, associations or parallel images of Georgian modernist worldview must be searched for “radically left”, in the direction of Europe. These ties were not systematic, schematic and sometimes based on personal contacts. It is more the history of literature relations rather than the process of identity of viewpoints or sharing of theoretical positions. Content analysis of these creative discourses logically takes us to the issue of installation and systematization of avant-gardist trends in Georgian creative context.

Theoretical analysis of Georgian modernism has clearly demonstrated that it can be considered as an artistic-creative method i.e. method literature, which, unlike European method, has never been politicized and has not had pretensions for changing public-living values. Moreover, it can be said that modernism, just as other literature trends found rich experience of Georgian creative writing tradition, mentality and creative thinking and on such grounds all the maximalist trends, radicalism,

categorical thinking, orthodox nature changed to a certain extent and became of national-liberal character, not just as worldview, but also as creative method.

By considering the aforementioned positions we must analyze the issue of introduction of expressionist literature in Georgian creative space, which appeared in 1920's, in parallel with existing avant-garde directions; although in our literature science it is perceived as creative trend and "event of one writer," while the given opinion is in need of reconsideration. This is because expressionism in Georgian literature has clearly distinguished artistic-methodological format, intercultural tendency and in addition distinct individual-national features, which is detected in the creative heritage of not only Konstantin Gamsakhurdia and Grigil Robakidze, but also of Geronti Kikodze, Polikarpe Kakabadze, Sandro Shanshiashvili, Kota Mardjanishvili and other writers.

Eliso Pantskhava (Kutaisi)

CHILDHOOD CYCLE IN "DUBLINERS" – ANALYSIS

"Dubliners", a collection of short stories, was created by James Joyce as "a chapter of a moral history of his country". The author termed these stories as "epikleitos", epicleti, betraying the soul of paralysis, spread all over Dublin and blamed the citizens of the capital for this condition of hemiplegia. The collection is subdivided into 4 cycles: childhood, adolescence, adulthood and a social cycle, depicting the cultural, religious and political decay of Ireland.

The cycle of childhood consists of three stories: "Sisters", "Encounter" and "Araby". This is the first and the least tragic part of the book, as the young protagonists of these stories are not to be blamed for the lamentable state of the country. Moreover, they are the victims of the adult world and despite the grim reality around them, they are not fully aware of the desperate state of Ireland. In our paper we analyze three main protagonists of the childhood stories, their common features and differences, their relationship towards the world of adults and their future perspectives in Dublin. We emphasize the symbolic details, associated with the young protagonists (chalice, yellow and brown colors, darkness, reduced eyesight of the protagonists). We pay special attention to the fact that the young heroes of the childhood cycle have no names. Finally, we determine the place of the childhood cycle within the general frame of the collection.

Vasil Peradze (Kutaisi)

THE ROLE OF THE CONFLICTS IN CONTEMPORARY INTERNATIONAL RELATIONS

Conflicts, crises and wars, their character and nature are the traditional objects of study in international relations. Conflicts are inevitable constituents of international relations and they have always exerted powerful influence on the development of the world political processes. In the bipolar world we used to live in not so long ago the vast majority of the conflicts were between the nation-states but after the Cold War the nature of conflicts has changed substantially. Interstate conflicts were mostly replaced by regional ones. Recent events have shown that regional armed conflicts along with terrorism continue to be one of the most important and unsolved problems in international relations. Even some local conflicts acquire the nature of global ones. Indeed, if we analyze the dynamics of international relations and regional conflicts, it turns out that the latter has reached a qualitatively new stage. Interstate conflicts are disappearing from the world political stage and they are replaced by regional and national inner conflicts in which central governments, various mono-ethnic and/or religious groups are involved.

MADAME DE SEVIGNE' LETTERS FROM THE PAST TO THE PRESENT

You can hardly ever meet the authors who are so attached to their works as Madam De Sevigne to her letters. The reason is, first of all, that they reflect the events of the whole life: Madame De Sevigne was about twenty when she first wrote a letter to Biusi-Rabiuten in 1647; it was the oldest letter that could reach up to us. It is dated from March, 1696, or a month earlier than her death. On the other hand, Madame De Sevigne's presence is completely visible by this correspondence. Madame De Sevigne, the 25-year-old widow, the mother of two children, one of them, the daughter is the subject of her adoration and suffering and after whose departure to Paris, almost every day started to write to her. This correspondence does not represent a kind of important compositions for her, but it perfectly exposes the glory, beauty and uniqueness of that creature. Madame De Sevigne is always in one of the corners of that incomparable mirror, which is like an assay. While reading them we follow the author to the palace, to the Parisian salons, when she stayed temporarily in Paris, in Livre, in Brittany and Provence. Madame De Sevigne remains successive, frank and devoted to her emotions, even when she is not sure that her letters will be read only by the addressees. Her letters like a pictured book, describe the everyday, political, cultural, religious life, the life of high society and palace.

In the era of the development of modern technologies – mobile phones and faxes, the handwritten letter can be perceived as an inefficient, slow and rough form of communication; but reading a more than three centuries old letter arouses curiosity and unnatural emotions in us, especially when the addressee is quite different person. The contemporaries were always concerned (if judging by the success of “historical films”) with the lives and traditions of the past centuries. Thanks to the slight imagination, they are involved in the intrigues of the palace with great pleasure together with Madame De Sevigne and thanks to her pen they get minor gossips about the characters who become so native and close after reading a few pages written about them.

Natela Phartenadze (Batumi)

SUBSTITUTIONAL COMPLEX SENTENCE OF NONPREDICATE COMPONENT IN GEORGIAN LANGUAGE

One of the main and important characteristics of the sentence is predicativity, which points out what is denied or affirmed. Complex sentence is characterized by two or more logical-grammatical organizing centers (predicates). Therefore, there is no sentence without a predicate, which conveys the main meaning in a sentence. A predicate is necessary for collocations to be considered as a sentence. Despite the stringency we can come across with such constructions of complex sentences in Georgian, which contain a nonpredicate component. It happens in either compound or complex sentences. For example: *ერთი დამახება და ყველა ადგილზე იყო (one call and everybody were at the place); დედის ხმის გაგონება და ცრემლები მოადგებოდა თვალზე (the hearing of the mother's voice and the tears welling up in her eyes); ერთი კვირაც და დაიწყება არდადეგები (one week and the holidays begin)...* Such kinds of sentences are in a sharp contrast to a simple compound sentence. Although, the semantic relation between the components is clear and the implicit action in the first component outstrips the following sentence action expressed by a verb-predicate. Moreover, the means of connecting the parts of the sentence and expressed by them semantic dependence either exactly match the connective means of a complex sentence or the logical relation expressed by these parts. Therefore, because of the above mentioned, the given sentences must be examined as a group-

conjunctive complex sentence. It is also interesting to observe a complex compound sentence, which main component is a nominal sentence or it is expressed by a demonstrative pronoun **ეს(it)** and an auxiliary verb **არის(is)**. For instance: *ტყუილო, რომელსაც ტაქტიკა ჰქვია (A lie that is called tactic); სახლი, რომელშიც გავიზარდე (The house, where I grew up); ეზო, სადაც გავატარე ბავშვობა (The yard, where I spent my childhood); ეს მათთვის, ვინც ყურადღებით არიან (It is for those who are attentive); გზა, რომელსაც ტაძრამდე მივყავართ (The road that leads to the temple).*

Nino Phartenadze (Batumi)

INTRALINGUAL TRANSLATION OF COMEDIES BY WILLIAM SHAKESPEARE

The article deals with the role of intralingual translation in Translation Studies. It also covers the issues such as reasons and goals of creation of intralingual translation; also it analyses various types of intralingual translations based on comedies by William Shakespeare.

According to Roman Jakobson's definition, intralingual translation or 'rewording' is an interpretation of verbal signs by means of other signs of the same language. Generally, it applies to text simplification, modification or other target text formation (Jakobson R., On Linguistic aspects of translation, London, 1959). Karen Korning Zethsen reckons that it is very important to consider four kinds of factors for intralingual translation, they are - knowledge, time, culture and space (Zethsen K.K. Intralingual Translation: an attempt at description, 2009).

Despite of progressive development of Translation Studies as a separate branch of science, a wide range and full information on intralingual translation cannot be sourced. From our viewpoint, difference in ideas existing between researchers is caused by specific approach and attitude toward the term of 'translation'.

The modern world and intercultural communication require the text formation in different ways in order to ensure easy understanding of text.

The role of intralingual translation in Translation Studies except of Interlingual and Intersemiotic translations is not very important but it still maintains actuality in modern world and provides interesting text production for readers.

The intralingual translation of comedies by William Shakespeare is analyzed in the article addressing to different categories of readers. We aim to analyze following types of intralingual translation such as The First Folio, G.B Harrison Publication, Classical Comics, Graphical Novels, Poetic Translation of Shakespeare Comedies and Manga Shakespeare.

Nino Pirtskhalava (Tbilisi)

LITERATURE AS A MEDIUM OF COLLECTIVE MEMORY IN THE LIGHT OF THE CONTEMPORARY BOOM OF MEMORY STUDIES

Within the context of sociology and Cultural Studies, the phenomenon of memory still only possesses a vague status while at the same time gaining ever-greater actuality. Therefore, it is important to determine the role bestowed on literature as a medium of collective memory as regards to the preservation of national identity.

This type of problematization makes it insufficient for the literary scholar to concentrate exclusively on literary processes. When it comes to subjects as popular as national discourse and

identity, stereotypes, national self-representations, the image of the other and the phenomenon of memory, the frame of purely philological research does not permit anymore to give a full picture of the problem. For, it becomes necessary to consider the historical and cultural contexts. At the same time, the study of the formation of national discourse and self-identification within Georgian culture from the point of view of literary studies permits to overcome certain one-sidedness, because in contemporary Georgia the research of theories of national identity is mostly delegated to the field of historical and sociological research.

Therefore, the reduction of the study of the formation of national discourses to the historical-sociological level and the negligence of the main principles of imagology will handicap the determination of the verbal formulas of national rhetoric through which the nation tries to preserve its identity in the face of alien models of thought and to create a stable national self-portrait.

Manana Pkhakadze, Raul Chagunava (Tbilisi)

ON THE DATE DETERMINATION OF MOKVI GOSPEL

Mokvi Gospel postscript represents one of the unique data in terms of date determination, which contains various date determination elements in addition to the Greek and Georgian Eras. Among these elements are solar cycle (sequence number of the year in the 28-year solar cycle), lunar cycle (sequence number of the year in the 19-year lunar cycle) and other calendar-paschal characteristics.

Peculiarity of the postscript is first of all predetermined by abundance of assisting elements which have no analogies in other Georgian and foreign sources. This is evident from the text of the postscript which is provided here in a brief version:

"This Gospel was written the year ხმდ (6904) according to the Georgian system, in Greek - ხგზ (6808), Georgian calendar - ეჰ (520), lunar - ვ (6), decline of the moon - ზ (7), Indiction - იჰ (13), quinary - ლ (30), sextuple - ლჰ (36), solar cycle - დ (4), lunar cycle - ვ (6)..."

All eras coincide with the year 1300 according to the contemporary era: $6904-5604=1300$; $6808-5508=1300$; $780+520=1300$ and Indiction 13 = the year 1300. Also, numerical data of assisting elements of all date determination correspond to this year 1300. Each of them is reviewed in the article in detail. It is shown that the byzantine system of paschal-calendar calculations are used in the postscript, as the solar and lunar cycles are represented by the system here (in the Georgian system "solar cycle" corresponds to 16 and not the given 4, while "solar cycle" equals to 4 and not the given 6).

Annegret Plontke-Lüning (Jena, Deutschland)

ARCHÄOLOGIE IN DER INFORMATIONSGESELLSCHAFT

In der neuen Welt der Informationsgesellschaft hat sich auch die Rolle der traditionellen Altertumswissenschaften entscheidend verändert, die für Jahrhunderte zum klassischen Bildungskanon gehörten. Waren noch bis weit ins 20. Jh. Kenntnisse antiker Geschichte, Mythologie und Kunst selbstverständliche und grundlegende Elemente des Bildungskanons, sind diese heute nur noch eine Facette des rasch anwachsenden Wissens.

Die Klassische Archäologie ist – ebenso wie die Prähistorische, Ägyptische und Vorderasiatische Archäologie – der Bereich der Altertumswissenschaften, in dem die neuen

Möglichkeiten der Schlüssel-Informationstechnologien am intensivsten genutzt werden. Die neuen Grabungsmethoden verbinden die beiden „Kulturen“ der Geisteswissenschaften und der Naturwissenschaften und ermöglichen so grundlegende neue Erkenntnisse, die Wissen und Verständnis unserer Vergangenheit für die Kommunikationsgesellschaft entscheidend vertiefen und bereichern.

Der Vortrag wird sich zunächst mit der veränderten Rolle der Altertumswissenschaften in Informationsgesellschaft auseinandersetzen und dann moderne naturwissenschaftliche „Schlüsseltechnologien“ der Archäologie beleuchten.

Nino Popiashvili (Tbilisi)

MIGRATION AS A LITERARY RECEPTION IN INFORMATIVE SOCIETY

The attempt to get rid and diverse from Totalitarianism, in many cases trying to escape from it an accompanying process of globalization, which is reflected on culture from the point of view of identity as well as creative angle.

For the intellectual part of the Political and social-cultural emigration intercultural relations and migration, resettlement problems were always continuously pressing issues. It should be noted that the migration process is accompanied by a variety of psycho-social aspects, such as cultural adaptation, identity problems, language, cultural and even religious factors.

Migration often involves the presence of destroying the hopes and illusions, which is linked to certain emotions. At such times naturally nostalgic sentiments arise, which push the author to put all the distracting thoughts on the paper. It is no wonder that during emigration the native language holds very strong connotations. The notes, poems, literary texts of the immigrants are not of a high literary quality. This is so-called Ant-literature, meaning the literary works, which are created by non-professional authors and do not take into regard any of the existing aesthetic criteria. The main aim of it is to write on paper the emotions, feelings and sentiments and correspondingly there is something important missing between the form and the content.

In the era of mass communications the traditional sectors, including fiction, undergo major changes. Internet blogs, social networks, status updates and comments, SMS create a complete deconstruction of both content and formal aspects of the text. It poses new challenges to literature. Literature, as Anti-literature became an object of mass distribution and mass consumption. "Today, each of us is a writer: a writer of Facebook statuses, "SMS" writer ...

For a part of migrants the creation of literal text became a means of expressing the nostalgic feelings, national, mental, detection of culturological features. At the end of the twentieth century and early twenty-first century social, labour, political and intellectual migrants' notes, poems, diaries are being published in electronic or printed form. Most of the texts are of patriotic nature, which is directly related to the mental state of the migrants.

It should be noted that the migration process is accompanied by a variety of psycho-social aspects, such as cultural adaptation, identity problems, language, cultural and even religious factors. At such times naturally nostalgic sentiments arise, which push the author to put all the distracting thoughts on the paper. It is no wonder that during emigration the native language holds very strong connotations. The notes, poems, literary texts of the immigrants are not of a high literary quality. This is so-called Ant-literature, meaning the literary works, which are created by non-professional authors and do not take into regard any of the existing aesthetic criteria. The main aim of it is to write on paper the emotions, feelings and sentiments and correspondingly there is something important missing between the form and the content.

IMPORTANCE OF CRITICAL THINKING IN THE READING LEARNING PROCESS

Critical thinking is analyzing of the facts, organizing ideas, protection of the views, making comparisons and conclusions, evaluation of arguments and problem solving skills, which should be laid the groundwork from the junior school-age.

Recent studies suggest that the moving of thinking ability into important academic subjects does not occur automatically. Critical thinking exercises are less effective when it is taught separately and independently from the other subjects. It should be an integrated component of the class curriculum.

Teacher has an important role particularly in encouraging critical thinking and problem solving skills in primary schoolchildren. Transforming of that aim in the development of schoolchildren with appropriate activity is the great challenge of teacher. Reaching this goal might seem too hard, however, in many cases, the existing approach with only minor changes required. Teachers can create an environment every day, in which schoolchildren will have an opportunity to identify working material, analyze different trials, identify similarities and differences, etc.

Critical thinking is especially important in the process of reading study, since it helps understanding and perception of reading material. Written language - the words, definitions and rules are significant potential for critical thinkers. When schoolchildren use the written language to solve problems and achieve results, the outcome is more visible and memorable. Examined reading strategies will help junior schoolchildren to develop the critical thinking and reasoning skills.

Nani Putkaradze (Batumi)

MEMORIAL HERITAGE CONCERNING MUHAJIR PROCESS IN SOUTH-WESTERN GEORGIA

Muhajir is a very painful and interesting problem in Georgian historiography. In this process, a lot of people were victimized. In population of Adjara there still lives in the memory of their close persons and relatives about the history of resettlement. Almost all of the village of Adjara knows the merit of great men, who came out of Muhajir. It is noteworthy that among them there were Muslim-Khojas as well. In particular, **Ioman Efendi Kartsivadze** (from Oladauri) - the arrival of whom in Istanbul and visiting Muhajirs kept away many families from the idea of moving to the Ottoman Empire .

Ahmed khalipashvili (from Keda) – was Georgian well-known Muslim and Mufti. He constantly preached explaining the Quran to Parish in Georgia. He was taken to Istanbul and prosecuted, but he tried to justify himself: we are Georgians, our language is Georgian." He died in 1892.

Gulo Kaikatsishvili (from Kobuleti) – was born in 1840, who raised the voice and came out against the Turkish for agitation, died in 1923.

Sherif Khimshiashvili - his museum was founded in September 2002 in Skhalta- Khikhani valley.

Skender Tsivadze was born in 1884 in the village of Zemo Dagva, died in 1967. He was buried in Samsun (Turkey), and many others who really deserved Georgian public's highest appraisal and gratefulness.

Unfortunately, not much has been done for memory of those heroes who fought against Muhajir process, resettlement of people, neither during the Russian Empire nor the Soviet period, nor in the period of independent Georgia.

Therefore, it is urgent and import to make consistent scientific study and analysis of the process which is associated with the names of those heroes.

Nino Putkaradze (Batumi)

PROBLEMS OF TRANSLATING MATHEMATICAL TEXTS

Math is often considered to be a universal language where numbers connect people regardless of culture, religion, age or gender. Mat is the body of knowledge centered on such concepts as quantity, structure, space and change. Math is the science of counting and manipulating of numbers and numerical concepts. It ranges from simple arithmetic to geometric shapes, to complex variable and calculation that describe time, space and motion. That is why math is a part of everyday life.

It is known that the main problem of understanding of math text and technical literature is specific character of technical terminology.

Scientific-technical literature is characterized by usage of terms, different abbreviations, certain syntax structures and specific translation of some grammar structures, polisemic words, also semantic features of math terms may cause challenges. The main feature of Scientific- technical literature is compactness and exactness of information. It is characterized by lack of emotional coloring, comparisons, metaphors, humor and irony. Exact knowledge of terminology and skill to render the text into language of translation are necessary to translate scientific- technical text, this is the main problem of translation. The specific features and difference between math text translated by math specialist and philologist are analyzed and we came to the conclusion that technical translator should have perfect knowledge of foreign language, but he must be aware of technical field and its terminology as well. We can conclude that translation enriches knowledge of specialists from different countries and creates conditions for new and technical innovations. We think that translation plays positive role in different spheres of human activity.

Shorena Putkaradze (Batumi)

OBSERVING ONE VILLAGE SPEECH

The article is about Georgian language in **Bahchekaia** Village, inhabited by the descendants of Georgian Muhajirs and its linguistic signs. The object of observation is the speech samples of residents of the village. Materials for analyzing are recently recorded by me in **Bahchekaia** Village of Inegol District in Bursa Province (Bursa Province, Inegol District, Republic of Turkey). In particular: from April 26 to May 11, 2014, I had an opportunity to take part in the scientific-research expedition in The Republic of Turkey organized by Batumi Shota Rustaveli State University and NikoBerdzenishvili Institute. For two weeks we had been conducting scientific-research activities in the villages of Inegol District in Bursa Provinceinhabited by Georgians. We did fruitful work especially at Bahchekaia Village. We met the narrators whose narrations are included in the first volume of “the Georgian language of chvneburebi”. We have also found out some other new narrators.

Materials for analyzing are dialectical texts recorded by me in Bahchekaia Village of Bursa Province and most of these materials have linguistic and historical-ethnographic values.

A short history of Muhajirism, as a national tragedy for Georgian people, is given in the introduction of the linguistic analysis of contemporary Georgian texts by the descendants of Georgian Muhajirs. We mention about how this historical tragedy hurt the life of Georgian people, how it decreased the number of Georgians in present-day Georgia and how it maintained the dispersal of Georgian Gene throughout the territory of the former Ottoman Empire and present-day Turkey.

Phonetic peculiarities characteristic to the speech of descendants of Georgian Muhajirs living in **Bahchekaia** Village are analyzed in this article.

Phonetic Composition: The speech of Muhajirs has almost invariably preserved until now the linguistic phenomena characteristic to Ajarian dialect of the past century. The Georgian speech in foreign linguistic environment managed to endure lots of difficulties over the centuries and preserve its identity.

It should be mentioned on behalf of chveneburebi, that the influence of foreign language is less identified in the phonetic system of their speech.

The uses of **E** (Ubrjgu) and **o** (Iota) in the phonetic system must be also mentioned. One can also meet **è** and **O** umlauts in words transmitted from Turkish language.

There are also some phonetic processes typical of Ajarian dialect. They are: a sound disappearance, a sound development, substitution, assimilation, dissimilation, and metathesis. The speech of Georgians from Bahchekaia Village creates a very interesting linguistic image and is worth researching.

Charles Renoux (France)

L'OCTOECHOS DE L'ANCIEN RITE GEORGIEN

Les hymnes de l'octoéchos de l'ancien rite géorgien n'ont pas été composés, comme dans le rite byzantin, à l'époque — VIIe-VIIIe siècle ?— où se fit jour le système octotonal destiné aux offices des dimanches qui succèdent à la fête de la Pentecôte jusqu'au carême. Si leur contenu est tout à fait adapté à la célébration dominicale de la Résurrection du Seigneur, le titre qu'ils revêtent dans les manuscrits —Hymnes de la Résurrection — renvoie à un passé plus lointain et à un lieu prestigieux. Il faut en effet attribuer ces textes à la liturgie hiérosolymitaine des IVe-Ve siècles dont ils sont les seuls témoins connus. L'achèvement de la traduction en français de ce corpus hymnographique, édité en 1980 par les savants de ce qui était alors L'Institut K. Kekelidze des Manuscrits géorgiens de Tbilisi, permet aux historiens occidentaux des rites de prendre connaissance d'une hymnographie ancienne exceptionnelle.

Gvantsa Sabashvili (Batumi)

POLITICAL DISCOURSE IN GEORGIAN PRESS OF THE SECOND HALF OF 19TH CENTURY

The second half of the 19th century is of great importance in the history of Georgia as at this time, socio-political, cultural and religious beliefs of Georgian people dramatically changed, consolidation occurred in the society and opinion was formed.

In the meantime, the political situation escalated. Ottomans on the one hand and on the other hand Russians, tried to expand their own interests, to legalize and create territorial units that interested them. At the same time, progressive-minded people tried to facilitate the existing tough situation and

reveal it in magazines and newspapers –one of the most powerful weapons to show its importance to the society.

The political situation in the country was reflected and analyzed in the Georgian media of that period. It is through this interesting segment we tried to penetrate the mentioned era. In this respect, it was very interesting to look through and analyze political opinions, thoughts of Ilia Chavchavadze, Niko Nikoladze, Sergei Meskhi, Akaki tsereteli and Jacob Gogebashvili, which were published in the magazines and newspapers of that period. We tried to pay attention to some of them and raise questions of particular importance of that era, which were the preconditions for future political and national beliefs.

Maia Sakhokia (Tbilisi)

The Achaemenian Old Persian Inscriptions on Georgian: Theory and Practice of Literary Art Translation

The object of communication is the genre of Old Persian Achaemenian Inscriptions, according to experience of their literary translations on Georgian. These translations had been done in full completely by M. Sakhokia, partially by M. Andronikashvili. The interesting question is the special style of textual structures of origins, revealed in corresponding Georgian texts by different literary forms, poetry as well as prose, like: rhythmic prose, free verse, rhythmic verse, etc. Both authors use these different genres, especially M. Sakhokia takes the Old Persian Building Inscriptions on Georgian as poetry, according to different traditional Georgian poetic forms. Both, M. Andronikashvili and M. Sakhokia, agree with the original opinion of different researchers, that the Achaemenian Chronicle Texts include indeed a very interesting literary features and rhythm and rhyme at first. Thus, both authors suggest, that Old Persian Inscriptions may be taken on Georgian Poetry in a good order, holding in full the maintenance of origins and adding some obligatory translation features simultaneously. So, the Old Persian Translations in Georgian belong to Georgian Literature, as well as in my opinion, the origins belong to Literary Fields too. In this case, the Achaemenian Inscriptions, both originals and translated texts, have not only scientific, but literary meaning, importance and sense. The discussed Georgian Translations, being discussed here, are not of a linguistic literal nature, but clearly certainly of a literary art nature. The corresponding Old Persian and Georgian texts represent good material for analysis of theory and practice of such Translations. The communication shows the real examples of emotional poetry.

Nino Samnidze (Batumi)

INTERNET-RELY WRITTEN DISCOURSE AND ITS LINGUOPRAGMATIC PECULIARITIES

At the present stage of technical development of modern society, when the Internet communication is available in any spot of the world wherever electronic communication system functions, computer-mediated written communication and its linguopragmatic peculiarities have become the object of special studies. Today, written communication which is carried out via Internet is regarded as one of the forms of discourse. It is presented mainly in two forms: in the epistolary form which is carried out through electronic mail, known as e-mail, and written conversation, so called “Chat” (IRC = Internet Rely Chat), which we consider as an Internet rely written discourse. Either of

them is characterized with specific linguopragmatic peculiarities, the set of which creates their genre-stylistic typicality.

Internet-rely written discourse, which can be both bilateral and multilateral, is regarded as a conversation carried out with the help of written messages. This definition is antinomial by nature as “conversation”, which features an oral speech, is determined with the help of written messages. Accordingly, this kind of internet discourse can be reviewed neither as the form of oral discourse nor the written one. We consider Internet-rely written discourse as a combination of both forms of discourse, as a “Hybrid”, which is characterized with a number of specific linguopragmatic peculiarities. It is due to these peculiarities that “chat” contrasts with both - oral discourse and epistolary form of written communication.

George Sanikidze (Tbilisi)

DEBATES ABOUT ‘ORIENTALISM’

The first part examines the historical evolution of the term ‘Orientalism’. It is stressed that the term practically did not designate any discipline and in 1973 there was an attempt to officially abolish it and to replace by “the human sciences with special reference to Asia and Northern Africa”. With the publication of Edward Said’s book, the term ‘Orientalism’ takes significance – of the Western perception of the East. ‘Orientalist’ for Said means all Westerners (poets, writers, scholars, politicians, administrators...) who are connected with ‘Orient’.

The second part is dedicated to the study of E. Said’s *Orientalism*. It is stressed the importance of Said’s work for Post-colonial studies. It is presented three definitions of ‘Orientalism’ (and ‘orientalists’) proposed by Said. It is stressed the main idea of Said’s work: Orientalism, the hegemonic discourse of imperialism, is a discourse that constrains everything that can be written and thought in the West about the Orient and more particularly, about Islam and the Arabs.

In the third part are discussed debates about Said’s work. Several works, dedicated to the *Orientalism*, are examined (Gelner, Irwin, Almond, Varisco, Rodinson, Clifford, Turner, Sardar, Khalidi etc). It is noted that in defining Orientalism so broadly and in analyzing it as he did, Said drew on concepts and methods developed by Michel Foucault.

The fourth part is dedicated to the evaluation of debates between Said and Bernard Lewis. Lewis argument is that Said’s knowledge of history is not sufficient and several historical fallacies in Orientalism transform Said’s concepts into meaningless ideas. For Said, Lewis’s polemical, not scholarly purpose is to show that Islam is an anti-Semitic ideology. In general, Lewis was not really attacked by Said for being a bad scholar, but for being a supporter of Zionism.

In the last part are presented final conclusions of the author. By the Said’s definition ‘Orientalism’ becomes synonymous for Western domination through imperialism and colonialism. In the article is shown that this definition doesn’t always correspond to the historical reality. The ‘Orient’ framed in Orientalism is indeed an imaginary. Orientalism is not a history of Oriental studies, but rather a highly selective polemic on certain aspects of the relation of knowledge and power.

AN EVENT AS THE SUBJECT OF REFLECTION

Events going on in the modern world are the main focus of journalism. Most of journalistic texts are referred to the themes similar to the mentioned above. Current situation of the world with its real facts, problems, and expected results is the main nourishment without which there is no modern journalism and which is determined by specifics of a subject of reflection: informational, analytical and artistic-publicist content. In similar publications not only presentation but also explanation and analysis of events are as objectively giving deep research or artistic comprehension. This happens in a first place to determine meaning, actuality, cause and probable results of events. Event as exactly fixated fact (first step in a social process), with concrete space and date (bright beginning and ending), is possibly related to natural cataclysms. As we know, events are created with some kind of social-political, economic, social or moral situations, or a different condition of a society. Different from natural events important for journalists in the first place are the events that are areal of human behavior and action with certain goals, tasks and results, which does not just influence social process but also takes part in it and even becomes the causing factor.

Gul Mukkerem Sezgin Ozturk (Artvin, Turkey)

GEORGIAN LITERATURE IN THE TURKISH SPACE

Georgia had political and social relations with Turkey for centuries. However, literary contacts between these two countries were established only in the previous century. It is considered that serious interest in the Georgian literature in Turkey began from the 1960s and the first relation with the Georgian literature started through the European languages.

Presentation of the Georgian literature to the Turkish readers is connected with Turk intellectual Ahmed Melashvili. This Turk writer and journalist of Georgian origin has largely contributed to popularization of the Georgian culture and literature in Turkey by the samples of the Georgian literature and by publishing a book of encyclopedic character on Georgia. The journal "Chveneburi" has also served much to popularization of the Georgian culture, language and literature. There presentatives of the literary and scientific society, which gathered around that journal, conducted intensive propaganda for proper highlighting of the issues concerning the Georgian culture and history of Georgia by means of the Turkish media. However, publication of this journal was suspended a few years ago. The samples of the Georgian literature are being translated into Turkish, both classical (Rustaveli, Ilia Chavchavadze, Al. Kazbegi, Mikheil Javakhishvili), and the works of talented representatives of the modern epoch (Nodar Dumbadze, Pridon Khalvashi, etc). In addition to the journal "Chveneburi", the Georgian literature is also popularized by the journals "Pirosmani" and "Mamuli". The text books, alphabet, proverbs and other literature of pedagogical designation are being published in the Georgian language for the Turk youth of Georgian origin.

Purpose of the present work is to determine the interest the Turkish community had and has in research and translation of the Georgian literature.

**THEORIES OF SECULARIZATION AND NEW RELIGIOUS MOVEMENTS
IN A CONTEXT OF GLOBALIZATION**

In the modern context, traditional religious symbols and rituals are no longer capable of unifying society; their place has been taken by science, technology and mass media. As far as secularization is concerned, there are many views about its cause and effect. Some people consider that secularization means the death knell of religion, and this process will eventually result in the degradation and elimination of religion. Others support the opinion that secularization is one of the variations of religion (Berger, 1990); it will not disappear because they see in secularization elements that ensure the appearance of new expressions of religious life and, in fact, its influence might even increase. According to some, secularization has caused a decline in the controls that morals place on society (Glasner, 1997). For others, it was a means of giving society free choice and in this way it helped speed up the development of society (Stark and Bainbridge, 1985).

New Religious Movements have developed in an atmosphere of post-secularization. When we think about New Religions Movements in the 20th and 21st centuries, we must ask ourselves some fundamental questions: with the numerous and varied religions that already exist, why is there a need for new ones? And why do these new religions spread to other countries and cultures? Is it because the old religions do not meet the needs of a modern, multicultural society because their dogmas remain in the past? Or is it because the established faiths are unable to meet the challenge of a changing, contemporary society? While traditional religions are often hard to transform, new religions tend to be more open to change and perhaps this openness explains why they are eager to move to new cultural bases. Or is this phenomenon a result of charismatic leaders, some of whom seek self-aggrandizement and personal gain?

This project consists of three parts. First, I shall review theories of global secularization and post-secularization in relation to the development of New Religious Movements (NRM). No discussion about New Religious Movements can take place without a thorough review of the development of secularization and globalization because these two phenomena create the environment in which NRMs can flourish: freedom of choice, the increasing importance of individualism versus community, privatization and the growth of international marketing and new technologies, which facilitate the transfer of ideas from country to country, often with little respect for local, regional or even national cultural differences. Secondly, I will follow this review with a general overview of one of these new religious phenomena, the New Age Movement. The New Age Movement, despite certain pervasive characteristics, is complex and diverse, reflecting the culture or country in which it is located. The third part of this paper will focus on a specific Toronto-based New Age “church” – the “Universal Oneness Spiritual Centre” - to determine how this particular “church” reflects the culture of Toronto and the general concepts of the New Age movement.

Guranda Shamilishvili (Batumi)

**MODERN GEORGIAN MASS MEDIA AND THE PROCESS OF
FORMING CULTURAL IDENTITY**

In the modern world mass media became leading link of political, social and spiritual spheres. In the era of “Mediocrity” informational revolution turned mass media into “fourth” virtual authority, influence of which is greater than those of other social institutions. Mass media when reflecting social

processes has its own purpose-to control society and each individual. Mass media creates cultural models and as bearer of mass culture is determiner of certain values, lifestyle and way of life.

Scientific and technical progress, globalization, the opportunities to modernize life and integration processes that took place in 20th century contributed to formation of trans-ethnic systems. Progress is indicator of development, although at the same time putting in danger certain ethnicities. Under conditions of the globalization, aspiration towards ethnocentrism, isolation, or hegemony directed towards other nations is evident. We will discuss ethno existentialism, as peaceful cohabitation of ethnics and essential criteria of cultural dialogue. The identification of our Selves in relation to certain ethnic is led by communication process. It is quite obvious that spreading of these cultural dominants, which influence the relationship between ethnicity and ethnics is spread through media. These processes have both positive and negative aspects. Modern Georgian mass media is extending the borders of its relations through intercultural dialogues, and introducing with other cultural values. At the same time globalization of informational technologies and informational neocolonialism is destroying traditional values of local civilization.

These are the main issues relevance of which is increasing day by day and the main factor in resolving problems of informational sphere is active engagement of countries and developing informational strategies.

Inga Shamilishvili (Batumi)

DIALOGUE OF CULTURES IN PRESS (ON THE EXAMPLE OF JOURNAL “CHOROKHI”)

Dialogue of cultures and nations is the factor by which society feeds and gains values. Culture is a system of individuals united by the common rule and the view on the same values in the world, which effects the formation of individual and is transferred from generation to generation by socialization.

Analysis of the communication processes is another way to study the lives of society. Communication is exchanging the thoughts with the help of symbols. With its help, one individual or a group shares attitude towards a particular issue with the other individual or a group. Communication is achieved by different means - this may be paintings, music, mathematical symbols, gestures, facial expressions and many others, but the general form of the communication is oral and written communication, the same as lingual communication. Most of the times, words have a bigger resonance than actions, big role is played by the printed (press, books, posters and etc.) mass communications. They effect the formation of our world views and the political positions.

Literature press has a special role in this process, by publishing thoughts of different literature genres and writers of different nationalities; it represents the basis of not only the literature processes, but the cultural and intercultural communications. Exactly this aroused our attention towards the journal “Chorokhi”, where during its 60 years of existence, literature processes taking place in Adjara and cultural dialogue of diverse population of the region representing different nationalities were reflected on the pages of the journal.

**FROM AN INFORMATION SOCIETY TO A “SHOWMANSHIP SOCIETY:”
MELODRAMATIC CULTURE IN GEORGIAN MEDIA**

The newborn of today’s technological culture – mass culture – is gradually erasing the borders between art and life. The mediocre and trivial examples of mass culture, broadcasted by media are distancing us from reality and creating a conformist counter-reality.

It is our mission to show how mass culture is changing the axiological paradigm of the society, based on the example of Georgian entertainment media. The scope of research also includes studying “kitsch” as a socio-cultural phenomenon, which is in relation with inferior tastes of mass culture and is an icon for modern life. Media plays a big role in popularizing this kind of product.

Based on the examples of soap operas and entertainment shows we will identify “kitsch” as an ideological concept, as well as show what kind of an effect it has on the audience and demonstrate its ability to imitate real life and sentimentality. In relation with this we introduce a new term – “Emotional Realism”. Above mentioned problems will be reviewed based on the theories of accumulation and media modelling (effect theory).

The examples will be given from Georgian media in a way to show the different aspects of this matter, in particular cases of behavioural modelling and critical views surrounding top rated talk shows.

Tamar Sharabidze (Tbilisi)

**IDENTITY BETWEEN THE PRINCIPLES OF TRANSLATION AND TRANSLATOR
(ACCORDING TO TRANSLATION OF VAZHA-PHAVELA’S
“ALUDA KETELAURI” BY RAINER KIRSCH)**

Vazha-Pshavela became known to German literature through Arthur Leist early as the 19th century. However, we doubt that Vazha-Pshavela, as a creator of the world-class, would be widely recognized today not only in German literature but in the world literature as well. German literary world familiarized with Vazha-Pshavela’s creativity by the well-known German poet, translator and literary critic, Rainer Kirsch with translation of “Aluda Ketelauri”, which was published in the literary journal, “Sinn und Form” and later included in the collection “The Anthology of Georgian poetry over a course of eight centuries” issued in German in 1974.

Kirsch follows free translation, which is realized by a line done in German language. Of interest is translation principle of the translator himself stated by Rainer Kirsch in his monograph “The Word and Its Brilliance” published in 1976. Here the literary critic deals with some issues of translation principle. This time we focused on the translator’s main concern about translatability/untranslatability of poetry. Kirsch holds the view that poetry is translatable, although he also admits that sometimes its translation impossible. He remarks that dialectal poetry and parody are often untranslatable and the knowledge of additional codes, which the translator does not always have, is necessary. Of numerous translators Kirsch distinguishes a congenial translator which is rarity. A translator ought to know the verse masterly, be able to understand the world of the translated work and also historicity of the country in which the plot is developing. At the same time greater flexibility is needed in the translation; of crucial importance is translator’s intuition. In Kirsch’s view the translator must only translate and addition of interpretation is not necessary. Translation in all languages with

one and the same grammatical structure is impossible. In chapters 7 and 8 of the monograph Kirsch is focused on the issue, that it is not always possible to translate the verse.

After brief analysis of the principles of Kirsch's translation, our aim is to consider his translation of "Aluda Ketelaury" and analyze how Kirsch manages to protect the formulated principles. First of all, it should be noted that we are dealing with conceptual translation, which takes into account the peculiarities of German language rather than rendering of the mood of Vazha's poetry in German language. It loses the charm of Vazha's poetry acquired through dialectic tonality (Pshavian dialect). Hence, the translation is less artistic.

If we compare Kirsch's translation principles to his translation, we will see that the translator tries to realize the principles in the translation with great accuracy, but if these principles are broken, we just deal with the difficulties which are recognized by Kirsch and because of which he often indicates untranslatability of the poetry.

Thea Shavladze, Tatia Nakashidze (Batumi)

LINGUO - STYLISTIC AND CULTURAL PECULIARITIES OF ONLINE DATING ADS (ON THE BASIS OF ENGLISH AND GEORGIAN ONLINE ADS)

The article deals with linguo – stylistic and cultural peculiarities of Georgian and English Online Dating Ads. The authors aim to study the adjectives, epithets, examples of exaggeration and other stylistic devices that are purposely used by the daters. Nicknames and slogan - like sentences are of special interest as the first one possesses symbolic character and bears implication while the other attracts the readers' attention from the beginning of the advertisement and causes curiosity.

The analysis revealed that Georgians often boast while describing their 'selves' and use as many positive adjectives as it is possible. As for the Englishmen they are much more moderate. They characterize themselves with the adjectives that are used by their friends and relatives for their characterization (England is a country where open bragging is considered rude). There are cases when Englishmen show their real character without exaggeration, marking their negative characteristic features. The analysis also showed that the criterion of choosing a partner is identical for Georgian and English men and women. Women look for elder, educated, well-off men, while men are after younger and pleasant looking partners. Women describe themselves as being attractive and honest, while men describe themselves as being sympathetic, strong, healthy and well-off.

Nato Sherozia, Konstantine Tskhvaradze (Batumi)

VIOLENCE AND SAFETY IN GEORGIAN SCHOOLS

Safety at school is one of the priorities of the Government of Georgia. Safety is a premise for education, proper upbringing and development of a child. Provision of secure environment, strengthening of discipline and eradication of facts related to violence is the first objective of the state. In case of physical or verbal abuse, the school is responsible to immediately react to the case.

The matter of violence with regard to children is quite problematic in our country and it requires fulfilment of specific measures to help the victims of violence and to prevent the child abuse. School, family, society, state must assist children in development of their own social environment that will ensure obtainment of proper education and serve as a precondition of normal life.

In order to make school a safe place, we must know about the factors that increase risks of danger at schools. Researches show that there could be several determinants: other children of the same age, family, and community, environment, structure of school, teacher and so forth. Each factor may become a source of peril. All important indicators that play their role in the safety of school may be unified into two large groups: factors that arise outside of school and factors that are stipulated by the organizational or educational structure of the school.

The following article also discusses main forms of disgraceful attitude toward the children that negatively affect physical, emotional, social and intellectual aspects of development of the child. In addition, discussions further move to children who become victims of bullying. The ways to implement preventive programs aimed to decrease scale of bullying at school are also presented.

Guli Shervastidze (Batumi)

AESTHETICS OF POETRY

Poetry became a matter of special importance to the deeper truths of the twenty-first century poetry and demonstrates rougher technical spirit. Georgia is a country of high poetic tradition and poetic expression of a particular attitude toward time-sensitive, but considerably weakened interest in poetry's solution and the mysteries of eternity, of identify the subject of the poetry of the human soul consciousness was a wake-up feature.

Poetry is often reflected in the daily reality and sincerity of the transcendental world collision, picturing some confessing to God, the supreme poet. Poetry involves all cases; loss of wildlife and the people were filled with the spirit and never went beyond its roots and at the same time always ask the common human problems.

Modern society's indifferent attitude towards poetry clearly shows that the poem was lost, and it was followed by the sound of the findings of the internet rhythm of the music, artistic thinking the ability to culture Poetry has to go back to the positions of the struggle of existence, the real purpose of addressing when the fact of language, words and logical integrity of the inner awareness of the connections between words formed the foundation of freedom of creativity.

Irma Shioshvili (Telavi)

THE PROBLEM OF RELATION BETWEEN SCIENCE AND POLITICS IN K. MANHEIM

The problem of synthesis of science and politics is involved in the general context of K. Manheim knowledge sociology but it is possible to present it in thematic way and discuss it in more particular way. At the same time, we should bear in mind that this topic is very actual for the modern Georgian political life and also for analysis of their political activities.

Manheim sees the negative as well as positive results in the process of getting closer of Science and Politics.

The positive results are the following:

- 1) This process lightened the distribution of scientific ideas so that even the wide stratum in their political existence had to change their orientation to the theoretical establishment of their positions. They studied to think about the society and about the politics "with the categories of scientific analyses."

- 2) Manheim considered that this circumstance was fruitful for the political and social scientist with this point of view. The science touched the concrete reality. The topic of the constant relation of the science with the society was moved forward.

The negative results, obstacles which were arisen while the unification of the theory and politics with the point of view of K. Manheim might be the following:

- 1) The main obstacle is this: if the science wants to evaluate the new facts, it should keep the empirical feature. But if the thought is under the directives of the political faith it could not be assimilated to new experience.
- 2) The relation of the science and politics is under the risk. This risk is transferring the political thought crisis to scientific though crises.

Irine Shishinashvili (Kutaisi)

CRITICS OF TIME AND CULTURE IN HERMANN HESSE'S NOVEL "THE GLASS BEAD GAME"

Hermann Hesse's *The Glass Bead Game* is the strongest response to the oppressive times of the Fascist regime in Germany. The creation of the novel was significantly caused by the political processes of 1933-46. In the period of the domination of National Socialism the writer's main objective became the creation of the new world based on the principles of reason and humanism opposed to the existing reality. Hermann Hesse's *The Glass Bead Game* is particularly important from this point of view.

The writer began working on his novel in 1931 even then predicting the danger of the world war and opposing it to the utopia of the faraway future. With "Glasperlenspiel" described in the novel, Hermann Hesse opposed his "feuilleton" like century. In the writer's opinion his century is the time of un-spirituality, irresponsible individualism and chauvinism, the time of unbelief and fake art. The strict hierarchy of the Castilian Order created by the author in the novel is the model of the society which is free from dictate and which takes into consideration abilities and needs of all its members.

Unlike all his novels in *The Glass Bead Game* Hesse makes an emphasis on the role of the individual in the society and not on the process of becoming an individual. On the example of the life of the main character Joseph Knecht the author shows the opportunities of personal development in the perfect society. When Joseph Knecht got his Magister Ludi Degree he reached the highest level of spirituality and saw the importance of creating a new type of human. That's why he decided to take a job of a tutor to Tito Designori. The death of Joseph Knecht at the end of the book is not pessimistic, as the diverse symbols of the final scene can be treated as the renewal and the beginning of a new stage of life.

July Shoshiashvili (Tbilisi)

"HEART, MIND AND THOUGHT DEPEND ONE UPON ANOTHER"

/Shota Rustaveli/

The ultimate goal of the Christian life is the communion of a human being created in the image and likeness of God the Creator. The statement highlights the priority of heart in the spiritual life of a human. It is the foundation of human existence, his intellect and will, from which spiritual life comes

forth and resumes to. This is the vessel that encompasses God, angels, life and kingdom, light, apostles, the treasure of grace. According to the Holy Scripture, heart is the organ of ultimate knowledge. Knowledge is an intermediate ring that cleanses heart, frees from the senses, makes humans equal into angelic beings, and even equal to Divine nature.

Heart is frail without mind. So is mind devoid of heart. That is why establishing harmonious relationship between them is essential. Through mind grace enters the heart. Mind is the hypostasis of human nature that has to become divine.

The mind is the supreme medium via which a human being is connected to God. In words of Maximus the Confessor, it is the image of God in man.

Heart must always be hot, while mind must remain cold for mind follows heart. In works of holy fathers, heart and mind are synonymous terms. The paper deals with and discusses terminological characteristics of these definitions, their interrelation and Greek and Georgian equivalents.

Ketevan Shotadze (Batumi)

TEACHING FICTION USING COGNITIVE DIAGRAMS

Thorough study of fiction is very complicated but a very interesting process. It is complicated as it deals with human life, human nature and relationship, history, varied interests of society. Humans, society and people are the liveliest mechanism.

The aim of teaching Georgian classical and modern works of literature is to develop cognitive skill in students; to raise students' awareness in order to express feelings and emotions in order to improve logical and creative thinking.

To achieve the above mentioned aim is to help students to express their point of view concerning the problems given in the texts and develop analytical thinking skills.

Maia Shukhoshvili (Tbilisi)

THE PLACE OF THE "STATESMAN" IN PLATO'S LITERARY HERITAGE (GENUINE PHILOSOPHY OR IRONY?)

In the range of the numerous puzzles and aporias which Plato's Philosophy raised undoubtedly the biggest one is the "Statesman". The well-known researcher and translator of Plato's dialogues Benardette Seth remarks that "No dialogue seems to be less well conceived than the Statesman. It discusses briefly what interests us politically, and it discovers at length what holds no interest for philosophy". Other scientists also criticized the dialogue for the fact that its philosophical and Platonic aim was unknown and unrealized (C. J. Rowe, A. E. Taylor, G. Ryle...).

For a long time the "Stateman" seemed so haphazard, unimportant and not interesting that to study this dialogue was not popular. If the scientists somehow were interested in this work it was only for its dramatic and thematic links to the "Sophist". That is why in fact, even nowadays we have not many researches on this dialogue.

The aim of my paper is to try to define the place of the "Statesman" in Plato's philosophy, to define the aim of the dialogue and how this aim was realized. I will complete this aim based on the detailed philological and philosophical analysis of Plato's "Statesman."

STREAM OF CONSCIOUSNESS IN NATHALIE SARRAUTE'S NOVELS

The *nouveau roman*, new novel is a type of 1950s French novel that diverged from classical literary genres. A series of books were published under this name. One of the first books of the same type was written by Nathalie Sarraute. She turned out her first book “*Tropismes*” in 1939. In 1956 Sarraute published an essay “*The Age of Suspicion*” which is considered as a prime manifesto for the *nouveau roman* literary movement.

In her novels, Nathalie Sarraute tries to show the person's inner world and focuses on subconscious and conscious mind. Her style is known for introducing tropisms (originally a biological phenomenon, indicating growth or turning movement of a biological organism) in literature. Her novels are considered difficult, as she never followed conventional ideas about plot, chronology, characterization and the narrative point of view.

Nathalie Sarraute is against psychology. According to her: Tropisms are things that are not said and the movements that cross our consciousness very rapidly; they are the basis of most of our life and our relations with others – everything that happens within us is not spoken by interior monologue and which is transmitted by sensations. Speech for N. Sarraute is not the means of communication, but something that hides behind it.

The author believes that certain inner “movements” hide behind our gestures, beneath the words we speak and the feeling we manifest, all of which we are aware of experiencing, and are able to define. In the preface to Nathalie Sarraute's “*Portrait of a Man Unknown*” Jean-Paul Sartre wrote about the author: “She has achieved a technique which makes it possible to attain, over and beyond the psychological, human reality in its very existence”.

Natia Sirabidze (Batumi)

AGENDA SETTING THEORY IN GEORGIAN MEDIA: WHETHER THERE IS A NEED OF COVERING NEWS ON EDUCATIONAL TOPICS

According to Agenda Setting theory topics/issues covered by mass media influence public opinion; the more frequently the issue is covered, the more important it becomes for the public. What is covered by Georgian media today? What do people think are the most important topics? How much are educational issues covered in media and how it influences the public opinion? Reviewing media monitoring and surveying public opinion will answer these questions and help to come up with references for the problem.

Tamar Siradze (Batumi)

“... AND MY VEIL NO MORTAL HAS HITHERTO RAISED” (PLUTARCH, FRIEDRICH SCHILLER, HERMAN MELVILLE AND GRIGOL ROBAKIDZE)

In his work “On Isis and Osiris” (Ch. 9), Plutarch speaks about an inscription imprinted on the step to the shrine of goddess Isis (the same as Neif, Minerva or Athena) in Sais, Egypt: “I am all that hath been, and is, and shall be; and my veil no mortal has hitherto raised.” Mysteriousness and enigmatic nature of Egyptian deities convey inaccessibility of the eternal truth expended throughout

the world whereas the Sphinxes guiding their temples enshroud fables and legends turned into enigmas through centuries. Beyond them, however, the divine wisdom is hidden.

The center of the article rests on the analysis of the literary loading of the mentioned inscription in the works of the three famous authors, namely, Friedrich Schiller's poem "A Veiled Statue at Sais", Herman Melville's "Moby Dick or a Whale" and Grigol Robakidze's "Palaestra".

The article deals with the inscription in the context of perception of the eternal truth and concludes that in literary works it is used as a metaphor of impossibility to ultimately perceive the truth on the earth.

Viktoria Sitnikova (Batumi)

MODERN GEORGIAN TRANSLATIONS OF THE NOVEL "THE MASTER AND MARGARITA" BY M. BULGAKOV

Translation of imaginative literature is closely related to intercultural dialogue. Literary translation includes a variety of complex processes of communication and interaction. To clarify the cultural aspects of the process is quite an interesting issue. M. Bulgakov's works are very popular in Georgia. "The Master and Margarita" gains a special interest, and the aim of this thesis is to analyze modern translations of the novel.

Our goal is to analyze whether the latest Georgian translations of the novel sustain the image of the author, and the image of the world created by the author; quality of impact of the translator's native culture in the process of interpretation and, therefore, features of transformation of the image of the world of the original; whether the translation will make the reader have an adequate idea on artistic and aesthetic merits of the original, whether translation will perform role of intercultural mediator, whether it is involved in the process of interference of completely different cultures.

Nino Sokhadze (Kutaisi)

INEVITABILITY OF MODERN EDUCATIONAL THEORIES IN EDUCATIONAL PROCESS

Nowadays the main pedagogical theories in Western countries are Pragmatism, Positivism and Existentialism, psychological bases of which are psychoanalysis and Behaviorism.

Such Pedagogy is called Technocratic Pedagogy. The main goal of this Pedagogy is to bring up such a person for whom profit is the first and not human existence.

Of course, these theories have the positive side. This prepares the young generation not only with theoretical knowledge but also practically. The negative side is that when human is strange to himself or herself and with society. When is corporal triumphs and when computer tries to change human's brain.

Nana Stambolishvili, Anzor Abuseridze (Batumi)

MODERN AUSTRIAN GERMAN

Austrian German differs from the Federal German High German in vocabulary and grammar, in written language and pronunciation. In Austria it is the highest sociolinguistic prestige to know and practice this language, as it is the variation used in Media and for other formal situations. When a lower grade of formality has to be expressed, Austrians tend to use variations, which are closer or

identical with the Bavarian and Alemanic Dialects traditionally spoken in Austria but rarely used in written language.

The Common German Achievement reforms (1996) were taken into account by the Austrian linguists, but they didn't humiliate the particularity of the spoken German Language.

Many scholars think, that the Austrian German is the Standard Variety of German Language, but there are other opinions too.

Our aim is to compare the varieties of Austrian German and Federal German High German- the Standard German of Germany on the lexical and grammar level, to show and to introduce their syntax, phraseological and pragmatic particularities and to explain the intralingual and extralingual reasons, to elicit the changes between the Austrian German and Federal German High German.

**Nino Sulava, Rusudan Chagelishvili,
Nino Kalandadze, Tamar Beridze (Tbilisi)**

NEWLY DISCOVERED MONUMENTS OF PREHISTORIC METALLURGY IN MOUNTAINOUS COLCHIS (LECHKHUMI)

Origination of spread on the eastern coast of the Black Sea (western Caucasus) Colchis culture (including its local centers and infiltration zones) on the strong base of copper-bronze and iron metallurgy has been recently confirmed by new discoveries from mountainous Colchis, Lechkhumi. They are related to prehistoric metallurgy which was known before only for Late Bronze-Early Iron age bronze items (bronze treasure) and other artifacts of ancient metallurgy (bronze bars, slag, and moulds).

The study of the artifacts (coating fragments of metal smelting furnaces, slag, snuffs) collected in Lechkhumi by X-ray fluorescence spectroscope (XRF) showed very high contents of iron (80-95%) in them. In some samples of slag was determined rather high content of copper (41%).

Conducted studies indicate, that based on primary data mentioned artifacts represent the monuments of ancient metallurgy. Besides, we can consider that iron and copper smelting furnace-workshops existed synchronously. In case if this consideration is confirmed and the exact age of the monuments is determined, the matter of the chronology of ancient Colchis Bronze-Iron period will be basically revised.

Nino Sulava (Tbilisi)

COLCHIS AND FIBULAE

Georgia belongs to the regions where arched fibulae are spread. Fibulae represent artifacts which reflect ancient Mediterranean contacts. 80% of hundreds of fibulae from Caucasia are found on the territory of Georgia. They are characteristic elements of monuments of Colchian culture. A fibula from the village of Kurzu, kept in the Martvili Museum of Local Lore, represents one of the best pieces of this sort. Together with some other materials (such as, pottery with zoomorphous handles, spectacle-like hooks, bracelets and torques with spiral finials, bronze vases) and engraved ornaments on bronze items, this fibula attests to the early contacts of Colchis with European regions and to the fact that Georgia (and Caucasia, in general) was a part of the vast area, where an "idea" of fibula circulated. As a result of contacts between ancient peoples analogous and somewhat changed artifacts

were spread. This is testified by fibulae which became one of the most important and characteristic components of the Colchian culture.

Denyza Sumbadze (Tbilisi)

THE 8TH ECUMENICAL COUNCIL AND THE THEOLOGICAL PROBLEMS OF THE GEORGIAN BYZANTINOLOGY

1) Today's world public is waiting for the most important event of the mankind history. This event is the Orthodox Church 8th Ecumenical Council, which would be provide with the almost 12 century interval after the seven Byzantine traditional Ones, on the 270th and current Archbishop of Constantinople, New Rome and The World ecumenical Patriarch, His All Holiness Bartholomew's own initiative, in Istanbul, in October of 2016.

2) The Georgian Nation which had demonstrated and approved itself during the whole its history as the crucified like it's God Nation, so as the Georgian Kings confirmed themselves as "the Swords of Messiah", the Georgian Nation, which always was realizing its national legation and spiritual mission as the world protector of the Christianity, it is quite natural, that in the beginning of the 21th century such kind of country would like to have particularly interest to this Council. This Council undoubtedly will summarize the results of the Christian history and to give an idea of it for the future, is not it?!

3) As the Historical World Ecumenical Councils present the most important part of the Byzantine imperial history, it may be said, they present an ideological shank of the empire, it is also logical that by this New World Council are especially interested the representatives of the Georgian byzantinological- Ecclesiological Sciences.

4) The theological concepts of the author of this presented paper, as the scientific views on the future of the Christianity are published during the last 30 years, in different times, in the special researches and international conference papers: "Gelati Academy and the End of the Greek Philosophy" (1979), "Contemplations on the Nunnery..." (1989), "Chaldeans of the Bible and Chaldeans of Byzantium" (2001), "Georgian Byzantinology and the Fundamentals of the New Christian Phenomenology" (2009), "The Prophecy of Giorgi Mthatsmindeli on the Georgian Nation" (2011-2012), etc.

Kakhaber Surguladze, Giorgi Tchighvaria (Batumi, Tbilisi)

AGREEMENT BETWEEN GERMAN AND TURKEY IN 1941

1. During the World War II, the elite of the Third Reich, after the conquest of the Balkan Peninsula, claimed the launch of the Turkish occupation. Finally, instead of the Turkish invasion Germans preferred military operations in Africa.
2. While the Wehrmacht was involved in fighting against the Soviet Union, Turks neutral position was very important for them. For that purpose, on June 18, 1941 an agreement "Territorial Integrity and Friendship" was signed between Germany and Turkey, both sides pledged to refrain from one of rubles.
3. Despite the neutralities, Turkey still contributed Germany against Soviet Union. By abolishing Montreux Convention, Turkey allowed them to enter Black Sea Straits.
4. From summer 1941, after the signing the Treaty of Friendship, Turkey and Germany signed several economic agreements, whereby both sides found a significant benefit.

5. After the deterioration of German military situation, Turkey declined all economic activities between Germany. Despite of this, they still tried to maintain a friendly attitude to Germany till the end of the World War II.

Natalia Surguladze (Batumi)

METAPHOR IN POLITICAL DISCOURSE

The presented research primarily analyzes some types of metaphors, including conceptual metaphors, which appear in the political text for the definition of certain views or opinions. Metaphor is the most important subject of the research carried in the political linguistics. In terms of impact, the use of metaphor in writing and speaking has more or less influence on human perception and understanding of the various social and political events, on the establishment of the assessment. Metaphors are generally able to form a person's comprehension. Metaphors or metaphorical models used by the journalists and politicians show their ways of thinking; they give us an idea of their true attitudes about various social and political issues (Lakoff G., Johnson M. *Metaphors we live by*; Chicago, 1980). Lakoff and Johnson's conceptual metaphor theory, which relies on the basic concepts of different cultures, not only replenishes cultural Universalism, but also includes a diachronic variety of political metaphors. Metaphorical expressions are individual and specific cases of conceptual metaphors.

Aristotle noted the individual nature of the metaphors: 'however, the mastery in the use of the metaphors has a particular importance, since it cannot be learnt from others; this ability is a characteristic feature of a gifted person; as the creation of a new metaphor implies that you notice the similarity...' Conceptual metaphor can convey the speaker's attitude to the reality in the ready forms (Words or word combinations) which are created by the members of the language community due to their talent or circumstances that was hidden up to the very moment. This is the evidence of the commonly known theory that the language is the accumulator of the collective creativity.

Nargiza Surmava (Tbilisi)

TO THE ORIGINS OF THE SUFFIX VE-E AS DERIVING THE OBJECT PLURAL FORM IN SPEECH OF THE JEWS LIVING IN GEORGIA

The ending **ve-e** occurs in speech of the Georgian Jewish people as a specific element denoting the plural form of an object (grammatical or real) – **ve (e)**: **gonia-ve (think)**; **utkhra-ve (told)**, **aq-e, yavs-e (have)**. This phenomenon became available in the scientific literature through the works by R. Enuakashvili (Enoch).

Mr. R. Enuakashvili suggests that the mentioned suffix **e (ve)** does not relate to the particle **ve**, and out of the variations of the suffix (**-e** and **-ve**) **e** is the original and **ve** is its positional variant (**v** developed as separating the sounds).

As far as we have observed based on the data analysis, it can be considered that the mentioned ending is related to the particle **ve**; and in the case **e** occurs as its positional variant in certain phonetic environment.

The paper provides an attempt to tie **ve (e)** suffix, which derives the plural form of objects, with the particle **ve**: in Old Georgian the particle **ve** was used with the verbs; its functions (denoting reiteration, plurality) to some extent coincides with the functions of the particle **-ye**.

NON-VERBAL ASPECTS OF INTERCULTURAL COMMUNICATION

The communicational act is the smallest unit of the communication, which can be created with linguistic elements as well as with gestures, body language, facial expression, etc. means. Therefore communication process can be created with verbal or nonverbal elements of the communication. Most of the information is transmitted when the communicational process is created with verbal and nonverbal elements combined. Nonverbal elements accompanying the verbal phrases are called “paralinguistics”. T. Gamkrelidze states that: ‘nonverbal elements of the communication, called paralinguistics are the necessary components of the general or telecommunication; they fulfill the information created with the verbal elements, and therefore help the process of communication’ (Gamkrelidze 2003:448).

Paralinguistic elements play vital role in expressing ideas and feeling. We come to a conclusion that analyzing those elements gives us an opportunity to interpret and perceive correctly the vital information.

If we look at the kinesis element which is accompanying the verbal part, we will see that even in the beginning of the dialog it is clear that verbal part doesn’t match with the paralinguistic elements. All of them are clear signs of concern. After analyzing examples we can conclude that without accompanying with paralinguistic elements, no verbal communication can be considered effective.

As usual, linguistics has two types of paralinguistic elements, which are kinesis (movement) and phonation (verbal). Phonation includes elements like: timbre of voice, density, tempo of the speech , etc.. We have to mention that paralinguistic components of phonation are not accompanying the speech but are the part of it. It has to be mentioned that the majority of phonation paralinguistics do not have universal nature for every language. Under nonverbal elements we may mean prosodic and paralinguistic. In the process of communication we might emphasize certain word which can be done by pronouncing it in a louder voice. For example, by intonation we can analyze what was meant by the presenter: exclamation, narration, question, delight, perspiration, etc.

Therefore, effectiveness of communication is not considered only by level of understanding of the message, but also by ability to analyze the person’s behavior. Kinesis paralinguistics are the elements that describe the feeling and emotions. It shows what real intensions we have towards communicant and the message itself.

According to the examples presented above, we can conclude that in Georgian language most of the processes of communication are accompanied with some type of paralinguistic element. Although, paralinguistic elements are used in every language, but the level of using them in Georgian is very high. They are often used in verbal communication. It is natural that Georgian language should offer more elements of paralinguism or there should be more types of paralinguistic elements.

Ramaz Svanidze (Kutaisi)

THE ROLE OF NEOLOGISMS IN MODERN GERMAN

Modern society is permanently changing. Language as a social and cultural phenomenon is an integral part of this process and consists of lots of news. In this regard, vocabulary is particularly distinguished which is consolidated by the introduction of neologisms and the disappearance of old-fashioned words. New words are not only the way of enriching vocabulary but they express the spirit of an era; that is why they become popular in every day communication. But many people look this

fact skeptically, especially when neologisms are introduced after borrowing, because they are afraid of the increasing influence of English. At the same time it should be noted that the main source of creating neologisms is word-formation and change of meaning, language users do not consider this fact and accordingly they perceive it less painfully.

Neologisms, carrying positive as well as negative connotations, are closely connected with the function of a text, context and extra linguistic factors. In the report we will try to answer the following questions: What kinds of neologisms exist and which are productive? Why do they come into the language and in which variations of German language do they occur? How often are new lexical units used in every day communication? What is the role of mass media in their creation and use? How does foreign language influence on it? Do they function in given norms? Also, we will present the characteristics and effects of neologisms.

Joanna Szerszunowicz (Białystok, Poland)

THE PHENOMENON OF LACUNARITY IN LINGUO-CULTURAL RESEARCH

Lacunarity is a phenomenon manifesting itself at various levels of language. Although the concept of lacunae, i.e. gaps, can be traced back to the nineteenth century, it should be admitted that it was not until after the development of ethnopsycholinguistics in the 1970s and 1980s that it became a central issue in Russian intercultural communication studies. Independently of the Russian scholars, Kenneth L. Hale, American linguist, proposed a similar gap concept, analyzing it in grammar and culture.

The presentation will be focused on words and phraseological units of lacunary character, encompassing idiom, winged words etc., i.e. units which have zero equivalents in the target language. English and Polish examples of lacunary units will be analyzed. Two kinds of gaps will be discussed in detail, i.e. linguistic gaps and referential gaps. Generally speaking, a gap occurs when a concept expressed in one language by means of a word does not have a corresponding lexical unit in another language. If the meaning of the source language unit is known to the target language users, the word or idiom constitutes a lexical gap; if target language users are not familiar with the meaning of the source language unit, it is a referential gap.

Maia Takidze (Batumi)

THE ROLE OF QUALITATIVE RESEARCH FOR IMPROVEMENT OF ENGLISH LANGUAGE TEACHING

Why do qualitative research for the improvement of English Language Teaching? – During the process of study the University should provide students with general transferable skills such as: applying and managing of knowledge, adaptation in new situation, autonomy and individualism, team work, etc. Also, it is essential to have typical academic subject competencies such as: knowledge and understanding, analysis and synthesis, evaluating, using knowledge in practice, written and verbal communication, listening and speaking skills. Observation of studying process shows that our students have trouble understanding of foreign speech. It is difficult for students to understand the authentic material; they see the difficulties connected to materials such as: news, TV programs, instructions, announcement, and TV commercials. Educated contradictions are the result of the fact that students do

not perceive listening and speaking skill as useful concrete competence needed for specific tasks. Accordingly, the urgency lies in how this problem can be solved, what kind of activities, techniques and measures should be used to improve the current situation. How to raise the students' competencies in the sector such as: the ability to pronounce the words correctly, rendering of listened material, the ability of communication and using target language in everyday life. Qualitative research with its context shows what the subject represents, its aim is to study the given task, problem or event deeply. Using qualitative research methods we gain wide and deep information connected to exploratory object. The main value of the qualitative research is to see the world through the eyes of an object. Empirical study using qualitative research methods provides research on Methodological level to introduce new techniques, approaches, activities and strategies for improvement of the current situation. In our report, the role of qualitative research for the improvement of English Language Teaching will be discussed.

Tamar Taliashvili (Tbilisi)

TECHNOLOGIES FOR DEVELOPING CRITICAL THINKING IN LEARNING PROCESS

In the epoch of information industries, we need to take important decisions on number of issues every day. In rapidly changing environment, at the background of the attacks of "black" and "white" rhetoric, this process gets more and more complicated. Scholars agree that the way out is the education with a perspective, which is based on two principles: 1. Skills of quick orientation in the growing flow of information and of preparation of needed material; 2. Skills of analysis, interpretation and use of the received information. Possession of these skills determines the development of critical thinking among the pupils.

This paper deals with didactic aspects of critical thinking and the problems related with its development in Georgian educational space. One of these problems is the teachers' and pupils' reflection on teaching of a subject. We offer teachers a reading model based on result-oriented teaching, whereas a concept of development of critical thinking creates a holistic system of causal links. Specifically, relationship between stages of reading and phases of development of critical thinking is the framework that demonstrates clearly the objectives and means of working on the text.

Lile Tandilava (Batumi)

TURKISH ELEMENTS IN ORDIAN MUHAJIRS' ORAL SPEECH

The main goal of the research is to find out Turkish elements in Georgians' and Lazian's oral speech that live on Turkish territory as well as to study their phonetic changes and observe how often Turkish words are used in the Muhajirs' speech.

Dialectical and folk materials which were recorded by Mamia Paghava, Maia Baramidze and Meri Tsintsadze were published by Shota Rustaveli State University in Georgian Institute of Education Sciences Collection VII (2013).

According to these materials the narrators are about 87-44 years old. If we consider the fact that they were the last to leave Georgia and they created a new Georgia there, they need to know the language very well - these materials prove it. There are only a few Turkish elements in their narrations.

The problem of older inhabitants is more difficult because these people had to live in worse conditions. The population of Tao was exiled to Inegol. The severe mountain life made them move into lowlands. Residents of lowlands had already lost their old lives, relatives, Georgian language which was replaced by Turkish.

The given materials show that Georgian, spoken by Muhajirs is purer. There are only 12 Turkish words in Usup Ialchinis stories which consist of 3 pages. This means that he knows the language well. There is no more Turkish word in this text. They are: *bin seqiz auz-; churuqsu-; zopa-; muajir uzumu-*.

Their spoken language is still Georgian. We hope they will speak Georgian for a long time.

Lali Tavadze (Batumi)

THE ROLE OF DEIXIS AND ITS INTERPRETATION

The research of deixis is very topical in linguistics nowadays because it is connected with the study of the act of communication and the members who take part in the process of communication and produce some utterances.

The connection of language and structure is vividly shown with the phenomenon of deixis. The purpose of deixis, on the one hand, is to show and denote something, showing, on the other hand, implies concrete time and space coordinates. It should be noted that there is no utterance that does not have a deictic structure. We should point out great importance of the context: where was the utterance produced? When was it uttered? Who was it uttered by? These are the three dimensions taken as the deictic centre of every linguistic structure.

Of course, deixis maintains its functional means that is expressed in pointing and denoting with the broad meaning: the person (addressee) not only denotes and explains the certain referential situation, but gives its place to the situation and to the things mentioned in the utterance in the relevant act of communication in the corresponding time and space. And this is the means of the deixis.

As we have already mentioned, the context is very important for the utterance to be correctly interpreted. In most cases it is the context that guarantees right interpretation. The structure of the whole utterance depends on that concrete situation where it was uttered.

Sophiko Tavartkiladze (Batumi)

MEDIA AND MENTAL MANIPULATION

The mass communication is one of the most important methods of impact on the human psychics and also creates to understand reality, the impact of a given direction or the other way around, is characterized by the appearance of inactivity. Besides the main means of the mass communication, it also belongs to the cinema, theatre, circus, entertainment and all literature, movies, computers, and various forms of advertising and video recording, etc. As a result, it is possible to implement a massive impact on the audience.

Communication - This is information message. Communication constitutes one of the main methods of transmitting messages over a vast area.

Communication - is the involvement of the masses in the process.

The influence of the psychics means of mass communication methods:

- Means of mass communication, information and propaganda.
- The manipulation of mass consciousness and mass communication

- Characteristics of the psychological impact of television
- Computer game addiction
- Cinematographic techniques to manipulate mass audiences

Political psychologists and political scientists point out that the post-industrial society, it becomes crucial to the effective management of knowledge and information.

At the same time, political, public administration or any other form of coercion and psychological pressure is increasingly changing information.

Social communication of the main channels through which the manipulator affects manipulated the means of mass communication.

The transformation of the electronic media, especially television, is an essential element of political discourse, the main instrument of electoral campaigns; it has evolved into a powerful mechanism of social and political institutions, to transform the system parameters of a public body. Political neutrality is a lack of systematic direct communication with the media to ordinary citizens in the mass communication has become as acceptable as family, church, education system.

Lela Tavdgiridze (Batumi)

PEDAGOGICAL FACULTY AND PREPARATION OF FUTURE UNIVERSITY TEACHERS

“Teachers are never enough and we need much more even in comparison to doctors. If we entrust our health to the doctors, we trust the mind and moral of our children to the teacher. Upbringing can very much improve the psychological, mental and moral possibilities. Pedagogical education is necessary not only for the future teachers but for everyone who is linked to the education of the younger generation” (K. Ushinski).

Public figures and famous people always took it seriously bringing up high qualified teachers for the school. They knew very well that the destiny of the university very much depends on the quality of the education received at the school. If school has a good teacher, university will receive good generation of students. If the school is not provided with well qualified teachers, university will not receive a desired contingent of students for economical, medical, law and other faculties

On 18 March, 1919 a Pedagogical Institute became part of the Tbilisi State University the goals of which were: 1) along the spiritual and mental education of the pupils, researching issues related to teaching methods; b) preparing qualified personnel for the school; g) developing pedagogical literature and triggering an interest. The fulfillment of these goals was set for the director of the Pedagogical Institute Mr Dimitri Uznadze. Based on his initiative, higher-elementary four-grade school (130 pupils) was set up in order to test teaching and bring methods. The first experimental rooms for pedagogy and psychology were opened on the basis of which departments of pedagogy and psychology was established. These experimental rooms enabled researches on the education related issues and the substance of the courses in psychology and pedagogy. The students were able to conduct an internship in this school which was very beneficial and practical for them.

The article will discuss in depth the role of the pedagogical faculty in bringing up future teachers.

LASHA TBAURI – A YOUNG POET SACRIFICED TO REPRESSIONS

Many people sacrificed to repressions of the year 1937. Georgian writers contributed as well including Adjara branch of Writers Unity of Georgia. Lavrenti Dzimistarishvili whose pen name was Lasha Tbauri was punished to death. Based on the notes preserved in the archival fund it reveals that he was expelled from the Writers' Union on the standard reason for that period: "As Lavrenti Dzimistarashvili approved as a member of the Union didn't meet the expectations of the soviet society to be honorable soviet writer; thus, he is to be expelled from the Union".

Even though the literature critics revised the works of this gifted young poet after the 50s (S. Kuridze), but due to some reasons nobody indicated the conditions of his death.

The first information on Lavrenti Dzimistarishvili appears after the collapse of Soviet Union. It turns out that the campaign against the young poet started in 1934. The Soviet Government considered the poet's behavior as a betrayal. In 1932-34 he has some relations with the circle of Georgian History and Poetry founded by the students in Batumi. As it seem, Lavrenti Dzimistarishvili was not always within the framework of the Ideology and expressed his discontent. Moreover, His age was the reason to punish him together with students for the foundation of this circle. First, he was expelled from the Writer's Union, then exiled where he died.

Teona Tedoradze (Batumi)

THE GRAMMAR-TRANSLATION METHOD IN THE PROCESS OF TEACHING ENGLISH

Different methods, visions and means are used in English language teaching. Choosing the suitable method in the process of teaching is very important. The question that causes much controversy among teachers and scholars is whether to use in the teaching process only the English language or the native one that is translation.

A lot of research has been done on the issue recently, results of which completely differ from each other. For some the use of the native language in the process of teaching a foreign language contains negative outcome while for others The Grammar-Translation method plays much more significant role in teaching languages.

The paper deals with the Grammar-Translation method, which enables students to notice the similarities and differences between the native language and English. It gives possibility to become aware of the language system better and use a foreign language more efficiently.

Eka Tkhilava (Tbilisi)

MANIPULATION OF SOCIETY WITH PRE-ELECTORAL PR

PR is the essential component of modern political life; the given fact has been confirmed frequently by political and social events taking place in Georgia during last two decades; political advertisement defines the directions, aims and ideas of a political party. This depends on how recognizable the party is, what it needs to focus on and what its main priorities are. During the last elections from the two leading parties one (National Movement) intentionally focused not on its leader (who is the President), but on the mass (public) (i.e. they chose the public as the main support and not

their leader, which was an interesting message already). The Leader of the party Bidzina Ivanishvili came as the political advertisement image of the Georgian Dream, which was profoundly planned correctly, as an image of politician was a new and hard burden for him.

The author of the book *Cultural Indicators – Third Voice* G. Gerbner, which is popular in the West, writes: “Modern Socrates would probably say: “Know communications in order to know yourself” (3). Gerbner’s quote reflects the most important nuance of modern reality – he who fails to “conquer” media will always fail on political arena. This means the determinant of elections, meaning political course of a country is primarily media and well-planned PR campaigns.

Atina Toidze (Batumi)

QUANTITATIVE DEFINITION AS DEMONSTRATION OF ENGLISH PRINTED TEXT

Digital information plays leading role in forming most of the media texts as far as it is reflected as main request of exactness in media sources. Numeral denotation – “how many/ how much” with Noun makes such notion as it is “Quantitative construction” it means “Number + Noun”. There are a lot of examples of agreements of the Number with lexical-semantic group in printed media texts as percentage unit. Joining the Possessive pronoun with the Numeral makes different agreements.

Accordingly, we can sum up that quantitative definition is really considered to be the marker of printed media in English texts, as well as it reflects objective and qualitative information about some event that really happens in life. Such information is rather laconic and takes very short period of time for understanding the given information, it is so important in today’s life for having a lack of time.

Nana Tonia (Tbilisi)

THE ANCIENT TRADITION OF THE ART OF LAUGHTER

The ancient theory about the therapeutic power of laughter referred to as “Gelotology” (study of laughter) is steadily gaining grounds in the modern world. Theoreticians of this branch of science allude in their treatises first and foremost to Democritus, recognized as the founder of the atomic theory of the universe (c. 460 – c. 370 BC) whose life abounds with more legends than ascertained historical facts. Throughout antiquity and up until this day, Democritus has been known as a “laughing philosopher”. His ideas and image have been used by different philosophers in their treatises as well as authors of artistic creations.

Lately, a particular attention has been devoted to the Renaissance theory of laughter that is entirely based on the ancient perception of the phenomenon of laughter. Having contemplated the nature of the problem, the 15th c. humanists acknowledged that both laughter and crying constitute the most significant properties bearing evidence of wisdom.

The above assumption was possible to prove by taking account of the ancient sources of the “phenomenon of laughter”.

The present report deals with the ancient perception of the art of laughter based on four sources that provided conditions for the emergence of artistic images as well as scientific theories in the subsequent epochs.

Ekaterine Topuria (Kutaisi)

ANTHROPOLOGICAL PARADIGM AND LINGUAL CULTUREMES

The importance of the lingual human being became the centrally important for exploration of the cultural identity. The study of a lingual human-being encouraged the process of transformation of a lingual person into the cultural human-being. The study of the lingual culturemes is of a major importance within the respect. They denote the unity of the lingual as well as the extra lingual factors and comprise the lingual as well as the certain cultural segments. The linguo culturemes represent the mental and lingual representation of the lingual forms in a language.

The language semantics in its transposed meaning denotes the ethnical picture of the universe which comprises the cultural stereotypes. The analysis of national culturemes encourage the process of study of universal characteristics of linguistic units.

Thus, the pictures of the universe with the cultural as well as lingual reality are so closely attached to each other that they mostly denote the picture of the universe in general that makes it complete.

Tea Tsaguria (Batumi)

THE PECULIARITIES OF THEATRICAL DISCOURSE

According to M. Isakharov, the text is not an oral speech, but it is a written form that indicates the oral speech. Scenic speech differs from the literary one by its power of presentation and acting abilities. The speech in theatre means to act.

One of the distinguishing features of the scenic discourse is that it has two recipients on the scene simultaneously - a partner and a spectator. The indirect act is identified and it is not a stream of words, created spontaneously.

Rhetorically, the speech as well as the action, is the act of expression, but the speech in theatre means the act, that is why the speech of the character should express not only his actions but also the speech act itself should include the action. Besides, the expression may be expressed individually as well as collectively.

The discourse of the performance is the unity of the texts and scenic materials. The creation of discourse in teaching practice means to possess all the scenic systems (phonologic, semantic, and effective) and the knowledge of their individual usage.

The semiotic research history of the theater is not long. Three main schools are can be distinguished in this direction: Polish, Italian and French. Otakar Zich, Ian Mukarzhovsky, Roland Barthes, Anne Ubersfeld, Patris Pavi, etc. are the theater theorists who have become famous by their scientific works and have done much in favor of studying the theater discourse.

Vera Tsereteli (Kutaisi)

CONCEPT OF ANCIENT GREEK FAMILY ACCORDING TO HOMER'S 'ODYSSEY'

Family is the smallest unit of the state. It is a social system, which is in a constant interaction with the environment. The family may be imagined as a live body where some processes, changes and events continuously take place.

It is characteristic for Greek civilization to aspire to the harmony and happiness. This aspiration is also notable in a Greek family. The paper deals with the family of Odysseus (according to Homer 'Odyssey') and I will try to present what marriage means in the 'Odyssey'; what was father-son relationship like; the role of the servants in the family and so on.

As it turned out, the family of the Odysseus is based in the principles that are characteristic for the ancient culture. These are: 1. Humanism - where the person is the measurement of each subject. 2. Rationalism - the mind regulates the action of the person (Penelope, Odysseus). 3. Individualism - An individual comes out in the front. A person begins perceiving himself as an independent human being, he is not limited by the collective, he is an independent person (Penelope, Odysseus, Telemachos). 4. Agonistic concept- victory becomes the main criterion (Odysseus, Penelope's suitors). 5. Paidea- education and right bringing up becomes of vital importance, it becomes the means of forming the person. This process involves nurses as well as parents and teachers. The characters show great knowledge and high level of education (Penelope, Odysseus, Telemachos). 6. Basis of the legislation - this is the effort to achieve the harmony between the nature and the law. Not only people, but the gods also have to obey the rules. 7. Patriotism - love of the native town, to overcome the obstacles in order to return home (Odysseus) and so on.

Gocha Tsetskhladze (Melbourne, Canada)

LOCALS, GREEKS AND ACHAEMENIDS AROUND THE BLACK SEA

When Ionian colonists arrived in the Black Sea in the last quarter of the 7th century BC, they had to deal with local peoples already living there. According to new investigations, there were few local people along the northern Black Sea coast, thus Greek colonies had to travel far inland to establish contacts and relationships and reach local political centres. What was established was based on gift-exchange. This picture is common to other parts of the Black Sea hinterland; even those were more heavily populated. From the middle of the 6th century, the arrival of the Achaemenid Empire notwithstanding, these friendly relations persisted. Greeks continued to give gifts to locals and, especially from the middle of the 5th century BC, paid taxes or tribute to local rulers to cement the relationship and ensure the continuance of their own way of life and relative autonomy. This paper will explore the mechanisms employed by the Greeks, locals and Achaemenids to ensure their mutual, peaceful coexistence.

Mindia Tsetskhladze (Batumi)

APPLICATION OF CORPUS LINGUISTICS METHOD IN LITERARY STUDIES

Corpus linguistics is an empirical study of language application in "real life" with the help of computers and electronic corpora. According to 20th century theories literature, as social-cultural phenomenon and artifact is a system of signs, thus we can consider it as a sort of "language" and therefore study it applying linguistic method.

Concrete example of such research is a study of metaphor and metonymy, namely –"resonance" of metaphor or metaphoricity is measured using corpus and etc. Also literary speech representation was examined, namely - researchers created criteria, with which we can research fictional speech in literary work mainly according to dialogues.

Similar example is comparative analysis of different works by the same author, namely – it was found out that two different poems by William Blake – “Songs of Innocence” and “Songs of Experience” reflect two contrary states of the human soul with semantically and lexically mostly similar language. Also, comparative analysis using corpus showed that language of “Don Casmuro” of Machado De Asis has complex lexical structure, as opposed to Dan Brown’s “The Da Vinci Code”.

Authors of all specific researches indicate or state clearly that corpus linguistics is only auxiliary, complementary method and it cannot substitute literary studies, although it can do huge routine, mechanical job quickly and precisely; also it can help us to verify the results of research using traditional methods, thus an application of corpus linguistics in literary studies has a big future.

Nana Tsetskhladze (Batumi)

LEXIS DENOTING SPEAKING IN GEORGIAN

The lexis denoting speaking (talking, conversing) in Georgian is diverse. Several of its semantic groups can be distinguished in the literary language and dialects. They are:

1. Speaking loudly
 - 1.1. Loud, unpleasant talk: **chachkani**
 - 1.2. Loud, unpleasant talk in a thin voice: **chkvitini, chkivili, chklopini, tsripini, tsikvini;**
 - 1.3. Loud, unpleasant talk in a deep voice: **rokhrokhi, rakhraxi, bagbagi, dogdogi;**
 - 1.4. Meaningless loud talk: **ligligi, likliki, ghriali, bardghali**
2. Talking in a low voice: **chipchipi, butbuti, chuqchuqi; kurkuri;**
3. Unsatisfied, vague talk: **chivili, tsutsuni, jijghini, jikjiki, jujghuni, chuchkuni, dudghuni, buzghuni, burdghuli;**
4. Dowdy, ambiguous, unpleasant talking: **ghlabutsi, bghladzuni, jijgini (Saba);**
5. Pleasant talking: **maslaati, baasi, musaipi;**
6. Child’s talk: **tiktiki, titini;**
7. Inept, rash, senseless talk: **khokhonika (old coll.), krantali, roshva; bodva; bodiali, bladuni, tlikini, titkini, rokhva;**
8. Incoherent talk: **laqlaqi, rokroki, krantali, chartali, lazghandaroba (comp. sharabuta – endless talker).**

The lexical units depicting speaking, includes animal sound words: **chkvitini** (of a piglet); **chkivili** (of a bird nestling, swallow), **chklopini**...

Several lexemes are polysemantic: **bodiali/bochiali** means walking slowly as well as pointless talk.

Blakuni 1. Aimless walk; 2. Pointless talk; 3. Strong but meaningless beating;

Bladuni 1. Weal walking; 2. Wandering, lazy walking; 3. Senseless chatting

Tlikini: 1. Talking a lot; 2. Pointless walk

Tiktiki: 1. Talk of a baby; 2. Pointless talk;

Kurkuri: 1. Talking quietly; 2. Sweet talk, flirting; 3. Calling chickens by a hen.

Out of the above mentioned lexemes some can be regarded as phonetic variations: **roshva//rokhva; rokhrokhi//rokroki; ligligi//likliki/ jijghini//jujghuni//chuchkuni; dudghuni//buzghuni**, etc.

PUN AS A CREATIVE PHENOMENON

Pun in linguistics is defined as a means of improvisation and creativity, characterized by processuality, improvisation, attainment a certain effect. Puns influence the listener / reader, mostly indirectly. In particular, by using special nuances which create certain type of implicit effect by hints or allusions.

The article concerns the phenomenon of creative pun expressing implicit opinions, avoiding rudeness to the listener or reader. Accordingly, authors often use puns to achieve ambiguous, figurative effect, to reveal tabooed issues, to criticize various political circles, etc.

Tamar Tskhadadze (Tbilisi)

DICHOTOMY OF FACTS AND VALUES AND THE ROLE OF VALUES IN THE PROCESS OF KNOWLEDGE PRODUCTION

The paper deals with the critique of the classical notion of knowledge and science, according to which standards of scientific objectivity and demands of unbiased conduct of scientific research imply that research process and research outcomes should be neutral to value orientation of any kind. In the second half of the past century, this approach has been subject to profound criticism within fairly diverse intellectual traditions. Post-positivist criticism of positivist models of science in analytic philosophy of science, on the one hand, and feminist science criticism, critical theory of the social science, etc. on the other hand, have challenged the dogma of value neutrality of science from various points of view. The question of how exactly and in what sense value orientations play a role in scientific process is, however, subject to intense debates until now. The first part of the paper is devoted to a reconstruction and analysis of critical arguments against the dogma of value neutrality of knowledge; the rest will present an analysis of several aspects of interaction between knowledge and values; some implications of the presented analysis for the current division of sciences (humanities and social sciences in particular) into disciplines will be also discussed.

Irakli Tskhvediani (Kutaisi)

JOHN DOS PASSOS'S *MANHATTAN TRANSFER* AS A CITY NOVEL

The purpose of this paper is to explore the ways in which fictional image of New York is represented in John Dos Passos's experimental narrative. It discusses the cultural representation of America in *Manhattan Transfer* (1925). Dos Passos's imaginary New York, riveted by industrial imagery and crisscrossed by the multiple frenetic rhythms of intersecting lives, is viewed as a massive urban historical-cultural palimpsest shaping American cultural identity.

I will try to provide the analysis of John Dos Passos's urban visions and poetics, the innovative writing techniques and devices the writer uses in order to create imaginative urban vision of New York City and to portray the richness and variety of the American cultural landscape of early twentieth-century within the confines of his experimental narrative; I will also explore the ways in which the novel represents the consciousness of its characters in relation to modern urban space.

THE CONCEPT OF SOLECISM IN THE MEDIEVAL ARABIC LINGUISTICS

The significance of the study of the issues of lingual purity in Arab-Muslim culture can hardly be overestimated. There is a specific genre of Arabic called *laŌn al-'Ámma*. The aim of this genre is to show the dynamics of the correct speech reveal the reasons of linguistic errors and demonstrate the ways of their correction. At the beginning the context of solecism in Arabic linguistics implied identification and analysis of the norms of Quran recitation. Finally, in the middle ages the foundation for the determination of sub-standard Arabic language standards was laid. There are two types of variation in Arabic linguistics:

- 1) So-called canonical, included in the category of '*arab×ya* (Arabic language) or *luŌÁt al-'arab* (Arab dialects) and comprising forms evidenced in the poetry of early Islamic period and gathered in the first century of hijra. Such forms of variation within certain boundaries are considered as acceptable or *faá×Ō* (classic, correct).
- 2) Non-canonical or folk speech forms consisting of dialectic forms as well as incorrectly used classical forms (speech of the lower class, which also infiltrated in the speech of a significant part of the elite). Both are united by the common name *laŌn al-'Ámma* without differentiation.

laŌn al-'Ámma alongside with the medieval Arabic grammatical treatises and the Quran orthoepy (Arab. *التجويد* / *at-taŌw×d*) is an important source of classical Arabic language normative grammar, Historical Dialectology, the history of Arabic language and lexicography.

Temur Tunadze (Batumi)

HEARTH RELATED TRADITIONAL LAWS IN GEORGIA (ENEMIES RECONCILIATION RITUAL)

Concept of hearth always took a very important part in social-cultural sphere of Georgian people. It united the traditional forms of family members' behaviors that were different aspects of family life and created the common complex related to the hearth.

Many interesting sides of traditional behaviors and hearth related laws are evidenced in the way of Georgians life. Hearth always was the symbolic expression of family's honesty and clarity. Against this background there should be mentioned Georgian traditional laws of criminal legal relations between sworn enemies that were related to family and its authority in society. Reconciliation and revenge symbolically were discussed in close contact with the hearth.

The paper discusses the reconciliation ritual between sworn enemies, where the hearth plays a very important role. Generally, one side, who wishes to reconcile goes to the other side's hearth and starts a fire without speaking. After that he says these words: "I came to you not for slaking your family, but resurrecting it". In this case, starting fire in hearth, as a very important part of the ritual, is equal to the reanimation of the victim's family and the sworn enemies' reconciliation.

The above mentioned reconciliation ritual chronologically depicts the situation before XVIII-XIX centuries.

EXPRESSION OF BACKGROUND INFORMATION IN MEDIA TEXTS

The article deals with the expression of background information in media texts, where the translator's duty is to consider the following aspects and knowledge:

Historical and cultural background information (notifications about the development of the country's society and culture in the historical process) - There are some hints or allusions about historical figures and literary characters in the texts. The translator needs a special erudition to bring the exact information to the reader.

Socio-cultural background information - these are statements about public relations, standards, values, etiquettes, gesture of the language.

Ethno-cultural background information - these are statements about traditions, way of life and national holidays.

Semiotic background information - these are statements about the national symbols and topographic names.

We could meet the serious difficulties while translating the proper names. They contain the sounds which don't exist in the target language.

Any statements contain conceptual implicit is much bigger than the formulation, which is used to convey them in the target language. It is easy to understand the idea from linguistic forms by the realizing implicit completely.

Mahvash Vaheddoost (Iran)

A COMPARATIVE STUDY OF SOME CHARACTERS OF SHAHNAMEH AND ILIAD

Ferdowsi's Shahnameh Book of king and Iliad by Homer are considered as the greatest and the most attractive epic works of world's nations that the poet of each according to cultural and national condition of himself has produced his own epic.

There are some noticeable similarities between The Shahnameh and Iliad that because of time priority of the Iliad to Shahnameh, some believe that these similarities are because of the fact that Ferdowsi has versified his book impressed by the Iliad and The Odyssey of Homer. It is true that The Iliad has been versified many years far from that of Shahnameh. But epic has an old history behind it. Avesta's Yashts, which is considered as one of the sources of Shahnameh, has expressed some characters and stories of Shahnameh in a traditional style. However, these Yashts have been existed many years before The Iliad.

Regarding literature, it is possible to compare Shahnameh and Iliad with each other, but if we want to put them in the same place regarding their values, it would be useless, because each of these epic works has some particular features special to its own which are sometimes incomparable. Therefore, in this paper just the features, the actions and the other issues related to Rostam and Achilles and other characters are taken into consideration.

Archil Varshalomidze (Batumi)

**POLITICAL SITUATION IN GEORGIA DURING THE GOVERNING PERIOD OF
TRANSCAUCASIA SPECIAL COMMITTEE AND TRANSCAUCASIA COMMISSARIAT
(1917-1918)**

February-March revolution in 1917 was an important event in the history of mankind as it was the appropriate moment for Georgia to start gaining independence of the lost territories.

Russian provisional government created special organ called Transcaucasia Special Committee to govern Transcaucasia. Four deputies were the members of this deliberation: B. Kharlamov (head), M. Papajanov, Musavati, N. Jafarovi, K. Abashidze.

The main thing was the national consolidation of the Georgians. One step made forward from this point of view was the formation “National Council of Georgia”, which was the basis of national government. This was the first reunion of political power, where participants express their opinion about the future of Georgia.

Michael Vickers (Oxford, UK)

**ASPECTS OF TRADE IN THE ADRIATIC AND THE BLACK SEA IN
THE CLASSICAL PERIOD**

The chariot-racing horses of choice in classical Greece came from the head of the Adriatic and were known as Venetic steeds (although they probably had their origins further inland, in the Hungarian plains). Horses could be expensive, and only the richest Greeks, people such as Alcibiades or Dionysius I of Syracuse, could afford to indulge in chariot-racing. Horses were but one commodity traded in the northern Adriatic; other items included amber (from the Baltic) and iron ore (from Etruria). *Emporia*, such as those at Spina, Adria, or Altinum, will have served this trade, to which finds of great quantities of Greek pottery at Spina bear witness. But the pottery alone will scarcely have been traded for horses, being merely space-fillers in ships large enough to carry their bulky cargoes back to Greece. Attic silverware in Thrace, much of it newly discovered and now in Sofia and Plovdiv, indicates the kind of material that would also have been carried. These silver vessels, adorned with gold-figure decoration of a kind evoked by the makers of red-figure pottery, can help us envision the kind of objects that were really traded, whether for horses in the Adriatic or for grain in the Black Sea.

Inga Zoidze (Batumi)

THE INFLUENCE OF MEDIA ON FORMATION OF CONSCIOUSNESS OF SOCIETY

In this work we discuss all the main theoretical topics of modern mass-media and on this background those practical problems and their solutions that is suggested by the complicated history of modern Georgia. At this time mass-media includes every aspect of informational work and it is very urgent and important for overcoming social and spiritual obstacles. Discussed and studied theories prove this. We can present the list of different topics this way: what influence does mass-media have on consciousness of society? Does mass-media manipulate politics and does politics manipulate mass-media? Does state manage people together with the help of mass-media? How is the consciousness of

society created by spreading cultural, national, religious and other kinds of news? This topic is endless with its scale and importance and considering its specifics it is discussed together with related disciplines. Discussing modern mass-media only from one perspective means to study the topic only partially. Methods of influencing human consciousness are discussed with the psychological and philosophic contexts of journalism.

The goal of this work is to reveal the negative influence of mass-media on human consciousness with the examples of the regional media of Adjara. Historical facts of mass-media having a negative influence on human consciousness are also included. The topics included and studied in this work give us the opportunity to avoid the negative influence of media on religious, as well as political or social consciousness of the society.

Thea Zoidze (Batumi)

CREATIVE BILINGUALISM - MEDIATOR OF INTERCULTURAL COMMUNICATION

The end of the 20th and the beginning of the 21st centuries is considered as the period of the uneven development of sciences. The process of economic globalization helps building the cultural connections between countries and people. Different cultures merge, which might create a problem of ethnical and cultural identity. This is one of the reasons why the cross-cultural communication has become a controversial issue these days.

Apart from the traditional connection to the linguistics and literary studies, the translation studies have overlapped the interests of other disciplines (linguistic and cultural studies, sociolinguistics, ethnolinguistics, etc.) The cross-disciplinary cooperation has significantly enriched the conceptual field, and has stimulated the new stage of the translation theory development. Scientific, technological and cultural developments have led to the expansion of scientific and linguistic contacts. As a result, bilingualism has become one of the main sociolinguistic issues of interest. The knowledge of the second language and its efficient application in the multilingual society in the process of communication is very important.

The process of the intercultural communication is almost impossible using only one language. This makes bilingualism very important. Bilingualism is interesting not only for the researchers, but also for the language speakers of both cultures.

Text not only reflects the reality, but also presents it from the perspective of the author. In other words, on the one hand, there is an ongoing process of interrelation between the text and the world surrounding the author; on the other hand, it is a link between the individual and the reality, objective reality, which is present in the authors and readers' consciousness.

Translation is a complex social phenomenon. Translation means understanding the source text and its transfer into the target language. The quality of transferring the text into the source language depends on the knowledge of the target text and the competence of translators, as well as their knowledge of the area. The linguistic competence is an important element and implies the deep knowledge of the lexis, syntax, and semantics of the source and the target languages. The deeper is the linguistic knowledge the less is the problems translators face. Although translators realize, as a rule, only the linguistic knowledge is not enough for performing a translation. The role of translation in the modern world is undoubtedly significant. It sustains the preservation of the linguistic and at the same time cultural diversity at the language level in the international scale. In lots of regions in the world translation is the main element of the political, economic, and social evolution.

Niaz Zosidze (Batumi)

RUSSIAN-OTTOMAN POLICY IN XIX CENTURY IN SOUTH GEORGIA AND ISSUES OF HISTORICAL MEMORY OF MUHAJIRUN DESCENDANTS

Muhajirun has got especially great scales after 1877-1878 War. Georgian provinces were unified under Russian Empire after Berlin Congress. The population of the mentioned territory was allowed to immigrate to Turkey during 3 years by the decision of the same Congress.

The present work discusses the very first attempts of Muhajiruns to return to their homeland, as well as the policy of Turkey and Russia for suspending this tendency. Those two Empires being against each other had got the similar position regarding to the mentioned issue which complicated the situation for Muhajiruns.

On the background of agreement between two great empires, the position of Georgian society regarding to returning of Muhajiruns is very important.

The work also discusses facts from the memories of Muhajirun Descendants (the materials from 2012 Ordu expedition and from 2013 Sakaria and Kojaeli expeditions). Historical memory keeps facts of fight for saving self-being and aspiration to the homeland, one of the objectives of the work is systematization of the stated facts.

Ia Zumbulidze (Kutaisi)

MODIFICATION OF REALISM IN RUSSIAN LITERATURE AT THE TURN OF XX-XXI CENTURIES

The search of philosophical platform for a realistic world vision is activated at the end of the twentieth century and beginning of the XXI. The critics started to talk about the approximation of modernism and postmodernism with realism in the 1990s, when the need to return to a realistic view of the world vision and comprehension of the historical and cultural experiences from the new positions became evident. The scientific thought is looking for a flexible approach to realism that would allow accommodating the artistic experience of the XX century. The researchers of modern Russian literature by the term post realism are defining the universally understood principle of relativity, dialogic comprehension of the continuously changing world and the openness of the author's position in relation to it. Modern forms of post realism are quite diverse. As a rule, the post realist works of the turn of the centuries is quite actively using postmodern esthetic material (intertextuality, style diversity, playing relationship between the author and the hero, "openness" of the text for interpretation and options). But the main impact of postmodernism is seen in the fact that post realism perceives postmodern artistic logic, aimed at building an explosive a compromise between the philosophical and aesthetic opposites. The sign of philosophical compromise in post realism becomes emotionally intuitive acquisition of personal responsibility by the hero. The hero of post realism just as postmodern author perceives the world as chaos and void, but, unlike the postmodernist author accepts responsibility, though not for the whole world, but only for the person adjacent to a small fragment of the space-time of the world - trying to warm its inhabitants with his breath, feelings, thoughts.

METHODOLOGICAL VALUE OF THE RESEARCH ACCORDING TO ETIC AND EMIC STANDPOINTS

The article highlights the question of the origin and development of the terms “etic” and “emic” introduced by K.L. Pike, the usage of these notions and different approaches to their content as well as their importance for methodology of language teaching.

K.Pike deals with a language as a behavior from two standpoints. Studying systems from both points resulted in valuable outcome for different stages of the analysis. Considering this principle is of a great importance in the process of language teaching.

Conducting the research according to the given approach supports the idea that there should be different textbooks for learners of different origin. There are many specific details in various language modules (grammar, lexis, phonology, etc. – ‘etics’) that need individual approach according to the languages dealt. It seems important to teach them as separate items. In addition, grouping these cases as emic units and sequences can be so different that using specific approach is necessary. It means that English language course books for Georgian learners should be designed differently from the course books for other learners with different mother tongues.

On the basis of the analysis we can generalize the problem: e.g.the learners whose native language has two vowels that are emically the same but etically different will have the problems pronouncing the sounds in foreign language in which they are emically different. The better we know two comparing but different systems of the behavior the easier it is to diagnose the problems that learners will have to overcome. Accordingly, the discussed theoretical principle should be used as the basis while designing the textbooks in language teaching.

ავტორთა საკრებულო:

ნინო აბაკელია	5	ნინო ბუაძე	33
ნათია აბაშიძე	5	პაატა ბუხრაშვილი	34
ნანა აბაშიძე	5	ციცინო გაბესკირია	35
მაია ალავეძე	6	ჯულიეტა გაბოძე, მაია არველაძე	35
ლელა ალექსიძე	7	ნუგეშა გაგნიძე	36
ნ. ამირეზაშვილი, ლ. ლორთქიფანიძე, ნ. ჯავახიშვილი	8	თამარ გაგოშიძე	36
მანანა ანთაძე	8	იამზე გაგუა, ნინო ჯორბენაძე	37
ქეთევან ანთელავა	9	ლევან გელაშვილი	38
ლალი ანთიძე	10	დარეჯან გელაძე, მზიური გელაძე	38
ავთანდილ არაბული	10	ნუნუ გელდიაშვილი, თამარ შიუკაშვილი, მანანა ღარიბაშვილი	39
მარინე აროშიძე,	11	ზეინაბ გვარიშვილი	39
დალი დობორჯგინიძე	12	ეკატერინე გიგაშვილი	40
ეკატერინე არჩვაძე	12	მარინე გიორგაძე	41
ზურაბ არჩვაძე	13	მარინე გიორგაძე, თეონა აბულაძე	41
ასმათ არძენაძე	13	მირანდა გობიანი	42
აბესალომ ასლანიძე	14	გურანდა გობიანი	42
მერაბ ახვლედიანი	15	ნინო გოგელია	43
ნელი ახვლედიანი	15	გიორგი გოგოლაშვილი	43
ციური ახვლედიანი, ნანა დურმიშიძე	16	ნანა გოგოლაშვილი	44
ციური ახვლედიანი, ნინო წულუკიძე	16	ოთარ გოგოლიშვილი	45
ირმა ბაგრატიონი	17	ირაკლი გორგილაძე	45
ნუნუ ბაკურიძე	17	ირინე გომხეთელიანი	46
მაკა ბალაძე	18	ქეთევან გოჭიტაშვილი, მარიამ მანჯგალაძე	46
ირაკლი ბარამიძე	18	ჟუჟუნა გუმბარიძე	47
მაია ბარამიძე,	19	ნინო გურგენიძე	48
გურამ მარკოიძე		თამილა დავითაძე	48
რუსლან ბარამიძე	19	სოფიკო დარასელია, სერგეი შაროვი	49
შორენა ბარბაქაძე	20	ნინო დევიძე	50
ცირა ბარბაქაძე	21	თამარ დემეტრაშვილი	50
იმერი ბასილაძე,	21	ნინო დვალი, ნესტან კოსტავა	51
ვლადიმერ ადგიშვილი		ნინო დვალიძე	51
მანანა ბაქრაძე	22	ბიჭიკო დიასამიძე	52
ლიანა ბაშელეიშვილი	23	ვიქტორია დიასამიძე	53
გურამ ბახტაძე	23	თორნიკე დიასამიძე	53
დალი ბახტაძე	24	ივდით დიასამიძე	54
ნუნუ ბახტაძე	24	მედეა დიასამიძე	54
იზოლდა ბელთაძე	25	რევაზ დიასამიძე, ხათუნა დიასამიძე	55
თინათინ ბელიაშვილი	25	თამარ დოლიძე	55
სვეტლანა ბერიკაშვილი	26	ნინო დონდოლაძე	55
ვარდო ბერიძე	27	მაია დუმბაძე	56
თეონა ბერიძე	27	ეკა დუღაშვილი	57
მარინა ბერიძე, ლია ბაკურაძე	28	მირიან ებანოიძე	57
მარინე ბერიძე, მანანა ბარიხაშვილი, ელენე ნაპირელი	28	ლალი ეზუგბაია	58
ოლიკო ბერიძე	29	მაკა ელბაქიძე	59
ხათუნა ბერიძე	30	ლელა ეძგვერაძე	59
სოფიკო ბერულავა, მანანა ბუკია, მარინა ჯღარკავა	30	არჩილ ვარშალომიძე	60
მაია ბოლქვაძე	31	მაიკლ ვიკერსი	61
შორენა ბოლქვაძე	32	ლალი ზაქარაძე	61
კესო ბორჩხაძე	32	ნათია ზვიადაძე	62
დევიდ ბრაუნდი	33	თეა ზოიძე	62
		ინგა ზოიძე	63
		ნიაზ ზოსიძე	64
		სოფიკო თავართქილაძე	64

ლალი თავაძე	65	მერი მახარაძე	99
ლელა თავდგირიძე	66	მიხეილ მახარაძე	99
მანანა თავდგირიძე	66	ნელი მახარაძე	99
ლილე თანდილავა	67	თამარ მახაროზიძე	100
თეონა თედორაძე	68	შორენა მახაჭაძე	100
ლალი თიბილაშვილი	68	ნუგზარ მგელაძე,	101
ანა თოდუა	69	მამია ფაღავა	
ათინა თოიძე	69	მადონა მეგრელიშვილი	101
ეკატერინე თოფურია	70	მერაბ მეგრელიშვილი	102
ლელა თურმანიძე	70	კარინა მელიქჯანიანი	103
რუსუდან თურმანიძე	71	დარეჯან მენაბდე	104
ეკა თხილავა	72	საბა მეტრეველი	104
ნანული კაკაურიძე	72	თათია მთვარელიძე	105
გიული კალატოზიშვილი	73	ინგა მილორავა	106
ჯემალ კარალიძე	74	ნინო მინდიაშვილი	106
ალკაზარ კაშია	74	ქეთევან მირზიკაშვილი	107
ამირან კახიძე	75	ნათია მიროტაძე	108
ემზარ კახიძე	76	რუსუდან მიქაუტაძე	109
მანანა კვატია	76	მანანა მიქაძე	109
კახა კვაშილავა	77	მადონა მიქელაძე	110
მანანა კვაჭანტირაძე	78	ლელა მიქიაშვილი	110
მია კიკვაძე	78	ნანა მსახურაძე	111
ვლადიმერ კიკილაშვილი	79	თეონა მუკუტაძე	111
ზურაბ კიკნაძე	80	ნინო მღებრიშვილი	112
მედეა კინწურაშვილი	80	მადონა მშვილდაძე	112
თამარ კობეშვიძე	81	მაგდა მჭედლიძე	113
ანა კუპრავა-გოგოლაძე	81	დალი ნადიზაძე	114
ნესტან კუტივაძე	82	ეკა ნარსია	114
გოჩა კუჭუხიძე	83	ირინა ნაცვლიშვილი	115
ციალა ლაგვილავა	83	ოლგა ნეფხოროვა	115
ალექსანდრე ლაშხი	84	ადა ნემსაძე	116
მაკა ლაშხია	85	ნინო ნიჟარაძე	117
ანა ლეთოდინი	85	ლია ნოზაძე	117
თამარ ლეკვეიშვილი	86	თამარ ორაგველიძე	118
ვახტანგ ლიჩელი	86	ნინო ორჯონიკიძე,	119
ირინა ლობჟანიძე	87	მამია ახვლედიანი	
ნანა ლომია	88	დალი ოსევაშვილი	119
ლიანა ლორთქიფანიძე,	88	ლელა ოჩიაური	120
ლიანა სამსონაძე,		მარიკა ოძელი	120
ანა ჩუტკერაშვილი		თამარ პაიჭაძე	121
სოფიკო ლორთქიფანიძე	89	მერი ჟორჟოლიანი	122
შორენა ლორთქიფანიძე	89	გვანცა საბაშვილი	122
მანუჩარ ლორია	90	ნინო სამნიძე	123
მამია მადლუაშვილი	91	გიორგი სანიკიძე	124
ნანა მაზმიშვილი,	91	იოსებ სანიკიძე	124
ნინო აროშიძე		მამია სახოკია	125
ელგუჯა მაკარაძე	92	გულ მუქერემ სეზგინი-ოზთურქი	126
ემზარ მაკარაძე	92	რამაზ სვანიძე	127
ნანა მაკარაძე,	93	ქეთევან სვანიძე	127
იაგორ ბალანჩივაძე		მარინე სიორიძე	128
თამარ მამარდაშვილი	93	ნათია სირაბიძე	128
ნანი მამულაძე,	94	თამარ სირაძე	129
მარინე გურგენიძე		ვიქტორია სიტნიკოვა	129
ნესტან მამუჭაძე	95	ნინო სოხაძე	130
თინათინ მარგალიტაძე	95	ნანა სტამბოლიშვილი,	130
რევაზ მარსაგიშვილი	96	ანზორ აბუსერიძე	
გიორგი მასალკინი	96	ნინო სულავა	130
მერაბ მალრაძე	97	ნინო სულავა,	131
მალხაზ მაცაშვილი	97	რ. ჩაგელიშვილი,	
თამარ მაჭუტაძე	98	ნ. კალანდაძე, თ. ბერიძე	

დენიზა სუმბაძე	131	ნათელა ჩიქოვანი	167
კახაბერ სურგულაძე,	132	ნინო ჩიქოვანი	168
გიორგი ჭიღვარია		ნინო ჩიხლაძე	168
ნატალია სურგულაძე	133	თამარ ჩოკორაია	169
ნარგიზა სურმავა	133	ვარდო ჩოხარაძე	170
თამარ ტაბახმელაშვილი	134	მალხაზ ჩოხარაძე,	171
მაია ტაკიძე	134	თამარ ჩოხარაძე	
თამარ ტალიაშვილი	135	მერაბ ჩუხუა	171
ქეთევან ტატიშვილი	135	ნანული ჩხაიძე	172
თეა ტეტელოშვილი	136	სოფიკო ჩხარტიშვილი	172
მაია ტორაძე	137	გურამ ჩხატარაშვილი	172
ნანა ტრაპაიძე	137	თეა ცაგურია	173
თემურ ტუნაძე	138	გოჩა ცეცხლაძე	174
მირანდა ტყეშელაშვილი	138	მინდია ცეცხლაძე	174
ნათელა ფარტენაძე	139	ნანა ცეცხლაძე	175
ნინო ფარტენაძე	140	თეონა ცინცაძე	175
დინარა ფალავა	140	თამარ ცხადაძე	176
მამია ფალავა	141	ირაკლი ცხვედიანი	176
ვასილ ფერაძე	142	სესილი ძეგნიაური	177
ნინო ფირცხალავა	142	ნინო ძნელაძე	177
ბადრი ფორჩხიძე	143	ნინო ჭალაგანიძე	178
ნანა ფუტკარაძე	144	გიორგი ჭეიშვილი	178
ნანი ფუტკარაძე	144	მარიამ ჭინჭარაული	178
ნინო ფუტკარაძე	145	ლიანა ჭყონია,	179
შორენა ფუტკარაძე	146	ცირა ჭყონია	
მანანა ფხაკაძე, რაულ ჩაგუნავა	146	ნოდარ ჭყონია,	180
ნინო ქავთარია	147	ცირა ჭყონია, ლიანა ჭყონია	
ნათია ქათამაძე	148	ხათუნა ხაბაძე	180
კახაბერ ქამადაძე	148	ვეფხვია ხალვაში	181
ლელა ქამადაძე	149	თამთა ხალვაში	181
თეა ქამუშაძე	150	ლევან ხალვაში	182
ნანა ქაჯაია	150	მერაბ ხალვაში,	182
ნათია ქვაჩაკიძე	151	ლაშა ასლანიშვილი	
ნინო ქიმიერიძე	151	რამაზ ხალვაში	183
ნატო ქობულაძე	152	მზია ხახუტაიშვილი	184
ირმა ქურდაძე	153	ნანა ხახუტაიშვილი,	184
მანანა ლარიზაშვილი	154	ზრაიან გილმოური,	
მაგდა ღულუნიშვილი	154	ნატანიელ ერზ-სატულლო	
გურამ ყიფიანი	155	ელენე ხაჯიშვილი	185
სოფიკო ყულეჯიშვილი	156	გიორგი ხეოშვილი	186
თეა შავლაძე, თათია ნაკაშიძე	156	ნესტან ხიმშიაშვილი	186
როლანდ შაინიძე	157	თამარ ხიტირი	187
გურანდა შამილიშვილი	157	ქეთევან ხუციშვილი	187
ინგა შამილიშვილი	158	ელენე ჯაველიძე	188
მანანა შამილიშვილი	159	მარინე ჯაში	188
თამარ შარაბიძე	159	ქეთევან ჯაში,	189
გული შერვაშიძე	160	მარიამ ფარეშიშვილი	
ნატო შეროზია,	161	სალომე ჯინჭარაძე	189
კონსტანტინე ცხვარაძე		ანა ჯიოშვილი	190
ჯოანა შერშუნოვიჩი	161	შოთა ჯიჯიეშვილი	190
ფატიმა შეყლაშვილი	162		192
თინა შიოშვილი	163	გრიგოლ ჯოხაძე	193
ირმა შიოშვილი	163		
ირინე შიშინაშვილი	164		
ქეთევან შოთაძე	164		
ჯული შოშიაშვილი	165		
მაია შუხოშვილი	166		
ზინაიდა ჩაჩანიძე,	166		
თეონა ხეცურიანი			
მანანა ჩიტეიშვილი	167		

INDEX OF AUTHORS:

Abakelia Nino	197	Bukhrashvili Paata	221
Abashidze Nana	197	Chachanidze Zinaida,	222
Abashidze Natia	198	Khetsuriani Theona	
Akhvlediani Merab	198	Chikovani Natela	22
Akhvlediani Neli	199	Chikovani Nino	223
Akhvlediani Tsiuri,	199	Chincharauli Mariam	223
Durmishidze Nana		Chkhartishvili Sophiko	224
Akhvlediani Tsiuri,	200	Chkhatarashvili Guram	224
Tsulukidze Nino		Chkonia Liana, Chkonia Tsira	225
Alavidze Maia	200	Chkonia Nodar,	225
Alexidze Lela	200	Chkonia Tsira,	
Amirezashvili Nino,	201	Chkonia Liana	
Lortkipanidze Liana,		Chokharadze Vardo	225
Javashvili Nino		Chokharadze Malkhaz,	226
Antidze Lali	202	Chokharadze Tamar	
Arabuli Avtandil	202	Chokoraia Tamar	227
Archvadze Ekaterine	203	Christien Jacqueline	227
Archvadze Zurab	203	Dadashova Shafag	227
Ardzenadze Asmat	204	Dalgatov Arthur,	228
Aroshidze Marine	204	Sulaev Imanutdin	
Doborjginidze Dali		Daraselia Sophiko,	228
Aslanidze Abesalom	204	SharoffSerge	
Baghishvili Alina	205	Davitadze Tamila	229
Bagrationi Irma	206	Demetrashvili Tamar	229
Bakhtadze Dali	207	Devidze Nino	230
Bakhtadze Guram	207	Diasamidze Ivdit	230
Bakradze Manana	208	Diasamidze Medea	231
Bakuridze Nunu	208	Diasamidze Revaz,	231
Baladze Maka	208	Diasamidze Khatuna	
Baramidze Irakli	209	Diasamidze Tornike	231
Baramidze Maya,	209	Diasamidze Victoria	232
Markoidze Guram		Djachy Ketevan,	232
Baramidze Ruslan	210	Pareshishvili Mariam	
Basrakadze Shorena	210	Dolidze Tamar	233
Barbakadze Tsira	212	Dondoladze Nino	233
Basiladze Imeri,	212	Dumbadze Maia	233
Adeishvili Vladimer		Dvali Nino,	234
Beliashvili Tinatin	213	Kostava Nestan	
Beltadze Izolda	213	Dvalidze Nino	234
Beridze Khatuna	201	Dzebniauri Sesili	235
Beridze Marina,	214	Dzneladze Nino	236
Barikhashvili Maia,		Ebanoidze Mirian	236
Napireli Elene		Edzgveradze Lela	237
Beridze Marina,	215	Ezugbaia Lali	237
Bakuradze Lia		Gabeskiria Tsitsino	238
Beridze Olgha	216	Gabodze Julieta,	238
Beridze Teona	216	Arveladze Maia	
Beridze Vardo	216	Gachechiladze Ekaterine	239
Berikashvili Svetlana	217	Gagnidze Nugesha	239
Berulava Sophiko,	217	Gagua Iamze,	239
Bukia Manana,		Jorbenadze Nino	
Jgarkava Marina		Geladze Darejan,	240
Bolkvadze Khatuna	218	Geladze Mziuri	
Bolkvadze Maia	218	Geldiashvili Nunu,	240
Bolkvadze Shorena	219	Shiukashvili Tamar,	
Borchkhadze Keso	219	Gharibashvili Manana	
Braund David	220	Gharibashvili Manana	241
Buadze Nino	220	Ghughunishvili Magda	241
		Gigashvili Ekaterine	242

Giorgadze Marine,	242	Kutivadze Nestan	270
Abuladze Teona		Kvachakidze Natia	271
Giorgadze Marine	243	Kvashilava Kakha	271
Gobiani Guranda	243	Kvataia Manana	272
Gobiani Miranda	243	Lagvilava Tsiala	272
Gochitashvili Ketevan,	244	Lashkhi Alexandre,	273
Manjgaladze Mariam		Chkhartishvili Ekaterine	
Gogelia Nino	245	Lashkhia Maka	273
Gogolashvili Giorgi	245	Lekveishvili Tamar	274
Gogolishvili Otar	246	Letodiani Ana	274
Gorgiladze Irakli	246	Licheli Vakhtang	275
Goshkheteliani Irine	246	Lobzhanidze Irina	275
Gumbaridze Jujuna	247	Lomia Nana	276
Gurgenidze Nino	247	Loria Manuchar	276
Gvarishvili Zeinab,	248	Lortkipanidze Shorena	277
Beridze Khatuna		Lortkipanidze Sophiko	277
Hacken, ten Pius	248	Lortkipanidze Liana,	278
Jashi Marine	249	Samsonadze Liana,	
Javelidze Elene	249	Chutkerashvili Ana	
Jijieshvili Shota	249	Machutadze Tamar	278
	250	Maduashvili Maia	279
Jincharadze Salome	251	Makaradze Elguja	279
Jioshvili Ana	251	Makaradze Emzar	280
Jokhadze Grigol	252	Makaradze Nana,	280
Kacharava Maka	253	Balanchivadze Iagor	
Kajaia Nadezhda	253	Makhachadze Shorena	281
Kajaia Nana	254	Makharadze Meri	282
Kakauridze Nanuli	254	Makharadze Mikheil	282
Kakhidze Amiran	255	Makharoblidze Tamar	282
Kalatozishvili Giuli	256	Mamardashvili Tamar	283
Kamadadze Kakhaber	256	Mamuchadze Nestan	283
Kamadadze Lela	257	Mamuladze Nani,	284
Kamushadze Tea	257	Gurgenidze Marine	
Kanaan Marlene	258	Marsagishvili Rezo	284
Karalidze Jemal	258	Masalkini Giorgi	285
Kashia Alkazar	259	Mazmishvili Nana,	285
Katamadze Natia	259	Aroshidze Nino	
Khabadze Khatuna	259	Meburishvili Tinatin	285
Khachaturyan Roza	260	Megrelishvili Madona	286
Khajishvili Elene	260	Melikjanyan Karina	286
Khakhutaishvili Mzia	261	Menabde Darejan	287
Khakhutaishvili Nana,	261	Metreveli Saba	288
Gilmour Brian,		Mikadze Manana	288
Erb-Satullo Nathaniel		Mikeladze Madona	289
Khalvashi Levan	262	Milorava Inga	289
Khalvashi Tamta	262	Mindiashvili Nino	290
Khalvashi Vepkhvia	263	Mirotadze Natia	290
Kheoshvili Giorgi	264	Mirzikashvili Ketevan	291
Khitiri Tamar	264	Modebadze Irine	291
Khutsishvili Ketevan	265	Msakhuradze Nana	292
Kiknadze Zurab	265	Mshvildadze Madona	292
Kikvadze Maia	266	Mtchedlidze Magda	293
Kimeridze Nino	266	Mtvarelidze Tatia	293
Kipiani Guram	267	Mikutadze Teona	294
Kipiani Irma,	267	Nadibaidze Dali	294
Kutchukhidze Marina		Narsia Eka	294
Kobeshavidze Tamar	268	Natsvlshvili Irina	295
Kobuladze Nato	269	Nemsadze Ada	296
Kulejishvili Sofiko	269	Nevzorova Olga	296
Kurdadze Irma	270	Nijaradze Nino	297

Nozadze Lia	297	Sokhadze Nino	320
Oragvelidze Tamar	298	Stambolishvili Nana,	320
Orjonikidze Nino,	298	Abuseridze Anzor	
Akhvlediani Maia		Sulava Nino,	321
Osepashvili Dali	299	Chagelishvili Rusudan,	
Paghava Mamia	299	Kalandadze Nino, BeridzeTamar	
Paichadze Tamar	300	Sulava Nino	321
Pantskhava Eliso	301	Sumbadze Denyza	322
Peradze Vasil	301	Surguladze Kakhaber,	322
Phagava Dinara	302	Tchighvaria Giorgi	
Phartenadze Natela	302	Surguladze Natalia	323
Phartenadze Nino	303	Surmava Nargiza	323
Pirtskhalava Nino	303	Svanidze Ketevan	324
Pkhakadze Manana,	304	Svanidze Ramaz	324
Chagunava Raul		Szerszunowicz Joanna	325
Plontke-Lüning Annegret	304	Takidze Maia	325
Popiashvili Nino	305	Taliashvili Tamar	326
Putkaradze Nana	306	Tandilava Lile	326
Putkaradze Nani	306	Tavadze Lali	327
Putkaradze Nino	307	Tavartkiladze Sophiko	327
Putkaradze Shorena	307	Tavdgiridze lela	328
Renoux Charles	208	Tavdgiridze Manana	329
Sabashvili Gvantsa	308	Tedoradze Teona	329
Sakhokia Maia	309	Tkhilava Eka	329
Samnidze Nino	309	Toidze Atina	330
Sanikidze George	310	Tonia Nana	330
Sanikidze Ioseb	311	Topuria Ekaterine	331
Sezgin Ozturk Gul Mukkerem	311	Tsaguria Tea	331
Shainidze Roland	312	Tsereteli Vera	331
Shamilishvili Guranda	312	Tsetskhladze Gocha	332
Shamilishvili Inga	313	Tsetskhladze Mindia	332
Shamilishvili Manana	314	Tsetskhladze Nana	333
Sharabidze Tamar	314	Tsintsadze Teona	334
Shavladze Thea,	315	Tskhadadze Tamar	334
Nakashidze Tatia		Tskhvediani Irakli	334
Sherozia Nato,	315	Tskhvediani Zviad	335
Tskhvaradze Konstantine		Tunadze Temur	335
Shervashidze Guli	316	Turmanidze Rusudan	336
Shioshvili Irma	316	Vaheddoost Mahvash	336
Shishinashvili Irine	317	Varshalomidze Archil	337
Shoshiashvili July	317	Vickers Michael	337
Shotadze Ketevan	318	Zoidze Inga	337
Shukhoshvili Maia	318	Zoidze Thea	338
Sioridze Marine	319	Zosidze Niaz	339
Sirabidze Natia	319	Zumbulidze Ia	339
Siradze Tamar	319	Zviadadze Natia	340
Sitnikova Viktoria	320		

გამომცემლობის დირექტორი – ნანა ხახუტაიშვილი

გამომცემლობის რედაქტორი – ლალი კონცელიძე

ტექნიკური რედაქტორი – მისეილ დონაძე

ხელმოწერილია დასაბეჭდად 23.10.2014

ქაღალდის ზომა 60X84 1/8

ფიზიკური თაბახი 21.75

ტირაჟი 300

დაიბეჭდა უნივერსიტეტის სტამბაში

ქ. ბათუმი, ნინოშვილის 35